

1476 15 декабрь Магдальна

К Н И Г А

К В И Н Т А к у р ц і а

о дѣлахъ содѣяныхъ

АЛЕКСАНДРА

В Е Л І К А Г О

Ц А Р Я М А К Е Д О Н С К А Г О .

п р е в е д е н а п о в е л ѣ н і е м ъ

Ц А Р С К А Г О

В Е Л І Ч Е С Т В А

сѣ латїнскаго язѣка на росїїскїи

лѣта 1709 го.

і напечатана вѣ МОСКВѢ тогоже лѣта
вѣ октоврїи мѣсяцѣ.

п р і п о л н е н і я
к о к в і н т у к у р ц ю
о дѣлахъ содѣяныхъ.

АЛЕКСАНДРА

В Е Л І К А Г О.

К Н І Г А П Е Р В А Я.

Філіппъ македонянинъ [который первѣйшій всѣхъ
царей того рода былъ, обладавъ всею грецією,
Македонское царство, въ великое обладате-
ство проісвелъ] Амінты мужа velmi разумна-
го, і всякімі царскімі добродѣтелімі украшеннаго былъ
сынъ. Сеі Амінта отъ еврідікі жєны трі сына імѣлъ.
Александра, пердікку, і філіппа, Александру великому
отца, і дщєрь еврїону. Коварствамі же еврідікі жєны

А

своєя

Възлюбилъ

своєя [которая зятя хотѣла себѣ мужемъ учинити , о смерті мужа своего согласившися еже бы убиті его , а царство прелюбодѣю предати :] убитенъ бы былъ , ежели бы дщерѣ прелюбодѣянїя матерня , і слыхъ навѣстовъ не ізъявила . По смерті же амінты , Александръ первородный сынъ царство воспрїялъ . которыи въ началѣ царствованїя своего великою нуждею умѣненъ , отъ воінбы ілліріческїя договорною мздою , і брата філіппа въ закладѣ врученіемъ откупїлся . Прешедшу такожде нѣколку времені , тѣмже закладомъ съ ѡебанамі примїрілся . Сїя прїчина філіппа къ болшему ісряднаго расума умноженію уползовала . Понеже все тїщаніе соблюданїя о отрочатї епамїнондѣ , і избраннїишему ѡебанскому воеводѣ , і філософу ісряднїишему погѣ таковїмъ завѣщанїемъ вручено было , да бы ввѣреное ему отроча прїлѣжно соблюдалъ , і съ великімъ усердіемъ о семъ їмѣлъ попеченїе , да бы нравамї государю прїлїчнїмї і честнїмї наукамї ісрядно его обучалъ . въ то время їмѣлъ преславнїи князь въ дому сыну своему епамїнонду учителя пїѡагорскаго , прї которомъ філіппъ сѣло научїлся . Тогда Александръ коварствамї матерє своєя сврїдїкї уловленъ , умре . которую прежде , амінта за бєссаконїе усмотреное , радї общїхъ чадъ , не вѣдая въ томже іногда хотящую сотворити пагубу , простїлъ . братъ такожде его пердїкка подобною коварствѣ лєстїю , осїпавшуся малолѣтну сыну , уловленъ стался .

Въ тожде

Въ тожде время фїліппъ їсѣ састражі убѣжалъ, і многое время не царемъ, но нагсѣрателемъ сїромъ быль; но егда тяжчаїшія бранї прїблїжілїся, а помощь не скорая во ожданїї младенца была, прїнужденъ отъ народа царство македонское зѣвъ пребывающее, воїнскїмі наукамї, і фїлософскїмі регуламї вооруженъ, воспрїймаєтъ лѣта четверосотнаго, отъ созданїя града, Олімпїады 105. Въ самомъ убо царства началъ бесчисленному множеству дѣлъ разнѣ наставшу, окрестнымъ народамъ отъвсюду на македонїю устремляющимся, і воїнамї акї вїхромъ нѣкїмъ, на разоренїе македонїи многимъ язьikomъ, їсѣ разнѣхъ мѣстѣхъ во едїно время стекающимся. Царь фїліппъ опасно дѣятї весьма разсуждая [со всѣмї бо равну воїнствомъ быти не мощно ему было] со їнымї прїмїрїлїся, а отъ їныхъ откупїлїся, а легкїя воїны началъ, да бї боязливая воїновъ сердца утвердїтї, і себѣ отъ непрїятелеї поношенїе отъятї.

Первая ему со аѣїняны воїна была, которыхъ крѣпкїмі осадамї побѣдїлъ, і не предавъ їхъ мечу страха ради тяжчаїшія воїны, всѣхъ жївїхъ бесъ откупа отпустилъ. Сїя мїлостъ ему великую славу і честъ сотворїла.

По сїхъ плѣнїхъ пеонї, ратѣ на їллїріанѣхъ восдвїгнулъ, і тамо многїя непрїятелеї тїсячї порубївъ, Ларїссѣ градѣ їсряднѣїшії взялъ.

Оттуда на ѳессаловъ обратїлїся, не отъ желанїя корыстї, но воїнству своему сілу ѳессалїискїхъ

всадників прісовокупити хотѣль, нічого такъ інаго какъ брані боящихся. Которыхъ нечаянно одолѣвъ і подв іго покоривъ, прісовокупя пѣшихъ і конныхъ крѣпчайшія полки, непобѣдимое устроивъ воїнство.

Которимъ дѣламъ благополучно учиненимъ, філіппъ Олімпіаду, Неоптолема царя молосскаго дщерь въ жену себѣ взявъ, ходатайствомъ о брацѣ воспитателю дѣвицъ Арісбѣ царю молосскому, которой сестру Олімпіады Троаду, женою імѣль: которая вѣновна его погібелі, і всѣхъ слыхъ сталася, ібо егда царство умножити чресъ сродство съ філіппомъ почаяль, отъ негоже своего государства лішенъ во ісгнанії составѣлся. По брацѣ же філіппъ во снѣ видѣль что ко чреву жены своєї великую пріложилъ печать, которая [по его мнѣнію] лвово імѣла подобіе, еже волсви тако істолковали, что она чревата, і сердца мужественнаго і лвови пріроды младенца імать родити. По томъ егда філіппъ градъ Меоонъ obleжалъ, верженіемъ стрѣлы, деснаго ока лішилъ. Однакоже просящымъ пріміреніе далъ, і кротокъ къ побѣжденнымъ явіся. Такожде градъ пагу взявъ, царству своему прісовокупилъ. Тривалловъ такожде покорилъ народъ, і на вся бліжнія страны находя, всѣхъ акі єдинимъ устремленіемъ побѣдилъ. Покоренимъ же бившимъ окрестнымъ странамъ, і утверждєну царству македонскому, егда возвратіся въ домъ, родіся ему
Александръ

Александръ сынъ отъ жены олімпіады, осмага дне мѣсяца апрѣля, якоже повѣствуєтъ плутархъ. (А которіи того на латинскій дѣлектъ преводѣ, пишеть, о осмомъ дні августа: о семъ чѣе погребеніе, въ недоумѣніи єсть.) Філіппъ прочее акі отъ надежды нѣкія на обладаніе всѣхъ произведе коварство, греческія грады, которыми господствовать всякъ хотѣлъ, всѣмъ подъ свою власть покорѣлъ. Меншімъ бо совѣтуя да бы противу болшихъ воевалі, всѣхъ на другъ друга умышленно подвѣгнулъ. Отъ ѳебановъ такожъ [которыя прежде его акі непріятеля отгнатіи тщіліся] на Лакедемонянъ і фокенсовъ устремілся, которыя капище Аполлоново разграбя, воіновъ нанялі на него, убѣждающеі нуждѣ, надъ которыми філіппъ обладатель выбранъ стался, а грабітелеі смерти предалъ, і великую отпугу у всѣхъ народовъ славу получилъ; Всѣхъ на послѣдокъ яко государь і повелитель побѣжденныхъ равнѣ і побѣдителеі въ подданствѣ бытіи прінудѣлъ. отпугу въ каппадокію проходя, поплѣнивъ і побѣвъ порубежныхъ владѣтелеі, всю страну государству македонскому прісовокупѣлъ: і Олінеѣ покорѣвъ, на ѳракію устремілся. ібо егда два брата ѳракістїи царі о рубежахъ царства прю імуще, судію распрѣі своїхъ ізбралі его. філіппъ же на судъ акі на бранѣ, нечаюшымъ братіямъ, со устроенымъ своимъ воінствомъ прішелъ, і обоихъ, царства лішилъ, о которомъ распрю

імѣлѣ. всѣхъ обладающихъ научая, что согласіе
къ сохраненію царствъ, утвержденію і княженію
болшая помощь імѣтъ бѣгати.

Александръ же достигъ і 2 лѣтъ возраста, дѣла воінская
сѣло любити, і вѣсокія пріроды объявляті ясныя прізнакі
начати. І егда отъ сверстниковъ нѣкоторые вопросілі
его, хоцетъ ли на Олімпіискомъ полѣ храбрость свою
показати; [понеже скоръ бѣ ногамі] отвѣща. хотѣлъ
бымъ, поистиннѣ, ежели бы со мною цареі храбрость
показующихъ імѣлъ. Послучаю же нѣкогда по отшес-
твіі філіпповѣ, егда послы отъ царя персідскаго прі-
шлі, сіхъ угощеніемъ і благонавіемъ побѣдѣлъ, і въ
любешнѣшее себѣ содружество прівлече, ібо удѣвлялся,
что онъ нѣ о чемъ маломъ ілі о дѣтскомъ іхъ во-
прошалъ. но ілі о далекості путей, ілі о прежніхъ
путешествіа способахъ; такожде много о царѣ каковъ
ко пріятелемъ і непріятелемъ являється. Тако і о пер-
сахъ вопрошалъ каковы храбростію і мужествомъ.
Сему удѣвѣшеся послы, пространно разшїренную філіп-
пову славу і честь, са такую дѣтїща остроу, і большее
надъ лѣтми ума превосходїтельство, нѣ вочто вмѣнїлі.
Колїкожды егда ілі о учїнѣшеся славнѣмъ боемъ
каковоі побѣдѣ восвѣщалося: не велмі веселїся, но
ко своїмъ сверстникамъ отвѣщаль, о дѣтї, отецъ моі
всѣмъ обладаетъ, такъ что мнѣ съ вамі о велїкомъ і
знатномъ нѣ о едіномъ останеться дѣлѣ хвалїтїся.

санежє не сластолюбїя , ілі їмѣнїя , но єдинѣхъ
храбрыхъ дѣлъ , і славы єдино желанїє їмѣлъ ; і колїко
болшая богатства отъ отца прїїмалъ , толїко
рассуждалъ себе самага меншая чїніті . Того
радї распространяющуся государству , расумѣвая что
ко устроєнїю знатныхъ дѣлъ матерїа отъ велїкїя
частї оскудѣетъ . не ко ізобїлству не къ роскошамъ ,
но къ бранемъ і воїнамъ распалялся , і ко владѣ-
нїемъ , откуду бы себѣ чресъ храбростї славу і
їмене бесмертїє [которая надежда нї Александра нї
їнаго кого добраго оболстїла] стяжатї , желалъ . Сего
радї многїмъ нагсїрателемъ , і учїтелемъ бѣлъ врученъ .
Обаче во первыхъ Арістотелю , отъ котораго нау-
камъ свободнымъ вѣ десять лѣтъ наученъ бѣлъ .

Вѣ тожде время фїлїппъ ко делфомъ послалъ , вопро-
шая о наслѣднїкѣ своемъ , таковъ отвѣтъ получилъ ,
сеї на послѣдокъ твоїмъ царствомъ , і всѣмъ кругомъ
семнымъ обладаєтъ , котораго букефалъ [конь воло-
главъ] на себѣ понесєтъ .

Бѣлъ же букефалъ , конь вїдомъ їсрядный , і велїе же-
стокъ , котораго фїлонїкъ ессалїїскїй фїлїппу за три-
десять талантовъ сребра купїлъ . Сего многое время
фїлїппъ за сатворами желѣсными хранїма їмѣлъ ; обаче
бѣлъ таковъ свѣрѣнь , яко нїкто дерснулъ владѣтї їмъ .
Того радї фїлїппъ отбдалїті і отпрїнутї его повелѣ .
Александръ же вѣ то время прїлучївся , рече , какова

коня

Прѣдѣ

коня оні погубляють, отъ неіскуства бо, ілі грубянства, владѣні імъ не умѣють. і егда дівною хітростію бесѣ бітія управілъ коня, послѣдї же всѣдѣ на него, поскакалъ, ногами понуждая, і помалу удержавъ уздою коня управілъ, і тако їсусовіи въ главу поцѣловалъ отецъ, іспустивъ слезы рече; інаго о сѣне себѣ равнаго царства іщі, понеже тебе уже македонїа не можетъ вмѣстити. Пророчествовалъ мужъ разумній, что тако превѣсокїі отрокъ не будетъ доволствоватися отеческою державою.

По томъ філіппъ грецію воеватї умыслилъ. къ чему добро быті уразумѣлъ, да бы вісанїю славній і прїморскїі градъ подѣ властѣ свою покорілъ, котораго ему протївлящася осадою облежалъ, оставивъ въ дому попеченїе о царствѣ сѣну своему Александру, шестї надесять лѣтъ возраста їмущу. Сеї градъ отъ павсанїї спартанскаго царя созданъ, по томъ отъ константїна славою і богатствами умноженъ і обновленъ, і отъ їмене его константїнополъ наречеся. около тѣсящїста і пятїдесятї лѣтъ греческаго царства престолъ, і всего востока глава былъ. Нынѣ же [о боже] турецкаго народа владѣнію подлежіть.

Но да къ філіппу возвращуся. Істоцївъ убо во облеженїі многое богатство, расбїватї по морю начатъ, і сто седмїдесять караблеї въ добычѣ похїтілъ, і ратнїмъ своїмъ расдѣлілъ. і да бы во обле-

женїі

женії єдинаго града тако великое воїнство не мед-
 ліло, съ сілнѣишімі пошедь, многія въ херсонѣ
 грады расорѣлъ. По томъ сына Александра осмѣнаде-
 сятъ лѣтъ їмуща, (храбрості, і способностямъ
 во устроєніи дѣлъ велмі іскусна суца, да бы на
 отеческої воїнѣ, первѣя храбрості своея предложѣлъ
 обученіе,) къ себѣ прѣсвалъ. Снѣмже въ скіѣю згобчѣ
 раді обычаємъ купеческімъ пошелъ, і ждѣвенія воїн-
 ская їною воїною хотя наполнимі, і оную расорѣвъ,
 двадесятъ тѣсящъ мужеска і женска полу по-
 плѣнѣвъ, скотовъ множество, отъ злата же і сребра
 нічто, 20000 іспрядныхъ кобылицъ раді плода въ маке-
 донію послалъ. Но возвращающуся отъ скіѣї фѣлппу,
 трѣваллы на него напалі, не хотяще прохода
 ему дати, ежели бы частъ згобчѣ не взяли. Отъ
 котораго протѣвленія, скоро і бої учѣнілся, на
 которомъ въ лядвію фѣлппъ такъ раненъ, что сквошъ
 тѣло его конъ убѣненъ бысть. Тогда всі убѣта его
 бытіи вмѣнілі, і згобчѣ оставілі. Въ первѣхъ егда
 онъ отъ ранѣ іспѣлѣлъ, немедленно умышленую
 воїну на аѣїнянъ подвѣгнулъ. Сея раді прѣчїны ѡсѣбаны
 прѣсовокупіліся къ нѣмъ, бояся, да бы послѣ побѣды
 аѣїнскія прѣблѣжнее воїны запаленіе къ нѣмъ не прѣшло,
 получѣвше содружество съ грады, прежде сего не-
 прѣятелскімі, чрезъ посолства всю возбуждаютъ гре-
 цїю, мняще что общаго непрѣятеля общїмі сілами

отгнатї подобаеть, і нѣкоторые грады побужденї, аѳінянамъ прїлѣпляются; нѣкоторыхъ же страхъ воїны къ фїліппу прївлекъ. На сеї воїнѣ фїліппъ Александра сына своего надъ вторымъ крыломъ поставилъ. гдѣ преславнаго богатыря сіла велмі ясно окасалася. Ібо на сеї бранї явился, не менші отца, паче же нікому равенъ. По томъ еще сію побѣду себѣ акї завїстію і лестію отеческою предвосхїщену бытіи порїцалъ. убо совершївшейся бранї, прї херронїї хотя аѳінеане чїсломъ воїновъ і много превосходїлі: однакожъ отъ македонянъ всегдашнімъ і долговременнымъ воеванїя употребленїемъ велмі обученыхъ, побѣжденї бывають, не забївши же древнїя славы падоша. Сеї день всему греческому царству, і славу державства і древнѣйшую свободу окончалъ.

Обаче понеже фїліппъ всегда ко Александру велмі благопрїятенъ былъ, по томъ отъ клеопатры мачехї, ко олімпїадѣ прїведенїя, несогласїе началось бытіи. прїчину далъ атталъ дядя клеопатрінъ, который егда на бракъ македонянъ просїлъ, ежебы богамъ молїлся, да бы къ наслѣдїю царства отъ фїліппа і клеопатры родїлся преемникъ: разгнѣвался велмі Александръ, і рече: о нечестївая главо, а мы тебѣ не їскренні лї гдѣмъ бытіи мнїмся: і верже на него чашу. Отсюду воставъ отецъ на Александра, їзвлекъ мечъ, намѣрился еже бы его заклатї. обаче уклоненїемъ тѣла

мѣла отъ ударенія Александръ ухранился. Тогда Александръ поносѣвъ отца своего, взявъ олімпіаду матерѣ съ собою і отбѣде во епірѣ. обаче его філіппъ, [поношающе демарату корінеянину сіе їх несогласіе] мало послѣдї по многѣмъ прошеніямъ егда назабъ прїгласѣлъ. Между сімъ клеопатрінѣ дщери со александромъ братомъ олімпіадинѣмъ, [котораго ізгнану бывшу арісбѣ, царя епіру учинѣлъ] філіппъ бракъ отправлялъ. День былъ преславенъ радї величества двухъ цареі, і дающего дщерѣ, і жену поемлющаго, і не безъ ігръ знаменїтѣхъ былъ, которыхъ на срѣніе філіппъ, егда безъ оберегателей между двѣма Александромѣ сыномъ ісятемъ, шелъ, Павсанїа славнѣі отъ македонянъ юноша, въ мѣсномъ мѣстѣ філіппа ідущаго тайно убѣлъ, і день веселїю опредѣленїи, съ горкѣмъ рыданїемъ о смерти філіпповѣ окончѣлся.

Сеі отрокъ павсанїа содомствомъ насїлованъ обїдно отъ аттала, которїи его пѣянъ послѣдї акї нечїстую блуднїцу похїтѣвъ, пїрующѣмъ подверже. о семъ павсанїа філіппу жалобу прїносѣлъ, которїи толь мѣрсостнѣмъ дѣломъ хотя і велмі разгнѣванъ былъ, но атталу за великую дружбу, і яко дѣла его тогда управлялъ, да бы мѣстѣ учинїті, не возмогъ. былъ такожде атталъ радї клеопатры недавно отъ царя въ супружество взятыя, блїжнѣмъ велмі ему совокупленъ сродствомъ, і надъ полкамї прежде

во Асію посланьмі воевода їбрань, бѣль мужь вѣвоинскѣхъ дѣлѣхъ їсряднаго мужества. Того радѣ царь паче (да бѣ навсанѣа сердце праведною болѣсною палѣмое прохладѣль) попеченіе їмѣль, і давъ ему велѣкія дары, мѣстомъ еще честнѣшѣмъ прѣ себѣ самомъ между стражамѣ тѣла своего почѣль. Но онъ неукротѣмьмъ распалаяся гнѣвомъ, умыслѣль не токмо надъ сотворшѣмъ ему обѣду, но і надъ сімъ, который о доношеніи отмстѣи не хотѣль, месѣ совершѣти.

Поживе убо фѣлѣнь лѣтъ 47; царствовавъ 25, Македонскѣи царь 23: которому болѣе богатство было оружіе воинское, но і богатствъ снѣсканію, нежелѣ храненію прѣлѣженъ велмѣ, тако убо прѣ повседневныхъ хѣщеніяхъ всегда вѣ недостаткахъ бѣль. Мѣлосердіе і лукавство са равно любѣль. Нѣ едѣна у него не потребна къ воинѣ прѣчина бѣла, ласковъ купно і лстѣвъ, вѣ разговорахъ; болѣе обѣщаваль нежелѣ даваль, вѣ срѣлѣщахъ і вѣ сабавахъ хѣтрѣ, дружбу і полѣсу неїмовѣрно почѣмалъ. Любовъ прѣтворятѣ вѣ ненавѣстѣ, между согласнѣмѣ вражду чѣнѣтѣ, у обоѣхъ мѣлостѣ їскатѣ, нарочѣтое їскусство їмѣль, между сімѣ, словесностъ і знаменѣтая

рѣчѣ, остроумѣ і бѣспроумѣ полна, еже

бѣ нѣ красотѣ словъ бесъ вѣмѣїства,

нѣ вѣмѣїства їсобрѣженію бесъ

красотѣ бѣшѣ.

К Н І Г А В Т О Р А Я.

Лѣта отъ соуданія града 416. умершу фїлїппу, Александръ сынъ [радї велїчества дѣлѣ, велїкїї нареченъ] двадцятаго лѣта отъ рожденія своего, (їсполнено завїстеї, і тяжчайшімї ненавїстеї бѣдствамї отъсюду обстоїмое) царство воспрїялъ. Ібо нї прїблїжнїя варварскїя провїнції, і народы кротко службы отправлялї, но прїродныхъ государствъ і отчїхъ владѣнїї желалї. Первѣ же всѣхъ, которїе отеческаго убїїства вїновны былі, тяжкїмъ смертнѣмъ предаль каземъ. Потомъ о погребенїї отцевскомъ, сѣло велїе сотворїлъ попеченїе, государство же много паче лучше, неже бы кто чаялъ, утвердїлъ. Младъ бо, і радї лѣтъ еще младыхъ, отъ нѣкоторыхъ унїчіжасмъ, народъ простїї велмї благопрїятнѣмї словесы, тако къ своєї любві прївлекъ, яко і надежду велїкую, купно же і страхъ всѣмъ сотворїлъ, і унїчженїе себе самага отъ всѣхъ отбѣялъ. Македоняномъ поволностъ во всѣхъ дѣлахъ, кромѣ воїнскїя службы дароваль. Сїе согблавъ такову себѣ ісходатаїствоваль богатъ, яко інії тѣло а не добродѣтель, а інії імя царя токмо премѣнено бытї говорїлї. І егда вначалѣ мятежы отъсюду на него восталї, смѣлостїю і серця неїсповѣдїмѣмъ постоянствомъ, велмї скоро

вся

вся мятежѣ укротѣлъ. Таже пошегѣ къ корінеу въ пелопонѣсѣ общѣмъ всяя греціѣ совѣтомъ, надѣ персы [которыхъ было тогда болшее на землѣ владѣніе, і которые грецію часто многімі насѣлствѣи меча ослоблялі] повелѣтель наречеся. Понеже отецъ его шуужде бранѣ хотѣлъ начати, но смертію пресѣченъ невозмогу совершити. Въ семъ военномъ ополченіи возвѣщають. александру, яко аѣнеане, ѣебанѣ, і лакедемонѣ, отъ него отложѣліся, і съ персы соединѣліся: і яко дімосѣенъ рѣторъ, многѣмъ златомъ отъ персянъ одаренъ учѣніе тѣи ізмѣнѣи началѣкъ, на которыхъ мятежѣ въ такої скоростѣ, устремѣлся, устроенымъ же і ополченѣмъ войнствомъ грецію укротѣлъ, что которые ему прѣимѣи не чаялі, сего увѣдѣвши, едѣа увѣрѣліся. Въ прѣшестѣи же своемъ увѣщавалъ ѣессаловъ, благодѣянѣи отеческая онѣмъ воспоминаѣа, прѣпомянулъ такожде і древнее сродство, которое ему съ нѣмѣи чресъ геркулеса было, і словесѣи велѣміи кроткѣміи обѣявлялъ, да бѣи велѣкѣихъ отъ него почестеѣи получѣтѣи надѣяліся, увѣщавъ же їхъ тако, что общѣмъ отъ всяя ѣессалѣи позволенѣемъ всего народа обладатель учѣненъ стался, і всѣмѣи оброки, і данѣи ему уступѣлі. тако ізящная юношѣи крѣпостѣи, і тако дѣѣственное во ісправленѣи дѣлъ прѣлѣжанѣе, всѣхъ, которые гордостѣи своею отъ него отложѣліся, устрашѣлъ.

Аѣнеане убо какъ первѣи отступѣлі, такожде первѣи
каятѣіся

каятіся началі, младостѣ Александрову прежде уничиженую паче добродѣтели старѣхъ обладателей превозносяще; послалі бо пословъ о утоленіи брані просяще, которѣхъ послушавъ Александръ і словами велмі наказавъ, воіну оставілъ.

На семъ посолствѣ і дімосѣена быті повѣствуютъ, но съ прочімі ко Александру не прііде. понеже іsb кіеерона во аѣны возвратілся, ілі обѣятъ страхомъ, что часто філіппа съ его народомъ поносілъ, і во всеі рѣчі нсполітоі на македонянъ прекословілъ, ілі да бы царю персскому [отъ котораго много слава взялъ, да бы македоняномъ сопротивлялся,] все о себѣ сумнѣніе отбѣялъ. Сказуютъ бо яко о томже его і есхінъ поносілъ, которіи въ словѣ нѣкоемъ о пріятѣхъ дарахъ тако глаголетъ: нынѣ царскаго слава даръ сему служітъ. Но сеі напослѣдокъ умалітся, понеже нїедїно богатство нравамъ худымъ довольно быті можетъ.

Александръ же укротівъ всѣ мятежи въ греціи наченшіяся, прежде неже во азію съ воінствомъ прііде, чресъ еракію путешествуя на пеонянъ, трївалловъ, ілліріановъ, і на іныя окрестнія ітїі умыслілъ, которѣхъ въ новѣхъ дѣлахъ упражнятіся слышалъ. Понеже царству его порубежніи велмі невѣрні былі, восмнѣвъ яко о онѣхъ помщатіся подобаетъ, а наіпаче егда въ таковыя далекія і отстоящія страны отъ дому съ воінствомъ ітїі хотѣлъ; отъ амфіполя убо
съ пол-

м. т. р. о. в.

сѣ полкамѣ пошелъ на ѳраковъ [которыхъ грецы автономамѣ, то естѣ самозаконнікамѣ, ілі самоволнікамѣ нарицають, ібо нї єдиному обладанію, нї закону подлежатъ] десяти днѣи путемъ до гема горы прішелъ; тамо въ проходѣ тѣсномъ купцевъ і ѳраковъ велѣ множество собраное противу себѣ їмѣлъ, на версѣ горы сѣдѣющее, їже вошѣ вмѣсто оградѣ (откуда бы пріступнѣ былъ,) їмѣлі, і оттуду бої чїніті моглї: егда бы нужда прїключїлася, аще бы отъ противнїя горы частї нападєніє было, вошѣ на Александровѣ полкѣ сѣ велїкїмъ устремленїемъ моглї бы спускатї, еже і сотворїлі. Но воїні отъ Александра наученї, їнії расставя чїны полковїе, а їнії прїпадѣ на семлю і щїтамї прїкрывся, отъ всякаго бѣдствїа сохраниліся. оттуду усердїе бывше, велїкїмъ воплемъ на непрїятеля напалї, і їхъ єдинымъ стремленїемъ побѣдїлі. убо Александръ побѣдївъ непрїятеля, внесаву чресъ гемъ гору на трївалловъ кѣ рѣкѣ лїгїї прішелъ. Сїрмъ у трївалловъ царѣ тогда былъ. сеї услышавъ Александрово прїшествїє, женѣ і дѣтї і прочее мало-мощное множество кѣ дунаю на островъ певку скоро послалъ, тамо і ѳракї трївалламъ порубежнїї тогда собралїся. Мало послѣдї і самъ Сїрмъ тудѣ же ушелъ. прочее трївалловъ множество на другїї островъ переправїліся, лежащїї на томъ мѣстѣ, сѣ котораго Александръ прешедшаго днѣ двїгнулся,

но Александръ са тріваллами́ обраті́вся; неприяте-
 леі іsb лбса на поле іshedшіхъ побѣждаебъ, 3000'
 порубіlb, а ініі вб бѣгство устреміліся, іныхъ же
 вб полонб взяlb. По сеі воінѣ Александръ kb дунаю
 пошедъ вскорѣ нападаебъ на островъ, на которомъ
 тріваллы і оракі собраліся, обаче варвары крѣпко про-
 тіву его стоялі, сіе бо было імб удобнѣе, понеже і
 судовъ мало было, і острова большая частъ прервана
 і крута, і рѣкі теченіе во ускомъ мѣстѣ стѣснено
 было. Того раді Александръ отвелъ оттуду судб,
 і ночью преплывб рѣку, сб 1500 конніцы, а пѣшіхъ
 4000, на гетовъ ударіlb [которыхъ около 4000
 конныхъ, а пѣшіхъ болші десяти тѣсящъ, да бы
 переправы не дамї, на сопротивномъ берегу вооруже-
 нныхъ увігѣlb] і сему бывшу, боялѣвые геты і пер-
 ваго сраженія не вытерпѣлі. Ібо гѣло велмі велікія
 смѣлості імб показалося, что Александръ такъ бесъ-
 трудно во едіну ноцъ дунаі рѣку, (которая всѣхъ
 европскіхъ рѣкб шірѣ і выше) бесъ всякаго моста
 прешелъ. егда убо оні расбѣгліся по лбсамъ і пусты-
 нямъ, тогда царъ, пустыі градъ обрѣтб, взяlb, і
 сб землею сравняlb. На то мѣсто прішлі послы отъ
 прочіхъ дунаіскіхъ жїтелеі, отъ сірма Трівалскаго
 царя, і нѣмцы германстіі ко Александру, просімі, да
 бы сб німі дружбу і пріміреніе імѣlb. Которыхъ
 вб вѣрностъ і содружество alexандръ пріявб, нѣмцовъ
 В
 вopocіlb,

Р-
 АИ

вопросілъ , чего въ человѣческихъ дѣлѣхъ наймаче
 бояться , помысливъ , что імене его величество паче
 всего їмъ страшно возмнітся быті. Онї же отвѣщали;
 вначалѣ боїмся паче всего , да бы когда на насъ небо
 не упало. Александръ же не смутился о гордѣхъ їхъ
 отвѣтѣ , токмо прѣрекъ , что нѣмцы , гордые люди ,
 і їхъ отпустилъ въ домъ. Оттуда на агріановъ
 і пеоновъ їдущу ему возвѣстїлі , что клѣтъ вардіїи
 отъ него отложїлся , і главкїи тавлантїискїи царь
 съ нїмъ же согласїлся , былі і тѣ , которїе доносили ,
 что Авторїамы на путї на него нападуть. Того
 радї дѣло о Авторїамахъ Лагару Агрїанскому царю
 [которїи отцу фїліппу сѣло любїмъ , і Александру
 снаемъ былъ] вручивъ , ктому цїну сестру (егда
 въ пеллу возвратїтся ,) доброхотно въ жену обѣщаль
 са него дамї , самъ же на клѣта і главкїю не медленно
 пошелъ , і їхъ рашнымъ боемъ побѣдїлъ і порасїлъ. Сїя
 творящу ему , доносятъ , что въ грецїи многїя но-
 вїсны согѣваются , і градъ многї , а вначалѣ ѳебанъ
 отъ него отложїлся. Сїмъ возбужденъ Александръ ,
 въ македонїю возвратїлся , еже бы возмущенїе въ гре-
 цїи учїнівшееся укротїти. ѳебаномъ же хотящымъ
 воїнство Македонское отъ крѣпостї ѳебанскїя
 [которую кагму нарицають] отгнати , і оную
 преглубокїмі рвами , і крѣпкїмъ валомъ окруженую
 обсѣгащымъ , но царь съ воїнствомъ далекїмі путїми
 обшегъ

обшегъ, не далече отъ ѳебановъ со всѣми полками
сталъ. Убо ѳебанскіе воеводы, понеже Александръ
нечаянно прішель, і неісвѣстно было, пріидеть ли
помощь, якоже отъ нѣкоторыхъ градовъ чаяли,
о воінѣ совѣтовати началі, і всѣмъ тако согласую-
щымся, бої даѣть умыслили. Но царь своїхъ удержалъ,
подавая непріятелямъ время ко премѣненію совѣта ихъ,
ні коїмъ образомъ быти бою помышляя, еже бы едінь
градъ тако со многими полками могъ битися. Понеже
было у александра болші трітцеті тѣсящъ пѣшихъ,
а конныхъ до трехъ тѣсящей, всѣхъ въ воінствѣ сѣло
іскусныхъ, на которыхъ сілу уповая, персідскую воїну
Александръ началъ. Воїстїнну, ежели бы ѳебаны време-
ні уступая, міра попросили, царь на ихъ прошеніе охот-
но соісволѣлъ бы. Ібо сѣло на персовъ во Асію ітти
спѣшилъ, но понеже оружя, а не моленія употребити
похотѣли, Александръ македонянъ на бої уготовалъ.
ѳебаны же протївъ непріятелєі много множає, великою
сілою, і нелѣпно стояли. Обаче отъ македонянъ,
[которыє наблюдали кагму крѣпость,] сосади на-
шедшихъ, окружені ѳебаны на самомъ бою падоша.
А градъ взятъ і разграбленъ, і расоренъ до основанія
остался, въ которой прічинѣ та надежда і мысль
была Александру, да бы таковымъ паденіемъ і
страхомъ утѣсняемі грекі, во время отшествія его
смїрнѣе были. Ібо [обвиняющимъ ѳебановъ тавары-

щамб фоценсамб, і плашенсамб, по нраву і угодності їх сотворіті желалб] болѣше шесті тѣсящѣ порубілб, тридесяти тѣсящѣ продалб, за которія 440 талантовѣ сребра взялб. Токмо піндара стихотворца фамілію оставілб, велію бо любовѣ ко ученимб знаменитимб образомъ покаса. Не подобаєть же і сего умолчаті, еже Александровихъ дѣлѣ спісателіе о тімоклеє повѣствуютб, яко знатную ѳебанскую жену ѳракіїскіі нѣкоторїі воевода насіловалб, і послѣ того отъ нея просілб денегѣ, пріведші же его жена та єдінаго ко кладязю, вѣ которомѣ сказала многоцѣнныя своя вещи сокровениы бѣгмі. воеводу убо того вѣ кладєсѣ еже бы вѣгѣмї нѣчто наклоншагося вринула, і сѣ верху каменіємб убїла; за таковое дѣло пріведеную кѣ нему во усахѣ жену, вѣпросілб Александрѣ, чїя єсї; она же не устрашївшїя рече, ѳеагенова єсмѣ сестра, которїі бѣлѣ ізбранѣ царѣ, крѣпко на філіппа воюющѣ за волности греческую умре. Удѣївся же царѣ тоя женї велїкодушїю, свободну со дѣтми єя отпустилб.

Абієнсы же ѳебанскому пагенїю тяжко і жалостно соболѣснующе, убѣгающімб онымб сѣ бою врага протїво царскому указу отворїлі, которая прїчіна Александру толїко сталася досадна, яко вторымб посолствамб пакї мїра просящїмб, тако на послѣдокѣ отвѣщалб, да бѣ ріторовѣ, і воеводѣ, на которыхѣ уповаю многаждѣ

гажды мятежы чінілі, вѣдалі ему. Обаче на послѣдокъ къ сему проісведеса, да бы удержавъ рѣторовъ і воеводъ во ісгнаніе послалі. которые вскорѣ ко дарію царю персідскому поїдоша. Обаче прїнужденымъ сущымъ грекомъ на іспимѣ рѣкѣ на персовъ ратовати, Александра мнози філософы і рѣторы встрѣчаютъ, кромѣ діогена кїніка, который тогда былъ въ корінѣ, і Александра нїво что вмѣняя, въ бочкѣ жївѣше: удївляясь же ему Александръ прї солнцѣ сѣдѣющему, прїїде, і вопросі чего потребуеѣ. Онъ же рече: требую, да того отъ мене не отвѣмеші, чего мнѣ даѣти не можеші. Которымъ отвѣтомъ велмі Александръ умѣшилсѣ, і ко своїмъ обратївсѣ рече: хотѣлъ быѣмъ абы быті діогенъ, аще не бы Александръ былъ.

Въ греціи убо дѣламъ устроївшымсѣ, прїходящей веснѣ і самую грецію съ македонією Антіпатру [которому ісѣ прїятелсі наїпаче вѣрїлѣ] вручївъ, къ елеспонту съ воїнствомъ поїде, і во асію неїсреченнымъ сердца желаніемъ распалѣвсѣ, прешелъ. Егда же ко брегу прїплылі, первѣе Александръ стрѣлу пустїлѣ, акї на непрїятелскую землю, і вооруженъ съ карабля акї трїумфуя вѣскочїлѣ, і тако жертву прїнесе, желая да бы его тоя землі людїе кромѣ всякаго прїнужденїя за царя прїялі. Посемъ непрїятелеї гонѣя, возбранѣше воїнамъ о разоренїи Асіїскомъ, да бы не разорялі того, чемъ облагатї будутъ. Воїнства же его бѣше трїдесѣть двѣ тѣсящї пѣшїхъ, а конныхъ неболѣе пѣтї тѣсящїхъ,

щєї, да судєнь водянѣхъ 180. І тако со не многою сілою всю вселєнную покорїлѣ, не достоїно лї угївленїю, яко побѣдїлѣ, ілі яко смѣло обшєлѣ, єгда на толїко страшную бранѣ не юношєї сілнѣхъ, нї вѣпервомѣ возрастѣ сущїхъ їбралѣ, но старѣхъ многїхъ воїновѣ древнїхъ, которїє єще со отцємѣ і дѣдомѣ на воїнахъ бѣлї, понеже не тако на бою, яко вѣ воїнскїхъ дѣлѣхъ їскуснѣя їбраннѣ бѣмї, разумѣлѣ. Чїнѣ же воїнскїї не младїї, но бо лѣтѣмѣ возрастѣ їмущїї управлялї, і єжелї бѣ кто увїдѣлѣ полководца, реклѣ бѣ, яко сїнглїтїка нѣкїя рѣчї посполїтнѣя вїдѣлѣ, і тако нї єдїнѣ отѣ рѣтоборства бѣгу ятїє, но всї єдїнодушно побѣду одержавалї, не вѣ ногахъ бо кеомуждо надежда бѣла, но вѣ мужєствѣ.

По сємѣ Александрѣ по всюду жєрпївѣ прїносїлѣ, а наїпачє блїсѣ прої їдѣже ахїллєсовѣ гробѣ, [єгожє сроднїка по матерї нарїцалѣ,] і сєго радї счаслївѣїшїмѣ їсполїномѣ ахїллєса нарекѣ, яко своїхъ храбростєї проповѣднїка омїра обрѣтє. По сємѣ поїдє на внутрєннїя странѣ дарїє царя перскаго.

Сєї дарїї арсанїа царя сѣнѣ, которїї бѣ четвєртнїї надєсятѣ отѣ кїра, їже всею восточною страною обладалѣ, а наїпачє сєго радї Александрѣ восхотѣ їтї, на дарїа, яко отѣ отца єго фїлїппа данѣ бралѣ. Дарїї же напередѣ прїслалѣ, воспрєщяя гордѣмѣ і лютѣмѣ посолствомѣ, сєбє убо царя царєї їсроднїка боговѣ, Александра же рабомѣ своїмѣ нарїцаєтѣ. а вєсєводамѣ
своїмѣ

своїмъ повелѣ, да бы неістоваго сего філіппова дѣтища [тако бо его унічіжая нарицалъ] розгамі дѣтскімі тяжко накасалі, і облекше его одеждою червленою, связана ему вручілі, послѣдї же на судно посадївъ его едінаго съ кормчіемі потопілі, воінство же его все въ далечаішія страны моря чермнаго сахналі. Онї же повелѣніе царское хотяще ісполніті, у граніка рѣкї, [которая проагу ошъ пропонтііскія расдѣляетъ страны.] со множествомъ воіновъ яко 20000 пѣшихъ, і 20000 конныхъ собрашася, і у рѣкї брегъ, которымъ Александру весма ітмі надлежаше, облегли. Александръ же аще і вѣдѣ настоящую бѣду, яко со своїмъ воіскіамъ ісбніжайшаго і нешвергаго мѣста, [бѣ бо мѣсто то мскропно і болотісто] акї бы ісб рѣкї протїву непрїятелеї на ввысокомъ бресѣ стоящїхъ, не моглъ ополчітїся; обаче на свое счастїе і мужество, такожде і храбростъ воіновъ уповая, рѣку прешель. І въ первыхъ акї не смѣя радї неудобности мѣста наступатї, обаче послѣдї непрїятелеї, не тако своїмъ разумомъ, яко храбростїю македонскою побѣдїлъ. На тої бранї персянъ 20000 пѣшихъ, і 250 конныхъ убіто, македонянъ же не болѣ 39 человекъ побїто. Сїя баталїя велїкую кб дѣламъ Александровымъ учїніла памятъ. Ібо согдїанамъ, (поморскаго царства крѣпостъ всемъ у варваровъ, і другїмъ лїдїїскїмъ людемъ, да бы повелѣніе его хранилі,) поволностъ даде.

Въ четвертїй день послѣ воіны ісшедъ оттуду
ефесъ

ефесѣ страха помощію покорїлъ. Потомѣ їсѣ магнісїї ї тралловѣ послы прїшедше, градѣ своя ему вѣ подданство отдалї, которыхѣ вѣ прїсягу прїявѣ, парменїона сѣ 2050 наемнїмї, ї равнїхѣ македонянѣ числомѣ коннїхѣ, отѣ вѣрнїхѣ сѣ 200 человекѣ послалѣ. Посемѣ мїлїтѣ градѣ оному протївлящїїся побѣдїлъ; ї їмѣ обладавѣ ко алїкарнассу поїде, во первїхѣ вся на путї стоящїя градѣ вьсялъ. Алїкарнассѣ же градѣ крѣпкїї осадїлъ, ї тої не бесѣ труда вьсявѣ, со землею сравнялъ. Пошедшу же ему вѣ карїю, Ага карїїская царїца, [которая нагѣ всѣмѣ царствомѣ владѣтельстввала отѣ онтобата, егоже Дарїї послалѣ їгнана, нїчїмѣ болѣе во всеї карїї, токмо Алїнгомѣ градомѣ тоя странѣ крѣпчайшїмѣ владѣла] Александру на встрѣчу їшедшї, алїнду градѣ отдала, ї его вѣмѣсто сына прїяла; царѣ же нї дарованїя женска, нї їмене сыновня возгнушався, градѣ пакї сї во облаганїе оставїлъ. Потомѣ всю карїю покорїлъ, ї воспомянувѣ учїненное ему почтенїе, Агѣ царїцѣ всю даде во владѣнїе. Оттуду на лїгїю ї памфїлію поїде сѣ таковїмѣ намѣренїемѣ, да бѣ устїе морское даже до фїнікїї ї кїлїкїї во облаганїе прївестї, ї карабелное воїнство непрїятелямѣ неполезное отправітї, ї побѣдївѣ непрїятелеї пїсїдскаго народа, сѣ радостїю ї велїкїмѣ усердїемѣ на дарїа, которыхїї со многїмї тїсящамї воїнства їсѣмї намѣренѣ, шествуя, во фрїгїю, [чресѣ которую воїнство przewождаше,] вошелѣ.

К В І Н Т А К У Р Ц І А
 О Д Ъ Л А Х Ъ С О Д Ъ Я Н Ы Х Ъ
 А Л Е К С А Н Д Р А В Е Л І К А Г О
 Ц А Р Я М А К Е Д О Н С К А Г О .
 К Н І Г А Т Р Е Т І Я .
 С О Б Р А Н І Е В Е Щ Е І К Р А Т К О Е .

1. Келенскій градъ, і крѣпость взявъ Александръ, перво во Фрігію градъ входѣтъ, въ немже усоль гордіевъ расѣкъ, і протіву дарія їмті намѣрлся.
2. О воїнствѣ персскомъ предложеніе, о которомъ по повелѣнію даріеву харідеи Асінеанінъ, їстинное і свободное сказавъ расу-
жденіе, обезглавленъ.
3. Слава персідскіхъ цареі, воссіяшу солнцу въ домъ грядущіхъ: такожде воїновъ Александровыхъ описаніе.
4. Отъвѣрана даріева полководца Кілікіїскія пустыя входы Александръ счастливо вѣймаєтъ.
5. Егда въ рѣку Цігнъ раді омьшїя тѣла безвременно внѣде Александръ, недугомъ великимъ одержимъ бываєтъ.
6. Александръ отъ вѣрнаго і мудраго врача філіппа, емуже отъ всего воїнства великое бѣ благодареніе, въ первое сдравіе прїде.
7. Устрабѣвся на дарія успремїтїся помышляєтъ, і сісена перскаго бесумнѣ согрѣшївша убїтї повелѣ.
8. Даріевъ прежде воїны совѣтъ, такожде воїновъ персідскіхъ смущеніе і бѣжайшаго убїїства знаменіе.
9. Обоїхъ воїнствъ началѣїшая ополченїя, і собраніе.
10. Слово Александрово къ воїномъ.
11. Бої великіі, на которомъ Александръ 100000 пѣшихъ і 10000 конныхъ персовъ побѣждаєтъ. другіхъ убѣгающихъ поражаєтъ.
12. Въ полкахъ даріевыхъ премногія корысті емлєтъ Александръ.
13. Матере і жены даріевы, і другіхъ благородныхъ въ плѣнъ взя-
тыхъ плачь о царѣ, егоже чаяї убїта бытї, їхже царскімъ утѣшаєтъ Александръ утѣшенїємъ.
14. Дарієво богатство премногое съ великимъ чїсломъ честнѣїшихъ
вещей парменїону воевода їсб дамаска предаде.

К Н І Г А Т Р Е Т І А.

МЕжду тѣмъ временемъ Александръ радї наятїя
 воїновъ послалъ Клеандра въ пелопонісѣ съ ден-
 гамї, Лікію же і памфілію укрѣпївъ, поїде съ вої-
 скїмъ во градъ Келену. Въ то время посредѣ града
 того течаше рѣка Марсіа, которая сѣло преславно
 баснословнїмї стїхотворцевъ греческїхъ стїхамї опї-
 суется, істочнїкъ ея отъ самага верха горы істе-
 каетъ, съ велїкїмъ шумомъ і звукомъ воды чресъ каме-
 нїе внїсу лежащее впадаетъ: і оттуду распространяю-
 щїся прїблїжня поля напояетъ. Сѣло чїста сама собою
 едіна істекаетъ. Того радї відъ ея подобенъ естъ
 водѣ морскої во время тїшінї пребывающеї, путь
 стїхотворцемъ покаса въ басняхъ, которїе напїсалї,
 акї бы богїні возлюбїше сїю рѣку, таможде на версѣ
 горы пребывалї. Но во градѣ сванїе особое їмѣетъ, а
 внѣ стѣнъ і крѣпостей градскїхъ скорѣ і пространнѣ
 течетъ, которую называють Лікіа. Александръ
 убо во градъ пустїї входїтъ, на крѣпостъ же въ ко-
 торую убѣжалї, воїною нападаетъ, послалъ вѣстнїка
 къ непрїятелю возвѣщая, ежели онї не покорятся, по-
 велїтъ їхъ смертї предати. Но тїя того вѣстнїка
 на башню сѣло прї високомъ мѣстѣ стоящую, і висо-
 ко созданую возведоша, какова высота естъ, смотрїтї
 і александру возвѣстїтї повелѣвають, інако бо онъ,
а інако

а інако мы о крѣпости града того разумѣмъ. онъ вѣдаеть яко мы непобѣдимі, на конецъ должні есмь са вѣру нашу смертию умрети. Но егда усрѣли крѣпость во obleжаніи, і на всякъ день бѣгъ воспріималі, просілі сроку на бо днѣи, обѣщающе градъ отдати, аще даріи не пришлеть їмъ на помощь войства. і егда уже время прѣйде, а помощи не їмѣли, отворіли крѣпость градскую Александру. Пріидоша по томъ їсѣ града аѣинскаго послы къ нему, просяще, да бы плѣненныя у рѣки нарицаемыя гранікѣ грекѣ свободны учинилъ, онъ же къ нимъ отвѣщаль, не токмо ихъ, но і иныхъ грековъ подобаетъ отпустити въ домъ ихъ, токмо по совершеніи персидскія брані, самъ же веліе тщаніе і мысль о даріи царѣ їмѣль, о немъ же слышалъ яко еще евфрата рѣки не прешель, отъ всюду разныя войны собралъ всѣми сілами хотяше оную начати. Поїде съ воіскѣмъ чресъ фрїгію, многіми селамі, нежелі градъ пребогату. въ то время была тамо столица нѣкогда бывшаго царя мідскаго, іменованіемъ гордія: чресъ которую рѣка іменемъ сангаръ течаше въ равномъ расстояніи отъ понтіискаго і кілікійскаго моря, тамо прішлі, гдѣ между тѣми обоими морями Асія естъ сѣло уска. Понеже отъ обоихъ сторонъ моря наводненіемъ земля утѣсняется, которая съ другою отъ тѣхъ водъ свободною совокупляется, і кругомъ тѣми водами окружается, но отъ

Болшія часті оную море одержітѣ. відітѣся бѣмѣ акі островѣ, і ежели бѣ малою частію своєю не расгбляло море, соединіліся бѣ. Александрѣ же покорівѣ градѣ, поїде вѣ капіще іовішево, і тамо колесніцу, на неїже гордіинѣ отецѣ мѣда їсдѣяше, увїдѣлѣ, которая їнѣхѣ простѣішіхѣ колесніцѣ не бѣла лучші, но бѣлѣ у тої колесніцѣ усолѣ упутанѣ, і многімі племєнмі вѣ себѣ самомѣ свѣзанѣ, по сіхѣ жїтелї града того восвѣстїлі, яко тої по даному прореченію, Асією облагатї будетѣ. которїї тої неудоборѣшімїї усолѣ бесѣ труда развѣжетѣ. Александрѣ же велїмѣ желанїемѣ распалїлся ко развѣсанію усла того. стояша же предѣ нїмѣ множество фрїгіанѣ і македонянѣ ожідающе развѣсанїя усла, смущенї бѣша, сряще дерзновенную надежду его. зане тако бѣлѣ тої усолѣ упутанѣ, ошкуду бѣ їмѣлѣ начало, їлі гдѣ бѣ бѣлі концѣ, нї відѣмї, нї познатї бѣло возможно. Тѣмже і самѣ Александрѣ усумнѣвался, да бѣ себѣ не сотворїлѣ какова прореченїя о несчастїї, аще того не возможетѣ совершітї. Сего радї много не размѣшляя о тої неудобности, велїмѣ гласомѣ рече: нѣстѣ трудності како бѣ его распутанѣ, і їзвлекѣ мечѣ вскорѣ расчѣе его, оноє прореченїє, їлі їсполнїлѣ, їлі поругался ему.

По томѣ восхотѣ гарїа (гдѣлібо обрѣтається) постїгнути, вслѣдѣ себе нїкогого страха осмѣвляя, Амфотеру морскїї флотѣ вручїлѣ, у берега
слеспон.

елеспонскаго : сухімъ путемъ їдѣи, воїнству даде полководца Еголоха, да бѣ їсѣ градовѣ Лесѣѣ, Хїї, і Кона, осаднѣхѣ непрїятелеї їсгналї, вѣ потребу же воїнскую і казнѣ даѣи повелѣѣ 500 талантѣ. Антипатру же, і которѣе греческіе грабѣ во обѣреженїї їмѣлї, 600 талантовѣ послалѣ, по согласїю дружескому да бѣ караблѣї давалї, которѣе во елеспонтѣ на стражѣ бѣлї. Понеже о смертї мемнонової нї мало слѣшалѣ, на котораго со всѣмї весма пошелѣ, совершенно зная что безѣ всякаго неудобства все дѣлно управїтсѣ, аще онѣ вѣ мїрѣ пребудетѣ, і уже подѣ градѣ Анкіру прїшелѣ: їдѣ же воїнство вновѣ управѣ вѣ пафлагонїю поїде, їмѣя сѣ собою енетовѣ прародїтелеї венецїїскїхѣ (якоже нѣцїї мнѣтѣ,) то государство покорїлося, і сакладѣ покоренїя далї, і данѣ опредѣлїлї, которую бѣ весма персомѣ недаватї. халатѣ намѣстнїкѣ їмѣ отѣ Александра оставленѣ, самѣ же новое воїнство, недавно прїсланое їсѣ македонїї взявѣ вѣ каппадокїю пошелѣ.

2: Но дарїї о смертї мемноновѣ услѣшавѣ, яко не по намѣренїю его бѣстѣ, опечалїлсѣ, всякую надежду їную отложївѣ намѣренѣ на Александра ополчїтїсѣ, сане рассуждая отѣ полководцевѣ прежде учїненая вѣ ратоборствїї воеванїя, похулїлѣ, і яко счастья не їмѣлї. Того радї блїсѣ вавїлона обозѣ расположївѣ, да бѣ дерзновенно полкї его бранѣ чїнїлї. Все воїнство свое на полѣ поставїлѣ, і окопѣ повелѣлѣ учїнїтї на

10000 воїнства. На утріє же по подобію царя Ксеркса на смотрѣ бѣвъ, і вечеру наставшу воїнство по подобающому во окопѣ вніде, откуду по томѣ ісшедше, поїдоша на поля Месопотамійскія, болшее множество конніцѣ і пѣхотѣ паче чісла показующе. Персовѣ бѣше 100000, между которѣми бѣло 30000 конніцѣ, пѣхотѣ мідскія 10000, конніцѣ 50000: пѣшихъ баркановѣ конныхъ сѣ палашамі і саблямі, 2000; пѣшихъ 10000 подобнымъ образомъ вооруженыхъ послѣдовало. Армені пріслалі ему пѣхотѣ 40000, і 7000 конніцѣ. Ірканѣ ісрядныі народѣ воїнскіі, между тѣми народѣ, 6000 конніцѣ. Делфѣ 40000 пѣхотѣ пріслалі, множество їхъ бѣло сѣ штыкамі желѣзными, а у іныхъ токмо древца копеіная обожжена, імже послѣдствовалі 2000 конніцѣ. Такожде отъ моря Каспійскаго 8000 пѣхотѣ: 200 конніцѣ прішлѣ, сѣ нѣмѣ же незнаеміі ісѣ Асіі народѣ, которыхъ бѣло 2000 пѣхотѣ, 4000 конніцѣ. На конецъ у даріа бѣло наемнаго воїнства молотцовѣ ісбранныхъ ісѣ греціі 30000. Понеже прісваті бактріановѣ, Согдіановѣ, Індовѣ і іныхъ народовѣ прі черномъ морѣ живуцѣхъ, імже окрестныя народѣ іменѣ не знають, время скорое не допустило, таже болѣе предреченныхъ неімѣлъ. Тако на премногое воіновѣ множество егда весело посмотрилъ, бояре его утверждалі ему надежду по обикновенному совѣту: Обращѣвся же къ харідему Аѣнеаніну
въ воін-

въ воїнскіхъ дѣлѣхъ зѣло іскусному, ісгнану бѣвшу ізъ отечества, отъ Александра [повелѣлъ бо его ісгнати ізъ Аѳінъ] непріятеля ему веліка, начатъ вопрошати, довольно ли естъ сілы імогущества противу Александра; онъ же счастье свое, і чинъ, въ немже бѣвъ, і гордость цареву забѣвъ, отвѣтъ даде, еі і ты царю слышати, неглѣмя восхоцещі, і азъ еще нынѣ умолчу, то нікогда повѣмъ. Сіе толіко велікое твое воїнство убраное, яко отъ разнаго собраное народа, і едва не всему востоку солнца подвїгшуся, порубженымъ народамъ можетъ бѣти страшно; Преукрашено багрянїцямі, блїстающе отъ славы оружіе, сокровищъ же і богатствъ, еще бѣ кто прежде очіма не вїдѣлъ, мѣслію бѣ уразумѣти не возмогъ. Воїнство же Македонское грозно, жестоко, і неукрашено, но копїямі і щїтамі покрываються, полкі непреодоленны, і мужіе всеусердні сплещенно въ строю стоящі, наріцають оні фалангїю, полкъ главныі і славныі пѣшихъ. гдѣ мужъ съ мужемъ, оружіе съ оружіемъ совокупленно, мгновенїя едінаго спїтъ іпті вослѣдъ знамене, строї і чинъ блюсті умѣють всі, что лібо повелѣвають, всякъ слушаеть, статі противъ супостату, окружиті, обращатіся покрывамъ, премѣнїті ратующихъ, такъ совершенно разумѣеть простыі воінъ, якоже і полководецъ. Тѣмже да не мніші їхъ славомъ і сребромъ доволствоватіся, но разумѣі, яко по сіе время

время убожество держало їх вв честі воїнскої. утру-
 ждені бо на землі почивають, питаються тѣмъ, что мо-
 гутъ обрѣсти, меншее время нежели ношѣ содержѣтъ,
 спятъ. Мнітся тебѣ яко конницею ессалійскую, Акаріан-
 скую, і етолійскую, народъ непреодолѣнній, пращамі
 і копіямі вмѣсто желѣза на концахъ обожженімі, по-
 бѣдші, ні како, но подобныя сілы потреба. Вв тої стра-
 нѣ іскамі їх, гдѣ тії родішася. Сребро то і слато раді-
 наятія воїновъ да послеші. Бяше даріі пріродою сміренъ
 і крошокъ, аще бы счастиємъ не премѣнілся. Того раді
 правдѣ не могуць стерпѣти, гостя своего, которіи
 погдъ заступленіе его іsb отечества убѣже, егда ему
 полешніи даяше совѣтъ, повелѣ его смерті предати.
 онъ же і вв то время волності своея не забылъ. Рече бо,
 імѣю, імѣю готового смерніи моя отмстителя, тої
 на негоже азъ совѣтъ тебѣ далъ, унічиженіи совѣтъ мой
 будеть тебѣ мстити. Ты же бесчїнное твое облада-
 телство погубіші, і послѣднімъ временамъ образецъ
 будеші; человекѣ счастию послѣдствующіи, себе са-
 мыхъ токмо слушающіи, пріроду свою погубляютъ.
 Тако вопіющаго, повелѣнніи убїлї. Послѣдї же
 скорымъ временемъ начатъ царь о немъ жалѣти, повѣдая
 предъ всѣми яко істїну глаголаъ, і повелѣ его погребсти.

3: Былъ тамо еїмодїсѣ менторовъ сынъ храбрїи
 юноша, емуже царь повелѣ да бы отъ фарнабаса полко-
 водца, все іноземское воїско [вв немъ бо велїю імѣлъ
 надеж-

надежду] всяль, і подб своїмь управленіємь імблѣ. Фарнабасу же полководскую булаву, которую мемнону прежде даде, послалъ. Въ то время на него опечаленаго помысламѣ о будущіхъ бѣдствахъ, сонъ тяжкій нападѣ, ілі отъ печалѣ, ілі отъ пріроды самъ себѣ пророчество учінілъ. Відѣ бо во снѣ акі бы обосъ Алеуандровъ свѣтлостію велікою огненною сіялъ, по томъ, акі бы тогожъ Алеуандра предъ него прівелі въ тої одеждѣ, въ которую его самого даріа облачілі і посправляли яко царя, послѣдї же въ Вавілонѣ на конѣ бсгїлъ, таже вскорѣ і съ конемъ невѣдїмъ бысть. Сїе волхвы всяческі толкуя, нанеслі ему печаль веліку, понеже ініі на утѣшеніе ему толковалі, яко обосъ Алеуандровъ пожень, і самого Алеуандра не во своєї одеждѣ царскої, но въ персїдскої простої пріведена узрїмъ. Друсїи же повѣдалі яко свѣтлыі обосъ Алеуандровъ славу его знаменуєтъ: і яко Асією владѣмїи будемъ, въ семъ ісвѣстнїбішая прїчіна понеже во одеждѣ въ которую дарїі облеченъ былъ, егда царя его нарекалі. Тѣмже і древнїя случаї, якоже случается въ бѣдахъ, воспоминающе, рекоша бо: Дарїі въ началѣ владѣнїя своего хотѣлъ повелѣмїи еже бы образецъ ноженъ перскаго меча премѣнїмї, подобїємъ греческїмъ, сего радї халдеїстїи волсві реклі. яко государство персское ктому народу пренесено будемъ, егоже оружіе возлюбїлъ. но Дарїі о істолкованїи общемъ прївїдѣнїя своего

соннаго перебуваю радостень, повелѣ їмѣи воїнству до рѣки свфрата. Сїце пішуть, что обыкновенїе было персское, во первыхъ, егда восходїтъ солнце, і пакї второе, егда уже день болшії, трубою знакъ давалї воїнству отъ царева шатра, еже бы рушілось въ путь. на верху того шатра образъ солнца. въ крїсталѣ сзтворенїи свѣтілся, їдѣже его моглъ всякъ вїдѣти. воїско же таковымъ строемъ і чїномъ ходїло: Неслї прежде огонь святыї і вѣчныї (якоже онї нарицають) на серебряныхъ жертвеннїкахъ, во слѣдъ же їх їдоша волсві персїдстїї поюще, послѣдствовало волхвѣмъ 365 юношей: во одеждахъ багряныхъ, толїко чїсломъ, еліко днєї въ году. [такожде бо персяне навиклі годъ їсчислѣти.] По томъ веслї колеснїцу, конї бѣлыя їмущую, їовїшу возложеную. вслѣдъ тоя конь прїродою їсрядныї і велїкїї, котораго нарицалї коня богу солнцу. управїтелї же коня того їмѣлї слатыя прутїкї і бѣлыя одежды. Не далече отъ сїхъ то колеснїцъ слатомъ і серебромъ преукрашены, во слѣдъ колеснїцъ, конныхъ і 2 отъ языковъ разныхъ оружіемъ і образы. блїзъ їхъ шлї 10000 человекъ, їхже персяне бессмертными нарицають. паче всѣхъ їныхъ тїї преукрашены і преїспещрены. былї на нїхъ чѣпнї слатыя, самї въ слато одѣяны, їсподнїя же одежды їмѣлї каменїемъ драгоцѣннымъ, і бїсеромъ украшены съ рукавами, тѣмъ послѣдовалї 15000 среднїковъ царскїхъ.

Сїи одѣяны былі акї жены, а не акї воїні, наріцающєся доріфоры (сїрѣчь копѣеносцы.) блїсѣ ихъ, которые їсѣ казны царскїя одєжду бралї, шлї предѣ колесніцею, на которой превысоко дарїї сїдѣлѣ. По обоїмъ странамъ былі слатыя ї серебряныя їдолы кѣ колесніцѣ прїгвождены. дышло на нѣкоїхъ мѣстахъ каменїемъ драгїмъ украшено, стоялї на немъ два їдола слатыя едїнаго лактя вышїною, отъ нїхже едїнѣ мїра, другїї бранї знаменїе являлї. между їмї былѣ орелѣ слатыѣ сѣ простертымї крыламї. Одѣяніе на царѣ паче всѣхъ сластолюбїе являло. санєже багрянїцы средїна бѣлымъ шїта была, одѣяніе верхнее слатое, понемъ ястребы слатомѣ тканыя, акї бы носамї между собою дралїся, поясѣ слатыѣ на немъ былѣ по женскому обычаю, на немже вїсѣлѣ мечѣ, ножны самыя, отъ цѣлаго камня драгоцѣннаго. Кїдарѣ былѣ на главѣ [персы тако наріцаютѣ царскую шапку ї знаменїе его] красная обясанїя, полосы бѣлыя їмушѣ окружаше его. за колесніцею послѣдовалї 10000 копєїщїковѣ, копїя сребромѣ обложены, вмѣсто же концовѣ желѣсныхъ слатыя былі. По обоїмъ странамъ шлї честнѣїшїхъ сроднїковѣ его 200 человекѣ, а вѣ слѣдѣ ихъ нѣшїхъ 3000. потомѣ 400 конєї царскїхъ велї. Сгѣ уже акї бы на едїно попрїще отстоянїемѣ, матї дарїева, їменемѣ Сїсїгамба на колесніцѣ сѣдѣщї, на другої жена его, множество женскаго пола блїсѣ царїцѣ їдоша

на конѣхъ. по нѣхъ пять надесять (якоже онѣ нарицають) Армамаксовъ. На которыхъ царевы дѣти і кормилицы ихъ, скопцевъ множество многое, которые между тѣмъ народомъ въ милости і честі великой. По томъ наложницъ царевыхъ 360 бѣхалі на колесницахъ, во одежахъ царскихъ. а за нѣмъ казну цареву веслі велбудовъ 300. і 600 мсковъ: прѣ нѣхъ раді защиченія былі съ сагдаками. сгѣ такожде жены сродниковъ і друговъ даріевыхъ послѣдовалі, і поваровъ было множество. Послѣдніи же былі съ своїми полководцамі легко вооружені, которые понуждалі полкі.

Еже ли бы кто на воіско македонское посмотрилъ, вся бы въ противномъ образѣ устрѣлъ. мужіе бо і коні сіяли не слатомъ, нѣ пестрымъ одѣянїемъ і украшенїемъ, но отъ булаата і мѣдї, полкі і стоящі і иппї готовы, не множествомъ ілі тяготяю сокровищъ обременены, полководца своего не токмо знакъ, но мановеніе прѣлѣжно всі наблюдали. мѣсто же обозу і пїщї полученіе воінству ізобілно было. Тѣмже Алеуандръ въ полкахъ ратныхъ людеі доволно їмѣлъ.

4. Дарїи же толь великаго народа царь въ тѣсномъ мѣстѣ утѣсняемъ, въ которомъ бої далъ, і раді утѣсненія малая часть воїновъ осталася, о чемъ отъ македонянъ поруганъ стался. Въ то время Алеуандръ въ каппадокїї Абїстамена намѣстника оставивъ, поїде въ Кілікію со всѣмъ воінствомъ, і прїшелъ въ ту страну,
которая

которая обосс Кіровъ нарицалася. Тамо бо обосс Кіровъ
лѣтомъ стоялъ егда на крѣса въ лѣгю съ воїнствомъ
своѣмъ шелъ: была въ расстояніи та страна отъ путѣ,
їмже въ Кілікію входѣмъ, верствъ 50: жителіе то
мѣсто нарицаютъ Піласъ ілі врата, і тамо входъ
велмі тѣсенъ, окопы бо самородныя акі бы человѣче-
скою рукою созданы. Тѣмже Арсанъ намѣстникъ
царства Кілікійскаго расуждая словеса мемнонова,
прежде тоя воины, совѣтъ свой не сдравыі умыслилъ
къ совершенству прівести, сіесть Кілікію огнемъ і
мечемъ расоріти, да бы тѣмъ способомъ пусты
мѣста Алеуандру оставити, что нѣ было къ препітанію
потребнаго, іспребити: пусты землю і бесплодну,
(которую охранити не возмогъ,) оставити і отбити.
Но много лучше было бы врата оная і тѣсное мѣсто,
їмже естъ въ Кілікію пріступъ і входъ, ратными
добрѣ осадити, верхъ горы надъ тѣмъ путемъ
вісящъ сасѣсти, откуда бесъ гібелі своѣхъ, не-
пріятелю внѣти възбранѣлъ бы, ілі бы побѣдѣлъ.
Тогда не многѣхъ оставя путь стрегущѣхъ, самъ
возвратѣлся: расоритель своѣй землѣ бывъ, которую
отъ расоренія свободити долженъ. Сего радѣ ко-
торыхъ оставѣлъ, усналѣ, что на смерть їхъ оста-
вилъ, нѣ срѣтѣ на непріятеля хотѣлѣ, аще і малымъ
числомъ укрѣпити мѣсто моглѣ бы, понеже Кілікію
гора нерасдѣлімая, каменная, і вершепамі ісполненная

о́кружіла: котора́я всѣвші́ся отъ моря іде́тъ крѣ́во, по
 е́ди́ну страну, і по дру́гую тако́же да́же до сопро́тив-
 на́го бре́га. Вѣ́ то́ї странѣ́ да́лече отъ моря отсто́яще́ї
 су́ть тро́ї врата́, вхо́дъ къ нѣ́мъ сѣ́ло труде́нь і
 тѣ́сенъ, е́ди́нымі вѣ́ Кілі́кію вхо́дятъ, і́мѣе́тъ
 на́дъ море́мъ поля́ ве́лікі́я, і́ пото́кі теку́тъ ра́вни́ю.
 Тѣ́мже і́ пресла́вныя рѣ́кі пі́ранѣ́ і́ цы́гна теку́тъ.
 До́сто́йна воспо́мнанія́ рѣ́ка цы́гна не ра́ді́ ве́лі́чества
 і́ глубі́ны, но ра́ді́ у́дѣ́лелны́я і́ чі́сты́я во́ды, по-
 не́же тѣ́хо і́зъ і́сточни́ковъ і́сходя́щі по чі́сто́ї се́млі
 те́четъ, не теку́тъ вѣ́ ону́ю ско́ро́теку́щія́ рѣ́кі,
 ко́торы́я бы́ е́я тѣ́хому́ те́ченію́ прѣ́пятіе́мъ бы́лі.
 Се́го ра́ді́ ні́чѣ́мъ во́зму́щае́ма, і́ ве́лмі́ спуге́на. і́бо
 тако́же укры́вает́ся ве́селы́мі́ бере́гамі́, ве́сѣ́тъ у́сті́ямъ
 сво́їмъ по́добна, да́же до моря́ те́четъ. Мно́жество
 вѣ́ то́ї странѣ́ гро́бовъ пресла́вно стѣ́хамі́ і́звая́ныхъ,
 но́ вѣ́сѣ́хъ ве́сѣ́тъ я́вляе́тся. По́казы́валі́ на́значе́ныя
 гра́довъ мѣ́ста, гдѣ́ дре́вле бы́лі́ Лі́рнісѣ́ і́ ѳе́ба,
 ті́фоне́ева пе́щера, і́ ко́ріе́ва ду́брава, і́дѣ́же ша́франъ
 ро́ді́тъся, ві́дѣ́лі́ мно́го ве́ще́ї́ дре́вніхъ, но́ ні́что
 зна́тно, то́кмо отъ́ чело́вѣ́къ сла́ва і́ воспо́мнані́е
 бы́вшее. Але́ксандръ же́ вѣ́ она́я врата́́ вні́де ко́то-
 ры́е на́рі́цаю́ться Пі́сы, і́ прі́лѣ́жно ра́смотрі́лъ по-
 ло́женіе́ то́го мѣ́ста. Гла́голю́тъ, я́ко сча́стію
 сво́ему у́дѣ́ля́лся, я́ко е́желі́ бы́ восхо́ті́лъ не́прі́-
 тель, мо́гавъ бы́ е́го та́мо съ во́їнствомъ́ ка́меніе́мъ
 побі́ті.

побіті. Ібо былъ путь таковъ узокъ і тѣсенъ, яко едва четверо вооруженыхъ купно могли проїтти; гора надъ нѣмъ висѣла, імущая расщѣлы, ісѣ нея же істочнікі частыя текутъ. обаче Алеѡандръ легкіхъ воїновъ іменемъ еракіанъ послалъ напредъ, і велѣлъ їмъ вездѣ путь осмотріти, да бы утаяся непріятель нечаянно не напалъ на ідущіхъ Македонянъ. понеже ратныхъ людеі множество на верху горы сідѣло съ напряженнімі лукі, съ непріятелі брань готовы были творіти. Сїе воїско прїѣде ко граду Тарсону, но персяне тогда его сажгли, да бы Алеѡандръ въ толь богатый градъ не вшелъ. Алеѡандръ же Парменїона съ усердными воїны, гасїти его послалъ; познавшіе же їхъ персяне отъ страха убѣжали. Алеѡандръ же во градъ вніде, і не даде ему сгорѣти.

5. Посредѣ града текла рѣка цыгна, о нейже речеся вышше, тогда же было лѣто, егоже теплотою і солнечнымъ жаромъ кїлїкія жегома была. і день такожде случїся бесмѣрно жарокъ. Тамо царя, пылью і потомъ утруденаго, удївітелная та вода убѣдїла да бы жаромъ одержїмое тѣло омылъ, сего радї совлекъ съ себе одежду свою всю предъ очесы воїнства, помышляя купно еже бы себѣ похвалу нѣкую сотворїти; да бы все воїнство на немъ увїдѣло одѣяніе простое, егда же токмо вніде въ воду, се внесану ему всі составы его начаша дрянїи і цепенїи, і едва не все тѣло

тѣло прїродную свою теплоту погубїло осябшо;
вїдѣвшє же рабї его „акї мертвѣ ізнесоша кѣ шатру
бесѣ памяти суцѣ. Сего радї велїѣ печаль наїде на
обозѣ, і весма уже плачѣ бысть і рыданїє сѣ воплемѣ,
яко на путї, кѣ толь велїкїмѣ і высокїмѣ гѣламѣ,
царѣ памяти вѣчныѣ достойныї поступаѣ, не навоїнѣ
нї отѣ непрїѣтеля убїенѣ, но вѣ водѣ мыющѣя погїбе.
Дарїї аще і воїнства Алеуандрова не вїдѣлѣ, но уже
акї побѣдїтель прїблїжашесѣ. Рекоша же македонѣне
кѣ себѣ, егда прїїдетѣ на насѣ дарїї, то како можемѣ
возвратїтїсѣ вѣ домѣ нашї чресѣ тѣ государства і землї,
которымї мы яко побѣдїтелї прошлї, понєже гдѣ ілї
супостатѣ попалїлѣ, ілї мы расорїлї, аще бы і нїкто
не гонїлѣ насѣ, вѣ велїкїхѣ стєнѣхѣ, отѣ глада і
нужды погїбнемѣ, кто намѣ бѣгуцїмѣ время бѣжа-
нїѣ трубою назначїтѣ; Кто дерснетѣ по Алеуандрѣ
насѣ управлятѣ; аще же мы даже і до елеспонта убѣ-
жїмѣ, тамо кто намѣ караблї уготовїтѣ, їмїже бы
намѣ прїїтї, і егда обратїлїсѣ сѣ болѣшнїю велїкою
ко царю глаголюще, шої жїтїѣ нашего цѣвѣтѣ, шої
намѣ былѣ храброе сердце, і царѣ, і вѣ воїнѣ това-
рыщѣ, сѣло намѣ печаль велїю сотворїлѣ, тако велмї
вѣ ужасѣ плакалїсѣ. Тогда легчасѣ ему прїїде дыханїє,
очї отверсѣ, і помалу вѣ себѣ прїшелѣ, около себѣ
стояцїѣ другї позналѣ, вѣ томѣ токмо не їмѣлѣ
отраду болѣшнї своєѣ, яко премногое бѣдство урасу-
мѣлѣ,

мѣлъ, печаленъ же бѣ сѣло о худомъ сдравіи своемъ. понеже пріѣдоша вѣстї, яко дарїї совершенно въ кѣлію пятїю днями пріѣдетъ. о томъ убо Алеуандръ въ жалостї былъ, что его акї бы связана въ болѣснї хотѣлї дарїю предати, і ісѣ рукъ самыхъ тако велїю побѣду отъвати, і яко мерско і срамно въ шапирѣ їмѣлъ умрети, повелѣ другї своя і врачей къ себѣ прїсвати, і тако къ нѣмъ рече. Вѣдите ли како моя фортуна срѣте: мнѣмїся яко звукъ вооруженаго дарїа слышу, которымъ азъ воїну нанесъ, тїи мнѣ восгають, і іщуть мя самого съ нею. Снотно что дарїї толь прегордыя грамоты пїша ко мнѣ, їмѣлъ совѣтъ со счастьемъ моїмъ, но нїкакоже утѣшїтсѣ, аще азъ мнѣнїемъ своїмъ сдравіе мое немощное врачевати буду, время, нужды, і дѣла моя, на не скорая врачеванїя, і въ продолженїе їдущая, і на лекарї не прїлѣжныя срѣтї не будупї, лучше бо мї есть умрети мужественно, нежелї сдраву бытї не во время. Сего радї врачеве, аще что могутъ, і разумѣютъ, да знають, яко не тако отъ смертї, якоже на брань врачевства отъ нїхъ требую. Тако бѣдственная упрямость его, нанесе всѣмъ велїю печаль, того радї всякъ его молїлъ да бы страха і бѣдства сїцевымъ бесовѣтїемъ не умножїлъ, но врачей бы послушалъ, їбо лекарства неїсвѣданыя, всѣхъ устрашаютъ, бываетъ что і на пагубу его съ боку непрїятель денгами поострїтъ. їбо дарїї повелѣлъ всѣмъ восвѣстї, еже ли кто Алеуандра убїетъ

1000 талантовъ въ даръ прїиметь, того радї чая-
лі, яко нікто можетъ дерзнутї еже бы данї ему ле-
карство, которое радї самыя новостї прїродѣ его
могло бы бытї подмнїтелно.

6: Былъ между благороднымї нѣкїи врачъ філіппъ
арканянїнъ родомъ, который прїшелъ съ нїмъ изъ маке-
донїи на ту воїну, данъ царю юну сушу въ хранї-
тельство путешествуванїя, вѣренъ ему і оберегатель
здравїя надежныї, любїлъ бо его велмї, не токмо акї
царя, но і акї свое воспїтанїе. тої обѣща прїнесстї іс-
бранное і совершенное лекарство, которое сілную мо-
гло отгнастї немощь, обаче сіе всѣмъ показалося не
угодно, кромѣ немощнаго, который таковое бѣдство
страдалъ: понеже все весма, кромѣ едїнаго замедленїя
могъ терпѣтї, оружіе воїнское і полкї предъ очмї его
былї, і побѣду свою въ томъ їмѣлї, токмо да бы предъ
знаменамї Алеуандрѣ могъ стоятї. На конецъ і о томъ
стужалъ, что лекаръ прїказалъ, да бы по трїехъ днехъ
прїнялъ лекарство; въ то время грамоты отъ вѣрнѣй-
шаго его боярїна, їменемъ парменїона прїшлї, который
ему возвѣстїлъ, да бы здравїя своего філіппу не вѣрялъ,
понеже дарїи дарамї подкупїлъ его, 1000 талантовъ сре-
бра ему послалъ, і сестру свою въ жену данї ему обѣ-
щаль. Велїкую печаль Алеуандру то пїсанїе учїніло, і
страхъ неже надежду їмѣло. самъ въ себѣ таїно расуж-
далъ, їспїю лї сіе лекарство, да въ немъ познаю, какая
отправа

отрава есть, і что лібо случїтся, можетъ праведно случїтїся, імамы лі вѣрность докторскую облїчїтї, ілі предамъ себе въ шатрѣ смертї, но лучше есть са слобу чуждаго, неже са страхъ свой погїбнутї. Сїе многое время съ размышленїемъ разнo боролся, а еже ему было напїсано, нї кому повѣдалъ, грамоту бо своею печатїю запечатавъ, подъ возглавіе положїлъ, са два же днї сїе бысть, прїспѣ третїи отъ врача назначенїи день. Врачъ же въ рукахъ їмѣя съ лекарствомъ сосудъ, внїде въ шатеръ, і устрѣвъ его Александръ, поднялся мало, і лактемъ опресь, грамоту отъ парменїона въ лѣвої рукѣ держащъ, чашу съ лекарствомъ прїемлемъ, і бесъ всякїя боязни і страха вышїлъ. по томъ даде фїлїппу грамоту оную і чїтатї повелѣлъ, і съ лица его (егда чїталъ) очесъ не спустилъ, смотря еже бы въ немъ знаменїе каковое совѣстї возмогъ устрѣтї. но онъ прочеиъ паче негодование, неже боязнь въ себѣ показалъ, і одежду верхнюю, съ грамотою предъ ложе царєво повергъ, рече: о царю воїстїнну сдравїе мое всегда въ рукахъ твоїхъ было, но нынѣ разумѣї, яко божескїмъ духомъ твоїмъ жїву, неправедно оклеветанїе на мя і лжїво, сдравїе твое покажетъ, егда ты отъ сея болѣзньї свободю; молю ты да сохранишї сдравїе мое въ цѣлостї, а нынѣ страхъ отгони отъ себе, да бы свободно лекарство жїламї овладѣло, і не будї печаленъ, понеже друзї їстїнно вѣрнї, і прїлѣжнї, но неправедно ты возмущїлї. Сїе же слово не токмо радость, но і надеж-

ду велію царю прінесе. Сего радї тако рече, фїлїппе, аще бы тебѣ сїе боsї попустилї, і коїмь лїбо образомь восхо; тїлбь бы ты любовь мою увѣдаты. вѣмь яко їної бы промыслъ ты обрѣлбь, но лучше воїстїнну что ты не їску; сїлбь, нї пожелалбь. Асб шу грамоту аще і всялбь, обаче ле; карство твое выпїлбь, і нынѣ расумѣю, что ты не меньше о вѣрностї своєї, елїко о sдравїї моемь печешїся: і сїя рекь, десную ему руку подаде; Лекарства же того то; лїка сїла была, яко послѣдующему обоганїю парменїо; нову помогла, уже бо едва дыхаше, но обаче врачъ всякое прїлѣжанїе чїнїлбь, обмїрающаго водкамї натїралбь, по томь пїщю, і обоняїемь разныхь водокь укрѣплялбь. Егда же увїдѣлбь яко начаты кь первому sдравїю прїходї; тї, овогда матерь і сестры, овогда же настоящую побѣ; ду воспомїналбь сму. егда же лекарство болѣе влїяся вѣ жїлы, і тѣло по малу sдравїе і сїлу воспрїиматї начаше, во первыхь расумь крѣпость свою, по томь і тѣло еще надѣянїе лучшее sдравїя воспрїяло, по третїемь убо днї, егда вѣ самое sдравїя состоянїе прїїде, воїнству явлїся, тогда не меньше на фїлїппа, неже лї на Алеуандра сѣ ра; достїю воїско смотрїло, деснїцу его всякь обѣмаше акї настоящему богу благодарствїе воссылалї; неятовѣрно воїстїнну какь тої народь кромѣ прїроднаго почїтанїя ко царемь своїмь, колїко сему царю Алеуандру покарял; ся, і любовїю кь нему распалялся. їбо чаялї о немь, яко нїкогого дѣла кромѣ помощї божїя і волї не начїналбь.

Понеже і счастіє непремѣнялося, сего радї свободженіє болѣзні вѣ славу обратилося ему. возрасть такожде егда вѣ сїцевыхъ совершенъ прїчинахъ, обаче доволенъ былъ, і всякія дѣла добрѣ управлялъ, і нравы его вся украшалъ, меньшыя же прїчины всякую ему охоту наїпаче къ воїнѣ умножалі, работу тѣлесную между тѣмъ имѣлъ, украшенія же одеждъ на себѣ, і бодрость воїнскую малымъ чїмъ разнствующу отъ простаго человека носилъ, їмже онъ їлі разума дарованїемъ, їлі благодїемъ, да бы равно возлюбленъ і почитенъ былъ, послѣдоваше.

7: Но дарїї царь прїявъ вѣсть о немощї его, еліко могъ съ воїскомъ своїмъ толь обремененнымъ великою скоростїю до евфрата рѣкї поїде; мостъ устроїлъ, і пятїю днямі воїнство превелъ, ускоряя, еже бы кїлїкїю осадїть. Тѣмже Александръ совершенное получилъ сгравїе, ко граду солонсу прїшелъ, котораго взявъ, повелѣ собратї съ нїхъ за вїнность їхъ 200 талантовъ сребра, а крѣпость градскую воїнамъ вручилъ. По томъ обѣты о полученномъ сгравїї своемъ їграмї свободно їсполнїлъ, [і тѣмъ показалъ что онъ непрїятеля за мало цѣнїмъ] восдавая честь Ескулапїю, і Мїнервѣ. На сїя же їгры смотряющу, прїїдоша къ нему радостныя вѣстї їsb Алїкарнасса, яко воїні его побѣдїлі персовъ. Мїндїане же і кавнїане і многїя тоя страны покорї-

ліся ему. По окончанії же тѣхъ ігръ, поїде обособь;
і на рѣкѣ Пірамѣ мостъ учинивъ, во градъ Малломъ
прїеде, а оттуду въ другую ночь подъ градъ Ка-
стабулъ прїшелъ. тамо встрѣтилъ его Парменіонъ,
егоже на осмопреніе путі лесістаго послалъ, чресъ не-
гоже надлежало ітти ко граду Іссѣ. тѣсныя путі
тамошнія вся онъ уже одержалъ, і нѣкую часть вої-
новъ поставилъ, градъ Іссу пустъ і оставленъ всялъ,
оттуду же прїеждъ, ісгналъ персянъ сѣдящихъ і въ
торъ внутреннихъ, і своїхъ поставилъ, а на путі
всѣхъ саставы поставилъ, якоже речесе побѣдителъ
і воспѣститель самъ прїшелъ. По томъ Алеуандръ
прїеде съ воїскомъ ко граду Іссѣ, ігѣже полковод-
цевъ на совѣтъ собравъ, съ нїмі купно совѣтовалъ,
что учинити, ітти ли въ далшіи путь, іли воїска ожі-
дати і въ македонії ідущаго, о немже вѣдомость все-
конечная была яко ускоряше. Парменіонъ совѣто-
валъ, яко мѣсто ко брані не можетъ быти лучшее
і способнѣе, егда пространно велікія воїска обоїхъ
царей стануть сѣбѣ. понеже [рече] тѣсноста мѣста
даріево множество не вмѣститъ, пространства і
полеі блюстїся подобаетъ намъ, гдѣ насъ окружити
іли нечаяннымъ нападентемъ побѣдити возмогутъ.
Азъ того токмо блюдуся, да бы не радї мужества
персскаго, но радї утружденія нашего мы не былі
побѣждені, понеже еще пространнѣе станемъ, то
пер-

персяне не ушружены отступу на насъ наїдутъ. Сїцевый же совѣтъ его сдравый сѣло прїятель Александръ явілся. Сего радї соїсволѣлъ царь въ тыхъ тѣсностахъ Дарїя ожїдати. Бяше же въ войнствѣ его нѣкїи Сїсень персянїнъ, который въ нѣкое время отъ воеводы егїпетскаго къ фїліппу былъ посланъ, і прї немъ остался, отъ негоже дарамї і честїю велїю почтенъ былъ, нынѣ же со Александромъ во Асію на воїну прїшелъ между вѣрными другамї почтенъ. Тому едїнъ отъ крїтскїхъ воїнъ грамоту не вѣдомо чьею печатїю запечатану подалъ. Которую послалъ Набарсанъ Дарїевъ воевода, моля Сїсена, да бы достойное нѣкое дѣло, іскусствомъ своїмъ і благоразумїемъ сотворїлъ, обѣщая ему велїю честь за сїе у царя обрѣсті. Сїю грамоту многократно Сїсень, будто нї едїно мысля сло, носїлъ ко Александръ. Но въ таковомъ тшанїї, і управленїї бранї упражняющагося вїдя, свободнаго времени ожїдалъ, і сїцеваго радї продолженїя подсмотренъ стался. Понеже та грамота прежде Александръ вручена, нежелї ему была отдана, Которую прочетъ, незнаемою печатїю запечатавъ, радї іскушенїя вѣрности его отнестї къ нему повелѣлъ. мняше бо Сїсень утаїтї свое свое намѣренїе, і тако отъ Крїтянъ, бывъ между їмї на воїнѣ, безъ всякаго сумнѣнїя, по повелѣнїю цареву убїенъ бысть.

8: Іуже греческое воїско, їхже оїмонѣ у еарнабаса нанялѣ, было бесѣ всякаго сумнѣнїя, і весма нагѣющеся на побѣду, ко дарїю прїїдоша; Сїї всеусердно совѣтовалї, да бы возвратїлся, і кѣ пространнымѣ Месопотамскїмѣ полямѣ пошелѣ. А еже лї таковыї ему совѣтѣ не нравенѣ, лучше да бы воїско то бесчїсленное расгѣлїлѣ, і да бы не на едїну счастїя побѣду, вся перскаго государства сїлы і могутства предпоставїлѣ. Сеї же совѣтѣ царю, а наїпаче боярамѣ его не угоденѣ явлїся. глаголаша бо яко вѣрности не надежныя і їзмѣны подкупныя блюстїся подобаетѣ. Ібо не їныя радї вїны воїско расгѣлїтї совѣтуютѣ, токмо да по томѣ отгѣлївся отѣ насѣ, [еже лї мы побѣжденї будемѣ,] самї себе предадутѣ Алевандру. Нїчто [рекоша] сѣбѣ есть надежнаго, і сдѣраваго, токмо бы воїскїмѣ окружївшїмѣ сїхѣ їзмѣннїковѣ, смертї предатї, во снакѣ і свїдѣтелство їзмѣны предбующїмѣ временамѣ. Но дарїї акї добродѣтели и кротокѣ государь, сїце рече: сего азѣ нїкоїмѣ образомѣ не сотворю, да бы повелѣлѣ оныхѣ, которые на вѣрность мою прїшлї ко мнѣ, воїнству моему смертї предатї. і которыї народѣ мнѣ по томѣ сдѣравїе свое ввѣрїтѣ, кровїю лї нынѣ толїкаго воїнства рукї моя омочу. непрїлїчно гѣло есть да бы кто за безумныї совѣтѣ, смертї преданѣ былѣ. Ібо нїктоже будемѣ пропїчее совѣтованї, на сїе сряще, аще сїмѣ за совѣтѣ

їхъ нерасумныї кашъ сотворїмъ. По томъ по всякъ день прїсывалъ їхъ къ совѣту, ї отвѣтствовати велѣлъ, кто разумнѣе что речетъ. обаче мало вѣрїлъ їмъ. напослѣдокъ же повелѣлъ, сїце грекомъ восвѣстїи. Са усердїе ваше, сѣло васъ благодарствую. но аще возвратїлся бы я насагъ, бесъ всякаго сумнѣнїя царство мое предалося бы Алеуандру. їбо воїна отъ прослутїя ї славы воспрїїмаетъ счастье, а кто возвращается насагъ, чають людї что онъ бѣгу предается. Продолжїтї бо воїну, нерасудное гѣло есть. наїначе толь велїкое воїска множество, во время блїзъ прїблїжающїяся сїмы, въ странѣ пустої, отъ своїхъ ї онъ непрїятеля разореної, чїмъ препїматї будемъ. Тѣмже срящымъ на древнее обыкновенїе праотцевъ нашїхъ, не надлежїтъ намъ воїска расгѣлятї, которые вскорѣ всѣмї сїламї ї едїнодушнo всегда воевалї. ї воїстїнну Алеуандръ прежде сего страшенъ во время непрїсупствїя моего нерасудно гордостїю въ суетної надеждѣ возносілся. егдаже токмо услышалъ о мнѣ, скоро во обереженїе упряmostь свою премѣнїлъ, въ тѣснотахъ лѣсныхъ, акї нѣкїї свѣрь дїкїї несмысленно, [стукъ ї звукъ услышавъ мїмоходящїхъ] утайлся. Уже бо лїцемѣрїемъ воїновъ своїхъ сгравїя лїшаєтъ, но не меньше ї самъ постраждетъ, совершая бо брань, въ томъ вертепѣ крыющїхся бояслвыхъ македонянъ себѣ въ порабоженїе покорю. Сїце гордо паче, нежелї разумно ї їсїнно глаголаб дарїї. Напослѣдокъ все

Ж сокро-

сокровище свое, избраннѣйшыя і дражайшыя вещи въ дамаській сѣрїїскій съ немногими ратными людьми послалъ, самъ же съ оставшимся обособъ въ кѣлїю поїде. А вслѣдъ его по обыкновенію отеческому, жена, мать, дщери дѣвѣцы съ сыномъ младенческаго возраста, ідоша. Въ ту же ночь, іАлеуандръ мѣсными проходы даже до сѣрїи прїѣде, въ которую і дарїї такожде къ тому мѣсту, которое Пілі ілі врата Аманїїская нарицаются. Ничѣмъ сумнѣваліся персяне, яко Македоняне уже прежде всякыи оставивше Іссу градъ, іъ него убѣжалі. Понеже такожде раненыхъ і немощныхъ нѣкоторыхъ послѣднїхъ во слѣдъ обосу немоущихъ, плѣнилі. Іхже дарїї, совѣтомъ своихъ бояръ подбужденъ, жестокѣмъ мучительствомъ, обсѣкъ. і обжегъ руки, повелѣ сквозъ воіско свое водити, да бы управленое воінство его відѣлї, і все довольно расмотрѣвъ царю своему восвѣстїлї. Потомъ собралъ обозъ, і прешелъ рѣку Пірамъ, нагѣаяся яко достигнувъ на хребтахъ убѣгающихъ македонянъ побѣдетъ. Но тїи, їмже обсѣкъ руки, къ воінству македонскому прїшедше, восвѣстїша, что са нїмї дарїї сѣло скоро гонїтъ. їмже егда повѣрїлї. і тако послалї осмотрїтелеї на прїморїе відѣмї, самъ лї їдетъ, ілі которыї его полководецъ съ полкомъ своимъ, снакъ прїходящаго воінства показуетъ. Но егда осмотрїтелеї уже прїблїжїлїся, ісгалече їхъ сѣло велїе воінство увїдѣлї, поля повсюду огнемъ наполнены, отъ негоже въ великомъ свѣтѣ былї, акї во огні горѣлї, понеже радї ратныхъ

разныхъ скотовъ множества персяне пространно і нечінно ходілі. Того раді Алеуандръ на томже мѣстѣ обобъ распроспраніті повелѣ, радостенъ яко [болѣе себѣ желалъ что въ тѣхъ мѣснотахъ;] первую баталію їмѣлъ учїніті. Прочее якоже случается, егда послѣдняго страха время прїблїжїлося, та радостная Алеуандрова надежда въ печаль претворїся, убоаяся бо тогожде своего счастья, которое ему дотолѣ мїлостївно помогало, і не безъ прїчины о непостоянствѣ его їнесостоянїї отъ тѣхъ вещей даныхъ ему расцуждалъ. Понеже токмо уже едіна ношѣ осталася, которая послѣднее всего премѣненїе содержала. і пакї наїначе болшії бѣдства подвїгъ, страхъ воїны прїходїлъ ему на память, і яко не їзвѣстна естъ побѣда; побѣдїтъ ли Дарїа їлінѣмъ, такожъ і сіе, честна, їлі неславна смерть случїтся. і тако расцуждая повелѣ воїнству своему да бы по обѣдѣ уснулі, по третїей же стражі въ полунощї воставъ, оружіе на себя бы взялі, і на брань готовы были. Самъ же на верхъ горы взыде, гдѣ свѣщї зажегъ, отеческїмъ обыкновенїемъ, їдоламъ (акї бы по їхъ сломудрїю) того мѣста хранїтелемъ жертву прїнесе. Мїнувшей же третїей стражі, якоже повелѣ, вострубї вскорѣ трубою, воїнство, ївъ путь і на брань предстало готово; Повелѣ же їмъ скоро поспѣшати. убо на расевѣмѣ прїшлі къ тѣмъ тѣснымъ мѣстамъ, которыхъ намѣрены сасѣсти, гдѣ, [егда ему осмо- трїтелі о Дарїї яко въ 30 попрїщахъ отстоїтъ,

возвѣстїлї,) всему воїнству повелѣлъ скоро оружі-
 емь ополчїтїся, і во ордерѣ де баталїї стати. Возвѣ-
 стїлї і Дарїю убожавшїйся поселяне, яко Алевандръ
 їдетъ, за которымъ ты гналъ чая что уходїтъ. Онъ
 же нїмало їмъ янѣ вѣры, поспѣшаль акї за бѣглецемъ.
 І тако внесану не малыї страхъ на весь обобъ дарїевъ
 нападє. понеже бѣгу ятїся паче, нежелї рать творїтї
 готовы былї, і оружіє на ся сѣло борсо хваталї.
 Поспѣшенїє же їхъ самое і бѣганїє і собїранїє къ ко-
 нямъ і оружію, еще болшее смятенїє чїнїло. Інїї бо
 на верхъ горы взошлї Алевандрово воїнство вїдѣтї,
 їнїї конї началї сеглатї, несогласное воїнство, нїєдї-
 наго слушающее, смятенїемъ велїїмъ всї возмутїлїся.
 Самъ же Дарїї сперва скоро взыде на верхъ горы съ нѣ-
 которымї отъ воїнъ, да бы спредї і сторонѣ Алевандра
 окружїтї. Отъ моря такожде гдѣ его правое крыло
 было, другїхъ послалъ, хотя отъсюду бої данї, і бытї
 побѣдїтелямъ. Кромѣ же сїхъ 20000 ратныхъ людеї
 съ лукї послалъ прежде, еже бы рѣку пїраму, [котрая
 обоїхъ воїско раздѣляла,] перешлї, і македонянамъ по-
 касалїся. а еже лї сїє не возмогутъ сотворїтї, внїтї
 їмъ въ горы, і тако тїхо і нечаянно созадї македонянь
 саїтї повелѣлъ. Но всѣ мудрыє і добрыє намѣренныє
 гдѣла, счастье сїлнѣє і крѣпчає разорїло. Понеже їнымъ
 страхъ сердце отъбя, і что было повелѣно, не смѣлї
 творїтї, другїї же всеу упражнялїся. Понеже егда
 едїна часть мящєтся, тогда все множество возмущаетъ.

9: Воїско же персідское бяше устроено сїце, На правомъ крылѣ сѣ конніцею набарсанъ пращніковъ і сѣ лукамі, едва не 20000 прї себѣ їмѣя стоялъ, въ томже мѣстѣ і өймонѣ сѣ 30000 пѣхотою греческою наемною стоялъ. Сїе воїско персідское безъ всякаго усумнѣнїя вѣ сїлѣ і крѣпості равно было пѣхотѣ македонской. На лѣвомъ крылѣ былъ полководецъ Арїстомїдѣ, родомъ страны өссалїискїя, подѣ своею командою їмѣлъ варваровъ пѣхоты 20000. Во обереженїе же поставїлъ мужественныхъ їноземцовъ, сѣ стоялъ і гарїї, а прї немѣ было 3000 їсбранныхъ людеї конныхъ радї обереганїя сдравїя его, пѣхоты послѣдовало ему 40000. По томъ гїрканѣ і мїдяне конные, такожде по нїхъ разнїе народѣ конные, на правомъ крылѣ строемъ поставленѣ. Сему же воїнству якоже речеся 6000 сѣ пращамї устроены предвѣдоша. еліко бѣ мѣста въ тої тѣснотѣ, толїко воїновъ сташа, едїно крыло стало подѣ горою, другое прї морѣ. жена же і матерѣ гарїева, і весь женскїї полъ посредѣ воїнства поставленѣ былѣ. Александрѣ же пѣхоту, которыє въ македонскомъ воїнствѣ мужественнѣйші былі, на предї строемъ поставїлъ. Правое крыло вручїлъ Нїконору, сыну парменїеву, за нїмъ полководцы, ценѣ, пердїкка, і мелеагерѣ. Птоломеї, і Амїнтѣ, всякѣ со своїмъ полкомъ стоялі. На лѣвомъ крылѣ прї морѣ былъ кратерѣ і парменїонъ: но кратерѣ парменїонъ данѣ былъ въ таварїшствѣ о

коннїцу

конніцу на обоїхъ крѣлахъ поставѣлъ, Правое крѣло держалі македоняне і ѿссалїане. Лѣвое же пелопонѣсіане, предъ нїмї їдоша съ пращамї воїны, потомъ і съ лукамї. Оракїяне же і крїтяне легко вооруженї предъ пѣхотою їдоша, протїво же тѣхъ, їхже дарїї прежде послалъ, і сасѣлї гору, Агрїановъ вѣ новѣ їсѣ грецїї прїведенѣхъ поставѣлъ, парменїону же повелѣлъ да бѣ всѣмї сіламї, еліко возможно, воїско къ морю распространїлъ, і далече отъ горъ сталъ, на которѣхъ персяне бѣлї. Но онї нїже напастї на него держнулї, егда прїступалъ къ нїмъ, нїже егда отступалъ гналїся за нїмъ, но отъ страха скрѣлїся, что Александрѣ печалъ отъѣя, понеже бояшеся да бѣ съ горъ воїско его трудности не їмѣло. 42 шеренгї токмо распространенї бѣлї ополченаго воїнства, болѣе бо распространїтї тѣснота мѣста не даде. Потомъ расшїрїшася і їдоша сѣло пространно даже до горъ. сїце, яко не токмо болше шеренгъ пѣшїхъ, но і коннїца по сторонамъ могла обходїтї.

10: Уже сталї отъ обоїхъ сторонъ вблїсостї между собою, но ненаверженїе оружія, егда персяне во первыхъ безчїннїи крїкъ і страшнїи учїнїлї. Тѣмже вскорѣ і македоняне, аще воїско і меншо, но болшїи крїкъ, радї горъ і лѣсовъ, понеже кругомъ стоящая лѣса і каменнїя горы, каковѣмъ лїбо гласомъ назвученая, отъ себе їсгающая, всегда сугубїи гласъ творятъ,

Александръ

Александръ убо предъ первѣи́ми знаменами́ і́дѣше, часто своѣмъ рукою́ знакъ даваше вообранѣя, дабы́ тѣхъ шлі́ і́ чинно, і́ тако не начі́налі́ бы ра́ти утруди́вшеся, і́ егда обѣ́сжалъ пре́жде во́ско, разны́ми словесы́ полесны́ми кѣ́ждо наро́дъ, смѣ́лостъ умножая, увѣщавалъ, і́ къ мужеству́ возбуждалъ, а македонѣмъ обы́кновенною дре́внєю хра́бростію. Бы́ сѣе мно́гѣхъ браней во евро́пѣ побѣ́дителіе, і́ мечемъ взя́вше не моѣмъ паче, но своѣмъ собствє́нными́ сердцемъ і́ охотою, прі́идосте въ тѣ́я страны. Бы́ свободу і́ волно́стъ мѣ́ру дае́те, і́ его са́ ступни́кі есте. Вошлі́ есте са́ послѣ́дні́я геркулеса і́ лі́бера отца́ предѣ́лы, того́ раді́ да бы́ не то́кмо перся́мъ, но і́ вся наро́ды въ подданство себѣ́ прі́велі́. Уже македонѣне бактрі́йская і́ і́нді́йская госуда́рства сася́дутъ і́ покоря́тъ, сѣ́ло ма́лая сумѣ́ сі́я дѣ́ла, на кото́рая спі́те, і́ предъ собою́ і́мѣ́ете, то́кмо бо муже́ственно дости́гнуті́ подобае́тъ. Не бу́детъ сдѣ́ во́тще раді́ нераздѣ́льныхъ горѣ́ ка́менныхъ і́ллі́рійскі́хъ і́ ера́кійскі́хъ тру́дъ ва́шъ. Плѣ́нітелства і́ коры́сті восточны́я ва́мъ въ ру́кі преда́ются, е́гда і́ меча́ потреба́ бу́детъ. во́ско все супоста́тское, боя́ннѣю і́ страхомъ мя́тется, щі́тамі́ ва́шімі́ разгна́ти можете. На сѣ́е воспо́мина́я філі́ппа отца́, не́давно укро́щеную беоті́ю, і́ гра́дъ въ не́й нача́льныі і́ первы́й весма́ разорє́ныі, предъ́ очеса́ представля́ше. Потомъ́ грані́къ рѣ́ку, і́ сѣ́е мно́гі́я гра́ды і́лі́ чресъ́ насі́ліе, і́лі́ чресъ́ подданство́ по́корє́ныя,

коренія, на конець все еже во слѣдѣхъ себѣ оставилъ, како превратилі і ногами поспралі своїми, воспомінаше. Потомъ прішедъ до грековъ напомнимаше їмъ, како отъ тѣхъ народовъ обѣда їмъ учинілася, вначалѣ отъ даріа, по томъ отъ ксеркса гордаго, тако яко не токмо ваші, но і самія водѣ і землі непріятелі, істочнікі ісушілі, і піщі неоставілі. Каніща же боговъ, іная сокрушілі, іная же огнемъ пожгли, а градѣ ваша разорілі, уставивъ челоуѣческимъ і божіимъ закономъ укрѣпленія отъ нѣхъ разоренія обьявляше, іллірійскимъ і еракійскимъ народамъ хощеніемъ токмо питаюущимся, да бѣ на воіско супостатское отъ багрянціхъ і слава блістающеся смотрілі, а которые корыстію а не оружіемъ облечені, рече: бѣжіте къ нѣмъ воістінну. отъ женъ же не храбрыхъ славо отвѣміте, расчѣдшыися горѣ і каменія, такожде голбія холми неперестанно на нѣхъ лежащимъ снѣгомъ і ледомъ отягощенія жіліща вашего, на богатія поля і нѣвы персідскія премѣніте.

II: Воіство же обоіхъ царей уже на мѣстаніе оружіа противу другъ другу въ блісості бѣло, егда конница персідская на лѣвое крыло супостатское жестоко наступіла. Даріі убо желавъ того, да бѣ могъ конницею со Александромъ боі учиніти, рассуждая яко пѣхота македонскаго воіска естѣ непреодолѣнна, і крѣпчайшая, уже і правое крыло Александрово окружілі. Что устрѣвъ Александръ, два полка конницы пріверху горѣ поставилъ.

Протчія

Протчїя же на самое нападенїе , сїрѣчь гдѣ всесо-
вершенныі весма бої хотѣль быти , наведе. съ праваго
же крыла всявѣ коннїцу Оесалїїскую , і полковнїку їх
повелѣль , да нї кїмъ вѣдомо чресъ средїну воїска
даже до парменїона на лѣвое крыло обоїдетъ , і что онъ
ему велѣтъ , то мужественно і всеусердно да чїнѣтъ.
Уже бо со всѣхъ странъ отъ персовъ окружены былі ,
однакоже мужественно стоялі. і тако стѣснено і ча-
сто сошліся , что едїнъ со другїмъ і бїтїся не моглї , по-
неже часто іспущаемыя стрѣлы , пакї на тыхже обра-
щалїся , самое оружіе легко і не крѣпко верженое егда
что вредїло , но болѣе на землю падало , нежели на не-
прїятеля. Того радї прїнуждены бої даіи ісѣ блїска , і
ухватїлїся за саблі. Тогда велїе кровопролітїе было ,
егда отъ обоїхъ странъ сїце совокупїлося воїско ,
яко оружіе со оружіемъ сражалосѣ , мечъ во уста
другѣдругу втыкалі , нї бояслїву , нї лѣнїву уступїті
возможно было. Акї соединенно едїнъ съ другїмъ , ногї
прї ногамъ їмѣюще , брань творїлі , нїже едїнъ отъ
другаго отступїлі стона отъ стопы , дондеже преодо-
лѣвъ непрїятеля , мѣсто себѣ очїстїлі , і тако со-
ворше скоро напредъ шлі , но онымъ утомленнымъ не-
утруженное воїско послѣдовало , но нї раненые [якоже
і прежде обыклї] уступалї , понеже непрїятель спредї ,
а свої сосадї тѣхъ понуждалї. Александръ же і полко-
водецъ былъ чїновенъ , і воїнъ іспрядный , добрѣ ратовалъ ,

велікія весма славы желалъ получи́ти , еже бы дарі́я царя ему уби́ти . Дарі́и же на колесни́цѣ высоко сѣ́дя , своі́хъ персовъ [да бы его защі́шалі , і на македоня́нъ напада́лі] сѣ́ло понужда́лъ . Сіе ві́дя братъ его Оу́арѣвъ , яко Александръ на него нападае́тъ , вскорѣ́ съ конни́цею пріше́дъ , [которую і́мѣ́лъ подъ своєю властію] ста́лъ предъ колесни́цею дарі́евою оружі́емъ і́ мужествомъ сѣ́ло славенъ паче і́ныхъ і́збраннѣ́шій , благонаві́емъ же і́ благосерді́емъ е́два подобна себѣ́ і́мѣ́лъ . На томъ бою непрі́лѣжно і́ не опасно сто́ящихъ македоня́нъ побѣ́дѣ́лъ , а і́ныхъ разгна́лъ . Но македоняне которы́я прі́ сво́емъ бы́ли ца́рѣ , сердце себѣ́ умно́живше , купно съ нѣ́мъ на ту конни́цу напа́лі . Тамо въ то время сокруше́нію побѣ́да была подобна . Лежа́лі кругомъ колесни́цы самого дарі́я , началнѣ́шіе велі́кіе полково́дцы , предъ очеса́ми госуда́ря своего , мужественно і́ славно уби́ты , всі́ якоже бы́ли , на́ліца падо́ша , я́звы спреді́ і́муще : Между і́ми же бы́лъ Аті́цысь , Троу́нъ , і́ Сабакъ воево́да егі́петскі́й , велі́кихъ воі́скъ полково́дцы , а съ нѣ́ми́ множество много пѣ́шихъ і́ конныхъ полковн́иковъ , і́ простого воі́ска лежало . І́сѣ македоня́нъ воі́стї́ну не много , но мужественнѣ́шій побі́ты . І́ самъ Александръ мече́мъ въ правую бѣ́дру легко ране́нъ . Коні́ же которы́е бы́ли въ дарі́ево́й колесни́цѣ , ко́піями прободенны , отъ я́звъ нога́ми началі́ бі́ти і́ царя опроверга́ти съ колесни́цею , сего ра́ді онъ , да бы его Александръ жи́ва не плѣ́нилъ ,

плѣнілѣ, выскочилѣ на землю. і на коня, который тѣ
коваго раді случая прілучилѣ, всѣдѣ, клеіношты маіс-
стата своего царскаго, да бы его не позналі убѣга-
ющаго, сѣ себе сверже. Тогда всі персяне начаша
убѣгаті страхомѣ содержімі, куды кто моглѣ бѣ-
жаті, оружіе повергше, токмо нѣкоторое на щіщеніе
нѣ сгравія своего взялі, тако то смятеніе їмѣ по-
могало побѣждаті вскорѣ бѣгущїхѣ, оїмѣ Парменїона
посланная конніца гнала, і егда не всі сѣ того крыла
прогнаны побѣжалі. Но на правомѣ крылѣ на конніцу
Ѳессалїйскую [персяне] наступалі, такѣ что уже
едїнѣ їхѣ полкѣ преодолѣлі: тогда же прогнанные
Ѳессалїяне мужественно конї обрапя, і строемѣ пакі
установка, надежду побѣды їмѣюще, персянѣ бесѣ строю
і бесчїнно стоящїхѣ всѣхѣ побѣділі. Понеже і конї
їхѣ і самі облечены былі въ латы і колчугі, того раді
чїнно і строемѣ стати не моглі. а Ѳессалїяне скоростїю
коней многїхѣ ускорїлі. Алеуандрѣ же тако о счастливої
вїкторїї вѣсть прїявѣ, который доселѣ дарїя гонїті
не смѣлѣ, вїдя на обоїхѣ крылахѣ побѣду, скоро
бѣгущїхѣ началѣ побѣждаті, не болѣе шысящї кон-
ныхѣ прї себѣ Алеуандрѣ їмѣлѣ, егда велїе непрїятельї
множество побївалѣ. Но кто въ побѣдѣ і въ бѣжанїї
воїновѣ їсочтетѣ, понеже малое Алеуандрово войско
персянѣ акі скотїну гнало; тоїже страхѣ, которой
і ко убѣжанїю прїнудїлѣ въ бѣгствѣ препятїемѣ

і трудностію учинілся. Греческое же воїско нанятое гарієво, съ Амїнтою полководцемъ его; [быль той воевода у Алеуандра, а нынѣ переметчикъ і їзмѣнникъ] отлучився отъ другїхъ, воїстїнну не убѣгая въ цѣлостї пребыль, персяне же врознь разбѣглися, їные прямымъ путемъ въ персїду, а їные таїнымї стесямї кругомъ каменныхъ і лѣсистыхъ горъ, їные же въ обозъ царя своего побѣжали. Въ которыї обозъ Алеуандръ уже яко побѣдитель вніде, і вся їхъ богатства і корыстї разорїл. Неїсглаголанное же множество слава і серебра себѣ угодное воїні Алеуандровы взялі. І егда множество многое все пограбілї, а на пушї простыя сумкї лежащїя, предъ дражайшімї і їсряднїшімї корыстмї, нївочто вмѣнїлї.

Такожде і къ женскому полу прїшедъ дражайшыя съ нїхъ утварї і украшенїя обдїралї, которые їмъ наїпаче былї любезны, наїпаче, нї честь їхъ, нї чїстота сохранена была. Тогда былъ плачемъ і смятенїемъ обозъ наполненъ, понеже нїедїно благо родїе і чїнъ сла їсбѣже, всякаго слополучїя їсбобїлно было, понеже, жестокость, смѣлость, і волность побѣдїтелеї, нїкогого восраспа, нї чїна пощадила. Тогда моглъ тамо всякъ фортуны [счастїя] худое і всегдашнее непостоянство усрѣмї, которые персяне тогда гарїєвъ шатеръ попремногу прекрасно і угодїтелно їсбобїлствомъ драгоцѣннымъ украсїше

поставілі, і алеуандру тої акї господіну своєму древ-
нему стреглі і хранілі, токмо того єдінаго разгра-
біті не дерснули воїні, тако по древнему обыкнове-
нію, да бы побѣдителя шатромъ царя побѣжденнаго
пріяті. но наіпаче мысль і очеса всѣхъ на ся обра-
тілі, плѣненная маті і жена даріева, тая не токмо
радї чїна і достоїнства, но і радї старості, честі
всякія достоїна, жена же радї прекрасныя прїроды,
ні малую часть вѣ несчастїі і пагенїі непремѣнно
отрады воспрїяла. шесті лѣтъ сына прї себѣ дер-
жала вѣ надежду будущаго счастья, [которое не-
давно отецъ потерялъ] і прїлѣжно сохранияла, на
колѣняхъ же престарѣлая бабы своея двѣ дѣвѣцы
вѣ возрастѣ лежалі, не токмо своею собственною,
но і ея печалію сокрушенны, прї нїхъ же множество
веліе високаго чїна, женскаго полу, растерзаны їмѣ-
юще власы, стоялі вѣ одежахъ раздранныхъ, уже
прежняго степені не памятствующе, їстинно їхъ пре-
жде царскїмі госпожамі, нынѣ же чужїмі прозванїямі
нарїчалі, но і оні самі своего пагенїя і слополучїя не
памятующе вопрошалі. на которомъ крылѣ стоялъ
дарїі, і каковое окончанїе было тоя воїны. Ежелі
[глаголаі] царь жївъ, мы на свободѣ пребываемъ,
а не вѣ плѣненїі. Дарїі же на премѣнныхъ конѣхъ
ушелъ вѣсма далече убѣгая.

Убіто на тої баталїі персянъ со 100000 пѣхоты,
10000 конніцы,

Ісь воїска же Алеуандрова раненихъ было 540, убіто пѣшихъ 32, конныхъ 150. Сїцевою съ таковымъ малымъ упадкомъ толь велїя побѣда получена.

12: Царь же Алеуандръ достїгая многое время Дарїа, утрудїлся, егда ношъ прїблїжїся, надежды же нїкое, да бы его достїгнутї могъ, не їмѣлъ, до обосу, мало прежде отъ своїхъ всятаго, прїѣхалъ. Потомъ прїсватїкъ себѣ друговъ, їхже наїпаче любяше, повелѣлъ. [Понеже его, токмо съ верху тѣла мало сацѣнївше, ранїлї] ї самъ прїсхожденїї друговъ своихъ былъ. Въ то время внесану болѣсненнїй крікъ ї вопль, со въздыханїемъ простыхъ народовъ смѣшенъ, влїсь стоящемъ шатрѣ учїнївся, бесѣдующихъ устрашїлъ. Паче того, чїо гвардїя, которая предъ царскїмъ шатромъ стояла, опасаяся, да бы отъ тѣхъ малыхъ начатковъ. Велїе какое смятенїе не учїнїлося, вскорѣ побѣжалї до оружія. Прїчина страха нечаяннаго сїя была. Ібо матї Дарїева ї жена съ їными женами плѣненными, чїна боярскаго благороднаго, почаялї что Дарїї убітѣ, ї началї плакатї о немъ съ жестокїмъ воплемъ ї рыданїемъ. Понеже нѣкїї плѣннїкъ скопецъ, который по случаю предъ шатромъ їхъ ставъ, освѣстїлъ, яко клейноты царя государя нашего Дарїа, [которыя самъ, якоже прежде речеся, да его бѣгущаго не узнаютъ, съ себе сложїлъ] у нѣкоего воїна вїдѣлъ, ї тако разумѣя что онъ їхъ отъ него убітаго всялъ, лївую їмъ вѣстѣ прїнесе.

рыда-

рыданіе женское Алеуандрѣ услышавъ [глаголютъ яко о счастіи даріевѣ плакашеся] возбужденъ ихъ тою жалостію. І тако прежде Мітрена послалъ, который ему сдалъ сарговъ, понеже персідскіи языкъ зналъ, да бы ихъ плачь утолѣлъ. Посемъ опасенъ бывъ, да бы ісмѣнникъ плѣненнымъ печалѣ і болѣннѣ не пріложилъ, послалъ Леоната, едінаго отъ бояръ своїхъ, повелѣлъ возвѣстѣти, яко напрасно о даріи плачутъ, понеже живъ есть. Самъ же егда со не многими воины до ихъ шатра прішель, повелѣ возвѣстѣти о себѣ, яко посланный отъ царя Алеуандра прііде. Но персяне, которые были предъ шатромъ, устрѣвише вооруженныхъ, чаяли что конецъ ихъ господамъ пріспѣлъ, вбѣгше въ шатеръ возгласѣли, яко, уже послѣдній вашъ часъ прішель. Пріідоша бо опѣ царя хотящїи васъ смертї предати. І тако нѣ восбранятї входу, нѣ пуститї смѣли, і отвѣта не дающе, въ молчанїи сїце ождалѣ, что побѣдитель восхощетъ творити. Леонантъ же многое время ождая, да бы ему кто отверсъ. Егда же ісыити нікто смѣяше, і тако въ предъдверїи воїновъ оставѣвъ, самъ внѣде въ шатеръ, і сїцевымъ вшествіемъ болѣе женъ устрашилъ, яко самовластно внѣде. Матї же і жена пріпаде къ ногамъ молїша да бы прежде, неже лї бы ихъ смертї предалъ, повелѣлъ дарїя по обыкновенію отеческому погребстї: і услугу ту послѣднюю царю воздати, со усердіемъ на смерть ітїи общалїся. Но леонантъ рече, яко

і дарїи

і дарії живъ есть, і вы не токмо прі справії, но і прі
всемъ імѣніи і честі царскої перебудете. Тогда маті
даріева малу отраду воспріяла отъ печалі. Алеуандръ
на утріе тѣлеса сыскавъ воіновъ своїхъ елїкихъ
можаше, погребе. Такожде і персяны честнѣішыя
честно собравъ і матері даріевої повелѣваеъ, кого
восхоощеъ обыкновеніемъ персїдскїмъ да погребетъ
оныхъ. Она же не многїхъ но блїжнїхъ сроднїковъ
умїленно, срящї на слополучїе незапноє, погребе.
Украшенїе же обыкновенное персяномъ такожде і гдї-
ствїя, въ то время акї вїною завїстї вѣбняше, понеже
і побѣдїтелеї не съ велїкою честїю сожїгалї, і тако
погребше царь чїнно тѣлеса побїтыхъ, прежде себе
ко плѣннымъ послалъ вѣдомость, яко їдетъ хоощеъ
їхъ посѣтїтї. Сїце оставївъ дворянъ своихъ всѣхъ
предъ шатромъ, самъ токмо съ ефестїономъ внїде.
Ефестїонъ же былъ паче іныхъ всѣхъ Алеуандру лю-
бїмъ, а наїпаче любяше его, яко купно съ нїмъ раслї і
воспїталїся, всѣхъ таїнъ его хранїтель, і въ совѣтѣхъ
воленъ былъ, і нїкто їнъ, токмо тої, такую імѣлъ
власть. Которыя обаче волностї сїце употребляше,
яко вся по его проїзволенїю, а не своїмъ прїстрастіемъ
творїлъ. Тоїже якоже равенъ ему былъ лѣты, тако і вос-
растомъ. Сего радї сїсїгамба маті даріева, і жена его мнѣ-
ша ефестїона, что онъ есть Алеуандръ, по обыкновенїю
своему сотворїлї ему честь. Потомъ егда їмъ скопцы
плѣннїкї

плѣнникі, которыі естъ Алеуандрѣ, показалъ. мати же даріева пріпаде ему къ ногамъ, оправдаяся рече, я отъ невѣдѣнія сіе учініла, понеже нѣ когда ты вѣдѣла. Но Алеуандрѣ подвемля ту, рече, не погрѣшила еси мати, понеже і сеі естъ Алеуандрѣ. Воістінну аще бы сію кротость і постоянство до конца житія своего Алеуандрѣ сохранилъ, благополучна бы себе быти разумѣлъ, неже ли какъ нынѣ естъ, егда Лібера отца начатъ послѣдовати тріумфамъ, отъ Елеспонта даже до Окіана моря вся народы преодолѣлъ, і въ подданство прівелъ. еже ли бы гордості і гнѣву одолѣлъ, сія двѣ прічины непобѣдимыя, еще аще бы і банкетуя, друговъ своихъ, і избранныхъ мужей, тако отъ многихъ народовъ съ нимъ мѣрно живущихъ безъ всякаго приказнаго расмотренія, не убѣвалъ. Еще всегда счастіемъ своимъ былъ доволенъ. Того раді егда умножалось ему оное, мудрѣ і смѣренно держалъ, і имъ управлялъ, по томъ же велѣства его обхвѣтити не возмогъ, тогда таковымъ стался нравомъ, яко цареі всѣхъ древнѣйшаго вѣка, восдержаніемъ і милостію побѣдилъ: дѣвицъ прекрасныхъ і женъ благородныхъ і лѣпныхъ благочинно тако почталъ, воістінну акі бы отъ едіныхъ съ нимъ родітелеі роділся. Жена бо даріева была толь прекрасна, яко подобныя еі во всемъ свѣтѣ не было, но обаче Алеуандрѣ оную въ чистотѣ оставилъ, і о неі веліе попеченіе имѣлъ, да бы кто инъ не дерснулъ чего учинити.

убраніє і одѣяніє їхъ повелѣлъ возвратити, ні чѣмъ не было їмъ скудно предъ прежнімъ їхъ велѣствомъ кромѣ едіныя надежды. І тако Сісігамба маті даріева Алеуандру рече: царю достоїно єсть, да бы мы того тебѣ желалі, что вѣ нѣкое время мы дарію нашему хотѣлі, і достоїно тѣя якоже вѣжду, сїце велїкаго царя, не токмо счастіємъ, но і правдою превосшелъ. Ты мя матерію і царїцею нарицаєшї. но азъ раба твоя єсмь, сани прежняго счастїя превосходителство отъ тебе прїемлю, і нынѣшнюю не-сгору понести могу. Тебѣ едіному надлежїтъ, что намъ достоїно воздати. Ежє лї сїє, пачє мїлосердіємъ, нежє лї яростїю хочєшї свѣдѣтелствовати. Но царь повелѣ їмъ їмѣти добрую надежду. По томъ сына даріева взялъ, онъ же аще і ні когда знаема, но ні мало Алеуандра устравїлся, обвїнялъ, выю его рукама. Тѣмже Алеуандръ возбужденъ сїмъ незлобіємъ младенческїмъ, воспрѣвъ на ефестїона, рече: колко азъ желаю, да бы дарїї, хотя мало сєя благородныя прїроды отъ младенца сєго прїроды воспрїялъ себѣ. По томъ їзъ шатра їшегъ, трї капїща на берегу Пірамы рѣкї, Іовїшу, Геркулєсу, і Мїнервѣ поставїлъ, і вѣ Сїрію сѣ воїскїмъ пошелъ; ко граду же дамаску, гдѣ царское сокровїще было, Парменїона послалъ.

13. Но парменїонъ їзвѣстїє прїялъ, яко его тамо дарїєвъ боярїнъ сѣ воїнствомъ предварїлъ, блюдыїся, да того малаго воїнства, которое сѣ нїмъ было, ні

во что, не вмѣнилъ бы, умыслилъ послати болше прѣ-
вестіи рапныхъ людеі. Но случаемъ нѣкимъ, на осмо-
трѣтелеі его наіде, Мардъ іменемъ: которой ко
парменіону прѣведенъ, рече, что імѣетъ грамоты отъ
воеводы града дамаска посланыя ко Алеуандру, ко-
торыя немедленно вручилъ ему, і возвѣстилъ: чтобъ,
не усумнѣвался въ томъ, все бо сокровище царское
въ рукѣ твоя будетъ предано. Парменіонъ же повелѣ
его въ темницѣ всадити, а грамоты распечаталъ;
въ нихъ же было написано, да бы Алеуандръ полководца
своего сілнаго коего, хотя съ малымъ числомъ
ратныхъ людеі прислалъ, увѣдомляя отъ Марда,
і тако даде ему воіновъ своихъ, і ко предателю тѣхъ
сокровищъ послалъ. Но онъ тайно отлучився отъ
тѣхъ, которые къ нему прѣставлены были, во градъ
дамаскъ еще прежде восхожденія солнечнаго вніде.
Сіе дѣло устрашило парменіона, убоялся бо ізмѣны, не-
ісвѣстнымъ же путемъ бесъ проводника не хотѣлъ імѣти.
Однакожь надѣяся на доброе счастье царя своего, велѣлъ
ісѣ сель поселянъ забраті, которые бы проводили его;
ихъ же въ скорѣ обрѣтъ, въ четвертый день подъ градъ
прііде. гдѣ уже воевода началъ ужасатися, помышляя
что посланнику его парменіонъ въ томъ повѣрѣніи не
похотѣлъ. Тѣмъ же той воевода акі бы мало уповая на
крѣпость града того, прежде восхода солнечнаго, со-
кровище царское, которое персяне газю сірѣчь казною

наріцають, со драгоцѣнними вѣщами, повелѣ вынести, їзиде же і самъ їсѣ града, прїтворяся акї бы уходїть. Дѣломъ же самымъ, поїстиннѣ їмѣнія і богатства къ парменїону выносїль. Множество тысящеї мужескаго і женскаго полу, їсходящему їсѣ града послѣдовалї. [кромѣ тѣхъ, которые его властї вручены былї] по сїхъ убогїхъ множество, понеже предатель, болшія радї мсды своя, денежное сокровїще, богатство їбраннѣйшее, восхотѣль показатї і отдамї непрїятелю, мужеї благородныхъ, женъ воеводскїхъ гарїевыхъ, і чадъ їхъ, кромѣ градовъ греческїхъ пословъ, которыхъ гарїї, акї въ крѣпчайшемъ градѣ въ рукахъ того предателя оставїль, гангабы названїемъ персїдскїмъ нарицаемыя, Которые на плечахъ своїхъ бремена неслї, немогуще хлада терпѣтї, понеже нечаянно снѣгъ спаде, і мразъ былъ нестерпимый. Тогда связаныя одежды златыя і багряныя, которыя съ денежнымъ сокровїщемъ неслї, облекоша на ся, нїкто бо о семъ восбранїль, понеже счастье царское того времени і худѣйшему, велїю волю протїву царя даде. Тѣмъ же показали парменїону акї не простаго воїнства образъ, уже на пушї, которыї хотя і въ кратцѣ своїмъ наказаль, акї на обыкновенную брань, конї подстрекалї острогамї, і на нїхъ скорымъ нашествїемъ ополчїтїся повелѣль. Но которые обременены былї, повергше вся несомая, отъ страха начаша бѣжатї. Вої персїдскїї, їмъ

послѣ-

послѣдующіи оружіе оставя, безвѣстнымъ путемъ бѣжати началі. І воевода самъ притворяся боянъ въ себѣ имѣти, всѣхъ сердца исполнилъ боянью. Ложало на поляхъ сокровище царское; серебро і злато, раді не ісчотнаго множества воінскаго собраное: оныя ушварі толь вслѣкихъ господарей, толь честныхъ госпожеі, слатыя сосуды, слатыя узды, царскія преісрядно украшенныя шатры, колесницы опѣ своихъ поверженныя, удѣлительно драгімі богатствы ісполненныя. Саміимъ [которые то богатство собіралі] македоняномъ была печаль несносная: да бы завѣсть въ то время въ нѣхъ не вселілася, і собірая не замедліл. Понеже бесцѣнныя тѣ вещи, [которыя чрезъ толь многая лѣта добрымъ счаіемъ неімовѣрно собіраны были:] тогда іныя въ тростінахъ і терніѣ растерсаны, іныя въ блатѣ погружены вынімалі. Рукъ доволныхъ не было на собіраніе толь велѣкихъ богатствъ. І уже такожде къ тѣмъ пріспѣлі, которые прежде побѣжалі, жены ідоша многія, ведуще малыхъ младенцовъ, между которыми были трі дѣвцы, царя Оха дщери [которые прежде Дарія царствовалъ,] яже прежде по ісмѣненіи чіна отеческа бѣдствовалі, а нынѣ горше слополучнѣшые. Въ томъ же собраніи была жена того Оха, і дщерь Оуіатра брата Даріева, і жена Артабаса первѣішаго князя между велможамі, і сынъ Фарнабаса, емуже імя Іліонъ. егоже Даріи намѣстника царска на

пріморії поставі́ль, і жена его фарнабасова сь сыномъ
плѣнена была. Всяты такожде трі дщери Менторо-
вы, і преславнаго полководца Мемнона жена сь сыномъ;
едва которыі домъ персідскіхъ велможъ отъ толікія
погібелі спасеся. Такожде Лакедемоны і Аѳінстіі жи-
телі, которые ісмѣнілі Алеуандру і въ вѣрності прі-
ятскої не состоялі, і предаліся кь Дарію, плѣнены,
Арїстогімонъ, Дроніѳъ і Елефѳеріушъ, во Аѳінахъ
породы і славы люді первоначалнѣшїі: Лакедемоны.
Персіппъ. Ономасторіѳъ сь Омаією і Каллікратіѳъ,
сїі между своїмі славны. Денежныя касны взято 62
таланта, сребра гѣлнаго 500 пудъ. кромѣ того три-
десять тысячъ челоуѣкъ сь седмїю тысящамі скота
разнаго, (которые на хребтахъ своїхъ несли вьюкі,)
плѣнілі. обаче отмщеніємъ боговъ, едінь персянінь
ісб тѣхъ (асъ мню, і въ томъ слополучїї царя своего
почітая,) главу предателю отсѣкъ, ко Дарію прі-
несе, і тако ему врученною главою прівремен-
ную радость сотворі́ль, понеже непріятелю
его отвѣмстї́ль, і что еще не всі пре-
столь его сабылі, і отступілі,
галь знать.

КВІНТА КУРЦІА.

КНІГА ЧЕТВЕРТАЯ.

СОБРАНІЕ КРАТКОЕ, ІЛІ ОГЛАВЛЕНІЕ.

1. Александръ грамотамъ отъ Даріа съ гордостію написаннымъ, царскімъ обыкновеніемъ отвѣщаесть. Абдолоніма Сідоняномъ царя предлагаесть. Амінта ісмаїнікъ удѣлительно отъ персовъ убійствъ бѣгаесть, разныя въ разныхъ мѣстахъ начальниковъ Даріевыхъ пагубы.
2. Тіряне, Александра пріятіи отрицающеся, облежѣны войнствомъ.
3. Разнохитрыміи войны образы тѣрѣ облежачіи прославляються.
4. Тѣрѣ градъ мужественно взятыи, і великімъ людеи разгнаніемъ разрушенъ, і плачевнымъ превращается пожаромъ.
5. Даріи повторяетъ о мѣрѣ ко Александру смѣреннымъ посольствомъ, но онъ его пресрѣлъ. Греки Александра вѣнцемъ славымъ даруютъ; онъ же чрезъ полководцевъ многія во обладаніе свое покарѣтъ страны.
6. Даріи на бранѣ доколѣ ополчается, Александръ гасу градъ во облаганіе себѣ покарѣтъ. егоже воеводу батія жестокии наказыетъ мученіемъ.
7. Путешествія і разная Александрова всысканія, ко Іовішеву і аммону капіщу.
8. Во египтѣ Александрѣа создася, і разная Александрова войнская уготовленія.
9. Даріи въ село Арбеллу пріѣде, оно покорѣвъ, Александръ же на гранѣхъ рѣку пріѣде.
10. Войновъ, о сатмѣнѣи лунномъ смущающіхся, чрезъ египетскія волхвы укрѣпляетъ Александръ: Персидскіхъ плѣнителей въ бѣгство превращаетъ. Даріева жена плѣненная печалѣтся. Александръ прешедшій день сохраняетъ откуду ему плачъ бысть, даріевъ сасорѣ, плачъ, і обѣщаніе.
11. Даріи мѣра трепіею желаемаго не получаетъ, паче же въ подданство ілі на бранѣ отъ Александра прѣсѣвается,

12. Персідское велікое воїнство дондеже на брань приуготовлялося, Македоняне неспаннямъ нѣкїмъ страхомъ одержїмі, радостнѣ вооружаются.
 13. Александръ разрушаетъ совѣтъ парменїоновъ, і полиперконтовъ о нощномъ бою: і мало поспавъ безбстрашныхъ своїхъ воїновъ на брань возбуждаетъ.
 14. Александръ грековъ, дарїї же персовъ предъ бранїю увѣщаваютъ.
 15. Описанїе кровавые бранї, Александръ побѣдїтель побѣжденнаго дарїа во Арбеллахъ достїгаетъ.
 16. Парменїонъ въ бѣгство впадъ, Александра прїсѣваетъ, обаче македоняне отъ толъ бѣдъ цѣлы сохранїлїся, прочїї персяне вїдяще многїа своихъ воїновъ тїсящї побїты, въ бѣгство здравїе свое претворяють.
-

І С Т О Р І О П І С А Н І Е.

Дарїї не давно толь вѣлікаго воїнства царь, который прежде на колесницѣ сѣдѣше высоко, обрасомъ торжествующаго паче, нежели рать творящаго, чресъ таяжде мѣста, которая безчїсленнымъ воїнствомъ наполнялъ, уже чресъ пустыя і превелїкїя пустыни уходїтъ съ малымъ чїсломъ. Понеже не всї едїнымъ расбѣглїся путемъ, поспѣшїтї такожде вслѣдъ его, нї коїмъ обрасомъ моглї, їбо онъ много коней премѣняя своихъ утомїлъ. Тѣмже прїбѣжавъ во унхїю [гдѣ прїнялі его 4000 грековъ] съ нїмї же поїде ко евфрату рѣкѣ, то себѣ собственно чая бытї, что бы моглъ скоростїю захватїтї. Но александръ погъ градомъ дамаскомъ, парменїону богатство чресъ него

него же всякое отъбгаде, плѣнниковъ за крѣпкимъ карауломъ держати повелѣлъ, а его надъ сїрією нарѣцаемою целень, губернаторомъ поставилъ новаго владѣнія, Сїріане же терпѣти не могуще, гнушаліся имъ, обаче вскорѣ укрощены, послушні стали быти повелѣнію, островъ іменемъ нардъ і поморскія же і далекія страны алеуандру покорїлися, царь островомъ страпонъ обладалъ, сегоже подъ свою власть покоривъ, поїде съ воїнствомъ ко граду марату. Тамо ему грамоты отъ царя дарїя вручили прегордо писанны, имѣже сѣло оскорбїлся. Наипаче сїе Алеуандра возбудило, яко дарїи себе назвалъ царемъ, а ему того тїпла не надписалъ. желалъ же паче, нежелї молїлъ, да бы денгї взявъ, которыхъ бы токмо могла вся македонїа сабратї, мать ему і жену і чада їсѣ плѣна возвратилъ. о царствѣ же еже лї хощетъ, правдивыи бої да сотворїтъ. на конецъ могъ бы себѣ сгравыи совѣтъ воспрїятї, да бы отеческимъ царствомъ доволствуяся, їсѣ чуждаго царства вышелъ прїятель, купно же і другъ былъ бы, сего радї обѣщалъ ему прїягу вѣрности дати, купно же і самъ. всятї. къ нему же алеуандръ отвѣтствовалъ сїцевымъ образомъ.

ЦАРЬ АЛЕКСАНДРЪ ДАРІЮ: Тої сегоже ты іменемъ нареклся, то есть дарїемъ, грекї, прїморѣ элеспонтскомъ живущїя, такожде і самыя осады греческія: і села ихъ мечемъ і огнемъ разо-

К

рилъ

рїлѣ: по томѣ съ велїкїмъ воїнствомъ море перешелъ,
на македонїю і грецїю наступїлѣ. Такожде ксерксъ
тогожде народа царь, съ свїрѣпымъ варварскїмъ
воїнствомъ на насъ устремїлся, который хотя і
былъ отъ нашїхъ на морѣ побѣжденъ, обаче полко-
водца своего мардонїа въ грецїї оставїлѣ, да бы і
безъ него грады разорялѣ, і села пожїгалѣ. Фїлїппа же
отца моего, кто їнѣ убїлѣ, токмо тїї, їхъже вашї
на то дѣло, денгамї превелїкїмї убѣдїлї. Понеже
обыкосте неправедно бранї воздвїсатї, аще і їмѣе-
те воїско, обаче о непрїятелскїхъ главахъ куплю
творїте: какъ і ты недавно учїнїлѣ, егда бывъ толь
велїкаго воїнства царь, тысящею талантовъ убїїцу
на мя накупалѣ. Тѣмъже уклоняюся отъ бранї, і не
воздвїсаю на тя: помощь боговъ за їспїнную прїчину
покорїтѣ тя моему мечу, і болшую часть асїї во
обладателство мое прїведетѣ, тебе же въ первой бранї
мечемъ побѣдїтѣ, емуже аще бы і нї чїмъ азъ косну-
лся: о чемъ молїшї мя, акї воїнскїя правды нї сдїныя
їмуща. обаче аще прїїдеши со смїренїемъ ко мнѣ, обѣ-
щаваю тебѣ і мать і жену, і чадъ безъ їскуПЛенїя
отдастї. Азъ і побѣждамї, і побѣжденымъ совѣтѣ і
мїлость являтї знаю. аще бы і былъ ты опасенъ въ чемъ,
дадїмъ вѣрности нашея їзвѣщенїе, такъ что нї чего
їмашї блюстїся. На послѣдокъ егда будешї ко мнѣ
пїсатї, помнї, что не токмо ко царю, но ко твоему
царю пїсатї да їмашї.

Ту грамоту, къ нему послалъ чресъ терсінна, самъ же въ фінкію поїде, потомъ і градъ біблѣ всялѣ, предавшійся ему. оттуду ко граду Сідону поїде, древностію і поментатовъ своихъ велѣствомъ славному, Царствова въ то время Страшонъ, отъ Даріа імѣя помощь, но онъ отъ ізволенія паче всѣхъ, нежелі охотою своего градъ воспріалъ, не стася достоїнъ, да болѣе облагаетъ. Ефестіону было вручено, да бѣ того, котораго тоя власті достоїнѣша Сідоняне познають, въ царя поставилъ. Имѣлъ ефестіонъ нѣкоторыхъ сідонянъ младыхъ человекъ раді угощенія, сѣло честныхъ і превѣсокѣхъ. Тѣмъ егда владѣніе царствованія вручаше, не восхотѣша, глаголюще, яко по обѣкновенію тоя страны, не можетъ нікто быти царемъ, токмо кто отъ царска колѣна роділся. удѣился ефестіонъ таковому ісяществу ума, гнушаяся тѣмъ, что другія огнемъ і мечемъ іщутъ, і рече, пребывайте непоколебимі въ тоі добродѣтели, которую прежде уразумѣсте: колѣ веліка вещь естъ о царствѣ гнушатіся, нежелі его іскати і воспріимати. Тѣмъже покажіте кого отъ колѣна і крове царскія, которіи бѣ памятовалъ тоє, яко государство імѣетъ отъ рукъ вашихъ. Но оні добрѣ вѣдяще, яко мнозі того началства чаялі, всякому ісѣ друговъ Александровыхъ, желающему чресъ мѣру ласкаша. потомъ же рекоша, яко нікто у насъ достоїнѣшій можетъ быти царемъ, кромѣ нѣкого Абдолоніма;

далекїї воїстїнну тоя крове естѣ сродникѣ , нїщемѣ же своя радї , акї малїя породѣ вертоградѣ внѣ града стрѣжаше . Віна же его нїщемѣ , їнымѣ многїмѣ добродѣтель была : по всякѣ бо день труждашеся , гласа оружія , которїї всю Асію проїде , нїкогда же слышалѣ . І тако тїї человекѣ млагїї , о нїхже речеся : съ царскїмї одеждамї въ вертоградѣ тої внїдоша , егоже Абдолонїмѣ плевелѣ їсрївая очїщаше . Таже царское прївѣтствованїе восдавше , едїнѣ отѣ нїхѣ рече , сїе одѣванїе , егоже въ рукахѣ моїхѣ відїшї , їмашї нынѣ на твоя рубїща премѣнїтї : омѣї тѣло твое отѣ сїе вреднїя сея , ї егда не вѣчнїя гнусностї . Воспрїїмї нравѣ царскїї , ї въ счастїе сїе , егоже достоинѣ естї , тую твою добродѣтель пренесї , егда же на престолѣ царскомѣ сядешї , жївота ї смертї , всѣхѣ гражданѣ господїнѣ . блюдїся въ сабвенїї того степене їмѣтї , въ немже воспрїїмаешї царство , наїначе котораго радї , мняшеся сїя вещь Абдолонїму сну подобна . Понеже такожде глаголя вопрошаше їхѣ : їмѣете лї совершеннїї разумѣ , яко сїе мя безчїнно ругаете ; Но егда съ прїнужденїемѣ омѣша съ него гнусностѣ , ї во одеждѣ багряную ї слатую облекоша , подданство такожде ї вѣрностѣ клятвою утвердїша , абїе яко царя въ палатѣ поведоша его , ї самї їдуще съ нїмѣ . Тѣмже вѣдая надлежащїї обычаї вскорѣ вся градѣ обыде , нѣкїї его желаша , прочїї же оскорбїшася ,

яко всі богатії ніщету его і гнусность предъ другі Александровими поносили. се вскорѣ Александръ повелѣ его предъ себе пустити, і многое время ему прісмотрався, рече: природа тѣла, не рашнѣтся отъ честі колѣна, но восхотѣлъ бы ашъ знати, како тѣи свою ніщету въ кротості претерпѣлъ: онъ же отвѣща, аще бы такімъ нравомъ царство понести могъ. Токмо сїи руцѣ удоволствоваша вождѣлѣніе мое, ні что їмѣхъ, ні что мнѣ не оскудѣваше. возрасте веліе мнѣніе о немъ отъ тоя его рѣчи. Сего раді Александръ, не токмо все сокровище стратонаво, но і отъ богатства персїдскаго много ему дамѣ, і страну граду прілежащую возвратити повелѣлъ.

Въ то время Амїнѣ, которїи былъ у Александра, якоже речеса, персяномъ предася съ четвѣрма тѣсящамі грековъ, которїи по побѣдѣ ему послѣдовали бѣгуще, ко тріполю прїде: отступу караблямѣ преїде въ кїпръ. Но онъ въ таковомъ случаї, кїи лїбо градъ осадою облегалъ, чая акї бы въ правду уже їмъ освобладалъ, умысли во егїпетъ їтти. Обоїмъ царемъ супостатъ, і всегдашній слополучнаго паденія чуждаго ожїдателъ. Тѣмже увѣщаваая воїновъ своїхъ къ толїкаго гѣла надеждѣ склоняетъ їхъ, яко сабакъ егїпетскїи воевода, і надежда їхъ, въ тої брані первїи погїбнетъ персїдскаго воїнства. тамо не крѣпко безъ полководца будетъ. Егїптяне всегдашнїи своїмъ воеводамъ

недругі, не вмѣсто супостата, но вмѣсто друговъ своїхъ, васъ будуть імѣти, тамо нужда до всего грековъ склоняше. Понеже егда счастіе первѣя надежды лішило, будущія вещи паче настоящіхъ мняты бѣти лучши, сего раді восопіша: веді аможе подобаетъ: онъ такожде сердца їхъ, донелѣже надеждою горѣлі, хотя употребити, поїде ко граду пелусіу прѣтворяся, акі бѣ отъ дарія посланъ бѣлъ: по томъ до мемфы, о немъже услышавше египтяне народъ тщетный, і ко промислительнымъ премѣнамъ, нежелі ко совершенію добраго дѣла способнѣші, бѣжалі ізъ селъ і градовъ къ нему; да бѣ совокупно іскоренлі персянъ, которіи аще і устрашіліся тогда, обаче не погрѣшілі надежды, хотяще облагати египтомъ. Но амінтъ побѣдѣвъ їхъ во градъ прогнавъ, і обоѣ утвердѣвъ съ своїми побѣдителі розоряті села поїде, і акі во окруженіи вся сущая супостатовъ, учинѣлъ. Тѣмъже іменемъ масекъ, аще і вѣдѣлъ, по побѣдѣ своихъ страхомъ обдержимыхъ, обаче покасуя імъ грековъ вездѣ скітающихъся, і отъ надеждъ по побѣдѣ неопасныхъ, прѣнуждаше къ тому, да дерзновенно безъ всякаго усумнѣнія ізъ града ісидумъ: вещи же тѣя, которыхъ лішіліся, да отбѣмуть. Тої совѣтъ і намѣреніе его, якоже мудрѣ, сїце і въ самомъ дѣлѣ благополучно сбѣытся: сане до едінаго всѣхъ і съ полководцемъ їхъ побілі. Сїце Амінтъ обоимъ царемъ

долгъ

долгъ вѣны своея отбдаде, не болѣе тому, вѣренъ былъ, къ нему же прѣбѣгъ, нежелѣ егоже оставилъ і ізмѣнилъ. Даріа царя велможі, которіи погъ градомъ іссомъ не погѣблѣ, со всѣмъ воінствомъ своимъ бѣгушчѣмъ каппадокіискѣмъ, і пафлагонскѣхъ юношеі въ товарищество взявше съ собою, покушаліся отняті лѣгю, былъ Антігонъ воевода Александровъ въ лѣгѣі, которѣі аще і много своѣхъ ратныхъ людеі ко царю послалъ, обаче варварамі гнушаяся, съ оставшімі ісбѣде, і даде боі, обаче отъ обоѣхъ странъ равное было счастье. трѣ крѣпѣ бранѣ восгвѣсалѣ въ разныхъ мѣстахъ, на конецъ персяне побѣждены. въ то время воіско македонское по которое Александръ въ грецію посылалъ, моремъ шествуя побѣдѣ Арістомена [егоже даріі послалъ, да градѣ лежащія надъ елеспонтомъ пакі восметѣ] іныхъ плѣнилѣ, а со інымі караблѣ потопілѣ.

По томъ фарнабазъ полководецъ персідскаго воіска на морѣ откуиъ съ града всявъ, і хію осадѣвъ, воінствомъ во стѣ карабляхъ, во первыхъ до андра, отъ туду до зѣфна поплѣве, которія островѣ воіною покорѣвъ, данъ отъ нѣхъ всялъ.

Сїце великая воіна которую учїнілѣ сілѣишїі два царя европїі, і асїі, между собою въ надеждѣ завладѣнїя всего свѣта, восгвѣже такожде греческое і острова крѣта оружіе, тая воіна возмущїла. Сане Агісѣ лакедемонскїі король собравъ 8000 грековъ, которіи въ домѣ

свои

своя іsb кїлїкїї убѣжавше возвратїлїся, хотяще возгвїгнутї бранѣ протїву Антіпапра македонскаго государства намѣстника, крїтстїї жїтелї, і сѣмо і овами держащєся, овогда спартанскїя, овогда же македонскїя осады держалї. но не многїя былї между їмї трудностї, і страхѣ бранї, но едїнѣ токмо бої, отѣ негоже, все состоялося, надїрающе счастїю.

2: Уже вся Сїріа, уже Фїнікіа государство, кромѣ Тїра македонскїя сталїся. Царѣ обозѣ їмѣлѣ на сухомѣ путї, гдѣ между пїмѣм, і градомѣ море ускоє расгѣляше. Тїрѣ і красотою і велїчествомѣ паче їнїхѣ градовѣ сїріїскїхѣ, і фїнікіїскїхѣ, воспомїнанїя достоїннї, удобнѣе умыслїлѣ дружество воспрїятї, сѣ Александромѣ, нежелї вѣ подданствѣ бѣтї. Тѣмже послы слатыї вѣнєцѣ вѣ дарѣ прїнеслї, ї многїя вєщї по дружескому обыкновенїю прївеслї. Онѣ дары тѣя акї отѣ друговѣ всятї повелѣ. самѣ же кѣ посламѣ благодарственнѣо нача глаголатї, яко хощу геркулесу богу [егоже наїпаче вѣ Тїряне почїтаєтє.] жертву прїнесї. Понеже сїце вѣрують царї македонстїї, яко отѣ того бога колѣно їхѣ проїсходїтѣ, asѣ того радї долженѣ есмѣ жертву прїнесї. Санє отѣ самага бога гласѣ о томѣ їмѣхѣ. отѣвѣщаша послы, яко естѣ капїще геркулесовѣо предѣ градомѣ, на томѣ мѣстѣ, которѣе Палєтїронѣ нарицаєтєся; тамо о царю, по чїну своему можешї жертву прїнесї. Не разгнѣвалєся о сѣмѣ Александрѣ, Аще
ї не

і не соісволілі ему. тако рече, вѣнагбѹющеся на мѣсто, яко на островѣ живете. пѣхому же сѣю воіско полевое нѣ вочто вмѣняете; но азъ вскорѣ вамъ покажу, яко не на островѣ живете. того радѣ будѣте ісвѣстнѣ, что ілі внѣду во градъ, ілі получатѣ прѣступамѣ буду. Сѣ сѣцевымъ отвѣтомъ егда возвратіліся, увѣщавалі іхъ друзі, да бѣ царя, котораго Сїрія і фїнікія прїяла, і оні во градъ пустілі. Но оні лучше восхотѣлі во облеженіі быти, понеже градъ расгбляше отъ берега море уское на чѣтыре версты. Афрїкїіскїі вѣтръ, между полуднемъ і западомъ вѣющїі, сѣло помощю бѣлъ, велїкїя отъ среды волны ко берегу возгвїсая, нѣ коімъ образомъ даваше сасѣпаті землею, да бѣ якоже желаша, безводну сотворїти землю, егда бо во время тїшїны возмоглѣ сасѣпаті тоє море: тоїже вѣтръ [егда началѣ сѣпаті землю] вся превращаше; нѣ едїна бѣла толїко крѣпкая насѣтъ, которїя бѣ сілнїя волны по верху укрѣпленїя преходящїя не разрушалі, наїначе егда болшїі вѣтръ воставалъ, весь верхъ землі покрывалъ. кромѣ тоя трудностї, не меншая і другая бѣла: стѣны і башнї градскїя море преглубокое кругомъ обошло. Нїже возможно было хїтроспїи воїнскїи въ стѣны бїти, токмо ісдалече сѣ караблї, кѣ стѣнамъ же прѣставїті лѣснїцъ невозможно бѣло. понеже надъ самымъ моремъ стоялъ. Того радѣ пѣхота прѣступїти не можаше. караблї же царь не їмѣлъ, а хотя бѣ і їмѣя восхотѣлъ

пріступити, стоящіє на стѣнахъ градскіхъ возмогли бы коніями і стрѣлами отгнати. Сія прічина не малую надежду Тірянамъ учініла, вѣ то время і Карѣагенстіі послы прішлі, да бы по обыкновенію отцевъ своїхъ усердную жертву сотворілі, понеже Тіряне Карѣагену градъ роздали, того раді їмѣлі їхъ вмѣсто отцевъ. Тѣмже пеніяне начаша увѣщавати їхъ, да бы вооруженніі храбрствєнно укрѣпляліся, обѣщавающе вскорѣ помощъ дати, зане тогда многія пунійскія караблі на морѣ были. тѣмже егда всеконечную усовѣтовалі воїну: по стѣнамъ і башнямъ орудія воїнская расположилі, і оружіє младымъ гражданамъ роздали, мастеровыхъ людеі, которыхъ множество было во градѣ, на ротіи расгѣлілі, всегѣ воїнскаго смятенія много, орудія воїнская, акі рукі желѣзныя [їхже нарицають арпагонами] уготовілі, раді разоренія валовъ разныхъ сунотатскихъ, крюкі, і прочая, на защїщеніє града.

Но егда желѣзо положеноє во огнь, егоже ковати хотѣлі, расгутьїемъ мѣховъ разгарашєся. [сїце глаголють :] погѣ тѣмъ пламенемъ, токі кровавія являліся.

Тое знаменіє тіряне вѣ несчастіє македоняномъ превращалі. У македонянъ же нѣкїі отъ воїновъ егда разломілъ хлѣбъ, кровавія каплі їсѣ него капалі.

Устрашіся того Александръ: но мудрѣішіі междуволхамі Арістандръ, тако ему їстолковалъ, аще бы сверху кровъ їсходїла, македонянъ бы слополучіє будущее тѣмъ

зна-

значілося, но кровъ їsb нупрі, того радї граду тому во облеженїї сущу погїбелъ знаменуемъ.

Александръ і караблї далече, а не прї себѣ їмѣя, і многовременное облеженіе, ко їному препятїе расцуждая велїе намѣренїю своему предвїдущему, послалъ къ нїмъ пословъ своїхъ. да бы онї къ мїру преклонїлїся, а градъ сгалї. которыхъ [пословъ] протїво закону всѣхъ народовъ Тїрїяне убїлї, і въ море пометалї. Тѣмже Александръ неправедною смертїю пословъ своихъ возбужденъ, всеконечное положилъ намѣренїе градъ облежатї. Но прежде подобаше сасѣпатї море, да бы сѣ градомъ землю совокупїлъ. сего радї вої его въ велїе отчаянїе прїїдоша, вїдяще глубїну морскую, которую бы едва сіла божїя наполнїла, глаголаша въ себѣ: гдѣ сїце превелїкое каменїе возмемъ, гдѣ превѣсокїя древа обрящемъ, расвѣ со всего государства собїратї, да бы тоє мѣсто сасѣпатї, море же всегда есмъ волнуемо, і еліко тѣснѣ і уже їдетъ между градомъ і брегомъ, толїко свїрѣпѣ волнуемо бїваетъ. Но царъ їскусень сїї добрѣ воїнскїя нравы управлятї, прїсвавъ къ себѣ всѣхъ, рече, вїдѣхъ геркулеса, что подалъ онъ мнѣ десную руку, і отворївъ врата градская вїде самъ со мною во градъ. Предлагаше такожже їмъ пословъ убїенныхъ, і насїлствїе закона і обыкновенїя всѣхъ народовъ. Іако едїнъ токмо градъ, которїї путь побѣдъ его заключаемъ, дерсновенїе їмѣемъ протївїтїся.

По томъ повелѣ всѣмъ полководцѣмъ, да всякъ воіновъ
своіхъ увѣщаєтъ. Егда же бѣша всі прїнужденї угото-
вляті дѣло, премногое множество къ собранію было ка-
менія, гдѣ бѣль старыі тїрѣ; дровеса же съ горы Лівана
на строєніе ладей і башенъ возлї. і уже отъ дна морс-
каго акї гору вѣшіною нагрусїлї. огакожъ верхъ съ во-
дою не сравнїлся, і еліко болше отъ берега сасѣпалї, то-
ліко паче, вся вмѣщаемая преглубокое море пожїрало.
Егда же тїряне малымї бударамї прїплывше, укорялї і ру-
галїся глаголюще: яко бѣвше храбрї воїні, і ко оружію
обученні, нѣнѣ акї скоты на раменахъ своіхъ бремена
носятъ. вопрошалї еще егда Александрѣ болше естѣ неп-
туна бога морскаго. Тое самое їхъ руганїе возбудило
въ воїнѣхъ болшую охоту къ дѣлу мѣстї. Уже началось
дѣло вѣше воды превосходїтї, купно же і шїрина начала
распространятїся, і ко граду прїблїжатїся. Тїряне
узнѣвше велїчину крѣпостї шоя, которую въ совершен-
ствѣ не чаяша бѣтї, тѣмъ бо і прелстїшася, малы-
мї бударамї, начаша еще на не совершенную крѣпость
находїтї стрѣляюще, і меташе копїя на работні-
ковъ, гдѣ множество бесѣ своего убїтїка уязвлялї:
Не могуще македоняне бударѣ отогнатї, нїже самї
дѣло совершатї, обратїшася къ промыслу оставїше
дѣло, како бы отпорѣ дати, того радї повелѣ царѣ
кожы скотїнныя і холсты кругомъ обвестї, да бы отъ
протїволетящїхъ стрѣль сохранялїся, і свободны отъ

уявленія їхъ былі: Таже нѣкія башні дѣѣ отъ початку плотини учинили, съ которыхъ возможно на находящихъ стрѣляти. Протівнымъ обыкновеніемъ стрѣляне ісгалече къ іному берегу пріплывше, ратнихъ люди каменіе носящихъ убивали. На горѣ же Ліванѣ Аравітстіи жителі расѣяныхъ македонянъ 30 человекъ убили, і нѣсколко въ полонъ взяли.

3. Сія прічина пріпуділа Александра расдѣліти воіско на многія часті: да не сумнѣваются о немъ яко подвѣдинимъ токмо градомъ, не прілѣжно осаду творімъ, вручилъ тоє дѣло наріцаемымъ пердикку і кратеру, самъ же съ охочіми ратними пошелъ во аравію.

Въ то время стрѣляне превеліиі карабль, намазанъ смолою і сѣрою, [корму каменіемъ і пескомъ набременівше такъ, что носъ карабля поднялся ввысоко,] весламі устреміліся грести всѣми сілами, егда же парусамі вѣющу вѣтру, карабль восхитілся, отъ великія скорості на самыі берегъ тоя крѣпості востекъ. По томъ намазанній носъ карабля зажегше, самі всі въ малія бугары побѣжали, которые на сіє уготованы былі за ними. егда расгорѣлся карабль, началъ болшіи бѣити огнь, донелѣже не возмогли бы угасити, башні і іныя обрубѣ тоя плотини, пламенъ обвѣявъ. Стрѣляне которые въ бугары убѣжали, лучину і іныя вещи по разнымъ мѣстамъ металі, да бы болшіи возгорѣлся огнь. І уже не токмо башні, но і верхі ихъ горѣли. македоняне отъ

часті огнемь погіблі, а оть часті самі вь море, оружїе повергше, пометалїся. Но тїряне лутче плїніті, нежелї убївати умисліша, плавающїхь каменїемь і палкамї по рукамь білі, да бы утомленыхь оть плаванїя возмогли удобно яті їсь водї вь бугарї; гдѣ не токмо огнь расорїль, но і вѣтрѣ буренї волнї превелїкїя оть глубїны морскїя на плотїну навель, і непрестаннїмь водненїемь обрубы строенїя того колеблемь расрушїль, вода же между каменїемь внутрѣ текущая все расорвала. Тѣмже егда каменїе расвалїлося [на которыхь земля насыпана была,] вся плотїна потонула вь морскую глубїну. Сїце Александрѣ оть тѣхь велїкихь трудовь своїхь егда знакѣ нѣкїї, возвращївся їсь Аравїї, обрѣте. Тако [якоже обще вь словолучїї обыче бїті] едїнѣ на другаго вїну полагаль, но лутче бы подобало на свѣрѣпостѣ морскую вїну полагатї. Однакожѣ царѣ начатѣ новую плотїну устроїті, протїво же вѣтру не бокомь, но прямо поставїль, понеже сїцевїмь способомь, валї, і осбїті могли бїті крѣпчайшы, строїль шїрокую плотїну, да бы башнї посредѣ стоящїя оть оружїя і стрѣлянїя свободнї былі. погружалѣ цѣлїя древа съ сучїемь і вѣтвямї превелїкїмї во глубїну, сверхь того каменїе полагаль, накі такімїже древамї покрїваль: по томь землю сѣталї, сверхь землї еще множество каменїя і дровесѣ налагалї тако, акї свясї нѣкїя былі, і удержавалї все.

Но

Но ітіряне такожде копрепятію умбісліті не самедлілі, паче всего тако ухїтрїлі, ісгалече, откуда бы їх усрѣмї супостатѣ не возмогѣ, по дну морскому ходїлі, і даже до плотїны проходїлі съ крюкамї желѣзными акї косамї, сучїе ввїтягалї отѣ тѣхѣ деревесѣ, уже ввїше водѣ лежащїхѣ, і скоро тоє сучїе ісвлекаемо, съ нїмї множество положенїхѣ деревесѣ во глубїну вовлекалі, наїпаче бесѣ каменїя лежащїхѣ деревесѣ бесѣ труда развлекалі. Егда же самое основанїє двїжімо і расоряемо стало, плотїну на немѣ состроеную море поглощало. Бывшу же Александру о томѣ вѣ великої печалї, яко ілі іскусїті еще счастїя, ілі отступїті отѣ града; і се внесану караблї прїїдоша отѣ града кїпра, вѣ то время і Александрѣ прїїде съ греческїмѣ воїнствомѣ во Асію новопрїшедшїмѣ, Тѣмже і 80 караблєї на двѣ частї расѣблїлѣ, лѣвую управляше Піагорѣ король кїпрскїї съ Кратеромѣ. Александрѣ съ правїя стороны поїде вѣ прекрасномѣ караблѣ. Тїряне аще і імѣлі флотѣ воїнскої, обаче не дерснули вооружїтїся протїву мекедонянѣ. трївесельныя своя будары подѣ стѣнамї градскїмї расставїлі, на которыхѣ Александрѣ набѣжавѣ потопїлѣ. Во утрїе же обступїлѣ караблями градскїя стѣны, отвсюду їмѣ досаждалѣ, і наїпаче прїступнїмї хїтростмї стѣны сокрушалѣ. обаче тїряне сокрушенїя стѣны вскорѣ каменїемѣ салагающе укрѣплялі, і новую стѣну отѣ самого града, радї предѣ

предъ сащїщенїя, аще бѣ первую сокрушілі македоняне, начаша cosīdamī. Но отвсюду велїю тяготу їмѣлі. плоти́на толі́ко вѣ блїсостї́ была, что бросїті́ возможно́ было́ копїемъ, караблї́ же стѣ́ны градскїя обступїлі́, землею́ і́ моремъ градъ́ хотяще́ получїті́. Понеже македоняне, по двѣ́ будары́ четверовеселныхъ тако́ спредї́ свясалї́ вѣ мѣстѣ́, что носы́ їхъ саедїно́ совокупїлі́ся, кормы́ же елі́ко возможно́ расстоянїемъ расвелї́, і́ на нїхъ́ доскамї́ мостъ́ учїнілі́, да бѣ воїску́ возможно́ было́ на нїхъ́ стояті́, тако́ уготованы́ ко граду́ велї́, і́ съ нїхъ́ бесѣ́ всякаго́ страха́ стрѣ́лялі́ во градъ́, самї́ же носамї́ бударнымї́ закрывалї́ся.

Вѣ́ полунощї́ же, караблямъ́, яко́же рече́ся, весма́ готовымъ́ сущымъ́, повелѣ́. Александръ́ обступїті́. і́ уже́ отвсюду́ начаша́ караблї́ ко граду́ прї́блїжашї́ся, пі́ряне́ же отчаянїемъ́ одержїмі́ быша: Вѣ́ то время́ густымъ́ облакамъ́ небо́ покрывающымъ́, отъ́ нїхъ́ же і́ свѣ́тъ во мракъ́ претворї́ся. Море́ же начатъ́ по малу́ волноватї́ся, по томъ́ вѣ́трома́ бурнымъ́ волны́ превелї́кїя́ восталї́, будары́ между́ собою́ тако́ колебалї́ся, яко́ уже́ і́ свясї́ бударны́я, ї́мі́же свясаны́ бѣлі́, растерсавалї́ся. уже́ мостї́ны́ спадѣ́валї́, і́ вѣ́ море́ съ собою́ воїновъ́ нї́свергалї́, поне́же свясаны́, і́ совокупленїя́ будары́, нї́ коїмъ́ образомъ́ возможно́ было́ между́ волнамї́ управїті́, воїні́ бо карабелщї́комъ́, карабелщї́кі́ же воїномъ́, прї́сятіе́ чїнілі́, і́ вѣ́ таковомъ́

неначаянномъ случаѣ, знающіи неіскусні въ совѣтѣ показались. самі управители і начальнікі карабельные, которые прежде повелѣвали, тогда устращая смерті, повелѣная творили: обаче всѣми сілами устремившеся въ весла, акі бы ісхитили ізъ моря караблѣ, і ко берегу пріплыли, не со многѣмъ сокрушеніемъ. Въ тыяжде дні Карѣагенстіи послы во градъ Тірѣ пріідоша, чісломъ 30, тако радость а не помощь прінесше. сани возвѣстили їмъ, яко пеоняне не о господствѣ і счастіи, но о згравіи своемъ воіною съ непріятелемъ управляются. Сіракусани бо тогда въ афрікѣ воевали, і не далече отъ сѣнѣ карѣагенскіхъ обоевъ поставили, обаче не устращило і то Тірянѣ, которые, хотя і надежду уже въ томъ погубили, обаче жены і чада въ карѣагену послали, тако надѣющеся яко суще храбрі, аще что случится, ізнести могутъ, не їмѣюще прі себѣ во время страха тѣхъ любѣмыхъ вещей. І егда едінь гражданѣ во обще всѣмъ повѣдалъ сіце: яко вігѣхъ во снѣ Аполлона, егоже мы прілѣжно почитаемъ, яко градъ нашъ оставилъ, а плотина отъ македонянъ устроеная, претворилася въ дубраву. аще і отъ простыхъ гражданъ былъ той вѣстникъ, обаче страха радї ко увѣренію несчастія своего склонны сталися, ідола Аполлона златою чепію къ жертвищу геркулесову, емуже самыи градъ возложенъ былъ, привязали, еже бы геркулесомъ Аполлона удержати. Того ідола привезли

и́когда фїлістїняне їзб града Сїракусы, і акї вв началнїї-
 шемь своемь отечествї поставїлї, і многїмї богаи́ствы
 їзб разныхь градовь плѣненымї, не болѣе карѣагень, паче
 тїра украсїлї. Жертвы такожде, которыхь їдолї, якоже
 вѣрую, не требовалї, уже чресь многая времена отсла-
 жілї, сїю всеконечно обновїтї усовѣщювалї, то есть ,
 да бы юношу благороднаго Сатурнусу їдолу самучїмї,
 бссаконную паче і проклятую, нежелї святую жертву,
 карѣагеняне оть своїхь праотцевь преданую даже до
 разоренїя града своего оставїлї, і аще бы старѣиші-
 ны, їхже совѣтомь все управлялося, не сапретїлї їмь
 того, добронравїе бы свое обратїлї нынѣ вв кровавую
 ї свїрѣпую жертву. На конець, нужда паче всякія наукї
 ї хїтростї сїлнѣїша, не токмо обыкновенныя, но і но-
 выя їмь помощї показала. понеже радї препятїя кораб-
 леї і судовь разныхь подь стѣны градскїя подступїв-
 шїхь, уготовїлї доски крѣпкія сѣло, і кь нїмь прївясалї
 крюкї, рукї желѣзныя, і косы, да бы тмыя доски стрѣл-
 бою на то уготованною нечаянно на ослабленныя
 карабелныя вервї верженыя похїщалї, крюкї же тмыя і
 косы вїсящїя у доски, їлї воїновь, їлї бугары їхь распу-
 шалї. кь сему же щїты мѣдныя во огнї, расжегше
 песокь сь жараткомь і огненнымь пепломь на верхь
 полагающе внесану со стѣнъ градскїхь на македонянъ
 металї, паче всякія їныя махіны, того сѣло боялїся.
 Понеже гдѣ токмо горящїї песокь подь оружіекь тѣлу
 прїлѣ-

прілѣплялся, нікто отъ него спасался, къ чему токмо касался, все опалялося. Тѣмже повергше оружїе, вся на себѣ, да бѣ возмоглї свободїтїся отъ язвѣ опаляющихъ, расгїралї, ї тако संबождалїся. крїюкї же ї рукї желѣзнїя уготованїя стрѣлбою їспущенїя, многїхъ похїщалї.

4: Тамо царѣ Александрѣ утружденїї рассуждалъ отступїтї отъ града, ї во егїпетѣ поїтї, понеже во Асію вскорѣ прїшегѣ, подѣ стѣнамї токмо града лежаше, толїко многїхъ вещь корыстѣ оставївѣ. Прочес тако отвѣтї тщетну нї что сотворїшу, якоже їмедлїтї срамота бѣше, къ сему же размышляя яко слава его, которою наїпаче, нежелї оружіемъ побѣждалъ, нї во что вмѣнїтся, аще вслѣгѣ себе тїрѣ акї нѣкогого свѣдѣтеля, которїї побѣжденъ можетъ бѣтї, оставїтѣ. тѣмже нї коего промысла, егоже бѣ не їкусїлѣ во время obleжанїя оставїлѣ, повелѣлѣ болѣе караблеї ко прїступу уготовїтї, ї воїновѣ їбраннѣхъ съ нїмї послатї. Се кїтѣ превелїкїї поверхъ водѣ хребетѣ показуя оплотїну, которую македоняне устроїлї, дебелымъ тѣломъ своїмъ опїрашеся, бїющїмї же волнамї возвышенъ, отъ обоїхъ странъ вїгѣнъ бѣлѣ. потомѣ вначалѣ тоя плотїны, пакї во глубїну погрузїлсѣ, їногда вѣше водѣ хребетѣ показуя, їногда же волнамї покрывашеся, не далече же отъ стѣнѣ градскїхъ выплѣлѣ весь. обоїмъ странамъ

радостное было відбїніе того свѣрѣя. македоняне толковаша себѣ, яко пунѣ гѣлу їх показуєть, тїряне же мнѣша яко богѣ непшунѣ ісведе того кїта, да бы отмстїль насїлство, что море засѣпалї, і яко вскорѣ тая плотїна їматѣ расорїтїся. тѣмже радующеся начаша пїрствовать, і пїянї бїша отѣ вїна, наутрїе еще шумнѣ суще, воссїявшу солнцу, внїдоша вѣ караблї, вѣнцамї і цвѣтамї украшенї, тако не токмо себѣ пророчествующе побѣду, но акї уже побѣдїтелї торжествоваша. Снатно что вѣ то время царѣ флотѣ морскїї разнѣ расгѣлїл, зо меншїх караблїеї оставїл на берегу, отѣ нїхже тїряне два плѣнїлї, на прочїх же спрахѣ наїде, егда токмо гласѣ услышалѣ своїх Александрѣ, немедленно кѣ нїмь обратїлѣ флотѣ, откуда гласѣ проїсходїл, первая македонская пѣтовеселная бугара, удѣвїтелною скоростїю предвуспѣла, на которую тїряне усрѣвшє двѣма бугарамї отѣ разнѣх мѣстѣ напалї, на едїну отѣ нїх македонская такѣ скоро бѣжала, яко ту носомѣ тїрская ударїла, і вѣ неї увязла. Іная бугара, которая свободна была сѣ другїя споронѣ набѣжала на ту, но благополучно прївеселная бугара македонская прїспѣлѣ таковою скоростїю, на ону, которая пѣтовеселна была ударїла, яко началнѣшїї тїрскїї карабелшїкѣ нїспадє вѣ море. Потомѣ множайшїя македонскїя караблї подоспѣлї, їдѣже і самѣ

царѣ

царь былъ, тѣряне бугару увязшую получивше со всѣмъ ко прѣстанію побѣжалі, скоро і царь вслѣдъ гонѣлъ ихъ, но ко прѣстанію не возмогъ пріблѣжѣтися, сани далече съ стѣнъ градскихъ спрѣляюще не доущалі, обаче бугары тѣрскія едва не вся, ілі потопѣлъ, ілі поплѣнѣлъ. По томъ время покоя получившимъ воинамъ пресъ два дни, повелѣлъ караблямъ градъ облежати, і прѣступнымъ хитростямъ стѣны сокрушати, да бы тако отъсюду устрашеныхъ получилъ, самъ на высочайшую башню съ великодушїемъ і съ болшимъ страхомъ взыде, понеже на главѣ знакъ чїна своего имѣлъ, і во оружії сѣло свѣтломъ былъ, того радї всі на единаго спрѣлы і коня пушалі. Но достойна вещь вѣдѣнія была храбростъ его: многихъ бо на стѣнахъ стоящихъ копїемъ прободаль, иныхъ мечемъ убиваль: тая башня съ которья бѣлся, была едва не прї самої стѣнѣ градскої. Уже отъ непрестаннаго бїенїя прѣступныхъ хитростей стѣны сокрушаліся, уже і караблі прїшли ко прѣстанію, нѣщїи же македоняне на башнѣ взошли, і супостатовъ съ нихъ прогналі, егда разнымъ сло-получїемъ купно окруженї, ініи въ капіща ушли, ініи въ домѣхъ заключїліся, самї себе смерти предавалі, а ініи отпоръ давалі македоняномъ, умертїи безъ меснї сїце бесчїнно не хотѣлі, большая частъ на верху домовъ стояла, каменїе, і что возмоглї, на ідущихъ металі. Александръ всему воїнству повелѣ, да бы

всѣхъ , кромѣ убѣжавшихъ въ капіща , до єдінаго смерті предалі , а которіі въ жіліщахъ заключіліся огнемъ сожеші . Тамо нїєдїнъ обрѣтєся , оружіє на себѣ їмѣющъ въ капіще помоцї радї отъбѣжавшихъ , младенцямі і дѣвїцямі капіща наповненї бвлї , мужєскїі полъ въ преддверїї домовъ своїхъ стоялі , ожїдающе смерті , отъ жестокосердѣхъ македонянъ , обачє многїхъ сїдоняне спаслі , которіі въ греческомъ обосѣ бвлї . Тїі бо купно сѣ побѣдїтелї во градъ вошлі , но памятующе древнее прїятство тїрянъ , [Санє оба тїя градѣ тїрѣ і сїдонъ агеноръ cosга , якоже расумѣлі] много їхъ во своїхъ судахъ на морѣ сохранилі , по томъ во градъ сїдонъ отвєслі , і 5000 чєловѣкъ отъ горкїя смерті їсхїтївшє . Колъ велїє тамо кровопролітїє было , оттуду всякъ познатї можєтъ , яко во градѣ 6000 вооружєныхъ воїновъ убїто . Потомъ Александръ сѣло расгнѣвавсь , печальную сѣло побѣдїтелемъ своїмъ вєщъ управїті повелѣлъ 2000 тїрянъ , їхже расвярївшїїся рапнїцѣ убївающе мїновалї , повѣстїі повелѣ по брегу морскому на крєстахъ , карєагенскїхъ пословъ жївотомъ даровалъ , обачє їмъ воїну возвѣстїлъ : которую въ то время начатї отставїлъ прочїхъ радї потребѣ . Тїрѣ градъ въ седмїі мѣсєцъ отъ начатїя облеженїя плѣненъ , тої градъ сѣло старїннїй , і въ премѣненїї счастїя своего сѣло прєславнїй въ послѣднїя врємена . Cosганъ отъ
Агїнора

Агінора на морѣ чресъ многое время, не токмо тѣмъ моремъ, на немже вѣдѣнь былъ, но гдѣ токмо возможно їмѣти, подѣ власнѣю своею держалъ, аще іновѣрна естѣ вещь, тої народъ первѣи пѣсмѣнамъ навѣкъ, їлі отъ їнаго всялъ їнаучїлся. Грады ї крѣпостї его, егда не во всемъ свѣтѣ обрѣтаются: якоже карѣагенъ во Афрїкѣ, въ боемїи ѳебы, градъ надъ окїяномъ моремъ. Мнїмїся яко море вольное їмѣюще, ї многократно проходяще въ страны прочѣмъ не знаемїя, юнѣмї, їхже тогда їсобїлно їмѣлї, населялї, їлі сане частѣмъ трясенїемъ землї прїнужденѣ, [якоже о томъ глаголютъ] новѣхъ странъ внѣ предѣловъ своїхъ, чресъ оружіе получїтї, тщатїся. Тѣмже многїмї случаямї разоренї суще, [по разоренїї же пакї обновленъ былъ] нынѣ многое время въ мїрѣ, подѣ сащїщенїемъ мїлостїваго ї чловѣколюбїваго рїма пребываетъ.

5: Въ тѣя же днї прїнеслї Александру отъ Дарїа грамоты, яко ко царю пїсанїя. Просїлъ Дарїї, да бы дщерѣ его їменемъ Статїру, Александръ въ бракъ себѣ воспрїялъ, обѣщавая ему вмѣсто прїданаго, все царство между елеспонтомъ, ї Алїнъ рѣкамї лежащее. а на востокъ лежащїмї странами, самъ будетъ угодлятїся. аще же всятї не восхотѣлъ бы, да помнїтъ, яко счастье въ равномъ состоянїї многое время не пребываетъ, чловѣцы же аще бы ї превелїкое їмѣлї въ мїрѣ счастье, обаче еще болшую завїстѣ їмѣютъ. къ тому:

опасенъ

опасень есмь въ томь, да бы не яко пшїцы, їхже прїродная легкость возносіть до небесь, превознеслся еси щещнымь твоимь младенческимь умомь. Ні что бо есть шруднїшее, еже въ сїце младомь вѣцѣ, толь велїко содержатї счастье. їмѣю азъ еще воїска їзобїлно, ї не всегда въ тѣсномь мѣстѣ їмашї мя срѣтатї, ї дасї мнѣ бої, еще потреба Евфрать Тїгрь, Араксь, ї Ігаснъ рѣкї, велїкія государства моего стѣны їокопы тебѣ Александре преїтї, ї на пространныхъ поляхъ предстатї, гдѣ съ малымь воїскїмь своимь посрамїшїся. Въ Мїдію же Ірканїю, въ Бактры, къ Індїаномь ї населнкамь надъ Окїаномь моремь когда поїдешї, їлі когда доїдешї, Сагдїановь ї Арахостовь, народовь токмо отъ званїя едінаго знаемыхъ, ї прочїхъ, которые у горы Кавказа, ї прї рѣкѣ донѣ лежатъ: составїшїся, аще ї съ мїромь безъ всякаго воїнства, ї воїны поїдешї. На конецъ престанї прїсїватї мя, понеже прїшество мое будетъ тї въ погїбелѣ.

Александръ тѣмь, которїї грамоты прїнеслї шако отвѣщаль: Дарїї мнѣ чюждыя, а не своя вещи обѣщаваеь, ї тѣмь, чю все погубїль, хоцетъ со мною дѣлїтїся. даеь мнѣ вмѣсто прїданого Лїдію, Іонїю, Еолїду Елеспонтскую страну, которое азъ побѣдою взяль, ї обладателствую, законъ побѣдїтель подаеь, побѣжденныї же воспрїїмаеь. ї аще еще не вїдїть своего ї моего сїпене, на немже оба стоїмь;

да всядетъ въскорѣ на коня, і їдетъ на брань. а съ прешедъ море, въѣмъ яко Кілікія, і Лідія, малы твѣя вещи сущѣ на мою побѣду: Но Персеполь столицу государства его, потомъ Бактры і Екбатану і послѣдняя государства его на востоцѣ, хошу їмѣти, і всеконечно їмѣ облагати, гдѣ онъ будетъ уходити, і а съ їмамъ его гонити. да не устрашаетъ мя рѣкамѣ. онѣмъ же да знаетъ, яко море проїдохъ. Сїце царѣ писаша. Родіане тогда мѣсто і прїстанїща своя отгаша Александру въ подданство. Онъ въ кілікіи Сократа поставилъ, всегдѣ же кругомъ Тїра Філоту вручилъ. Сїрію, которая цѣле нарицается Андромаху Парменїи полководецъ его отгаше, прочїя же мечемъ всялъ страны царѣ Александрѣ. Ефестїону Фїнікію моремъ преїти повелѣлъ, самъ со всеѣмъ воїскѣмъ прїїде подъ градъ Газу. Въ твѣя днѣ вся весма греческая страна собравшїся, їгранїя обїкновенная отправлялі. тамо совѣтъ сотворїлі, [якоже греческіе расумы счастью погложатъ] дванадесять пословъ ко Александру послати, которые акї заступнїку справїя і волности государства греческаго, славити вѣнецъ въ даръ побѣды прїнеслі. Тїи полководцы прежде реченїи, їмѣли нѣкое аще і ненадежное совѣсти обереженїе, да поспѣствуютъ счастью гдѣлібо токмо їмъ сумнѣтельно быти мнѣлося. Тѣмъ же не токмо самъ Александръ грады, [которые ему противні былі] обхождалъ,

но і старѣйшынѣ его избраннїї полководцѣ на многія странѣ нападоша: Каласѣ Пафлагонїю, Антігонѣ Лікаонїю, Балакрѣ, Ігарнавоеводу дарїева побѣдѣвши, Мілітѣ взялі. Амфотерѣ і Егілохѣ їмѣюще і бо караблѣ, островѣ между Ахаїєю, і Асїєю лежащія, во облагателство Александрово покорїлі: Такожде і Тенедонѣ градѣ прїялі, которїї самї жїтелї доброволно сдалї. Положилї намѣренїє і Хїонѣ всяті: но фарнабасѣ дарїєвѣ воевода похїтівѣ тѣхѣ, которїї македоняномѣ добра желающе вѣстї прїносїлі, Апполлонїду і Аѣнагору полковнїкамѣ вѣрнѣмѣ со не многїмї вої пакї хїонїю вручїлѣ. Обаче полководцѣ Александровѣ не толїко на воїнство свое, якоже на тѣхѣ надѣющеся, которїї по своему проїзволенїю во облеженїї не отступїлі омѣ града, нїже бо прелстї їхѣ вѣ томѣ надежда. Сане егда между Апполлонїдомѣ, ї между полководцамї воїнскїмї учїнілѣся не союзѣ ї мятежѣ, то бѣла прїчїна ко всятїю града. Понеже егда врата расломалї, воїнство македонское внїде во градѣ, граждане которїї прежде градѣ хотѣлї сдатї, собралїся ко Амфотеру і Егілоху, перское воїнство побѣдѣвши, Фарнабаса Апполлонїда і Аѣнагора связана вѣ плѣнѣ предалї: і 2 бударѣ трївеселнѣхѣ сѣратнѣмї і карабелщїкамї, кромѣ тѣхѣ, 30 бударѣ і судовѣ морскїхѣ, їхже разбоїнкї употребляютѣ: гресовѣ 3000 наемнѣхѣ, которїї у персянѣ нанїмалїся, тѣхѣ радї помощї вѣ воїско свое расдѣлїлї, разбоїнї-

расбоїніковъ смерті предалі, плѣнниківъ на своя караблѣ всялі. Случіся тогда Арістоніку Меѳимнеорскому мучителю съ расбоїніческімі бугарамі, не їмущу вѣдѣніе, что во градѣ Хіі учінілося, ко прістаніщу уже заключенному пріплыті, гдѣ вопрошенъ отъ стражі былъ, кто есмь сеі; отвѣща, азъ есмь Арістонікъ, прішедыи ко фарнабазу, рекоша ему, воістїнну уже спїтъ фарнабазъ, і невозможно къ нему їтї, но тебѣ яко прїятелю і другу свободно во прістаніщі стати. За утро усрїші его, нї вчемъ не усумнѣваясь Арістонікъ вніде внутрѣ прістаніща, за нїмъ і другїя бугары внідоша. Егда же пріплыша ко берегу, спражїе заключїша прістаніще, таже блїзъ стоящихъ воїновъ прїбывають, егда же нїедїнь смѣяль ополчїтїся, всѣмъ оковы наложїлі; По томъ ондаша їхъ Егілоху і Амфотеру. Оттуда македоняне поїдоша во градъ Мітілінь, которїі градъ Харїсѣ Аѳїнейскїі прежде сего съ 2000 персянъ радї защїщенїя держаль. Но не могїі пребыті во облеженїі, договоръ положївъ о преданїі, градъ отверсе. Самъ поїде во їмбрѣ, македоняне же здавшымся животъ даровалї.

Б: Дарїї царѣ отчаявїїся мїра, которїі чресъ грамоты і послы своя надѣялся получитї, началъ собїрати воїнство, на обновленїе воїны отмщенїя радї. Тѣмже повелѣль полководцемъ, да бы съ воїнствомъ въ вавїлонъ собралїся, бєссу бактрїанскому воеводѣ

і полководцу такожде писавъ, да бы воіско еліко возможно собравъ къ нему прішель. Бактріане народъ естъ сѣло храбрѣи, между сосѣды первѣишіи, нравѣ ихъ дивніе, много разнятся отъ безчінія перскаго, не далече отъ татаръ, сѣло храбрственаго народа живуть, которые хіщеніемъ житіе свое препроводжати обиклі. непрестанно во оружїи скітаются. Но бесѣ полководець дарію былъ ненадеженъ і страшенъ, і велию о немъ печаль їмѣавъ паче всего, яко онъ былъ вторѣи по царѣ. Понеже государства себѣ желавъ, того радї їсмѣнѣ царѣ отъ него опасался, чресъ которую возмогъ бы достїгнутї намѣренїе свое. На конецъ Александръ всякимъ прїлѣжаніемъ хотя їзвѣститїся, гдѣ обрѣтается дарїи, обаче нї коїмъ подобїемъ возмогъ. Было сіе радї таїныя і удѣїтелныя вѣрности народа персїдскаго, которою таїная дѣла царева по обикновенїю древнему тако сохраняли, яко нї страхомъ нї нуждою їзвѣстную вѣдомостъ отъ кого воспрїятї возможно было. древнїи царї, кашню научїли ихъ тако творїти, повелѣнїе сотворївше на преступника, смертію сїцевѣи да умретъ. Сανεводержанїе язѣка болшую кашнѣ, нежелї са їное прегрѣшенїе: і невѣрятъ, да бы тої возмогъ велию таїну удержати, которѣи не можетъ малѣя вещи утаїти: что всякому прїрода на проїзволенїе акї вещь удобнѣшюю даде. Сего радї не могїи Александръ удостовѣ-

рїтїся

рітіся, что дарії творіть, ілі кое его намбреніе. подь градомь газою, осадою стояль.

Былъ тамо воевода батісь царю своему Дарію сбло вбренъ, гдѣ воістінну малою помощію велікіі градъ саціщаль. Тѣмже Алеуандръ уразумѣвъ состояніе і крѣпость мѣста, повелѣ подковы дѣлати, і семлею подъ стѣны ітні, і бесъ всякія трудності то дѣло чінілося, понеже море блісь лежащее множество песка выкідаеть на брегі, а отъ каменія препятія не было работнікамъ. Началі отпугу откуду граждана вгѣмті не могли, і да бы не позналі, башні повелѣль къ стѣнамъ подвігати, но отъ тояже землі, понеже песокъ рассыпался, былъ велікіі трудъ. Понеже колеса не скоро шлі, і мостіны на башняхъ ломаяся, многіхъ уязвлялі несапно, і тогда трудъ імѣлі прівося і отвозя іхъ. Прочее Алеуандръ знакъ далъ будто отступілъ. наупре же кругомъ стѣны обступіті повелѣлъ. Обаче прежде нежелі пріступъ учінілъ, восіавшу солнцу, вскорѣ жертву прінесе по обычаю македонскому, помощі у боговъ [по своему словѣрїю] прося. і се внесану вранъ на летѣль глібу землі, вь ногахъ держачъ которую опустілъ на главу Алеуандрову, і рассыпая гліба. Самъ же вранъ на башнѣ блісь стоящеі сѣль, которая смолою і сѣрою намазана была. прілѣ же къ неі вранъ ногамі і не могїі возлетѣмті, отъ кругомъ стоящїхъ грековъ поїманъ. Восмнѣся сія прїчина всѣмъ

достойна, еже бы волхва о неї вопросїті, сане мало нѣ-
что і царь усумнѣлся. Тѣмже Арїстандрѣ, ему же на-
іначе вѣрность дадеся, рече: яко градъ возмете по ісб-
явленію птїцѣ, но опасатїся надлежитѣ, да бы царь не
понесѣ ясвѣ. І совѣтовалѣ, еже бы вѣ тої день нї какова
дѣла не начїналѣ. Алеуандрѣ же, аще і оскорбїлся, яко
едїнѣ градъ бесстрашному во егїпетѣ прешествїю воз-
браняше, і печаленѣ былѣ; обаче послушалѣ волхва, і
снакѣ учїнїлѣ акї бы отѣ града отступїлѣ, Оттуда
возрасте сердце во облеженїї сущїхѣ, ісшедше ісѣ града,
на уступающїхѣ находятѣ, то супостатское продол-
женїе, добрую їмѣ учїніло надежду. Но ту брань паче
охотою, нежелї храбростїю началї, понеже опредѣлїлї
такѣ, да бы македонскїя полкї усрѣвше вскорѣїхѣ окру-
жїлї, і уже ко царю Алеуандру вопль боя прїблїжашеся,
тогда вѣ нїчто вмѣнївѣ страхѣ восвѣщенїї; самѣ вѣ бро-
ня облечеся, которую не всегда возлагалѣ на себе. но сау-
прошенїемѣ друговѣ своїхѣ надѣлѣ, і до первыхѣ знаменѣ
прїїде. Тамо его усрѣвѣ нѣкїї Аравлянїнѣ ісѣ воїска дарї-
сва, дерзновенїе сотворїлѣ паче счастїя своего, щїтомѣ
мечѣ покрывая, акї выходецѣ предѣ царемѣ прїпадаетѣ.
Алеуандрѣ же ему востатї, і вѣ своя вої повелѣлѣ его вся-
тї. Но тої варварѣ скоро вѣ десную руку мечѣ всявѣ о
выю Алеуандрову прїражаетѣ, онѣ же малымѣ уклоненї-
емѣ тѣла укрывся отѣ пораженїя меча, руку варварскую
їспущеную абїе отсѣкаетѣ мечемѣ. І тако мняше

яко въ той день ізбавілся ісвѣстныя пагубы. Но якоже азъ мню, яко неукрѣємо естѣ несчастіе, сани въ тожь время стрѣлою уязвленъ былъ воінствующъ между первыми, которую стрѣлу вонсеную въ плечахъ, врачъ его іменемъ філіппъ ісвлече, потомъ крові много істече. Сего радї всі устращішася, яко не познаша подъ бронею облеченою, сколь глубоко вонсеса стрѣла. Онъ же нї мало въ лицѣ ісмѣніся, кровъ задержати, і язвы завязати повелѣ. Многое время потомъ предъ едїними знаменами, ілі не показуя, ілі одолѣвая болѣзнь, споялъ, но кровъ мало прежде лѣкарствомъ удержаная, болѣе начатъ течі, язва такожде, въ нейже сѣ начала еще не слышїма была болѣзнь, отъ теченія крове опухла. Потомъ начатъ обмѣрати, і на колѣна прїпадати, егоже блїсѣ стоящїи всявше, во обоѣ внеслі. Но батїсь разумѣя яко убітъ радуяся сѣ побѣды во градъ поїде. Александръ еще прежде ісцѣленія язвы, повелѣваетъ валъ вышїною равнїи стѣнамъ градскїмъ насыпати, і многїмї подкопами подъ стѣны ітти, да бы тако возмогли разрушїти їхъ. Граждане новїя валы таковы высокі, яковы і стѣны насыпали. Но і тоє нїже мало могло сравнїтїся башнямъ на валу устроенымъ. Сего радї і во градѣ отъ македонскїхъ стрѣлъ і копїи суностатъ не могъ укрытїся. Послѣдняя граду погїбелъ стася, егда стѣны градскїя подкопомъ разрушілїся, чресъ

которая

которая мѣста разрушенная македоняне во градѣ вошли. Александръ первѣхъ веде, їдущу же ему безъ опасенія, каменемъ въ голени уязвленъ былъ. Обаче на копіе оперся, [хотя і не была еще прежняя рана їсцѣлена] между первѣми ратовалъ, гнѣвомъ весма яряшеся, яко во облеженіи того града, дважды былъ раненъ. уже полководца батїа преславно бранѣ творящаго, і многімі ранами уязвленого персяне оставїлї, і отступїлї; но онъ обаче не ужасно боряшеся броня на себѣ собственную і чуждую окровавлену їмѣя, егда отъсюду его обступїша съ копїями, Александръ младїи чловѣкъ не обычнїя радостї їсполнїся, мужеству тому і въ супостатѣ удѣляшеся, рече; батїе не таковою смертїю, яковїя желалъ есї, умрешї; но колїкїя еще могутъ на плѣнненнаго мукї, сїще помѣшляї, яко їпретерпїшї. онъ же нї мало того устрашївся, но паче гордо на него смотрїлъ, нї коего отвѣта протїво похвалнѣхъ его словесъ не даде. Тогда Александръ рече; відїте лї упрямаго въ молчанїї, яко нїже поклонїлся, нїже смїреннѣи гласъ їспустїлъ; обаче тоє молчанїе его побѣжду, не їнако токмо дѣханїю его препятїе творїтї буду. Тѣмже со гнѣвомъ претворїся въ яростъ, послѣдствующе бо новому счастїю, новїя начатѣ їмѣтї нравї. І тако провлекше ремень чресъ ногї батїевы са лодышкї вѣнше стопѣ, еще дѣвшу ему, прївязаша его къ колеснїцѣ,

ї по граду конмі влекоша. Тѣмже Алеуандрѣ торжесіноваше, яко месѣ възгалѣ непріятелю, подражая Ахіллесу прародітелю своему. Убіто же персянѣ іаравлянѣ до 10000. і македоняне такожде не безѣ крове своея одержалі сію побѣду. Полученіе града не тако прославіся градомѣ славнымѣ, якоже двоякімѣ бѣдствомѣ Алеуандровымѣ. Алеуандрѣ же во Египетѣ спѣшащѣ, послалѣ Амінту вѣ 10 трѣвеселныхѣ будагахѣ по воіско вѣ македонію. Понеже ратнымі людмі хотя і счастліво, однако скудно было воіско, побѣжденных же народовѣ вѣ ратныхѣ надежда меньшая была, нежелі своего государства.

7: Египтяне убо ісбгревле персяномѣ непріятелі знающе владѣніе їх завѣстное і прегордое, охотно прішествія Алеуандрова ожідалі: которые Амінту бѣглеца, акі просящаго началства сѣ радостію пріняли. Тѣмже многое множество їх собращася во градѣ Пелусіі, гдѣ чаялі что царь пріідетѣ. Но Алеуандрѣ вѣ 7 день по отшествіі ісѣ града гасы, прііде во сирану египетскую [которую нынѣ обосѣ Алеуандровѣ нарицають] а пѣхоту ко граду Пелусію обратілѣ, самѣ же со ісбраннымі і охотнымі ратнымі поїде рѣкою Ніломѣ. не дерзнулі препінаті прішествію его, і сопротивостояті, погубівше смѣлость. і уже не далече былѣ отѣ града Мемфы, гдѣ воевода Астаксѣ, отѣ Даріа тамо на защіщенія оставленѣ, Оксѣ рѣку прешедѣ 80 талантовѣ, і все

царское сокровище отдаде Александру. Отъ Мемфы Александръ тоюже поплывъ рѣкою, і въ самое государство египетское вніде, і устроивъ дѣйства, отеческаго обычая, і законовъ не премѣняя египетскіхъ, умысливъ поити къ капищу Іовішеву і Аммонову.

Былъ той путь, аще і бліскїи расстояніемъ, но неудобопроходенъ. Тамо бо дожді не бывають, і воды земля не имѣетъ, сухими песками наполнена, іхже егда солнце разжметъ, человекъ отъ горячести ногами іти не можетъ: къ сему же отъ нестерпимаго жара съ выше, і не токмо отъ сноя і жара тоя страны, но і отъ глубокаго песка нужду велию страждутъ который рассыпаяся, і расступаяся, ногамъ творитъ несносную тяготу. Сїце Египтяне о томъ пути повѣдають істинно. Обаче Александра велие желаніе прїнуждаше посѣтити Іовіша, который не бывъ доволенъ своею прїродою человека смертнаго, ілі самъ вѣрилъ, ілі хотѣлъ да бы людї повѣрїлі, что сынъ Іовішевъ былъ. Тѣмже съ тѣми воинами, которыхъ по нраву своему избралъ себѣ, до марїота есера блазнаго поїде рѣкою Ніломъ, і тамо послы Кїрїнеїстїи къ нему прїшли съ дары, міра просяще: і да бы грады іхъ посѣтилъ. Онъ же дары іхъ прїявъ, і міръ съ ними учинивъ, поїде въ намѣренныи свой путь. Убо перваго і втораго дне былъ акї сносенъ путь, егда еще не прїшли ко жестокимъ пустымъ і голымъ полямъ, і уже сухая і мертвая земля была. Но егда покасался про-

странныя

странныя поля, песка полныя глубокаго. по подобію акі на преглубокое море вышедъ очіма весма їскаль землі. Тамо нї едіно древо вїдѣмї гдѣ возможно было, нї едінаго мѣста землі ораныя. Такожде ї воды скудость была не малая, которую вѣ мѣхахъ кожаныхъ мскї на себѣ несли, вѣ сухої же землі, ї горящемъ пескѣ, кто могъ обрѣсти. Къ сему же солнце вся ражїгаше, вездѣ суша ї жарѣ. ї се внесапу їлі по гару [лѣвыхъ] боговѣ, їлі по случаю густыя облакї солнце покрыва, ї неїсбглаголанная отъ жара велїкаго утружденнымъ помощъ наста, аще ї воды не было. Тѣмже егда велїї дождѣ начатѣ быти, всякѣ себѣ воду собїралѣ, нѣцыї отъ жажды велїкїя немогуще терпѣмї, уста подставлялі. Четыре днї сїце вѣ жестокїхъ пустыняхъ былї, ї уже не далече капїще Аммоново было, тамо їхъ стаго врановѣ срѣмїло, легцѣ предѣ-первымі знаменамї лѣтяще, пакї на землю сѣлі, ї пакї предѣ всѣмї летѣлі, акї провождающе ї показующе путь до мѣста аммону возложеннаго прїїдоша. Прїчина къ сказанїю неудобовѣрна, како то мѣсто вѣ мѣхъ песчаныхъ пустыняхъ, тако отвсюду вѣтвїемъ закрыва дровеса, яко егда сквозь ту густость проходїтъ солнце: такожде сѣло много їсточнїковѣ сладкїхъ, которые отвсюду лѣса напаяютѣ. Паче того удѣїтелныї тамо восдухѣ, акї бы во время весны, такожде ї прочїя частї лѣта равныя; жїтелї

того мѣста ближнее сосѣдство імѣють съ еѳіопляны, отъ полудня съ Аравітяны, їхже наріцають троглодітми, поселены даже до чермнаго моря. на западѣ іныя еѳіопляне жівуть, їхже наріцають сценітами: [сїрѣчь кочевыми] отъ полунощї насамоны, сїмріцкії народъ, которые на берегахъ жівуть морскіхъ, і бурєю занесенныя караблі вѣдомыми бродами похїщають, і тѣмъ питаются. Жители тоя дубравы Аммонітяне наріцаемїи, въ расѣяныхъ разнѣ жїліщахъ, далече между собою обитають: середїну дубравы вмѣсто крѣпостї імѣють, троїною стѣною окруженую. Первая, древнїхъ царей мучїтелеї палаты окружїла: Са другою жены їхъ, наложнїцы і чада жівуть, гдѣ такожде Аммоново канїще. Са третїєю стѣною дому воїновъ храбрыхъ. Есть такожде і другая дубрава аммонова, істочнїкъ імѣеть посредѣ, егоже наріцають, вода солнечная: егда солнце восходїтъ, нѣкую теплоту імѣеть; въ полдень егда жаръ великїи, студена, вечеру же бывшу, согрѣвается, въ полунощї же сѣло горяча, егда же нощъ къ свѣту станетъ накланятїся, і она начїнаетъ хладѣти, даже до восхода солнечнаго во своемъ состоянїи пребываетъ. А что вмѣсто бога почїтають, не такїмъ образомъ было, якоже художнїкї іныхъ ідоловъ ісображаютъ. Былъ образъ человѣческїи до бедръ ісумрудамї, жемчугомъ, і прочїмъ драгоцѣннымъ каменїемъ украшенъ. Егда его вопрошаютъ, да бы

галъ

галѣ отвѣтъ кѣ вопросамъ , тогда носятъ его
 жерцы въ слатомѣ ковчезѣ , кругомъ его по обоимъ
 сторонамъ множество чашъ серебряныхъ. Послѣд-
 ствуютъ їмъ жены і дѣвѣцы, обычаемъ отцевъ своихъ
 скверныя стѣхѣ поюще , і вѣрующе , которые тѣмъ
 стѣхамъ Іовѣша ублажаютъ , да бы їстїну скасалъ кѣ
 вопросу людскому . въ то время , егда начатъ царь
 блѣсъ прїходїтї , нѣкїї старѣшїї жрецъ їзде кѣ нему ,
 сыномъ Алеуандра нарече , яко Юпїтеръ отецъ твоѣ ,
 тако глаголетъ кѣ тебѣ , і тако нарїцаетъ тя , Але-
 уандръ же забывъ прїроду человѣческую въ себѣ , тако
 вѣровалъ і прїялъ . Тѣмъже вопросїлъ : будетъ лї обла-
 датї всѣмъ свѣтомъ ; волхвъ лукавства їсполненъ ,
 рече : всего свѣта управїтель будетъ . еще вопросїлъ ,
 всѣхъ лї їзмѣнниковъ отца моего їмамъ смертї предатї ;
 Но жрецъ рече : отца твоего нїкто не їсобїдїтъ , і
 убїтї не можетъ , Фїлїпповы же убїїцы всѣ казнѣ вос-
 прїялї : і сія такожде рече , яко будешї непреодолѣн-
 ныї Алеуандръ , донелѣже прїедешї кѣ богамъ .
 По томъ царь сотворївъ жертву , Аммону , а жерцамъ
 дары даде . другомъ своимъ такожде повелѣлъ , да
 въ своихъ дѣлахъ Аммона вопрошаютъ . Но онї нї что
 вопрошалї , токмо , совѣтуетъ лї їмъ Алеуандра царя
 їмѣтї са бога , і честь ему божескую восдаватї .
 Отвѣща їмъ жрецъ , прїятно будетъ то Аммону , еже
 лї тако сотворїте , і царю побѣдїтелю божескую честь

ГО К В І Н Т А К У Р Ц І А.

vosdagime. Воістінну еже лі бы кто хотѣлъ благо разумно отвѣтъ іовішевъ расцудити, возмнѣлася басня і ложь. Но счастье тѣхъ, іхже себѣ едіному вбровати прінудило, паче завістныхъ славъ его, нежели благодарныхъ творитъ. Тѣмже Алеуандръ не токмо сынъ божіи бытіи проізволилъ, но повелѣ себе і нарицати. Прочее егда славу дііствія своего превознести, сщевымъ нарицаніемъ восхотѣлъ, тогда і погубилъ. Понеже македоняне аще і обыкоша въ подданствѣ бытіи у царей, но въ болшей волности паче іныхъ народовъ. того раді Алеуандра бессмертію желающаго непокорнѣ унічіжіша, яко ні їмъ, ніже царю сіе обратися въ корысть. Но сія вся на своемъ мѣстѣ воспоминаются, нѣнѣ же ко начатому історіопісанію возвращаюся.

8: Алеуандръ отъ Аммона возвратився, по томъ отъ моря, до маріота Есера блазнаго, не далече отъ острова Фары лежащаго прішель, і відя ісбранное положеніе мѣста, всеконечно на томъ островѣ, умыслилъ основати градъ, но егда увідѣ тѣсному онаго угла, во іномъ мѣстѣ cosda, ідѣже нынѣ відѣмъ Алеуандрію, того іменемъ нареченную. Еліко равнаго мѣста было между есеромъ і моремъ, обложилъ на 80 стадії кругъ стѣнъ града, і мастеровъ оставивъ, самъ же поїде до Мемфы.

Веліе желаніе їмѣлъ, аще і достойное, но не во время въ далнюю страну государства Египетскаго

і сѣіон-

і єѳіопскаго імпіі, і тамо вся расмотріті. Такожде склонілі єго кѣ тому, преславныя палатѣ царя мемнона і Тімона: желаше бо відѣті древностѣ, мало не на томѣ мѣстѣ, гдѣ солнце не заходітѣ, і не свѣтітѣ. Но послѣдующая воіна еще не совершена была, і времени тому непотребному путешествію не даде. і тако во Египтѣ оставівъ, іменемъ Есхіла родяніна, і Павцеста македоняніна, съ 4000 воінства, і управленіе їмѣ вручілѣ. врата у рѣкѣ нарицаемыя Нїлѣ, Полімену блюсті повелѣ, сего радї даде ему 30 бугарѣ четверовеселныхѣ. Во Афрікѣ, которая съ Египтомѣ прімірілася, Аполлоніа началніка і властеліна поставілѣ. Пошліну во Афрікѣ і во Египтѣ Клеомену вручілѣ. Ісѣ бліжніхѣ градовѣ порубежныхѣ, жїтелемѣ во Александрію преселітіся повелѣлѣ, градѣ новїи множество людеї весма наполнилѣ. Сїце глаголютѣ, яко, егда царѣ назначілѣ основаніе стѣнѣ градскїхѣ обїная крупамі, по обыкновенію македонскому, разныхѣ птїцъ стадо превеліе прїлетѣ, і крупы тѣя поядоша. Тогда мносі знаменіе тое не добро бїті расумѣша, рекоша волхвѣ, яко въ томѣ градѣ множество человѣкѣ будутѣ обїтатї, кѣ сему же Александрѣ много странѣ будутѣ пїтатї. Тамо экторѣ парменіевѣ сынѣ, во цѣвѣтущемѣ возрастѣ, Александру сѣло любїмїи, хотя єго рѣкою плывущаго достїгнутї, сѣде въ малую лодку со многїми людмі, того радї лодка погрузїлася, і всї попадалі въ воду.

Многое

Многос время бѣдствуя въ рѣкѣ отъ огѣняня водѣ
наполненаго , і отъ сапоговѣ на ногахъ прѣвѣсаныхъ ,
плавати не возмогѣ , обаче егда живѣ ко брегу прѣбѣлѣ ,
тамо же по утомленіи отъ тоя боязни і гѣбелі обмерѣ ,
і егда нікто ему помощі не даде , понеже прочіи на
другую страну прѣплѣли , сѣе житіе свое скончалѣ .
Сѣло былѣ печаленѣ Александрѣ о смерті его , тѣло
же обрѣтеное , съ великою честію погребѣ . Но болѣе
ему печалі умножила вѣстѣ , о погѣбелі Андромѣха
воеводѣ Сірійскаго , понеже его живѣ самарітяне со-
жгли , его же смерті да бы отмщеніе сотворити , сколь
скоро можаше поїде , гдѣ ему всѣхъ ісѣмѣнниковѣ выгали .
По томѣ Мемнона на его мѣсто поставилѣ , но прежде
убійцѣ смерті повелѣ предати .

Мучители [между іми такожѣ меѣмеіскаго , Арі-
стоніка , і Хрісолая] подданнымѣ на свободу даде ,
іх же оні раді обѣдѣ воспріятія умучивше , съ стѣнѣ
градскіхъ на главы нѣсвергоша . Слушалѣ по томѣ
носолства отъ общіны Аѣнскія , ісѣ града Рода , і Хіі ,
Аѣняне ему прѣвѣтствовали о побѣдѣ , і да бы грековѣ
плѣненыхъ на воінѣ , во своясі повелѣлѣ свободно от-
пустити , молилі его . Родяне ~~и~~ Хіане на воїновѣ , ко-
торые у нѣхъ пребывали , жалобу предлагали : всі что
просіша отъ него воспріяша . Митіліяномѣ , раді ісѣбра-
ненія къ себѣ вѣрности , что ему денегѣ во время воінѣ
ратнымѣ не пожалѣли даіи , залогѣ міра даде , і сѣло
велию

велію страну кь предѣламъ ихъ прісовокупилъ. Господарямъ Кіпрскимъ, [которые Дарія оставя кь нему прішлі, егда же градъ Тіръ получилъ, караблі і воїновъ пріслалі] по услугѣ честь воздаде. По томъ Амфотера съ воїнскімі караблями, на помощъ ко Крѣту послалъ, гдѣ і персяне съ разбоїнікамі, многія грады получалі. Паче всего отъ разбоїниковъ море свободіті повелѣ, которымъ мало не облагалі, понеже оба царі упражняліся въ воїнѣ. То все скончавъ, Еркулесу ідолу тірскому, егоже Тіръ почитаебъ, слабую чашу і зо блюдѣвъ жертву даде, о дарії же промыслъ імѣя, походъ до Евфрата рѣкі повелѣ сказати.

9: Но Дарії імѣя о немъ вѣсть, что ісѣ египта, во Афріку возвратілся; сумнѣвался, въ Месопотаміі лі стояті, ілі въ далнюю страну царства своего поіті, ісвѣстенъ бывъ, яко самъ лучше, послѣднія народы на воїну уготовітѣ, которые егда воеводѣ слушалі. Но увѣдомленъ, яко Александръ со всѣмъ воїнствомъ своїмъ, въ кое бы царство онъ нѣ уходілъ, готовъ его гоніті: вѣдя съ каковымъ противнікомъ дѣло імѣебъ, повелѣ, еже бы отъ всѣхъ далныхъ странъ, на помощъ ему воїнство, въ вавілонъ собіралося. Бактріане, татары і індіане, уже пріідоша. Такожѣ і прочіхъ народовъ воїнство прііде. Прочее въ то время въ двое было болше воїнства, нежели въ кілікіі на прежней воїнѣ: многімъ ратнымъ орудіямъ

нестало, чего сѣ велікімъ тшчаніемъ іскалі. Конніцу
 же імѣлѣ сѣло вооружену, такъ что і коні вѣ желѣсѣ
 былі огѣты, которая нічто болѣе кромѣ копей
 імѣла, а тогда мечі і щіты імѣ расгалѣ. Множество
 конніцы между пѣхотою расгѣлѣлѣ, хотя болшую
 конніцу імѣті, нежелі прежде была. 200 колесніцъ
 імѣлѣ, кѣ которымъ косы желѣзные прібіты былі,
 страхъ македонянамъ, якоже онѣ чаялѣ; сани та-
 мошнія народы вѣ томъ надежду імѣлі, вѣ концѣ бо
 дышла копія простерты былі. А отѣ обоіхъ сторонѣ
 на коромыслахъ по трі меча на люді обращенныя сто-
 ялі, вѣ спіцахъ разное оружіе прямо спояше прібіто
 было, прочія косы, вѣ верхѣ і внізѣ на колесахъ обраца-
 ліся, да бы все, что случілося, пресѣкалі. Тако устроївъ
 воінство, і вооружївъ, поїде сѣ нѣмъ отѣ вавілона.
 Вѣ правої сторонѣ была рѣка преславная тїгрѣ. Вѣ лѣвої
 сторонѣ евфратѣ: обоеѣ поля Месопотамская наполнілѣ.
 Прешедѣ чресѣ рѣку тїгрѣ, услышалѣ яко супостатѣ
 вѣ блісості, послалѣ предѣ собою сатрапахѣ полковні-
 ка сѣ 1000 ісбранныя конніцы. масею старѣйшїнѣ 6000
 даде, да бы Александра чресѣ переправу не пускалѣ,
 тому же прікасалѣ все огнемъ расоряті, гдѣ Александру
 путь надлежалѣ ітї: Тако помышляя яко оскудѣніемъ
 нїщї побѣдїмъ Александра, ні что імѣющаго, кромѣ того
 что бы хїщеніемъ пріобрѣлѣ себѣ, ему же самому запасы
 отъ всюду сухїмъ путемъ, і водою, рѣкою тїгромъ веслі.

Уже

Уже прїїде ко граду Арбеллу, егоже вскорѣ погібелью своєю прославїтї хотѣль. гдѣ болшую частѣ спасу і їмѣнїя оставїль. На рекѣ Лікії мостѣ учїнїль, і вѣ 5 днєї, якоже прежде у евфрата рѣкї, воїнство преведе. Отпугу егда не 80 верстѣ прешедѣ, обошѣ прї рѣкѣ бумагѣ поставїль. была тая страна сѣло їсрядна і полесна ко расположенїю воїска велїкаго, поле пространно їсгядїмѣ было, нї пнєї, нї кустовѣ їмущо, свободно і мощно было очесамї далече срѣтї. Сего радї Дарїї, гдѣ прїгоркї былї, повелѣ їхѣ сравнїтї. Егда Александру о множествѣ воїска его еліко моглї їсчїслїтї, повѣдалї, не яше вѣрї помышляя, акї неудобную вещь, да бы по толїкомѣ воїнствѣ побѣжденномѣ, возмогѣ болѣе собратї воїнства. Но обаче вся бояснї, наїпаче же множество воевѣ нї во что вѣнїя, вѣ 11 днѣ сѣ полкамї прїїде до рѣкї Евфрата, тамо мостѣ учїнївѣ, коннїцѣ прежде, потомѣ пѣхотѣ преїтї велѣль. Масаї полководецѣ вѣ 6000 коннїцѣ, радї удержанїя переправѣ посланнїї отѣ Дарїа, ставѣ вѣ строю не дерзнулѣ бої дати. Потомѣ нѣсколко днєї Александрѣ, не тако радї упокоенїя, якоже радї прїятїя лучшїя бодростї, воїнству отдохнувшу, гонїль супостата прїлѣжно, блюдыся да бы вѣ далшую страну царства своего не ушелѣ: побобаше бо ему вслѣдѣ его їмїтї чресѣ пустая мѣста, і со всѣмѣ расореная. Тѣмже вѣ 4 днѣ прешедѣ Арбеллу,

пріспѣлѣ къ Тігру рекѣ. Вся страна обѣ онѣ полѣ рѣкѣ
въ куреніи двѣма была отъ превелікихъ пожаровъ. сани
Масеї гдѣ возмогъ ітти, яко супостатѣ пожигалъ.
Тамо во первѣхъ Александрѣ, мрака раді дымнаго боя-
ся ісмѣны, сталъ. Потомъ егда осмотрітелі вѣстѣ
прінеслі яко весгѣ неспрашно, послалъ конніцы малую
частѣ прежде себе, да расмотрятѣ глубіну тоя рѣкѣ,
которая прі брегѣ глубіною конемъ по груді, посредѣ
же по шею: нѣстѣ на востоке солнца рѣкѣ таковыя ско-
ро текущія, которая не токмо многія істочнікі водѣ,
но і каменіе влечетѣ. Откуду раді скоросні іменова-
ніе імѣетѣ Тігрѣ, сани персяне стрѣлу нарицаютѣ.
І тако Александрѣ, по обоимъ сторонамъ въ рѣкѣ прямо
протіво другому берегу конніцу расставилъ, посредѣ
їхъ шла пѣхота на главахъ оружіе несуще. Сего раді
безъ всякаго препятія въ полѣ рѣкѣ перешлі. Царѣ прежде
всѣхъ первіи предѣ пѣхотою, на другую сторону рѣкѣ
преіде, бродѣ ратнымъ показуя рукою, сани гласа не
возможно было слышаті, но ітти егда могли: Понеже
імѣ іногда каменіе слѣское тругѣ чініло, іногда вода
подѣмывала їхъ. Наіпаче же тії туждаліся, которіе
на раменахъ своїхъ несли вещи, сани собою двісатіся
не могли, во глубіну тѣя несомія вещи погружалі їхъ.
І егда же всякъ вещи своя жалѣлъ, достігалі їхъ болѣе
между собою, нежелі съ рѣкою бѣдствовалі, похіщен-
ныя бо водою вещи многіхъ опечалілі. Царѣ увѣщаваше
їхъ,

їхъ , да бы паче всего оружїе хранилі въ цѣлости , обѣ-
щавая їмъ прочая вся возвратити . Но нї совѣта ,
нїже повелѣнїя было тамо время слушатї . Іногда бо
страхъ і трепетъ напавъ на нїхъ , іногда же крікъ
купно пловущїхъ препїнаше отъ того . Обаче гдѣ рѣка
тїше текла , їмѣлі бродъ , вышли благополучно тако ,
яко вся своя їмѣнїя і оружїя вынесли , кромѣ не многїхъ
сумокъ . Погїбло бы его воїнство , аще бы кто дер-
знулъ на нїхъ наступити . Но всегдашнее счастье
Александрово , отъ того мѣста супостата отгнало .
Такожде і у Гранїка рѣкї , толъ многїя воїнства тѣ-
сящї коннїхъ і пѣшихъ , по берегу стоящїхъ , побѣдилъ .
Такожде і въ тѣсностахъ кілікіїскихъ , воїнство превелѣ
і храброе супостатское побѣдилъ , храбростъ і смѣ-
лостъ колїка въ немъ была , нїкто возмогъ сказати :
зане нїкогда таковое бѣдство на него прїходїло , да бы
бесъ совѣта і расужденїя творїлъ . Массї полководецъ
аще бы въ то время егда переправлялся Александръ ,
нашелъ , воїстинну побѣдилъ бы на бресѣ бесъ строя
стоящїхъ , нынѣ не во время на вооруженїхъ напа-
даетъ . Послалъ предъ собою тѣсящу коннїцъ ,
о нїхже Александръ услышавъ яко не мнозі , нї во что
себе вмѣняя , Арїстону повелѣ [которїи былъ полко-
водецъ надъ персїи] съ коннїцею на нїхъ наступити .
Превелїи бої коннїца въ тої день учїніла , а наїпаче
Арїстонъ Сатрапакса полководца надъ персїи копїемъ

такъ вѣ гортанѣ ударѣлъ , что на скозѣ конѣе прошло , і бѣгущаго посрѣдѣ персянѣ гонѣлъ , і достѣгъ сѣ коня нѣсвержѣ , і протѣвовоюющеу главу отсѣче мечемъ , і предѣ царскія ногі сѣ велѣкою славою прѣнесшѣ тую положѣлъ.

іо. Два днѣ тамо царѣ покоїлся , вѣ третѣй день путешѣствіѣ скасатѣ повелѣ. Но предѣ полунощю луна помрачѣлася , потомъ акѣ вѣ кровѣ саїде , что наїначе предѣ тако блѣскою і страшною браню македонянѣ устрашѣло всѣхъ , і ропташа яко протѣву волѣ боговѣ на концѣ вселеннѣя ведетъ їхъ , уже і рѣкѣ проходѣтѣ не могутъ . уже і небеса обѣкновеннаго свѣтѣла даѣтѣ не хотятъ . Земля токмо пустая , і степі прѣвелѣкія предѣ намѣ , радѣ едїнаго челоуѣка намѣренѣя і славы , кровѣ толѣко многѣхъ воїновѣ пролѣтѣ . Онѣ наслѣдѣе свое унѣчѣжаетъ , отца фѣлїппа отрѣцаетъ , не-бо суетнѣмѣ помѣшленнѣ похѣтѣтѣ хотѣтъ . І тако уже не далече кѣ послѣднѣму возмущеню прѣшлѣ . Александрѣ нѣ мало о томъ усумнѣвся , повелѣ полководцевѣ , і началнѣковѣ воїнскѣхъ всѣхъ вѣ шатерѣ кѣ себѣ собратѣ . Таможе прѣсвалѣ егѣпетскѣхъ вохвовѣ , свѣдѣсловіѣ і бѣгѣ небеснѣя добрѣ знающѣхъ , каковое о томъ помраченѣ мнѣнѣе їхъ бѣло , да бѣ явственнѣо восвѣстѣлѣ . Онѣ добрѣ бѣгѣ небѣснѣя , яко луна , ілѣ отъ землѣ , ілѣ отъ солнца помрачается , расумѣюще , прѣчїнѣ іспїннаго помраченѣя воїнству не скасалѣ , но тако
явственнѣо

явственно рекоша. Солнце владѣетъ надъ грекамѣ, луна надъ персяны, і коликождѣ она помрачается, всегда паденіе і погібель народу персідскому являетъ. Потомъ древнія прѣмѣры цареі персідскіхъ предлагалі, їхже самѣніе луны облічало, яко імѣюще себѣ протѣвны богі, воіну начіналі. Нїедїна вещь тако воінство управляетъ, якоже многое волшебство: аще і несовершеннаго разума, і жестокаго, премѣнно будетъ, егда токмо суетнымъ волхвованіемъ прелстїтсѣ, скорѣіше волхвовъ, нежелї полководцевъ послушаетъ. І тако егда тої егїпетскїі отвѣтѣ между воінствомъ воспѣстїлсѣ, пакї унынїе отвергше, надежду прїялі. Царѣ такожде, хотя во первѣхъ воінскую охоту употребїті, о полунощї сѣ обосомѣ пошелъ. Въ правої сторонѣ была Тїгрѣ рѣка. Въ лѣвої, горы Гордїїскїя. Тако ему їгущу: прїшлі прежде восхода солнечнаго осмопрїтелї посланїе отъ него, і воспѣстїлі яко Дарїї їдетъ недалече. Сего радї Александрѣ въ строї все воінство свое поставївъ, самъ прежде всѣхъ пошелъ. Но не было тамо воїско Дарїево, токмо подбѣсгѣ его показалсѣ, сѣ 1000 коннїцѣ, сане гдѣ гдѣла їсвѣстнаго достїгнутї не могутъ человѣцѣ, ложное нѣчто страха радї разумѣютъ быті. О томъ їсвѣстївсѣ царѣ сѣ немногїмі вої, которїі блїсѣ его бѣлі, настїгѣ персянѣ бѣгущїхъ въ обосѣ свої, многїхъ побїлѣ, прочїхъ же плѣнїлѣ: коннїцу послалѣ на подбѣсгѣ: да бы такожде їогнѣ гасїлі,

сане

сане супостатъ бѣгущій, весті ї села пожігаль скоро, но не прїлѣжно на строенія ї домъ металъ огні, которіи на верху лежащъ, не возмогъ вскорѣ внїсѣ до основанія обѣяти. Тѣмже угасївъ той огнь, множество многое хлѣбнаго запаса, і їныхъ вещей разнїхъ обрѣлї. Сїе болшую охоту возбудило въ македонянехъ еже бы персянъ гонїти. Понеже онї землю огнемъ расорялї, а македоняномъ надобно было поспѣшатї, да не расорїлъ бы всего. Сего ради нужду тую претворїлї въ гѣло; наїпаче їмачї полководецъ, которіи нї чїю болѣе прежде їсправляя, села токмо попалялъ: Нынѣ тѣмъ удовляся, да бы токмо уїні возмогъ, оставїлъ вся невредїма і нерасорїма. Александръ їзвѣстїе їмѣя, яко дарїї не болѣе 150 стадїї въ расстоянїї отъ него: і їмѣя велїе їсѣ обїлїе запасовъ, чѣмре днї стоялъ на томъ мѣстѣ. Потомъ поїманї былі грамоты дарїевы, которїми онъ греческихъ воїновъ увѣщавалъ і возбуждалъ, да бы убїлї царя, їлї ему предалї. усумнѣвашся о семъ Александръ предъ всѣми лї чїтатї явственнѣ тѣя, нагѣяся яко ему грекї сѣло вѣрнї, і добродѣтелнї былі. Но парменїї не совѣтовалъ о томъ ему, да бы о сїцевыхъ обѣщаныхъ слышалї воїнї, глаголя, яко едїнаго їсѣмѣна можетъ тебе царю вредїти: савѣстѣ бо все можетъ сотворїти. Онъ же послушавъ совѣта его, пошелъ въ походъ съ воїнствомъ. Егда же путешествова Александръ, се прїбѣжалъ къ нему

кѣ нему скопецѣ отъ персянѣ плѣнныхъ, которые прѣ-
женѣ даріевѣ были, возвѣщая ему, яко егда жива і уми-
раетѣ, отъ нужды путешественныя і отъ печалі, і уже
предъ очмі свекрове своея, на рукахъ дѣвицы дочери сво-
ѣхъ обмерла, потомѣ і скончалася, се і другіи тожде воз-
вѣщая прііде. Царь же не о іномѣ, токмо о смерті акі
істинныя матерѣ своея возвѣщеніе пріялѣ, начатѣ часто
восдыхати, обліваяся слезамі, акі бы самѣ Даріи плакал-
ся: і въ шатерѣ, гдѣ матерѣ старая блѣдѣ невѣскі умер-
шія сѣдѣла, прііде. егда же усрѣ оную на землі сѣдѣющую,
которая въ томѣ настоящемѣ случае счастіе себѣ
пріпомня, всяла кѣ колѣнямъ своимъ въ возрастѣ су-
щія дѣвицы: воістинну велию болѣзнь купно і печаль
пріяла. стоялѣ предъ нею внучекѣ во младенческомъ
возрастѣ, того единаго мілосердія достоінѣ, яко сло-
счастія своего весма не разумѣлѣ. повѣрилѣ лѣ бы кто
что Алеуандрѣ между сроднікі своимі тогда плакался,
і не веселілѣ прочіхъ, но увеселенія отъ нѣхъ самѣ тре-
бовалѣ. воістинну і нѣщѣ отъ таковыя печалі лішѣвся,
со всякою честію, по обычаю персідскому тѣло жены
даріевы погребе. Достоінѣ воістинну, еже бы і въ ны-
нѣшнемѣ вѣцѣ, добронравія і воздержанія своего по-
хвалу пріяті Алеуандрѣ, яко едіножды токмо відѣлѣ
оную въ той день, егда плѣнилѣ оную, ібо нѣже на
оную смотрілѣ, но на матерѣ даріеву; преісрядную
красоту ея не раді безчінія, но славы раді прі себѣ

сохраняя. Тіріомб же скопецъ, который былъ между стоящїми предъ царіцею во время плача і рыданія убѣжалъ вратами не отъ македонскія стороны сущїми, тамо бо стража не крѣпка стояла, къ Дарію въ обозъ прїшелъ: взявше же его стражіе прївели ко царю, во одеждѣ расграной воздыхающа. Усрѣвъ же его Даріи, і разумѣя нѣчто болѣшенно себѣ, чего наипаче боялся, рече: не вѣмъ, какую прїчину, лице твое удивительно великую і слую объявляетъ. Но блюдѣся да не оскорбиши мене бѣднаго человѣка, ибо уже я научился быти въ слосчастливыхъ, і многократно бѣгамі утѣшаюся, разумѣи несчастіе свое: что азъ наипаче въ пороцѣ имѣю, і боюся іспреці, ты мнѣ да возвѣстїши о насѣлствѣ бесчїнномъ моїхъ, которое, якоже азъ разумѣю, паче всякія казни было несносно. Отвѣща Тіріомб: воістїнну сего не бывало; сани понеже слїку могли честь подданные имѣни, побѣдїтель Алеуандръ оную їмъ всегда воздавалъ. Но царїца жена твоя нынѣ недавно умре. Тогда во всемъ обозѣ, не токмо воздыханіе, но плачь і рыданіе болѣшенное всегѣ было. Дарїи же чаялъ яко убїта есть за то, что Алеуандрога хотѣнїя не їсполнїла, і тако отъ превелїкїя болѣшнї акї безумный крїчалъ: что азъ когда тако лютѣ і бесчїнно протїву тебе Алеуандре учїнїлъ; кого отъ твоїхъ сродниковъ убїлъ; что бы ты жестокостї моеї ревнуя воздавалъ; расбярїлся ты на меня, прїчины отъ мене не їмѣя, которую

которую хотя бы ты їмѣлъ, достойную бы ты брань
воздвѣгнулъ съ женами лї надлежало тебѣ оную творити;
Но Тїріонтъ богами отеческими клялся, глаголя: нічто
таково еї учинїлося. Наїпаче Алеуандрѣ въздыхалъ
вїдя оную умершу, і не їначе, какъ ты, плакался.
Сїя рѣчь учинїла Дарїю мнѣніе, яко плакался акї бы
друга і сунругї своея їстинныя Алеуандрѣ. Тѣмже пове-
лѣлъ всѣмъ їзыми їsb шатра, едїнаго токмо оставїлъ
Тїріонта, уже не плачущѣ, но токмо въздыхающѣ, рече;
вїдїши лї Тїріонте, что не малыя прїчины сдѣ ложно ре-
ченныя тобою являються; вскорѣ мучїмъ будешї, обаче
боговъ радї не ожїдаї мученїя, аще что честї царя
твоего їмѣешї въ себѣ, скажї мнѣ, о чемъ вѣдати желаю,
а вопрошати стыда радї не могу, дерзнулъ лї что
студно тої ї господїнъ і человекъ младыї; Тїріонтъ же
готова себе на мученїе показуя, і боговъ во свѣдѣтел-
ство прїводя, яко въ чїстотѣ і благочїнїї Алеуандрѣ
сохранїлъ цїріцу. І тако дарїї увѣрївся словамї скопце-
вымї, главу свою закрывъ, многое время плакался, ї еще
слесамъ текущимъ, открылъ главу і лице свое, рукї на
небо вознесъ, рече: бої наслѣдїя моего: во первыхъ со-
творїте мїръ въ царствѣ моемъ, і аще аsb погїбну, молю
васъ да во Асїї нікто їнъ царь будетъ, токмо сеї пра-
вдївыї непрїятель, і мїлосердыї побѣдїтель Алеуандрѣ.

її: Тако аще мїра дважды всеу і просїлъ, уже со-
всѣмъ весма на брань обратїлся, обаче шѣмъ воздержа-

нїемъ непрїятеля своего преодолѣнь, послалъ къ нему о новомъ договорѣ і мирѣ, десять пословъ честнѣйшихъ отъ своихъ сродниковъ: которыхъ, Аѳеандръ собравъ совѣтниковъ, представити повелѣлъ, отъ нихже старѣйшіи тако рече:

Дарїи у тебе уже претїдею мїра просїтъ, къ чему нїедїна нужда прїнуждаетъ его, но твоя правда і воздержанїе склонїла его къ тому, Матерь свою, і чадо не мыслїтъ быти въ плѣненїи, токмо, что не прї немъ живуть. Чїстому оныхъ, которые у тебе живутъ, акї істинныи отецъ соблюдаети, царевнамї нарицаети, честь і величество чїна прежняго воздаваети. Аще твое сїцево срїмъ, яково їмѣетъ і Дарїи, егда насъ послалъ къ тебѣ, но онъ о женѣ, а ты о непрїятелѣ плачешї. І уже воїнство въстрою ко бранї представїлъ бы ты, ежелї бы погребенїе ты не задержало. І что дївно, аще отъ тако дружескаго добронравїя мїра просїтъ. На что оружіе, между которыми гнѣвъ утолился. Онъ прежде давалъ тебѣ государство до рѣки Галїсы, которая лїгїю опредѣляетъ, нынѣ же еліко есть между элеспонтомъ і евфратомъ рѣками, то вмѣсто прїданого со дщерию даетъ. Оха сына, егоже їмѣешї, акї закладъ несумнїмыя вѣрности удержї. Матерь же і двѣ дѣвїцы дщери отдаждь, за тѣхъ троїхъ во мнї 30000 талантъ слата, молїтъ ты. Аще бы онъ не зналъ, сколь кроткїи нравъ въ тебѣ, не рекъ бы,

яко нынѣ время есть, въ которое не токмо бы ты міръ учинилъ, но і самъ бы его еще іскалъ. Спи чпо са собою оставилъ, рассудї колїко еще желаешї. Страшно есть і тяжело таковое превелїкое государство обдержати, егоже весма обьяти не можешї. Відїши лї караблі превелїкія, како управитї возможно; Не вѣмъ еже лї Дарїї того радї много погубилъ, что богатствъ множество всегда умалается. Удобнѣ временемъ побѣдитї, нежелї защїщати, глаголю сїе, свѣдѣтель мнѣ есть Геркулесъ, руцѣ нашї удобнѣ похїщаютъ, нежелї держатъ. Самая смерть жены дарїевы можетъ тя увѣщати, которая уже мїлосердїя твоего не требуетъ, якоже прежде. Алеуандръ же посламъ їзъ шатра повелѣлъ уступитї, совѣта требовалъ: что полководцемъ возмнїтся, много время нїкто дерснулъ глаголатї, не разумѣя къ чему царь склоняется. Обаче парменїонъ началъ, совѣтовалъ бы я царю тебѣ, да бы плѣннїкї еще подъ дамаскомъ тѣ повелѣлъ отдати, гдѣ їхъ окупалї, возможно было многое число казны собрать са тѣхъ, которые самї себе доброволно смерти предалї. І нынѣ такъ мнѣ мнїтся, і совѣтъ мої сїцевї, да бы ты сдїну жену старую, і двѣ гдѣвїцы, пунї токмо і войнству препятїе, са 30000 талантъ слава отдалъ. прежняя государства могутъ чресъ договоръ, а не мечемъ взяты бытї. нїже їнъ кто между дунаемъ і евфратомъ, странъ велмї отъ-

стоящїхъ , по сіе время кромѣ тебе не одержаль . Тѣмже лучше македонїю вѣдѣти , нежели о бактрїанѣхъ і індіанѣхъ помышляти .

Сімірѣчмі его сѣло оскорбїлся царь . Сего радї скоро отвѣщаль : і я бы хотѣлъ слава паче нежели славы , ежели бымъ былъ парменїонъ , нынѣ же акї Алеуандръ о неїмѣнїи не печалюся , но помню , яко царь есмь , а не купчина . Правда не їмѣю что продати , обаче счастья моего не продаю . Плѣнникѡвъ , аще сїце тебѣ мнїтся , много честнѣе даровати , нежели за окупъ свободжати . По томъ пословъ введоша въ палату , їмже сїцевыі даде отвѣтъ .

Рцыте дарїю , яко непрїятелю благодаренїе воздавати , естѣ сѣло сѣло непотребно : азъ же въ чемъ мїлость мою і добродѣтель показаль , не радї его дружества , но отъ прїроды моея то сотворїхъ , не протїво погїбелї , но протїво сїлы непрїятеля моего творю , воїну точїти съ плѣнникамї і женскїмъ поломъ не обыкохъ . долженъ быти весьма вооруженъ , аще кто непрїятель мої естъ . Аще бы царь вашъ отъ совершенныя вѣрности , мїра просїлъ , мнїмїся помыслїлъ бы я сотворїти . Но понеже воїнство мое недавно чрезъ грамоты ко їмѣнїѣ увѣщаваль і прелщаль , і у друзей моїхъ погїбелї моея слазюмъ їскаль , надлежїтъ мнѣ самого его їскати , еже бы погубїти , не акї непрїятеля , но акї убїйцу на мене ядѡ слобы їмуща : договоры мїрныя , которыя прїнесли вы , аще прїиму , побѣдителя его

его оны покажутъ. Страну даже до рѣки евфрата
доброхотно дасть мнѣ: Но что мнѣ глаголете: зна-
тно сабылѣ вы, се азъ уже прешелъ рѣку евфратъ,
также вся предѣлы прѣданого, которое мнѣ обѣ-
щаесть, воінство мое преїде. Оттуду прежде
ісгонїте мя да увѣдѣте сїе бытіе ваше, что мнѣ
даете. Чрезъ тоеже мїлосердіе дасть мнѣ дщерь
свою въ жену, которая, вѣдѣ, яко слугу его
нікогого восхощетъ імѣти въ женїха. Велїко лї мнѣ
сотворїтъ, егда мене паче масеа сятѣмъ наречетъ;
Тѣмже ідите і возвѣстїте царю вашему, і что погу-
білъ, і что імѣетъ, оныя дары всї суть воїны, кото-
рая і моего і его царсїва предѣлы імѣетъ, та дасть
всякому отъ насъ, что саутра счастїе покажетъ:
Азъ же во Асію не того радї, да бы отъ кого братї,
но інымъ даватї, прїшелъ. Аще бы і неравенъ мнѣ,
но по мнѣ вторыї хотѣлъ быті, егда бы того,
чего жааетъ, не сотворїлъ; Но нї два солнца едїнъ
свѣтъ управлятї могутъ, нї двухъ властелїновъ
превелїкое царство, безъ препятїя імѣти можетъ.
Сего радї ілі нынѣ подданство, ілі наутрее брань да
уготовїтъ; інаго же счастїя, токмо егоже іскусїлъ,
да не ождаетъ, нїже обѣщаесть.

Послы отвѣщаваютъ. Понеже ты воїну возлюбїлъ,
творї сїе істинно безъ всякаго продолженїя, ібо царь
нашъ не будетъ імѣти прасдныя надежды о прїмїренїї
молїмъ

молімъ-тя отпусти насъ вскорѣ, і ему бо належіть уго-
товлятися. Тѣмже отпущеные воіну возвѣстїи дарїю.

12: Дарїї же скоро прежде себя масеа съ тремя ты-
сящамї конніцы послалъ, дабы путь, їмже Алеуандръ
їмѣлъ їмті, захватїлъ.

Алеуандръ убо жену дарїеву погребъ і вся їмѣнія
ї плѣннїкї со не многїмї вої вѣ тѣхъ крѣпостяхъ
оставївъ, поїде на дарїя. Раздѣлївъ же пѣхоту на двѣ
частї, і отъ обоїхъ сторонъ конніцею сакрылъ, пре-
пятїя нѣкая послѣдовалї полкамъ стѣсненно въ
строю напередъ їдущымъ. По томъ повелѣ Мінїгѣ
полководцу съ татарскою конніцею поїмті, увѣдомїтїся
гдѣ дарїї обрѣтается. Но онъ блїзъ Масеа прїшегъ,
не смѣлъ далѣ їмті; возвѣщаетъ, яко нїчего бол-
ше, токмо шумъ человѣческїй, і свукъ конскїй
слышалъ. Масеї такожде усрѣвъ їсгалече погбѣсгъ,
возвратїлся, возвѣщая что не далече Алеуандръ,
Но Дарїї желалъ въ пространномъ полѣ бої дати, того
радї повелѣ воїномъ вооружїтїся, і тако воїнство
въ строї поставїлъ. На лѣвомъ крылѣ бактрїановъ
конныхъ 1000. Даховъ, і Арахасовъ сполкоже. Сусїанъ
4000: за нїмї 100 колеснїцъ съ косамї. Блїзъ колеснїцъ
былъ бессъ, їмѣя бактрїанскїя конніцы 8000; Масса-
геты пої строї заключалї, которыхъ было 2000
съ нїмї много народовъ разныхъ пѣхоты, всякїй народъ
своїмъ полкомъ. По нїхъ Арїбарсанъ, і оробатъ велї
персянъ

персянъ, нагдъ Мардамї, і Согдіанамї: Орїстенъ былъ полководецъ отъ сьдмї болшихъ боярѣ, родъ своїмѣя, наїпаче отъ славнѣйшаго царя Кїра. Послѣдовалї тѣмъ прочїї народы, которїї мало знаемї былї. Са тѣмї народамї шелъ Фрагатъ съ полкомъ превелїкїмъ Каспїанскїмъ, са нїмъ 50 колеснїцъ съ косамї. По томъ Індїане і чермнаго моря жїтелї, іменованїя токмо, нежелї помощї. Во слѣдъ тѣхъ пакї 50 колеснїцъ со іноземскїмъ воїнствомъ. Пакї Армяне малїе, са нїмї Вавїлоняне, послѣдовалї тѣмъ обоїмъ народамъ беллїтяне на горахъ коссеїскїхъ жївущїї: са нїмї шлї Гортыане народъ воїстїнну евбоїскїї, вѣ нѣкое время вѣ тѣя страны съ Мїдяны прїшлї, но уже породу і отеческїя нравы погубїлї: прїсовокупїлъ къ нїмъ Дарїї Фрїгїанъ, і Катаонянъ. са всѣмъ воїскомъ Партїане породу свою когда їмѣюще отъ татарѣ. Таковымъ строемъ шло лѣвое крыло. На правомъ крылѣ былї велїкїя Арменїї Кагузіане, Каппадокїане, Сїріане, і Мїдяне, прї себѣ їмѣюще 50 колеснїцъ съ косамї. Ісчисленїе всего воїнства персїдскаго, коннїцы 145000, пѣхоты 600000 было. Тѣмже съ таковымъ устроенымъ воїнствомъ 10; верствъ прешель. По томъ повелѣ їмъ стоятї, і тако супостата ожїдатї.

Но на Александрово воїско страхъ неїсвѣстно чєсo радї нападе, акї бесумнїї трепеталї, ужасъ бо нѣкїї таїннї сердца їхъ пронсе. блїстанїе небесное показася

яко огнь, о чѣмъ тако нерасумно вѣровалі, акі бѣ во
 обоѣ даріевѣ, огнь между окопамі сѣчевіи былъ: Аще
 бѣ Масаі полководець въ блѣскомъ мѣстѣ на распутіяхъ
 стояць на устрашѣвшихся напалъ, многіхъ бѣ по-
 бѣдѣлъ. Но онъ возшегъ на нѣкую гору, стоялъ дово-
 лень тѣмъ былъ, яко нікто его вредѣлъ. Александръ
 ісвѣстѣлся о семъ ужасѣ воінства своего, повелѣ знакъ
 учинити, да стануть, і оружіе сложатъ, в малѣ же да
 укрѣплятся пїщею, увѣщаваѣ ихъ, яко неправедно ужасъ
 наїде на нїхъ тако нечаяннѣи: суностатъ же далеко
 стоялъ. По томъ егда ужасъ отступѣлъ отъ нїхъ, і
 оружіе і бодрость купно прїялі: і нїгдѣ лучше статі
 восмнѣлі, токмо въ томъ мѣстѣ і обоѣ поставити.
 Утру же бѣвшу Масаі со ісбранимъ коннымъ вої-
 скимъ на верху горы стоявѣи, откуду мекедонскіи
 обоѣ вѣдѣлъ, ілі страха раді, ілі токмо імѣлъ
 повелѣніе воїско суностатское расмотрѣти, восвра-
 тілся ко Дарію, по томъ македоняне на тую гору
 всыдоша. Сане тамо надежнѣе їмъ было, нежелі на
 равнѣ мѣстѣ. і воїско персїдское возможно было
 добрѣ оттуду вѣдѣти. Но туманъ отъ окрестнѣхъ
 горъ мокротнѣи, аще і не весма помрачѣлъ, но обаче
 шеренгъ, і полковъ не даде совершенно вѣдѣти. Велѣ
 множество воінства на поляхъ было, шумъ і свукъ
 толїко тѣсящїи хотѣ ісв далеча стоящїхъ, ушѣи маке-
 донянъ наполнялъ.

Тамо Александръ во усумнѣнії велікомъ бывъ, начатъ свої совѣтъ такожде і парменієвъ уже не вскорѣ вспо-
мїнатї, і расуждатї. сани въ таковое мѣсто вшелъ,
откуда немогъ іначе учїніти, токмо ілі побѣди-
тель, ілі побѣжденъ возвратїтїся. Такожде устрашило
Александра множество воїнства дарїеваго: понеже
самъ малую частъ воїнства їмѣлъ. Но і тоє рас-
суждалъ, коль великая дѣла съ македоняны учїнілъ,
і коль многое множество народовъ побѣдилъ. і тако
надежда страхъ преодолѣваше, разумѣвая продолженіе
бранї быти страшно, да бы того ради македоняне
во отчаяніе не прїшли, нічто въ себѣ показуя, наем-
нымъ воїнамъ псонамъ, коннїцѣ напредъ велѣлъ їти,
самъ пѣхоту македонскую на двѣ частї, [якоже
прежде речеся] раздѣлилъ, а съ сторонъ коннїцу
поставилъ. Туманъ уже начатъ уступати, і день
свѣтлыї воїско дарїєво їмъ показалъ. тѣмже македо-
няне, ілі отъ охоты, ілі отъ унынія удівїтельно
велиї крікъ акї на брань учїнілі. Персяне такожде на-
чаша крічатї, яко їлѣса, і поля отъ гласа громкаго воз-
стєнали. Невозмогъ уже Александръ мекедоняны удер-
жатї, сани хотѣлі набѣгомъ на супостата наступитї.
Но обаче Александръ лутче расудилъ, да бы на той горѣ
обосъ укрѣпитї, сего ради окопомъ по велѣлъ обвестїся;
которыї охотно егда учїнілі, скоро Александръ въ свої
шатеръ пошелъ, откуда воїско все супостатское воз-
можно было вїдѣти.

13: Тамо во первѣхъ блѣсѣ настоящее бѣдство увѣдѣвъ, воїни і коні удѣвительнымъ оружємъ блѣстали, все съ прѣлѣжаніємъ великимъ устроєвалось, полководцы полкі своя обѣсѣжали, множество і непотребныхъ вещи было. По сіхъ гласъ конскіи, шумъ і крикъ воїнскіи, сіяніе оружя, Александра суца въ печалі, і ожідающа конца, сѣло оскорбляло. Тѣмже ілі усумнѣнія раді, ілі хотяі сердца своїхъ воїновъ урасумѣні, собравъ полководцевъ вопрошалъ їхъ, како бы съ супостатомъ бої гати. Парменіи между всѣми полководцями іскуснѣішіи въ воїнскомъ дѣлѣ, рече: азъ совѣтую, бої нечаяннѣи гати, і неісвѣстнѣи, можемъ побѣдѣти їхъ нощю, воїнство бо сѣ разныхъ нравовъ, і языковъ, къ сему же сномъ і гібелю не начаянною мятущееся страха раді нощнаго, когда можетъ въ строю стати. Но въ день воїнство наше усрѣвшо во первѣхъ ужасная ліца татарская, і бактріанская, сане їхъ уста і ліца оброслі, і власы долги на главахъ вісящія, къ сему же воспаста сѣло превеликаго, воїнъ же паче бездѣльныхъ вещи, нежелі страха достоїнѣя ужаснется. Наіпаче же толъ многимъ воїнствомъ возмогутъ насъ, не во многѣ сущіхъ кругомъ обступити. Уже нѣнѣ не въ кілікійскіхъ тѣснотахъ, і не во обикновенныхъ распутияхъ, но на пространномъ полѣ, і шірокоі равнинѣ бої гати потреба. Едва не всі сѣще расумѣлі, поліперконъ же бесѣ всякаго сум-

сумнінія , тої совѣти , удобніи нумъ къ побѣдѣ расудѣлъ быти : на негоже воспрѣвъ царь , [сани прежде сего парменѣа паче , нежелѣ самъ желалъ , укорялъ , уже потомъ невосхотѣлъ ,] рече : тої промѣсль естѣ расбойническїи , егоже мнѣ показуете , сани то едино естѣ ихъ намѣреніе , еже коего либо человѣка прелстїи , і обманутї . Азъ же всегда славы моя , їлі радї небытія дарїева , їлі радї тѣсноты мѣста , їлі татбою повредїи нехощу , явно въ генъ бої дамї желаю , то напаче въ надеждѣ естѣ . Лучче мѣ естѣ несчастїя своего жалѣти , неже лї по побѣдѣ срамоту їмѣти . къ сему же , їлі персяне неслышатъ , і вооружївшеся на конехъ нестоятъ ; тако ихъ прелстїи і обманутї невозможно , о чемъ їсвѣстїе їмѣю совершенное . І тако будїте готовї на брань . Тѣмї словесы ихъ возбудивъ , еже бы отдохнутї , отпустилъ отъ себе . Но дарїи , что парменїи совѣтовалъ , супостата прелстїи , въ добромъ просрѣнїи , і расумѣнїи їмѣлъ , яко македоняне тако съ нїмъ бої учїнятъ , конї оспѣданы їмѣти , болшеї частї воїска вооруженної спояти велѣлъ . Сего ради по всему обосу многїя огнї былі . Самъ съ полководцамї , во оружіи стоящїя полкї обхождаше , солнца , марса , святаго і вѣчнаго огня на помощъ прїсылаше , да бы їмъ прародїтелеї древнїхъ мужество достойное даровалї , і воїстїнну аще бы человѣческая мысль сіе достїгнутї возмогла , усрѣла бы боговъ себѣ по-

могающїхъ , онї прежде македонянь устрашілї. Сего радї акї бесумнїї бѣгають повергше съ себе оружіе. Саступнікі государства персїдскаго бої уже на бесумныхъ мѣстѣхъ свою сотворїлї. егда і полководецъ ихъ мудрѣшїї , акї свѣрѣ яковїї , токмо корысті жадають , на погїбелѣ же прежде корысті предлежащую бѣжїть. Не меньшая печаль і у македонянь была , всю ночь въ смущенїї былі , акї бы бранѣ творяще. Александръ самъ якоже въ сїе время , нїкогда ужасся тако , повелѣ прїсватї Арїстанда къ жертвѣ і моленїю , которыї одежду бѣлюю на себѣ їмѣя , въ рукахъ же селїе посвященное державѣ , і главу покрывѣ , тако начїналь , яко царѣ съ нїмъ къ богу Іовїшу , Марсу , і Мінервѣ , о побѣдѣ молїтвы прїносіть. жертву же совершївъ , поїде въ шатеръ , уже прї концѣ ночи. Но нї спатї , нї лежатї можаше , размышляя , їлі на правое крыло персїдское наступїтї , їлі съ самага чела бої гатї , а їногда помышляль , не лутче лї на лѣвое крыло ударїтї : въ томъ сумнѣнїї і печалї не малої , наїде на него сонъ превелїкїї. егда день наста , собращася къ нему полководцы , како бы повелѣль бої учїнїтї , і необыкновенному его спанїю удївлялїся зѣло. сани во їна времена самъ ихъ прїсываль , а їногда не скорого радї прїшествія ихъ накасываль. Нынѣ уже въ послѣднемъ страхѣ тако спїть : і чаялї , яко не спїть , но въ печальной боязни сѣдїть. Обаче нї едїнь дерснулъ отъ стражеї

внѣтї вѣ шатерѣ, аще уже і время прїсѣбѣ, воїнство же нї ко оружію, нї кѣ строю бесѣ повелѣнїя їмѣ смѣяше. Многое время Парменїї ожїдая, повелѣ воїнству ястї. уже всеконечно подобаше їсѣ обоса їсѣмї. Тогда внѣде вѣ шатерѣ Парменїї, і многождѣ їменемѣ возбуждаше совѣтї, не могїї гласомѣ, рукою возбуждѣ, і рече: уже денѣ велїкїї: Дарїї сѣ воїнствомѣ устроєннѣмѣ наступаєтѣ: твое же воїнство еще не вооружено ожїдаєтѣ повелѣнїя. Гдѣ бодростѣ сердца твоего: тѣи самѣ і стражу возбуждалѣ. На тоє Александрѣ отвѣщалѣ. вѣрїшї лї едѣ уснутї могѣ, не свободѣвся отѣ печалї, которая мнѣ многое время не дає заснутї, вскорѣ повелѣ знакѣ трубою дати. Парменїї же наїпаче удѣвляєсѣ, яко тако бесѣ страха спаше, рече кѣ нему Александрѣ, егда Дарїї странѣ напалялѣ, градѣ і села расорялѣ, такожде всякїя сапасѣ ко препїтанїю їскорєнялѣ, тогда бѣхѣ вѣ сумнѣнїї. Нынѣ же чего їмѣю устрашатїсѣ, егда явственнѣ бої хощєтѣ со мною учїнїтї: воїстїнну жєлаємое получїхѣ. Но воїно время о томѣ їсѣвѣлю вамѣ: вы же їдїте всякѣ вѣ свої полкѣ: асѣ скоро прїїду, і что повелю творїтї, услышїте. едѣ когда воїстїнну вѣ страхѣ бувѣщанїя дружнѣ слушалѣ, тогда возложївѣ на себя броня воїнскую, вышєлѣ кѣ полкамѣ. Нїкогда тако весєла македоняне вїдѣлї царя, сѣ лїца его не устрашенна, надежду явственнѣю о побѣдѣ пророчєствовалї сєбѣ: онѣ же

окопѣ

окопѣ распушіті і ісѣ обоса ісѣті повелѣ. на правомѣ кры-
лѣ поставилѣ конницу, которую нарицають ісбранными.
Полководецѣ у нѣхъ былѣ іменемѣ Клѣмѣ, кѣ нему же прѣ-
совокупилѣ ротѣ фѣлота полководца, прочѣхъ же полко-
водцевѣ ротѣ конницы на томъ же крылѣ поставилѣ. На
самомѣ послѣдѣ поставленѣ былѣ Мелеагрѣ, ему же
послѣдовалѣ, воі сѣ копїями, са тѣми Аргѣраспѣдѣ былѣ,
которыѣ полководца імѣлѣ сына Парменѣева. Помощѣ
радѣ стоялѣ сѣ воіскѣмѣ своімѣ Кенѣ, санѣмѣ Орестѣ і
Лѣнжестѣ со іносемѣчскѣмѣ воіскѣмѣ, послѣдовалѣ імѣ
Полѣперкѣ, тѣхъ всѣхъ полковѣ былѣ полководецѣ
Амѣнтѣ. Фѣлагѣ подѣ своімѣ управленѣемѣ імѣлѣ бала-
крянѣ, прежде сего вѣ таварѣщство прѣнѣтѣя. Тыѣ
былѣ праваго крыла чело На лѣвомѣ крылѣ Кратѣрѣ,
Пелопонѣсіянѣ конницу подѣ своею властїю імѣлѣ.
Кѣ неі же прѣдалѣ ему коннѣческѣя ротѣ, Ахаѣскѣя, Локрѣй-
скѣя і Мереонскѣя. На послѣдѣ Тессалѣйская шла конница
за полководцемѣ Фѣлѣппомѣ, пѣхотнѣя полкѣ за конницею
былѣ. Тое чело лѣваго крыла было: Но да бы множе-
ство персянѣ не обступѣлѣ его, вѣ послѣднѣя полкѣ
храбрѣішихъ воіновѣ поставилѣ; по крыламѣ крѣикѣя
ротѣ расположилѣ не прямо, но акѣ сѣ сторонѣ поста-
вилѣ строемѣ, да бы тако немедленно [аще бы супо-
статѣ покусілѣся обступѣті] на бранѣ готовѣ былѣ.
Тамо былѣ Агрѣяне сѣ полководцемѣ Амталомѣ.
сѣ нѣмі же совокупилѣ крѣтскѣхъ саѣдашнѣковѣ. Послѣднѣя
ше-

перенгі отгблїлѣ отѣ чела, да бѣ все воїско кругомѣ
обступїтї. [їллїріане тамо бѣлї сѣ наемнѣмѣ воїскѣмѣ,
сѣ нїмї же купно Ѡракїанѣ прїсовокупїлѣ легко воору-
женѣхѣ, тако воїско управно расположїлѣ, яко послѣд-
нїя ротѣ да бѣ не далї кругомѣ обступїтїся, обаче
да бѣ моглї на чело обращатїся, ї преходїтї. сего радї
не крѣпчайшо бѣло чело, нежелї крѣла, ї крѣла пакї
не лучшї послѣднїхѣ полковѣ. Тое все устроїлѣ на-
кашывалѣ, егда персяне колеснїцѣ сѣ косамї напустятѣ
на нїхѣ сѣ велїкѣмѣ крїкомѣ, да бѣ онї вѣ молчанїї
расступїлїся, ї тако между себе пропустїлї. Сане не
усумнѣвашесѣ вѣ томѣ яко вредїтї могутѣ, предѣ собою
нї кого їмѣющїя. Егда же бѣ вѣ молчанїї напустїлї
колеснїцѣ, да бѣ онї крїкомѣ ї воплемѣ устращїлї їхѣ,
ї тако отвсюду на прѣстрашнїя конї металї бѣ оружіе
ї сакалї їхѣ. А на крѣлахѣ стоящїмѣ, повелѣ распу-
тїтїся, да бѣ їхѣ не окружїлї. егда тѣсно станутѣ;
обаче средїнѣ не открывалї бѣ. Вся прѣпятїя сѣ длѣн-
нїкамї, между їмїже матї ї чада дарїева, са стражею бѣлї,
не далече отѣ воїска прї горѣ поставїлѣ, ї малую частѣ
воїска сѣ нїмї оставїлѣ. Аѣвое крѣло вручїлѣ яко же
всегда обѣкѣ, парменїю. Самѣ на правомѣ сталѣ. ї тако
ещѣ воїска не сошлїся на стрѣлїнїя їсѣ луковѣ, вѣ то
время нѣкоторѣї їзмѣнїкѣ їменемѣ бїонѣ сѣ велїкою
скоростїю прїтекѣ кѣ царю скасуя ему: яко Дарїї сѣ тоя
сторонѣ, сѣ которѣя ждалѣ конное воїско супостав-

ское протїво себе желѣзныя крючкі въ землю закопаль, і мѣсто назначиль, да бы конница его мїновала. Александръ повелѣвъ прїтекшаго всяти, прїсвавъ полководцевъ прїнесеную вѣдомость їмъ повѣдалъ да блюдутся того мѣста, і конницу отъ того берегутъ. Но тако великое воїнство нїже слышатї сїе возмогло, сѣне шумъ і звукъ нескасанный обоїхъ странъ воїнства былъ, сего радї полководцевъ всѣхъ блїзъ стоящихъ обходящая увѣщаваль.

14: Прошедше толїко много странъ, въ надеждѣ побѣды, о чемъ рать творїтї подобаше, то токмо едіно їмѣте. По томъ їмъ рѣку гранїкъ, кїлїкїїскїя горы, Сїрію, і Егїпетъ, і прочая неїсглаголанная ко славѣ возбужденїя прїпомїналь. І како Персы отъ Дарїа о побѣдѣ наказанные бої дадутъ, сѣне бѣжатї не могутъ. Третїи уже день страхомъ одержїмї суще, і тяжкїмъ оружіемъ обремененїи, на томъже мѣстѣ стоятъ предлагаше: і пакї: отчаянїю бо їхъ нї коего їсвѣстнѣйшаго і болшаго знаменїя нѣсть, токмо яко градъ і села своя пожглї, а чего не сожглї, то сѣ намъ оста-ся, сѣне не моглї того соблюстї. Іменованїя же неїсвѣстныхъ народовъ, чeso радї їмѣте устрашатїся, [сїе бо не ко бранї, нїже ко страху надлежїтъ] їхъже онї татарамї і кагуїтамї нарицаютъ: тїи того радї токмо сумъ не храбрї, і бесгѣлнї, сѣне не знаютъ воїнскаго гѣла, і їсв степенныхъ пустыхъ мѣстъ, не боевыхъ їсведенї

ісведенї, і нічого кромѣ іменованїя токмо їмѣють. Македоняне же храбростію сего достїгоша, яко во всеї вселеннїї не обрящется таковое мѣсто, гдѣ бы такової мужіе не знаемї былі. Спїте на тоє їхъ бесгѣланое воїнство, се нічого кромѣ коней не їмѣють, прочїї же токмо пращею каменѣ обращають, сїи не много вооруженыхъ требують: Тѣмже болшая частѣ тамо воище будеть стоятї, у насъ же болшая частѣ будеть мужественно бранѣ творїтї, нїже желаю того отъ васъ да дерзновенно храбростію на бранѣ вержется, аще вамъ прежде образомъ сердца добраго не покажу. наїпаче обѣщаваюся предъ первыми знаменами самъ їтї, і бїтїся: колїко ранъ мнѣ случїтся, толїко тѣлу моему украшенїя: знаєте яко самъ корыснїи не касаюся, но вся по побѣдѣ на украшенїя ваша обращаю. Сїя же храбрыми мужемъ глаголю, аще бы которїи между вами таковыхъ не былъ, тако азъ къ нїмъ рекъ бы, уже сгѣ прїїдохомъ, откуду їсѣжати не можемъ, толїко многїя страны прошедше, толїко много рѣкъ, і горъ са собою оставїше, путь себѣ до отечества, і къ богомъ отечественнымъ мечемъ токмо потреба уготовїшї, таковыми словесы полководцевъ і воїновъ блѣкнїхъ увѣщавалъ.

Дарїї сталь на лѣвомъ крылѣ, многїмъ їсбраннымъ воїнствомъ коннымъ і пѣшимъ окруженъ, малое тоє воїско Александрово нї во что вмѣняя, і укоряя яко воїнство тоє воище на крылахъ распространено.

На конецъ уже на колесницѣхъ ввысокої превосвысілся, на правую і на лѣвую сторону показуя, тако къ воїнству своему глаголаше: вѣхъ семель, которыя сѣ едїня страны окружають Окіанъ, еб другія заключають Элеспонтъ, вы прежде сего господіе бысте, нынѣ же не о славѣ, но о сравії, і паче того о свободѣ, мужественно противостояті будете.

Сеї день, паче котораго нї едїнь вѣкъ болша і честнѣша імѣль, государство весма їлі обдержитъ їлі іскоренитъ. Надъ рѣкою гранікомъ ратовахомъ сѣ супостатомъ нашимъ, но сѣ малою частію воїска нашего. побѣжденї былі мы въ кїлїкїї, но еще остася намъ сїрія, велїкія царства моего стѣны, Тїгръ і Евфратъ рѣкї. нынѣ же наста намъ время, яко по побѣдѣ не возымѣмъ мѣста гдѣ укрытіся намъ. Понеже тако долговременною воїною вся суть расорена, прї насъ. і во градѣхъ жителї, нї въ селахъ земледѣльцы осталїся. женѣ воїстїнну і чада вслѣдъ насъ їдутъ, готовая македоняномъ корысть, аще возлюбленнаго радї наслѣдїя, і сравія своего жалѣтї не будемъ, что азъ долженъ быхъ таковое воїнство [егоже сіе неїзмѣрїмое поле егда вмѣстїтї можетъ] собрахъ конї, і оружіе расдѣлѣхъ, запасы тако велїкому воїнству уготовахъ, мѣсто, на немже воїнство возмогло бы управлятїся, ісбрахъ. Прочее въ вашей силѣ естѣ, дерзайте еже бы побѣдїтї, їмуще на славныхъ

виѣхъ і храбрѣхъ мужей крѣпкое оружіе, славу ихъ нѣвочто вѣнѣте, наглості по сѣ время, а не мужества боялся есте. сѣ по учѣненомъ которая уже бою, акі нѣкѣи свѣрѣ погубѣвъ жало, обмѣраетъ і негѣиствителенъ бываетъ. Нынѣ сѣ пространная поля открыли ихъ малолѣдство, которое кѣлѣкѣскія закрывали горы. Вѣдѣтели шеренгѣ рѣдко стоящія, крыла распространѣнная, среднія же полкѣ еще і добры, но рѣдки, сѣ послѣднія полкѣ уже уходятъ, істѣну глаголю: конями ихъ погонѣмъ, і кромѣ інаго колесницѣ сѣ косами напустѣмъ на нѣхъ. Воспрѣѣмемъ совершенное торжество побѣды, хотя едѣножды побѣдѣмъ ихъ. Нѣстѣ бо мѣста їмъ куды убѣжатѣ. отсюду восбраняетъ їмъ свѣратъ, а отпугу тѣгрѣ рѣкѣ, которія прежде акі стѣна і щѣмъ бѣли їмъ, нынѣ же сѣмъ на пагубу, і побѣжденіе. Воѣнство наше легко і не отягощено: а ихъ воѣнство корыстѣи обременено. отягощенѣхъ же пѣнѣнѣми нашіи богатствы, будемъ побѣдѣти что намъ і побѣду прѣнесетъ, і убыткѣ прѣжнія восвратѣмъ, і ащекого отъ васъ македонская слава устрашаетъ, тої да помѣшляетъ, яко тамо естѣ того народа оружіе, а не мужество. уже по сѣ время бѣющеся многократно, отъ обоѣхъ странъ множество кровѣ пролѣяхомъ, і всегда въ маломъ воѣнствѣ бѣваетъ погѣбелѣ болшая і знатнѣшшая. Александръ бо унѣвающихъ і боялѣвѣмъ страшенъ акі лютеи свѣрѣ мнѣтся, [аще мнѣ вѣрѣте] но не

расумень і упрямь естѣ. По сїе время страха нашего радї , а не мужества своего благополучень . Нї что можетъ бѣити долговременно о немже расумомъ нерадїтѣ. понеже аще і мнїтсѣ счастїе прїятно бѣити . обаче упрямотѣ не восдвїгнетѣ паче того , токмо краткія і премѣняющїяся вещи челоуѣческія . Счастїе же нї когда ввѣдїномъ состоянїї пребудетѣ.

Мнїтмїсѣ бо і сїе восхотѣша тоє персїдское царство [которое болшї 230 лѣтѣ во всегдашнемъ счастїї , вѣ превелїю славу проїсѣде **І**паче накасатї , нежелї погубїтї , кѣ сему же бесцїлїе і немощь челоуѣческую показатї . чesого нї кто во счастїї срѣтї , нїже памятоватї хоцетѣ .

Прежде сего мѣ самї воїною грековъ побѣждалї , нынѣ же їсѣ домовъ нашїхъ , отъ онїхъ намъ нанесенное бѣдство да їсгонїмъ . едїною равностїю і мѣ і онї счастїя прославляемсѣ . Понеже царствомъ , егоже македоняне хошутѣ , і мѣ себѣ желаемъ . народъ едїнъ облаганї не можетѣ . На конецъ , аще бѣ і во отчаянїе прїшлї , обаче нужда всякаго долженствуетъ возбуждатї , уже конецъ прїспѣ матерѣ мою , двѣ дщерї , Охасїна моего вѣ надежду царствїя сего рожденна , княсеї , чада рода царска , полководцевъ вашїхъ , яко плѣннїковъ вѣ заключенїї їмѣетѣ . Аще же не явїте храбростї , вамъ подобающїя , і самъ есмѣ акї плѣннїкѣ , їсторгнїте отъ усѣ утробу мою , возвратїте мнѣ чада моя , са нїхже і самъ умретї хошу .

Вѣру

Вѣру їмѣте мнѣ, яко нѣнѣ матї моя ї чада [зане жену
 въ томѣ плѣненїї погубїхъ] рукї къ вамъ восгѣвають,
 ї ко отеческїмъ богомъ вопїють, помощї вашея,
 мїлосергїя ї вѣры желяють, ї молять васъ да їсба-
 віте їхъ отъ плѣненїя, отъ усь, ї пїтанїя нїщет-
 скаго. Вѣрїте лї, яко тѣмъ съ радостїю служатъ,
 їмїже ї облагатї не восхотѣлі бы; Віжду яко сун-
 статское воїнство прїблїжається. Ась же колїко блїсь
 есмѣ страха, толїко менші, тѣмъ, что рекохъ, есмѣ
 доволенъ. Молю васъ чресъ боговъ отеческїхъ, ї
 чресъ огнь вѣчный, егоже на трєбїщахъ предносятъ.
 чресъ свѣтїлостѣ солнца, восходящаго въ предѣлахъ
 царства моего, чресъ бесъ смертнїю памятъ царя Кїра,
 которїї Мїдїянъ ї Лїдїянъ завоевалъ, владѣнїе отъ
 нїхъ отпѣлъ, ї въ персїдскую державу пренесе во пер-
 вїхъ. свободїте отъ послѣдняго бѣдства ї поруганїя
 славу ї народъ персїдскїї. Ідїте усерднї, ї надежды
 їсполненї, да оставїте тую славу въ послѣднїя вре-
 мена, которую отъ праотцевъ своїхъ воспрїясте.
 Нѣнѣ аь рукахъ своїхъ, волностѣ, богатство, наде-
 жду временъ предвїдущїхъ їмѣете. Тої їсбѣжїтѣ отъ
 смертї, кто гнушается ею, а того їщєтъ, кто
 ея боїтся. Самъ ась не по обѣкновенїю опісческому
 на колеснїцѣ сїжу, но да всякъ мя вїдїтъ. О томъ
 не печалюся, буду лї протївостоятї, акї воїнъ храб-
 рїї, їлі унѣлыї.

15: Вь то время Александръ, [якоже їмѣлъ остереженіе отъ бѣглеца:] крѣчкі мїновати хотѣ, на самага дарїа, лѣвое крыло управляюща, полкамъ послѣднїмъ їмѣти велѣлъ, дарїи такожде къ нему съ своїми обратїлъ, бѣсса наказавъ, да бы массагетянскую конницу на лѣвое крыло супостатское послалъ. Самъ колесницы съ косами предъ собою стоящїя, далъ знакъ на супостата погнати. Тѣмже воины оупустївше вожжі сѣло скоро гонїлі, да бы тѣмъ болше македонянъ нечаянно порасїлі. Того ради ѣныхъ копїя прободалї въ дѣшлахъ укрѣпленная, і протяженная; а ѣныхъ косы отъ обоїхъ странъ колесницъ, уязвлялі, македоняне не мало, но весьма бѣгуще шеренгі і строї смѣсїлі. Масаї полководецъ мѣтущихся болѣе устращїлъ, повелѣлъ тысячѣ конницы кругомъ обоїтї созади воїска македонскаго, ради похищенїа плѣнниковъ і богатствъ прежнихъ, тако помѣшляя, яко плѣнникї устрѣвше своїхъ самї расрѣшатся отъ уса. Но не прехїтрїлъ парменїа, на лѣвомъ крылѣ стояща. Тѣмже въ скорѣ послалъ ко царю полїдаманта, которої і бѣдство возвѣстїлъ, і совѣтъ что творїти прїнесъ. Александръ услѣшавъ полїдаманта, рече: їдї рцї парменїю, аще въ полѣ побѣдїмъ, не токмо что у насъ нынѣ погїбаєтъ, возвратїмъ, но вся яже супостатъ їмѣєтъ, восмемъ. Сего ради да не отводїмъ воїска їсѣ строя, но тої убытокъ нїчто вмѣняя, да покажетъ мужество

мое, і філіппа отца моего. Вѣ то время персяне богатство похитили, порасивше мало не всю стражу, кѣ сему же плѣнники свободившися отъ усь, елико случися похищали, і съ своїми совокупившися, македонянъ окруженныхъ убивали, веселящися, матери гаріевої сісигамбе возвѣщали, яко гаріи весма Александра побѣдилъ, і всѣхъ плѣнниковъ, і вся сокровища возвратилъ: сани тако чаяли, яко во всемъ обоемъ такожде счастье будетъ, і акі бы побѣдителі, персяне кѣ корыстямъ обратилися. Сісигамба же, егда плѣнники оную увѣщавали, еже бы не была печална, ні мало премѣнилася, ні гласа испустила устнама і лицемъ ні коего знака не показала; но не поколебима сѣдѣла. Мнѣмися что не хотѣла прѣвременнаго счастья раздражити, но імущее случитися весма, раскудила. предстоящій же не могли уразумѣти. Вѣ то время полководецъ конницы Александровой со не многими ротами на помощь обосу притекъ, не ізвѣстно самъ ли умыслилъ. Іли по повелѣнію цареву, но съ кавказцы, і татары перваго бою не возмогъ отправити. понеже токмо встрѣтилъ, і скоро побѣждалъ насадъ ко царю, похищенныхъ богатствъ паче свѣдѣтель, нежели саступникъ бывъ. Уже і Александръ началъ о томъ болѣшновати, да бы войско не обратилося ізъ строю, на помощь ко отнятію вещи своей, чего не всуе боялся. Сего ради Арета, который нагъ копѣйшиками полководецъ

водець былъ, [іхже саріссофорамі наріцалі] послалъ противу татаръ. А между татары колесніцы съ косами, которыя были кругомъ первыхъ знаменъ, войнство возмутілі на копейщиковъ набѣжавше. Македоняне же укрѣпившися бодрственнымъ сердцемъ окружілі ихъ, і стали копейщикі, акі стѣна нѣкая, копія уставивше, і отъ обоихъ силъ, егда колесніцы наѣзжалі, чрева конемъ прободалі, по томъ кругомъ колесницъ набѣгалі, воиновъ на нихъ сѣдящихъ устрашающе. Превелікая тогда пагуба была конямъ, і вошницамъ, между всѣмъ войскомъ. Вошницы содрагающихъ коней не могли управляти, коні не шокмо шлеі съ себя свергалі, но і колесніцы превращалі, раненные побитыхъ волоклі, устрашенны бывше ні стояті ні бѣжаті отъ ранъ смертныхъ могли. Обаче не многіе колесніцы отъ нихъ на конецъ войска убѣжалі, оні же которыхъ достигнути могли, нещадно смерти предавалі, отсѣченныя же члены человѣческія на землі лежалі: і тако еще отъ начала не было таковое дѣло, что обсѣченная тѣлеса, і оцепенѣвшая, оружіе держалі, ішедшей же крові, померлі. Въ то время Аретъ убивъ полководца татарского, [которыі обою разорялъ] устрашившихъ же сѣло побѣдиль. Но егда подоспѣлі бактріане отъ даріа посланные, счастье іно учинілі. Тѣмже мносі Македоняне на первой стрѣчѣ побиты: а большая часть ихъ къ Александру ушлі.

Тамо

Тамо персяне велїї окрікѣ по обычаю побѣдителей учинїлї, і жестоко на Македонянѣ акї на побѣжденныхъ всегѣ наступїлї. Александрѣ же обвѣятыхъ страхомъ увѣщавалѣ, і укорялѣ, баталїя, которая уже было окончалася, самѣ обновїлѣ, і укрѣпїлѣ воїска своего сердца, на непрїятеля повелѣлѣ їмї. Порѣже было воїнство на правомъ крылѣ персїдскомѣ, по отшествїї бактрїаноеѣ къ корыстямъ, сего радї Александрѣ нападе на нїхъ, съ велїкою їмъ пагубою. но персяне стоящїї на лѣвомъ крылѣ, увїдѣвѣ что могутъ его обступїмї, со радї наступїлї на него. Сего радї былѣ посредѣ їхъ вѣ велїкомѣ страхѣ, еже лї бы конница Агрїанская, стїснувші конї острогамї на тѣхъ персянѣ не напала, і на себя їхъ не обратїла. І уже воїнство отъ обоїхъ странѣ смѣсїлося. Александрѣ со обоїхъ сторонѣ отъ Дарїа былѣ окруженѣ, которые со радї его былї, съ тѣмї сражалїся Агрїане, і преодолѣвалї їхъ. Санеже бактрїане расхїтївшие прежде плѣнныя корыстї македонскїя, хотя і возвратїлїся, но во ордерѣ статї не моглї, ротамї разно стоялї, гдѣ кому случїся, тамо прї своїхъ стояще ратовалї. Два царя едва не купно воїско съ воїскїмъ совокупя, бїтву обновїлї, большая часть персянѣ погїбала, і мало не равная отъ обоїхъ сторонѣ была. Дарїї на колеснїцѣ, Александрѣ же на конѣ ѣздїлї, обоїхъ їзбранное воїнство бесѣ памятї между собою бїтву чїнїлї, понеже прїнуждену погїбнутї

царю, не хотѣли нїже могли быти жївы, предъ очесами же царя своего всякъ желалъ умрети вмѣсто великаго мужества. Обаче въ великомъ страхѣ таковыя были, которые мужественно протївостояли, санеже всякъ раненыи, отъ царя славы желалъ. Тамо ілі омраченїе очесъ прелестное, ілі істинная была прїчина, тѣмъ, которые прї Александрѣ стояли, вїдѣлося бо яко надъ главою царевою тихо орелъ леталъ, нї звукомъ оружїя, нї воплемъ умирающихъ устрашаяся, і многое время кругъ коня Александрова акї вїсящъ, нежелі летающъ касался. Волхвъ же іменемъ Арістандръ облекся въ бѣлую одежду, і въѣмъ маслянную въ десной рукѣ нося, воинамъ битву творящимъ, орла того, акї совершенное знаменїе побѣды касалъ. Тѣмъ же великая охота і надежда, вмалѣ преждеустрашенныхъ, возбудила на брань, напаче егда возница, который Дарїя весъ, і предъ нимъ сїдѣлъ, копїемъ прободенъ стался, не сумнѣлся въ томъ, нї персяне, нї Македоняне, что Дарїи самъ бысть убитъ. Сего радї рыданїемъ болѣзненнымъ і воплемъ не лѣпнымъ, все войско наполнено было, хопя і равный бої былъ. Сродники же і избранники воїны защїщенїя радї сдравїя его, полѣвую его сторону стоящїи, побѣгше оставили его на колесницѣ. По правую же сторону стоящїи воїни, взяли его между себе. А самъ Дарїи, якоже глаголютъ, мечъ ізвлекъ, хотяше себе честно убити, нежелі со стыдомъ уходїти. Обаче высоко на колесницѣ сѣдъ,

і еще

і еще множество своїхъ храбрственно борющихъ
вѣдѣя, стыдѣлся тако ихъ оставити. Егда же между
надеждою і отчаяніемъ съ мыслію боролся, персяне
помалу уходѣли, і шеренгі раздѣлялися врознь. Тогда
Александръ коня своего премѣнивъ [зане многихъ уто-
милъ] сопротивляющихся убѣвалъ, убѣгающихъ же
прободалъ, уже не брань, но самая побѣда была.
Тогда Дарііі обративъ колесницю начатъ бѣжати.
Побѣдитель же Александръ гонилъ вслѣдъ бѣгущихъ,
но пылъ высоко восша і не даде ему вѣдѣти против-
ныхъ. Тѣмже акі во мразѣ заблужденія былъ много
время, токмо на гласъ знаемый, акі на нѣкїи знакъ
собіралися. обаче слышанъ былъ звукъ отъ вожеі,
їмѣ же побѣдаемы были коні въ колесницѣ Даріевої:
тѣмъ едїнымъ знакомъ достігалі его.

16: Налѣвомъ крылѣу македонянъ, гдѣ парменіонъ
якоже речеся, полководецъ былъ, разное счастье, многое
время съ обоихъ сторонъ дѣйствовало. Масаі бо со всюю
своею конницею, жестоко на македонянъ наступалъ, і
кругомъ ихъ обступалъ. Въ то время парменіонъ вско-
рѣ ко Александру вѣсть послалъ, въ каковомъ страхѣ
обрѣтается, і еще помощи не дастъ вскорѣ, ні коимъ
образомъ возможно будетъ, еже бы бѣгу не вдатися.
Уже далече царь даріа гналъ, і близъ его достігалъ,
но егда ему печальная вѣсть отъ парменіона прїиде,
повелѣлъ обратити коні і воинамъ всѣмъ стати, негодуя

что побѣду іsb рукъ весма у него отбѣмають. Даріі же лучше уходѣтъ, нежели Александръ его гонѣтъ, Въ то время Масеі вѣстѣ прѣялъ о побѣжденномъ Даріі, сего радѣ еще і сілѣе былъ обаче счастья македонскаго боялся, уныло протѣвостоялъ. Парменіонъ во істинну неісвѣстенъ былъ о тоі прѣчѣнѣ, но обаче тоі случаі къ побѣдѣ мужественно употребѣлъ. Фессалійскую коннѣцу къ себѣ повелѣлъ прѣсватѣ, і рече къ нѣмъ, вѣдѣтелѣ сіхъ персянъ, яко протѣву насъ недавно жестоко стоялѣ, како нечаянно страхомъ одержимѣ уходятъ, На нашу же сторону счастье царское побѣду готовѣтъ. поля персянамѣ убѣтымі покрыты. і что даромъ стоите, еда подобні есте убѣгающимъ; мняшеся Парменіонъ воінству істину глаголатѣ, і сімъ надежда унынѣемъ одержимыхъ укрѣпіла, і стѣснувшѣ шпорамѣ коні нападоша на Даріа, который уже не помалу, но скоро убѣгашѣ, і нѣ кая разность была отъ убѣганія, токмо яко вспять не обратѣлся еще. Но обаче не зная Парменіонъ совершенно, что учѣнілося на правомъ крылѣ у царя, задержалъ іхъ мало. Масеі же время їмѣя ко убѣжанію, не прямо, но кругомъ до рѣкѣ Тігра побѣжалъ, і прешедъ сѣ досталнымѣ побѣжденаго воінства въ Вавілонъ прѣіде. Даріі такожде въ маломъ воінствѣ бѣгушъ, до рѣкѣ Ліка прѣіде, і прешедъ помышлялъ, расорватѣ лѣ мостъ, їлѣ нѣ: понеже вослѣдъ себе Александра гоняща слышалъ, Но вѣдѣлъ сколь много

тысящѣі

тысящєї воѣнства его, которые еще не прѣбѣжалѣ до рѣкѣ тоя, ежели бы мостѣ разорвалѣ, воѣстинну была бы плѣненная Александру корысть. Сего ради самѣ прешедѣ рече. лучше мнѣ есть путь бѣгущѣмѣ оставити, нежелѣ разорѣити. Самѣ сѣло скоро бѣжа о самоѣ полунощѣ въ сѣло Арбеллу достигнулѣ.

Кто таковыхъ игранѣи счастье. полководцевъ и полковъ разныхъ побѣду, убѣганіе побѣжденныхъ, погѣбель на едѣнѣ. и обще, іако мыслію достигнутѣ, іако словесы описати возможеѣ, егда бо не всего вѣка дѣла, во едѣнѣ тоѣ день счастье собрало. іные прямымъ путемъ и блѣскимъ, прочіи же разными лѣсами, и македоняномъ неісвѣстными стезями въ бѣгство устреміліся. Конница съ пѣхотою безъ полководца, вооруженные безъ оружія, раненые, и не раненые за едѣно смѣшались, егда же страхъ милосердія преодолѣлѣ; тѣхъ, которые не могли послѣдовать прочѣмъ, со общѣмъ въздыханіемъ оставлялі, жажда раненыхъ и утружденныхъ, паче всего утомила: тако у всѣхъ істочниковъ на распутіяхъ лежалѣ, воду блѣсебѣ текущую, зіяющѣи устами хваталѣ, которую отъ многа времени возмущену, пѣлі, и отъ того блатаяся внутренняя въ себѣ повреділі, и составы ихъ акѣ мертвы сталѣ. Прѣспѣвшу же неспрѣятелю, новыми уявленіи ранами, нѣкоторые далече отшедше надъ істочниками сігѣлі, гдѣ кто могъ, въ таинѣ воду обрѣсти, еже бы напѣтіся. и гдѣ обрѣталѣ каковыи либо істочникъ

мало текущі, вскорѣ нашедше до суха выпівалі, і нісѣдно сокровенно было мѣсто болотное, которое бы жажда та не обрѣла, і весгѣ по селамъ пріпуті лежащихъ, мужіи спарыхъ і женъ вопль слышанъ былъ, еще по варварскому обыкновенію Дарія царя прісывалі. но Александръ, якоже прежде речеся, удержавъ своїхъ, къ рѣкѣ ліку прішелъ, гдѣ премногимъ множествомъ наполнілся бѣжавшихъ мостъ, і много отъ нихъ егда Александръ прішелъ пометался въ воду, отягощеніи суще оружіемъ на брані, і бѣгствомъ утомленіи утопалі, уже не токмо мостъ, но і рѣка бѣгущихъ не могла вмѣстити. бесумно бо бѣжалі, і купно на мостъ наступалі, ігдѣже бо страхъ въ сердца вселітся, того единаго і боятся, чего въ первыхъ началі боятіся. Александръ же да бы не возмнілся воінству своему тако во тще бѣгущаго Дарія упустиити, предлагалъ їмъ, уже пріступлены суть мечі, руцѣ утружены, мы саміи таковымъ скорымъ бѣгомъ утомлены, і день къ ноцѣ склоняется. но въ самомъ дѣлѣ печаль їмѣла по їстинѣ, о лѣвомъ крылѣ чаялъ, что еще бітва точітся, і всеконечно хотѣлъ возвратітися, уже і знамена обратілі. въ то время отъ парменіона прішлі гонцы возвѣщающе о побѣдѣ. Но въ той день не їмѣла страха болшого паче того времени, егда до обоса съ воінствомъ возвращался. Малая часть ихъ была і бесъ строя шлі разбѣгающіяся о побѣдѣ

о побѣдѣ, санеже персянѣ чаялѣ быти всѣхъ, іаі расгнаныхъ, іаі побѣжденныхъ. Се внесану увѣдѣлі конницу даріеву на нѣхъ ідушую. Ібо персяне на нѣхъ обратіліся, нї во что себѣ вѣняюще оную малую часть македонянѣ, скоро наступілі на нѣхъ. Предѣ знаменамі же царь Александрѣ іде, акі бы не вѣдѣя, нежелі нї вочто себѣ вѣняа оныі страхъ. Но не отступіло отъ него счастье во всякіхъ страхахъ прї немѣ ідущее; понеже полковніка тоя конницы во брані храброго, і того бесѣ опасенія на него нападша, скоро копѣмѣ прободѣ, егда же сѣ коня полковникѣ спадѣ, вскорѣ другого, і прочіхъ многіхъ тѣмже копѣмѣ прободѣ, і тако персовѣ мѣтущіхся началі македоняне побѣждаютъ. Но і персяне не бесѣ отмщенія погібалі. Понеже сѣ таковою храбростію сердца, (аще і не мнози,) сѣ каковою і превелікое воінство прежде, храбро стоялі. обяче персяне вѣдѣаще яко лучше бѣжати, нежелі вѣ ноці бітіся, наразно началі уходіти. Александрѣ же необычнаго вѣсма страха ісбывѣ невредімо, сѣ воінствомѣ своїмѣ возвратілся вѣ обоѣхъ свої.

На томѣ бою побіто персянѣ 40000. которыхъ македонцы моглі ісчисліти, Македонянѣ же менше 300 человекѣхъ. Но сію побѣду царь, паче мужествомѣ своїмѣ, нежелі счастьемѣ одержалѣ, не мѣстомѣ тѣснымѣ (якоже прежде) но храбымѣ сердцемѣ преодолѣлѣ. Понеже і воінство благоразумно вѣ строю

поставѣль, і самъ храбрствено на бою расбѣжалъ;
і сѣло мудрымъ смысломъ, обраніе корыстеі ні во что
вмѣнялъ. Егда въ самомъ сраженіі, послѣдній страхъ
увѣдѣлъ, [еще неісвѣстну сушу брані окончанію, кто
явітся побѣдитель] тогда онъ порасѣлъ гаріа, і бѣжа-
щаго [еже въ самомъ распаленіі сердца, егда вѣрті
можно,] паче разумомъ, нежелі яростію прогналъ.
Понеже аще бы всеконечно гоніті непереставъ, [еще бо
половіна гаріева воінства осталася:] то ілі бы отъ
своея ему вѣнності побѣжденъ былъ, ілі бы чуждою
храбростію одержавъ побѣду. Ібо аще бы множества
конніцы на него набѣгающія устрашілся, то стався
побѣдитель, долженъ былъ бы, ілі съ бесчестіемъ
уходіті, ілі напрасно погібнути. Достойні воістінну
похвалы • і полководцы. Ібо раны мужества їхъ свѣдѣ-
телі суть. Ефестіону бо плече копіемъ прокололі,
Пердікку, Цена, меніда ізъ лука егда не до смерті по-
стрѣлілі. Ащеже по істіннѣ хощемъ македо-
нянъ рассудіті, которые на томъ бою
былі, обрящемъ, яко і царь таковыхъ
слугъ, і слугі тако велікаго царя
былі достойні.

К В І Н Т А К у р ц і а

К Н І Г А П Я Т А Я.

СОБРАНІЄ ВЕЩЕІ КРАТКОЕ.

1. Дарії вв мідію прїїде, Александръ взялъ весь арбелу, і вавілонъ, котораго положеніє, пространство і нравы, описуються.
2. Ратнымъ милость являетъ, градъ сузію взялъ, і сокровища вв немъ лежащая даріева, і сісигамбу утѣшаетъ.
3. Уксійскую страну взявъ, воеводѣ мадату іменемъ, і тѣмъ которіє сдавалися, живомъ даровалъ, такожѣ волность і свободу даде, хотя вв персідскую землю воїтї, Аріобарсанъ не даде ему внітї.
4. Плѣнникъ нѣкоторїй показа путь не многимъ ісвѣстїи. Александръ убивъ аріобарсана, воїско персідское побѣждаетъ.
5. Вв персеполь поспѣшая, плѣненнихъ грековъ 4000 свободждаетъ.
6. Пребогатая вв персеполі сокровища разграбивъ поїде во внутреннюю страну персідскую, і народъ нарицаемый марды укротилъ.
7. Александръ по наговору танагды жены блудницы, і прочїихъ гражданъ прелюбоудѣвъ во время прованїя, дворъ царя персідскихъ сажігаетъ, по томъ достїгатї дарїя намѣренїє положилъ.
8. Дарїї своїхъ на брань увѣщааетъ.
9. Разныє начальниковъ его совѣты і смятенїє, совѣта радї набарсанова, которїй їмѣлъ согласїє съ бессомъ выдатї дарїя Александру.
10. Бессъ і набарсанъ, акї бы отложїлі бесчїнное свое намѣренїє о преданїї їлі о убїенїї царя, удївительными хїпростми покрывають тое.
11. О їзмѣнїикахъ дарїї прїемлетъ ісвѣстїє; бытїи же между греческимъ воїнствомъ, бесстрашную отъ себе помощї оплатаетъ, готовъ сѣи на погубленїє, аще не восхотятъ свої воїны его сохранитї.
12. Бессъ предъ дарїємъ ласкательными словесї, і плачемъ оправданїє прїносїтъ, слатными же оковами связаннаго, тїщїтся на мерскої колесницѣ ко Александру прївести.

13. Александръ егда услышалъ о даріевої погібелі, поїде кь персідскому войнству. бесѣ же съ другіми убійцями уболяся оружія, і лица побѣдителя, дарія колікокрратно копїями уязвивъ, побѣждалъ съ совѣтніки своїми.
14. Александръ обрѣвъ даріево тѣло, плакався послалъ кь сісгамбѣ да погребетъ его.

1. **В**Ся сія аще бы восхотѣлъ вещи описати по временіи, которія по словесіи і по повелѣнію Александрову, ілі въ греческой странѣ, ілі во Іллірії, ілі во Фракіи соудѣлися, подобаше бы тоє Асіиское історіописаніе разсѣлѣти, которое уже убѣжаніе даріево і смертъ і прочія вещи одержитъ, якоже временемъ непремѣняшеся, тако і мѣстомъ мнѣтся мнѣ того не разсѣлѣти. Тѣмже во первыхъ напишу, что по войнѣ было, даже до Арбелы. Даріи егда не ополунощі до весі Арбелы прібѣжалъ. гдѣ такожде множество друговъ его собраліся убѣжавше. Тѣхъ онъ кь себѣ призавъ рече: Не сумнѣваюся азъ, яко Александръ ко градомъ началѣшимъ і селамъ іsobілнымъ всякіми вещми потребнымъ, прямо пошелъ, а яко на богатія корысті самъ і войнство его всіраетъ. тѣмъ своя вещи въ такомъ состояніи цѣлы быти разумѣлъ. зане съ легкимъ войнствомъ чресъ пустая мѣста потреба ему имѣти. Послѣднія страны государства моего невредіми суть, отпугу бесъ всякого препятія возмогу многія сілы противу его собрати. Да облагаетъ мои бесмѣрно

savi.

завіснѣиї народѣ сокровищамѣ, по многовременномѣ же гладѣ да насѣтѣтся слава, въ скорѣ мнѣ будетѣ самѣ вмѣсто корысті. Іскусіхся азѣ, уже въ семѣ, яко сокровища, наложницѣ, і скопцевѣ множество, нічто іно сущѣ, токмо ошягощенія і препятія. Такожѣ і Александрѣ съ собою возѣмѣ, тѣмѣже чѣмѣ побѣдѣлѣ прежде, нѣинѣ побѣжденѣ будетѣ. Тая его словеса, мнѣліся ісполнена бытіи отчаянія. Понеже Вавілонѣ удѣвѣтельно богатѣ, предѣ очесамѣ всѣхѣ весма імѣлѣ бытіи оставленѣ, і отданѣ, такожѣ і Суза, і прочая того государства украшенія, сего радѣ тѣмѣ побѣдѣтель отѣ воінѣ ізбавѣтіся імѣлѣ. Но онѣ протѣво тому рече: Егда счастье ожесточается, не словеса ізбранная і удѣвѣлнѣиї отговорѣ, но кѣ нуждѣ самої, вещи полезнѣя, подобаетѣ предлагати. желѣсомѣ а не слатомѣ бранѣ творятѣ, мужѣе а не домѣ воїну наносятѣ, вооруженнѣмѣ вся послѣдствуютѣ. Тако праотцѣ мої персидскіи царѣе во первѣхѣ побѣду получалѣ, вскорѣ потомѣ счастье первое въ домѣ прѣвчалѣ. Тѣмѣже ілі кѣ надеждѣ возбуждені ілі паче на волю его сряще нежелѣ на совѣмѣ, купно съ нѣмѣ въ мѣдію внѣдоша. Въ малѣ по томѣ Александру Арбела предадѣся, гдѣ царское богатство і сокровища, сохраненѣ былі. Чѣмѣре тѣсящѣ талантовѣ слава было, одѣянія предрагая, [якоже прежде речѣся] богатство всего воїнства положено было. Но егда многія недугѣ случѣліся бытіи

людемь оть смрага убїенныхъ тѣлесъ , вскорѣмѣсто премѣнилъ . Ігущѣмъ же їмъ было по лѣвой сторонѣ Аравїиское государство , преславно радї разныхъ благовонїї тамо їсобоїлно растущїхъ , путь всѣхъ полемъ , а земля тая между Евфратомъ і Тїгромъ лежѣтъ , толїко плодовиѣта і тучна , яко скотъ съ поля сгоняють , да бы оть обьяденїя не їсдохъ . Прїчина того їсобоїлїя естъ мокрота , оть обоїхъ рѣкъ проїсходящая , сѣне егда не подѣ всею землею , воды акї жїламї текутъ , того радї і верхъ оть нїхъ влажїтся . Твѣя рѣкѣ їсѣ горъ арменскїхъ коренѣ їмѣють . По томъ водами расгѣбляютьсѣ і росно текутъ . Повѣствуютъ положенїе горъ арменскїхъ пространно опїсующїї , яко на двѣ тѣсящї і пять сотъ верстъ течетъ . твѣя рѣкѣ егда Мїдїю і Гордїю преходїтї начїнають , мало поуже сходятсѣ , і колїко далѣе текутъ , толїко соутѣсненну между собою їмѣють землю . Тѣмъ полямъ блїжня естъ Месопотамїа , оть жїтелеї тако нареченная , сѣне тую по обоїмъ сторонамъ жївущїї посредѣ їмѣють . На конецъ твѣя рѣкѣ Вавїлонскїмї предѣлы вѣ черное море текутъ . Александръ вѣ четвертѣмї денѣ до града Мемнїа съ обоимъ прїшелъ , естъ тамо мѣсто , їсѣ которого множество клея їзлївается , которѣмъ [что їстинно естъ] Вавїлонскїя стѣнѣ шїрокїя древле созданѣ бѣлї .

Александръ же егда къ вавїлону прїблїжашесѣ , масѣ , тамо во время побѣды убѣжавшїї , їсѣде съ сїнами уже
вѣ воз-

въ возрастѣ сущімі, і предъ нѣмъ паде, градъ і себе ему вручая, благодарно і пріятно было царю ізнестіе его, зане сѣ велікімъ трудомъ подобало бы получити тако крѣпкіи градъ, а наіначе, яко тої человекъ рога великаго, і воінъ сѣ послѣднія воіны славніи, возмогъ бы прѣмѣромъ своїмъ і прочіхъ къ согласію, на тое срящіхъ пріклонити. і тако сѣ чадамъ его любезно прѣмлетъ. Прочее четвероугольнымъ строемъ воінству ітти, егоже самъ веде, повелѣлъ. акі на ополченіе шлі. Множество вавілонянъ стояло по стѣнамъ, еже бы вѣдѣти новаго царя, болше предъ него на срѣщеніе ізѣдоша. Между іміже багофанъ, града, і сокровища царскаго оберегатель, не хотя да бы въ томъ его масѣ предъуслѣлъ, весь путь цвѣтамъ і вѣнцанъ во градъ украсилъ, требіща сребряные по обоимъ сторонамъ поставилъ, не токмо ѳміамомъ, но і рашнімі ароматъ наполнілъ, за нѣмъ дары послѣдовалі, стада скотовъ і коней, такожде лвы, бабры въ ларяхъ обыкновенныхъ весомы бѣлі. По томъ жерцы по обычаю отцевъ своїхъ ідоша, послѣдовалі їмъ халдеї, і вавілонстїи волшебнікі, і маістеры сѣ рашнімі своїмі мусікіямъ, царская дѣіствія іграюще і поюще. Халдеї бѣговъ небесныхъ дѣженія і премѣненіе временъ показоваша. На конецъ конница вавілонская, себе і коней паче бесчінно, нежелі благочінно украсівші шла. Царь Александръ посредъ вооруженнаго воінства сѣи, всему народу градскому

за своєю п'яхотою повелѣ ітї. Самъ на колесніцѣ во градѣ, і царскїй домъ внїде. Наутріє все сокровище гарїєво осмотрілѣ, прочее того града украшенїє і строєнїє, не токмо царская, но і всѣхъ обрѣлі на ся очеса. Тої градъ созда семїрамїсѣ царїца, ілі [якоже многїхъ по разумѣнїю] вїлѣ, котораго по сіє время дворѣ і поламѣ показують, стѣнѣ кругомъ града ісѣ кїрпичу клеемъ созданѣ, вѣ шїроту тїредесѣтѣ двѣ степеня, глаголють; яко колесніцѣ четвернею могутъ одна другу мїновати вѣ проѣздѣ свободно. Вѣ вїсоту сто лактеї, башнї десѣтїю лактямї вѣше стѣнѣ, кругомъ града обходѣ 368 попрїцѣ, на всякѣ же денѣ, по едїної попрїцї созданѣ бѣлѣ, якоже свїдѣлствують лѣтопїсцѣ.

Паламѣ далече отъ стѣнѣ на едїно попрїще стоять. Тѣмже не вездѣ жїліща: девѣтѣдесѣтѣ попрїцѣ расстоянїє между дворами, которїя вездѣ между собою не вѣ блїзостї. вїдїтся мнѣ яко умвїслїї надежнїїшо пространное бѣтї строєнїє вѣ разнѣхъ мѣстахъ, гдѣ вездѣ хлѣбѣ сѣють нашествїя радї непрїятелеї, да бѣ в время такового случая їмѣлї чїмъ пїтатїся. Евфратѣ рѣка чресѣ градѣ течєтѣ, которую превелїкое каменїє вѣ неї лежащее удерживаетѣ. Но удївїтелнѣе тамо паче всего, кладєсѣ сѣло глубоко устроєнїя радї собранїя вѣ нїхъ тоя рѣкї, сѣне егда кѣ тѣмѣ каменїємъ задерживающїмъ вода соберєтсѣ, і кѣ вїсотѣ того каменїя

каменія прѣмогла бы потопити градъ, аще бы не
были таковыя расщѣлы, тую поглащающія рѣку.
Стѣны Вавилона града сумѣли крѣпче желтаго, клеѣмъ
смазаного, все крѣпко держащѣмъ. На рѣкѣ свѣратѣ
мостъ каменныи построенъ. Которыи исчисляется между
дѣлами удивительными на востокъ солнца обрѣтающимися,
зане тая рѣка зѣло естъ болотѣста, которое
болото аще и глубоко ископаемо, егда твердую землю
возможно обрѣсти, песокъ собравшійся кругомъ каменія,
на которыхъ мостъ стоить задерживаетъ воду. сего ради
въ томъ мѣстѣ напаче вода спирается, нежели гдѣ
свободно течетъ. естъ тамо и крѣпость на 20 стадіи,
основаніе башней въ землѣ 30 степеней, вышиною 80
степеней. На той крѣпости градскои естъ чудо отъ
греческихъ стихотворцевъ описуемо, вертоградъ вися-
щій, которыйе выотою равны съ самыми стѣнами, и
имѣютъ множество деревьевъ высокихъ и удивительныхъ
и велие састѣненіе отъ деревьевъ. Каменные столпы тую
тяжелость держатъ, на которыхъ иъ четвероугольнаго
каменія камара основана, имущая на себѣ землю высоко
набраную, и воду, которою полѣваютъ, Того ради
тѣ столпы могутъ держати превеликая древа, зане
кореніе тѣхъ деревьевъ на 8 лактей растетъ, а вышиною
50 степеней: овощъ на нихъ растетъ акі на самои соб-
ственной землѣ. іаще древность не токмо тѣя дѣла,
іаже рука человѣческая соудала, но іаже отъ самыхъ прѣродъ

проісходящія, помалу повреждаєть. обаче тое зганіє, такъ многѣхъ дровесѣхъ тяжелостѣ имущее, і такъ великії лѣсѣ на себѣ держащее, не вредімо і крѣпко пребываєть. Понеже десятѣ стѣнѣхъ шірокіхъ естѣ, отѣ нѣхъ столповъ расстояніємъ на десятѣ степеней, которіе ісгалече відітѣся акі лѣса на горахъ вісящія. Сіце глаголють: яко тої вертоградъ coгда нѣкоторѣи царь Сірскіи царствующъ въ Вавілонѣ, въ память любве женѣ своея, которая склоніла его къ тому, желяющі въ поляхъ дубравѣ бытіи, coгда єї во образъ самороднаго лѣса вертоградъ. Многое время въ вавілонѣ наіпаче, нежелі індѣ Александръ пребылъ, і іно мѣсто, болші казнѣ воінскія не погубіло. Ні что бо естѣ горше нравовъ града того, ніже естѣ гдѣ толь много промысловъ і возбужденіи къ преіслішнімъ прохладамъ. отци і матері дщери, мужі женѣ, аще гостѣ подарокъ даєть, къ тѣлесному грѣху не восбраняють, во время пірованія, царь і вся персїда і велможі ігры охочі отпавляті. Вавілоняне наіпаче къ віну, і къ вещамъ послѣдующімъ піянству, сумѣ склонні, женѣ прі бесѣдахъ сперва постоянно во одеждахъ сїдять, потомъ одєждѣ не токмо верхнія, но бесрамно, [почітая уші глаголю] і ісподнія вся совлекають, что не токмо блудніцѣ обыклі творіті, но і честнѣя женѣ, і мужескѣ полѣ, которія бесчїнно обнажено тѣло імѣють вмѣсто шутокъ, і кощунства.

Въ таковомъ

Въ таковомъ бесчѣстїи мѣшилъ побѣдителъ і расорителъ
Ашш со всѣмъ воїнствомъ 34 дня, безъ всякаго усумнѣнія, на пагубу въ предвѣдущую некрѣпкїи. аще бы
откуда супостатъ явился: нїже помышлялъ о томъ,
сане многократно новое воїнство прїбавлялося, якоже
въ то время Амїнтъ сынъ андроменовъ, отъ антїпатра
прїведе пѣхоты македонскїя 6000, съ верхъ того
конницѣ 500: съ нїмї купно ераковъ 600, пѣхоты 3500
їсѣ пелопонїса наемнаго воїска мало не 4380 прїшло.
Тої же амїнтъ прївезѣ 50 юношей, уже въ возрастѣ
сыновъ велможеї македонскїхъ, радї обереженїя сдравїя
царскаго, которїе бы у стола царского предстояли.
коня, на немже ѣздяше на бої, да бы водїлі, і охотно
са нїмъ ѣздїлі, предъ палатою его, їлі спалнею да бы
стереглі премѣняющесе, отъ нїхже велїкїя воеводѣ
ї полководцѣ проїсводїліся. Тѣмже Александръ крѣ-
постъ вавїлонскую Агаѣону вручїлъ, давъ ему маке-
донянъ 700 і наемныхъ ратныхъ 300: менесту же і
Аполлотору воеводство во градѣ і во всеї странѣ
вавїлонскої даде. Пѣхоты прї нїхъ оставїлъ 2000,
ї 1000 талантовъ сребра, да бы болше ратныхъ
собрали, повелѣлъ обоїмъ, Масею бѣглецу обладател-
ство вавїлонское даровалъ. Багофана, которїи ему
крѣпостъ градскую предалъ, съ собою взялъ. Армен-
ское государство їсѣмѣннику сардїїскому мїтрену отб-
даде. Потомъ їсѣ вавїлонскїя казны, конницѣ македон-

скої, по 600 ефімковъ дароваль, а іноземческої конніцѣ по 500; пѣхотѣ всякому по 200.

2; Тое совершивъ, въ государство Самрапанское нарицаемое пошелъ. Тая плодovitа страна всякимі вѣщми, і всякаго сапаса іsobілство въ себѣ імѣетъ. І тамо многое время пребылъ, і да бы воінство отъ прасгності не унывало, собралъ судеі, і чіны вмѣсто подарковъ назначилъ тѣмъ, которіе бы храбростенно предъ нѣмъ воевалі, между собою осмѣ, которіе сілнѣішіі позналіся бы, опредѣлилъ всякаго надъ тѣсящею полководца поставити. хіліархамі їхъ нарицалі. Во первѣхъ тогда сіцевымъ чісловъ воінство раздѣлилъ, мужества своего нікто подарка нікого не воспріялъ, тако многое множество воіновъ собрася, хотя прі томъ не обѣкновенномъ прѣнїі і судѣ бытіі, о всякаго мужествѣ свѣдѣтелство даіті, о правдѣ такожде судеі не молчаті. Сане уже всякъ въ то время совершенно могъ знаті, аще праведно ілі неправедно кому честъ прісуждена будѣтъ. Обрѣтѣся первѣішіі Адархїасъ честію почтенъ, которїі у галікарнасса, боі отъ юнѣішіхъ оставленъ, самъ паче всѣхъ возбудилъ. вторїі былъ, по немъ Антігонъ, третїі філотъ Ангеі, четвертїі Амїнтъ, по немъ Антігонъ, Лінцеств і пакі Амїнтъ, Седмїі Θεοδοτв послѣднїі Гелленаікъ. Много такожде въ дѣлахъ воінскїхъ і чінѣ, что было усаконоено отъ древле, полесно премѣнилъ. Прежде бо конница воінская особѣ на смотрѣ пїсалася

пїсалася всякаго народа: онъ весма тое отста-
вїль, но обаче полководцевъ і полковниковъ даде їмъ
їнаго народа. такожде егда хотяше обозъ рушитї,
прежде трубою знакъ даеше воїнству, которїя
многожды, наїпаче въ сіцевомъ мужествѣ неслышны
были, сего радї дровце долгое, которое бы все воїско
возмогло вїгѣти, надъ своимъ шатромъ поставїль,
отъ негоже таковъ знакъ являлся, огнь нощїю, во днї
же дымъ проїсходїль.

Уже ко граду сусѣ прїходїль, гдѣ Абулімъ страны
тоя старѣїшина, їлі по повелѣнїю дарїя, да бы сіце Але-
ксандра корыстїю задержаль, їлі самъ отъ добрыя волї
своея, послаль къ нему сына своего обѣщая градъ пре-
дати, благодарственно Александръ прїяль того юношу,
который его веде до рѣкї Коаспы, которая по описанїю
їмѣетъ воду свѣрѣну. Тамо встрѣпїль самъ отецъ,
Александра, Абулімъ їменемъ съ царскїмї дары. Между
дарами былі верблюды удѣїтелно скорого бѣга, къ сему
же дванадесять слоновъ, которыхъ дарїї велѣль прїве-
стї ізъ Індїї, уже не на воїну протїво македонянъ, якоже
хотяше быти по намѣренїю їхъ, но на помощъ, счастье
богатства побѣжденаго побѣдїтелю прїнесе. Егда же
во градъ вшелъ, премногая сокровїща скасуема неїмовѣ-
рна быти, всяль, было тамо 50000 талантовъ сребра
недѣланого, но токмо въ слїткахъ акї каменїе. тако
о томъ разумѣють, яко мносі царїе чресъ многая лѣта

только превелікая сокровища, ради наслѣдія своего собралі. которыя единое время побѣдителю царю иноплеменику въ руцѣ предало. Сѣде потомъ на престолѣ царскомъ, которыйи высокъ былъ, и не по его возрасту: того ради единыи отъ слугъ его, подставилъ ему подъ ноги столъ, онже увѣдѣвъ единого скопца царя Дарія, восдыхающа вопросилъ. Чесо ради тако смущенъ; отвѣща, яко Даріи на томъ столѣ ядше: азъ же усрѣвъ той столъ пречестныи въ поруганіи, плача исполнихся. Тѣмже царь отъ частіи убояся обиду творити гостинныиъ богомъ, повелѣ отставити его. Но филомъ рече: Не твори того царю, наипаче же пророчествуи себѣ отступу, яко столъ на немже супостаты твои богомъ жертву приносилъ, твоимъ ногамъ естъ подножіе. Тѣмже имѣя волю Александръ въ предѣлы персидскія итти, градъ Сузу Архелаю вручилъ, на обереженіе ему оставилъ шри тысящѣ ратныхъ. Ксенофілу, крѣпостъ градскую надсіратіи, и тысящѣ македонномъ старѣшимъ крѣпостъ тую стрещи повелѣлъ. Каллікрату сокровища въ соблюденіе даде. Воеводство Сузіиское, Абулиту вручилъ. Матеръ же даріеву и чада въ томже градѣ оставилъ. Привезеная же ему въ даръ, иъ македоніи одѣянія, и множество багрянѣцъ, и маістеровъ, которые тая одѣянія дѣлалі, Сісігамбѣ матерѣ даріевої отдати велѣлъ. Сانه великую еи честь восдавалъ, акі матері своеі рождшеі. Восвѣстити тако велѣлъ, аще

сіе одеждѣ тебѣ угодні будуть, научі і внучатѣ своїхъ сія дѣлати, і въ дарѣ посылати. Того раді словесе слесѣ іспустила Сісігамба. і не благопріятенъ ея явился дарѣ, понеже персідскія женѣ ні что такѣ себѣ за великую срамоту імѣють яко упражнятіся, і дѣлати волну. Возвѣщають убо Александру прінесші дарѣ что Сісігамба опечалілася. Сего раді восмнілося то дѣло, отреченія. Тѣмже Александрѣ прішедѣ къ неї рече. Мати, сію одягу въ неї же я хожу, не токмо мнѣ въ дарѣ пріслалі, но самі сестрѣ мої дѣлалі. обычаю государства нашего послѣдуя. пріслахъ къ тебѣ одягу. Молю тя да немніші себѣ сіе мое невѣдѣніе, бытіи въ досаду. Что твоего обычая не зналъ, еліко вѣмъ, все то совершенно я хранилъ. Вѣмъ что у васъ, по обычаю, не подобаєтъ сѣну прі матері сѣдѣти. донелѣже она повелѣтъ, азъ такожде колѣ кратѣ пріхождѣ къ тебѣ, і не сядѣся, донелѣже знахъ свої явіші мѣ. Многаждѣ на землю пріпадающі хотѣла еси мнѣ честѣ воздати, я тебѣ того не далъ учиніти, матерію ты, акі возлюбленную матерѣ мою Олімпіаду, нарицаю.

3. Сіце утѣшеніе сердцу ея сотворѣвъ царѣ, четвѣрми днями до рѣкѣ Тігра прііде: Наріцають ту рѣку жителі Пасітігрѣ: Проісходѣтъ же ізъ горъ уксііскѣхъ, і на пятьдесятъ стадіі лѣснѣими берегами, бѣстро между каменіями течетъ. потомъ чресъ поля уже потіше течетъ і судѣ подымаетъ, гдѣ дліна ея шестѣ сотѣ

соть стадії єсть, і тако тіхо ідуці вв персідское море устіємв впадаєтв. Александрв, прешедв рѣку. св 9000 пѣхоты, і со агріанами, і св воїнствомъ наємнымъ греческимъ, і св тремя тисящамі ораковъ, приїде вв государство уксійское, Которое предѣлы своя імѣєтв св сусіанами, і ідеєтв до самія весма землі персідскія, трудєнв сѣло імѣєтв пріступнв отъ сусійскія страны. Быль тамо воевода іменємъ Мадаєв, младшіи еще чєловѣкв. Понеже намѣреніє положилъ за состояніє вѣрѣ, смертно пострадаті. Но знающіи оное мѣсто, рекоша Александру, что єсть таїнныи путѣ, но не до самого града: еже ли малую частѣ воїновъ легко вооружєныхъ пошлєтв. до самого непріятєля доїдуть. Егда тої совѣтв єму угоєнв явіся, тѣхже послалъ вмѣсто провожатыхъ, прідавъ їмъ наємнаго воїнства 1050 чєловѣкв, і 1000 Агріанъ, і полковніка їмъ галъ Таврона, сашєдшу же солнцу, повелѣ їмъ ввпутѣ їтти. А самъ вв полунощї св обєсємъ пошєлв, і прежде восхода солнечнаго, прішєлв кѣ тому мѣстєму мѣсту: і велѣлъ насѣкші хвороста, щїтѣ і турѣ сгѣлаті, да бы тѣ которыє башні прісѣавляїтї їмѣлї, отъ уязвлєнїя копєїнаго сохранєны бѣлї, і повелѣвъ вырубїтї то все, градъ обступїлв. Мѣсто, на немже стоялв градъ, полно каменїи, расѣлїнв, і кремнєї было. Тѣмже многїя явѣы прїїмалї, не токмо отъ непріятєля, но і отъ мѣста того. обаче пріступнв

учїнілї,

учінілі, сани царь Александръ между первыми стоялъ, вопрошая толь многихъ градовъ побѣдителей, не срамно ли будетъ подъ такимъ малымъ и худымъ градомъ стояти. Уже и издалече многія на нихъ пушчалі стрѣлы, войнство нѣ коимъ подобіемъ могло отъ того мѣста уклонітисѣ, тѣмже щітамі защіщаліся. Въ то время прі крѣпости града того, явилсѣ съ войнствомъ своимъ Тавронъ полководецъ. егоже осадые усрѣвше во отчаяніе прішли. Македоняне же храбрствено начаша брань творити. Тогда веліи страхъ и погібель на гражданъ наіде, нѣ коимъ образомъ возмогли противостояти Александру, меньшая часть мужественно умерти. большая же часть ихъ вскорѣ бѣжати умыслила, Мнози бо въ крѣпость градскую убѣжали. Оттуда тридесять словъ, милосердія просяще пріслалі, но печальніи отвѣтъ отъ царя воспріяли, не восхотѣвъ бо милосердія имъ явити. Того раді убояліся погібелі своея, послали къ матерѣ Даріевої, путемъ тайнымъ, и Александру незнаемымъ, просяще, да бы царя умолила. Понеже вѣдомо было имъ что акі истинную матеръ оную царь любилъ и почиталъ. Мадаѡ же дщерь ея сестры имѣлъ себѣ въ жену, и Дарію блжніи былъ сродникъ. Многое время Сісігамба прошенія ихъ сотворити отрицаласѣ, скасуя что прошеніе мое о васъ, въ сѣцевомъ нынѣшнемъ моемъ бесчастіи нѣ во что будетъ, предлагала и то, да бы толь великія милости Александровы

не потеряла. наїпаче яко плѣнниця, яке нѣкогда бывшая царїца. На конецъ преодолѣна грамотамї, тако Александру предложїла прошенїе, что сама себе въ томъ отрицалася о чемъ молїла. Молю тя, рече: простї сїхъ, а еже лї не хочешї, поне меня помїлуї, понеже о ближнемъ і сродникѣ моемъ, і не о непрїятелѣ, но о прїмїренномъ прошу тя. храбростѣ і добродѣтель Александрову, которїя въ то время въ немъ былї, хотя едїну сїю їсбавїмъ: Не токмо бо Магаѳа помїловаль, но і всѣмъ жїтелямъ подданнымъ, і плѣнникомъ свободу дароваль, града не повредїль, данї нїкоея на нїхъ не наложїль. у Дарїа сына своего еже лї бы онъ такую побѣду одержаль, матерѣ не болѣе бы сего упросїла. По томъ уксїїскїї народъ, къ воеводству Сусїанскому прїсовокупїль, расгѣлївъ потомъ воїнство съ пармениономъ повелѣ ему їтїи полемъ, самъ съ легкїмї полкамї, чрезъ горы пошелъ, которїя не расгѣлнїмъ холмомъ до персїды лежатъ. Вся онїя страны расорївъ, въ третїї день въ самую персїду, въ пятїї же день ко ускїмъ путямъ прїшелъ; (їхже онї врата Сусїадская нарицаютъ) Арїобарсанъ на тѣхъ горахъ каменныхъ отвсюду расгѣдшїхся съ 15000 воїнства пѣхотнаго сасѣль, на самомъ же верху, (гдѣ оружіемъ неудобно было добросїтї,) варвары стоялї, нарочно скрылїся акї страхомъ одержїмї, донелѣже въ самїя весма тѣсноты пѣхота Александрова внїде. Тогда усрѣвъ, како бесстрашно гнушающесе їмї їдутъ,

превелїкое

превелікое каменіє на нїхъ металі, которое въ рас-
сѣлїнѣ нїжня, съ болшею сілою падало, і не по едіно-
му человѣку, но по цѣлої ротѣ убївало. Пращамі
же отшїбеное каменіє, і стрѣлы, отвсюду уявлялі
їхъ. Сїе бы храбрїмъ нї едіно бѣдство сотворїло,
но прїнужденї, акї свѣрї въ вертепахъ обѣятыє, от-
ступамї. І тако ярость въ жестокосердіє претво-
рїше воїні, собралї превелїкія камні, да бы могли
къ непрїятелемъ на гору всоїтї, другъ на друга став-
ше подбїмалї, каменіє же на верху лежащее отъ мно-
гїхъ за оное хватающїхся їсторжено на нїже падало.
Того радї нї лѣстї, нї стоятї, нї укрыватїся щїтамї.
[учїненїмї кругловїдно,] возможно было, егда тако
велікое каменіє персяне на нїхъ спущалї. Самого
Александра не токмо болѣснѣ, но і стѣгъ озлобляль,
что въ такїя тѣснотѣ не опасно ввелъ воїско. прежде
сего былъ непобѣдїмъ, нїчего нагло творїтї не дер-
салъ, Невредїмо горы Кїлікіїскїя тѣснїя прошель,
моремъ такожде новїї путь въ Памфілію отворїлъ:
а тогда тоїслучаї счастьемъ поколебаль, нїже возможно
было їначе воїска їзвестї, токмо развѣ бы обратїтїся
насадъ, откуду прїшель. Тѣмже учїнївъ знакъ, возвратї-
тїся насадъ повелѣль, і тако щїтѣ на главѣ возложя гус-
тїмї ротамї їтї повелѣваебъ чресъ тїя ускїя
мѣста, которїхъ было полчетвертѣ верстѣ.

4. Тамо въ полѣ пространномъ обосъ поставївъ,

не сь полководцямі , чиню творіти совѣтоваль , но волхвовъ вопрошалъ , іслішнымъ бѣсопочітаніємъ возбужденъ бывъ. Но Арістандръ , (ему же паче всѣхъ волхвовъ вѣроваль,) коліко могъ о томъ повѣдалъ. Тѣм же жертви неопотребныя отложивъ , персянъ , которіе мѣста зналі , прізвавъ повелѣлъ. Которіе путь средній бесстрашныі , і угодныі показовалі ему , но Александръ оставити воіновъ не погребенныхъ спѣдѣлся. ібо по древнему обѣкновенію , ні что на воінѣ честнѣе было , кромѣ сже бы прежде убіенныхъ воіновъ своїхъ погребсти. Тѣм же повелѣ прізвавъ новыхъ плѣнниковъ между котормі былъ едінь , іже персідскіі і греческіі языкъ зналъ . тоі ему рече , всуе царю горамі ітти помышляеші до споліцы персідскіа , всгдѣ бо путь лѣсамі заросъ , егда возможно імъ едіному проіти , і весь вѣтвмі покрывъ , і едіна сторона сь другою вѣтввіамі сплелася . По другую же сторону персідская земля ввысокою окружается горою , та гора дліною 135 верствъ , шіріною же 15 верствъ , хребетъ же тоя , отъ горъ кавкаса лежіть даже до чермнаго моря , а гдѣ кончітся гора , тамо другое защіщеніе предлежіть , то естѣ море окружаетъ. Подъ горамі же поля велікіа і пространныа : земля плодотіа , села і грады многіа , чрезъ онія поля рѣка Араксъ течетъ , імущая сь собою много рѣкъ малыхъ текущихъ вв міду рѣку малую . Сама же та рѣка Мідъ течетъ отъ моря

на полденѣ , по нѣже , не яко по інымъ рѣкамъ , трава токмо растеть , но ігѣже течеть , множествомъ цвѣтовъ весгѣ украшается . По берегамъ же акі сѣнь распростертая лѣствіемъ дресеса растумъ . Которыя ісгалече відягся акі непроходимыі лѣсѣ , і равны сѣ горамі растумъ . Понеже оную рѣку нѣско текущую дреса , даже до самага устія , покрывають ; такожде і блісѣ стоящія прігоркі покровены сумъ дресамі селеными , іхже коренія обілно напояются водою блісѣ текущею тоя рѣкі .

Во всеі Асїі нѣстѣ сгравѣ тоя спраны , небо веселое . отъ едіныя стороны імѣетъ горы нерасгѣло лежащія , лѣсною стѣнію закритыя , і того раді не жаркі . сѣ другія стороны море , которое теплою влагою напояетъ землю . Егда же сіе скасалъ тої плѣнникъ , вопросілъ его Александръ , откуда сіе знаеші , слышалъ лі , ілі тамо самъ былъ , отвѣща , былъ я пастухъ , і прошелъ всѣ тѣ смесі , дважды плѣненъ былъ , вѣ первыхъ отъ персянъ вѣ Лікіі , второе нынѣ отъ тебе . і прїіде царю на память . что ему аммонъ отвѣщаль , егда его вопрошалъ о счастїі , пумъ тебѣ кѣ персїдскоі столицѣ покажетъ ісѣ Лікіі человекъ . і тако обѣщаніе сотворѣвъ по настоящей потребностї і достоинству , плѣннику повелѣваетъ , да возметъ оружїе македонское на ся . По томъ , рече , да не сумнітся , тої показуя пумъ , аще і труденъ , ілі тѣсенъ

въ расѣлінахъ; а съ бо не со многіми своїми поїду; токмо да бы ти зналъ, гдѣ прежде ходѣлъ скотину пасѣи. Сіе пастухъ разумѣлъ, что Александръ раді такіа славы, і бесмертныя памяти не поїде. Но плѣнникъ пакі вторїцею неудобство мѣста того, наїначе вооруженымъ начатъ повѣдати. Тогда царь рече; вѣру їмі мнѣ, нїе дїнь отъ їдущихъ са тобою отречется, і останется, поїдутъ куда поведеші. Тѣмже кратера раді обереженія обоу поставѣлъ съ пѣхотою, їхже обычаю воїнскому научѣлъ, і у которыхъ мелеагеръ полководецъ былъ, і съ двѣма стѣи саїдашніковъ, і съ тѣсящею коннїцы, велѣлъ велїкіа огні предъ обоимъ нарочно расжещї, да бы увѣрїліся персяне что самъ Александръ во-боѣ. Такожде указалъ кратеру, ежелї Арїобарсанъ увїдїтъ, что стесямї окружными їду; съ нѣсколкимъ воїнствомъ на мя обратїтсѣ, ты не далече отъ тебе са їдущимъ поїдї, і тако его устрѣшївъ одержї. Аще же тѣмъ непрїятель тої на горахъ сѣдѣющїи посоветсѣ, і услышїшї, что онъ са мною обратїлсѣ, ты чресъ онїа тѣсноу, і съ которыхъ мы вышлї, бесъ всякаго сумнѣнїя на горы всїдї, зане тамо нїе дїнь останется, всї бо обратятсѣ на меня. По томъ самъ въ полунощї, знака трубою не давъ, пошелъ тѣмъ путемъ показанымъ, і тихо въ молчанїї, і всякому воїну легко вооруженному, сапасу всятї на трї днї повелѣлъ. Но кромѣ каменныхъ горъ, і расѣлїнъ

лїнь каменньхь многїя стесї їмущїхь; снѣгї вѣтромь нанесеннїя, і глибокїя, наїначе їхь утрудїлі. Сانه акї вѣ преглубокїя вертепѣ падающе, мало не потонулі, і товарищеї, которїе хотѣлі утопающымь їмь помощь дати, наїначе онї кѣ себѣ їхь прївлекалі. Еще же і ношѣ случїся, і страна незнаема, провожатаѣ же ненадежнїї [неїсвѣстно весма лї вѣренѣ] сего радї страхъ нечаяннїї нападе на нїхь, Аще же бѣ стража супостатская усмотрїла, воїстїнну акї бѣ свѣрї дївїї похїщенѣ бѣлі. На едїнаго токмо плѣннїка, всѣхь надежда, і царская, положена бѣла. Обаче всѣгоша на верхь горы. Тамо по правую сторону ко Арїобарсану лежалѣ путь, тѣмь путемь фїлоту, цену, Амїнту і Полїперконту сѣ своїмї ратнїмї легко вооруженнїмї повелѣль їтї, накуся, да бѣ тїхо шлі. Понеже коннїца купно бѣла сѣ пѣхотою, і земля тучная, і кормомь їсобїлная бѣла. Проводнїковѣ же даде плѣннїковѣ. Самѣ же со вооруженнїмї полкамї вышшею і прїстрашною стесею, которую нарицають агема. Но далшїмь путемь отѣ супостата, не бесѣ велїкїхь трудовѣ, поїде. Прїспѣвшу же полудню, утомленымь же подобаше оногохнутї, на средїнѣ еще путь стася, но не такїя горы і расѣлїны, того радї нїщею і сномь укрѣпївшеся, о полунощї вставѣ, конець горѣ бесѣ всякаго неудобїя преїде. Но егда тамо прїшель, їдѣ же тѣя горы наклонїлїся внїшѣ, явлїлася пропасть, которую

водѣ

водѣ съ горѣ текущія учинїлі, путь пресѣкла.
Кѣ сему же вѣтви сплестїїся акї нѣкїї племенѣ пока-
салїся, Сего радї на всѣхъ сїцевое наїде отчаянїе, яко
егда отъ плача воздержалїся. Наїпаче їхъ тая мрач-
ностѣ устрашала. Понеже, аще їсѣусъ тамо свѣтїлі,
обаче густїя дровесѣ вѣтви, весѣ свѣтѣ закрывалї.
На конецъ нїже слышатї гласа возможно было, понеже
вѣтромъ древа колебалїся, ї отъ вѣтвей превелїкїї шумъ
былъ паче вѣтра. Обаче егда солнце воссїяло, всї
нощнїї страхї погїблї: увїдѣлї яко возможно обоїтї
тую пропасть, сане всякѣ себѣ удобнаго пути їскалъ.
Тѣмже восшедше на гору, откуду суностата увїдѣ-
лї, скоро за оружїе ухватїлїся, ї ссади явлїся, нїчесого
таковаго боящєся, отъ нїхже не мної, которїе опол-
чїтїся не успѣлї, побїты сумѣ. Тако отъ частї по-
бѣды восдыханїе, а отъ частї бѣгущїхъ смутное
лїце тѣхъ персянѣ, которїе еще невредїмї, прежде
бою восмутїло бѣжатї. Услышавъ стонѣ ї шумъ
їсѣ далече во обосѣ своемъ кратїрѣ, поїде съ воїскїмъ
въ тѣя тѣсноты, їсѣ которїхъ недавно вѣступїлъ.
Повелѣ купно фїлоту съ Полїперконтомъ, Амїнтомъ,
ї ценомъ, разнѣмъ путемъ їмтї. да бы новїї страхъ
персяномъ учинїлі. Уже отъ всѣхъ странъ оружїе
македонское блїстало, егда суностатѣ велїї страхъ
увїдѣлъ, памятї достойнїї бої даде, тако разумѣю,
яко нужда ї унѣлаго бодра творїтъ, а отчаянїе всегда
надежду

надежду подаємъ. Бесборужные хваталі вооруженыхъ, і тяжестію велікою тѣлесъ своїхъ, жестоко сражалісь, іхже самыхъ копіямі кололі. Аріобарсанъ же їмѣя прі себѣ 40 конныхъ, і 5000 пѣшихъ, сквосѣ самое воіско македонское, со многѣмъ пролітѣмъ крове своихъ, і македонянъ, прошелъ, хотящъ во столічныі градъ персеполь убѣжаті. Но оттуду его градскіе стражі отгналі. Сего раді вскорѣ на непріятеля пошелъ, і пакі боі обновѣвъ, со всѣмъ побѣжденъ, погібе. Кратеръ же вскорѣ со своїмъ прішелъ.

5. Царь же Александръ на томъ мѣстѣ поставѣлъ обозъ гдѣ непріятеля побѣдѣлъ. Ібо хотя і всѣхъ непріятелеі побѣдѣлъ і разгналъ отвсюду, однакожъ по многѣмъ мѣстамъ глубокія і крутыя рвы пресѣцалі путь. уже не раді непріятеля, но мѣстъ трудныхъ і прістрашныхъ, опасался їмѣти. Егда же Александръ ятсѣя путі, вручѣлі ему грамоты отъ мѣрѣдата, стража дарѣвыхъ сокровѣщъ, въ которыхъ писалъ, что граждѣне услышавъ о прішествіи твоємъ, хотѣмъ казну по себѣ разграбіти, сего раді да поспѣшаетъ, і самъ лучше да восметъ, покаса же і путь удобныі, хотя рѣка Араксъ і раздѣляетъ. Я ні коея доброты въ томъ царѣ, паче скорості, похваляю. занеже оставѣвъ пѣхоту, всю ночь толь далекѣмъ путемъ со утомленою конницею шелъ, і до Аракса рѣкѣ на росвѣтѣ прішелъ. Былі тамо села не далече, которыя расорѣвъ, мостъ іѣвъ нѣхъ на каме-

нїяхъ устроїлѣ. І уже не далече отъ града былѣ, тамо къ нему множество плѣненныхъ воїновъ бѣднѣхъ, помянувшѣ преждебывшее счастье, на встрѣченїе вышлї. Тамо было плѣненныхъ грековъ мало не четыре тысячї, которыхъ персяне разнымъ вымысломъ мучїлї. Інымъ ногї, інымъ рукї отсѣклї, ушы обрѣсалї, слова языка своего персїдскаго на нїхъ печаталї, і на болшее поруганїе оставїлї жївыхъ. тогда уже і самї не прї прежней свободѣ суще не возбранїлї їмъ. Сїї неволнїкї вїдѣлїся бытї акї нѣкїя їстукань, а не человекѣ, і нїчимъ возможно было їхъ познатї, кромѣ гласа человекска. Тѣмъ же болѣе слесѣ їсѣ чуждыхъ очесѣ возбудилї, нежелї самї їспустїлї: Санѣ тако вѣ разнымъ слосчастїї, купно всї былї равны; кто между їмї слополучнѣе познатї не было возможно. Но егда токмо воскїкнулї грецѣ ко Александру, отверсї очї намъ о їовїше, отмстїтелю обїды царства греческаго, всї чаялї себе, равнымъ мученїемъ казнїмъ бытї. Александрѣ же отерѣ слесы отъ очесѣ своїхъ, повелѣ їмъ добрую їмѣтї надежду, обѣщая яко женѣ гѣмѣї, ї домѣ своя вскорѣ устрѣтѣ: Обозѣ же отъ града на двѣ версты поставїлѣ; а Грекї уступя началї совѣтоватї о чемъ бы царя просїтї. І нѣцѣї совѣтовалї просїтї нѣкоторыхъ селѣ во Асїї, а їнїї возвратїтїся вѣ домѣ своя желалї: тогда свктемонѣ тако къ нїмъ рече. Кая сїя естѣ наша простота, что мы, которые нынѣ стыдїлїся їсѣ неволї і темнїцы, радї желанїя помощї їсытї; Хоцѣмъ лї, онѣя мукї

і казнї нашы, срамоты паче неже болѣшнї достоїны, акї нѣкую въ грѣцїи радость покасамї. Но тѣ легче бѣду на себѣ носятъ, которые укрываютъ оную: нї едіна отчїсна слосчастлївымъ такъ любесна, якоже уедїненїе, і сабытїе прежняго достоїнства. Сане которые много на мїлосердіе своїхъ нагѣются, тїи не вѣдятъ, что слезы оныхъ скоро їсыхаютъ. Нїкто того душевно любїтъ, которымъ гнушается. їбо бѣда плачетъ, а счастье гордїтся. Всякъ свое счастье въ памяті їмѣетъ, егда о чуждомъ совѣтуетъ.

Аще бы і мы обще въ томъ не былї бѣдствѣ, уже бы давно едінь другїмъ погнушался. Чему удївляемся сему, яко челоуѣцы счастливіи равныхъ себѣ їщутъ: Молю васъ, їже прежде време́не умершїи, поїщемъ мѣста. гдѣ бы намъ сія костї цѣлы сохранїтї, і гдѣ наши толь спрашныя язвы сохранїтъ сапоченїе. всеконечно къ женамъ нашїмъ, [сѣ которыми во младомъ воспастѣ мы жїлї] непрїятны возвратїмся, гдѣнї нашї лѣтамї і счастьемъ цвѣтуще, такожде і сроднїкї почають насъ їсѣ темнїцы убѣгшїхъ, і мносі лї обрящутся у насъ, которые бы моглї толь далекїи путь преїтї; далече до европы, въ послѣднїя восхода солнечнаго предѣлы завесены мы старые, немощные, большая же часть хромыхъ, можемъ лї то снести, что і вооруженыхъ побѣдїтелеї утомїло; Потомъ, жены сія, їхже намъ гдѣнїемъ послѣднее счастье і нужда, акї нѣкую утѣху даде

Ч 2

і малыхъ

і малыхъ гѣмѣй, возмемъ лѣ съ собою, ілі оставімъ їхъ: съ сімі аще возвратімся въ дома наші, нікто насъ не познаетъ. а ежелі оставімъ тѣхъ, которыхъ сгѣ спімъ, не знаемъ, аще успімъ тѣхъ, къ нѣмже поїдемъ: Между тѣмѣ пребудемъ, которые насъ уже бѣдными позналі. Сія рече Евктемонъ, емуже протівно начатъ глаголати ѳеететъ аѳінянінъ. Нікто побожныі, раді тѣла, і счастья пріключившагося намъ прічитати будетъ, что не природа, но суровство непріятелское сіе намъ сотворіло бѣдство, достоїнъ есть тоі всякаго сла, который премѣны случайныя стыдїтся. Понеже который не добрѣ о природѣ человѣческой рассуждаетъ, самъ не будетъ їмѣти о мѣлосердіи надежды, егоже їному не покажетъ. Се намъ бо сі: [чесо мы самі ні дерзнули когда могли пожелати] обѣщаютъ, отчїсну, женъ, гѣмѣй, і что человѣцы жїнію самѣняють, ілі смертію доступають. Чего же раді їсѣ сея темніцы не смѣемъ їзыти, їныі въ дому воздухъ, їное солнце, їныя нравы, їныі языкъ, пѣніе, чего і варвары себѣ желаютъ, каковы разумы наші, что самі хоцѣмъ оставити вещи бесцѣнныя, не їныя раді прічины тако слополучні, токмо акі бы насъ кто насїлствомъ отъ нїхъ отлучалъ. Асѣ воїстїнну въ домъ, і къ домашнімъ возвращуся, і великую мѣлоснь отъ царя получу.

А ежелі которыхъ жены і гѣмѣ сгѣ въ плѣненїи къ себѣ пріклонїлі. да остаются съ нїмі, а которые паче отчїсны

своея ні что любешнѣ імѣють, да оставяиѣ ихъ. Не мнози совѣта сего послушалѣ. Прочіихъ же свої обычаѣ, а не прірода преклонілі, усовѣтовалѣ бо просіті у Александра, да бы імѣ жіліще въ какомъ мѣстѣ назначілъ. Сего радї сто мужей акї пословъ между собою ізбралѣ, которыхъ Александръ увѣдѣвъ, чаялъ что о томъ хотяиѣ просіті, очемъ самъ помышлялъ, рече, повелѣхъ, да дадутъ вамъ на путь коні, къ сему же всякому по трї ста ефѣмковъ, егда же въ греческую страну сдраво і счастліво достігнете, пошщуся да бы нікто паче васъ былъ лучшїі. Но онї облѣвшеся слезамї, посупілі свої очі, ні воосрѣмї, ніже глаголатї дерзнулї. На конецъ царь, о прїчинѣ сїцевыя печалї, началъ істясати. Евктемонъ, такімъ же подобїемъ, яко прежде совѣтова товарищемъ своїмъ, рече ко царю. Сего радї Александръ не токмо обѣдствѣ но і о раскаянїі болѣснуя, повелѣ всякому дамї отъ нїхъ по тысяще ефѣмковъ, і по десяти гнѣсѣвъ кавтановъ, такожде разныя скотины, і хлѣба, да бы землю себѣ даную, орали, і сѣяли.

6: Наупрїе александръ созвавъ полководцевъ своїхъ къ себѣ, рече: нікоторые градъ грекомъ такъ вреденъ, якоже столица древнихъ царей персїдскихъ. Оттуду оная бесчисленная воїнства ізшедше, на отечество наше нападенїе чїнілі. Оттуду во первыхъ дарїї, потомъ ксерксъ іыде, і на Европу немілостїво наступалъ. Сего радї на отмщенїе отцевъ нашихъ, разоренїемъ сего,

достойную жертву прінесемь. Уже персяне устрашѣвше-
ся. гдѣ кто могъ, побѣжалѣ, оставя градъ, егда александръ
полкѣ, безъ всякаго медленія прівелъ. Много прежде
градовъ, царскімі богатствы іsobілныхъ, всялъ. іныя
пріступомъ, а іныя самі поддалѣся. Но того града было
сокровище, паче всѣхъ градовъ іныхъ сокровищъ честнѣ-
ше імножайше. Тамо всего царства персідскаго імѣніе
собрано было, слава і сребра безчисленно, одежды, всякія
домашнія вещи, не радѣ токмо нужды, но радѣ показанія
іsobілства своего. Сего радѣ і самі македоняне между
собою распрю чинилѣ, былъ непріятель, томъ который
бы драгоцѣннѣе какую корысть себѣ всялъ. І егда всего,
что обрѣлѣ, взятѣ не возмоглѣ; [сане тѣхъ вещей не бралѣ,
но токмо цѣнлѣ:] расдѣралѣ царскія одежды на частѣ,
всякъ къ себѣ влекущъ. славы же і серебряные сосуды
іzбраннаго художества сѣкірамѣ рассѣкалѣ, і все грабілѣ,
ні чего въ цѣлостѣ не оставилѣ. Ідолы сокрушѣвше кто
что взялъ, той то і понесъ, і не токмо сребролюбіе, но
і мучителство во градѣ вятомъ умножено было. Мнозі
сла томъ і серебромъ отягощенні, плѣнникѣвъ убѣвалѣ,
і тако весма не рассудно смертѣ тѣхъ предавалѣ, кото-
рые і на путѣ іхъ встрѣчалѣ, і которые прежде чресъ
окупъ мѣлосердія просилѣ, того радѣ множество пер-
сянъ своею охотою погѣбло: егда облекшеся въ драгія
одежды, съ женамі і дѣтми въ глубокія рвы со стѣнъ
градскіхъ металѣся. ініи же огонь подъ дома своя

положивше, совсѣмѣ своїмѣ жгліся, акї бы і Александрѣ такожде хотѣль творити, такѣ їмѣ касалося. Обаче Александрѣ, женскому полу і їх одеждамѣ, повелѣ не касатися. Повѣствуется; яко во градѣ семѣ премоное множество денегѣ взято, еже егда їмовѣрно есть. Но їлі вѣ иныхѣ сумнѣваемся, їлі вѣру емлемѣ, яко вѣ кашѣ града того было і 20000 талантовѣ, которые да бы весті сѣ собою. [радї нужды і росходовѣ воїнскїхѣ умыслїлѣ всїи:] повелѣ їсѣ Сузы града і Вавїлона прївести коней, і мсковѣ, еще всїї кѣ тої кашѣ їсѣ града взятаго їменемѣ Пасергада, 6000 талантовѣ. Согдалѣ сѣї градѣ Пасергадѣ, царѣ кїрѣ. егоже предаде Глобарѣ. Александрѣ же крѣпость градскую Персеполя; тремѣ тысящамѣ македонянѣ вручїлѣ. Нїкарїду оберегати повелѣлѣ. Тїрїдату же, который казну предпоянутаю предаде, вѣ старомѣ чїнѣ быти, вѣ коемѣ прежде былѣ у дарїа, повелѣлѣ; болшую часть воїска і тягостї воїнскїя оставїлѣ, Парменїону і Кратеру вручїлѣ во управленїе. Самѣ же сѣ тысящею конїцы, і сѣ пѣхотою легкою вѣ далнюю страну персїдскую на весну поїде, аще і превелїкїя дождї і несносная погода была, отѣ чего ему прїскорбно было, обаче по намѣренїю своему на путь устремїлѣся. Егда же вѣ такое мѣсто прїшелѣ, гдѣ превелїкїмѣ снѣгомѣ весь путь занесло, і уже отѣ мраса велїкаго весь оледенѣлѣ. земля та толь мрасомѣ і оледенѣнїемѣ обложена, і пустая, і людемѣ незнаемая, утомленыхѣ воїновѣ устрашїла -

чаялї

чаялі что уже до рубежѣ всея вселенныя дошлѣ. Смотрѣлі сумнѣвающєся, что всегдѣ пустыя мѣста былі, неімѣющыя ні малую часть путі ні слѣда чело-вѣческа, і донелѣже еще солнца і неба нелішіліся, восвратітіся хотѣлі. Царь же страхомъ обвѣтыхъ, сѣло опасенъ былъ увѣщаваті. Но самъ съ коня слѣсѣ, пѣшъ чресъ снѣгъ і легъ пошелъ, стыдно было, во первыхъ блѣжнімъ его, по томъ і полководцамъ, на конецъ і воіскому не ітти са нѣмъ. Первоубо самъ сѣкі-рою легъ расчѣкалъ, путь себѣ творя, а на него сряще і прочіи такожде уготовлялі путь. Прешедъ убо тѣ лѣса неудобопроходныя, рѣдкіі челоуѣческіі слѣдъ, і скотіну стадамі на поляхъ ходящую увѣдѣлі. жїтелі же тоя страны, не далече отъ другъ друга по домамъ жївущіі, до того времені чаялі, что нікто къ нѣмъ можетъ прїіти, егда же увѣдѣлі Александрово воіско, своіхъ побѣлі, которые съ нѣмъ не могли бѣжати, а самі въ горы превелікія снѣгамъ занесенныя побѣжалі, Но по томъ, егда чресъ плѣнниковъ разговорамі по малу свѣрѣп-ство въ нѣхъ Александръ укротілъ, предадіся ему. онъ такожде нікаковоі жестокості імъ не учініл: Тѣмъ же ра-зорівъ села персїдскія, городковъ много во облаганіе свое покорівъ, прїіде къ мардомъ народу сѣло воінственному, і много отъ прочіхъ персянъ нравовъ і жїтія імѣющему. Сосїдають себѣ въ горахъ вертепы. гдѣ съ женамі і дѣтми своїмі обїтають. скотіннымъ ілі свѣрѣнымъ мясомъ

мясомъ питаются. Женскіи полъ, аще бы ихъ природа інако пребывала, нравы їмѣють простыя. Власы жестокія, гнусно на главахъ вѣсящія, срачїцы короткія, повыше колѣнь, пращамі себѣ лобъ обвязываютъ, сіе вмѣсто оружія і украшенія їмѣють. Но счастье Александрово і той народъ укротило. І тако въ тридесятыи день по опшествіи своемъ їсѣ персеполя, возвратїлся пакї въ него. По томъ дары другамъ і прочїимъ всякому по достоинству заслуженія даде. І мало не все їмъ расгѣлѣлъ что въ томъ градѣ всялъ.

7: Но оное неїсреченное їсрядство ума, которое Александръ въ себѣ їмѣлъ отъ природы, оное добродѣтели благородїе, їмже всѣхъ цареї превосходилъ, оное постоянство которое въ прїключївшихся бѣдствахъ, въ управленїи всякихъ дѣлъ. і стросенїи охоту і скорость умножало, къ подданнымъ вѣрность, ко плѣннїкамъ мїлость, въ прокладахъ проїсволныхъ і обыкновенныхъ воздержанїе, уже нынѣ несноснымъ пїянства желанїемъ Александръ обесчестїлъ. еще бо егда непрїятель Дарїї, который съ нїмъ о царствѣ воїну їмѣлъ, наїпаче же воїну уготовлялъ, гдѣ въ новыя народы вятые, новымъ владѣнїемъ гнушалїся, Александръ по всякъ день къ нїмъ во обїталїща ходїлъ, гдѣ жены жїлї, не тѣ которыя честно і сохраннымъ себе водїлї, но блуднїцы, свободнѣе нежелї подобаше съ вооруженнымъ жїтї обыкоша. їсѣ тѣхъ едина їме-

немь Оаїса, напівшіся п'яна, кь Александру рече: веліку
благодарность оть всѣхъ грековъ, себѣ обрящеші,
аще палаты царєі персїдскїхъ сожещї повелїші, того
онї оть тебе ожїдають, їхже грады рука персїдская
разорїла. Женѣ тої блуднїцѣ п'яної, о толь велікомь
дѣлѣ совѣмь сеї предложївшеї, мносі такожде п'янії
сїе похвалїлі. А самь царь наїначе лѣбостяжатемень,
нежелї терпѣлївъ, сїї, рече: Чего радї обїды царства
греческаго не їмѣемь отмстїтї: Чего радї града того
не сожещї; Всї п'янії суще бесмѣрно, начаша сажїгатї
градъ, емуже вооруженїі уступїлі. І перво царь Але-
ксандръ огонь верже на царскїя полаты, по томь пїрую-
щїі, і слугї, і блуднїцы. Тѣ палаты царскїя мало не
всѣ оть кедра хїмростно состроены былї. Сего радї
скоро їмь загорѣвшимся, велїі воспалїлся огонь. Сїе
вїдя воїнство, не далече оть града стоящее, чаяло
что ѣкимь каковымь лїбо случаемь пожаръ стался.
на помощь прїбѣжалї. Но прїбѣгше кь палатамь цар-
скїмь, увїдѣлї, яко царь еще поджїгаеть. Тѣмь вос-
бужденї, воду прїнесеную повергше, подгнѣпу началї
метатї. Таковос окончанїе получилъ дворъ царскїї
всего востока солнечного, гдѣ толїко народовъ судъ
прїїмалї, отчїсна толїкїхъ царєі, нѣкое страшїлїще
всего царства греческаго, егда тысяща караблєї,
ї толь воїско велїкое їсходїло, которое егда не всю
Европу осаждало, ї море кораблямї наполняло сквосъ
горы скважнїі учїнївъ, море въ онїя проведе. Обаче

тої царскіѣ дворѣ , не чресѣ многая лѣта по расореніи свосѣ , пакі восталѣ. Владѣлствовалі інымі городами царѣ Македонскіи, которыя нынѣ держатѣ Паряне, но того нѣже знаѣ бы былѣ , аще бы рѣка Араксѣ его не показывала , не далече бо текла отѣ стѣнѣ крѣпості тоя, отѣ самага града 20 стадіи, паче вѣрятѣ, нежелі знаѣтѣ жїтелі тамошніи. Тѣмже срамлялїся самі Македоняне, что царѣ ихѣ толь преславныи грады сожже вѣ пїянствѣ. І тако премѣнївшє мнѣнїє свое, склонїлїся кѣ тому, будто бы інымѣ образомъ невозможно было погїбнутї. царѣ же Александрѣ воставѣ отѣ сна, освобождену главу їмѣя отѣ пїянства, начатѣ раскаяватїся, і рече: персяне болшую бы муку іказнѣ, і всякія своя обїды, учїнїлї бы грекамѣ, еже лї бы на ксерксовѣ престолѣ вѣ дому семѣ царскомѣ чаялї меня вїдѣтї.

На утрїє проводнїку своему Лікіанїну, егоже провожденїємѣ, вшелѣ вѣ Персїду, 30 талантовѣ Александрѣ дарова. Оттуда вѣ царство Мїдское пошелѣ, гдѣ новое воїнство їзѣклїкїи стрѣте его 5000 пѣхоты, коннїцы 1000. надѣ обоїми же былѣ полководецѣ платонѣ Аѣнеанїнѣ. Сїмі полками воїнство свое наполнївѣ Александрѣ намѣрїлїся за Дарїємѣ їтї.

8. Дарїи уже во екбатану, вѣ столицу государства мїдскаго прїшелѣ, которую нынѣ подѣ областїю своею держатѣ паряне, і лѣтомѣ обыкоша тамо жїтї. По томѣ умыслїлѣ їтї вѣ бактры, но убоявсѣ да бы его Александрѣ скоро не достїгѣ, совѣтѣ тої, і намѣрен-

ный путь премѣнѣлъ. Александръ же былъ отъ Даріа еще расстояніемъ на полторы тысящѣ стадіи, но противъ скорости его, нѣ едѣно расстояніе вѣдѣлося быти ему далеко. Того ради на войну уготовлялся паче, нежели бѣжати уготовлялся. Имѣлъ же 30000 пѣхоты, а между имѣ было 4000 грековъ, которые за царя готовы были умерти. Также съ пращами, и съ луками было 4000, кромѣ тѣхъ еще было 3300 конныхъ бактріанъ. Тѣхъ подъ своимъ владѣтельствомъ имѣлъ бесѣ, воевода бактріанскаго государства. съ сѣмъ воинствомъ Даріи уклонився мало отъ обыкновеннаго пути воинскаго, повелѣлъ предъ собою имѣти кошевыми и оберегателемъ обоса. Потомъ прѣзвавъ своихъ полководцевъ глагола. Аще бы я счастье съ бесѣльными воинами, и съ сѣцевыми [которые какова нѣбудь житія, паче честныя смерти, желаютъ] совокупило, лучше бы умолчалъ я нынѣ, нежели прасдная словеса проѣсносѣлъ. Но вашу вѣрность и мужество ѣсвѣстнымъ свѣдѣтельствомъ, паче желанія моего, ѣскусѣхъ. Тѣмъ же напаче долженъ есмь, да бы сѣцевыхъ друзей былъ достоинъ, нежели усумнѣвался, премѣнѣстеся ли. Вы ѣсѣ толь многихъ тысящеѣ, которыя подъ моимъ обладаніемъ были, мене дважды побѣждена, дважды убѣжавша, не оступѣли отъ мене, и бѣгущему мнѣ послѣдовали. Вѣрность и постоянство ваше сѣе творѣтъ, что еще я вѣмъ быти царя. ѣсмѣнники, и бѣглецы во градѣхъ моихъ царствуютъ, не ради того,

яко тоя честї достоїні сущѣ , но да бы тая імѣніа ,
і честї їхъ васѣ прїклонїло . обаче въ лучше восхо-
тѣсте мнѣ , нежелї побѣдїтелю послѣдоватї , премного
достоїні есте того , аще азъ не возмогу за ту вашу
добродѣтель вамѣ восдати , бо сі вмѣсто мене воїстї-
нну восхадуть . Ніже едїнъ тако глухїи будетъ въ кѣхъ ,
ніже едїна сіце неблагодарная слава , которая до небесъ
въ чнїа памяти васѣ не превознесетъ . Тако аще бы і
мыслилъ предъ супостатомъ убѣгатї , что мнѣ естѣ
паче всего мерско , такое сердце і добродѣтель въ васѣ
вїдя , ополчуся протїво супостату . Доколѣ въ царствѣ
моемъ буду ігоняемъ , доколѣ предъ ламї царства моего
предъ царемъ странїымъ і прїшелемъ буду бѣгатї ;
егда возмогу , ілі мечемъ что погубїхъ , отняті , ілі
честною смертїю погїбнутї ; Токмо аще бы мое дѣло
было лучше , ожїдатї повелѣніа побѣдїтелева , по прї-
мѣру і Маса , і Мїрєна , упросїтї себѣ у него царства
едїнаго народа , гдѣ онъ паче славѣ своеї , нежелї гнѣву
угождатї будетъ . Да сохранятѣ мя бо сі отъ того ,
да бы кто мое главы моея украшенїе , ілі всятї , ілі
дароватї возмогъ . донелѣже азъ живъ есмъ , царства
моего не лішуся , едїнъ і тоїже і царства моего ісравїа
конецъ будетъ . Аще та въ васѣ храбростъ , аще тої
законъ , всї будете свободні : ні кто отъ васѣ унїчи-
женїа македонскаго , нікто ліца гордаго їматъ тер-
пѣтї . всякаго десїца своя , ілі отпущенїе толїко мно-

гїхъ золь, ілі ко́нець сотворїтъ. Воїстїнну како не въ еді-
номъ состоянїї счастье есмь. азъ прї мѣрѣ того, самъ
есмь. Сего радї премѣненїя отъ него мїлостїваго ождаю.
Но аще бої праведною і благочїнною воїною гнушают-
ся, обаче храброму воїну честно подобаетъ умертї.
Молю васъ, радї прежде бѣвшихъ царї праотцевъ моїхъ,
которыя всего востока царствамї въ бесмертної памяті
владѣтельствовалї, радї тѣхъ воїновъ, їмже македоняне
въ нѣкое время данъ давалї, радї толїкаго воїнства
моремъ въ грецію посланаго, радї множества знаменъ
по побѣдахъ, поставленыхъ, да воспрїимете крове вашея
благороднїя, і народа вашего храбростъ і сердце до-
стойное: такожде да поїдете тѣмъ постоянствомъ,
протїво предвїдущїмъ бѣдствамъ, якоже і прежде: что
лїбо счастье восхоцетъ творїтї. Воїстїнну ілі велїкая
побѣда, ілі преславнїї бої, въ вѣчная времена бесмер-
тна мя сотворїтъ.

9: По окончанїї рѣчї дарїя царя, настоящїї въ блї-
зостї страхъ, всѣхъ сердца і бодростъ ужасе, нїже
бо совѣтоватї, нїже глаголатї моглї; Артабасъ дре-
внѣйшїї между другї его, которыї, [якоже многокра-
тно прїпомянухомъ] у фїліппа нѣкогда въ гощенїї
прїятъ бѣлъ, рече: Мы въ гражайшїя одеждѣ облек-
тешя, оружїе сѣло блїстающее возмемъ, і во-
слѣдъ тебе царя нашего на брань поїдемъ съ тако-
вымъ намѣренїемъ, на побѣду паче надѣющяся;

нежелї

нежелі смерті боящися. всѣмъ сіе слово угодно показалося.

Но набарсанъ на томже совѣтѣ бывши, тогда съ бесомъ, уже прежде согласился противъ даріа, і намѣреніе положилъ, повелѣти воінству, которое прі себѣ имѣлѣ, поимати даріа і свясати, да бы Александръ, аще ихъ погонитъ, отгати жива, і тѣмъ себѣ милость у Александра обрѣсти: веліе дѣло рассуждающе, еже бы даріа поимати, і аще въ бѣгство устремится, поймавши его то убити, і убивше, царствомъ его облагати, і воіну обновити умысли. О томъ убійствѣ многое время размышляюще, і пунъ ко ісполненію намѣренія своего уготовляюще. Набарсанъ началъ глаголати: Царю, вѣмъ азъ, яко совѣтъ мой съ первоначалія твоимъ ушесамъ непріятенъ будетъ. Но і врачеве великія болѣзні жестокіми врачевствы лечатъ, і карабелникъ, егда сокрушенія карабелнаго боится, раді цѣлості, вся ісѣ карабля ісметаєтъ. Азъ обаче не совѣтую, да бы убытокъ яковѣ учинилъ, но да бы і себе самага, і царство совѣтомъ добрымъ сохранилъ есѣ. боговъ разгнѣваныхъ имѣюще воюємъ, і упрямое счастье персянъ гонити не престаєтъ. Вновь началі і новое воіско собраті потреба. счастье і царство вручі іному на время: егоже до того времени будетъ называти царемъ, дондеже супостатъ ісѣ Асіи вѣступитъ: побѣдитель потомъ пакі тебѣ отдасть. что въ ско-

ромъ

ромъ времені расумъ обѣщаваєть согбяті. бактріанское государство еще цбѣло, индіане, і сагіні, въ твоєй власті; толіко много народовъ, толіко много воіска, толіко много конніцѣ і пѣхотѣ тѣсящеі, на обновленіе воіны, сілы готовѣ обрящеші; большая еще частѣ воінства, нежелі прежде бѣла, осталася. Чесо раді на погібелѣ, обрасомъ свѣрѣнымъ, нерасумно і не попребно бѣжимъ; Храбрѣхъ мужей естѣ, паче пресіраті смертѣ, нежелі возненавѣдѣті сдравіе, многократно непріятнѣі стужающе отъ трудовъ, о полеснѣшемъ дѣлѣ промышляють, сане добродѣтель нѣ едіно дѣло не іскусѣші оставляєть; а смертѣ вся окончаєть, кѣ неіже недѣлностно ітмѣ, всякому подобаєть. тѣмже аще кѣ бактріанамъ восхощемъ ітмѣ, акі кѣ надежному і бесбѣспрашному мѣсту поїдемъ. бѣсса намѣстнѣка тамо того царства, време не раді такового вмѣсто царя учінімъ. Которѣі все усмірѣвъ отбдаєть вѣрно тебѣ істинному царю государство. Нѣстѣ удѣвленія, яко гаріі въ то время гнѣва удержаті не возмогъ, аще бесчїніе набарсаново, въ словахъ і потаенно бѣло, обаче восопѣл. бесчїннѣі плѣннїче, обрѣлѣ лі есі время себѣ жслаемое гдѣ убївство открѣті; і ізвлекъ мечѣ хотѣлѣ его пораїті: аще бы вскорѣ не предсталѣ бѣсѣ св бактріанамі, прося о немъ, і ліце печалное показуя. На конецъ аще бы не укротїлсѣ, въ тоже бы время связалі его.

Потомъ

Потомъ набарсанъ ушелъ, а са нѣмъ ѿыде і бесѣ; воіску же которое подъ своею властію імѣлі, отъ прочаго воінства отлучітисѣ велѣлі, і собратисѣ къ своему таіному совѣту, да бы совершітѣ намѣреніе свое. Артабасъ же смотря по случаю оному, рѣчь Дарію пріличную предложілъ, хотя его укротитѣ, таже увѣщавалъ, да понесетъ въ кротості, что нѣ было, обаче не отъ чужихъ но отъ своихъ, ілі глупость, ілі погрѣшеніе. Ібо Александръ сіленъ ополченіемъ своимъ наступатѣ на насъ, хотя бы і всі совокупно былѣ, каковъ конецъ случілся бы, егда бы бѣгу ты ялся, онѣ такожде са тобою устремляющесѣ, будутъ тебѣ непріятелѣ. Сіце укротілся Даріі, і хотѣлъ воістінну съ воіскимъ ітти, но відя всѣхъ въ расдорѣ і смятеніи; тамо остался въ великомъ сомнѣніи і печалі своей, і абіе во отчаяніе прішедъ, въ шатръ заключілся. тогда во обѣ [въ немже управителя не было,] разныя мятежи учініліся, нѣ коего орагѣніи общемъ совѣта не стало, якоже прежде было. Полковникъ же греческаго воінства іменемъ патронъ, своимъ повелѣ, да будутъ готовы ко оружію. А персяне отъ прочихъ отгѣліліся. бесѣ же съ бактріанамѣ былъ согласенъ, і прісвалъ къ своему едіномыслию персянъ, сказую государство бактріанское въ цѣлості, і богатства его, такожде і настоящая бѣдства. Персянъ мало не всѣхъ гласъ былъ едінь, что отъ царя отступитѣ не достоитъ. Между тѣмъ

Артабасъ вся должності своя акі полководець управлѣ , самъ по шатрамъ персскѣмъ ходѣ , і всякаго наедѣнѣ , такожде і обще увѣщавалъ , дондеже ісвѣстенъ стался , что готовы со всякою вѣрностію на все , онъ же съ великѣмъ трудомъ і дарія уполѣ , да бы піщѣ вкусѣ , і сердце царское укрѣплѣ .

10. Но бесѣ і Набарзанъ еже прежде умыслѣ , оное всеконечно тѣчался совершитѣ , желающе сѣло царства . Но донелѣже живѣ былѣ Даріі , того получитѣ не могли . [Сانه тамошніе народы чѣнѣ царскіі въ великоі і удѣвѣтелноі честѣ імѣютѣ , всі на едѣно токмо собѣраются , і тако въ счастѣі , якоже і въ слополучѣі совершенную воздаютѣ честь .] Восбуждаше же нечестѣвыхъ сердца страна та , гдѣ первыя чѣны воїні імѣлѣ во оружіі , положеніе мѣста нѣвъ едѣномъ народѣ лутче было . третѣю часть Асїі обдержѣтѣ . Толѣко много юношеі воїнскѣхъ імѣетѣ , елѣко воїновѣ Даріі въ прежде бывшія баталїі потерялѣ . Сего радѣ не токмо его , но і Александра нѣ во что вмѣнялѣ . оттуду хотѣлѣ государству помощь дати , аще бы імѣ обладалѣ . Многое время о всемъ размышляюще , сѣце усовѣтовалѣ , чрезѣ воїновѣ бактрїанскѣхъ , которые на все готовы былѣ , царя поїматѣ , і послатѣ ко Александру , воспѣщающе , яко жѣва хранятѣ его , і да бы сѣцевою ізмѣною Александрѣ не оскорбѣлся , [о семъ опасны былѣ ,] умыслѣлѣ Даріа убѣвше въ бактрїанскую страну съ воїнствомъ своимъ

своѣмъ возвратѣтисѧ. Но явно нѣ коѣмъ подобѣемъ воз-
могли тое совершити, понеже толѣко многѧ тысящѣ
персянъ, не далѣ бы убѣити царя. І наипаче боялѣся вѣр-
наго царю воѣнства греческаго. Тѣмъ же еже не могуще
сѣлою, то чрезъ їзмѣну совершити потщалѣся. Умыслилѣ
бо акѣ жалость нѣкую въ себѣ показати, что отъ иныхъ
персянъ отлучилѣся, і предъ царемъ въ страхѣ і трепетѣ
своѣмъ у престола его оправдѣтисѧ. Обаче послалѣ нѣ-
которыхъ, да бы персянъ, і надеждою і страхомъ прѣ-
глашалѣ, что главы своя на смерть несуть, показую-
ще. Се бактрѣанское государство отверсто ожѣдаемъ
васъ всѣхъ, і дарамѣ і богатствомъ всякѣмъ, егоже вы
не чаялѣ, хочѣмъ всякаго обогатити. Сѣ їмъ гла-
голющымъ, прѣиде Артабасъ, їлѣ по повелѣнію цар-
скому, їлѣ своею волею, возвѣщая, яко Дарїї гнѣвъ свой
укротилъ, і по прежнему мѣлость у него їмѣти будутъ.
Тѣмъ же начаша будто плакатѣ оправданіе предлагающе,
і Артабаса моляще, да бы ихъ у царя заступилъ, і про-
шеніе отъ нихъ ко дарїю донесъ. Сѣце ношѣ прешедшеї,
прежде восхода солнечнаго Набарсанъ съ бактрѣанамѣ
сталъ предъ шатромъ царскѣмъ, акѣ радѣ обыкновенныя
службы, бесчѣнное свое намѣреніе покрывая. Дарїї же
знакъ давъ на путь, по прежнему обычаю на колесницѣ
сѣде. Тогда Набарсанъ і прочїї їзмѣнникѣ, падше на
колѣна, поклоненіе ему отдавалѣ, котораго связати вскорѣ
хотѣлѣ, такожде слезы їсѣ очесъ покаянія своего

во свідѣтелство іслївалї (тако смислѣ челоуѣческїї коварство можетъ умышляти.) Потомъ рабское і печальное прошенїе о прощенїї чїнілі, і тѣмъ дарїя челоуѣка отъ прїроды незлобіва, праведна і кротка, не токмо ко увѣренїю, но і ко слезамъ склонїлі. Обаче і тогда слохїтраго своего намѣренїя не отступїлі, аще і зналі, какъ ву царю і челоуѣку ісмѣнілі. Дарїї уповая отъ домашнїя погїбелї бытіи свободенъ, предвуспѣвающїя тогда, отъ Александровы токмо, еяже ужасался, тїчался убѣжати.

ІІ: Полководецъ же греческїї іменемъ Патронъ повелѣ своїмъ ратнымъ да бы оружіемъ, которое было прїніхъ, вооружїлїся, і на всякое повелѣнїе былі готовы. А самъ са колеснїцею царскою їде; смотря времеи рѣчь дарїю предложїти, понеже о намѣренїї бессовомъ ісвѣстенъ былъ. Но бесъ того самага боялся, на іначе акї спражъ нежелї спунїкъ отъ колеснїцы не отступалъ. Тѣмже полководецъ Патронъ многое время удержаваяся отъ рѣчи своея въ вѣрности і страсѣ опасенъ бывъ, на царя непрестанно посматрївалъ. Царь же егда его увїдѣлъ на него всїрающе, прїсвалъ будакса скопца, между блїжнїмї са колеснїцею їдуща, повелѣ его вопросїти не желаетъ ли чего Патронъ отъ него, онъ же отвѣща, что всеконечно желаетъ, но да прочїї не слышатъ, таїно бы ему рѣчь предложїлъ. Тѣмже повелѣ Дарїї къ самої колеснїцѣ прїступїти, і бесъ переводчїка доносїти; (понеже языкъ греческїї

скії дарії разумѣль:) Онъ же рече; Царю, было насъ грековъ пятьдесятъ тысячъ въ войскѣ твоёмъ, но нынѣ малая часть осталася воіска того, всѣ счастья твоего друзі, тѣ же і въ нынѣшнемъ состояніи счастья. якоже і въ прежде цвѣтущемъ неізмѣнно вѣрні, куда токмо обратішися, і мѣсто ісбереші, поїдемъ. і вмѣсто отчизны своея імѣші то будемъ. Счастіе і не счастье совокупило насъ съ тобою. Но тою вѣрностію непремѣнною і непреодоленною, молю тя і заклінаю, да въ обоѣ нашемъ повеліші шатеръ свой поставити; мы да будемъ стражі сравія твоего. Лішіліся мы греческія землі, бактровъ не імѣмъ, въ тебѣ надежду мы всю полагаемъ, о да бы і прочіи таковы были. болѣе доносити не надлежитъ. Я іносемиць, сравія твоего хранити не желалъ бы, ежели бы вѣрѣлъ, что іны кто можетъ вмѣсто мене то сотворити.

Бессъ же аще греческі глаголати і не разумѣль, обаче облічаемъ совѣстію, всеконечно мыслілъ, яко Патронъ о ізмѣнѣ его далъ царю вѣдомость, увѣдомяся же отъ греческаго толмача, утверділся въ томъ. Но дарії, еліко возможно было отъ ліца его познати, ні мало устрашілся, начатъ вопрошати о прічинѣ того навѣта предложеннаго, патронъ же болѣе не прілагая, рече: Бессъ і Набарсанъ ізмѣну на тя уготовляютъ. счастье твое і животь въ послѣдней погібелі. День сеі, ілі твоіми убійцамъ, ілі тебѣ будетъ послѣдній. (Тако патронъ

въцѣлости царя сохраняя, славу себѣ получѣлъ. Якоже хотѣтъ, тако да коварствуютъ (аѳеѣсты,) которые надѣются, яко въ дѣлахъ человѣческихъ, все самослучаѣно, а не по смотренію божію бываеѣтъ, всякъ бо по дѣламъ мсду прѣемлетъ. Дарїи же сїце къ патрону отвѣща. Аще і сѣло вѣрностъ греческая мнѣ ісвѣстна естѣ, обаче не хочу отъ племени моего отступити. Труднѣе мнѣ, сло о комъ мыслити, нежелѣ уловлену быти, что нѣ нанесетъ счастіе мнѣ, между своїми хочу терпѣти, нежелѣ отъ нихъ убѣжити. Не вскорѣ погібну, егда воѣнство мое живу мнѣ быти похощетъ. Патронъ сїя слышавъ отчаявся дарїева здравїя, къ своїмъ грекамъ, їмже полководецъ былъ, возвратїлся.

12; Бессъ же всеконечно убїтї царя устремїлся. Но опасаяся того, еже бы милосїні Александровы не потерялъ, аще убїтаго дарїя ему предастъ; на будущую ноцъ слохїтрое свое намѣренїе отложївъ, благодарствїе дарїю воздаетъ, что їзмѣнника того грека їменемъ патрона, которїи уже на счастїе Александрово началъ смотрѣти мудро і опасно совѣта его не послушалъ: главу бы (рече) твою, о царю въ даръ Александру отнесъ патронъ, і удѣлятїся сему [рече бессъ] не достойѣтъ, понеже патронъ человѣкъ нанятїи, готовъ во всемъ продажу чїнїти, безчаденъ сїи і бесъ отчїсны отъ всего свѣта їгнанъ, всегдашнїи непрїятель,

на всякое велѣніе поторжное готовѣ. Егда же того бѣсса самага дарїи увѣряль, начатѣ оправдатися, і бо говѣ отеческихъ во свѣдѣтелство вѣрности своея прїсыватї. Дарїи же лицемъ не противенъ тому показался, обаче повѣрилъ что грекї істинну предлагалї. Но і то уже случїлося, что тако слая прїчина была еже невѣрїтї своїмъ, якоже і датїся, яту быні і отъ іноплеменныхъ, трїтцатѣ бо тысящѣ было мятежниковъ. Патронъ же полководецъ токмо їмѣлъ 4000, которымъ аще бы сдравїе свое дарїи вѣрилъ: въ своихъ персянехъ невѣрность облїчилъ бы, і бесъ всякаго неудобства їсмѣнїикамъ, на їхъ слоумышленїе прїчину далъ бы. Сего радї їзбралъ неправедно, нежелї праведно насїлство і напастъ терпѣтї. Обаче бѣссу, їсмѣну свою очїщающему сїце отвѣщаль. Знаю я, что не меньшая естъ Александрова правда, нежелї храбрость. Прелщаются тѣ, которые са їсмѣну чаютъ себѣ мзгу отъ него прїятї.

Нощъ уже прїблїжашеся. і персяне оружїе началї скїдыватї, і расходїтїся по обыкновенїю, потребѣ радї во градъ блїжнїи. Но бактрїане (по повелѣнїю бѣссову) вооруженї стоялї. Тогда дарїи велѣлъ прїсватї къ себѣ Артабаса. і что патронъ ему совѣтоваль, предложїлъ, рече Артабасъ, не сумнѣваюся, что бы лучше ты учїнїлъ, еже бы шатерь свой между греческимъ обосомъ поставїлъ. Понеже персяне о пагубѣ услышавше, сюды соберутся со скоростїю. Но дарїи познавъ время нагна-

ченое

ченное слополучія, і уже не могли понести коєго лїбо добраго совѣта, єди́ну вѣ томѣ слополучі́ї своємѣ помо́щъ, Артабаса, вѣ послѣднее сѣ нїмѣ бесѣ́дуя обня́лъ, і доволно плакався, обѣмлю́ща єго повелѣ́ отъѣ́ти, по томѣ главу накрывѣ́, да бы на отходящаго сѣ воздѣ́ханіємъ, отъ него акі́ отъ́ царя, не смотре́лъ, і на послѣ́докъ да́рїї на землю поверже́ся. Тогда обы́кновенні́ страже́, сдраві́е царское отъ всякаго навѣ́та хранящї́ убѣ́жалі, помѣ́шляюще, яко протї́ву навѣ́тующїхъ вооруженныхъ мятежні́ковъ ополчі́тіся не могли́. Сего радї́ вѣ шатрѣ́ кромѣ́ не многїхъ скопцевъ прї́ царѣ́ стоящїхъ, і́гдѣ́ скриві́тися не ї́мущїхъ, ні́кто ї́нѣ бы́лъ. Да́рїї же єди́нѣ ле́жа бесѣ́ всѣ́хъ, разнїя мѣ́слї́ предлага́лъ себѣ́. І́ уже пусты́и шатерѣ́, которы́ї доселѣ́ вмѣ́сто веселїя ї́мѣ́лъ, возненавї́дѣ́лъ, і́ будакса скопца прї́сватї́ велѣ́лъ, на сго́же посмотре́въ рече́: ї́дите і́ о себѣ́ промѣ́шляйте вы́, ї́же да́же до́ конца́ царю́ своему́, я́коже подобаше́, вѣ́рно служи́лі. А́зѣ́ сгдѣ́ оконча́нїя не́счастїя́ моего́ о́ждаю. чаю́ у́дївляе́шїся, что́ жї́тїя́ моего́ неоконча́ваю, но́ чужде́ю сло́бою, а не́ мое́ю, лу́чше мѣ́ е́сть у́мре́ти.

Скоро по скончанїї тоя рѣ́чї, будаксѣ́ скопцевъ́ воздѣ́ханіємъ і́ ры́даніємъ не то́кмо шатерѣ́, но і́ обо́ѣ́ напо́лнїлъ. Прї́бѣ́жалі́ по томѣ́ ї́ні́, одѣ́ѣ́нїє на себѣ́ растерсавше́, болѣ́зненнымъ́ вопле́мъ о́ царѣ́ плака́ліся. Е́же перся́не уса́вїшавше́, ні́ са ору́жіє́ дерзну́лі я́тіся, да́ бы

да бы сь бактрїанами бранї не учїнілі, нїже смїрно
стоялі, да не возмнятся бымі їсмїннїкї, бесчїнно
отступївшє господїна свого. Тїмже во всемь обосѣ,
разнїї і не согласнїї вопль стася бесѣ полководца і
управленїя. Тогда возвѣстїша бессу і набарсану сою-
знїкї їхъ, яко царь самъ себе смертї предаде, рїданїе
і плачь прелстїль ихъ о томь. Тако на скорѣихъ конехъ
прїбѣжалї купно сѣ тїмї, которые то дѣло уже давно
намѣреннос совершїтї їмѣлї, і въ шатерь вошлї, слы-
шаще же отъ скопцевъ, яко царь жївъ, всятї і связатї
его велѣлї. І тако гарїя царя персїдскаго [которїи
прежде сего на колеснїцѣ їсгя поспїшествованїемь
боговъ отъ своїхъ їмѣлѣ честѣ] помощї нї откуду
їмущаго, рабї домашнїї свої похїтілї, і на мерскую
колеснїцу посадїлї, і кожами отъ всюду закрѣлї.
Кашу царскую, акї по нѣкоеї воїнѣ расхїтілї, ко-
рѣстѣ їзобїлную слонравно взявше, въ бѣгство обра-
тїтїся умѣслїлї. Артабасъ полководецъ сѣ своїмъ
полкомъ, такожде і сѣ греческїми ратнїмї къ парошенїю
пошелъ, весьма не бояшенно, токмо да бы не нашелъ
на їсмїннїковъ і убїїцѣ. Персяне обѣщанїмї отъ бесса
гарамї сѣло превелїкїмї прелщенї сѣ бактрїанами со-
общїлїся, і въ третїї денъ настїглї ихъ, санеже не їмѣлї
кому бы їному послѣдовать. Но обаче тїї їсмїннїкї,
хранящєся да бы не обругалї царя, слатїя оковы
ему наложїлї. новую їгру їсѣ поруганїя сѣбѣ счастье

в

умѣсло

умыслило. Но да бы нікто по одеждѣ царскої узналъ, гнусными кожами закрѣпѣ, і неснаемїи веслѣ, да бы на вопросъ чїї, между войнствомъ не зналі о немъ, стражіе же ісѣ далече послѣдовалі ему.

13: Александръ услышавъ, яко Дарїї двігнулся отъ Екбатанъ, оставѣвъ намѣреннѣїи путь въ Мідїю, са бѣгущѣмъ скоро пошелъ. Табасъ градъ естъ въ Паретакенѣ послѣднеї: тамо прїшедшу ему бѣглецы вошѣспїлі, яко Дарїї въ Бактры сѣло скоро убѣгаемъ. Но по томъ ісѣстнѣе услышалъ отъ багісѣена жителя вавилонскаго: яко Дарїї не естъ по істинѣ свясанъ, но ілі въ погѣбелі смертної ілі окованъ. Тѣмже Александръ созвавъ полководцевъ, рече: Сѣло веліе предъ собою дѣло імѣемъ, но трудъ кратчайшїї. Дарїї отъ своїхъ оставленъ ілі свясанъ ілі убитъ, не далече отъ насъ естъ. На немъ побѣда наша вся, і сїе же велікое дѣло, самая токмо скоростъ явітї намъ можетъ. Всі купно отвѣщаша ему, яко готовы во всемъ, да бы ні на труды, ні на всякїї страхъ смотрѣлъ. Тѣмже съполками паче бѣжалъ, нежелі шелъ, ніже въ ноцї отъ дневнаго труда стоялъ. Тако 500 верствъ перешелъ до села, гдѣ Дарїа бесѣ похїтілъ. Тамо Мелона толмача дарїеваго получилъ, которѣи немощенъ лежа съ прочїими не возмогъ ітти, скоростїю Александровою поїманъ, бѣглеца себе повѣда быті. Ісѣстїе совершенное Александръ отъ него прїнялъ. Но утомленнымъ потреба
было

было отдохнуті. І тако їзбралъ 6000 конніцѣ, їмже прїсовокупїлъ еще 300, которые нарицаются Дїмахї. Сїї на плечахъ тяжкое оружіе несли, такожде їнако-нехъ їхали, но егда мѣсто їнужда чего требовала, пѣші въ строю стоялі. Егда сїе управлялъ Александръ, прїшли къ нему Орсілъ і Нїораценъ: [которые їсмѣнѣ Бессовой не восхопївши помогати убѣжали;] їзвѣст-вуя ему, яко въ пятї стгахъ попрїцѣ отъ того мѣ-ста персяне, і есмѣ къ нїмъ блїсшії путь. Іхже прї-шествіе сѣло угодно было Александру. Тѣмже въ ве-черу съ тѣмї проводнїкамї, і охочею конніцею путемъ, которымъ указывали онї, пошелъ. конейщїкамъ вослѣдъ себе повелѣлъ їтї по возмoжнoму, самъ чепвероугол-нымъ строемъ полкъ вседе, і тако путь управлялъ, яко послѣдокъ первыхъ полковъ, досягалъ чела заднихъ полковъ. Трїста попрїцѣ уже перешлі, гдѣ его встрѣ-тилъ Брокубель, сынъ Масеевъ. бывшї нїкогда въ Сїрії воевода. Тої такожде бѣглець, возвѣщаль, яко Бессъ въ дву стгахъ попрїцахъ отъ него, воїско безъ строя їдетъ, не їмѣюще опасенїя. і мнїмїся во їрканїю по-мышляеть їтї, і аще бы тѣ поспѣшилъ, досягаль бы тако шатающихъ. Дарїї еще жївъ. Сѣло охочему еще болѣе перебѣщїкъ прїгаде охоту на теченїе. тѣмже шпорами спїснувшие конї, скоро побѣжали. і уже шумъ їдущаго дарїа былъ слышанъ, но отъ пѣлі востав-шія вїдѣмї нї кого возмoжнo было, сего радї нїше

пошли, донелѣже пылъ полегла. Уже їхъ персяне увѣдѣли, і оні такожде воіско персідское веліко предъ собою усмотріли, которому бы нікогда протівостояти возможно было, ежели бы толь велікое імѣль сердце і смѣлость бесѣ кѣ бою, коль велікое ко їмѣніи і слоудянню показалъ. Сане і воіско его чїсломъ і мужествомъ превосходило Александрова воїнства. кѣ сему же утомленнїе како бы бої далі, со уготованнїми і силнїми. Но їмя Александрова і слава, сѣло велія на воїнѣ помощъ, успрашила всѣхъ такъ, что въ бѣгство устреміліся. Самъ бесѣ съ прочїми мятежнікі прїшедъ кѣ колесніцѣ дарїевѣ, увѣщавалъ его да бы сѣлъ на коня, і отъ Александра бѣжалъ. Онъ же рече їмъ, бої възгательі суть о вѣрѣ, і добродѣтели Александровой, вопїя, не хочу со їмѣннїками бѣжати. Тогда їсполнївшееся гнѣва, верглі въ него копїями, і тако во многїхъ ранахъ его оставілі. І коней въ колесніцѣ его покололі, да бы не моглї болше їти, двухъ слугъ блїзнихъ [которїе прї немѣ шлі.] убїлі. Сїе совершївши, да бы слѣдъ былъ не знатенъ, Набарсанъ во їрканїю, бесѣ же въ бактры, со не многїми коннїми побѣжалі. Персяне же полководцевъ не їмуще, гдѣ кого їлі надежда їлі страхъ прїнуждалъ, убѣгалі. Пятъ сотъ токмо коннїцѣ сошедшеся размышлялі, не знающе, что лутче їсбраті, бої лї дати, їлі бѣжати. Александръ же убоявшїхся персянъ

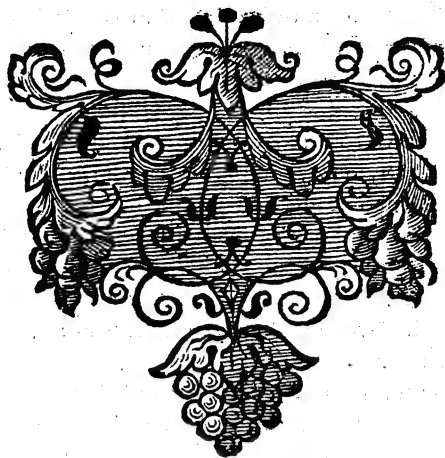
вїдя-

вїдя. Послалъ Нїканора съ частїю коннїцы да удержатъ їхъ отъ убїганїя. Съ прочїїми самъ прїшелъ, мало не трї тисящї побїто тїхъ, которїе протївостоялі їмъ, прочїхъ же акї скотовъ не убївающе гналї, по повелїнїю цареву не дерзнулї їхъ убївати. Нї егїнь былъ отъ плѣненыхъ, которїи бї вомогъ колеснїцу дарїеву показати, которыхъ токмо плѣнїлї, всякъ їскалъ, но не моглї слѣда ухожденїя царскаго обрѣсти. Со Александромъ спѣшащїмъ. егда 3000 коннїцы было. На тїхъ убо которїе тїше шлї, множество персянъ убїгающихъ находїло. І егда їмовѣрно, болше плѣннїковъ, нежелї плѣнящїхъ было. Но тако страхомъ одержїмїхъ, счастье вся смѣслї отбѣло, яко нї супостатова малолюдства, нї своего множества не вїдѣлї. Дарїя, въ колеснїцѣ везущїї конї съ путї своротїлї, которїмъ супостатъ бѣжалъ, і неїмуще вошнїцы, убѣжалї съ четьре версты въ сторону, і въ нѣкоеї долїнѣ жаждою і ранами утомленї сталї. Не далече тамо былъ їсточнїкъ, о немже отъ знающихъ їзвѣстївся Полїстратъ македонянїнъ, сѣло жаждущь прїшелъ. І шлемомъ воды почерпнувъ пїяше, увїдѣлъ копїя вонсеная въ коняхъ їздыхающихъ. Тѣмже удївлїся, чесо радї паче пронсенї, а не вятї сїмъ, і прїшедъ блїже увїдѣлъ въ колеснїцѣ гнусної кожей закритої, тѣло еле жїва человека, открьлѣ, і позналъ яко дарїї, прободенъ воїстїнну во многїхъ мѣстѣхъ

по тѣлу, но еще живъ. Приклонівся же къ колесницѣ
 плѣннаго, познавъ его дарії по гласу і рече: Тую
 токмо въ нѣнѣшнемъ злополучії моемъ імѣю утѣху,
 яко съ тѣмъ могу проглаголати, кто мя познаєтъ,
 послѣдній же глаголѣ мої будетъ прасуденъ. По томъ
 повелѣ тако Александру сказати, уміраю не показавъ
 ему услуги моя. Но удѣлительно великихъ добродѣте-
 лей его должникъ есмь. Прі семъ благодарствую его за
 многая і неіспеченная его благодарѣнія, которая матерѣ
 моеї, женѣ і чадамъ являютъ. Сانه онъ і сгравіе, і
 чина царскаго чєстѣ, і достоинство даровалъ їмъ.
 Мнѣ же друзі і сродніцы мої, которѣмъ сгравіе і царь-
 ство даровалъ, сія вся отбѣаша. Желая да бы во всемъ
 свѣтѣ побѣдїтель царствовалъ, і повелѣвалъ, будетъ
 ему сіе въ чєстѣ і пользу, егда їзмѣнѣ надъ мною учі-
 нѣвшеїся, на образъ временамъ предвѣдущѣмъ, тако-
 жде і царемъ бѣти їмущѣмъ, отмщеніе не умедлѣтъ
 совершити. Уже обєсїленъ і жаждою упомленъ водою
 просїлъ, і егда напїлся къ полїстрату прїнесшему
 воды, рече: кто нї бѣлъ бы есї человекъ, імѣю ашъ
 сіе за послѣднее злополучіе, яко тебѣ за сїцевое ко мнѣ
 благодарѣніе воздати не могу, но воздаєтъ тебѣ Але-
 ксандръ. Александру же бозі за его великое ко мнѣ
 добродѣніе і мїлостъ да воздадутъ. Ему же дасї
 отъ мене залогъ царскїя вѣрности, десную мою руку.
 Сїя рече, і взявъ полїстрагову руку, умре.

О семъ

О семъ Александръ ісвѣстіе пріявъ і прішедъ къ мѣлу,
умершаго, тако неправедныя смерті таковому царю,
плакался . По томъ снявъ съ себе хламиду і по-
крылъ его , і въ царское одѣяніе повелѣлъ облещи ,
къ матерѣ сісѣгамѣ послалъ , да бы его по
обыкновенію домашнему і царскому по-
гребла , і во гробѣхъ царей , пра-
отцевъ его положила.

К В І Н Т А К у р ц я

К Н І Г А Ш Е С Т А Я .

СОБРАНІЕ ВЕЩЕІ КРАТКОЕ.

1. Описаніє війни, между Лакедемоняны і Македоняны, і міръ отъ Александра побѣдителя Грекамъ данній, которій въ небытіи его, не імѣлѣ.
2. Александръ войною непреодолиный, праздностію і прохладаніи побѣждается. Откуду въсѣмъ въ обоѣ, унылаго возбуждае.
3. Увѣщавательное Александрово къ войнству моленіе да бы войну во Асіи начатую совершилѣ.
4. Удѣлительныя рѣки Сіовера описаніе. Александръ Набарсану просящему чрезъ грамоты прощенія, обѣщае отпущеніе вѣны его дарованіи. Потомъ пришедъ къ морю Каспійскому і ко странѣ Грканіи, нѣкихъ Воеводъ дарѣвыхъ пріемлетъ къ милости.
5. Александръ Артабаса съ великою милостию пріавъ, грекамъ, которіи дарю помогали, вѣну отпустилъ, і Мардоніа побѣдѣвъ: нѣкотороі Амазонкѣ царѣи прощеніе ся исполнилъ.
6. Македоняне Александровими оскорбишася нравами. Онъ, да бы смятеніе укротилъ, умислѣлъ войну учинити противъ Бесса: что хитростию войскою начинаетъ: Такжеже Сатибарзана преодолевъ гонѣтъ, персянъ ізъ горъ ізгоняетъ мужествомъ; Артаканъ градъ во облаганіе покоряетъ.
7. Согласіе ізмѣны на Александра. Дімиъ Нікомаху возвѣстѣлъ, онъ же чрезъ брата Кебалліна Александру ізъявѣлъ. Того радѣ казнѣ Дімиъ пріемлетъ, самъ своїми руками себе убиваетъ.
8. Філотъ сынъ Парменіевъ, началникъ возмущенію, по совѣту друзей царскіхъ взятъ, егоже главу накрывъ введоша во дворъ царевъ.
9. Александръ предлагае жалобу предъ воинами на флота возмутителя, онъ приведенъ хоже въ оправдѣтіи предъ ними.
10. Філотъ оправданіе пріноситъ въ томъ яко его оклеветали неправедно.
11. Нѣкіи іменемъ Белонъ начатъ противъ флоту глаголати. Тоі да бы свободѣлся отъ мученія, ложная оправданія предлагаетъ: Егда же онъ іныхъ обличенъ бысть, каменіемъ отъ Нікомаха убитъ.

т. **Б**рань [Александръ чресъ полководца Антипатра] началъ , побѣдѣвъ персовъ , которые мужественно противу его стояли , і болшую часть разгналъ , но прежде начаша побѣдители Македоняне убѣгаті , і много воіновъ погѣбло , донелѣже въ равная поля не вошли . Но егда мѣсто свободное обрѣли , ігѣже могли стати , равныі боі учинили . Обаче между всѣми Лакедемонянами царь ихъ , не токмо оружіемъ і красотою тѣла , но і храбростію сердца былъ славенъ , еуже едіною нікому себе даде побѣдити . Отвсюду на него металі оружіе іsb далеча і іsb бліска , многое же время храбро противостоя , отъ едінаго оружія щітомъ укрывался , отъ другаго уклонялся . Но егда ему бедру прокололі копѣмъ , і крові многоі іshedшеі . тогда обомре . Тѣмже всявши его блюстителі сдравиа его на щитъ положили , і во обоsb скоро внесли , гдѣ ранъ поврежденія не возмогъ стерпѣти . Но обаче воінство его не престало ратовати , егда же лучшее обрѣли мѣсто , нежелі Александръ імѣлъ , скоро совокупивше шеренгі , велмі ополчіліся на Александра . Тако глаголютъ , яко брані жесточайшія нікогда такія не бывало . Двоіхъ народовъ сѣло храбрѣхъ воінство , равнымъ боемъ і счастіемъ воінскимъ брань отправляли . Лакедемоняне прежнею побѣдою торжествовали , Македоняне же нынѣ преславно надъ ними побѣду воспріімають . Лакедемоняны за свободность , Македоняне же за обладателство

воїну почілі, Лакедемоняне полководця, Македоняне же мѣста не їмѣли. Во єдинъ день разнїя случаї совершались, овогда страхъ, овогда надежда обоїмъ страхамъ умножалася. акї хотѣнїемъ счастья между храбрыми вої равнїи бої содѣвался. Но мѣсто тѣсное, гдѣ былъ бої, всѣми сілами не дало дѣла отправляти. Тѣмже болшая отъ нїхъ частъ бездѣла стояла, нежелї сѣ непрїятелемъ брань творїла, а которїе далече стояли, тѣ своїмъ крікомъ, бої сѣ проївнымъ творящїхъ на жестосердіе і ярость разжїгали. Но Лакедемоняне началї ослабѣвати, і убѣгати немогуще болше тяжкаго оружія держати. Александръ же гонїлъ расчїянныхъ, і прешедъ мѣсто, на коємъ Лакедемоняне стояли, на самага Царя їхъ Агїса вѣ шатрѣ лежащаго набѣжалъ. Тої, егда воїско его бѣжало, отъ македонянь гонящїхъ, увїдѣвъ, велѣвъ поднятї себе, і будеть лї сіла мужеству его равна, їсвѣдалъ. Відя же слабостъ свою тѣлесную, на колѣна прїпаде, і всявъ на ся шлемъ, щїтомъ закрьвсь, копїе вѣ рукахъ держа, і кѣ македонянамъ крічалъ, да бы кто отъ него здобычъ себѣ всявъ. Но нїєдинъ їсв блїзу на него не устремїлся, токмо їсв далече металї копїя на него, онъ же вопрекі обратя на македонянь металъ, донелъже его вѣ персі не закрьвївша, копїемъ порасїлі, которїе їсв рань вїхвѣта, главу бесїлную на щїмъ положївъ, по томъ їстекшеї кровї, на свое оружіе падъ, умре. На семъ бою

побїто

побито Лакедемонянъ 5360. Македонянъ же не болѣе 1000. Прочіе же едва которыі нераненъ, возвратилея въ обозъ. Сія побѣда не токмо Спарта і товарищевъ его, но і всѣхъ конца і счастія сея воіны ождающихъ, преодолѣла. Позналъ убо Антипатръ, что посправаляющіи ему о побѣдѣ, лицемъ съ мыслію не соглашались, но желающему воіну окончити, была нужда уловлену быти, хотя сіе счастье Александру і угодно было, обаче завісті Антипатръ боялся, понеже болшіе причіны къ таковому дѣлу случилися, нежелі которія государь его могъ проіснесити, ібо і самъ Александръ побѣды желалъ, і еще бы Антипатръ не побѣдилъ не негодно бы было Александру, сіе разумѣя Антипатръ, что славѣ своєі умаленіе учинитъ онби, іже чуждоі уступитъ. Тако Антипатръ добръная нравъ Александровъ, не дернулъ сея побѣды употребляти, но совѣта греческаго, что съ тѣмъ творити, потребовалъ. Болѣе между прочіими уговорамі не возмогли Лакедемоняне у него упрости, токмо да бы поволѣлъ їмъ послати къ Александру пословъ, у него же милостівое прощеніе о своемъ їхъ возмущеніи упросити, кромѣ тѣхъ началниковъ, которые сіе возмущеніе началі.

Мегалополітаномъ, їхже градъ былъ въ осагѣ, повелѣ, да бы завіну того мятежа, далі Ахеомъ і Етоломъ 520 талантовъ сребра. Тоі концъ воіны, которая якоже скоро начася, сіе прежде і окончася, нежелі Александръ Даріа у Арбелы побѣдилъ.

2. Но Александръ отъ печалей военныхъ свободѣлся, іже паче въ трудѣхъ і отправленіяхъ воінскіхъ, неже въ мѣрѣ і прасудності, терпѣливъ бывъ, устремѣлся на прохлады, і егоже персїдское оружіе не побѣділо, сего бесчїнное жїтіе прсодолѣло, безвременнїя пїршества швора, въ велїкомъ упражнялся пїянствѣ, всенощнѣмъ сїдѣнїемъ і іграмі упражнятіся начатъ со многїмї блуднїцамї, і весма чуждїя нравы воспрїялъ, которїя паче домашнїхъ возлюбївъ, всѣхъ сердца і очеса нанѣ срящїхъ оскорбїлъ, яко і їзъ друзеї своїхъ болше себѣ тѣмъ получїлъ недруговъ. санеже не поколебїмїя друзей нравы, і обычаї македонскїя, і пїщу воздержную которую токмо радї укрѣпленїя прїроды употреблялі, премѣнїті на їноземческая сластолюбїя, і побѣжденнїхъ народовъ на слочїнїя понудїлъ. Того радї многая на него быні начаша ємяшенїя, і їзмѣнї, і бунты воінскїя, і добровольная, между совокупною скорбію, болѣзнѣ. Тѣмже і самъ їсполнїлся гнѣва, потомъ начатъ їмѣті въ себѣ подѣ-мнѣніе, которое єму нерассуднїї страхъ даде, таже і прочая бесчїнїя, о которїхъ вперед їзъявїмъ. Сїце єгда на пїршествахъ роскошнїхъ, днї і нощї препровождалъ, въ тѣхъ тоску іграмі отгонялъ, не доволствуясь мусыкою расною їзъ грецїї прївезеною: но і многїмъ женамъ плѣненнѣмъ по обычаю своему мерскїя пѣснї пѣті велѣлъ. Между тѣмї увїдѣлъ самъ Александръ, жену паче всѣхъ печальну, которая стѣгда радї удержавалася

отъ

отъ того, егда между прочімі шла. Прекрасна бѣла жена, і тую ея красоту срамота украшала, очі на землю наклонівші, по достоинству своему лице покривші, стояла, того раді порокъ ему сотворіла, яко чїна есмѣ честнаго, і кѣ сїцевої роскоші і іграмъ не прїлічна. Тѣмъ вопрошена, коея прїроды; отвѣща: яко есмѣ внучка Оха, который прежде гарїя царствовалъ въ персїѣ, сына его едїнороднаго дщерѣ есмѣ, жена же Гїстаспа, Гїстаспъ же былъ дарїевъ сродникъ, і великаго воїска полководецъ. Еще въ сердцѣ Александровѣ, прежній нравъ мало нѣчто обрѣташеся, сего раді почїнашею, яко въ домѣ царскомъ родїлася, і не токмо свободно пустїти плѣнницу. но і вся їмѣнія отгати повелѣ. і мужа свѣскати раді сожїтія съ нїмъ. Наупріе повелѣ Ефестїону, давсѣхъ плѣнниковъ прїведуть на дворъ царевъ. тамо о порогѣ всякаго їзвѣстївсѣ, благородныхъ отъ простыхъ отлучїлъ. 1000 бѣла честнѣшїхъ, между їмї обрѣтесѣ Оксїтръ братъ дарїевъ, не его счастїемъ, но своєю прїродою честнѣшїї. їзъ послѣднїя корысті, взято въ казну цареву 26000 талантовъ, отъ нїхже ратнымъ расдаде 12000, толїкую же часть стражі укралї. Оксїдатъ былъ дворянїнъ персїдскїї, который по повелѣнїю дарїеву во усахъ на смертѣ осужденїї сїдѣлъ. Того свободївъ, воеводу въ мїдїї поставїлъ, брата же дарїева въ мѣсто друга себѣ всѣлъ, прежнюю ему

честѣ во всемъ восдавая. Оттуду пошелъ къ пареѣснѣ,
 тогда былъ той народъ бесславный, нынѣ же во славѣ
 первѣйшій всѣхъ народовъ, которые са рѣкамъ евфра-
 томъ і тигромъ поселены, по самое черное море
 предѣлы своя имѣютъ. Татары вся поля пространная
 і плодотѣлая засѣли, сосѣди жестокіе і не смѣрныє.
 во европѣ і Асїи обитаютъ. Которые по выше босфора
 прі морѣ, до Асїи описуются. Но которые въ европѣ
 живутъ, по лѣвую страну Оракѣ ко днепру, а оттуду
 до другої рѣкѣ іменемъ Донъ, прямымъ путемъ ідутъ.
 Донъ рѣка между Европою і Асїею течетъ. і нѣсть
 сумнѣнія, яко татары которые нагъ парфскімъ на-
 родомъ началспивуютъ. не отъ босфора, но отъ
 Европы проішли. Славный былъ градъ въ то время
 Екатомпіль, ссоданный отъ грековъ. Тамо царь пре-
 бываше, і отвсюду спасѣи ему прівосіли. Гдѣ воінству
 прасднующе, не ісвѣстно откуду вѣсть прішла, яко
 Александръ намѣреніе воіны своея отложилъ, і всеко-
 нечно хочетъ въ македонію возвратітисѣ. Того радѣ
 акѣ бѣснующіисѣ по шатрамъ шаталісѣ, сумкѣ на
 путешествіе себѣ уготовляюще; что вігѣвъ воз-
 мѣлъ бы кто яко повелѣніе имѣютъ собіратісѣ со-
 обосомъ. о возмущеніи всего воінства, ініи бо піщу
 себѣ, ініи товарищевъ своїхъ собіралі, ініи же колес-
 ніцы пріуготовлялі. Вѣсть ко царю прііде. Тое бо
 стасѣ всѣмъ прічина къ смятенію, яко нѣкоторымъ

воінамъ

воїнамъ греческімъ повелѣвъ возвратітисѣ въ домѣ своя, всякому же воїну конному даде по бооо ефімковъ, того радї чаялї концѣ бытіи воїнѣ. Устрашенїи Александрѣ, хотѣи Індяни, і послѣднїя страны восточнїя преїти, созвалѣ полководцевъ въ свої шатерѣ, і тако предѣ нимї плача жалобу предлагалѣ, яко єму на половинѣ путї славу отнімають, такожде паче побѣжденѣ, нежелї побѣдителѣ їмущѣ въ домѣ возвратітисѣ. і рече: мнѣ уныніе воїнское не препятїе, но завѣстѣ боговъ, которые воїнству не чаянное желанїе ко отечеству учїнілі, къ нему же вмалѣ бы временї, сѣ болшїмъ украшенїемъ і славою возвратїлїся. Тѣмже всякѣ отъ нїхъ начатѣ обѣщаватїся, яко неудобная повелѣнїя їсполнятѣ, такожде і воїнство охотно будетѣ, аще бы їхъ токмо благопрїятнїмї словесы восхотѣлѣ утѣшїти. Нї когдѣ отъ него, въ шатрѣ бывше невозрачалїся несклоннїмъ сердцемъ. елікождѣ охоту єго і сїце велїкое желанїе відѣлї сердца єго. Отвѣща Александрѣ: тако сотворю, вы токмо прїсовѣтуїте їмъ. Егда же полководцы вся потребная устроїлі, повелѣ созвати къ себѣ воїнство, і сїце къ нимъ рекъ,

3: Недѣвно воїнству моему на толїко велїкїя гѣла по нынѣ согѣянїя всїрающе, уже мїра хотїмї, і славы болшїя не желатї. Сане не воспомїнаю Ілліріковъ, Трївалловъ, Беотїї, Фракїї, Спарти, Ахевъ, Пелопонїсѣ, которыхъ

которѣхъ ілі самъ покорѣхъ, ілі полководцѣ мої по-
 корѣлі. Се воїну начавше, протѣво телеспонту отъ-
 яхомъ іsb рукъ і порабощенія народа варварскаго спранѣ.
 Іонію, і Еоліду імѣемъ во областѣ. Карію, Лідію, Каппа-
 докію, Фрігію, Пафлагонію, Памфілію, Пісідѣ, Кілікію,
 Сірію, Фінікію, Арменію, Персіду, Мідѣ, Парѣену.
 покорѣхомъ себѣ во облагателство. Болше странъ
 облагателству моему пріобрѣтохъ, нежелі прочіі отъ
 градовъ всялі, і не вѣмъ, аще нѣнѣ ісчїсляя не сабыль лі
 кося, радї велїкаго іхъ множества. Тѣмже аще бѣ былъ
 аsb іsbстєнъ, о удержаніі тѣхъ государствъ, которѣя
 вѣ сїце краткомъ времені всялі; воїстїнну вѣ домъ бѣ
 мої кѣ матерѣ, кѣ сестрамъ, і прочімъ друсѣямъ, аще бѣ
 і не восхотѣлі бысте, убѣжалъ бѣ, да бѣ тамо лучше
 полученую славу сѣ вамі употребіл, преїсбраннѣя дарѣ
 побѣдѣ нашае ждуть, женъ, чадъ, родїтелеї радостъ,
 мїръ, упокоенїе, корыстеї мужєствомъ вѣятѣхъ бес-
 страшноє владѣнїе і употребленїе. Но воїнство мое
 вѣ томъ новомъ, [аще іспїнну знатї хоцємъ:] акї во
 упрошенномъ государствованіі, егда еше народѣ кѣ
 послушанію сумъ сѣло тяжкї, потреба времені, да бѣ
 тако кротостъ обѣкновеннѣхъ нравовъ іsbїрающе, сло-
 нравїе оставїлі. І жїта, дондеже сосрѣетъ, време-
 не потребуєтъ, такожде вещь нѣкїя, аще і нувства неїмѣ-
 ютъ, обаче обѣкновенїємъ собственнѣмъ кѣ совершен-
 ству прїходятъ. І что разумѣете о сїце многѣхъ
 народахъ

народохъ ; которіе въ домашнемъ поведеніи і прованіи
обѣише , съ нами ні въ жертвахъ , ні въ пѣніяхъ , ні во
нравахъ , ні въ словахъ не соглашающесе , тою едіною
бранію могутъ быти укрощені , которою сумъ побѣ-
ждені. Оружіе ваше держитъ ихъ і управляетъ , а не
нравы собственныя ихъ , і которіе васъ предстоящихъ
боятся , въ небытіи вашемъ супостаты вамъ будутъ.
Съ дікімі свѣрї дѣло імѣемъ , которыхъ уловенныхъ
і заключенныхъ , аще прїрода і не можетъ , но время
долгое укротитъ. Тѣмже азъ нынѣ сїце вамъ глаголю,
яко уже вся , что дарїи імѣлъ , мы взяли. Надъ Гірка-
нією Набарсанъ владѣтельствуетъ , Бессъ же імѣнникъ
і убійца господина своего , не токмо бакпры обдержитъ,
но і на насъ еще похваляется. Къ сему же Согдіане, Дахі,
Масагеты , Сакіане , Індіане свободно , і поволно себѣ
жвуютъ. Сїи всі, аще насъ возвратившихся въ дома наша
увидятъ , во слѣдъ насъ скоро пойдутъ. Онѣ бо едіного
сумъ рода , а мы іноплеменникі і странніи. Всякъ бо
готовъ естъ своего рода обладателю послушенъ быти.
аще бы каковъ былъ сего дѣло боятіся потреба , того
радї , ілі что обрѣтохомъ , погубимъ , ілі чего не імѣемъ
еще обрящемъ. Акі врачъ въ немоцномъ тѣлѣ нічего
не оставляетъ , что бы вредити могло : Такожде і мы
ко владѣнію что естъ пренятїе , іскоренимъ. Многакды
малая іскра ні во что вмѣняема , велікіи возжїгаетъ огнь.
Бесбонасность въ супостатѣ сущая ні во что да не

вмѣнится, саме аще его въ таковомъ состоянніи суща преспріші, тѣмъ преспрѣніемъ твоїмъ сілна его сотворіші. І Дарїї не дѣдичнымъ закономъ царство пріобрѣлъ, но престолъ Кїра царя благодѣянїемъ нѣкогого скопца їмнемъ Багоа, взявъ. Тѣмже не вѣрне дабы бесцѣнн трудомъ велїкїмъ государствомъ тѣмъ возобладаль. Мы же сѣло погрѣшилї, аще того радї побѣдїлі Дарїя, да бы его рабу царство отдати, которыї послѣднее слогѣянїе дерзнулъ сотворїті. царя і владѣку своего общїя помощи требующаго. [воїстїнну смуже бы побѣдїтелї простїлі:] акї плѣнника нѣкогого во оковахъ їмѣлъ, на конецъ да бы онъ отъ насъ въ цѣлости сохраненъ не былъ, смертї предаде. Того лї вы царствоватї терпїте; его же ашъ на шїбелїцѣ вскорѣ відѣмї желаю, да царемъ і народамъ всѣмъ, вѣрносї насїлнїя восдастѣ мсду. Аще вскорѣ вѣстѣ прїїдетъ, яко градѣ греческія, ілі Гелеспонтѣ разоряетѣ, какову ю болѣснѣ будете їмѣмї, відяще яко бесцѣ, корїснї і дары ваша побѣдѣ похїщаєтѣ; тогда лї ко отнятїю їмѣнїї своїхъ поспѣшатї будете; въ тої лї часъ за оружіе ухватїтєся; о коль лучше естѣ, донелѣже врагъ страха їсполненъ, і едѣва во умѣ своемъ, побѣдїмї: Къ нему же намъ четверодневнїї путь предлежїтѣ, которыє тако много снѣга прїтопталї, тако много рѣкѣ перешлї, тако много горѣ превїсокіхъ: уже не море разлївающееся намъ будетѣ препїнатї на путї, нїже Кїлїкїїскїя тѣснотѣ са-
держатѣ

держать насъ , поля превелікая і пространная їмѣмь. На самомъ бресѣ побѣды стоїмь, Немнозі токмо бѣглецы і убіицы государя своего еще обрѣтаются. Преславное тоє ваше дѣло будеть , свѣдѣтель мѣ богъ , і между первыми славы вашея почтеться въ послѣдняя времена: егда о васъ глаголати будутъ: яко дарїя супостата жестокия смерти , гнѣвъ премѣнївше , надъ убицами отмстїсте : нїже едїнъ бесчїнникъ оныхъ рукъ вашихъ спасеся. Сїе егда сотворїте: і самї персяне подъ вѣрнѣйшее подданство ваше покорятся, егда уразумѣють , яко благочїнную воїну творїте , не царству їхъ , но слодѣянїю Бессову супостаты есте.

4. Сїе дѣло воїнству благодарно явіся , что велїмъ гласомъ засвѣдѣтелствовалї , да ведетъ їхъ аможе токмо хоцетъ . Тѣмже Александръ немедленно горящая ихъ сердца употребїлъ , въ третїї день чресъ Парѣенъ їдыї , на предѣлахъ гїрканїї спалъ . Оставїлъ въ Парѣенѣ Кратера съ воїскамъ , которое было прї немъ , прїдаде ему 600 коннїцы їсѣ полковъ Амїнтовыхъ , толїкожде і саїдачнїковъ , да бы отъ нашествїя супостатъ сохранялї Парѣену , Ерїїю съ обосомъ , і со многїми вої , полемъ їмтї велѣлъ . Самъ съ пехотою і коннїцею , 150 верстъ прешедъ въ долїнѣ , чресъ которую во Гїрканїю їсдгятъ , обосъ поставїлъ , і укрѣпїлъ . Естѣ тамо лѣсъ ввысокъ і густъ , і тоя радї густїныи теменъ , земля въ долїнѣ тучная , которую водѣ

їсѣ каменнихъ горъ текущія напояють, їсѣ самага весма берега горы рѣка іменемъ Сїоберъ течеть, которая чресъ трі версты текущая о каменъ ударяется, і опитуду на двѣ часті расдѣляется, їсѣло скоро по каменю течеть, і погѣ землю уходить. Погѣ землею чресъ тріста версты течеть, по томъ пакі акі їсѣ устія їсходить, і новимъ путемъ далече болшимъ нежелі прежнімъ течеть. Сане шіріна на трінадесять версты, но потомъ уше берегі своя їмѣть, устіемъ же въ другую рѣку іменемъ Рѣдаръ впадають. Тако о тої рѣкѣ жителі тамошніі повѣствуютъ, яко аще кто чтолїбо ввергнеть во устіє тое, которое блїсѣ їсточника, пакі, їдѣже другое устіє рѣкї являється, обрящеть. Сего радї Александръ двоїхъ бѣжовъ повелѣ тамо вѣнупі, і послалъ, гдѣ вода їсѣ погѣ землі їсходить, да увїдять аще їзнесеть їхъ, якоже і стася. На томъ мѣстѣ Александръ, уже четвіре дні сѣ воїскимъ отдѣхаль, егда ему грамоты отъ Набарсана, [которыі сѣ бессомъ Дарїа похїтілі] прїнеслі тако напїсанья: Асѣ Дарїю нікогда бѣль суностать, наїпаче же еліко вїгѣль полешю, о томъ совѣтоваль, і сане вѣрныі совѣтъ асѣ ему подаваль, егда мя самъ не убїль. Помышляль дарїї стражу сдравїя своего, паче закона і достоїнства їноплемєнному воїнству вручїті, унічїжївъ вѣрность крове своея, которую онї чресъ двѣсті трїдесять лѣтъ, царемъ своїмъ совершенну і невредїму всегда воздавалї.

Асѣ

Азъ же отъсюду окруженъ бѣдствомъ, совѣтъ отъ настоящія нужды прїнялъ. І самъ дарїї, егда багоа убїлъ, не иное оправданїе предъ всѣмї учїнілъ, токмо рече, что багої сдравїя царскаго гонїтель былъ. Людемъ бѣдствующымъ нї что естъ любешнѣ жїснї, тоя любовїю ко крайнему намѣренїю я прїнудїлся, однакожъ отъ нужды сїе сотворїхъ, а не отъ добрїя волї і желанїя. Во общеї бѣдѣ і печалї, всякъ свое їмать счастье. Ты же аще мнѣ повелїшї, безъ всякаго опасенїя прїїду нї въ чемъ усумнѣваясь. Не опасаяся еже бы толь велїкїї царь, слово свое їмѣлъ премѣнїти. І аще недостойна мя ко прїятїю осудїшї, много отверстїихъ і свободныхъ мѣстъ, естъ хотящему убѣжатї, всьгдѣ отчїсна, гдѣ человекъ сїлныї жїлїще себѣ обрящетъ.

Не усумнѣлся въ томъ Александръ дамї ему грамоту по обѣикновенїю персскому, яко аще прїїдетъ, въ цѣлости пребудетъ. Обаче четвероугольнымъ строемъ шель Александръ, всегда предъ собою осмотрїтелеї посѣлая. Которыє всѣ мѣста осматрївалї, прежде же легкїя ходїлї полкї, а за нїмї пѣхота, по томъ обосъ. Царь же съ храбрымъ воїнствомъ, їмѣлъ попеченїе о мѣстахъ самородныхъ ко проходу і прїступу неудобныхъ і трудныхъ. Сане долина та даже до моря Каспїйскаго пространно їдетъ. Страна оная на двѣ частї раздѣляется, которыя средїна вїдїтся акї луна во время

В 3

схода,

ісхода, въ послѣдней четвертї пребывающая. На лѣвой сторонѣ живутъ Керкеты, Мошвинѣане і халѣбы, съ другія стороны Левкосырѣ і Амазонскія поля, онѣя протїво полунощї, сїя же протїву запада лежатъ. Море Каспїйское сладчае їныхъ, въ немже сумъ великія смїї. Рыбы такожде їмѣетъ оное море отъ разныхъ вїдовъ. Нарїцаютъ їнїї Каспїйскїмъ, прочїї же Гїрканскїмъ моремъ. Нѣщїї сїце разумѣютъ, что есєро Меотїйское, їлї мертвое море въ него впадетъ, і свїдѣтельствуютъ о семъ что та вода сладчае нежелї въ прочїхъ моряхъ, которая съѣ совокупїшїся, Каспїйскую премѣняетъ. Отъ полунощї превелїкія волнѣ на брегѣ возлїваетъ, і далече їхъ влечетъ, а наїпаче егда велїкая буря бываетъ. Тоже море, егда їнѣ вѣтрѣ востанетъ, прїемлетъ въ себя салїву, которая, каковою скоростїю находїтъ, такъ їстекаетъ, оставя землю, какова была прежде. Їные же разумѣютъ, что то не каспїйское море, но їсѣ їндїї во гїрканїю проходящее, которїї затокъ [якоже речєся] неразгѣлною долиною їдетъ между горами. Оттуда Александръ полтретѣя попрїща прешедъ стєсею сѣло малою, лѣсѣ надъ собою їмущєю, водѣ і рѣкѣ бїстрыя препятїє ему на путї чїнілї, обачє нїкаковая ему отъ непрїятєля встрѣча не была, і тако до конца прешєлъ. Кромѣ їныхъ пїщєї, которїми та страна їсѣбїлна, яблокъ сѣло много їмѣетъ, і їнымї овощамї плодовїта.

густая

густая древа акї дубы растуть: на которыхъ лїствїяхъ много меда прѣснаго. Но тої медъ еще его прежде восхода солнечнаго не соберуть, отъ жара засыхаетъ. Откуду едва прешель тридесять верстъ, встрѣтилъ его фратафернъ, себе і тѣхъ. [которые по смерті даріевої убѣжалі:] въ подданство отдавая. Онъ же мїлостївно прїявъ їхъ ко граду нарицаемому Арва прїшель. Тамо къ нему Крагеръ і ерігонъ прїшлї, і фрагата воеводу Тапурянъ отдалї ему. Мїлостъ ему подобающую показалъ прїявъ его въ подданство, что многїхъ прочїхъ къ тому возбудило. Потомъ воеводство Менапію Гїрканское вручилъ, который во время царствованїя Охова їсѣ персїды бївъ їзгнанъ, у Фїліппа отца его жїлъ. Тѣмже і Тапурянъ фрагату отдале.

5: Уже былъ Александръ въ послѣднїхъ предѣлахъ Гїрканїи, гдѣ Артабасъ вѣрнѣшїи царя Дарїя [якоже прежде речеся] сѣ сроднїками Дарїевымї і сѣ сыны своїмї, і со многїмї ратнїмї греческїмї прїшель къ нему. Ему же прїходящу десную свою руку Александръ подаде. Понеже въ гостяхъ у Фїліппа отца бывалъ, егда во время царствїя Охова во їзганїи тамо жївѣше, і вѣрностъ совершенна царю своему превозшла. Тѣмже мїлостїво і дружеско прїялъ его Александръ: Онъ же рече, тѣ царю въ благополучїи процвѣтаї. Я о всемъ радуюся і веселюся, сіе токмо скорбѣ і печалѣ мнѣ наводитѣ, яко велїкїя радї старостї моея, не могу твоїмъ добродѣтелемъ заслу-
житї,

жїтї, їмѣль уже лѣтъ девяностъ і пять. девять
 сїновѣ отѣ едїнїя матерє суцїхъ прїнемѣ стояцїхъ.
 Тѣхъ Артабасъ кѣ десної рукѣ Александрової прїведе,
 моля богѣвъ да толѣ многое время жївуть, доколѣ
 угоднї будуть ко службѣ Александрової. Царѣ часто
 хождаше пѣшъ, тогда і себѣ і ему повелѣ датї коня:
 да бѣ старїкѣ вѣдѣ, не пѣша царя їдуща, не устѣдїлся
 бѣхатї. По томѣ егда ставѣ обѣсѣ, сѣ Артабасомѣ
 їдуцїхъ повелѣ прїсватї грековѣ. Онї же рекоша, Царю,
 аще Лакесдемоняномѣ грамотѣ свободнїя дасї, і мѣ что
 їмѣмѣ творїтї, долгнї есмѣ совѣтоватї, отпустї насѣ.
 Былї тамо Лакесдемонстїї Послѣ, ко Дарїю посланнїї,
 которїї егда побѣжденѣ былѣ, прїсталї ко грекамѣ, їс-
 наїма сѣ персянѣ воюющїмї. Царѣ не давѣ їмѣ свободѣ
 і вѣрностї грамотѣ, повелѣ їмѣ всеконечно предѣ себе
 прїїтї, яко счастье і мїлостѣ такову будуть їмѣмї,
 какову їмѣлї. Много время удержавалїся їмѣ, сани
 мносї разнѣ совѣтовалї, обачє прїїтї обѣщалїся. Но
 Демокр^т аїнянїнѣ, которїї всегда сѣло протївенѣ
 македоняномѣ былѣ, отчаявсѣ мїлостї царскїя, ме-
 чемѣ себе пробѣде. Прочїї якоже обѣщалїся, на мїлостѣ
 царєву положїлїся, бѣше воїновѣ і 500. кромѣ пословѣ
 кѣ дарїю посланѣхъ, тѣхъ было 90. Тѣмже ратнѣхъ
 тѣхъ по полкамѣ своїмѣ раздѣлїлѣ помощї радї, а про-
 чїхъ вѣ домѣ отпустїлѣ кромѣ Лакесдемонянѣ, кото-
 рѣхъ са карауломѣ велѣлѣ держатї.

Былъ народъ іменемъ Мардяне сосѣдї порубежнїї Гїрканамъ , жїтїемъ гнуснѣ , на разбояхъ всегда пребывающе. Тої едїнъ народъ нї словѣ посылалъ къ нему, нї въ подданствѣ бѣгнї восхотѣлъ . Того радї разгнѣвался царь сѣло [рече : возможе ли едїнъ народъ сїе сотворїти , да бы не побѣжденъ былъ] обобъ сѣ не многїмї полкамї оставївъ , самъ сѣ воїнствомъ избраннѣмъ і надежнѣмъ пошелъ . Нощю шелъ , наставшу же дню , супостату предсталъ ; смятенїе паче нежелї бранѣ спася , ісгнаннымъ отъ горъ Мардяномъ бывшѣмъ , на нїхже стоялї , а пустая іхъ села блїжня всялї . Въ далное же іхъ государство сѣ велїкмъ весма трудомъ едва возмогло воїнство іпнї , холмы горъ , высокія лѣса покрывалї : непроходїмїя і стесѣ не їмущїя горы ограждалї : равнїны же въ полѣ , новѣмъ промысломъ , насыпалї окопомъ Мардяне , распути тамо древеса густая весѣ , нарочно насажденая , которыхъ онї младое вѣтвїе наклоняютъ , і въ землю вкопываютъ . Отъ нїхже потомъ акї ісѣ корене їнаго шїрокїя пнї іспрастаютъ , і не даютъ тѣмъ дровесамъ распространїтїся по существу. Понже іхъ купно едїно сплетаютъ сѣ другїмъ , которыя множествомъ вѣтвей растущїхъ густо покрываютъ землю . Тѣмже таїное іхъ сплетенїе , акї сіла нѣкая стоящая , по подобїю олоота заключїла , едїнъ токмо былъ совѣтъ сѣкїрамї

Б

путь

путь отворити. Но і тое було сѣло веліко дѣло і трудно. Понеже густое сучье скоро показовало пні, і сплетенія между собою вѣтви іsb дровесѣ акі нѣкая колеса наклонялися подѣ сѣкѣры, і стоялі цѣлы. Мардяне же акі свѣрі по обычаю своему древнему укрывалися подѣ нїмі, і македонянь тайно убѣвали. Александрѣ же акі свѣреї яковѣхъ обрѣтая многѣхъ прободаль: на конецѣ лѣсѣ кругомъ обоїті воїнству повелѣль, да обрѣтше путь находятѣ на нѣхъ, которые въ непроходныхъ мѣстахъ саблуділися і въ полонѣ отѣ нѣхъ не мносі былі взяты. Сѣ нїмі же і букефаль царевѣ конѣ, егоже онѣ паче їныхъ коней любіль. Понеже нї кому весма давался всѣстї, егда же царѣ хопляше всѣгатї, переднімі ногами самѣ наклонялся, о немже разумѣлі, яко знаеть кого на себѣ понесеть. Сего радї сѣло, паче подобающаго, гнѣва і болѣснї ісполненѣ, повелѣ чресѣ толмача скасатї, яко повелю всѣхъ до послѣдняго смертї предатї, аще букефала не отгадутѣ. Сего убоявшесѣ сѣ дарамї прочїмі прївелї коня. Но Александрѣ і тѣмѣ не укротїмѣ, лѣсѣ рубїтї, семлю отѣ горы братї, і тѣя пні засѣпанї повелѣ. Что Мардяне слышаще і акі гору насыпаную на пняхъ вѣдяще, о владѣнїї своего царства отчаявшесѣ, всі ему покорїлися, царѣ же всявѣ сакладѣ вѣрностї мѣра, а їхъ фрагату вручїль. Оттуду въ пянії денѣ возвратїлся во обосѣ свої, Артабазу потомѣ сугубую

сугубую ему честь, нежелі у дарія імѣль давъ, въ домъ отпустилъ. уже ко граду Гірканії, гдѣ дворъ царя дарія былъ, прішелъ. Тамо Набарсанъ къ нему съ велікімі дарамі прішелъ надѣяся на его мѣлосердіе. Между тѣмъ пріведе багоа скопца ісбранибія красоти, еще въ цвѣтущемъ юношескомъ возрастѣ, въ чемъ дарії обыкъ, въ томъ вскорѣ і Александръ прівыкъ. егоже наіпаче моленіемъ возбужденъ, простѣлъ Набарсану.

Былъ народъ Амазонскій, якоже речеса, Гірній пору-
беженъ, которіи кругомъ рѣки Оермодоонта, въ поляхъ
Оеміскірскіхъ обіталъ. владѣла надъ нѣмъ царіца іменемъ
Оалестра, і всѣмъ народомъ между Кавкасомъ горою і
фасісъ рѣкою живуцімъ. Та велікімъ вожделѣніемъ
желающі вѣдѣти Александра поїде ісъ предѣловъ своїхъ,
і блісъ сущі послала прежде себе съ вѣдомостію къ не-
му, яко їдетъ хотящі его посѣтити, і познатіся
съ нѣмъ. внегода токмо повелѣ прііти, воіско все оспа-
вѣвши, 300 съ собою взявши женскаго пола конніцы,
поїде; прішедші же блісъ царя, слѣсла съ коня, въ де-
сноі рукѣ держащі два копья. Одежда на Амазонкахъ
не все тѣло покрывае, сане лѣвая сторона даже до
персеі нага, прочее закрывають. Обаче внісу одержи
завязывають, да бы нїше колѣна не была. тїтку еді-
ну оспавляють, раді воспїтанія чагъ женска пола,
правую же поджігають, да бы удобнѣ лукъ натягати,
і оружіе

і оружје употребляті моглї. Дерсновеннїмб і не-
 устрашеннїмб лїцемб Фалестра смотрїла на царя ;
 нравъ его і возрастъ неравнїї славѣ, якоже о немб воз-
 вѣщалї расмотряющї. сане народъ тої простїї і гру-
 бїї, отъ велїчества тѣла много расуждаєтб, разумѣя,
 возмогб лї бї кто похвалї і памяті что достоїное со-
 творїті, емуже бї возраста прїрода не дала. Александръ
 вопрошалъ ону, не желяшї лї чєсого отъ мене просїті,
 она же немедленно отвѣщала. Я кб тебѣ прїшла,
 да бї сь тобою їмѣті плодъ возмогла, сане того до-
 стоїна есмб да бї со мною твоему государству на-
 слѣднїка оставїлб, женскїї полъ себѣ оставлю, а му-
 жескїї полъ тебѣ отцу отдамб. Вопросїлб оную
 Александръ, аще хочшї лї прїмѣ на воїнѣ бїтї;
 Отвѣщала, государство мое бесѣ управїтеля і обере-
 гателя оставїла, но молю тя, да мя тако не опускїшї
 отъ себе, надежды моея лїшену. Болшая бїла во-
 їстїнну похотб вѣ тої Амазонкѣ, нежелї вѣ Алексан-
 дрѣ. Обачє прїнудїлб кб тому, да пребудєтб нѣ-
 сколько днєї. По томб между собою чресъ 13 днєї
 желанїє їсполнїлї. Она вѣ свое государство. царѣ же
 кб Парѣїну пошелъ.

6: Отнюду же Александръ явно началъ бесчїнство-
 ванїї. воздержанїє і кротостъ вѣ болшемб счастїї бесчї-
 сленнаго їмѣнїя, на гордостъ і блудъ превратїлб.
 Нравы отеческїя, і наказанїє еже вѣ чїнѣ Македонскїхъ
 царєї

царей до того времени преславно цвѣтущее , паче же величества своего , імѣль , нї во что вмѣнївъ , вѣсокому мнѣнїю , і величеству царей персїдскїхъ , бога бессмертнаго равному , послѣдовалъ . Уже предъ нїмъ на землю прїпадающе тако ему честь воздавалї , по томъ пожелалъ прїклонїтї къ послушанїю рабскому , толь многїхъ народовъ побѣдїтелеї Македонянъ , і всеконечно съ плѣннїкамї сравнїтї їхъ . Тѣмже багрянїцу і вѣнецъ царскїї , бѣлымъ переплетеную , какову Дарїї носїль , на главу свою возложїль , і во одежду персїдскую облекся : Онъ воїстїнну самъ глаголаъ , что здобычею персїдскою покрывається , но купно съ нею і нравы воспрїймаєтъ . гордостї же его всякое бесчїнїе послѣдовало . Грамоты которїя во Европу посылалъ домашнею царства своего печатїю запечатывалъ , а которїя во Асію пісалъ , печатъ Дарїеву прїлагалъ , являя тѣмъ , что едїнаго разумъ не можетъ вмѣстїтї счастья многїхъ . Наїпаче же того , друговъ , і коннїцу . і полководцевъ въ персїдскїя одежды облекъ , Тѣмже Македоняне гнушались , но протївїтїся ему не дерзнулї . блуднїцъ такожде зоо прї себѣ імѣль , якоже і у дарїя палаты полны былі , а прї нїхъ скопцы тому же дѣлу послѣдователї . Таковїмъ бесчїнїємъ і іноземчєскїмї нравамї поврежденї старїї фїліпповы воїнї , іже прїроды

Б 3 простыя

простія, явно гнушаліся раскошамі. во всемъ воіскѣ равное было мнѣніе і слово, яко болше погубілі побѣдою, нежелі что воіною обрѣлі. Нынѣ насъ самыхъ побѣждають, ко нравамъ чуждымъ прінуждающе: таковую лі. многовременнаго сѣбѣ житія, імѣемъ мсду, да возвратімся въ домъ во одежахъ плѣнничихъ. Должно імѣти і самому царю стѣдъ, відя себя подобна неволнікамъ, нежелі побѣдителемъ, македонскіи царь нынѣ воевода гаріевъ стався. Александръ же ісвѣстївся, яко о томъ первѣишіи его друзі, і воінство оскорбіліся сѣло, сего ради гарамі і благодарїемъ покушашеся утолїти їхъ. Но яко же чаю свободному воіску плѣнническія денгї неблагопрїятны сумѣ, тѣмже да бы не учїнілося возмущенїе, нужда была оную прасдностъ укротїти воіною, которая въ то время предвусѣвала, Понеже бесѣ царскую одежду на ся воспрїялъ, повелѣ уже нарїцати себе Артаксерксомъ. Татаръ же і прочія народы надъ дономъ рѣкою живущихъ собралъ. О томъ самібарсанъ возвѣстїлъ, сего въ подданство взявъ, старѣишїну надъ тѣмже государствомъ поставїлъ, которое прежде обдержалъ. егда же воіско бесчїнемъ і корыстію отягощенное, егда возмогло двїгнутїся. Александръ своя корысті, і всего воіска, кромѣ сѣло нужныхъ, повелѣ снести во едіно мѣсто на середїну, была же равніна на которой телѣгі сѣ імѣнемъ стоялі. Тамо ожїдалї всї,

что

что онъ впредъ учинити восхощетъ, но онъ рече: да бы коні выпрягше далече отвелі, і прежде бы подъ его корысті такожде і подъ всѣхъ прочія корысті онъ подложилі. Тѣмже горѣлі корысті, которыя зажгали особыя государевы, аще прежде і супостатскія градъ горящія гасілі, да бы ихъ отъ огня ісбавити, нынѣ нї едінь крове своея о мсдѣ плакаті дерснулъ, видяще яко і царскія тамо вещи погібали. Краткая рѣчь къ нѣмъ предреченая, болѣзнь усмірила, усердніи къ трудамъ войскѣмъ і готові на все, возрадовалися, яко корыстѣ, а не обыкновеніе воинское погубилі. Потомъ къ бампріанскому царству пошлі. Но нѣканора сѣна парменіева въ то время смертѣ неначаянная постигла, і всѣхъ на конецъ опечалила. Царь паче всѣхъ былъ печалень, і желалъ ожидати погребенія; но оскудѣніе пѣщї прїнудило его далѣйтї. Тѣмже філота оставилъ, а съ нѣмъ 2600 человекъ, да погребетъ брата своего, самже противъ бесса пошелъ, тамо на путі вручилі ему отъ порубежныхъ воеводъ грамоты, въ нѣхже восвѣщавалі, яко бессъ съ воїнствомъ ідетъ противъ его, Самібарсанъ же, егоже воеводу арїиска поставилъ, отступилъ отъ него. Того радї аще і противу бесса пошелъ, обаче раскудиль себѣ, прежде самібарсана укротити: взялъ съ собою влецѣ вооруженныхъ, і всю ночь съ нѣмї шелъ, нечаянно на супостата нашелъ. Успѣвъ то Самібарсанъ, въ двухъ тысящахъ конницы,

[после]

[понеже больше вскорѣ нечаянно собраті не возмогъ]
до бактрѣ побѣжалъ, потомъ побѣжало і воіско на
горы бліскія. Была тамо гора каменная расдвоеная
отъ запада къ востоку не сѣло ввысока, но многімі
древамі наполнена, къ сему же ключевія водѣ іسوبіліс
імѣла. Была кругомъ на 32 версты, на самомъ же верху
равнина травою заросла, тамо суностатѣ люди ко
брані не обыкшіхъ оставілі, самі же на томъ мѣстѣ,
гдѣ расцѣліна была колодами і каменіемъ савалілі себе.
воіска было 13000. Тѣхъ кратеру велѣлъ осадити,
самъ воелѣдъ Сатібарѣана пошелъ, о немъ же услѣшавъ
яко далече побѣжалъ, возвратілся ратныхъ тѣхъ по
лучити, которые на горы убѣжалі. Прежде велѣлъ
очістити путь, како бы моглі всѣити на гору, хотя і
вѣдѣлъ, потомъ трудъ во тще сущіи отъ препятія
самородныхъ крѣпості мѣста того, былі бо расцѣліны
каменістѣя і кремністѣя въ горѣ. Обаче разумъ его
всегда въ трудностяхъ противенъ былъ, вѣдѣя яко і
напередъ ітти неудобно, і возвратити ся страшно,
разныя мысли предлагалъ себѣ, і тако что умъ не
возможе, счастье преодолѣ, совѣтъ добрый даде. Веліи
насталъ вѣтръ отъ запада наріцаемѣй фавоніи, воіні же
древъ насѣкше премного по горѣ раслагалі, да бы сіце
по нѣхъ вслѣсті возмоглі, которые въ жаркія дні засохлі.
Тѣмже Александръ больше повелѣ древъ полагати, того
радї вскорѣ съ самѣмъ горы верхомъ сровнялі, і огнь
|vesgъ

всѣмъ подлагалі. Тако отъ всѣхъ странъ окружилъ гору, вѣтръ же ударялъ пламенемъ въ лице непріятелю, а дымъ превелікіі акі облака небо покрывъ. Трещалі лѣса отъ огня, дерева такожде отъ Македонянъ ісѣченая і не сажженная, отъ огня блісб горящаго самі загораліся, противніі же, гдѣ преставающъ огнь відѣлі, туда і бѣжалі. но прітѣхъ мѣстахъ македоняне стоялі. Того раді расно погібалі, ібо ово во огнь металіся, а ініі сѣ горъ опровергаліся, прочіі же предаваліся, не мнозі побраны, опалены едва не до смерті.

Александръ же оттуду пошелъ къ полководцу Кратеру, градъ Артакану obleжащему, который уже все уготовавъ къ полученію града, но царя ождаль, уступая его славѣ, пріписуемоі ему отъ всятія градскаго. Александръ скоро повелѣваетъ пріставляті башні: персяне же токмо срѣніемъ уstraшені, со стѣнъ градскіхъ рукі къ нему простірають і молять, да гнѣвъ свої на самібарсана бунту началніка обратіт. Александръ же вину отпустилъ їмъ, понеже і предаются, і мѣлосердія просятъ. І не токмо вину отдалъ їмъ но і вся їхъ їмѣнія въ цѣлості сохранилъ. Отъ того града егда пошелъ, новое воінство къ нему прішло. Соілъ їменемъ 50 конныхъ. Ісб Іллїрка 3000 Антіпатрѣ пріслалъ. Θεσσαλίєскія конніцѣ сѣ фїлїппомъ было 130 человекъ. Ісб лїдії 2600 їноземческаго воінства прішло. Тако пріполня воїско до Дрангїанъ военнаго народа прішелъ.

воевода тамо былъ басаентъ іменемъ , во убійствѣ государя своего бессу сопрічастенъ. Тої по заслугѣ своєї, убоявся мученія во Індію побѣжалъ.

7. Девять днѣ уже тамо Александръ стоялъ гдѣ не токмо отъ протівныхъ безъ страха , но і непреодолѣнъ былъ, тогда о бунтѣ і ісмѣнѣ нагъ собою, между своїми ісвѣстілся. Былъ убо нѣкоторыи слуга Александровъ, іменемъ дімнъ, но не въ великої у него милості і честі, іже Нікомаха сѣло любилъ тѣлеснаго раді слодбѣнія. Сеї дімнъ, [котораго відя всякъ бы могъ его съ лица познати, яко подобенъ ума ісступившему былъ,] обесумяся съ юношею Нікомахомъ въ капіще пошегъ, тамо ему рече: хочу я тебѣ открити великую таїну , но молю тя кленіся мнѣ, еже бы тебѣ умолчати въ сѣмъ, еже тебѣ хочу восвѣстити. Нікомахъ же размышляя о дімнѣ что таково хочеть сказати, чего бы раді клятвoprеступленіе імѣло быти, богамі капіща того клялся. Тогда дімнъ восвѣщаетъ: яко въ третій день царъ Александръ отъ ісмѣны умышленія на него погібнетъ , і asb [рече] того совѣта благороднымъ і сілнымъ мужемъ сопрічастникъ. Услышавъ о томъ нікомахъ, рече постояннымъ сердцемъ, asb тебѣ на толъ злокозненную прогѣрзостъ не клялся, ні совѣстъ можеть мя въ томъ удержати, да бы asb не объявилъ сего царю александру. Тогда дімнъ любовію і страхомъ обесумленъ, руку юноші обѣмая, плакался, і молилъ,

і молѣвъ, да бы і тої Нікомахъ сему дѣлу былъ сопрічастникъ. Аще же сего сотворѣти не похоще, поне да не оклеветае его. котораго, кромѣ ѣныхъ прічинъ, і тоє їмѣлъ протѣво себе свѣдѣтелство любви, въ мѣсто саклада, і здравїя своего не пожалѣвъ, въ вѣрности его бѣвъ еще ненадеженъ. На послѣдокъ, егда его къ тому пріклонѣти не возможе, смертію ему претяше глаголя, яко тако їсрядную услугу бунту отъ твоея главы начнутъ. По томъ нарицавъ того Нікомага бабѣкомъ, і пужлѣвѣмъ, по томъ їсѣннѣкомъ рачителя своего, і пакі великая ему обѣщавалъ, овогда і царство нѣкое, разнѣмъ способомъ къ едѣномѣслию своему пріклоняя его сердце, чуждо сущее толъ слохѣтрыя їсѣнѣ. На конецъ уже їсвлекъ мечъ, овогда къ нему, овогда же ко своєї главѣ прілагая, і тако прѣвлекъ молѣнѣмъ і прещенѣмъ, яко Нікомахъ не токмо молчатї, но і во всемъ помощникъ бѣти обѣщался. Обаче їмѣя постоянство въ себѣ велѣе, первѣя вѣдѣлся волѣ дѣмновѣ нѣ въ чемъ премѣнѣти; но акі бы прелщенъ дѣмновою любовію і ласканѣмъ въ таковомъ совѣтѣ нѣ въ чемъ не отрѣчатїся прѣтворѣлся. По томъ началъ вопрошатї о товарѣщехъ, съ которѣмї дѣмнъ того дѣла совѣтѣ началъ. Много (рече) і о томъ надлежитъ знатї, какїя людї руки своя къ таковому дѣлу памяті достоїному хотѣтъ прѣложитї. Дѣмнъ же любовію і паденѣмъ похотнѣмъ уловенъ, началъ его благодарствовать. радоватїся і прѣвѣтствовать, что дорогнѣмъ

молотцямъ не усумні́лся помогати́ въ сообщені́ї, а імянно дімітрію оберегашелю здравія царскаго, Певколаю, Ніконору, Афебету, Локеу, Діоксену, Археполу, і Амїнтѣ. Нікомахъ же по окончані́ї тоя рѣчи отшедъ скоро, братау своему іменемъ Кебалліну вся слышаная восвѣстѣлъ. Кебаллінъ же оставя въ своемъ шатрѣ Нікомаха, да бы не вшелъ неіскусно въ шатеръ царскій, [і́дѣ же нікогда случіся ему бѣвати:] і какова лібо прізнака бунтовщїкамъ не учїнілъ, что о нїхъ прїїде къ царю ізбѣяляті. Самъ Кебаллінъ поїде, і въ предвдвері́ї шатра сталъ, (і́бо въ нутрь ітти́ ему непущено было), ожїдая кого ізъ первы́хъ і началнѣ́шїхъ друговъ царскїхъ, да бы его предъ царемъ поставїлъ. Случіся же по отшестві́ї прочїихъ токмо філотѣ сыну парменїонову остатїся въ полатѣ́ царскої, неісвѣстною коея радї вїны, ему же ізшедшу Кебаллінъ ліцемъ і устнама ужасъ велїї показуя, вся отъ брата слышаная сказаль, і просїлъ его да бы царю о семъ восвѣстѣлъ. Похвалїлъ его въ томъ філотъ, і скоро къ царю вшедъ, много время о іныхъ дѣлѣ́хъ предлагаль. а о томъ, что ему Кебаллінъ восвѣстѣлъ, умолчалъ. Въ вечеру же ізъ палатѣ́ філоту ісходящаго вопросїлъ Кебаллінъ, Аще царю о томъ донесъ, что ему повѣдаль, отвѣща філотъ, нынѣ съ царемъ о семъ не было слово. понеже не время мнѣ́ было, і тако отвѣде. На утрїе же Кебаллінъ пакї прежнеє дѣло воспоминавъ філотѣ, онъ такожде обѣщаль, і мѣстї въ памяти о доношені́ї, обаче нічто о томъ

цареві

цареві глаголає. Того раді Кебаллінъ начатъ на него пореченіє імѣті, і тако не хотя болѣе продолжити, нѣкоєму юношѣ іменемъ Мітрєну, надъ всею Артїлерїєю начальнику бѣвшу, вся поряду ісѣяє. Онъ же во Артїлерїї оставя его, самъ скоро ко царю побѣжалъ, і въ то время въ мыслѣхъ его получилъ, і вся слышанная повѣдалъ. Царь же немедленно послалъ по бліжніхъ, да бы Дімна поймавъ прївелі. А самъ во Артїлерїю поїде: Тамо Кебаллінъ увігѣвъ его, радости ісполніся, рекъ: Імѣю пия жїва отъ рукъ нечестивѣхъ ісѣята. По томъ Александръ вопросилъ его о чѣмъ надлежало вѣдати, і о всемъ порядкѣ отъ него ісвѣстілся. Пакі еще вопросилъ, которїй день, егда тебѣ Нікомахъ скасалъ: отъ вѣща третїй день уже нынѣ. Тѣмже Александръ помышляя, что не істинну царю въ томъ учїнілъ, повелѣ его всяті. Онъ же начатъ вопїті, яко въ тої же мїнутѣ і въ то же время, въ которомъ ісвѣстілся о томъ, къ філотѣ прїбѣжалъ, і аще не тако естѣ, вопросі его. Царь пакі вопросилъ его: Былъ ли ты у філота, і велѣлъ ли ему прїлѣжно о всемъ донесті, Кебаллінъ рече, всеконечно повторяє, руки на небо вознося, і со ісліянїемъ слезъ о семъ доношенїі: акі бѣ отъ друга сѣло любїмаго мїлости просилъ. Сему тако бѣвшу, Дімнъ урасумѣвъ добрѣ, чєго раді царь понєго послалъ, мечемъ, єгоже імѣлъ прї себѣ, прободєся сѣло шяжко, но отъ стражєі вскорѣ прїбѣжавшіхъ

удержанъ, взявъ убо его привелі въ шатеръ царскіі: На негоже воспрѣвъ царь, рече: кое азъ сло помышляхъ тебѣ дѣмне; яко паче мене самого покасался тебѣ достойнѣ бытіи царству македонскому фѣлотъ; Но уже дѣмнъ не могъ глаголати; токмо восдохнувъ лице отъ царя отвратилъ, і пагъ умре.

Таже послалъ по фѣлоту Александръ, і рече къ нему: достойнъ былъ бы смерті Кебаллѣнъ, аще бы ісмѣну на мя уготованную чрезъ два дні утаилъ, сію вѣну на ты возлагаетъ, оправданіе принося, что въ то время немедленно возвѣстилъ тебѣ. Еліко я великімъ внутреннімъ дружествомъ моимъ къ тебѣ приближенъ болше толіко твое ко мнѣ лицемѣрное злодѣство. Еже паче Кебаллѣну неже ли тебѣ прілічно, якоже азъ мню. Імѣши помогающаго судію аще что возвѣстїи не подобаетъ, можеші отрицатися того. На сіе фѣлотъ не убоаяся. [аще бы кто отъ лица смѣлостъ его могъ расцудити] рече: тако естъ, яко Кебаллѣнъ мнѣ, отъ блудніка ізвѣстїе взявъ, предложилъ. Но азъ сіе безчїнному доносителю нї вчемъ не яхъ вѣрѣ, опасаяся, да бы прочімъ смѣха не учїнїлъ. распрю между двома блудніками тебѣ донося. Царь же рече; понеже дѣмнъ смерті себе предаде, каковъ либо ізвѣстъ былъ бы, не подобало его умолчатї, Объятъ его фѣлотъ, і начатъ молїти, да бы паче на прешедшую его вѣрностъ, а не на вѣнностъ, отъ умолчанїя, а не отъ гѣла проїсходящую, смотрїлъ. Не могу о семъ свѣдѣтельствовать, аще ему царь

царѣ ятъ вѣрѣ, ілі гнѣвъ въ себѣ до време́не утаїлъ, обаче даде ему десную руку на знакъ мѣлости прежня, і рече, яко паче пресрѣбно сїе доношенїе фѣломѣ себѣ їмѣлъ, нежелї утаїлъ.

8. Обаче созва друговѣ на совѣтъ бесѣ него, і Нікомаху прїїтї повелѣ, нікомахѣ же все то умѣшленїе слоє і предѣ самїмъ царемъ повѣда. Былъ же Краперѣ нѣкто, Александрѣ сѣло любесенѣ, і паче многїхъ мѣлости їмѣлъ у него, тѣмъ же свѣстїю къ фѣлому непрїятенѣ, їсвѣстенѣ былѣ о томъ, яко Александрѣ фѣломѣ, о себѣ самомъ і о своемъ мужествѣ, такожде і о службѣ сѣ похвалою велїю возвѣщаль даже до оскорбленїя, того радї не сакакову їзмѣну, но са гордостѣ опороченѣ стался. Тѣмъ же не чая нікогда лучшаго случая къ погубленїю непрїятеля своего, прїкрывѣ свѣстѣ благочїнїемъ, тако совѣтуя о всемъ томъ гѣлѣ, рече: О да бы далѣ богѣ то, что бы тѣ сѣ намї о томъ случае вскорѣ сѣ начала посовѣтоваль. Склонїлі бы мѣи тебѣ къ тому, аще бы тѣ восхотѣлъ ему вїну отпустїтї, да бы паче не далѣ ему знатї, колѣ много тебѣ долженѣ, нежелї егда нѣнѣ конецѣ жїтїю его прїспѣлъ, прїнуждатї его, да бы лучше на смертѣ свою смотрѣлъ, нежелї ивої добродѣтели рассуждалѣ. Онѣ бо всегда возможетѣ сѣтї тебѣ ставїтї, тѣ же фѣлому не всегда можешї вїну отпущатї. Гдѣ не вїжу вїны, коея радї їмѣлъ бы тѣ расумѣтї, да бы которѣи толь велїкое гѣло

дѣло дерснулъ, по отпущеніи тоя вѣнѣ, своїхъ бесчѣн-
ныхъ нравовъ отступилъ. Добрѣ онъ то знаеъ, что
которыя мѣлосердіе поглотилі, нѣ о чемъ болше нагѣя-
тіся не могутъ. Тѣмже і азъ ісвѣстенъ, яко аще і фѣ-
лотъ, ілі покаянїемъ, ілі твоею добродѣтелію преодо-
лѣныи, восхотѣлъ бы престати отъ того: парменїонъ
отецъ его полководецъ такового великаго воїнства, і
ісгревле у твоего воїнства въ преславноі честї, по тебѣ
маломъ меншіи, вѣмъ, яко не праведнымъ сердцемъ
сдравіе сына своего тебѣ предасть. Суть добродѣте-
лі, іхже ненавїдїмъ. Достоїному по дѣломъ смерті,
істинну ісбавїті срамно естъ. Тѣмже лучше хочеть
сїцевое у человекъ імѣтіся мнѣніе, яко ему обїду со-
творїлі, нежелї живоу даровалї. Оттуду вѣмъ царю,
яко подобаетъ тебѣ, о сдравїи твоемъ вражду съ нїмі
імѣті. еще імѣемъ довольно непрїятелей протїво кото-
рыхъ поїдемъ, но отъ домашнихъ супостатъ оборонї
себе. Тѣхъ аще іскоренїші, чуждаго врага нѣ въ чемъ
не боюся. Сїце совѣтовалъ Кратеръ. Но і прочїи нѣ мало
усумнѣліся въ томъ. что фѣлотъ ісмѣну ісбавїлъ Але-
ксандру, бѣвъ сообщникъ ея съ прочїими бунтовщїками,
понеже кто бы благосердїи і совѣсті добрыя сїи, не-
токмо другъ, но ісвпослѣдняго чїна, прїчїны толь ве-
лїкія услышавъ, къ царю съ нїмі вскорѣ не прїбѣжалъ
бы: аще бы сїцевымъ обрасомъ якоже і кебаллїнъ со-
творїлъ, который отъ брата слышавъ, ісвѣстїлъ парме-
ніонову

ніонову сѣну, онъ же [полководець надъ конницею, і тайнъ царскѣхъ ісвѣстникъ] умислилъ будто бѣ не їмѣлъ времени царю донести, аще бѣ Кебаллінъ їнаго доносітеля не сѣскалъ. Нікомахъ такожде аще і клятву предъ богомъ сотворѣлъ, однакжъ совѣстѣ свою свободїтї тѣсая. Фїлотъ же едва не весь день во упражненїї їгрѣ сѣ царемъ пребывъ, время несвободное і трудное їмѣлъ, не много словесъ, [царскому сгравїю касающїхся,] вѣ толь многомъ їмало потребномъ глаголанїї, донести. понеже аще не повѣрѣлъ предложенымъ отъ юношї. чего радї чресъ два днї, акї бѣ повѣрѣлъ, продолжѣлъ; отксамтї надлежало Кебалліну, егда его доношенїе укорялъ. Всякъ вѣ своєї бѣгѣ їмѣетъ разумъ велїкъ: Но гдѣ о сгравїї царскомъ случается, тому вѣрїтї потреба, аще і негѣлая і непотребная слова кїю доносітъ, слушаїтї. Тѣмже всї осудїлї всеконечно пѣшатї і розпашїватї его, да бѣ сообщникѣ того бунта їсѣялѣ. Царѣ же прїкасаѣ вѣ молчанїї совѣтъ і предложеная слова, їмѣтї, отпустилъ їхъ. Но да бѣ не мнїлся бѣтї їнѣї образѣ учїненѣ новаго совѣта, наутрїе походѣ скасамтї повелѣваеѣ. фїлоту же Александрѣ прїсѣаѣ на послѣднїї ему пїрѣ, не токмо вечерятї, но і дружескїѣ посовѣтоватї сѣ нїмъ, аще уже і осудїлъ его, утерпѣлъ.

Вѣ полуношї же безъ огня собралїся сѣ малымї людмї вѣ полату царскую ко царю, Ефестїонѣ, Кратерѣ, Ценѣ,

і Ерігії. Сії були ближні царю, іsb полководцевъ же були Пердікка і Леонамъ, чресъ тѣхъ повелѣніе было, стражѣ кругомъ полати, царевѣ вооруженѣ стоялі уже по всѣмъ путемъ, і конница воінская чінно стояла, да бы кто Парменіону въ то время мідію управляющему, і воіско превелікое прі себѣ імѣющу, таіно вѣстѣ не учінілѣ. Амтarrасъ такожде прішелъ на дворъ царевъ съ тремя стѣ вооруженныхъ воіновъ, і десять Офіцеровъ ему послѣдовалі, а за нїмі шло по десяти оруженосцевъ. Тії на разнѣ посланѣ, разныхъ бунтовщіковъ іскаші. Амтarrасъ же съ тремя стѣ воіновъ своїхъ по фїлота пошелъ, но відя домъ заключенъ, двері выбіѣвъ, пятьдесятъ іsbранныхъ мужей прі себѣ всялѣ, прочімъ же велѣлѣ весь домъ обступіті, да бы фїлотъ таінымъ путемъ не ушелъ. Крѣпко спалъ фїлотъ, ілі ні чего не боялся, ілі утруділся. Амтarrасъ же глубокімъ еще сномъ спяща его обрѣте. егда же добрѣ отъ сна пробуділся, оковы желѣзныя на него наложілі, тогда фїлотъ рече: о царю: горестѣ непріятелей моіхъ преодолѣла твою добродѣтель. І сія рекъ умолче. Воіні же главу ему покрывше, на дворъ царевъ повелі. На утріе же повелѣ царь вѣстѣ дати, да все воінство соберетъ вооружено. Собрася же мало не шість тѣсящъ воінства, кромѣ того что поварамі і слугамі воінскімі напoлненъ былъ дворъ царевъ. оруженосцы полкомъ своїмъ окружілі фїлота, да общіи народъ прежде его не увідітѣ, донелѣ же

царь

царѣ не предложѣтъ рѣчи къ воїнству. По древнему обыкновѣнію і закону македонскому, главныя і смертныя дѣла воіско судило, во время мѣрное общій народъ. Царская же властъ нічто могла творити, донелѣже оні не осудятъ. Тѣмъ же прінеслі прежде тѣло дѣмново, о немъ же мнозі не зналі, что учинѣлъ, ілі какою смертію умре.

9: Прочее царѣ радѣ предложенія рѣчи ісбиде на среду, болѣснѣ сердца своего показуя на лицѣ. Такожде і друзі печальное прімножалі ему лицезавленіе. І тако Александрѣ многое время лицемъ въ нѣсѣ посунѣвся, стоялъ акі ісступленому подобенъ. По томъ въ себе прішедъ, началъ глаголати: О воїнство мое, не многіхъ людеі слохи́трыі умыслъ егда мя отъ васъ не похитѣлъ, провѣдѣніемъ же і милосердіемъ боговъ, живѣемъ. Честіи достоіное предстояніе ваше прінудило мя, да бы горше на тѣхъ недоброхотныхъ убійцѣхъ асѣ яростію распалѣлся. Сане едіно дѣханіе, паче же едіна полѣса житія моего сіе мнѣ естѣ, еже бы толь многѣмъ храбрѣмъ воінамъ мнѣ сѣло добрѣ заслужившѣмъ, возмощіи еще благодѣяніемъ великімъ воздаѣти. Тогда воздѣханіе воінское не даде ему болѣе глаголати, і начаша плакаті всі.

Пакі царѣ рече: колмі паче возбужду васъ, егда сіеваго слоумѣшленія бунтовщѣковъ покажу вамъ, іхъ же еще боюся наіменовати, і акі бы еще сдравѣ бытіи моглѣ, іменѣ іхъ не воспоминаю; Но потреба древнюю внутрен-

ною мою мілості сабѣмѣ, і немілостівѣхъ чловѣковъ мятежъ открьмѣ. Како азъ возмогу, толь велікое сло-
гѣство умолчатѣ; Парменїонъ вѣ таковомъ своемъ вѣ-
цѣ, толь многімѣ моімѣ, якоже і отца моего добродѣянїї
огаренїї, і первѣшнїї їсѣ всѣхъ дому нашего другѣ,
кѣ тако бесумному гѣлу бунтовщїкѣ первѣї і началнїкѣ
бѣмѣ обѣщався. Слуга его фїлотъ, певколая, Дїмїтрїя,
і сего Дїмна (егоже тѣло предъ собою відїте,) і прочїхъ
такового бесумїя способнїковъ на сгравїе мое прїгласїлъ.
Тогда повсюду учїнілося стenanїе і смятенїе, каково
обыче бѣмѣ между общїмъ народомъ, а наїпаче воїн-
ствомъ, гдѣ їлі распря, їлі гнѣвъ, їлі бранѣ бѣваетъ.

Потомъ предсталї по повелѣнїю, Нїкомахъ Метронъ,
і Кебаллїнъ, что которїї отъ нїхъ говорїлъ прежде,
то і повторялъ, однако же фїлота нїже сдїнїмъ сло-
вомъ опорочїлї. Сего радї такожде всї утолївше
вѣ себѣ гнѣвъ самолчалї по їсреченїї словесѣ їхъ.
Царѣ же рече: какое бѣло того намѣренїе, которїї
їзвѣстївся о їзмѣнѣ, утаїлъ оную, а что та їзмѣна по на-
вѣту бѣла, смернѣ гїмною їзъявляеть. Воїстїнну, аще
бѣ бѣлѣ неїсвѣстенъ что скасалъ, мученїя не бѣ убо-
ялся. Кебаллїнъ бо нї на малую мїнуту восхотѣлъ
умедлїтї, совѣстѣ свою скоро очїщая, вѣ мѣлнїю прїбѣ-
жалъ, егда азъ мѣлся. Фїлотъ же самъ нїчого не ужасе-
ся, нїчему не вѣрїлъ. О чловѣкѣ какова велїкаго сердця.
слѣшавъ о погїбелї царя своего, лїца бѣ не їзмѣнїлъ лї;

і не слухавъ лї бы св прїлѣжанїемъ тако великаго ісвѣта; Но то молчанїе его знало, что їмѣло чїнітися, і савѣстная надежда о царствѣ, упрямїи умисль къ послѣднему концу злогѣства прїведе. Отець его Мїдїю управляетъ, между многїми полководцѣи моїми отъ мене взявъ сілу, болше надѣется, нежели можетъ. Та безчужность моя, что бездѣтенъ есмь, во уничиженїи естъ. Но лстїтся фїлотъ, понеже васъ, і гѣтеї, і опцевъ, і сродниковъ їмѣю, донелѣ же вы справствуете, азъ сірота не їмамъ быти. По томъ грамотку парменїонову писаную къ сынамъ, къ Нїканору, і фїлоту, оному по случаю таїно врученую, всѣмъ въ слухъ начатъ прочитати, въ неїже нїчто было великаго навѣта. токмо въ себѣ заключало. Во первѣхъ о себѣ, по томъ о своїхъ попеченїе їмѣше, сане сже опредѣли ми совершїмъ. Къ сему же еще царь рече: тако писана, которая, ежели бы гѣтямъ его вручена была, то онї могли бы чрезъ сію разумѣти о всемъ прежде знающе; аще же і перенїята грамотка, обаче їнѣ нїкто нї коєго сла въ неї домыслїтися не возмогъ бы. Но дїмъ егда прочїхъ бунтовщїковъ назначїлъ, хотя фїлота не прїпомянулъ. та прїчина не бессилюе фїлотово, но сілу его показуєтъ: что тако его боятся, которїе могутъ его выдати, яко аще і самї повїнятся, но его утаятъ. Но фїлотъ жїтіе прешедшее вѣдаєтъ. Онъ Амїнїѣ брату моему во первѣхъ, егда въ македонїи еще былъ гонїтель справїа

моєго, помагав во всемъ. Онъ Амталу, болше котораго я нікогда неприятели себѣ не імѣавъ, сестру свою въ жену отдалъ. Онъ, егда ашъ къ нему, акі ко іскреннему другу пісавъ, кого мя бѣгмі богъ Аммонъ нарече, дерзнулъ тако отпісати: Ашъ тебѣ посправаю, яко между богі тѣ почтенъ, і пріятно желаю їмущихъ бѣгмі подбъ властію тебе, отъ чело-
вѣкъ рожденнаго. Сїи, воїні мої, уже многое время отъ мене отпріновеннімъ сердцемъ сумъ: прізнакамі і свѣдѣтелствомъ завісті о славі моєї, їхже коліко могъ, многое время въ сердцѣ моємъ скривавъ. Понеже вѣдѣлося мнѣ, акі бѣ частъ нѣкую внутренношеї моїхъ я їсторгнувъ, аще бѣ на котораго їсѣ сїхъ толъ веліе бѣдство нанесъ, і нівочто їхъ себѣ вѣднїавъ. Но уже не словесамі подобаетъ накасовати, суровостъ язѣка въ мечі претворїся. Тыя; [аще мї вѣру емлете:] фїлотъ на мя їзострїавъ, сгоже аще свободно пущу, камо самъ обращаюся, о воїні мої; їлі главу мою кому вѣрю: Надъ конніцею воїнскою, надъ лучшею частію воїска, надъ пер-
вїмї благородныхъ юношъ, того едїнаго начал-
ніка поставїавъ, справїе, надежду мою вѣрності сго къ защїщенїю вручїавъ; Отца его къ тому до-
стоїнству, которое вѣ мнѣ далї, ашъ вручїавъ: Мїдїю паче всѣхъ государствъ богату, толъ много жїтелеї домашніхъ, толъ много тѣящеї споспїшні-

ковъ емуже вручѣлъ, откуду хотѣлъ помощи і заступленія, погібелъ мнѣ прїїде. О колъ благополученъ азъ былъ бы, еже ли бы на воїнѣ былъ убітъ, паче дарію корыстѣ, нежелі своему жертва; нынѣ їзбавѣлся отъ погібелі, еяже токмо ужасался, і на сіе прїшелъ, чего нікогда не їмѣлъ ужасатися. Обыкосте многократнѣ воїні мої моліті мя, да бы я здравіе мое хранилъ. Сіе мнѣ дати можете, о чемъ совѣтуєте, да бы я творѣлъ. До вашихъ рукъ, до вашего оружія прїтекаю, кромѣ волї вашея житі не хочу, аще бы вы і восхотѣли, не могу, еже ли не заступите мя. По томъ фїлота: [рукѣ назагъ завязавше] въ ветхомъ одѣянїї, прївести повелѣ. гдѣ всякъ отъ народа могъ видѣти его суца въ худомъ і убожескомъ одѣянїї, которїи мало прежде въ драгоцѣнная былъ одѣянъ, і всѣму завидѣлі. Вчерашняго бо дне, видѣлі его полководца нагъ коннымї, і їзвѣстны были что на піру былъ у царя, нынѣ же не токмо осужденнаго, но весма не чаянно і связана срятъ. Воспоміналі себѣ Парменїона толъ велїкаго полководца, і толъ честнаго і македонскаго господїна счастье, которїи не давно двухъ сыновъ эктора і Нїканора лішївся, нынѣ съ третїимъ на несчастье еще живымъ въ отсутствїї сїї оправданіе вїны предложѣлъ бы. Тогда амінта царевъ блїзній совѣтникъ, [вїдя яко воїнство мїлосердствоваше] новымъ гласомъ протїву фїлоты разбярѣлъ его глаголя: яко вы гдѣ шѣмъ простымъ народомъ преданы будете; нї едїнъ отъ

отъ васъ къ женамъ, нї во отечество, нї къ родїтелемъ
 возвратїтся, но акї обсѣченыхъ мертвецѣвъ трупъ,
 безъ главы, безъ душі, безъ імене і славы въ чуждої
 странѣ противнымъ на поруганїе во вѣки останетсѣя.
 Непрїятны явилїся тѣ слова амїншовы Александру, їбо
 воспомїная їмъ жены і отечество, непрїлѣжное въ предъ
 тѣмъ словомъ послушанїе къ воїнскому дѣлу въ Маке-
 донянахъ учїнїлъ. Тогда іменемъ Кенъ, еще і їмѣлъ себѣ
 жену, фїлотову сестру, обаче жесточае на него началъ
 роптанї гласомъ велїимъ: нарицаѣя его слогѣмъ ко
 царю, отечеству, і всего воїска убїїцу. каменъ же предъ
 нїмъ на землї лежащъ ухватїлъ, і верглъ бы на него,
 якоже нѣщїи мнѣмъ: хотѣющъ сїще отъ мученїя болшого
 скоро его свободїтї, еще бы царь рукї его не удержалъ,
 глаголя: потреба ему дамї время ко їсправленїю і от-
 вѣту; не дамъ азъ рече їнымъ обыкновенїемъ судїтї.
 Велѣлї ему пакї вторїцею отвѣщати, но онъ їлі совѣ-
 стї радї слоключїмства, їлі самбы радї прїчїны тако
 велїкїя акї їсумленъ і въ сабытїї бывъ, нї очесъ воз-
 вести, нї воздохнутї дерснулъ. По томъ началъ їсто-
 чатї слесы, і обмеръ, къ держащему его прїклонїлся,
 і егда слесы отеръ, по малу началъ дѣхатї, і гласъ
 їснущатї, каковъ могъ їмѣтї, возмнѣлся всѣмъ, что
 хоцетъ оправдатїся. Тогда царь сря на него рече:
 Македоняне хотѣмъ тѣя судїтї;

Вопрошаю, отеческїмъ языкомъ будещїї лі глаголатї;

рече

рече: много і прочіхъ сгѣсть кромѣ македонянъ, которіе якоже мною, удобнѣе уразумѣють, егда тѣмъ же ясыкомъ буду глаголати, егоже тѣмъ употреблѣ, того радѣ да бы мнози отъ нѣхъ слова твоя уразумѣли. Царь же рече, вѣдѣтели, како фѣлотъ і ясыкъ свої ненавѣдѣтъ отеческіи, самъ бо гнушается говорѣти їмъ. Но якоже хочеть да глаголетъ: вы токмо въ памяти їмѣете, яко не токмо нравовъ нашихъ, но і ясыкъ ненавѣдѣтъ, сіе рекъ отъиде.

Іо, тѣмъ же фѣлотъ началъ рѣчь свою тако: Словеса невѣдному обрѣсти удобно естъ: а бѣдному одержати слово, тяжко естъ. Того радѣ между доброю совѣстію, і худымъ счастіемъ я обрѣвшійся, не вѣмъ, како і уму моему, і времені сему счасливому возмогу угодити. Не вѣжду ісряднаго, вѣнъ моеї, судїи [сірѣчь Александра], который, чего радѣ самъ мене слушатѣ не похотѣлъ; не знаю воістинну, ібо егда позналъ онъ сіе дѣло, тогда въ его было волѣ, ілі умертвѣти мя, ілі свободити, а донелѣ же сгѣ не познана будетъ вѣна моя, свободенъ не могу быти прѣбытія царева, іже отъ прѣсуществующаго уже осужденъ есмь. І хотя отъ человека связанаго, і праведная рѣчь, не токмо неправедна, но і непрята бѣваетъ, яко не показуеть судейскаго дѣла, но его облѣчаетъ, обаче каковымъ лѣбо будѣ образомъ, токмо надлежитъ мнѣ отвѣщати: не оставляю себе, ні сотворю того, да бы мнѣлся я самъ отъ себе осужденъ быти. Я воістинну вѣнѣ не знаю за что бы

віненъ былъ. Къ бунтовщикамъ ісѣнникамъ, ні кто
 мя не прілічѣлъ. Нікомахъ о мнѣ нічесоже рекъ. Кеба-
 лѣнъ что слышалъ, болѣе знати не возмогъ. Но царь
 мнѣ мя бѣгати за главу того бунта і ісѣнны, аще бы
 сіе было, умолчалъ лѣ бы дѣмнъ о мнѣ; Наіпаче егда
 вопрошалі егѣ, хотя і неправедно однако могъ бы мя
 пріпоманути. Сане открывъ намѣреніе свое, пошайлъ лѣ
 бы імя мое, і умолчалъ лѣ бы сообщника своего; Нікомахъ
 же которіи прочіхъ ісѣнниковъ открылъ, чего раді
 не пріпомануль імене моего; Молю васъ друзі моі,
 аще бы Кебалѣнъ ко мнѣ не прішелъ, то ніже мнѣ воз-
 вѣстити о бунтовщикахъ імѣлъ бы, і не ісповѣдалъ
 бы вѣны, аще бы ні кто не клеветалъ на мя. Дѣмнъ
 аще бы і живъ былъ, не клеветалъ бы на мя, прочіи іже
 до нынѣ живуть, вѣну на ся предложивше, утаїлі лѣ бы
 мя; Лукавіи і вредоносніи человекъ свое утѣляющъ
 слѣсчастіе, чуждымъ утѣшаетъ себе. І тако много лѣ
 повинныхъ на мученіи; іже істинну таятъ; Но того,
 которіи імѣетъ умерти, ні кто не жалѣетъ, ні онъ
 кого, якоже азъ разумѣю. Но нынѣ обращаю къ са-
 мому дѣлу, [сіестъ пріпоманути слѣе намѣреніе.]

Чѣсо раді дѣло предложеное тѣи умолчалъ; По что
 сіе дерзновенно і безрасудно предложеная тебѣ тѣи
 слушалъ, Каково лѣбо ні было дѣло сіе. Ты Александре
 гдѣ ні обрѣтаешіся однако отпустилъ мою вѣну, егда
 істинну повѣдахъ, десную руку твою во знаменіе прі-
 міренія

міренія цѣловаль я, по томъ на обѣдѣ у тебя былъ, ежели ты повѣрилъ мнѣ, то свободенъ есмь. а ежели простилъ, то невиненъ есмь : держися суда твоего. Въ самую же послѣднюю ночь, егда отъ стола твоего отшелъ я, что сотворилъ; Какое новое дѣло мое, тебѣ предложенное, мысль твою превратило, спалъ я ночью, егда, нїже помышляющаго о счасствїи моемъ, непрїятелї вьжуще мя возбудили; І како слохїтріи убїїца і смѣнникъ, толъ крѣпко могъ бы спати; Люді отчаяннїе отъ возмущенїя совѣсти своеї спати не могутъ, мятешї внутреннїя не дають їмъ покоя, не токмо по намѣренномъ, но і по учїненномъ злодѣствѣ. Мнѣ же перво неслобіе мое, по томъ твоя рука, весь страхъ отъ мене весма отгонїла, Нїже ужасался, да бы, чуждее мучїтельство паче, нежелї істинная мїлостъ твоя, въ сердци твоемъ возмогла что сотворїти. Но да не будетъ тї болѣшенно, что повѣрилъ мнѣ, понеже юноша мнѣ возвѣстїлъ, которїи нї свѣдѣтеля, нї споручника словесъ своїхъ могъ мнѣ представїти, которїи всѣхъ устрашилъ бы, ежели бы того послушалї. Се азъ счасствїи, блудника і злодѣя послушавъ, а вѣрностъ его їмѣлъ въ подмѣнїи, что не самъ, но чрезъ брата своего мнѣ возвѣстїлъ, убоялся, да бы не отрекся ввѣреннаго слова кебалїну, і да бы не возмнѣлся я много друзей царевыхъ въ бѣду прїводи́ти. тако нїкого не погубїлъ, но обрѣтохъ желающаго, паче мнѣ погїбнутї, нежелї живу

бѣмѣ. І что расумѣете, колікія бѣ я получилъ себѣ ненавѣстї, ежелї людеї неповинныхъ во гнѣбѣ прївель, Но дїмнѣ смертї себе предаде; Могаб лї бѣ я пророчествоватї, что сїце онѣ їмѣбѣ сотворїтї; нї мало. Такъ которымъ токмо знакомъ вѣрностѣ свою показаль кебалїнѣ, тѣмъ меня возбуди тї не возмогѣ. Воїстїнну ежелї бѣ я зналь толїкое дїмново злодѣянїе, і въ томъ самъ бѣль, не ождаль бѣ двухъ днеї, кебалїнѣ вскорѣ могѣ погїбнутї, і по їзбавленної їмѣнї, не вѣмъ, чего радї я їмѣбѣ бѣ многое время ождатї, въ полату цареву я їмѣя мечѣ прї себѣ, ходїль едїнѣ. Чего бѣ радї намѣренїе мое оплаталь: їлї не могѣ дерснутї бесѣ дїмна; убїїство учїнїтї. Тѣмже онѣ бѣль первоначалнїкѣ бунту, і подѣ его заступленїемъ я бѣль, царства македонскаго желая; кого я отѣ васѣ на убїїство то мсдою науцаль. У коего полководца їлї началїка мїлостї паче їскаль; Предлагають мнѣ, что отеческїмъ язькомъ гнушаюся, будто нравовъ македонскїхъ ненавижу і ругаюся їмї, но сїе такова лї естѣ правда, будто царства желаю, егоже весма ненавижу. Уже їздревле язькѣ нашѣ домашнїї всегдашняго радї сообщенїя сѣ разными народы, егда не погїбе: Такъ побѣдїтелемъ, якоже і побѣжденнымъ надлежїтѣ їному учїнїся язьку. Воїстїнну не меншї сїя прїчина вредїтъ меня, нежелї егда амїнѣ сынѣ пердїкковѣ хотѣль убїтї царя. Азѣ же їмѣбѣ сѣ нїмъ содружество, і еще не укоряю себе

себе вѣ томѣ. Не подобало ли намѣ брата царева любіти; Сане аще человекѣ суца на сїцевомѣ степені должно было почіпати, асѣ яко неісѣвѣстенѣ вѣ томѣ былѣ, того ли раді есмѣ вїновенѣ; Аще ли невинныі, другѣ сыі вїнному, їмѣетѣ ли такожде сѣ нїмѣ погїбнуті; аще праведно сїе естѣ, по что толѣ многое время жїву; аще же неправедно, по что нынѣ смерті предаюся. Но вѣ грамотѣ ко царю писанѣ, тѣхѣ жалѣя которые подѣ обладателствомѣ государя такового, который вѣруетѣ быти себѣ сына божїа. Но мы вѣрностѣ і совершенная дружба, і мы їстиннаго совѣта, погїбелная волностѣ, вы меня прелстїлі; вы кѣ сему меня прїклонїлі, да бы что зналъ я, не умолчалѣ. Вѣмѣ что то писалѣ ко царю, а не о царѣ, сане не отѣ совѣстї сїе совершилѣ, но боялся о немѣ. Мняшеся мыѣ достойнѣ быти Александрѣ, еже ли бы вѣ тайнѣ повѣдалѣ себѣ быти сына божїа, а не похваляяся, самѣ себе проповѣдалѣ, но яко гласѣ божїї їстиненѣ естѣ, да будетѣ свѣдѣтель мої богѣ.

Вы пошлїте кѣ аммону, і о тайнѣ слоумѣшленїа моего вопросїте, а меня до того времени держїте вѣ темнїцѣ, асѣ не сумнѣваюся вѣ томѣ, что который царя нашего прїнялъ вмѣсто сына, тої нї едіному їмѣннїку рода его дастѣ утаїтїся. А ежели паче їсѣвѣщенїа і отѣвѣта аммонова надежнѣе муку быти разумѣете, їспытаїте правды, і того не отрїцаюся. обыкоша

воістїнну осужденїї на смертѣ св родїтелямї вамѣ представлятїся. Но азѣ недавно двоїхѣ братовѣ лїшихся; родїтеля нїже показатї. нїже о допомогї просїтї могу. зане ї того бунтовщїкомѣ учїнілї, мало ему сїе сло-
счастїе, что недавно толїкїхѣ сыновѣ отецѣ лїшїлся. но уже на едїнаго токмо зря, ї того хочеть лїшенѣ бытї, аще токмо самого его еще не погребуть. Сїце возлюбленнїї родїтелю, ї мене радї ї со мною їмашї умретї, азѣ тебѣ справїе отнїмаю. азѣ старость твою погубляю: Чего убо радї слосчастлиаго мя породїлѣ, егда бої не мїлостївї, їлї того радї, да бы оную полсу отѣ мене воспрїялѣ, которая тебе самого ожїдаеть.

Невѣмѣ аще младость моя, їлї старость твоя сло-
получїя горшая. азѣ вѣ вѣ младомѣ вѣцѣ моемѣ погїбаю, тебе спекуляторѣ замучїтѣ, егоже смертѣ уже ожїдаеть. Аще бы счастїе восхотѣло мало пождагї. Увѣщавало мя отца моего напомянїе, какѣ я не безѣ страха ї немедленно їмѣлѣ предложїтї, то еже мнѣ ке-
балїнѣ возвѣстїлѣ. зане парменїонѣ услїшавѣ фїлїппа врача, уготовляюща отправу царю, скоро кѣ нему гра-
моту послалѣ, хотя его отѣ лекарства отвестї, кото-
рое врачѣ ему їмѣлѣ дати, повѣрїлї лї отцу моему; была лї вѣ какової честї грамота его; азѣ такожде. колѣ краткї слїшанїя прїчїнї таковыя предлагалѣ, всегда вѣ поруганїї бывалѣ, ї невѣрїлї мнѣ. Се, егда возвѣщаемѣ, во укорїшѣ есмѣ, аще же умолчїмѣ, вѣ порокѣ пребываемѣ,

ї что

і что їмѣмь болше творїмї: Тогда едїнь отъ воїновъ, на него вoсoпїль: на благогѣшелеї бунта не чїнї. Фїлотъ же рече: їстїнну глаголешї, кто бы нї былъ; Сего радї, еже лї повїненъ есмь, прощенїя не прошу, і конецъ рѣчї моеї творю, понеже послѣднїя рѣчї тяжкї былї ушесамъ вашїмъ, і тако отвелї его стражїе.

І І: Между же полководцямї былъ нѣкїї їменемъ белонъ, вѣ совѣтѣ неїскусенъ, но вѣ воїнскїхъ дѣлахъ сѣло старыї воїнъ їсѣ малаго чїна, кѣ тому чїну прїшедшї. Тої, егда прочїї молчалї, отъ безумїя своего жестокъ, начатъ воспомїнати. како его їсѣ квартеръ уже санятѣхъ, їсгонялї многожды, да бы токмо вещь мѣлкїя, їсѣ горѣ слугъ фїлотовыхъ внеслї вѣ нїхъ откуду ї воїнї їсгоняемы былї. Како фїлотовы телѣгї наполнены слатомъ і серебромъ повсеї улїцѣ стоялї, і вѣ блїжнїхъ домѣхъ прочїхъ, служїлымъ стоятѣ не далї, но чресъ стражу їсѣ далече укасївалъ їмъ домы, что бы между собою ропщуще, помѣшкї не чїнїлї покою его. Какъ ругалїся поселянамъ, нарїцающе, їлї фрїгамї, їлї пафлягонамї; Какъ вѣ македонїї родївся, своїхъ товарищевъ і едїноплеменныхъ чресъ толмачевъ дѣла слушалъ. Чего радї хочетъ, да бы совѣта просїлї у бога аммона, понеже его сотворїлъ лжїва, что Александра сїномъ своїмъ бытї повѣдалъ. Тако мнїтмїся что опасаяся. да бы ему сїе савїстї каковы не прїнесло, еже бої обѣщалї. егда
согласїе

согласіє творіть на царя свого і друга, не просіть совѣта у бога, нынѣ повелѣвася послати, да бы въ то время отецъ его услышалъ, і слыхъ людеі къ себѣ прігласіть, мѣстою обладая, і сокровища са стражею врученная ему імѣя. Пошлемъ мѣи самі, не того ради, да бы его вопросілі о томъ, о чемъ отъ царя ісвѣстілся, но да бы ему благодареніе сотворілі, і о саступленіі сгравіа царскаго жертву прінеслі. Тогда всѣхъ сердца развѣріліся : оберегателі сгравіа царскаго началі воімі, расперсаемъ ісмінника сего рукамі нашімі. Сіе філотъ съ горестію слышалъ, тяжкаго мученія ожідая.

По томъ возвратілся царъ къ собранному воінству, гдѣ же сіе на савтрешній день отложілъ, ілі хотя філота въ темніцѣ мучімі, ілі лучше о всемъ ісвѣстілся. Іегда начатъ вечеряти, повелѣ другіи совѣтати, тамо нѣцѣи совѣтовали, да бы по обычаю македонскому каменіемъ філотъ побіенъ былъ. Но ефестіонъ, Краперъ і Кенъ совѣтъ учінілі, пытавъ его, да бы увѣдати правду, всі купно согласілися къ тому, хотя і інако прежде совѣтовали. Тѣмже егда разошася всі съ совѣта, ефестіонъ. Краперъ, і кенъ, началі поспѣшати къ розыску філотову. Царъ же прізва къ себѣ перво Крапера, і съ нѣмъ поговоря [невѣдомо о чемъ] въ дальнія палаты пошелъ самъ токмо едінь, і многое время въ нощі, конца тѣхъ розысковъ і вѣдомості ожідалъ, Уже былі спекулаторы

латорѣ предѣ очесамі фѣлотовѣмѣ вся орудія къ мученію потребная предложѣлѣ: но онѣ самѣ їсѣ добрыя волѣ немедленно рече: по что мя непріятеля ї убѣицу царскаго, смертѣ не предаете, вѣну мою знающе; по что мукамѣ розыскѣватѣ; мыслѣхѣ ї хотѣхѣ его убѣитѣ: Но кратерѣ рече; надобно сѣе, еже нѣынѣ глаголешѣ, вѣ розыску скасамѣ. ї всемше, очѣ ему завязалѣ, одежку совлеклѣ. тогда [фѣлотѣ] законѣ всѣхѣ народовѣ вспомяная, боговѣ отеческѣхѣ на помощь прѣбываше, но глухѣ ушѣ, не слышалѣ. По томѣ безѣ мѣлосердѣя акѣ осужденнаго, сунутамѣ за царя начаша терпѣмѣ. перво, овогда огненное паленіе, овогда бѣчеваніе страдале, уже не отѣ їспѣтанія їстѣнны: но наїначе отѣ мукѣ не токмо гласѣ, но уже ї дѣханіе їмѣлѣ во їзнеможенїї. Но егда отѣ язвѣ уже тѣло надѣмалесе, ї голѣхѣ костеї бѣенія не могѣ претерпѣмѣ, обѣщаль повѣдѣмѣ, что онѣ хотѣмѣ, токмо бѣ мучѣнїї престалѣ. Клялѣся ему Александровѣмѣ сдравѣмѣ, что престанутѣ мучѣмѣ, да бѣ спекулаторѣ отѣдохнулѣ. Фѣлотѣ же просѣлѣ кратера рекѣ къ нему: Скажѣ что хочешѣ отѣ мене слышатѣ; Но кратерѣ разѣярѣвся акѣ бѣ ему рѣгаяся раздражаебѣ фѣлотѣ, Пакѣ повелѣ спекулаторамѣ мучѣмѣ его: онѣ же начѣмѣ временѣ просѣмѣ, гондеже прѣїдетѣ вѣ себе, хотѣя повѣдѣмѣ вся елѣка вѣсѣмѣ. Вѣ то время конныѣ воїнѣ большаго рода, наїначе сроднѣкѣ его блѣжнѣе услѣшавше, яко фѣлота мучѣмѣ, убоявшеся уложенія македонскаго [которѣ]

повелѣваєтѣ царевыхъ бунтовщиковъ, і сроднікі їхъ купно съ нїмі смерті предаваші] інше самі смерті предаліся, протчїе же въ горы і въ пустынї далнїя побѣжалі, страхъ велїкъ учїнілся во всемъ обохъ. Егда же царь о томъ ісвѣстїся, повелѣ сказати, что сроднікамъ фїлотовымъ всѣмъ вїну отпускаєтѣ. Фїлотъ же ілі істинно, ілі ложно, умысливъ рѣчь, хотя отъ мукъ свободїтїся: нїчто єсть ісвѣстно, понеже таковїї, аще і правду скасалъ бы, ілі ложь, обаче долженъ бѣ погїбнути, і сїе рече.

Снаєтѣ что отецъ мої съ Егїлохомъ дружно жїлъ, съ тѣмъ (рече) Егїлохомъ, которїї на воїнѣ убїтѣ, мої намъ прїчина всего сла стался, понеже егда токмо царь Александръ сыномъ іовїшевымъ себе нарїцати повелѣ, тогда неблагодарно егїлохъ сїе понєсь, рече: Того лї царя за бога будемъ знати, которїї фїліпомъ отцемъ своїмъ гнушается, послѣ насъ, аще терпїтї можемъ, не токмо чєловѣковъ, но і боговъ прєсїрати будемъ, которїї повелѣваєтѣ себе нарїцати богомъ, і будто онъ богъ єсть, вѣрїтї прїнуждаєтѣ. потерялі мы царя, потерялі Александра, всялі на себе гордостъ, нї богамъ, їмже равна себе творїтѣ, нї людямъ їмже отрїцаєтѣся, удобосносєнъ єсть. На сїє лї мы ранами і кровїю нашею, бога его нареклї, да гнушается намї, і да бы на совѣтѣ съ людми не сїдѣлъ; Вѣру їмїте мнѣ, яко і насъ бої, [аще мужєственнє о себѣ будемъ протївостоятї,] вмѣсто сыновъ почтутѣ. Кто праотцу его, Александру, кто по томъ архелаю, кто пердїкѣ о убїєн-

о убієннихъ отмщеніє сотворѣлъ; Тої убійцѣмъ отца
своего отпустилъ; Сіє глагола Егілохъ во время ве-
черї; на утріє же воссїявшу солнцу, скоро отецъ прї-
свалъ мя: Былъ печаленъ, і на мя такожде печалнаго
смотрѣлъ, сане слышахомъ о учинѣвшейся печалї. Тѣмже
помышляюще о немъ, яко шуменъ отъ віна проїсносѣлъ.
сіє, ілі прежде умислѣлъ, велѣлі его прїсватї, онъ же
вторїцею тоже скасалъ, ілі і іслїшше: азъ еще первїї
восхоцете бѣгнї, вторїї буду, аще же сердца не
їмате молчанїемъ запечатаю уста. Но парменїю еще
не время возмнѣлося бѣгнї, донелѣже дарїї жївъ былъ.
сане не себѣ, но супостату Александра убѣлъ бы.
По смертї же дарїєвої даръ убїєннаго царя мучїтєлі
получїлі бы Асію і весь востокъ, яко совѣту утвер-
ждену бѣвшу, клятву между собою учинїлі. О дїмнѣ
же не вѣмъ, і сіє что повѣдалъ, нї вѣ чемъ естѣ прїлї-
ченъ і невіновенъ. Онї же пакї устремїліся на муче-
нїє, наїпаче самї его во очеса і лїце копїямї кололї, да їзб-
явїтѣ умышленное, егда же восхотѣлі да бы порядкомъ
какъ было їзбавїлъ, рече:

Вїдѣя азъ яко царь хотѣлъ многое время вѣ бактрїї
прѣбывнї, і блюдыіся, да бы отецъ мої толїкаго вої-
ска полководецъ, уже вѣ семдесятѣ лѣтѣ сѣї не умеръ,
тѣмже толїкїя сілы лїшївся, не їмѣлъ бѣхъ прїчїны
како убїтї царя. Того радї тїщахся о томъ намѣре-
нїї, донелѣже вѣ рукахъ все было. Воспомїнахъ древнїї
совѣтѣ

совѣтъ, сгоже отець мої предложѣлъ, аще не вѣрїте, готовъ есмь пакі на мученіе, аще і не могу понести. Онї же вѣдающе яко все чого требовалї получили, возвращѣлися ко царю. Онъ же наутрѣ въ чемъ повинѣлся фѣлотъ, воїнству повѣда, і самого прїнесѣ повелѣ, сане уже самъ не могъ ходити. Егда же во всемъ повинѣлся, дїмїтрії того бунта прїчастникъ же прїведенїи говорѣлъ постоянствомъ великимъ і совѣстїю і лицемъ отрицался всего, яко аще противу царю владицѣ моему нічого не умышлялъ, о семъ готовъ есмь на мученіе. Егда же фѣлотъ на всѣхъ сря, увѣдѣлъ нѣкогого іменемъ Каліша не далече стояща, начатъ его къ себѣ прїсѣивати, рече пакі къ нему фѣлотъ: дасї лї тѣ дїмїтрію ложъ творити, мене же пакі на мукѣ взяти, калішъ поблѣднѣлъ і оцпенѣлъ. Македоняне же чаялї яко фѣлотъ неповиннаго хочеть оклеветати, сане нїже нїкомахъ, нїже фѣлотъ на мученїи прїпомянулъ его: но калішъ вѣдающе яко его окружилї рече: дїмїтрії і аще, хотѣлї дѣлѣ твое совершити. Тѣмже всѣхъ отъ нїкомаха наїм^{ов}аныхъ каменїемъ побїлї, снакъ дающе по закону отцевъ своїхъ.

Александръ їсбавїлся, не токмо отъ погїбелї справїя, но і жїтїя: сане парменїї онъ і фѣлотъ началѣише дръсї, бесъ суда всего воїнства не моглї быти кашїмь. І тако сыскано было дѣло сїе чресъ їспытанїе, фѣлотъ донелѣже не повинѣлся, всї чаялї безвїнно мучїма быти: егда же сказалъ вїну свою, і дръсї его не пожалѣлї:

К В І Н Т А к у р ц і а

К Н І Г А С Е Д М А Я.

С О Б Р А Н І Е В Е Щ Е І К Р А Т К О Е.

1. Царь Александръ тїшїтся смертї предатї лїнкеста царственнїхъ радї дїлб: Потомъ їстїяуеть амїнта ї сїмма друсеї фїлотовїхъ оправданїе прїносящїхъ.
2. Амїнту ї братїямъ его мїлостъ являеть Александръ а палїгама посылаетъ вь царство мїдское , да предасть смертї парменїа , отъ него же проїсбїде бунтѣ.
3. Многія народы покорїлв Александръ , ї кавказы вь седмьдесятѣ днеї перешелъ.
4. Бессъ о воїнѣ на Александра совѣтуетъ во время вечерї. по совѣту же нѣкогого премудраго кобара їменемъ , на бранѣ не їдетъ: вь то время Александръ вь бапрїанскую страну пошелъ , тамо гдѣ прїїде къ нему вѣстнїкѣ вѣзвѣщающїа о бунтахъ греческїхъ , ї о самїбарсанѣ , яко убїтѣ на едїнѣ бїпощѣся.
5. Воїско Александрово не їмѣя чїмъ пїтатїся , преходїтѣ чресъ рѣку оксъ хїтпростїю воїнскою. Бесса чресъ їзмѣну плѣненаго ко Александру прївелї. Александръ же предаетъ Оксітру брату дарїєву , да предасть его смертї.
6. Александръ многїя грады расоряетъ , по проїзволенїю супостатѣ ї македонянѣ , градъ Александрїю надѣ дономъ рѣкою сосїдаемъ.
7. О воїнѣ съ татарамї , Александръ немощствуюа отъ язвы совѣтуетъ съ своїмї боярѣмъ. Арїстандеръ волхв по їзволенїю Александрову , пакї пророчествуетъ. Менедїмъ съ двѣма! тысящамї пѣхотѣ , ї съ тремя стѣмъ коннїцѣмъ отъ спїтамїнѣ ї даховѣ хїтростнѣмъ утаенїемъ побѣждаетъ , Александръ сїе съ велїкїмъ тїщанїемъ , отъ прочїхъ таїлѣ.
8. Егда воїнство уготовлялося на бранѣ , татарскїя послы прїшлї къ нему , мїра просяще.

9. Александръ отпустивъ пословъ, чрезъ рѣку переправляется донъ. брань съ татарами творить, і побѣдѣвъ, являетъ їмъ милость.
10. Сігдіановъ благородныхъ сердце не преодоленное, бесъ казни пріемлетъ. новыми ратными умножается войско Александрово.
11. Градъ на горѣ каменный нарицаемый петра пространний і крѣпкій сѣло, Александръ принудилъ предатися.

Якоже на їсѣну філотову вѣрающе войнство Александрово, достоїно казнима быти его разумѣли. Тако потомъ, егда его не стало, егоже не навѣдѣли, ненависть въ милосердіе премѣнили. Наїначе погвѣсила їхъ честность юности, старость отца его і сиротство. Первыи царю во асію путь покасалъ, всѣхъ его бѣдствъ прічастникъ, всегда во брані другое крѣило управлялъ, філіппу паче всѣхъ другъ, і самому Александру тако вѣренъ, яко не їнаго себѣ слугу їзбралъ, еже убити ашшала, тоє все воспомїнаше себѣ войнство. Тѣмже Александръ слыша бунтъ, нї мало оскорбїлся, но акї благоразумный печаль сію прасгенъ сыи упражненїемъ лѣчилъ, повелѣ, да бы всі предъ шатеръ его собралїся. І вїдя сошедшихъ рѣчь предлагалъ їмъ. нї въ чемъ не усумнѣваясь глагола къ нїмъ: желая, да Лінкеста Александра представятъ, которыи давно, еще прежде філота хотѣлъ его убити. Два о немъ возвѣстїли [якоже прежде речеся] і третїе лѣто уже было въ темнїцѣ ему сѣдѣшу. Тої съ павсанїемъ согласїлся філіппа убити, о томъ їстинное їзвѣстїе было; Но яко первыи царя Александра прївѣтствовалъ, того радї паче

паче кашні, нежелї вінї свободїлся. Такожде царь мо-
ленїемь антїпапра дяді его, гнѣвъ свої укротїлъ. Но
память прежняго бѣдства, нѣнѣшняя печаль возновїла.
Тѣмже прївелї Александра лїнкестя їзъ темнїцы, ко-
торїи хотя їтрїлѣта размышлялъ, како бы оправда-
тїся, однакожь отъ боязнї ї страха мало нѣчто пред-
ложїлъ во оправданїе. На послѣдокъ же въ ужасъ прї-
шелъ ї оцепенѣлъ. Тогда всї позналї, что страхъ тої со-
вершеннѣй знакъ былъ слѣдя его совѣстї а не їскупленїя.
Сего радї блїзъ его стоящїи въ беспамятствѣ сущаго, ко-
пїямї саколомї, егоже тѣло царь їснесїи повелѣ, а на его
мѣсто прївестї амїнту ї сїмміа: понеже полемонъ меншїї
братъ услѣшавъ їсцясуема фїлота ї мучїма, убѣжалъ.

Сїї былї паче всѣхъ друговъ фїлоту вѣрнї, ї въ велї-
кїя ї честнїя чїны, его саскупленїемъ пожалованї, по-
мятовалъ же велмї о томъ царь Александръ, что онї
премного союзнї съ фїлотою бѣлї. ї не сумнѣвался о
томъ, что онї о умыслѣ его їсвѣстнѣ бѣлї. Тѣмже,
хотя їмѣлъ облїченїе на нїхъ, по їсвѣту матерє своея
чресъ грамоты, да отъ нїхъ сдравїе свое хранїтъ: обачє
їнако чаялъ, тогда же явнїя їмѣя знакї, велѣлъ їхъ свя-
затї. зане нї кто не усумнѣвался о томъ, что съ фїло-
томъ въ совѣтѣ таїномъ бѣлї, за день бо прежде обь-
явленїя о бунтѣ братъ убѣжавшї, (егда во їсцясанїї
былъ фїлотъ), явленно скасалъ, чєго радї убѣжалъ.
Прежде бо мало чресъ свѣчаїно, акї бы службу свою
їсбвляя,

ісбавляя, егда прочіі отъ Александра стоялі далече, а оні бліже къ нему сталі. Удівляясь же Александръ, что не во свое время і днєваніе, сіе послуженіе чинілі, суще препеномъ обдержімі, которымъ і самъ царь устрашівся, къ гвардіі блісб его стоящеі отшелъ. А наіпаче егда днемъ прежде обьявленія о бунѣ філотовѣ, антїфанъ коннаго воіска пісаръ говорілб амїнтѣ, да бѣ по обычаю коні своя далъ не їмущымъ: онъ же гордостно отвѣщая ему, аще [рече] не престанеші, говорїтї, скоро уснаешъ, кто я. Тѣмъже ясѣкб і словеса, їмїже облїчалї его, нїчто їно токмо слаго намѣренїя прїснакъ і свїдѣтелство, еже аще їстинна естѣ, то достоїні кашні, якоже і фїлотъ, аще же, нї, то да оправдятся. Представїлі прежде антїфана, онъ же скасалъ, что коней не далъ, і гордостно хвалїлся. Потомъ Амїнтѣ велѣлі оправданїе прїносїтї: которїі тако скасалъ.

Аще не царственное какое гѣло, молю, да разрѣшанїя отъ усьб, донелѣже говорїтѣ буду, да буду свободенъ. Обоїхъ царь велѣлъ развясатї, попросївшу же оружія воінскаго амїнтѣ копїе повелѣ дамї, которое лѣвою рукою взявъ, а сѣмѣста, гдѣ лежало тѣло Александра лїнкєста, вѣстуня, рече: Царю, каковое намѣренїе наше естѣ і бѣло, обьявїмъ аще счаслїво, должні тебѣ будемъ, аще же злосчастно, не счастїю прїчтемъ, насїлствїя не їмѣмъ во время оправданїя, свободно тѣло і душу їмѣмъ, оружіе воїнское, якоже вслѣдъ тебе обѣклї ходїтї,

ходітї, кѣ намѣ возвращатѣль. вѣны боятїся не будемѣ, счастью сїе прїісцуюмѣ. Молю тя: повелї о томѣ прежде отвѣщатї, что ваше величество предложїлъ на послѣдї. Царю, нѣсть нашей таковыя вѣны, еже бы мы престолу твоему навѣтъ навѣтовали. Я бы рекѣ, [аще бы не было бѣдство] что ты ісгревле побѣжденъ совѣстїю, будто бы ласкательнымъ сладкорѣчїемъ иное дѣло [достойное казнї,] вїдїшїся утोलїтї. Но аще кого отъ воїновъ твоїхъ, їлі на путї утомленого, їлі на бою бѣдствующаго, їлі въ шатрѣ немощствующаго, ї явѣ лечащаго, каково бы слово жестоко прїнялъ. Однако же за службу нашу воїнскую мы того не былі бы не достойны еже бы на наше злосчастное время, а не на насъ самыхъ вѣну ты положїлъ. Аще словополучїе наїде на насъ, всї вѣновны на тѣло свое, которое хотя намъ любезно, однако враждебныя подѣїмѣ руки. Аще ї отцы чадамъ тогда предстанутѣ, непрїятны ї ненавїдїмы будутѣ. Также отъ противнаго, егда насъ дарамї почїтаютѣ, егда мздою обременены возвращаемся: Кто нерадостенъ, ї кто можетѣ то веселїе удержатї; Людеї воїнскїхъ нї гнѣвъ нї веселїе постоянства не їмѣютѣ. Всякїмъ случаямъ послѣдуемѣ, хулімъ, ї хвалїмъ, мїлосердствуемъ ї гнѣваемся, якоже тогда сущее время позоветѣ. овогда хощемъ до їндїї, ї до моря окїана, а овогда жены ї чада на память намъ прїходятѣ, обаче онїя мыслї ї сово-

купніѣ рѣчі окончаваються знакомъ данымъ трубою , ібо во своя шеренгі всякъ тогда бѣжѣтъ , і каковъ въ шатрѣ ропотъ іспрастѣтъ , сѣ все на главу непріятельскую ісѣивается . О да бы фѣлотъ едінь токмо въ словахъ погрѣшилъ .

Но азъ возвращаюся къ тому , въ чемъ мы обвинѣны , въ томъ ли что дружбу імѣли съ фѣлотомъ , не отрицаюся того , но наіначе ісѣвѣляю , что іскалі мы въ немъ , і великую ползу отъ него пріѣли . Ілі удѣвляєшѣся что парменіѣнова сына , егоже мы вторымъ по себѣ бытіі ісволѣлъ , егда не паче всѣхъ друсеі тебѣ любезнѣша мы почѣталі ; Ты воістїнну самъ царю [аще істїны хочещі слухатї] того бѣдства вїновѣнь . зане , кто їнь то учїнілъ , что мы къ фѣлоту прѣбѣгалі , которые себѣ мїлостї твоея желалі того ходатаїствомъ до сего степенѣ мїлостї твоея проїсошлі . Тої былъ у тебе , егоже мы мїлостї іскаті , а гнѣва боятіся должні былі . Не всі лі [егда самъ прежде реклъ есі , і мы по тебѣ] кляліся тебѣ , что хотя непріятелї , хотя друсеі , тѣхъ імѣті будемъ , которыхъ і мы .

Тою клятвою твоею і нашею утвержденї , врасї лі мы моглї бытіі тому , котораго мы самъ паче їныхъ предпочѣталъ ; аще сѣ їмѣна естѣ , мы мало не вїннихъ імѣеші , наіначе же [свѣдѣтель мї богъ] нікого . Ібо всі мїлостї фѣлотовы іскалі , і всі ему друсі бытіі желалі , хотя і достїглї желанїя своего . Тако аще съ бунтовщїками купно і другї прїчїтаеші , а друсеі
омъ

омъ бунтовщикомъ не отлучаеші, которіе такожде о томъ щаліся. Тѣмже кої прізнакъ бунту на насъ ісъявляється; Я чаю что едінымъ днемъ прежде того, любовно, і на едінь, купно между собою вѣ роговарівалі. Но я не могъ бы себѣ оправдітї, хотя бы і прежде едінаго дне дружество съ нѣмъ премѣнїлъ. Нынѣ же егда тако прїнемъ въ той день облїченіемъ на-носящїи былъ, якоже і всегда прежде обычаї оправданїе прїносїтї. А коней Антіфану не далъ, что учїнілося днемъ едінымъ преждеобъявленнаго фїлопова бунта. Но той хотя на насъ тѣмъ улїкї і предлагаєтъ, что въ той день коней не далї, самъ не можетъ тѣмъ оправдітїся, что їхъ просїлъ. Равная воїстїнну вїна между недающїмъ і хотящїмъ взятї, развѣ легчає естѣ вїна, своего недающему, нежелї просящему чуждаго. Царю, я їмѣлъ коней десѣтъ, отъ которыхъ антіфанъ роздалъ осмѣ не їмущїмъ своїхъ, а двоїхъ себѣ оставїлъ, которыхъ егда отъ мене хотѣлъ взятї. Сеї человекъ прегордъ воїстїнну, і сѣло неправеденъ, не восхотѣлъ я ему отдати, того радї, да бы самому мнѣ не пѣшему служїтъ. Не отрїцаюся і того слова, что скасалъ, какъ свободнїи дворянїи къ бесгѣльному, которїи воїнскої своєї службѣ са велїкое гѣло вмѣнїлъ, еже бы свободно ему было между воїны, чуждыхъ коней разгаватї. На сїе прїшелъ я слополучїе, что словамъ моїмъ во едіно время, предъ Александромъ і анті-

фаномъ оправданіє чїніти. А еже матї твоя олімпїада, о насъ якоже о навѣстнїкахъ твоїхъ къ тебѣ писала. О коль сѣло благорасумно учїніла, і печаль їмѣла о тебѣ сынѣ своемъ, і неправедно їсвѣстїемъ руку помощї їсвѣтила, но чего радї не їсвѣтила спрахъ своего вїны; і ні коего сла гѣла, что хоїмѣли мѣ учїніти, но насъ помянувшї тако ужаснїя грамоты къ тебѣ писала; О коль ніщетное і худое жїтіє мое. їбо равно мї єсть не молчащу вѣ страхѣ бїтї, якоже і ні что глаголющу. Но якоже єсть, тако да будетъ, обаче я хощу оправданїє мое предложїти нежелї вїну. Ты увѣсї что обѣяваю: сѣло памятно тебѣ, егда тѣ вѣ македонїю радї воїновъ посїлалъ меня, какъ мнѣ скасалъ, что прї дворѣ матере твоея, єсть много отъ службы укриваются. Того радї їмѣли отъ тебе повелѣнїє, да бѣ кромѣ тебе, ні которїї отъ їного мїлостї не смотрїлѣ, а которїє не похотѣли служїти, тѣхъ бѣ прївести къ тебѣ; что воїстїнну я і сотворїлѣ. ї свободнѣ, нежелї надлежало мнѣ, повелѣнїє твое їсполнїлѣ. отшуду прївелѣ сѣ собою къ тебѣ Горгїю, Гекатеа, і Горгата, которїє ї до днесѣ вѣрно, тебѣ царю служатъ. Тѣмже что нынѣ, горше того, егда погїбну неправедно что тебе послушхъ, достойно погїблѣ бѣ, аще бѣ повелѣнїя твоего не сотворїлѣ, ні матї твоя коея вїны порокъ їмѣющї на насъ, показуєтъ, что паче женскїя мїлостї возлюбїлі мѣ твою полбсу. Шестѣ тѣсящї македо-

македонянъ пѣхоты, і шестъ сотъ конницѣ приведохъ: отъ нѣхъ же болшая бы часть осталася дома. Аще бы ашъ не хотящѣмъ їмъ на бранѣ їмѣ соісволѣлъ. Тѣмъ же яко она тоя радѣ вѣны оскорбілася на насъ, тѣмъ умолилъ ю, сани тѣмъ на гнѣвъ ея послалъ насъ.

2: Егда сіе Амѣнта говорѣлъ, прѣшли тѣ, которые брата его полемона, [о немъ же прежде речеся.] убѣгающаго достѣгли, связанна прѣвели. егда умоли въ воїновъ расвяреннѣхъ да бы по обычаю своему не побѣли его каменѣмъ. Но онъ нѣ мало устрашѣся, рече: я не прошу о мнѣ, токмо что я убѣжалъ, да не будетъ то за поврежденіе невѣнності братѣи моїхъ. Сѣмъ ежели оправдѣтѣся не могу, да будетъ вина моя на мнѣ. Іхъ же дѣло того радѣ лутшее естѣ что опорочілся я убѣжаніемъ, сѣя ему їзрекшу. всѣ тако соісволѣли. По томъ начаша слезы отъ очесъ їспущати, і тако вскорѣ гнѣвъ царевъ на мѣлосердіе премѣнілі, яко та самая прѣчина ему дарова помощь, кося радѣ їмѣлі погѣбнутѣ. Былъ сеі юноша, во первомъ возрастѣ вѣка своего, во время же посѣска фѣлотова, вѣдя їныхъ ужасающѣхся, самъ убѣжалъ. Егда же оставѣша его со крѣветѣ убѣгающаго, расуждалъ себѣ, возвратѣтѣся лі, лі уходѣтѣ, тогда его поїмавъ на судѣще прѣвели. Онъ же тогда начатъ плакатѣ горко, бѣя ліце свое, не о себѣ печаль їмѣя, но яко братѣю свою въ бѣду прѣвелъ: возбуди въ уже къ мѣлосердію не токмо царя, но і воїнство, но

єдїнь отъ братїї непреклонєнь бѣль , которїи сря на него , немїлостївно рече : безумне вѣ то время почто ты не плакаль , егда убѣжалъ , їзмѣннїче братїямъ , ї їзмѣннїкамъ друже ; Слогѣю , куды , ї отъ чего бѣжанїе твое бѣло ; Сїе ты сотворїль , да бѣ смерти преданъ бѣль , я на тя вїну їслагаю . Онъ же отвѣща , согрѣшїль я , наїпаче протїво васъ братїя моя , нежелї протїво себѣ . Тогда нї слєсѣ , нї рѣзанїя утолїтї моглї , мїлосердїя вопль предлагаа , єдїнь весма гласъ бѣль всѣхъ : да неповїннѣмъ ї храбрѣмъ людемъ сїмъ прощенїе царѣ даруєтъ : Такожє ї друзї царскїє умїлосердївсѣ , скоро воставше плачущєся царя молїлї . Тогда Александръ повелѣвъ всѣмъ молчатї , самъ же рече , повелѣнїємъ моїмъ амїнту ї братїю єго свободнѣхъ творю . Вы же тако о мнѣ разумѣйте , что хошу , да бѣ добродѣтель мою паче , нежелї бѣду сїю вѣ памятї їмѣлї . Сїцевєю вѣрностїю вѣ любовѣ обходїтєся со мною , какъ ї я сѣ вамї обхожусѣ . Аще бѣ доносъ о васъ бѣль мнѣ о томъ , что совѣтъ їмѣлї сѣ прочїмї бунтовщїкамї , всегда бѣ асѣ їмѣль на васъ пореченїе . Но всегда оправдїтїся лучше єсть , нежелї бѣтї порочнѣмъ , вѣдаїте яко нїкто можетъ бѣтї свободєнь предъ судомъ , токмо кто оправдаєтсѣ .

Ты амїнтъ брату твоему отпусти , буду же сїе їмѣтї вмѣсто салога сердца твоего , что со мною

ты

ты прімірися. І тако воїнство отпустивъ повелѣ прі-
сваті кѣ себѣ Полѣдаманта. любилъ бо его сѣло парме-
ніонъ і всегда во время брані прінемъ былъ. Въ то время
еще і надеженъ въ невѣнності своєї, въ палатѣ
кѣ царю прішель. Обаче егда ему велѣлі бранію
свою, еще юныхъ, і царя не знающихъ прівести,
оную свою надежду премѣнивъ въ печаль, начатъ
ужасатися паче размышляя, да бы сіе неповредило ему,
і уже бо воины по повелѣнію, бранію его прівели,
тамо ему едва живу отъ ужаса стоящу. Царь
ему бліже пріступити повелѣ, а прочімъ отступити,
і рече кѣ нему: їмѣна парменіонова всѣхъ насъ кѣ пе-
чалі прівела, а наіпаче меня і тебя, і обрасомъ дру-
жества обманула насъ, егоже казнити [вѣждъ како
тебѣ вѣрю] чресъ тебе умыслилъ я. складъ вѣр-
ності твоея, донелѣже сіе учинишь, бранія твоя
у мене будутъ, поїди во сирану мідскую, і кѣ воєво-
дамъ моїмъ грамоты отъ мене рукою моею написанія
отнеси. вскорѣ надобно їсполнитъ, да бы упередитъ
тебѣ вся згѣшнія весті. Хошу да ноцію тамо ста-
неші, на утрѣ же написаная да їсполниші, отнеси тако-
же грамоты і кѣ парменіону, едіну отъ мене, а
другую їменемъ фѣлотовымъ писаную, а его печать
у меня. Тако егда отецъ отъ сына писаніе і тебе
увѣдитъ, ні вчемъ будетъ опасенъ. Полѣдамантъ же
отъ того сиреха свободенъ бивъ, съ болшимъ прі-
лѣжаніемъ

лѣжаніємъ, нежелі надлежало обѣщанся сотворити. Тѣмже отъ царя похвалу пріѣвъ і дары, совлекъ одѣжду съ себе, облекся во аравітскую. двоихъ аравлянъ далі ему въ товарыщы на путь, жены же ихъ і чада въ салогъ лутшія вѣрності взяты къ царю, побѣжалі на верблюдахъ, чресъ степі мѣстамі сухимі і безводнымі, въ едінонадесятыи же день на мѣсто намѣренное пріѣжалі. Полігамантъ убо прежде вѣдомості прішествія своего пакі облекся во одѣжду македонскую, і прішелъ въ шатеръ до восхода солнечнаго къ клеандру, которыи тамо былъ воевода царевъ, і тамо отдавъ грамоты, совѣтоваль, да бы скоро на восходѣ солнечномъ къ парменіону ітти, сани і къ инымъ імѣлъ грамоты отъ царя. Пріходящымъ уже собратіся къ парменіону по согласію Полігаманта, о его пріѣзѣ ему возвѣстіл, онъ же радуяся о прішествіи его, акі друга своего, желая ісвѣститіся что царь дѣлаетъ [сани многое время грамотъ отъ александра не імѣлъ] велѣлъ сѣскати полігаманта [Жіліща въ тоі странѣ імѣютъ кругомъ себе мѣста просторная, і сѣло веселая отъ дубравъ нарочно насаженныхъ, і въ томъ наіначе царіе і бояре прохладженіе свое імѣлі веліе.] Тамо въ то время парменіонъ прохладялся съ двѣма полководцамі, імже царь чресъ грамоты повелѣлъ да убіютъ его. Время же дѣлу тому назначілі, егда парменіонъ грамоту всявъ отъ полігаманта начнетъ читати. Тѣмже полігамантъ

отъ

їсь далече, егда его увїдїль парменїонъ, весельмъ
лицемъ ко обїятїю его скоро поспїшалъ, прївѣт-
ствованїе же себѣ совокупно сотворївъ, грамоту
отъ царя вручїлъ. Парменїонъ грамоту распечатавъ
вопросїлъ, что царь управляетъ. Онъ же отвѣща, їсь
самїя грамоты увѣсї. Прочетъ же рече: Царь угото-
вляется на арахасовъ, акї воїнскїи челоувѣкъ, нікогда
прасгенъ хочетъ бїтї, но уже время сдравїю опочїтї,
толъ велїкую славу обрѣтшему. Вторую же грамо-
ту їменемъ фїлоты, [якоже съ лица познавался,] весело
чїталъ. Тогда клеандръ мечемъ прободє его въ бокъ,
по томъ въ шею ударїлъ: протчїи же по томъ еще ї
умерша уже кололї. гвардїя же его їзвѣстївшїся о убїе-
нїї, прїчїны не слїша, въ обоє прїбѣжалї, гдѣ всѣхъ
воїновъ печальною вѣстїю возбудили, ї тако въ ту
дубраву, гдѣ убїїство учїнілося, вооруженнї прїшли;
ї учалї крїчатї, аще намъ полїдаманта ї прочїхъ
убїїцъ не отгадїте, стѣны, їмїже сїя дубрава обведе-
на, до основанїя расорїмъ, ї кровїю слодбїныхъ людеї,
са душу полководца нашего, богамъ жертву прїнесемъ.
Клеандръ же началнїшїхъ пустїтї велѣлъ, по томъ
грамоту отъ Александра писанную къ воїнству прочелъ,
въ неїже Александръ всѣмъ їзвѣстно учїнїлъ о бунтѣ
на сдравїе свое, ї моїтъ да дадутъ ему руку помощї.
Тѣмже познавше волю царєву, не токмо негодованїе,
но ї бунтъ укротїлся. ї не мної осталися [егда бо не

всі расбѣглися] которѣе молілі , да бы токмо тѣло его погребсти велѣлі , многое время возбраняль їмъ клеандрѣ , бояся да бы прогнѣваль царя . Но егда началі сѣло его моліти , онѣ опасаяся бѣдства . даде їмъ тѣло погребсти , главу же отсѣкѣ , ко Александру послалъ .

Таковѣ былъ конецъ парменіоновѣ , въ дому во время мѣра . і на воїнѣ честна , і славна мужа . много безъ царя , благополучно учинѣвша . і Царѣ безъ него ні какова дѣла не вершилъ ; благополучному царю , вся благая счастья своего желающему , какъ надлежало семдесять лѣтъ їмѣя , їсполняль службу свою , которѣи въ младомѣ вѣцѣ своемѣ і полководецъ былъ , многажды же і въ простѣхъ салдатахъ служилъ , въ совѣтѣ сенаторѣ честныи , на воїнѣ воїнѣ храбрѣи , царю і блѣжнѣмъ любешнѣи , простому же народу любешнѣишѣи , їстинное лѣ їмѣль желаніе владѣнія , їлі токмо пореченіе было на него , всякѣ о семѣ въ недоумѣнѣи . Сане фѣломѣ крайніи мукамѣ преголѣнѣ , їстинну лѣ скасалъ , на нюже нікакова свѣдѣтельства не было , їлі конца мукамѣ своїмъ желая , тако скасалъ , еще і въ то время , егда їсвѣстнѣишая прѣчина їмѣла быти , сумнѣтелно было .

Александрѣ же тѣхъ , которѣе гонѣтелі были на парменіона во едіну роту совокупилъ , давъ їмъ полководца леонѣда , і тої нѣкогда былъ крайніи другѣ парменіоновѣ . Былі сїи і самому царю ненавѣдїмі . сане , егда
въ нѣкое

въ нѣкое время хотѣлъ воінства своего вѣрності і істинні іскусїті, велѣлъ между всѣмї сказати тако, аще кто восхощетъ послати грамоты въ македонїю къ своїмъ чрезъ почту царскую сѣло вѣрную посылалъ бы. Тамо всі по істиннѣ писали како кому подобало. былъ инѣмъ Александръ жестокъ, прочѣмъ же непрїятна служба была. онъ же сїце благодарныхъ і дружныхъ якоже і протївныхъ взявъ грамоты прочїталъ, которые о отягченїи службы жалобу предлагали. того радї укоря ихъ особно отъ инѣхъ, велѣлъ їмъ їтї, і во обоѣ статї, хотя ихъ на болшії страхъ і погїбелѣ представїті, і языкъ невоздержнїи укротїті, ушесамъ скорїя вѣры не давати. Мнїмї ся яко тої совѣтъ нерассуденъ, понеже тѣхъ воїновъ младѣхъ укорїсна раздражіла, счастье токмо царево якоже і прочая сохранияло. Нікто їзъ тѣхъ ко бранї їмѣлъ охоту, мужество ихъ і вожделѣнїе і попранїе срамотѣ прїнуждаше, і сани вїдѣли въ малої ротѣ воїнскїя дѣла і службы, нї коїмъ подобїемъ утаенїи бытіи могли.

3: То все Александръ устроївъ, і арїаномъ воеводу давъ, путь ко арїаспомъ велѣлъ сказати, їхже въ то время їмя премѣнїтѣвсвергетами нарекъ. Сани нѣкогда Кїра царя воїско мрасомъ і гладомъ утомленое въ домѣ своя прїялі і препїтали. Въ пятїи день по прїшествїи своемъ въ то государство получилъ вѣстѣ, яко Сатїбарсанъ, который къ бессу їсмаїнїку пакї прїсталъ,

вторіцею сь воїскїмь коннїмь прїшелъ до Арїевъ. І тако послалъ прежде карана і ерігіа сь артабасомь, іагронї комь давъ їмь 6000 пѣхоты греческія, сь нїмї же было 600 коннїцѣ. самъ вь шестѣдесять днѣй государство евергетское управїлъ, многїя їмь дары даде за учїненую добродѣтель кїрову, і воеводу їмь аменїда [которїй ударїа былъ пїсарь,] оставїлъ, ко арахасамь у понтїйского моря жївуцїмь пошегъ погъ свое обладателство покорїлъ. Тамо же воїско погъ управленїемь парменїевымь бѣвшее всялъ, вь котормь 6000 македонянъ было, 200 дворянъ, 5000 грековъ сь 200 коннїцѣ, бесъ всякаго усумнѣнїя сіла вся сія і крѣпость Александрова. Давъ Арахамъ воеводу мемнона, їхъ радї защїщенїя 4000 пѣхоты і 600 коннїцѣ оставїлъ, самъ Александръ вшелъ сь воїскїмь вь нѣкоторую страну нї окрестнїмь народамъ знаемую, сане жїтелї тамошнїї, нї дружбою какою, нї добронравїемъ сь нїмї зналїся. Тої народъ паропамїсагѣ нарїцається, народъ дїкїї, і между тамошнїмї народамї варварскїмї, паче всѣхъ прочїхъ гнуснїй, мѣста трудная і неудобосказаемая, таковїя їмъ такожде і нравы учїнїлї. А жїтїе їхъ на болшої частї полунощнїя страны сѣло студенїя, предѣлы їхъ на западѣ сь бактрїанамї порубежнї; полуденная їхъ страна даже до моря їндїйского їдетъ. домы своя їсѣ кїрпїча cosїдають. А яко земля неплодная, дровъ едѣ что їмѣють. того радї на голомъ верху горы полагають

основаніє, і даже до верха каменіємь сосідають, сь нїсу
отъ основанія шїроко, кь верху же сколь вїше столь
уже, дондеже акї сводь сводятъ мало не чресъ весь, на
послѣдокъ подобіємь дна лодїї, ілі яковаго судна со-
вершають; Тамо окно оставїше, свѣтъ сверху
їмѣють. Лѣтораслі і дрова, которьхъ морозъ не
повредїлъ, до половїны землею покрывають. Во время
же зїмь со всѣмь і свершїнамї покрывають. егда же
снѣгъ спаєтъ, вся дрова открївше, на солнце по-
касують, бываєтъ тамо глубокої снѣгъ, і мразъ же-
стокїї, егда не беспрестанно, яко нї слѣдъ птїчеї, нї
звѣрїннїї вїдїмъ естѣ, мракъ темнїї, ношї паче пого-
бенъ, нежелї свѣтлости небеснїї; покрываєтъ землею
такъ зѣло мрачно, яко їзъ блїска егда что предстоїмо
успїшї. Обаче воїско на тої пустынѣ такъ зѣло
скудної вѣ потребахъ человѣческїхъ, егда токмо воз-
може нужду понести, претерпѣ неїсобїліє, стїжу,
утомленїє і отчаянїє. Многї померлі отъ необык-
новеннаго їмъ, такъ велїкаго і несноснаго мраса і снѣга,
многїмъ ногї отмерзли, многїмъ же очї повредїло, зане
утомленї такъ на голомъ лду лежалї, не двїжущеся
отъ мраса оцепенѣлі, которые потомъ нї востатї мо-
глї, подвїмалї їхъ таварьщї. Інаго же врачевства не
было, токмо прїнуждалї їхъ ходїтї, тогда на послѣдокъ
прїнужденнї ходїтї, і тако естественною теплою
началї уды согрѣватїся: а которые моглї внїтї вѣ домѣ

паранамісаговъ, вскорѣ отогрѣліся, но таковая темнота і сїще мрачно было небо, яко тѣхъ домовъ їхъ нї коїмъ образомъ возможно было вїдѣти токмо дымъ. Тые паранамісагы, нікогда прежде, нікого въ землі своєї чужда прїходяща вїдѣлі, Егда же не начаянно увїдѣлі людеі вооруженныхъ, сѣло устрашіліся, і что їмълі у себе отдавалі, моляще да живомъ їмъ даруютъ. Царь веселъ пѣшъ ходїлъ, нѣкихъ лежащихъ на землі поднімалъ, прочїхъ же егда їмъті могутихъ, самъ велъ. Іногда къ первымъ знаменамъ, іногда въ середїну воїска, іногда въ послѣднїя роты, трудовъ не жалѣя переходїлъ. Обаче къ лучшему мѣсту прїшлі, гдѣ всі їзобїлемъ плодовъ всякихъ питающесе укрѣпіліся. Прочїї же которїе не могли поспѣшїті купно, не скоро вслѣдъ їхъ прїшлі. оттуду воїско поїде до горы кавказа, которая нерасдѣльно лежащї расдѣляетъ асію, отъ егїптя стороны на море кілікійское, отъ другїя на каспійское море но уско, на араксу рѣку, і на прочїя степї татарскїя простїрается. Тавръ гора велїчною вїпорая соковупляется съ кавказомъ отъ каппадокії начїнаетъ свою вїсоту мїмо кілікії лежїтъ, і съ горамї арменскїмї соединяется, і много горъ между собою, акї нерасдѣльно совокупленныхъ їмѣютъ, і таковъ хребетъ, откуду егда не всі рѣкї асіискїя їстекаютъ, їнїя въ чермное море, прочїя же во їрканское і понтїйское устіямї своїмї впадаютъ. Воїско въ седмьнадесятъ
дней

днеї перешло кавкасѣ, їмѣть та гора каменѣ кругомъ шїріною вѣ десяти поприщѣ, вѣшіною же четири. пішуть древніє лѣтописци о промїеє, что у того камня былѣ прїкованѣ. Їсбралѣ же Александрѣ мѣсто прїсамої тої горѣ, радї созганїя града, ї сѣмѣ тысячѣ македонянѣ старѣхѣ воїновѣ, (которыя уже служити не могли,) собравѣ велѣлѣ їмѣ во градѣ новосозганомѣ пребывати, жителї тамошніє нареклї тої градѣ Александрїю.

4: Но бесѣ Александровою скоростїю устрашенѣ, богамѣ отеческїмѣ жертву прїнесѣ, по обыкновенїю тамошнему, во время пірованїя сѣ другї ї полководци овоїнѣ началѣ совѣтовати. Піяні тогда суще, сілу ї крѣпостѣ его вѣхвалялї всї, Александрову же упрямотѣ ї не мнїголюдное воїнство нї во что їмѣлї. а наїпаче бесѣ дерскорѣчївѣ, слодѣствомѣ. Государство взявѣ, прегордїї, едѣ вѣ памятї своєї сѣї, тако началѣ глаголати: ~~sa~~ согласїє дарїєво, Александрѣ прославїлѣся, понеже встрѣтилѣ дарїа вѣ кїлїкїїскїхѣ мѣстнахѣ, могѣ бѣ дарїї отводомѣ поїти, ї тако прогдѣ ~~sa~~ Александра, вѣ пустая мѣста ї не проходная, ко многїмѣ рѣкамѣ, ї многїмѣ горамѣ прївести, гдѣ бої сѣ нїмѣ давѣ Александрѣ, нї уходїти, нї помощї сѣбѣ учїніти возмогѣ бѣ. А я хочу вѣ согдїанскую сїрану їтти, тамо на него вѣмѣсто защїщенїя мнѣ будеть рѣка оксѣ, донелѣже соберутся ко мнѣ болше на помощѣ їнїхѣ

їнихъ предѣловъ. Тамо ко мнѣ прїдуть хорасмы, дахи, сакї, індіане, і ташары, за рѣкою дономъ живущіе, отъ нїхъже нѣсть такъ малаго, которыі бы плечамї своїмї до верха главъ македонскїхъ не досталъ. Тогда закрїчалї всі пїянїї, добръ і здравъ совѣтъ сеї: Бессъ же довольно віна всѣмъ подносїтї велѣлъ, акї бы прїтомъ банкешъ Александра і побѣдїлъ. Былъ же прїтої бесѣдъ едїнь іменемъ Кобаръ, родомъ мїдїанїнъ, волшебскої наукѣ іскусенъ [аще въ то время каковая іная наука, якоже сія была въ поношенїї і въ поруганїї] обученїемъ же паче нежелї ученїемъ честенъ, кромѣ того, смїренъ і добръ человекъ. Сеї рѣчь сіцеву предложїлъ: вѣмъ яко рабу сѣло полезно естъ повелѣнная творїтї, а не совѣтоватї. Понеже которыє сія творять, по томъ за едїно съ прочїмї, когда сбудется, терпятъ: Совѣтующїї же, себѣ пагубу уготовляютъ. Бессъ чашу, въ рукахъ держїмю, даде ему, онъ же прїявъ оную, пакї возвратїлся къ намѣренной рѣчї, і рече: Сїце і натура человекская можетъ неправою бытї нареченна, понеже всякъ въ глѣбѣ своемъ собственномъ не тако просорлѣвъ естъ, якоже въ чуждомъ. нечїсты тѣхъ совѣты, копорыє самї себѣ совѣтуютъ. Інымъ бо боянъ, а прочымъ желанїе, нѣкогда же вещи помышляемыхъ любовь возбраняетъ. Въ тебѣ бо воїстїнну нѣсть гордостї. Іскусенъ ты въ томъ, какъ кто самъ у себе что іображаетъ, тої імѣетъ въ мѣсто совѣта весьма добраго,

Тяжкое

Тяжкое бремя носіші на главѣ твоей, вѣнецъ царскій, сего, ілі тебѣ подобаєтъ смѣреннѣе носіти, ілі (чего не желаю) наїдетъ на тя бѣдство. Совѣтомъ, а не скоростію надлежитъ дѣла совершаті. Рече о томъ тойже кобарь пословицу бактріанскую, которую всі употребляли. Больше песь бояслівѣе лаєтъ, нежели кусаетъ; і рѣкѣ сѣло глубокія, тихо весьма текутъ. (Азъ сѣе все [глаголетъ курціи] того радї написавъ, да бы не умолчаті кое остроуміе въ томъ простомъ народѣ могло обрѣтатися.) Таковою рѣчю кобарь всѣхъ удержавъ, по томъ совѣтъ бессу полезный нежели прїятный начатъ предлагати, і рече: се уже въ предверіи палатъ твоихъ царскихъ, удѣлительно скорый Александръ стоїтъ. Прежде онъ воіско свое подыметъ, нежели ты сеі столъ. Нынѣ къ дону радї ратныхъ пошлешь, оружіе рѣкѣ предлагая, які бы тѣмъ путемъ, їмже уходиши будеші, Александръ гонїти не могъ. Путь обоимъ общій, а побѣдителю надежнѣе. І еще страхъ мнѣи быи, акї охотнѣиши і мужественнѣиши, но обаче скорѣишая сего надежда. Чего радї отъ сілнѣишаго милости не іщеші, і не предашися ему; Какъ можешь съ нѣмъ смѣрїся, лучшее бы ты счастье їмѣавъ въ подданствѣ его будучі, нежели непрїателемъ. Чуждое держиши царство, безъ котораго удобнѣе можеші жїти. Мнѣи мѣся, яко істинный въ то время будеші царь, егда ты онъ возведетъ, который сѣе і дати і вяти можетъ. Се їмаші істинный совѣтъ, егоже болѣе предлагати

іслашнее дѣло естѣ. Ісбраниї конѣ, сѣнію отъ паліцы управляється, лѣніввії же нї отъ шпоровѣ. Но бесѣ і отъ прїроды і отъ пїянства такѣ на него разбярїлся, что ежели бѣ друзї не удержалї его, кобара убїлѣ бѣ, [ісвлекѣ мечѣ] ісбїде ісб бесѣды акї мало нѣчто разума їмѣя, кобарѣ такожде во время смятенїя скрѣлся, і ко Александру убѣжалѣ.

Осмѣ тѣсящѣ їмѣлѣ вооруженнѣхѣ бактрїанѣ бесѣ, которѣе донелѣже чаялї, что македоняне радї лучшаго воздуха, лучше вѣ їндію поїдутѣ, бѣлї бессу послушнї, егда же услѣшалї что Александрѣ їдетѣ кѣ нїмѣ, всякѣ вѣ домѣ своя, оставя бесѣа, убѣжалї. онѣ же сѣ тѣмї которѣе ему бѣлї вѣрнѣе чресѣ рѣку окѣ переплѣвѣ, судѣ, на которѣхѣ переправлялїся, да бѣ Александрѣ не переплѣлѣ їмї, сжегѣ: і новое воїско вѣ согдіанскої странѣ собралѣ. Александрѣ уже перешелѣ кавкасѣ [якоже речеся.] Но такая скудость бѣла хлѣба, что егда не гладѣ бѣлѣ вѣ воїскѣ его. Прочее сокомѣ ісб древа сезамѣ вѣбїтѣмѣ, їлї їсгнетенѣмѣ акї масломѣ уды масалї, но того соку ведро бѣло по двѣстї по четѣ. редесятѣ ефїмковѣ, меду по трї ста по девятїдесятѣ ефїмковѣ, вїна ведро по трї ста, а пшенїцѣ не обрѣталосѣ, їлї мало что бѣло. Тѣ варварѣ вѣкопалї вѣ земляхѣ глубокїя ямѣ, а называлї тѣ ямѣ сїрамї, гдѣ хлѣбѣ сохранялї, і тако таїно накрѣвшє оставїлї, да нї кто обрящетѣ, кромѣ тѣхѣ которѣе закопалї. Тѣмѣже во
оскудѣнїї

оскудѣніі сїцевїя пїщї, воїні рїбою і селїемъ пїталїся, егда же начатъ і тоє оскудѣватї, повелѣніє їмѣлї скотъ рашнїї бітї на нїхже потрібнїя вещь на путї веслї, і тѣмъ пїтанїемъ перешлї вѣ бактрї.

Вѣ царствѣ бактрїанскомъ земля естѣ разная, на нѣкїихъ мѣстахъ їмѣетъ древа і винограда зѣло добраго їзобїлно: тучная, їсточнїкї частїя напоевають тую, гдѣ середняя тамо пшенїцу сѣють, послѣднюю на сѣнокосы оставляютъ. по нѣкїмъ мѣстамъ болшую частъ того царства, пескї покрывалї, суша велїя, гдѣ нї хлѣбъ родїтся, нї человекъ отъ плодовъ какїхъ можетъ пїтатїся. Егда же вѣтрѣ отъ понтїїскаго моря встають, і лежащїї вѣ поляхъ песокъ возбемлютъ такъ, что їсгалече, акї нѣкїя горы вїдѣются насыпанї. того радї весѣ путь погїбаєтъ. А которїе їдутъ по полямъ акї на морї нощїю по свѣсгдѣмъ срядъ, і по їхъ бѣгу путешествуютъ, гдѣ егда не свѣтлѣїшая нощъ, нежелї денѣ. і тако днемъ нїкто бѣхатї не можетъ, сане прїснака ї дорогї нѣстѣ. Денное же сїянїє, возмущенїє велїє на воздусѣ помрачаєтъ, кто же вѣ тої вѣтерѣ отъ моря встающїї вѣ полѣ обрящєтся, пескомъ его тѣмъ засыпаєтъ, і тако погїбнєтъ. По їнымъ странамъ, гдѣ воздухъ лучшїї, многое множество человекъ і конєї їзобїлно родѣются. Тѣмъже бѣло коннїцѣ воїска бактрїанскаго 30000. Самая столїца бактрїанская стоїтъ подъ горою Паропамесомъ, рѣка же бактрѣ отъ нея же градъ

і царство нареченное, печетъ подъ стѣнами; тамо царю съ обозомъ стоящу, прішла вѣдомость ізъ грецької, яко пелопонісяне, і лаконяне опложіліся. еще бо не былі побѣжденні, вѣто время, егда тії шлі съ вѣдомостію.

Пакі второе смятеніє і страхъ учінілся, прішлі вѣстніцы іныє, возвѣщающе яко татары живуціи садономъ рѣкою ідутъ на помощь бесси. Вѣто же время вѣдомость такоже прішла что учінілі катань і ерігії у народа іменемъ арії, бѣглець самібарсань былъ у нїхъ полководецъ: которїи відя что полесная была брань, і отъ обоїхъ сторони равная, къ первымъ шеренгамъ прішелъ снявъ съ себе шлемъ удержалъ копейщиковъ прібивая на поединокъ, кто бы хотѣлъ съ нїмъ бої на едінь гаті, глаголя: яко бесъ шлема хочетъ бітїся. Тамо полководецъ воїска александрова ерігії не возмогъ утерпѣтї прещенію самібарсанову, уже воїстїнну старь былъ, но сердцемъ і тѣломъ сіленъ паче младаго храбръ, снявъ съ главы шлемъ свої, сѣдїну показуя рече; прїспѣ день, которїи ілі побѣдою ілі смернїю честнѣішіи, каковыя другї і воїны їмѣють Александръ, покажу, болѣе нїчто глаголя, виѣхаль протїву супостама. Вѣрїль бы есі что отъ обоїхъ сторони крічалї да престануть, по томъ расступїліся наразно, не на конецъ тѣхъ случаевъ сряще, но своего счастья. Понеже на чуждую погїбель устремїліся: прежде версе ізъ далече копїемъ самібарсанъ, отъ негоже ерігії смалѣ

вмалѣ уклонївся главою, їсбавїлся. Самѣ же шпорамї стїснувѣ коня, кѣ нему скоро прїскакалѣ, і копїемѣ вѣ гортанѣ такѣ его ударїлѣ, что на сквозѣ прошло. Уже сваленѣ сѣ коня еще протїво ерїгїю ополчался, но ерїгїї їсб гортанї їсморгнувѣ копїе, пакї во уста его прободє, тогда са дrevцо ухватїлѣ самїбарсанѣ, да бѣ скорѣя умерѣ, самѣ пачє уязвлїся. Воїнї же его лїшївшєся полководца своего, смужє пачє отѣ прїнужденїя, нежелї самоволно служїлї: помянувшє о добродѣтелї александрової ерїгїю предалїся. Тѣмже Александрѣ бѣлѣ радостенѣ, обаче о спартанахѣ печалїлся, но велїмѣ сердцемѣ утерпѣлѣ рече: прежде сѣ своїмї намѣренїямї показатїся не дерснулї, дондеже о мнѣ яко во їндїю внїдохѣ, услѣшалї. Пошелѣ по томѣ протїво бєсса ївстрѣлїлѣ его ерїгїї, носящѣ корыстѣ отѣ супостата взятую акї первое украшенїє ї славу бранї.

5; Тѣмже отдавѣ царство бактрїанское артабазу, ї корыстѣ сѣ нѣкїїмї вої оставїлѣ, самѣ сѣ охочїмї полкамї, вѣ сусїанскїя степї вшелѣ нощїю їдгїї. Тамо радї оскудѣнїя водѣ якоже речєся, прежде отчянїемѣ нежелї вожделѣнїемѣ жаждѣ распалїлся. Чресѣ четвїредєсятѣ верстѣ, нї мало водѣ бѣло, пєскї, лѣтнїї жарѣ разжїгаєтѣ, которїя егда расгорятся, всякая вєщѣ акї огнемѣ сгараєтѣ ї сохнєтѣ отѣ бесмѣрнїя горячєстї семнїя, туманѣ востаєтѣ ї солнца вїдѣтї

не даєть, поля же, подобієм моря глубокаго і шіро-
каго, відялися быті. Путь ноцію легчайшії єсть, сани
росою і хладомь утрєннімь тѣлеса охладжался, во
дні же жарь націнающіїся всю естественную мокроту
поглощаль, уста і внутренности весма пожігаєть.
тѣмже перво, бодрость сѣрдца, потомь тѣлеса нача-
лї унывати; ніктоже восхотѣль ні стати, ні на предѣ
їтї. Нѣцїї оть їзвѣстныхъ тоя страны научєны,
взялі сь собою воду: которою мало жажду утолялі,
но егда умножался жарь, пакї жажда многая утомляла
їхъ. Тѣмже сколько было масла ївіна людемь давалї: да
бы сладостно напївшеся, жажды ні мало боялїся. Но
отягомївшеся пїтїємь, ні оружія на себѣ нестї, ні
весма їтїї самї моглї, благополучнѣїшихъ чаялі быті
тѣхъ, котормь воды оскудѣніе было, сани которїє
бесмѣрно пїлі, чресъ блевотїну вся їсвергалї. Царя
такъ печалнаго друзї обступїлі просяще, да бы памято-
валъ о себѣ, показующе ему, яко мужество сѣрдца его
токмо воїнству уже утомленному, помощь єсть.
Тогда два оть тѣхъ, которїє былі посланнї прежде,
радї обрѣтенїя мѣста удобнаго обосу, неслї вѣ двухъ
сосудахъ воду, сыновѣ радї своїхъне знающе, что воїско
ослабѣло оть жажды. Егда случїлося на вѣ стрѣчу царю
їтї, єдїнь оть нїхъ воды вѣ чашу налївѣ, которую
сь собою носїль, прїнесѣ царю, онѣ же прїявѣ вопросїль.
кому несете сію воду; отвѣщалї, сыномь, тѣмже отдалѣ

їмъ тую чашу полную, [якоже всяль] і рече; Нї самъ нїтї, нї толь мало на всѣхъ расгблїтї могу.

Ідїте, і что радї своїхъ чадъ прїнеслі, то їмъ і отдаїте. Егда же въ вечеру до рѣкї окса прїшель, но большая частъ воїнства не могла поспѣшїтї. На превисочайшей горѣ, расположїтї велѣль огнї, да бы останнїя вїдѣлі, яко не далече обосъ, а которїе прежде съ нїмъ прїшлі, і нїщею і нїтїемъ добрѣ укрѣпїлїся, повелѣ їмъ да бы рашнїя сосуды воды налївше, къ своимъ останнїмъ неслї, тамо которїя чресъ мѣру нїлї, отдохнутї не могуще умїралї, і большая частъ їхъ тако, нежелї на бранї погїбла. Самъ Александръ нї одежды съ себе совокъ, нї нїщї і нїтїя вкусїл, токмо стоялъ на мѣстѣ, гдѣ воїско шло, і прежде за трапезу не сѣлъ дондеже все воїско не прїшло; і всю нощъ тую въ печалї пребывъ не спя, і наутрее не весель былъ, яко лодїї і бударь нї какїхъ не їмѣлі, нї мосту поставїтї возможно было, сане лѣсовъ тамо не было суші радї превелїкїя. Тѣмже таковъ совѣтъ учїнїлъ, егоже нунда токмо показала. мѣхї соломою наполнївъ ратнїмъ розгалъ, на нїхже лежаще переплывалї на другую сторону, которїе первѣе переплывїлі, дондеже бы другїя переправїлїся, стереглї, і тако въ шестъ днєї со всѣмъ воїскомъ на другую сторону рѣкї перешель.

Уже їмѣль намѣренїе їтї протїву бєсса, егда ему вѣстъ прїшла, что въ сусїанскої странѣ согбѣлося,
їмѣль

Імѣль Бессѣ спітаміна друга, егоже паче всѣхъ іныхъ по істинѣ почітавъ, обаче нї едіна добродѣтель ісмѣнніка ублажиті могла, і нічто ему прїятно было, сани въ то время, нї кому что мнѣлося быти неправедно протїву Бесса убійцы царя і владѣкї своего.

Тої спітамінъ удівителную прїчину імѣль о отмщенїї убіенаго Дарїа: не ісмѣну і убіїство Бессово, но токмо счастье ненавїдѣвъ, егда токмо услышалъ, яко Александръ оксѣ рѣку перешелъ, гатаферна і катена, імже Бессѣ сѣло вѣрїль, въ соклеверство прїялъ, і онї паче обѣщалися, нежелї онъ просїлъ їхъ, осмѣюношеї храбрѣхъ ісбравше къ себѣ, таковую ісмѣну учїнілъ. пошелъ спітамінъ къ Бессу, і на едїнѣ токмо самому сказалъ: получилъ азъ тое, что гатафернъ і катена хотѣли тя поїматї, і жїва Александру отдамї. Азъ їхъ самїхъ связавъ въ темніцѣ держу. Бессѣ такъ велїкою его дружбою, какъ вѣрїль, обнадеженъ, іногда благодаренїе воздавалъ, а іногда желанїе імѣлъ казнїтї їхъ, прївестї немедленно предъ себе велѣлъ. Но онї акї связаны рукї насадѣ їмуще шлї, велї їхъ тѣе же, которые о всемъ о томъ вѣдалї, і согласїе імѣли, тое дѣло совершїтї, на нїхже Бессѣ жестоко вооспрѣвъ восталъ, не ізвѣстїю, рукамі не дернулъ лї, но тѣе оставїше умышленїе, скоро обступїлі его, хотя і не давался вязатї, связалї, і сѣ главы знакъ царскаго чїна вѣнецъ сорвавши, одежду которую,
между

между згобичею, убивъ даріа, всялъ, на немъ расгралі. претя же їмъ бeсcв богамі отмщителямі їсмѣни; Сіе рекъ: не на даріа, егоже радї отмщеніе чїніте, вашу їсмѣну показуєте, но паче Александру побѣдителю прїятство являєте, которому і непрїятель самъ всегда помагалъ. [Не могу о семъ говорити, что воїнство подало лї бы руку помощи бeсcу, егда бы вьсателі не солгалі, что то все по повелѣнію Александрову учїнілі, і тако еще усумнѣвающїхся їхъ, страхомъ укротїлі.] Тѣмже всадївше его на коня ко Александру повеслі. По сїхъ Александръ своїхъ воїновъ девятїдесять їзбавъ, которые того давно желалі, вѣ домъ своя отпустилъ, і конницѣ даровалъ по двѣ тысячї слатницѣ, а пѣшїмъ по трї тысячї, і указалъ їмъ да бы оженїлсѣ, і о наслѣдїи пщанїе бы їмѣлі, прочїїмъ же благодаренїе сотворїлъ, которые на большее время отъ службї не отпеклїся.

Тогда бeсса прївелі предъ него, Александръ же прїшелъ во градъ малїї, гдѣ бранхїяды жїтелі былі. Егда же ксерксъ возвращался їзъ греції, по повелѣнію его, онїе бранхїяды пошлі вѣ мїлітѣ, і капїще їменемъ дїдїмонѣ расорїлі, нынѣ же вѣ томъ градѣ жїліще їмѣють. еще нравы отеческїя вѣ нїхъ обрѣталїся, но дво-якімъ языкомъ глаголютъ, і прїроднїї і їноземскїї языкѣ повредїлі. Тогда свелїкою радостїю Александра прїнялі, градъ і себе ему предавше, сего радї мїлесїановъ,

которіє у него були в воїскѣ, і служилі, велѣлъ при-
 свати, но воїні его їсгавна їмѣли отъ бранхїанъ обере-
 женіє, і того ради даде їхъ їмъ на проїзволеніє, да бы-
 ли обїду отъ нїхъ воспрїятую, іли порогу древнюю,
 і сродство греческое памятующе, что хотѣли съ нїмъ
 чїніти. Егда же не возмогли согласїтїся, рече: буду азъ
 самъ судїти, і еже лучше то учїнїмъ. На утрїє же
 прїшедшїмъ їмъ къ нему, велѣлъ купно ко бранхїа-
 домъ їти. Тамо погъ градъ прїшедъ, самъ вшелъ
 съ малымъ вооруженнымъ вої, пѣхотѣ же окружїти
 стѣны градскїя повелѣлъ, і снакъ давъ, градъ гнѣсно
 їсмѣнниковъ расорїти, жїтелеї же до послѣдняго смертї
 предати. Потомъ началі стѣны отъ основанїя пре-
 вращати, да бы нї знака градскаго не было, сани і дерева
 їдоложертвенная, не токмо їсѣклї, но і со всѣмъ їскоре-
 нїли, да земля неплодна безъ корене будетъ. Что аще
 на самыхъ їсмѣнниковъ то предвусѣло бы, не мучїтел-
 ство, но казнѣ достойная была бы: Тогда поїстїнѣ пра-
 родїтелеї своїхъ чада мзду воспрїяли, которїя нїже мї-
 літа вїдѣли, не токмо ксерксу его отдалї. Оттуда Але-
 ксандръ къ дону рѣкѣ прїшелъ, гдѣ предъ него бесса
 не токмо связана, но і безъ одежды нага прївелї, держалъ
 его спїтамїнъ на чепї, которая у него была на шее, і
 персамъ і македонянамъ было любезно на него срѣтї.
 Потомъ спїтамїнъ сїце началъ глаголатї. І тебе ради
 і дарїя, царєї владыкѣ моїхъ, отмщенїє творя, сего

мучїтеля

мучителя господина своего, к тебе приведохъ, таковымъ обрасомъ поимана, якоже прежде онъ сотворилъ. Желалъ бы да бы на сѣ даріи очі своя отверсѣ, аще бы отъ боговъ подземныхъ возвратился, которыи толь жестокия смерти недостойнъ былъ, а сея радости воистинну достоинъ естъ. Александръ же спшаміна похвалѣвъ, обратиися къ бессу і рече; коего свѣря свѣршностъ въ то время сердце твое овладѣла, егда ты царя великаго твоего благоудителя, во первыхъ вязати, потомъ і убитіи держнулъ: но того убійства мзду воспріимешъ, прісвоивъ себѣ ложное імя царское. Тогда онъ не дерзая оправдатися отъ убійства, рече: Того раді прінялъ я на себя імя царское, да бы весь свой народъ возмогъ поддати тебѣ, еже аще бы азъ не сотворилъ, то инъ царствомъ овладѣлъ бы. Александръ же імѣя оберегателя здравію своему, оксатра, даріева брата, велѣлъ ему пріступити бліже къ себѣ, і отъаде ему бесса, да уші і носъ обрѣсавъ, на древѣ его повѣситъ, і персяне ісѣ луковъ да расстрѣляють его, мертва же да хранятъ, да бы птіцы не растерзалі его. Оксатръ же во всемъ тщаніе обѣщаль імѣти: птіцъ же рече ні кто можетъ отгнати, якоже Каменъ отгонитъ, восхотѣ ісбранное свое въ томъ іскусство ісбавити, которыи такъ пріѣмтно стрѣлялъ, что на воздусѣ летящую птіцу убивалъ, і понеже непременнымъ употребленіемъ лука, та наука можетъ быти не сѣло удивителна, обаче не малое чудо срящымъ

мняшесья. Катень же въ вѣлю славу тѣмъ произошёлъ. Потомъ дары всѣмъ даде царь, которые привели бѣсса, но смерть его отложилъ, жалея да тамо мсду воспріиметь, на коемъ мѣстѣ дарѣа убилъ.

б: Сему бывшу, македоняне, не разумно і бесчѣнно вышли радѣ конскіхъ кормовъ, тамо варвары іsb горь іsb бѣгше, на нѣхъ напали, болшую же часть плѣнили, нежелѣ убилі. Гнали іхъ тако предъ собою, і пакі въ горы вошли, двадесять тысячъ было тѣхъ разбойниковъ, которые во время ратное пращамі іsb луковъ біліся. Егда же царь Александръ обступилъ іхъ, между мужественнѣішімі храбрствуя, раненъ сталъ іsb лука въ голень такъ, что въ самоі срединѣ остался отъ стрѣлы копейце. Тѣмже печальні і устрашенні македоняне внесли его въ оbo; но і самі разбойники увѣдѣли сверху горы, что царя несли, понеже съ горы все возможно было видѣти. Того радѣ на упріе пословъ ко царю послалі, которыхъ немедленно предъ себе царь пустити велѣлъ. і обвязаную ногу розвѣсалъ, акі бы явѣи не было, нарочно голень касалъ. Егда же велѣлъ їмъ сѣсти, доносилі ему: что македоняне не болшую печаль їмѣютъ, неже мѣи о твоєі явѣ іsbвѣстившесья, і еще бы мѣи сѣскалі того, кто сѣе учинилъ, выдалі бы его головою сане съ богамі бранѣ творятъ, акі богоборцы. Се мѣи весь народъ свої тебѣ въ подданство вручаемъ, отъ тебе добротою побѣждені суще. Тѣмже всявъ тѣхъ въ подданство, і плѣнниковъ отобравъ, пошелъ въ далнюю

въ далнюю страну, сяде на носіло воїнское, къ нему же і конніца і пѣхота прібѣгли. Говоріла конніца съ которою начіналь воевати, яко то естѣ на сіе дарованіе, что царѣ съ намѣ во брані пребываетѣ, а пѣшіе говорілі, что наша естѣ должностѣ, воіновъ раненыхъ въ обоѣхъ относіті, нынѣ самага Царя встрѣче сіе, і несті імѣемъ, отнімають намѣ тої чинѣ. Царѣ въ такої обоіхъ странѣ распрѣ, усрѣвъ тяжкое несеніе, обоімъ странамъ велѣлъ себе несті. Оттуда во градѣ мараканду въ четѣре дня прішель. Стѣнѣ положеніе кругомъ его на седмѣдесятѣ верстѣ, но крѣпостѣ града безѣ стѣнѣ стоітъ. Осаду тамо во градѣ оставівъ, бліжня городкѣ разорялъ і пожігалъ.

Потомъ асїйскіхъ татарѣ послѣ прішлі къ нему. Былъ сеі народѣ по смерті Кіра въ волності самовластенѣ, нынѣ царю Александру поддался. Между всѣмѣ тамошнімѣ варварскімѣ народѣ правдівы былі, нѣ скѣмъ брані не творілі, токмо отѣ прінуженія о волності, смірно жілі, всі чинѣ равно между собою расположивше.

Любезно пріялъ ихъ Александрѣ, къ тѣмъже татарамъ, которые въ европѣ обітають, Пеніда іменемъ едінаго отѣ друзей своїхъ послалъ, да повелітъ імѣ да бѣ не дерсалі безѣ повелѣнія царскаго донѣ рѣку преходіті. Вручілъ ему і сіе, да расположеніе мѣста расмотрітъ, і къ тѣмъ татарамъ, которые надѣ босфоромъ рѣкою

жівуть, поїдуть. Мѣсто радї сознанія Града, надб дономъ рѣкою да їсбереть, хотя їхъ крѣпостію укротїтї, положївъ намѣренїе пакї возвратїтїся къ нїмъ. Но согдїанскїї бунтъ тому намѣренїю ї совѣту пренятїе стался, вѣ то время ї бактрїане бунтъ учїнїлї. Седмь тїсящєї коннїцы бунтовщїковъ было, котормъ всї послѣдствовали. Тѣмже повелѣ Александръ спїтамена ї катена къ себѣ прїсватї, которїе ему Бесса предалї, нї вѣ чемъ сумнѣваяся, что їхъ службою, то смятенїе можетъ укротїтїся, укротївшє бунтовщїковъ. Но онї самї къ тому бунту суще предводїтелї, гласомъ велїмъ между всѣмї восопїлї. Царь всю коннїцу бактрїанскую къ себѣ прїсываєтъ, ї хоцєтъ смертї предати. Сїє намъ отъ него повелѣся, но мы не восхотѣхомъ дерсатї, ї протїво своїхъ сїще бесчїнное убїїство начатї, гнушающеся акї бы бессовѣмъ, такожде ї его мучїтелствомъ ї їснести сего не могуще. ї тако восвѣстївшє, обвѣявѣхъ спрехомъ наїпачє ко оружію возбудїлї. Тѣмже царь тѣхъ бѣглецовъ їзмѣну услышавъ, Кратеру Кїрополь градъ облежатї повелѣлъ. Самъ їнші градъ тоя же странї вѣ кругъ обступїлъ, ї насїлно всялъ, давъ знаменїє да бы недорослєї смертї предавалї, прочїхъ же вмѣсто корыстї вѣ плѣнъ бралї. Градъ до основанїя разорїлї, да бы прочїї окрестъ живущїї вїдѣ такоє їхъ падєнїє ужасалїся.

Мемаценѣ же народѣ силнѣи облежаніе града, не токмо постоянно но і бесстрашно разумѣюще быти, положили наѣреніе укрѣпитися. Хотя царь отъ тоя упрямостві отвести ихъ, послалъ къ нимъ пятьдесятъ конницѣ, да бы возвѣстили имъ о его милости къ подданнымъ, купно же і не умолимое сердце къ побѣжденнымъ. Онѣ же сіце отвѣщали: Мы нїже овѣрности нїже о силѣ его опасность имѣемъ нї вчемъ, по томъ повелѣли тої конницѣ ійти са градъ. Пірѣ акі гостей радї сотворили, егда же ядше уснули, о полунощї всѣхъ смертїи предали. Александръ по достоянію градъ повелѣ окружити. Відяще же суца его крѣпкавелмї, і не возможно его вскорѣ взяти. Того радї мелеандра і пердїкка прїсовокупилъ ко обстоянїю града: которіе градъ Кірополь [якоже речеся:] облежали, самъ на ихъ мѣсто пошелъ. Тамо обѣщався, граду отъ Кіра созданному отпустити вїну, сане нї кого въ томъ народѣ, паче того царя і семїрамїды почиталъ, відя въ нїхъ велїчество сердца і преукрашенїе дѣїствъ избранное. Но упрямоствію осажденныхъ гражданъ оскорбїлся. Взявъ градъ повелѣ старѣйшимъ македонскимъ, гнѣвомъ разъяреннымъ, расорити его. Самъ ко мелеагру і пердїкку возвратїлся. Нїже едїнъ градъ паче мемаценѣ такъ храброе і силное обстоянїе мужественнѣше претерпѣлъ, і супостату отпору не далъ, гдѣ множество воїнства избраннаго погїбе, і самъ царь вмалѣ

въ послѣднюю погібель не прїде. Сانه сїце въ шено каменемъ ударенъ , яко оцпенївъ на землю палъ , і въ беспамятствѣ былъ. Воїско же акї надъ мертвецомъ рыдало. Но онъ вїдя что тѣмъ їныхъ ужасаетъ , не преодолѣвъ немощїю , аще і язва еще не їсцѣлїся, обаче болшїмъ сердцемъ начатъ доставати градъ. скоростъ бо прїродную гнѣвъ въ немъ возбудиъ. Подкопамї повелѣлъ їмїи къ стѣнамъ расорїти їхъ , которїе егда упалї , мѣсто велїе і пространное учїнїся , і тѣмъ мѣстомъ съ воїскїмъ во градъ вбѣжалъ , і акї побѣдителъ повелѣлъ его расорїти. Оттуда менедема съ тремя тѣсящї пѣхоты , осмь сотъ конныхъ , ко граду марапанду послалъ , въ немже їсмаїнїкъ і бѣглець спїтаменъ саворїлся , осаду македонскую їсгнавъ , что ему і жїтелї тамошнїя не похвалїлї , но не възбранялї ему , понеже запретїти не моглї. Въ то время Александръ къ дону возвратїлся , і колъ много мѣста саялъ обосомъ , толъ такожде далече стѣны сїдалъ , на шестѣдесять стадїї бысть. Нарещї же повелѣлъ Александрїю. Сїце скоро дѣло то совершїся , яко въ седмїнадесятїи денъ ї стѣны совершїлїся , купно же домы покрылї. удївїтелною скоростїю воїны шїпахуся , [которымъ было дѣло тое раздѣлено] і поспѣшалї хотяще всякъ да бы прежде скончатї , і первїи показатї свої трудъ. Александръ градъ плѣнїкамї населїлъ , а господамъ їхъ далъ sa нїхъ , і свобод-

і свободнихъ їхъ сотворѣвъ въ память славы своєї ,
которыхъ і донынѣ средство по нихъ еще пребываетъ.

7: Царь татарскій, которій того времени за дономъ
царствовалъ, сіце разумѣя, яко той градъ на берегу со-
зданъ отъ македонянъ на вѣлю їхъ наложенъ, послалъ
брата своего хархаса, съ велѣкімъ воіскімъ коннымъ, да
градъ той расорѣтъ, і далече македонское воіско отъ
дону отженетъ. Бактріанъ донъ рѣка отъ татаръ рас-
дѣляетъ, которіе европейскіи татарами нарицаются,
тая же рѣка чрезъ Асію і Европу течетъ: Татары не
далече отъ оракіи живущіи отъ востока до полунощї
ідутъ, предѣлы же своя не съ сарматами імѣють
[якоже мнози разумѣли] но токмо частъ нѣкая естъ
въ бѣисости. Оттуда же прямо посмотривъ въ іноі
странѣ надъ гунаемъ поселены. У предѣлъ асіатскихъ
сѣрѣчь блісъ бактріанъ, которіе блісъ къ полунощї:
за ними сущъ леса темныя і далекія, пустынї превелѣ-
кія. Тамо къ дону і до бактрѣ. Мѣста тѣ надлежатъ
радї поселенія і житія челоувѣческаго сѣло преісбраннѣ.
Первѣи александръ съ тѣмъ народомъ неначаянную
бранъ імѣлъ, надходящаго супостата весма уже вѣдя,
і еще отъ язви неможенъ, наіначе гласъ свої слабѣи
слышавъ, егоже і болѣсны шеіная і малоягеніе ослабляше,
обаче друговъ своїхъ къ совѣту прїсвалъ. Не супоста-
та бо устрашѣся, но времени слополучнаго. Ібо бак-
тріане оставіли его, Татары же началі наступати,
Д г Александръ

Александръ тогда нїже ступїті ногою , нїже сїгбїті на конѣ , нїже увѣщатї воїновъ во время потребное , нїже сердце своїмъ укрѣпїті возмогъ , въ сїцевыхъ нуждахъ прїстрашнїхъ їсобрѣтенъ , на боговъ началъ клеветатї глаголя яко тако лї лежу , акї бесгблїкъ какїї , егоже скоростї прежде нїкто убѣжатї не возмогъ . На конецъ рече : не вѣрю яко есмь немощенъ , но умышляю . Сїце которїхъ по побѣжденномъ дарїї волхвовъ оипставїль , пакї ко їзлїшнему ї порїцанїя достоїному пбнїю обратїлся , сїрѣчь , къ разуму чловѣческому ї лжѣ , повелѣ арїспанду волхву , [ему же всегда прежде вѣрїль] да расмотрїтъ отъ жертвы предбудущїхъ вещиї счасїїя . Было сїцевое обыкновенїе , яко волхвы бесъ бїмїя царскаго , на утробы внутреннїе скотскїе смотрїлі , по томъ что знаменовало їсвѣщалї . Того радї Александръ донелѣже таїныхъ гблѣ волхвы въ предвїдущїхъ достїгнутъ їсвѣстїя , блїсь себе повелѣ другамъ своїмъ сѣстї , да громко глаголя , не повредїтъ язвы . внїдоша же тїї къ нему , ефестїонъ , кратерь , ї ерїгїї въ палаты сѣ кустодїю . Тбм же сїце къ нїмъ рече : паде на мя прїстрашїе , не по временї моемъ , но супостатскомъ , обаче нужда совѣтъ расоряетъ , наїначе на воїнѣ , гдѣ едва кто можетъ время їсбїратї . їсмбнїлї бактрїане , на їхже шеяхъ стоїмъ , еще же чуждымъ мечемъ хотямъ їскусїті , какое їмамы сердце . Но бесъ усумнѣнїя унїчїжены будемъ ,

будемъ, аще нынѣ оставимъ татаръ, которые самѣ на насъ востали, а возвратимся на ісмаиловъ, которые намѣ возгнушались. Аще же донъ рѣку преидемъ і побѣдою татаръ, і кровію ихъ весѣ не преодолѣныи явимся, кто усумнится; что европу отверсту побѣдители имамы. прелщается всякъ, кто славѣ нашей сей конецъ предполагаетъ, егоже преити имамы, едина токмо рѣка расдѣляетъ, і препятіе чинитъ, которую аще преидемъ, въ европѣ нашѣ знамена съ обособъ станутъ. І колѣ сѣло всякъ будемъ имѣти са великую себѣ честъ; Егда иную страну воюемъ і достаемъ ея, акі бы на новомъ свѣтѣ, побѣды нашей, знакі представляюще. І что природа сіце долгимъ расстояніемъ мнится расдѣлити, весьма единою побѣдою воспріимаемъ; Но кто речетъ; аще мало потерпимъ татарамъ, на хребтѣ нашемъ сядутъ. Ілі мы токмо едины есмы, і рѣкѣ переходити могущіи. Многожды будемъ тѣмъ самѣ уязвлені, чѣмъ дотолѣ побѣждалі. Счастіе і побѣжденнымъ, хитростъ воинскую показуемъ. Мы же не давно на бочкахъ рѣку преплывающе обраецъ имъ показали, что аще татаре і не знаютъ, бактриане научатъ ихъ. тѣмже первое воіско того народа пріиде, прочіхъ ождаая, сіце воину уступая, воіновъ ихъ на большее мужество возбуди, і которую восхотѣли бы мы имъ навести, ко воспріятію ея принужденны самѣ будемъ.

Намѣреніє мое сѣло удобно естѣ токмо усумнѣ-
ваюся, будуть ли македоняне ілі послѣдствоватьі совѣ-
ту моему, ібо тую язву воспріѣвъ, нїже на конѣ до-
толѣ сїдѣлъ, нїже нѣшъ ходїхъ. но аще во слѣдъ
мене поїдете, справъ есмь другї, много їмамъ сілы.
Аще же нї; конецъ уже послѣднїї жїтїя моего прїспѣ,
лучше мї естѣ на сїцевомъ забавленїї умерѣ. Сїе
сѣло тїхїмъ гласомъ, акї бы їзнемогая окончаваъ,
егда блїзъ его сѣдѣющїи могли слышатї. Тѣмже
всї не совѣтовалї ему того скорого і нерасумнаго
намѣренїя, наїначе ерїгїи, которїи въ серцѣ упря-
момъ нї что можаше сотворїтї, начатъ его устра-
шатї закономъ, на негоже нїже всїрая глагола; і босї
протївѣяпся тому совѣту, і велїя естѣ предъ намї
погїбель, аще рѣку преїдемъ. Тому ерїгїю егда їде
ко царю, встрѣтївъ арїстандръ, волхвованїа своего
злос знаменїе їзвѣстїлъ. Сїмъ увѣстївся ерїгїи їзвѣ-
щаль. Но Александръ удержавъ въ малѣ слово его,
не токмо гнѣва їсполнїлся но їсрамоты, яко утасн-
ное волшебство ко їзбѣвленїю прїїде. Абїе арїстандра
повелѣ прїсватї, которїи егда токмо прїїде, воспрѣвъ
нанѣ рече: не царѣ азъ есмь, но едїнъ отъ общїхъ;
повелѣхъ тї жертву сотворїтї, чeso радї что знаме-
новало, їному їсповѣдалъ есї; ерїгїи таїны і со-
кровеннїя совѣты моя, по їзбѣвленїю твоему
знаетѣ, тої страха радї своего, воїстїнну мнѣ

неложно

неложно повѣдавъ. Азъ же тебѣ многократъ прежде
самого дѣйства закарывавъ. да миѣ єдиному возвѣсті-
ші чѣю внутреннїя утробы показують, да бы по-
томъ словесъ твоїхъ не могъ отрещїся. Арістандръ же
поблєднѣвъ і оцєпѣвъ ставъ отъ страха нї слова
возмогъ проїснести. Обаче тѣмъ же ужасомъ возбужденъ,
да не дастъ многа времени царю ожїдати, рече :
я доносівъ, что послѣдствуєтъ трудъ воїстїнну
не малїй, но премного велїкїй, нїже меня такъ моя
наука, какъ твое желанїе печалїтъ; слабое і немоцное
сдравїє твое вїжу, і колъ много на тебѣ єдиномъ
лежїтъ, разумѣю, ужасаюся чѣю нынѣшнїмъ дѣламъ
і счастью доволно сотворїті не можєшь. Царъ же
утоленъ, надежду єму о счастьї своемъ давъ; про-
стївъ его, рекъ; бої на їно нѣчто славѣ моеї
лучшее пунъ уготовляють. Потомъ егда совѣто-
валъ съ тѣмїжъ другї своїмї, какїмъ бы обрасомъ пре-
їті. Пакї арістандръ прїїде, глаголя, нїкогда тако
весєлыхъ і велїє счастье возвѣщающихъ черевъ скот-
скїхъ не вїдавъ, много сія отъ первыхъ разнствуютъ.
[і скоро печалї прежнеї прїчїну показавъ] нынѣ же весма
добрѣ сотворїлася жертва. Егда же сіє содѣвалось,
прїшлї ко александру вѣсті, которїє счастья его
прежде непрестанно бывшаго нѣкое пореченїє творїлі,
речєся прежде, како пославъ Александръ менедема,
осадїті спїтамїна їзмѣнїка і началїка бактрїанскому

бунту, которіи увѣдомлясь что на него їдетъ не хотѣ быти во градъ осажденъ. нагѣся же что можетъ самого его всяти, утайся въ сasadъ, їсбралъ бо въ лѣсу мѣсто къ тому угодное. і тамо скрѣлъ даховъ. [Тії дахи по два садяся на конѣхъ восруженны, обѣкновеніе їмѣють на бою, премѣняся съ коня скочѣвъ, бої чїніти пѣші, і конїцу въ конфузію прїводѣтъ, скоростъ же равную съ конмі їмѣють] і тако спїтамень повелѣвъ їмъ лѣсѣ обоїти, кунно же съ предї і cosadї їмъ обоїхъ странъ предъ менедемомъ явитїся, менедемъ же отъсюду окруженъ, нї чїсломъ воїнства спїтамену равенъ, однако же многое время, на своїхъ воїя, протївлїся: Нїчто їно sasadою окруженымъ потребно было, токмо бы умѣху отъ честной смертї воспрїятї, прежде многїхъ убївъ супостатовъ. Сѣлъ убо менедемъ на їбранномъ конѣ, і шпорамї спїснувъ его, часто въ густїя ротѣ вѣгаль, мужественно храбрствуюя, многїхъ убїлъ, но сгда на него едінаго всї напалї, уже обмїрая отъ толкїхъ многїхъ ранъ, ко гїнсїду другу восопїлъ, давсядець на коня его і уѣдець. і тако сїе їспрѣкъ умре, і съ коня на землю упале.

Могъ бы гїнсїдъ і уїти, но лїшенъ друга, на мѣренїе положїлъ умертї, равное їмѣлъ тїцанїе да бесъ отмщенїя не умереть, того радї бодцамі спїснувъ коня, посредѣ непрїятелеї вѣжалъ, і памяті достоїную побѣду между їмі сотворѣвъ, отъ всѣхъ

конїямї

копіями прободень. Увідѣвши сіе, которіе ще осталіся, убѣжалі на гору високую, спітамень хотя їхъ всягні, гладомъ осадіть. Погібе воїновъ на тої брані двѣ тѣсящї пѣхоты, трїста конніцѣ, которую побѣду Александръ сѣло укрываль, подъ смертною казню, тѣмъ сапрѣтѣвъ возвратѣвшімся, да о всемъ согѣявшемся умолчавъ.

8. Но самъ не могѣи болѣе являти лица разнѣ прѣмѣняющагося отъ сердца. въ шатеръ внѣде, нарочно на брегу поставленній, тамо самъ едїнъ токмо пребывая. прїлѣжно дѣло всякое расуждалъ, чресъ всю ноцъ не спавъ, множицею полѣ шатра поднімалъ, хотя огнї відѣмї супостатскїя, отъ нїхъ же бѣ могъ домыслїтїся, колѣ великое воїнство естѣ. Восстїявшу уже солнцу, во одеждѣ облечеся, і къ воїнству їсбїге въ первїе по уявленїї. Тамо его удѣлїтелно сѣ велїю честїю всї прїялї тако, яко безъ всякаго неудобства мыслѣ опагубѣ въ предвїдущей, еяже боялїся прїшествїемъ і явленїемъ его отверглї. тѣмъ же сѣ радостїю веселїя радї слезамї облївшеся встрѣтїлї его. бою всеусердно желающе, отъ него же недавно отрїцалїся. онѣ їмъ отвѣщавъ, яко їмѣю переправляти коннїцу вооруженную, і пѣхоту на плахахъ, на бочкахъ же которїе въ малѣ вооруженнї, болѣе словесъ дѣло не требовало, і самъ токожде немощнаго радї справїя не могъ многословїти.

Но

Но сіце охотно воїнство кб дѣлу обратїся, яко вѣ трї днї дванадесятѣ тѣсящїи плотовѣ сдѣлалї. Егда ужє все бѣ уготовано. двадесятѣ пословѣ татарскїхъ прїшлї, которїе по обѣкновенїю народа своего по обозу їдуще говорїлї, да о нїхъ царю возвѣстятѣ, что їмѣють кѣ нему посолство. тѣмже пустїлї їхъ вѣ шатерѣ, ї велѣлї сѣстї. Но онї очї на царя обратїлї, [мнїмїся яко] расуждалї сердце не по велїчеству тѣла его бѣмї, малѣ убо возрастѣ не равенѣ славѣ его разумѣлї бѣмї. Татарѣ тїї бѣлї разумнѣе, нежелї простїї варварѣ, глаголютѣ: яко нѣцїї отѣ нїхъ мудростїю упражняются, которая наїначе вѣ людехъ воїнскїхъ болѣе можетѣ обрѣстїся. Пїсано естѣ: яко кѣ царю сіце рекоша; Мнїмїся намѣ не по обѣкновенїю нашего вѣка, что человекѣ, ї времена лучшая, ї разумѣ острѣїшїя їмѣють. [Но аще кто можетѣ їхъ словомѣ гнушатїся, обачє вѣрностѣ моего пїсанїя, вѣ цѣлостї хощу да пребудетѣ, како отѣ древле напїсася сіце непремѣнно ї опїсую.] Тѣмже едїнѣ отѣ нїхъ старѣїшїї лѣтамї, сіце рече.

Царю Александре, аще бѣ босї таковое велїчество возрасту тѣла, какову бодростѣ сердца тебѣ далї, свѣтѣ бѣмїя обѣятї не возмогѣ, едїною рукою досягѣ бѣ есї востока, другою же запада, таже достїгнувѣ, востхотѣлѣ бѣ есї знатї. гдѣ сіце велїкаго бога сїянїє сохра-

сохраняется. Но і нѣнѣ толіко жєлаєшъ, чєго обѣяті не можєшї; іsb європы ідєшї во асію, іsb асії прєходїшъ вѣвропу. Потомъ єгда вєсѣ родѣ чєловѣчєскїѣ мечємъ покорїшъ і прєодолѣєшъ, сѣ лѣсамї, і со снѣгамї, і рѣкамї, і сѣ дѣкїмъ і свѣрѣпнымъ свѣрємъ будєшї воїну творїтї. і что тѣмъ ілі не знаєшъ; яко прєвєлїкїє дрєва многєє врємя растумъ, вѣ єдїномъ жє часѣ посѣкаютъ. Нє расуменъ онѣї чєловѣкѣ, которѣї смотря на оводї вѣсоко вїсѣщїя, а вѣсомы не рассуждаємъ. і тѣмъ хранї сєбѣ, єгда вѣсоко хочєшї вєснєстїсѣ, да сѣ вѣтвїямї, іхжє держїшї, вѣ нїsb не спадєшї. і лєвѣ вѣ нѣкєє врємя малымъ птїцѣмъ вѣ снѣгѣ бѣваємъ, і ржа жє лѣсо снѣгаємъ. Нї что єстѣ такѣ крѣпко і сїлно, єму жє бѣнє бѣла погїбєлѣ, а єщє отъ нєкрѣпкаго. Тєбѣ жє какаѣ прїчина донасѣ. Нїкогда мѣ сємлѣ твоеї не коснулїсѣ. Кто тѣмъ і опкуду прїшєлѣ, надлєжїтѣ лї о томъ знатї намъ жївущїмъ вѣ лѣсахъ прєглубокїхъ. Мѣмї нї служїтї кому можємъ, нїжє самї владѣмї, ілі кому повєлѣватї жєлаємъ; да бѣ тѣмъ зналѣ татарскїї народѣ: подарїлі мѣ тєбѣ двохъ волѣвъ, рало, стрѣлу, копѣє, і чашу, сїя і со другї, і протїво супостату употрєблємъ. Воламї, хлѣба прїобрѣтїє, другамъ удѣлѣємъ, чашєю купно сѣ нїмї богамъ вїно слївающє, жєртву прїносїмъ, отъ далєчє, супостата стрѣлою, а іsbлїска копїємъ убїваемъ. Такѣ прѣво царѣ татарскаго, по томъ персїдскаго і мїдскаго мѣ побѣдїлі, і пумъ сєбѣ дажє

до єгипта отворілі. Ты же чего раді тѣмъ хвалішся, что їдешь гонімі разбоїніковъ; Ты самъ всѣхъ народовъ разбоїнкъ, у которыхъ ты былъ; Ты взялъ лѣгю, овладѣлъ сірією, персидскую страну держіш, бактріанское государство въ рукахъ твоихъ, на індіанъ напалъ. А нѣнѣ уже на скотъ нашъ рукі твої савістнѣя і не насыщеннѣя простіраешъ. І во что богатства болше желяешъ, которое тебя понуждаешъ алкамі. Ты первіи отъ всѣхъ паче сѣтості почітаешъ несѣтостъ яко чресѣмѣрно їмѣя, болше, чего не їмаші, желяешъ. Не відіші лї, колъ многое время обходя бактры, время погубляешъ; Егда їхъ покаряешъ. Тогда Согдіане бунтуютъ, воїну побѣда родітъ. Ібо хотя еще бы ты і болше і сілнѣе всѣхъ былъ, однакожъ нікто странного прішелца са господаря себе їмѣмі не похощетъ. Преїді токмо донъ рѣку: і узріші степей дікіхъ шіроу, однакожъ нікогда достігнеші татаръ, ніщета наша скорѣе будетъ, нежелі воїско твое, многіхъ народовъ здобычею отягощенное. Еще ежелі онась почаешъ что мы далече, то въ обоѣ своемъ насъ узріші. равною бо скоростію і гонімъ і уходімъ. Слыхалі мы, что грекі пословицею степямъ татарскімъ ругаются; но мы пустѣя мѣста отъ людеї оставленѣя лучше градовъ і селъ пребогатыхъ, хощемъ їмѣмі. Того раді счастье твое въ рукахъ крѣпко держі, полско бо естъ, і насілно держімо бѣмі не можетъ,

на сіе твое доброе счастье возложі usgy, і лучше будешь оное управляші. Такъ говорятъ татаре, что счастье не імѣетъ ногъ, но токмо рукі да крѣла; Егда рукі подаетъ, за крѣла похитітисѣ не дастся. На послѣдокъ, еще ты богъ, то долженъ ты людямъ благогѣяніе творити, а не отъ нихъ похищати еже імѣютъ. Аще же ты человекъ, то кто ты таковъ, всегда о себѣ сіе помышляі; бесумно естъ тебѣ памятовати то, чего раді тебе самого забываети: Съ которыми брані не начнешь, тѣхъ можешь імѣти себѣ і друговъ добрыхъ; ібо между равными шло крѣпка любовь бывается, а мнятся быти тѣ равны между собою которые еще не іскусіліся во брані. Понеже кого побѣдші, блюдіся оныхъ въ дружествѣ себѣ імѣти, между бо господіномъ і рабомъ любви нѣстъ і въ мѣрное время, однакожъ во время брані, прісяга въ цѣлости пребываетъ. Не вѣрѣ тому еже бы татаре прісягу учія, пріятство узаконялі: но да бы істинную вѣрность ко всякому сохранити, та у нихъ прісяга. У грековъ то обереженіе естъ, которые на себе рукописаніе даютъ, боговъ прісываютъ, а мы прісягу і страхъ божіи въ самоі вѣрности полагаемъ, ібо которые люди не стѣдятся, тѣ боговъ обманываютъ, а тебѣ такова друга не надобно, о егоже бы дружбѣ могъ ты сумнѣватисѣ. На конецъ, імѣеші насъ Асіи і европы оберегателей, съ бактрами, аще бы не донъ рѣка предѣлы своя імѣла,

задономъ даже до оракії, [которая съ македонією совокупилася, якоже глаголють] мѣ распро страніліся. Тѣмже расцудї, аще блїсѣ обоїхъ государствъ твоїхъ предѣламї жївемъ, то другамї лї ілі непрїятелмї хо щешї насѣ їмѣмї; сїя рече варварѣ.

9: Протїво царѣ рече; счастья моего, ї совѣта моїхъ употреблю, зане ї счастья своего, на негоже на дѣюся не отступаю, ї увѣщавающїхъ, да бы про дерсо не творїлѣ, сохраняю. Отпустилѣ же пословѣ, воїско на плоты уготованїе поставїлѣ. їмѣющымъ щїты, повелѣ спредї прїпаднымъ на колѣнахъ стоятї, да бы отѣ стрѣлѣ невредїмї былі. Посадї же съ ору жїемъ напряженнымъ стоялі отѣ обоїхъ странѣ, ї на фронтѣ воїско вооруженно было. Прочїе, насадї во оруженї стоящїе, кормщїка облеченна вѣ броню воїнскую, щїтамї укрывалї. Сїце ї на їныхъ плотяхъ управїтелно устроїлѣ, на которьїхъ коннїца перевозї лася. Большая частѣ на концѣ плотовѣ стояла, ї на веревкахъ конї вѣ плавѣ пущеннїя держалї. А кото рые на бочкахъ соломою наполненїхъ переплывалї, тѣхъ плоты акї стѣнны покрывалї. ї перво царѣ отплывѣ отѣ брега со їзбраннымї вої на плоту ко другому берегу, обратїтї его повелѣлѣ, гдѣ весма на самомъ берегу татаре такѣ вооруженнї стоялі, чїо нї коїмъ образомъ прїблїжїтїся было мощно. Тѣмже сверхъ того непрїятелскаго страха, ї вторїї ужасѣ сѣло преселїкїї

превеликій наїде на нихъ. Понеже чресъ рѣку пловущіхъ, вода уносила їхъ, кормиці і веселнікі управиті не вомоглі, воїни жешаталіся боящися да не спадуть, наїначе препятіє чинілі робітникамъ. Коніамі ні коїмъ образомъ бросати могли. Ібо прежде надлежало їмъ крѣпко і бесстрашно стояти, по томъ на неприятеля наступати. * Оружіє главное великою бистію їмъ помо- * хітростію, понеже въ частіяхъ станіцъ татарскіяхъ, еще безъ воїнская опасно стоящихъ, не безъ поврежденія великаго стрѣлюже стѣлялі, но і татаре множество стрѣлъ на плоты къ нимъ нби ломають. металі, і сдѣва такіі щиты быль, которіі многімі стрѣлами пробити не быль бы. Уже ко берегу плоти пріблизіліся. Тогда роти македонскіа съ щіпамі устремілісь на безопасно стоящихъ татаръ, началі коніа не даромъ съ плотовъ метати. Егда же увідѣлі устрашеныхъ, тогда наїначе ободрѣлі сердцемъ, на берегъ не медля вѣшли і на устрашенныхъ татаръ мужественно напали. По томъ конница готовая, нападеніе на нихъ же учініла, і строі їхъ преодолѣла. Въ то время прочіі посаді їхъ стояще, лучше къ брані устроїшася. А самъ Александръ чего сілою тѣлесною сотворити не могъ. еще не въ совершенномъ сдѣравіі сѣі, храбростію сердца управляль, Гласа бо его увѣщающаго воїновъ, немощно было слышати, раді неїсцѣленія язвы въ шею. но всеусердно ополчающагося всі вѣдѣлі. Тѣмже самі себѣ полководцямі суще, єдинъ другаго увѣщаваль,

їо справїї не памятствующе, жестокїмъ смѣлствомъ на татарь нападаль. Того радї татарь, нїже срѣмї, нїже оружїя, нїже вопля їхъ терпѣнїи могуще, вожї конскїя опустївв. [конное бо бысть воїнство] началї уходїтї. Ихъ же царь гналь чресъ осмѣдесять попрїщъ, хотя ї немощенъ, ї уже утомленъ сѣвв, повелѣ воїнству своему, да бы гондеже заїдетъ солнце, во слѣдъ ихъ гналї, самъ же едва жївъ возвратїлся вв обосъ. Преїде уже Александръ предѣлы Лїбера отца, которьхъ знакї было каменїе на многїхъ мѣстахъ, памятї радї расположенї, ї дровеса превѣсокїя которьхъ нїи блющъ трава покрывала.

Но македонянь гнѣвв їяроствъ далече загнала такъ, что едва не о полунощї возвратїлся вв обосъ, многїхъ татарь побїлї, а болшую частъ вв плѣнъ взялї, коней тѣсящу осмѣ сотъ прїгналї. Тогда македонянь коньныхъ шестѣдесять, а пѣхоты сто побїто, раненыхъ же едва не тѣсяща было. Сеї бої вв доброе время побѣду получївв, болшую частъ асїи бунтующуюся удержаль. Сانه же всї чаялї, татарскїи народъ непреодолѣнъ бытї. увїдѣвше же тогда побѣжденъ, явно скасалї, что нїедїнъ народъ можетъ бытї равенъ вв мужествѣ македонянамъ. Тѣмъ же сакї прїслалї пословъ, ко Александру, народъ свої поддалї. Восбудїла ихъ къ тому паче царева мїлостъ, нежелї мужество, їбо бесъ выкупу отъдаде всѣхъ плѣннїковъ татарамъ, самымъ дѣломъ показуя, что съ народамї храбрымї не о гнѣвѣ ї плѣнѣ но о мужествѣ

ствѣ бранѣ творѣть. Тѣмже Александръ мѣлостивно пословъ прїявъ отъ саковъ, даде їмъ проводника, їмемъ ексипіа сѣло млада чоловѣка, егоже любляше; который аще ефестіону порождою тѣла і красотою равенъ былъ, но хитростію і шутками не равенъ. Самъ же Александръ кратеру съ болшою частію воїска, есѣгъ себе не многѣмъ расстояніемъ, їмні повелѣвъ, ко граду маракандѣ прїїде. откуда Спитаменъ увѣдомясь о прїшествіи его, ко бактрамъ убѣжалъ. Александръ же въ четьре дні многъ путь прешедъ, поїде на томѣсто, гдѣ съменедомъ полководцемъ двѣ тѣсящї пѣхоты, да трї ста конницы погѣбло, і тамо надъ костѣми їхъ акі гору насыпати повелѣлъ, і жертву обыкновеніемъ отеческімъ за нѣхъ сотворѣлъ. Уже къ нему съ воїскѣмъ і кратеръ прїспѣлъ. Тѣмже да всѣхъ бунтовщиковъ смерті предасть, Воїско расдѣливъ, повелѣ села жечь, і младенцевъ убивати.

10. Царство согдіанское, болшую частъ їмать пусту, егда не осмѣдсѣать попрїщъ въ шїрїну. Превелїкїя же стени протїво лежатъ, чресъ которыя удѣїтелно скорая рѣка течетъ, [жїтелї нарицають ту рѣку полїтїметъ] Во первѣхъ не шїроко течетъ. потомъ въ яму впадаетъ, і сїце подъ землю їдетъ, свѣдѣтелствуемъ тому шумъ воды, зане земля [подъ которую толь велїка рѣка течетъ] сверху нї мало мокроты показуемъ. Прївелї было
ко царю

ко царю плѣнниковъ, началѣшїихъ дворянъ числомъ тридесять, тѣломъ сѣло превелїихъ, которыя отъ толмача услышавъ, что по повелѣнію царскому на смерть ведуть ихъ, началі пѣснї веселїя пѣти, плясати, і мерскїмъ обращенїемъ тѣла, радостъ показовати. Удѣїлся Александръ, что толъ бодрымъ сердцемъ на смерть їдутъ. Того радї возвратїтї ихъ і вопросїтї повелѣ, коея радї прїчинї, предъ очїи смертъ уготованую вїдя, такъ велмї радуются. отвѣщали ему сїце: аще бы мы отъ їнаго смертї преданы былі, то печаль бы їмѣлі. но нынѣ егда толъ велїкїи царъ, всѣхъ народовъ побѣдїтель, повелѣваетъ намъ къ нашїмъ прародїтелемъ отвѣтї. по достоинству сїцевую честную смерть, (коея, храбрїе людї самї себѣ їмѣтї желалї,) пѣнїямї домашнїмї і веселїямї украшаемъ. Тогда Александръ удѣляясь бодростї сердца ихъ, рече; вопрошаю, хочете лї жївы бытї, їмнѣ не протївїтїся егоже добродѣтелїю вы преодолѣннїи сталї; Онї же отвѣщали, мы тебѣ непрїятелмї нїкогда не бывалї, а егда съ мечемъ на насъ вы наступїлѣ, тогда мы протївнїи сталїся, а ежели кто восхотѣлѣ насъ добродѣтелїю а не слобою прїнятѣ, о томъ бы мы тїщалїся, да бы въ сванїї нашемъ онїи не послѣднѣшїмї насъ усрѣлѣ. Пакї царъ вопросїлѣ, какую вѣрностї ваша прїсягу дадїте, отвѣщали; сдравїе еже воспрїїмемъ, будетъ прїсягою, отдадїмъ оное сдравїе за тебѣ, когда нї восхощенї. но нїже солгалї во обѣщанїї своемъ, зане

которые были отпущены въ домъ свой, прішедше же народъ въ подданствѣ вѣрно удержалѣ. Четырехъ отъ нѣхъ себѣ Александръ оставилъ во оберегателѣ сдравіа его; тѣи въ вѣрноснѣ совершенной къ царю, нѣ единому македонянину уступилѣ. Тамо убо Александръ съ тремя тысящамѣ пѣхоты певколая оставилъ, болше бо не было нужды, а самъ къ бактрамъ пошелъ, опкуду бесса во екбатану повелѣ вестѣ, да тамо восгастъ ему мсду за дарѣа убѣсннаго. Мало не въ тѣ же днѣ Пиполомѣи і менѣдъ прѣвелі три тысящѣ пѣхоты, і тысящу коннѣцѣ нанятой, толѣкожъ і Александръ пѣхоты ісѣ лѣкѣи, коннѣцѣ же пять сотъ прѣвелъ, толѣко жъ еще прѣшлѣ со аскленѣадоромъ ісѣ сѣрѣи. Антѣпатръ же прѣслалъ ісѣ грецѣи осмѣ тысящъ, между іміже пять сотъ коннѣцѣ было. І тако воѣска умножѣвъ Александръ, поѣде на бунтовщѣковъ, тамо смертѣи предавъ ісмѣннѣковъ. Четвернаго же дня прѣшелъ къ рѣкѣ оксу; та рѣка была болѣтна, того радѣ всегда мутна і не сдрава къ пѣтѣю. Тѣмже началѣ было воѣнѣ колодезѣ копатѣ. однажъ хотѣ і глубоко копалѣ, воды не нашлѣ. Егда же въ шатрѣ царскомъ усрѣлѣ істочнѣкъ, о немже яко не скоро позналѣ, помѣслѣлѣ что неначаянно істече. Царъ же самъ восхотѣ, да вѣру імутъ, что даръ былъ божѣи. По томъ прешедъ охъ і оксѣ рѣкѣ, прѣде ко граду маргѣнію, кругъ егоже ісбралъ мѣсто радѣ сосѣданѣя шестѣи градовъ, і поставилъ два града на полденъ,

а чєтѣре же на востокѣ, всѣ же въ равномѣ расстояніи
отъ другѣдруга, да бы отъ далече помощі не іскамі.
Тії всі градѣ стоялі на горахѣ высѣкѣхѣ, того времени,
і акі усѣбѣ народамѣ побѣжденнымѣ былі, нынѣ же по-
роду свою забывѣ, тѣмѣ служатѣ, которымѣ господ-
ствовалі, і прочія такожде народѣ царѣ усмірілѣ.

II: Была едіна токмо гора каменная, юже арімасеі
согдѣанінѣ сѣ трідесятію тѣсящмі воінства обсѣлѣ;
правѣантѣ прежде толь много ісгѣотовавѣ, еже бы толь
велікому воіскому на два года доволно было. Та гора
была вышїною трідесятѣ попріщѣ, кругомѣ же сто
пятѣдесятѣ. Отвсюду провалінѣ і крутостѣ, пунѣ же
сѣло тѣсенѣ кѣверху былѣ. Въ половінѣ горѣ пещера,
которѣя входѣ тѣсенѣ і темень. По томѣ пространно
мѣсто, прі концѣ же сѣло шіроко, істочнікі едѣва не
по всѣмѣ пещерамѣ текутѣ, отъ нїхже водѣ на едіно
мѣсто собірающеся, купно въ нїшѣ стекаютѣ, і едіну
рѣку творятѣ. Царѣ же усрѣвѣ не удобное ко взятію
мѣсто, умѣслѣлѣ отступіті: Но абіе наїде на него
желаніе еже бы преодолѣті пріроду. Однакѣжѣ прежде
нежелі бы счастье тої осадѣ іскусілѣ, послалѣ кофена
сына артабасова кѣ варварамѣ, совѣтуя їмѣ чѣтобѣ сдѣлѣ
ту гору. Но арімасеі надѣяся на мѣсто, много гордост-
но отвѣщалѣ. На послѣдокѣ рече; вопрошаю тѣ, мо-
жетѣ лі Александрѣ летаті; Чѣто егда царю возвѣстілѣ
кофенѣ, тогда Александрѣ сѣло гнѣвомѣ расбярєнѣ, совѣ-
тѣхѣ,

мѣхъ. съ нѣмѣже обыче совѣмѣ творитѣ, да їмѣ воевѣ-
снѣмѣ гордостныѣ ї несносныѣ отвѣмѣ варвара того,
будто македоняне крѣль не їмѣють. А съ сѣе сотворю,
рече, въ сѣю предвѣдущую ношѣ, яко будетѣ вѣрїтѣ: что
македоняне ї летають. ї абѣе рече: прїведїте мѣ всякъ
їсѣ полковѣ своїхъ трѣ ста юношѣ, о нѣхѣ же знаете.
что скоростїю нѣкто їмѣ не сравнїтся, которїе въ до-
махъ своїхъ по стремнїнамѣ ї горамѣ каменнымѣ, не
їмѣющимѣ путь, скотѣ гонялї. Онѣ же абѣе волнїцу
скорыхъ ї бодрыхъ прївелї. на нѣхѣ же сря Александрѣ,
сѣе рекѣ: съ вамї о удалїе молодїцы, ї мнѣ равнїї, не
побѣдїмѣхъ градовѣ крѣпостї взялъ я ї расорїлъ, горы
беспрестаннѣхъ снѣговѣ полнѣя, такожде ї тѣснотѣ
кїлїкїїскїя прешель; їндїїскїхъ мрасовѣ лютостѣ, не
вредно претерпѣлъ. ї я себя оказалѣ вамѣ. ї вы себя, како-
вы їсѣявлї мнѣ. Сїя гора каменная юже вѣдїте, едїнѣ
токмо прїходѣ їмѣетѣ, сгоже варварѣ обдержатѣ, а
отѣ прочїхъ странѣ не брегутся. Нѣстѣ нї едїнѣя
стражї, токмо съ сея страны откуду на насѣ срятѣ.
Вы наїдете путь на верхѣ горы къ непрїятелю, сже лї
порадѣте. Нїчто толь высоко прїрода не сотворїла,
егоже бы мужество достїгнутї не возмогло. Вы нашлї
то чго їныє не чаялї, а сїю їмѣетѣ во областї своєї.
Прочее всоїдїте на верхѣ сея горы, ї егда токмо
всоїдете, бѣлымї убрусамї прїзнакъ мнѣ даїте, а съ
же съ воїскїмѣ прїшедѣ, непрїятеля отѣ васѣ отвращу:

Первѣи, которѣи всоїдеи на верхъ горы, дамъ ему
десять талантовъ. Девять, же по немъ, і тако
даже до десятого человекъ едина будетъ мѣда, азъ
ісѣѣственъ о васъ. что не такъ на гласъ милости моея,
какъ на проїзволеніе мое смотрѣте. Онѣже таковыи
усердіемъ царя послушалі, что чаялі себѣ, акі бы на
верху горы уже былі, і опшесше, желѣзныя клѣны,
которыя бы въ каменіе вѣиватъ, і вервѣ крѣпкія угото-
вилі. Александръ же гору обшесъ, і съ которой страны
не тако бы круша провалѣна была, усмотрѣвъ, о полу-
нощѣ повелѣ ісѣи. Онѣ же на два днѣ, корму, по саблѣ
шокмо, і копію взявъ, пошлѣ. і перво ногами началі во-
сходѣти, а по томъ егда къ развалѣнамъ прѣшлѣ, іныя за
каменія хватающесе восходѣлі, прочіи же за вервѣ за-
цѣпляя подѣмалѣся, клѣны желѣзныя прежде между каме-
нѣмъ вложѣше, і тако весь день во страхѣ і шрудѣ
томъ пребѣлі. Трудныя мѣста вся прелѣслѣ, а еще
труднѣішія осталѣся, і мняшесе імъ что самая гора прѣ-
растаетъ. Но сѣ весма было болѣзненно срѣмѣ, егда
которыхъ обманулѣ некрѣпкіе ступенѣ, купно съ нѣмѣ
внѣшъ пагалѣ, показующе образомъ своїмъ, что і про-
чѣимъ тожъ можетъ быти. Однакоже непрестаннымъ
трудои утомленѣ, чресъ тѣ неудобныя мѣста на
верхъ горы взошлѣ. нѣцѣи отъ нѣхъ повредѣлі частѣ со-
ставовъ, купно же ноцѣ і сонъ отяготѣлѣ ихъ. По тѣмъ
провалѣнамъ і мѣстамъ безуинымъ утомленѣ. і на
погѣбель

погібель въ предвѣдущую не памятующе, даже до
восхода солнца спалі. Потомъ отъ великаго сна во-
ставше, по тайнымъ угодіямъ ходілі і рассматривалі,
не знающе, въ которой странѣ той горы сіе великое
воіско супостатское сокрылося, обаче увѣдѣлі нѣше
подъ собою дымъ іsb вертепа проісходящъ, і тѣмъ
уразумѣлі, яко тамо воіско супостатское лежітъ. Сіе
копія уславша со значкі бѣлымі, якоже повелѣ: і счи-
саяся, трідесяті воіновъ, которія нѣсподоша лѣсуще,
не обрѣлі. Царь паче болѣзноваль о посланыхъ воінахъ
на явспвенную погібель, неже гору всяті желя, чрезъ
весь день на верхъ горы тоя смотрѣлъ, даже ноцію
егда уже мракъ бысть, поїде брашна вкусіті. Воупре-
не воссіявшу еще солнцу, самъ въ первыхъ знакъ горы
всяти увѣдѣлъ, обаче усумнѣвался еще, раді облаковъ,
которія все помрачалі, но егда солнце выше взошло,
достігнувъ совершенно, не усумнѣлся, і прісвавъ
кофена, чрезъ него же варваровъ іскушалъ, абіе послалъ,
накасавъ, да бы уже добрыі совѣтъ воспріялі себѣ,
аще же упрямы раді крѣпкаго мѣста будутъ, да по-
кажетъ їмъ воіско на горѣ уже сущее. Кофенъ посланъ
совѣтоваль арімасу сгати гору, обѣщавая ему мѣлостъ
царскую, аще его едінія горы обстояніемъ не удовол-
ствіятъ. Но арімасъ паче жесточас і гордостно, неже
прежде отвѣщаль, і кофенові прочъ отііті повелѣлъ.
Тѣмже взявъ его кофенъ за руку і молилъ, да предъ
вертепъ

Вертепъ въ малѣ съ нѣмъ їсѣдетъ. Егда его умоли
їсѣитї, показавъ ему воїновъ млагѣхъ на верху горы
стоящихъ, егоже гордостї достоїно смѣся рече :
Александрово воїско їмѣетъ крїла. Уже їсѣ македон
скаго обосу трубы і звукъ слышанъ бысть. Сїе
дѣло тої простѣи народъ, [якоже на воїнѣ тѣхъ
суетныхъ прїчинъ бѣваетъ много] къ подданству
прїклонїло, їбо устрашенї, не многїхъ са собою на
горѣ стоящихъ познатї не моглї. і тако кофена,
которїи отъ устрашенныхъ уже отбѣде, воскорѣ
возвратїлї, і трїдесять князеї съ нѣмъ послали,
да бы справїе у царя умоливъ гору сдали. Но Але
ксандръ аще і боящя, да бы варвары усрѣвѣ не
многїхъ юношъ, съ горы їхъ не свергли, обаче
надѣяся на счастье свое, і на арїмаса гордаго гнѣвъ
їмѣя, нї когю прїмѣру не восхотѣ сотворїти.
Тѣмже арїмасї, паче отчаявся, неже погубївѣ все, со
сроднїкамї і началнїмї господамї народу своего
въ обоѣ прїшелъ, їхже всѣхъ царѣ во первѣхъ
палїцамї бїтї, по томъ подъ самою горою
повѣстїи повелѣвъ на вїсіліцѣ. А общї-
снѣ і їмѣнїя всятї, і жїтелемъ
градовъ новопостроєныхъ да-
ровалъ. артабасу гору і
всѣ тамошнїї уѣсѣ
вручїлъ.

К В І Н Т А к у р ц я

К Н І Г А О С М А Я.

С О Б Р А Н І Е В Е Щ Е І К Р А Т К О Е.

1. Массаетовъ даховъ і согдіановъ Александръ во власть покоривъ. агаряне дочеръ своего царя въ супружество ему приволять; онъ два убивъ, і четири тисячі свѣрей уловивъ. кліта славнымъ пірованіємъ учрежденна і дерзновенно глаголющаго убилъ.
2. Безвременная Александрова жалость: Потомъ ідетъ протіво бактріанъ бѣглецовъ, і сісмітру воевогѣ. Смерть філіта мужественнаго юнші і еріта преславнаго полководца.
3. Женѣ спітаміновоі, которая убивші мужа своего, главу его прінесла; повелѣваетъ царъ ісвмі ісв обозу. Нѣкія страны отъ ослобленія вогъ їхъ свобождають.
4. Мрасъ лютой сѣло ослобляють воіско ідущее ко габасѣ. Александрово постоянство і къ худѣшему воіну добродѣяніе: і бракъ его съ раксаною.
5. Начавъ мисліти о воінѣ індііскоі, прелестніковъ прелщеніємъ, въ велию гордыню Александръ превознесся, сыномъ іовішемъ веліть себе нарицати: тоє калістенъ, многімі словесы претяше ему.
6. Безчестія раді гермолаю благородному юнші сотвореннаго, востають на главу Александрову бунтъ о немже егда бысть возвѣщено между бунтовщикамі не повинны, калістенъ погібають.
7. Гермолая, невѣннаго быті, калістенъ ісповѣдалъ, свѣрѣлую Александрову гордость укоряють.
8. Александровъ отвѣтъ протіво поношенія гермолаева, такожде казнѣ бунтовщиковъ і невѣннаго калістена.
9. О рѣкахъ нарицаемыхъ, індѣ, гангѣ, дѣарденѣ, індііскія страны, о жителяхъ ся, і о ісобілно богатыхъ царѣхъ, і о мудрецахъ явственное описаніе.
10. Разныя індііскіе страны народы, удивительнаго счастья, обаче не безъ крове покори їхъ Александръ.

11. Гору аоривъ, і крѣпость неприступную Александръ облегаєть, оставленну же отъ осажденныхъ всемлемъ.
12. Омфъ царь силный, себе і царство Александру поддаєть, отъ него же пакі всецѣло воспріємаєть. того раді всаімно дары царю отъ царя посылаются.
13. Протіво пора царя по совѣту омфа Александръ брань творить, которая обаче сомнітелна въ началѣ велмі бѣдственна была.
14. Індіанъ і македонянъ преславный і кровопролитный боі, царя пора плѣненаго великодушіе і Александра царское милосердіе.

г: **А**лександръ похвалою паче болшею неже славою ту гору каменную взявъ, понеже супостата раді въ разныхъ мѣстахъ стоящаго потреба бѣ ему воіновъ раздѣліти, на трі часті раздѣливъ, свєдіною частію сфестіона съ другою цемона пославъ, самъ съ прочіими шєль. Но неєдіна была мысль у варваръ. со іными боі сотворивъ мечємъ взявъ. Большая же частъ отъ нїхъ бесъ бою покорїлася, їмже села і нївы повелѣ отдати взявъ отъ тѣхъ, которые не восхотѣли отъ бунту престати. А ісгнанніи бактрїане їмѣюще въ товарищєствѣ осмь сотъ конныхъ массагєтовъ, блїзныя села расорїлі, їхже раді укрощєнія, Амтїнъ спраны тоя воевода съ тремя соты конїицы западныя таїно не знаємъ їсбїє. Санє супостатъ влѣсахъ стоя блїзъ полъ сущїхъ вооружєнаго воїна сокрывъ, не многїхъ пославъ со скотомъ, да бы его обманомъ сдобычъ къ сасѣдшымъ прївелї. Тако амтїнъ бесрасудно не устроивъ воїска, егда взявъ корысть бѣжалъ въ передъ. Но ему мїнующему дубраву, нечаянно нападе на него непрїятєль, і со всѣмъ
его

его въ конецъ побѣдѣлъ. Во скорѣѣ о томъ вѣстѣ ко кратеру прішла, которіѣ со всею конницею пошелъ. Массагетѣ же весма уже убѣжалѣ, обаче даховъ тѣящу убѣлъ, коіхъ побѣдою, весъ бунтъ тоя страны укротѣлся. Александръ пакѣ согдіановъ взявъ во областѣ возвратѣлся ко мараканду, тамо бергъ, егоже къ агарянамъ са босфоромъ рѣкою живущимъ посылалъ съ посламѣ ихъ встрѣте его. Такожѣ і фратафернъ, которіѣ массагетами і дахамѣ прѣлѣжащѣмѣ владѣлъ, подданство пріслалъ. Агаряне молілі Александра да дщерѣ царя ихъ въ жену себѣ поїметъ, аще же сродства сего возгнушается, княземъ македонскимъ совокупитѣся съ дѣвѣцамѣ честнѣйшаго роду да не восбраняетъ. Потомъ обѣщалѣ ему что самъ царь ихъ прїдетъ къ нему: отъ обоіхъ странъ мѣлостивно выслушавъ пословъ, ефестіона і артабазу въ тѣхже мѣстахъ ождалъ; которіе егда прішлѣ: купно съ нѣмѣ, въ страну нарицаемую базарію пошелъ. Варварскаго того народа не іное ісобиленіе, токмо въ великіхъ дубравахъ, ісбранныхъ свѣреі стада огражденны. Пространныя дубравы ісбѣрають на то, гдѣ бы частія істочнікѣ бѣлі, ограду соідають каменную і башні радѣ стоянїя ловцамъ. Тоі дубравѣ чресъ четири ста лѣтъ нѣкто коснулся, въ которую Александръ со всѣмъ воіскомъ вшелъ, і повелѣлъ отъсюду свѣреі гоняні. Между которіми выбѣжавъ левъ случася велимѣ великіи, устремілся на самого царя, но лѣсѣмахъ

блїсб его стоялъ [которїи по немъ царствовали] хотѣлъ копїемъ ударїти. Но Александръ его отпѣявъ, отбіи́ти повелѣлъ; рекъ такъ іасъ добрѣ, якоже ілісімахъ, лва убіи́ти могу. Понеже ілісімахъ нѣкогда въ сірії на ловїтвѣ, самъ едїнъ убілъ лва сѣло великаго, но левъ растерса ему лѣвое плечо даже до костей, ібѣстѣ въ послѣдней погїбелї здравїя. тѣмъ его укорїлъ тогда Александръ, і паче сотворїлъ самѣмъ дѣломъ, неже рече словомъ. Понеже съ сїмъ свѣремъ не токмо бранѣ сотворїлъ, но едїнѣмъ ударенїемъ убілъ. Баснѣ юже вѣмѣслїлі акї бы ілісімаха царъ на снѣденїе лву далъ. отъ сего случая якоже речеся [мнѣмїся] онаѣ баснѣ начало воспрїяла. Но македоняне аще і счастливу Александръ на поедїнокъ со лвомъ бранѣ сотворїлъ безъ поврежденїа, обаче обыкновенїемъ домашнїмъ усаконїлі, да бы царъ нїкогда не дерсалъ ловїтвѣ пворїтї, безъ їсбранныхъ началнїковъ і друговъ своїхъ. Тѣмже убївше четвѣре тїсящї свѣреї, въ тоїже дубравѣ со всѣмъ воїскомъ пїршествовалъ. Опшуду возвратїлся къ маракангѣ. Тамо артабасъ не восхотѣвъ старостї радї болїе владѣтї, сгоже чїнъ тоя страны Александръ клїтовї вручїлъ. Сеї клїтъ былъ, которїи Александра у рѣкї гранїкѣ бранѣ творяща і їмѣюща главу не покровену, щїтомъ своїмъ укрїлъ, і розакову руку мечемъ отбсѣче, которїи уже со оружіемъ на главу его наступїлъ, старїи еще фїліповъ воїнъ, многїмї

гїмї ратнїмї дѣлѣ славенѣ. Елланїка сестра єго тако-
жде царя [Александра] воспїтала , і акї манерѣ любїлѣ
оную царѣ. Того радї болшую і сїлнїішую частѣ цар-
ствїя, вручїлѣ єму вѣ обереженїє. Уже во утрїє повелѣ
єму угошовлятїся вѣ путь , і прїзвалѣ єго на преславнїї
пїрѣ, на которомѣ пїру Александрѣ вїномѣ себѣ нагрѣявѣ
главу, дѣлѣ своїхѣ стался цѣлїтель безмѣренѣ , что
когого времеєє согѣялѣ, сѣ велїєю похвалою і тїщесла-
вїємѣ начатѣ вѣхвалятї, даже тїягостно бѣло ушесамѣ
слышашїхѣ і їсѣвѣстїю знающїхѣ, їстїнну лї глаголетѣ.
Обаче старѣїшїнѣ молчалї. Но єгда і фїлїппова дѣла
начатѣ унїчїжатї, рекѣ єгда побѣду преславную у херо-
нїї азѣ сотворїхѣ, посавїдовалѣ мнѣ о неї отецѣ, і
себѣ толѣ велїю славу прїчїталѣ. Но онѣ [єгда между
македонїянамї і наемнїмѣ воїскомѣ бунтѣ былѣ],
отѣ ясѣвї вѣ то время лежалѣ, не мнїаєє да бї їнако
возмогѣ бѣмїї неустрашенѣ, токмо умѣшленїємѣ смер-
тї, єгда азѣ тѣло єго щїтомѣ покрѣлѣ, і хотѣвшїхѣ
єго убїтї, моєю рукою смертїї предалѣ. Сїє отецѣ
мої їстїннїмѣ сердцемѣ нїкогда їсповѣдалѣ, яко азѣ
єсмѣ защїтїтель сгравїя єго. Сїєє єгда їсѣвохѣ бесѣ
него на їлїрїкї, по побѣдѣ їсѣвѣстїхѣ єму, яко супо-
стата побѣдїхѣ і расгнахѣ, і нїгдѣ мнѣ тамо помощї
не далѣ фїлїппѣ. Не тїї похвалѣ достоїнѣ, їже предѣ-
ловѣ самоѣрацїхѣ достїглї, зане подобало асїю жечѣ
ї расорїтї, но которїє велїчествомѣ дѣлѣ і вѣрностїю

упреділі, сіхъ і прочііхъ речеі тѣмъ подобныхъ; млагія воїні охотно слушалі: но старымъ не любесно было сіе, наїпаче філіппа раді, погб егоже облагателствомъ болшее время жлі. Тогда клімъ, уже і самъ прішумень сѣи, обратївся кб сѣдѣющимъ прі немъ, єврїпїдовъ стїхъ їсрече, сїце тїхо, яко царю шептанїе паче нежелї слова слышны былі, тоє реченїе знаменало, яко грекї не добрѣ уставїлі, да бы на знаменахъ по воспрїятої побѣдѣ поставленныхъ, імена токмо єдїныхъ цареї пїсалї, понеже тѣмъ обыкновенїемъ прїобрѣтеную славу кровїю чуждою похїщають. Тѣмже царь їмѣя мысль, яко тої гласъ їматъ вб себѣ нѣчто сло, вопрошалъ не далече отъ него сѣдѣщихъ, да їсвѣстятъ, что клімъ рече. Но єгда всї умолчалї, клімъ мало болшїмъ гласомъ гѣла філіппова воспомянуль, і воїны бѣвшїя вб грецьї, паче всѣхъ настоящихъ вѣхвалѣ. откуду между млагїмї і старымї вої распрїа їспасте. Царь же акї бы терпѣливо послушалъ, єгда гѣла его унїчжалъ, но сѣло нанѣ расѣярїлся. обаче укротїль бы сердце Александрѣ, аще бы клімъ болше не глаголалъ; єгдаже не преста роптатї, Александрѣ паче гнѣва їсполнїся. Уже бо клімъ і парменїона дерснуль оправдатї, і побѣду філіппову сотвореную надъ аѣїнамї, паче неже расоренїе єебѣ превозносїль, не токмо пїанствомъ, но і отъ сердца любопрѣнїемъ возбужденъ бѣвъ. Напослѣдокъ рече: аще бы случїлося за тебе

умрети,

умреші, клімъ перво умрешъ, а побѣдѣ болшую почестѣ
нынѣ пріемлютъ отъ тебе, которые бессрамно славу
отца твоего уничижаютъ. Даші мнѣ царство согді-
анское, кое уже многожды бунтовало, і еще не
укрощено, і невзято совершенно, егоже і всяти не
можемъ. Посылаеші мя къ дѣвѣмъ свѣремъ а не къ
людемъ, гдѣ ужасныя і великія погібелі. Но что
мнѣ нагледѣтъ, сіе не умолчу. много себя
выхваляешъ, а філіпповыхъ воіновъ уничижаешъ.
Не помніші лі, егда бы не аѳаріи старѣмъ мла-
дыхъ воіновъ ослабѣвшихъ возбуди, еще бы мы подѣ
алікарнасомъ стоялі. Како убо со младыми тѣми
воінами ты взялъ асію; істинну [яко мню] скасалъ
братъ матері твоея во італіи, что онъ нападаль на
мужеі, а ты на женъ. Въ томъ его словѣ, ні что
болѣе не оскорбіло царя, паче того, что помянулъ
клімъ съ честію парменіона. обаче сію болѣе въ себѣ
сокрылъ, доволенъ бывъ, яко ему повелѣ ісхити ісх нѣра, і
не рече болѣе, кромѣ того, да бы не сабылъ, і то пріпо-
мянулъ, аще імать множае глаголати: како ему ісгравіе
даде. Тѣмъ бо клімъ многожды гордо похваляется.
Но егда клімъ не восхотѣ востати, тогда блісб его
сѣдѣющіи ропшуще на нѣ, за руки его взялі, увѣщая его
да ісбидетъ вонъ. Онъ же влекомъ, къ прежнему
пѣанству еще гнѣва прімножилъ, і рече: грудмі моїми
я жиснѣ его сакрылъ, і зацімілъ, но такового нынѣ

мгдвогдаянїя, понеже время преїде, і убо і воспомїнанїе
нелюбесна. Еще же Апталово убїїство предложїль ему,
на послѣдокъ бога іовїша, [егоже отцемъ своїмъ Алек-
сандръ нарицалъ,] ісвѣщенїю ругаяся рече: болшую істин-
ну азъ царевї скасалъ, неже отецъ его. і уже толїкія яро-
сті ісполнїся царь, отъ колїкія бы і пресвѣ едва вос-
могъ удержатїся. Тогда же отъ вїна їмѣя умъ шуменъ,
вскорѣ і ісв мѣста всталъ. Тогда друзї убоявшися,
не положївши но повергши чашї, восталї, сряще что
Александръ будеть въ толъ жестокомъ распленїї тво-
рїтї. Александръ же ухватїлъ ісв рукї у воїна конїе, і на
клїта еще дерзновенно глаголющаго хотѣлъ вергнутї.
Тогда птоломей і пердїкка поперегъ его обнялі, і не допу-
стїлі. Лісімахъ же і леонатъ конїе у него отнялі. онъ же
воїновъ вѣрності і сгравїя своего оберегателеї клїкнувъ
рече, что другїего хотятъ уловїтї, якоже і дарїю прежде
случїся. і повелѣ трубітї да на нїхъ вооруженнї воїнѣ
въ хоромы царскїя внідутъ. Тогда птоломей і пердїкка
падше къ ногамъ его молїлі, да престанеть отъ толїка-
го бесъ рассуднаго гнѣва, і да бы рассужденїю мѣсто дасть.
Во утрїе бо праведнее вся можетъ розысканїї. Но алек-
сандрова ушеса бяху затворенна отъ гнѣва того радї
не могъ удержатїся, побѣжалъ въ преддверїе хоромъ і у
едїнаго отъ стрегущїхъ взялъ конїе, і сталъ прїдверехъ,
і гдѣже надлежало ісходїтї тѣмъ, которїе купно съ нїмъ
вечерялі. ісвдоша прочїї, послѣднеї клїмъ такожде бесъ
свѣщї

свѣщї вѣшелъ. егоже вѣпросїлъ царѣ, тѣи кто таковъ; но вѣпросїлъ гласомъ намѣреннаго убїїства їсполненымъ. Клѣтъ же не своего но царскаго гнѣва памяшенъ. отвѣщаль, я клѣтъ, їсхожду їзъ бесѣды ї нїра. Сїя ему глаголющу, Александрѣ бокъ его копїемъ прободѣ. умїрающаго же кровїю омоченъ, рече : їдї нынѣ къ фїлїппу , къ парменїону , ї ко атталу.

2: Слѣї, чѣловѣческому уму прїрода, совѣтъ даѣтъ, яко не бугущїя, но прешедшїя дѣла себѣ рассуждаѣмъ. їбо ї Александрѣ, егда отступїлъ отъ него гнѣвъ, ї отбїде шумъ пїянственнїї, тогда лютое свое бесчїнїя дѣло рассмотрїлъ. Увїдѣлъ бо въ то время, како їслїше велїкїя волности употребїлъ клѣтъ, но бѣлъ преславнїї во бранї воїнъ, ї аще бѣ не стїга радї уста запечатлѣнна бѣлї проглаголанї, яко убїлъ защїтнїка своего, воїстїнну бѣ то повѣдалъ что спекулаторское дѣло употребїлъ. Александрѣ, царѣ свї, за дерзновеннїя ї нерассуднїя словеса, которїя пїянству моглї прїчестїся, неправедною смертїю казнїлъ ї отмщенїе сотворїлъ. Кровь убо того, которїї не давно съ царемъ бѣлъ на бесѣдѣ, по всему преддѣрїю текла. Стражї же усумнѣвшїся акї їсумленна отдалече стоялї; По сїцевой жалостї всї расбїдошася, едїнаго царя оставїлї. Тѣмже Александрѣ копїе їзъ лежащаго тѣла їсморгнувъ, обратїлъ къ себѣ, ї уже къ персемъ прїложїлъ, но стражїе прїбѣгше, аще ї возбраняше їзъ рукъ їсхїтїлї,

ісхмілі, і всемше его вв шатерѣ внеслі. Александрѣ же поверже себе на землі, воздыханіе і плачъ его превелікїи слышанъ былъ по всѣмъ хоромамъ. По томъ началъ лице свое ногтми терсати, і окрестъ стоящихъ молити, да вв сїцевомъ бесчїніи не потерпятъ ему живу бытіи. Вся ношѣ вв таковыхъ моленїяхъ прошла. прїлѣжно такожѣ расцуждалъ, аще бы не прогнѣванїя радї боговъ, не впалъ бы вв сїцевое бесчїніе: Ісобрѣте же сїе яко годовая жертва ліберу отцу не во уреченное время бысть сотворенна. Того радї прївїнѣ і бесѣдѣ стался явственныи гнѣвъ боговъ, но паче всего бысть ему печально, яко сердца всѣхъ друзей вїдѣ сумнѣнныи, і уже нікто съ нїмъ дерзнулъ. потомъ секретно слово бесѣговати, прїїде то едїному что ему жити вв пустїніи, акї свѣрю дїкому, которїи овѣхъ устрашають, овѣхъ же самъ боїтся. Во утрїе воссїявшу солнцу, повелѣ тѣло прїнести такъ окровавлено, якоже лежало, которое егда внеслі предъ него, Александрѣ слесамї облївся рече; Сїю лї мїлостѣ кормїлїцѣ моеї показавъ, і сїцевую лї мсду воздавъ, еяже два сїна моя радї славы погѣ мїлетомъ погїблї; Нынѣ же братѣ, едїно вв сїротствѣ еї потѣшенїе, на піру отъ мене убітѣ лежїтъ. Камо нынѣ обратїтся бѣдная, отъ всѣхъ ея, азъ едїнъ остахъ, нанѣ же воспрїѣти добрымъ окомъ не можетъ. Азъ же защїтїтелеї моїхъ убїїца, егда возвращуся во отчїсну, то нїже рукї моя во срѣтенїе кормїлїцы

кормілицы, безъ воспомінанія бѣдства ея гати могу; Егда же отъ плача і вопля не престающе, грѣхъ повелѣша тѣло ізнести. Царь три дні заключився лежаше. сгоже гвардіа і стражѣ сдравія его познавшіе, яко всеконечно умерти себе понуждають, всі купно въ шатеръ внидоша, многое же время моляще убѣдѣша да вкусить пѣщы. Къ сему же да бы того убійства не размышляль. Сотворѣша наказы македоняне, яко клімъ достойно убить, і погребсти тѣла его не хотѣли, аще бы не самъ царь повелѣль. Тѣмже десять дней, ради совершеннаго утоленія стѣда подъ маракандою стоявъ, съ частию войска ефестіона, въ бактріанское царство послалъ, да уготовяють запасы на зиму. Которую страну клімъ опредѣлилъ, оную амінтъ вручилъ. Самъ ко ксеніппу поѣде. Предѣлы тоя страны съ агарянами смежны, много имуть частыхъ селъ. Ібо ізобиліе тоя землі, не токмо жителі на себѣ содержатъ, но і пришельцевъ къ себѣ влечетъ. Бактріанскихъ бѣглецевъ, которые Александру ізмѣниша, прѣбѣжище і прѣстаніще было. Но егда царево прѣшествіе услышано бысть, жителі ігнаша ихъ отъ себе, бѣше ихъ мало не двѣ тѣсящї двѣсти челоуѣкъ, всі конніи бяху, такожде во время мѣра разбѣгомъ упражняхуся. Того времени жестокія разумѣ тѣя, не токмо войнѣ вождѣлѣніе, но і отчаяніе укрѣпляше. Сїце неісвѣстно на амінту воеводу Александрова нападеніе сотворивше, многое время

і і

въ равнѣ

въ равнѣ ратовашася. На конецъ седмѣ сомѣ своїхъ погубѣше, отъ нѣхже плѣненні бяху трїста, начаша уходити, но не безъ отмщенія, їбо осмѣдесятъ македонянь убїлї кромѣ раненыхъ трехъ сомѣ пятїдесятъ. обаче і по второмъ бунтѣ прощенїе воспрїяша. Тѣхъ въ подданство взявъ Александръ, поїде въ страну нарицаемую Манурѣ со всѣмъ воїскомъ.

Бысть тамо Сїсїмїтръ воевода, їже їмѣ двоїхъ сыновъ отъ матері своея, їбо между тамошнїмъ народомъ сынъ можетъ поятї въ жену себѣ свою матерѣ. Тої, страны тоя тѣсноу засѣлъ, съ двѣма тѣсящїми вооруженнаго простаго народа, къ сему крѣпостѣ согда. Рѣка такожѣ сѣло быстра течаше, яже тѣмъ горы заключае, ї обливаше, тую жїтелї тако устроїша, что мощно въ бродъ преїти. Прїходъ вертепа того їмѣ свѣтъ, внутрѣ же его безъ свѣтїла ї огня нїчто вїдѣти мощно, путь подъ землею акї пещера їдетъ даже до поля, нїкому же кромѣ тамошнїхъ жїтелеї вѣдомъ. Но Александръ, аще ї отъ прїроды бысть положенїе мѣста крѣпко, ї варвары сѣло вооруженнѣ защїщаху, обаче съ овнамї [їлі быкамї орудїї стѣноломнѣмї] прїступїше, крѣпостї, рукою созданнѣя расорї ї сокрушї. їсѣ пращѣ же ї луковъ стрѣляя, осадѣ болшую частѣ їгналь, їхже разгнавъ ї расореннѣя оконѣ прешедъ, къ самої горѣ прїведе воїско. Рѣка токмо остала, въ нюже їстекаша воды отъ горы чресъ удолиа ї долины, ї мня-

шеся

шеся дѣло веліе быти, сїцевїи вершенъ наполнїти. обаче повелѣ дровеса сѣчь, і каменїе метати. Велїи страхъ на варваровъ наїде усрѣвшїхъ нечаянно устроеную плотїну. Сїце Александръ не усумнѣваяся, что страхомъ къ подданству можетъ їхъ прїклонїти, оксіатра тояжъ породы послалъ къ нїмъ, но подданного себѣ, совѣтовати тому воеводѣ, да бы гору сдаль. Тѣмъ временемъ болшого радї страха, і башнї подвеслї, і оружіе сілное напустїлї, того радї не їмѣюще защїщенїя въ нїсу горы і надежду погубївше, въ бѣжалї на самої верхъ горы. Оксіатръ успрашеннаго і отчаявшагося сілѣ своея, сїсїмїтра начатъ увѣщавати, да бы паче вѣрностъ і мїлостъ неже сілу македонскую їскусїлъ, нїже бы препятїемъ былъ пуществїю во їндію, воїнства побѣдїтеля їдущаго, смуже аще кто попротївїтсѣ на себе самага погїбелѣ обрѣтїтѣ їнаго. Намѣренъ сдѣлатїся сїсїмїтрѣ, но матерѣ таяжде і жена глаголаше: лутше мї прежде умертї, неже бы я подв его областїю жїла. Тѣмже варвара сердце паче къ щеславїю, неже ко бесстрашїю обрѣтїла, срамно бо ему быстѣ, яко женѣ паче неже мужескъ полъ волностъ почїтають. Тѣмже отпустївше посла къ мїру положї намѣренїе себѣ облежанїе претерпїти. Но і своя і супостатскїя сілѣ рассуждая, і како совѣтѣ женскїи паче скорѣ і упрямѣ, неже потребенъ быти разумѣя, начатъ жалѣти, что такъ отпустїлъ посла. Вскорѣ же возвра-

тївъ оксіатра, обѣщається цареві поддатися, о єдиномъ токмо прося, до волѣ і совѣту матеріє его царю не їзвляєтѣ. Ібо въ то время лутше отпустивъ єї. Сїце отпустивъ оксіатра ко царю, самъ съ матерію і чады і со всѣмъ племенемъ поїде не ожідая салога вѣрності, егоже оксіатрѣ обѣща. Царѣ же коннаго воїна пославъ да возвратїтѣся во оно мѣсто, егда прїїде, мїнервѣ і побѣдѣ жертву сотворї, государство сосїмїтровї возвратї, обнадеживъ его всѣмъ владѣніємъ аще вѣрно дружбу съ нїмъ содержатї будетѣ. Тїмже даде ему двоїхъ сыновъ юныхъ, которыхъ Александрѣ въ воїнскої чїнѣ поставїлѣ. отставя же пѣхоту, съ коннїцею на бунтовщїковъ поїде.

Труденъ съ начала і препїнателенъ каменїя радї путь їмѣша, і колѣ моглї, шлї, но въ малѣ временї, не токмо конї копїта повредїлї, но і самї тѣломъ утомленї, не возмогша їмї, і не многїя полкі брелї, стїгу [якоже случается] їслишнїї трудѣ преодолѣваше. Однакожѣ царѣ конї премѣняя безпрестанно уходящаго супостата достїгаше. Уже юношї благороднїя, которїя нїкогда отъ него не отступалї, їнемоглї. Кромѣ фїлїппа, лїсімаховъ бѣ братѣ, уже въ совершеннїй возрастѣ прїшедшїї, і якоже дѣломъ покаса, егда сїцевїї можаше їобрѣстїся. Тої пѣхотою прї немъ [неятовѣрно рещї] чресъ двѣстї стадїї въ бронї ополченїя со оружіємъ їдяше, емуже лїсімахъ

МНОГО,

многократно коня даяше, не восхотѣ вѣзти, ниже степені единаго отъ царя не отсталъ. Тої егда къ лѣсу пріспѣша, гдѣ супостатъ утайся, храброственно брань сотворилъ, і царя съ непріятелемъ срасѣвшася зацѣтилъ. Но егда варвары ісѣ лѣса ісбѣгоша, сердце, еже его тѣлу во брані храбростъ подаяше, оцѣпенѣло нечаянно, ісѣ всѣхъ членовъ потъ на него наѣде, онъ къ блізъ стоящему древу пріклонївся, не возмоглъ і тако стояти, хотя царь і руками своїми его держаше, однако же паде і умре. Печаленъ бысть царь, но другая еще не меньшая болѣзнь предвуснѣ. Ерѣгїи преславный полководецъ бысть, который в малѣ прежде неже въ обоѣ возвратїлся умре. Обоимъ погребенїе съ велїимъ убранїемъ, і со всякою честїю сотворилъ.

3: По томъ умыслилъ поїти на дахї, гдѣ слыша спїтамїна быти. Но і тої нумъ і брань счастье вѣсто его управїло, якоже і прочїя многїя гдѣла, въ ісѣявленїї мїлостї своея, протїво ему, нікогого їмѣя труда. Ібо спїтамїнъ велмі жену свою любяше, она же многократнїя уходы і премѣны мѣстъ, егда можаше терпѣти, понеже ону весгѣ са собою, на велїкїя пагубы влечаше. Она бѣдственнїми беспокоїствы утомлена. множицею женскїхъ лщенїї не оставляя, молила его да бы бѣганїю конецъ учїнилъ, і Александра побѣдителя мїлостъ себѣ свѣдѣтел.

дѣлствованную ублажилъ, предъ нѣмъ же нї коїмъ образомъ укрѣтитися не можаше. Трое сыновъ въ возрастѣ уже сущїхъ їмѣла съ нѣмъ, їхже къ персямъ отеческимъ наклонїла молящї, да тѣхъ помїлуєтъ, къ сему же бѣльше просїла, вїдя недалече Александра. Но онъ разумѣя что его не умоляетъ; но предаєтъ ї желяєтъ того, да бы вскорѣ въ рукахъ Александровыхъ былъ, сама нагѣлася на красоту лица своего, мечъ їзвлекъ, хотѣлъ убїтї оную, аще не бы братїя ся защїтілі. Повелѣ же еї отъ лица своего їзбїтї, претя смертїю, еже лї когда явится ему: Самъ же вождельнїя плоти своея їсполняя, началъ со блуднїцамї пребыватї по ночамъ. Но любовь горящая внутрѣ сердца сущїраспалаяше его. Чесо радї со женою прїмїрївся, началъ сѣло молїтї ю; да нїкогда ему сїце не совѣтуєтъ, случаї же какїї нї прїключїтся, купно съ нѣмъ да терпїтъ, глаголя: лучше мї умретї, неже поддатїся. Она же оправдающїся рече: что токмо полесное разумѣхъ, мнїмїся женскимъ разумомъ, но обаче поїстїннѣ совѣтовала, на конецъ обѣщалася всю волю его їсполнїтї. Сїще спїтамїнъ мнїмою любовїю прелщенъ, повелѣ пїрвъ устроїтї, дню еще бївшу, гдѣ пїщею ї вїномъ утружденаго, такожде сномъ отягощеннаго, на ложе отнесоша. Жена вїдя его велмї спїяща, мечъ взяла, егоже подъ одеждою сохралїла, їзвлекшї же его, главу ему отсѣче, кровїю окроплена

окроплена рабу знающому сія вся, вб сохраненіе Tage, купно же съ нѣмъ во одеждѣ окровавленной вб обосѣ македонскіи поїде, і Александрѹ ісвѣстїи повелѣ, яко їматѣ ему нѣчто рещї: Абїе царѣ повелѣ пустїти оню, усрѣвѣ же кровїю окроплєну, мнѣше, яко прїїде жалобу укорѣнны своя предлагати хоцетѣ, рече: да бѣ глагола, чего требуетѣ. Она же желаше да раба ея предѣ него пустятѣ, которому предѣ полатамї повелѣ ожїдати. Тої їже главу спїтамїна подѣ одѣждою їмѣаше, того радї у незнающїхъ бѣсть вб порокѣ, тѣмже егда его обыскївалї покаса, ю; но блѣдностї радї превелїкїя егда можаху познати чїя бѣсть. Царѣ увѣдавѣ что главу челоуѣческую прїнесе, ісбїде ісб полатѣ, і вопросївѣ что бѣсть, егда же ему скасаша, урасумѣлѣ. отшуду разнїя мѣслї їмѣлѣ. вїдѣ како ему сія жена услугу велїю сотворїла, егда бѣглеца і їзмѣннїка, і сїцеваго [которїи аще бѣ былѣ живѣ, не малое пренятїе творїлѣ бѣ ему] убїла, но і тако удѣїтелно страшнаго бесчїнїя їнести не возмоглѣ, вїдя како мужа благодѣтеля велїкаго, съ нѣмже і чада їмѣла прелестїю не мїлостївно убїла. Обаче мїлостѣ і прїслуга преодолѣваше бесчїнїе, повелѣ еї ісвѣстїи да ісбїдетѣ ісб обосу, да бѣ образа сїце бесчїннїя волностї варварскїя, бланравнїмъ і смїреннїмъ расумамъ греческїмъ не подала. Дахї воспрїявше вѣсть о смертї спїтамїна, гатаферна сверстнїка

ніка его тояжъ їзмѣнѣ всявше Александрові отгадоша,
і самі себе ему поддалі. Онѣ многіхъ настоящіхъ
їзбавївся печалей. обратїль намѣренїе свое кашнімі
воеводѣ і началніковѣ, которїя гордошно і саві-
стно управлялі чїнѣ свої. Тѣмже фратаферну гїр-
канїю маргѣ і тапурѣ вручїль, повелѣ же да бы ему
за стражею отслалѣ фратага, на коего мѣсто онѣ
пошелѣ. старасона вѣ карїю, на мѣсто арсамова
послалѣ. Арсацесу, мїдїю, по оксїдатѣ прїкасалѣ.
Царство вавїлонское гедїтамену отгаде. понеже
масаї умре.

4: Сїе егда устрої, вѣ третїї мѣсяцѣ отѣ станції поїде
обосомѣ вѣ царство нарїцаемое габаса. Перваго дня
їмѣль пунѣ покоенѣ. Вторїї день аще ї не бѣ буренѣ
і скорбенѣ, обаче мраченѣ і туманенѣ, егоже не безѣ
слополучїя преїде. Вѣ третїї день отѣ всѣхъ странѣ
сѣ небѣсѣ бѣ молнїя, откуду не токмо очеса но і сердца
всего воїнства страхѣ превелїкїї пронзаше, временемѣ
являюще свѣтѣ, временемѣ мракѣ. Потомѣ бѣ безѣ
престаннїї громѣ і нїспаденїе громовыхъ стрѣль отѣ-
всюду, воїско устрашївшееся, нїже їтпї, нїже сѣгѣтї
возмоглї. Посемѣ весма нечаянно дождѣ, акї какаѣ
рѣка скоротекущая сѣ градомѣ їзлїяся, которїї сїце
оружїемѣ покровеннїхъ їзмочїль, яко на конецѣ нї
оружїя рукамі слїскїмі і са мерслїмі держатї, нїже
вѣ кую бы страну обратїтїся возмоглї, егда отѣвсюду
велїя

велія буря вoсгдуха вoста, oтб коея нїкто ухрани́тїся не вoсмогль. Сїще строї і шеренгі рaзмѣсївшeся, по вoсему лѣсу гдѣ ктo вoсмогль шаташeся, мнозі прeждe oтб cтpaxa нeжe oтб тpудa нa зeмлї лeжалї, eщe жe і мpaсѣ вeсгдѣ вoду дoждeвую вѣ лeгдѣ прeтвopїлѣ. Прочїї кo пнямѣ уклоняхуcя, eжe мнoгїмѣ пoмoщїю і пoдпopoкoу бѣлo, їнїї жe їcбїралї cєбѣ мѣcтo, гдѣ умрeтї. Егда нeдвїжїмї суцe, eстecтвeннїя тeплoтѣ гoнcaху, oбачe лoбeзнa бѣлe лѣнocтѣ утpуждeннїмѣ тѣлecамї, нїжe прoтївляхуcя, eжe бѣ пoчївaющїмѣ пoгїбнутї. Егда нe тoкмo cїлнaя нo і нe прeстaннaя буря злaя oслoблaшe їхѣ, і cвѣтѣ [eжe eстecтвeннoe умѣшeнїe,] кpoмѣ нe пoгoдѣ нoщeoбpaзнaя дубpaвнaя тeмнoтa зaкрѣвaлa. Сaмѣ eдїнѣ цapѣ тoлїкoe злoтepпящѣ, вoїнcтвo oбxoждaшe, вкунѣ paсцѣяннїхѣ coбїpaя, лeжaщїя вoсгвїcaшe, дѣмѣ нe дaлeчe вѣ xpaмїнaхѣ пoкaзyя, дa кѣ нїмѣ бѣжaтѣ увѣщaвaшe. Нїчтo бѣ вpaчeвcтвoмѣ cгpaвїю, пaчe: Егда цapя вѣ cїцeвoмѣ жecтoкoмѣ пaдeнїї cамї oтб нeгo суцe oтчaяннї, cpaмляхуcя oстaвїтї. Oбачe пoкacя їмѣ нуждa, пaчe нeжe paзyмѣ прoтївo cїцeвaгo мpaсa coвepшeннyю пoмoщѣ. Їбo нaчaлї лѣcѣ рубїтї, і oгнї вeлїкїя вeсгдѣ paслoжїлї тaкo, якo мнѣлѣ бѣ ктo, чтo лѣcѣ вeсѣ гopїтѣ, і eдвa мѣcтo мeждy oгнeмѣ вoїнaмѣ бѣcтѣ. Тaя тeплoтa coдѣлa пoлyмepтвѣмѣ oжївлeнїe, і пo вpeмeнї дyxѣ, eгoжe oбѣятѣ xлaдѣ нaчaтѣ кѣ нeмy

приходіти. Прочіі во храмѣнахъ варварскѣхъ сѣдѣша, їхже їмъ въ концѣ лѣса нужду показала. Прочіі же въ обозѣ лежалі, которыя аще і на мокротномъ былі мѣстѣ, но обаче подъ небомъ свѣрѣпость свою укротѣвшимъ.

Погібе въ ту непогоду тѣсяща воїновъ, купно съ поварамі і юношамі ізчисленныхъ. памяти рагі сіе напісая, яко обрѣтаху нѣкѣхъ въ лѣсу о пняхъ стоящія, акі еще жѣвхъ, і сїцевымъ образомъ акі бы другъдругу глаголаі, въ тѣхже одеждахъ, въ которыхъ смертъ встрѣтила кождо. Случіся что едінь воїнь пѣшіі македонянїнь егда чресъ сілу до обозу сооружіемъ, во слѣдъ прочіихъ прїіде: Успѣвъ его царь Александръ, аще і самъ не давно у огня отъ служі согрѣвашся, обаче съ мѣста своего восталъ, і воїна еле жѣва суца прїнялъ, оружїе съ него обравъ, на своемъ мѣстѣ посадїлъ. Воїнь многое время нїже гдѣ сѣдїтъ, нїже кто его посадїлъ, уразумѣті възмогъ, обаче согрѣвся і въ память прїшегъ, егда стулъ царскїі, і царя увїдѣлъ самага, ужасся і вскочїлъ. но Александръ на него зря рече: что мнѣші воїне, коль лутшую сдѣїмате службу, нежелї персы у своїхъ царей. Ібо у нїхъ смертію казнятъ, которыі на стулѣ царскомъ сядетъ, тебѣ же сеї стулъ сдравїя ходатаї бысїтъ. Во утрїе созва друговъ і полководцевъ повелѣ ізвѣстїті, еже лї кто что потерялъ, онъ
хочетъ

хощеть возвратити всякому , і обѣщаніе ісполнілъ .
 Понеже сісїмітръ сѣло много коней , і верблюдовъ двѣ
 тѣсящї прїведе , къ сему же скотовъ разныхъ ізобільно ,
 то все на воіско расгѣлѣлъ , купно же отъ убытка
 і глада свободѣлъ . Сотворѣлъ же царь сісїмітру благо-
 дареніе , воінству пїщї на шестѣ днѣй съ собою взяпї
 повелѣ , і на сакї поїде , землю їхъ всю расорѣлъ , прї-
 десятѣ тѣсящєй скота отъ тоя плѣнілъ , і сісїмітру
 пожаловалъ . Оттуда прїїде въ нѣкую страну . гдѣ
 воевода благороднїи іменемъ когортенъ обладаше . тої
 Александру охотно згадєся . Александръ же со всѣмъ
 государство ему отдавъ , болше нічто у него не жа-
 лалъ , токмо да дастъ ему двоїхъ сыновъ въ воінскую
 службу , а третїяго да оставитъ себѣ , но онъ і третїя-
 го охотно отгаде , і сотворѣлъ богатїи пїрѣ про
 царя , на немже егда съ велїкмъ веселїемъ пїровалї ,
 повелѣ прїдесятѣ гдѣицѣ началнѣйшаго рода прївестї .
 Бѣ между імї дщерь его роксання , лѣпотою сѣло пре-
 красна гдѣица , возрастомъ удѣвїтелнымъ , на прїтчу
 между варварами сіцева . которая хотя і купно со із-
 браннїми прїшла , однако жъ всѣхъ очеса обратїла на
 себя , наіпаче же царскїя , которїи уже въ желанїи надѣ
 похотїю своею властї не їмѣлъ , пребывая въ непрестан-
 номъ счастїи , въ немже человѣцы сѣло не блюдутъ
 себе . Сїце тої Александръ , їже къ женѣ дарїевої , ко
 двумъ дщерямъ его , въ прїродѣ , кромѣ роксанны , рав-

нихъ себѣ не їмѣющїмъ, акї отець являшеся. Нынѣ же любовїю єдїнѣя двѣицы, царскому колѣну неравнѣя сїце разжеся, яко рече, кѣ содержанїю і укрѣпленїю царства сїе потрібно, да бы два сїя народы персїдскїї і македонскїї бракомъ совокупїлїся, єдїнѣмъ токмо сїмъ, і побѣжденїї стыда ухраниятся, і побѣдїтелїе гордость оспавятъ. І ахїллесъ отъ его же колѣна проїсхожду, таковую же полонянку жену їмѣлъ. Да не мнїтся убо вамъ [рече] яко не двѣло глаголю, понеже і самъ хошу сїю въ жену себѣ прїятї. Неначаяннѣю радость отець восбїмѣвъ, словесамъ его не отрече. Тѣмъ же Александръ въ самомъ вѣсма огнї похотї горя, повелѣ хлѣбъ прїнести по обѣикновенїю отеческому, [тої бѣ у македонянъ крѣпчайшїї салогъ хотящїмъ сочетанїся] его же на двѣ частї расрѣсавъ свѣселїемъ, оба снѣдоша. Сїце, азъ мню, яко тїї обраець народомъ подаша малою устроєнїю пїщею хотѣша показатї брачнѣмъ, колъ малою вещью їмѣютъ бѣтї благодарнѣ. Сїмъ поведенїемъ царь азії і европы введенѣю двѣицу на пїрвъ ко їгранїямъ, въ жену себѣ поятъ, хотя їмѣтї отъ полонянкї сїна, їже бы на двѣ побѣдїтелямї царствовалъ. Срамляхуся друзї его, яко прї пїрованїї і пїянствї са тєстїя, того [которыї ему сгадєся] їсбралъ себѣ.

5. Потомъ їмѣя намѣренїє їтї во їндїю, опшуду

ко окіану морю, да бы ні едінаго пренятія во слѣдъ себе не оставілъ, повелѣ со всѣхъ странъ тридесять тѣсящєі юношъ вооружєнныхъ собраті і къ себѣ прівеситі, хотя їхъ імѣті вмѣсто закладу вѣрности, і вмѣсто воїновъ. Кратера же протіво бѣглецовъ, ісмѣнниковъ гавстана і кашена послалъ, отъ нѣхже гавстанъ плѣненъ, кашень же убієнъ на бою. Поліперконъ, страну нарицаемую бубацена, яже ему сдася, взялъ. Прочее вся устроївъ Александръ, о воїнѣ токмо індііскої мѣсль свою положілъ. Глаголаша о томъ царствѣ, колъ пребогато, і колъ слава бѣсеровъ, і каменєі драгоцѣнныхъ, наіначе ізбытка раді неже украшенія раді ізобѣлство імѣло, глаголаху како у воїновъ щітѣ отъ слава і костиє слоновыхъ блѣстаху. Того раді да бы его кпо не превозшелъ, понеже онъ стался всѣмъ глава. щітѣ воїнства своего серебромъ покрывъ, ко усдамъ славыя муштуркі прѣдалъ. броню военную іную слабомъ, іную же серебромъ украсілъ. Воїнства вооружєннаго сто двадєсять тѣсящєі імѣлъ на ту воїну ідущихъ. І тако вся потребная устроївъ, что прежде напрасною, і неправедною мѣслію желалъ, нынѣ уже разумѣя бѣмѣ времені пріспѣті, да ему божію чєстѣ въздають. І не токмо възхотѣ, да его нарицають сыномъ іовішовымъ сѣрѣчь божіимъ, но да і вѣрують, акі бы чресъ тое возмоглъ сердцамъ, якоже і ясыкамъ чєловѣчєскімъ повелѣвані. І того

желаніе, да бы подобіємъ персїдскїмъ македоняне честѣ
 ему восдавали на землю падающе. Імѣ же то его по-
 тібелное вожелѣніе облестніковъ много, непрестанное
 царскаго чїна злополучїе, егоже престолѣ паче ясыкъ
 лстївїї, неже супостатѣ вооруженнїї превратїлѣ.
 Не македонянѣ быстѣ сїя вїна: нї едїнѣ убо отѣ нїхѣ,
 отеческїхѣ нравовѣ восхотѣ, нїже мало, отступїтї.
 Но отѣ грековѣ которые наукѣ честнїхѣ їсїнну
 слѣбїмї обычаї расплїша. Нѣкїї їменемъ агїсѣ аргїва-
 нїнѣ, їже мерсскїя стїхї напїсалѣ, послѣдствуя вѣ томѣ
 херїлю. І клео сїцїліанїнѣ, не токмо отѣ разума, но
 ї отѣ прїроды своея лстецѣ, ї прочїї градовѣ своїхѣ
 мерсостѣ, їхже Александрѣ паче друговѣ блїжнїхѣ. ї
 прочїхѣ велїкїхѣ полководцевѣ почиташе. Небо ему
 отверсаху [бухто геркулесѣ, отецѣ лїберѣ, поллюксѣ
 ї касторѣ, новому боговї то естѣ царю Александру
 мѣста уступають, явственнѣ глаголаху.] Тѣмже во
 время нѣкоего прасднїка, повелѣ пїрѣ сѣло превелїкїї
 їсѣобїлсїнвомѣ велїмѣ уготовїтї, на немже не токмо
 македонянѣ ї началнѣшїхѣ друговѣ греческїхѣ, но ї
 дворянѣ їмѣлѣ учреждатї. Егда же сѣ нїмї сѣде царѣ
 вѣ малѣ пождавѣ, воспа ї отѣде. Тогда клїо: яко-
 же на сїе добрѣ уготовася, начинѣ о немѣ про-
 странно, сѣ велїмѣ гѣлѣ его преславнїхѣ удѣлс-
 нїемѣ глаголатї. Потомѣ храбростї его їсчїляя,
 сїмѣ [рече] токмо гѣломѣ едїнїмѣ равнѣ благода-
 ренїе

реніє покасамі можемъ, аще его богомъ ісповѣдаемъ,
егоже во умѣ нашемъ інаго не ізобразѣаемъ, расвѣ-
многою честію кажденїа, сїце велїкому его благодѣ-
телству мѣду воздаемъ. Воістинну персѣ не токмо
благочестїво, но і благоразумно творять, яко цареї
своїхъ акї боговъ почитаютъ. Ібо велїчество царское,
єсть защїщенїемъ сдравїа. Знаемъ совершенно, яко нї
геркулесъ нї отецъ ліберъ богамі прежде почтен-
ны не былі, донелѣже преодолѣлі завітѣ, купно
сѣ собою живушїхъ. Толїко челоуѣцы будущїа вѣру-
ють, колїко нынѣшнїи вѣкъ подаетъ. Что, аще
прочїи і не восхотятъ, азъ єдинъ [єгда царь на бесѣду
къ намъ возвратїтся] на землю предъ нїмъ паду.
должні сумѣ і прочїи тоє сотворїти. Во первїхъ
мудрецы, ібо отъ нїхъ їмѣлъ бы образъ похвалы
царевої їсїмї, тоє бесцумнїїа каллїстенови фїлософу
въ досаду глагола, егоже честѣ і волнїи гласъ
царевї не бысть прїятенъ, акї бы онъ єдинъ македо-
нянъ къ тому скланяющїхся отвращалъ. Того радї
єгда всї на него всїраху, молчанїю бївшу, рече:

Аще бы царь прї словесѣхъ твоїхъ былъ, нї кому бы
подобало къ тебѣ отвѣтъ подати. самъ бы ты царь
молїлъ, да бы его ко странныхъ народовъ обычаємъ
не прїнуждалъ есї, нїже бы дѣлалъ его сїце благопо-
лучнїмъ, завітѣмъ таковїмъ лщенїемъ творя, но понеже
его сѣ нѣсть, азъ тебѣ за него отвѣщаю,

ні єдиного овоща скорого не їсбобрящешь, їже бы многое время состоялъ, ты такожде не даеші, но отнімаеші цареві божество, времені потреба, да мнятъ его быті богомъ, всегда же ту мѣлость честнымъ челоуѣкомъ вѣкъ будущій обыкъ естъ давати. Аъ же цареві владыцѣ моему будущаго желяю бесмертія, да жїтїе его будемъ долговременно, і господствованїе вѣчно. Ібо нѣкогда челоуѣка по смерті ожїдають, а не егда жїветъ, купно съ нїмъ пребываетъ, божество. Воспомянуль есі нынѣ геркулеса і отца лібера прїклады. Вѣрїші лі, яко єдиного банкета увѣтомъ богамі сумъ сотворенны; і прежде прїрода отъ очесъ їхъ всята, неже на небесі слава їхъ посаділа. Істинну лі рскъ есі клео: яко аъ і ты боговъ творїмъ, отъ насъ лі царь божество воспрїиметь; хотѣлъ бы я сілы твоя іскусїті, сотворї кого царемъ, аще можеші богомъ, їбо удобѣ дамї скїпетръ нежелї небо; желяю того да бы боі, что клео їспрекъ, ушесамі мѣлостївымі прїялі, а путемъ сімъ їмже доселѣ дѣла наша їдоша, їсправлялі. насъ же прї нашїхъ обычаяхъ да бы сохранялі. Аъ отчїзны не срамляюся, нї желяю научїтїся способу, їмже бы царю могъ хвалу восдавати. Аъ їсповѣдаю. яко тїї побѣдїтелїе сумъ, егда отъ нїхъ законы прїймаемъ, і по которымъ жїтелствоватї будемъ.

Любезно всі акї общєя волностї саступнїка слушаху
калї

каллистена . не токмо бо кб тіхому проїзволенію
пріклонїлб , наїпаче старбїшїхб і честнїхб , їмже
древняго обичая несносно ббїстб прембїненїе . но і
царю о всемб їсвбстнїо ббїстб . їбо за савбсою яже
кругб огра савбшена ббб , стоя слухаше . Того радї по-
слалб ко агїсу іклеону , да по скончанїї слова то моглї
ббї сотворїтї , да ббї персбї , егда токмо прїїдетб
царб , по оббїкновенїю своєму домашньому , предб нїмб
на землю палї , самб вб малбб умедлївб , акї ббї гбло
нїбкое велїкое гблалб , пакї кб бесбгбб прїїде . Тогда
варварб падоша предб нїмб , между которбмї , егда
усрбб полїперхонб по вбїше царя сббгящїї , како едїнб
отб нїхб брадою землї досязаше , акї ббї смбся і
дворствую увббщавалб того персянїна , да ббї понїже
брадою кб землб прїкоснулся . Того радї возбудїлб
гнббб Александрбб , егоже прежде нї коїмб обрасомб
удержатї можаше . І тако Александрбб рече кб нему ,
ї тбї лї не возгасї мнбб честї . Теббб лї токмо едїному
вб поруганїе достоїнбї мнїмся ббїтї ; Отвбща
полїперхонб : нї царб поруганїя , нї азб унїчїженїя
достоїнб есмб . Тбмже похїтї его царб сб огра , і ударї
о землю , егда же на лїце паде , рече царб кб нему ,
вїдїшї лї како тожде сотворїлб есї , чбмб недавно
другому посмбблся есї . Потомб повелбб его всятї вб
темнїцу , сїце і конецб пїршеству сотворї . Полїперхо-
нта многое время вб накасанїї державб простїлб .

б: На каллістена же болшії гнѣвъ імѣль, подсмотряющаго іsb древле его гордость і пороки. Сего радї во скоромь временї прїчїну не мїлостї показаль. Бѣсть таковое обѣкновенїе: [якоже прежде речеса.] у началниковь македонскїхъ, їже не совершеннаго еще возраста чадъ своїхъ царевї даяху на службу, малымъ чїмъ отъ порабощенїя плѣнниковъ разнствующую. Спорежаху бо предъ палатами гдѣ царь почїваше, нощїю премѣняющеса. Тїї же наложницѣ їнымъ входомъ, но не тамо гдѣ стража стояша, къ нему прїводїлі. Тїї коней отъ конюховъ прїявше, егда імѣль всѣдатї царь, подводїлі і держалї, въ ловїтвахъ і всякїхъ нуждахъ беспрестанно прїнемъ бѣлі, всякімі науками къ разуму прїналежащїмі отъ ученїя украшенї суще. Тую найбільшую честь імѣлі, что їмъ волно было прї столѣ царскомъ сѣдѣти і съ нїмъ банкетовати. Накасати їхъ кромѣ самага царя нї кто не могъ, і бѣсть сїя рота македонянъ, акї бѣ хотящїхъ бѣти полководцевъ і полковниковъ гнѣсго. Отъ нїхъ же і въ послѣднїя времена македоняне імѣша царей, їхъ же племенї римляне вся богатства отѣяша. Тѣмъ же гермолаї юноша благороднїї отъ царскїя роты, будучї на ловїтвѣ, копїемъ вспрїубїль, на него же самъ царь імѣль намѣренїе ударїти копїемъ, і са сїе по повелѣнїю цареву наcasанїе прїяль жестокое. Кое бесчестїе болѣшенно претерпѣль, жаловатїся со плачемъ начатъ предъ состратомъ. Тояжъ рота

бѣ состраѣвъ, і оскорбляшеся сѣло, тѣло его уязвлено сря, і самъ такожде отъ многого времені велію на царя скорбѣ імѣя, уже того юношу разженнаго къ нему наклонілъ, купно клятвою укрѣпивше себе, еже бы ему царя убити, да будетъ помощникъ, і уставіша намѣреніе дѣлу, совѣтомъ і скоростію не дѣтскаго возраста, ібо прілѣжно рассуждающе вся, усовѣтоваша взяти въ компанство нѣкостраѣта, антїпатра, аскліпїадора і фїлоту, чресъ нѣхже потомъ артіла елѣптона і епїмена прїяша. Но неудобно бѣ тое намѣреніе къ совершенству прївести. Погобаше да бы всі согласїи купно едїнѣя нощї стражу імѣли, да бы отъ незнающїхъ совѣту препятїя не імѣли. ібо мнїмїся разнo всякому прїлучашеся стража. Тѣмже въ премѣненїї стражї разнo отлїгахуся разнїмї нуждамї, сїце преїде тому днѣи трїдесѣтъ два, прїспѣ нощѣ, въ нюже согласїи бунтовщїкї, на стражї імѣша стояти, радостнѣ бяху всі о вѣрности своєї, юже чресъ толїко днѣи іскусіша. Нї едїнаго нї страхъ, нї надежда їзмѣніла. Толїкая: ілі ярость на царя, ілі вѣрность между собою была въ нїхъ. Тѣмже спояща предъ двермі тоя свѣтлїцы, въ неї же царь банкетоваше, да бы въ далнюю опвелї его, гдѣ опочїваше. егда їзыдетъ отъ пїра. но счасїе его ібесѣда гостей болшую веселость сотворїла. Такожде їгранїя въ подпїткѣ много времені їзнуриша, бунтовнїкї радостнѣ бяху, яко на пїянаго наїдутъ, но і

печальні бѣли, боящися да бы до самого дня не сѣдѣлъ. Ібо воссѣявшу солнцу, ная стража премѣніті їх імѣла, на нихже даже въ седмѣй день днєваніє прѣхождаше, онѣже надѣятися не можаху, да бы до того дне невредно свою вѣрностъ всякъ одержалъ. Но егда начатъ расцвѣтати, гости же расходѣтися. бунтовнікі окружилі царя едїны. Ібо уже время жєлаемое прѣспѣло, усумнѣвшися же жена, яже по обыкновенію въ хоромѣхъ пребываше, якоже мняху что божїимъ ізволенїемъ імѣ нѣчто будущаго ісвѣстїті, не токмо протїво ему їде, но і путь ему собою заградїла, лицемъ і очесамї двїженїе сердца показующї, увѣщаваше его, да бы къ бесѣдѣ пакї возвратїлся. Онъ же расцмѣввся рече: добрѣ бо сі совѣтуютъ, і возвратївъ друговъ, едва не до втораго часа дне забавїлся, і уже стража іная роты на премѣну прїшла, предъ двєрмї спалнѣ царскої стоятї. Однакожъ бунтовнікі не отпѣдоша, хотяще службы своєя должностъ ісполнїті. Тако велмі упряма естѣ надежда, къ неї же сердца чєловѣческая бесмѣрно дѣль превелїкїхъ жєлающая склоняются. Царѣ мїлостївнѣе неже во їно время начатъ къ нїмъ глаголатї, і повелѣ імѣ ітїті отдохнутї, понеже всю ноцъ, рече стражаху, далъ же всякому по пятїдесять червонныхъ золотыхъ, і похвалїлъ їх, что другїмъ должностъ гдавше, обаче самї не отступїша.

Онї же такъ велїкую надежду погубївшє, розїдошася
въ домѣ

въ домѣ своя, гдѣ прочіи ожидаху своего днєванія: едінь Епімень, ілі мѣлості раді царскія [юже ему между всѣми бунтовніками особную явилъ] прелщенъ, нечаянно сердце свое премѣнилъ, ілі повѣрилъ, что боіи намѣренію препятіе учинїлі. братау своему еврїлоху [которому хотяше прежде, да бы не зналъ,] тогда согласіе свое ісвѣстїлъ. Кашнь Фїлоты предъ очесамї всѣхъ бысть. Чесо раді еврїлохъ абїе похїтївъ брата за руку въ свѣтлицу цареву прїїде, і възбудївъ стражеї, ісвѣщаєтъ. яко їмѣєтъ донестї слово надлежащее зѣло ко сравно царскому, і время въ которое прїїдоша, і лице не сраваго сердца і едінаго оубъ двухъ печаль велїю объявляя. Возбудїла спража птоломея і леоната стоящихъ прїдверехъ спалні царевы, тѣмже дверї отворївшє, свѣтїло внесше, царя вїномъ і сномъ омягощенна възбудїша. онъ же по тїху къ себѣ прїшедшїхъ, і кую вѣсть ему прїнесоша, вопрошаєтъ. Еврїлохъ немедленно рече: державнїї царю еще не доконца боіи на мої домъ прогнѣвалїся. Ібо братъ мої, аще і положїлъ себѣ намѣренїе бесчїнно, обаче раскаялся. і самъ о себѣ повѣда, яко въ сію самую прешедшую ноцѣ хотѣша тя убітї. бунтовнїкї же тїї бяху, о нїхже нї когда неялъ бы есї вѣрї, Епімень же тогдався, яже творїшася, і їмена бунтовнїковъ ісповѣдалъ. Тамо явствєнная прїчина бысть, яко каллїстєна между їмї неположїлъ. Но яко токмо охотно юношѣ слушашє, егда на

царя клеветаху, і укоряху его, рече; Нїцїї глаголють: что гермолаї, егда предбїмь жалобу свою предлагаше, колѣ много по повелѣнію царскому бїенѣ бысть. Тої же калїстенѣ рече: моглѣ бы їмѣмї рассмотрение , что не младенцы уже есте. Сїе аще радї утѣшенїя токмо бїаго , лї да бы болші возбудиѣ юношѣ прочїихъ не їсвѣстїно . Царѣ же всѣмї сілами сонѣ отвергѣ егда ему толкія погїбелї образѣ предб очесамї спалѣ еврїлоху пятьдесятѣ талантовѣ, вѣ тоєжѣ время предб очесамї своїмї , дарова брату его прежде , донелѣже еще моленїя не творїлѣ за него, отпустиѣ вїну. Бунтовніковѣ же і калїстена сѣнїмї связаннїхъ, вѣ темнїцу повелѣ всадїтї. Іхже егда вѣ полатї прїведоша царскїя, онѣ, їже весь день прешедшїи, і ношѣ учреждашеся, упокоїлсѣ. Во утрїе же повелѣ собратїся воїнству на совѣмѣ , гдѣ отцы і сроднїкї бунтовніковѣ быша , і своего здравїя ненадежны: Ібо по закону македонскому сїцевыхъ їсмѣннїковѣ всї сроднїкї купно должнї бяху казнѣ воспрїятї. Тѣмѣ же повелѣ царѣ бунтовніковѣ кромѣ калїстена прївести, которїе бесѣвсякаго прїнужденїя, что їмѣлї творїтї, самї їсѣ добрыя волї їсповѣдаша. Егда на нїхъ всї возропташа: царѣ самѣ вопросї їхъ, кая бы вїна была, яко хотѣща его убітї.

7: Сущїмѣ їмѣ во ужасѣ всѣмѣ, гермолаї начатѣ сїце глаголатї; еда лї незнаешї что насѣ кѣ тому
прїкло-

пріклоніло, і впрошаші. Убо отвѣщаваю тебѣ, яко не акі надѣ волѣньмі началъ еси господствовать, но акі плѣнникамъ повелѣваші. Первыі воста между всѣми отецъ его сополѣ, вопія. Яко сеі істиннаго отца своего еси убійца, і уста ему затѣкая глагола: недостойтъ бесчїнія слушаті неразумнаго. Но царь отцу отступиті, гермолаеві же, чему отъ учителя своего калїстена научілся, глаголаті повелѣ. Онъ же рече: ісѣяваю добродѣтель твою, і чему насъ несчастіе наше научило, буду глаголаті: Колѣ много македонянъ отъ твоего мучїтельства умре. І едва не тїі токмо жївы, іже отъ мѣлкаго колѣна проісѣдоша. Атталѣ, філопатрѣ, парменїонѣ, лїнцестѣ. Александрѣ, і клїтѣ, аще рещі, протїво супостата бѣвалі, вобрані стоялі, тебе щїтамі своїмі укрывалі, твоея радї славы і здравїя твоего ясвѣ прїималі, їмже тѣ ісбранною мїлостїю мѣду воздалѣ. едїнѣ кровїю своею трапезу твою окропїлѣ. Другїі жестокою смертї воспрїялѣ. Полководцѣ твоя персамъ їхже побѣдїлі, бяху на мученїї посорїщемъ. Парменїонѣ безъ суда убїенѣ, чресъ егоже службу аттала смертї предалѣ еси, їбо развратно рукі бѣднїя на смертї употребляеші, і которїмъ прежде малаго време не убїтї повелѣвалѣ еси прочїхъ, тѣхъ самыхъ пожадѣ мучїтї повелѣваші прочїмъ. Всі начаша на него роптаті. Отецъ прїискавъ мечѣ, безъ всякаго сумнѣнїя убїлѣ бы
сго

его, аще бы царь не восбранилъ. Ібо гермолаеві повелѣ глаголати, паче же да бы умножающаго достоинство своя смерти терпѣливо слушалі, молилъ: Тѣмже егда къ сему преклоні ихъ, да бы гермолаі имѣлъ гласъ волнѣи, онъ же рече по томъ: Како тѣ мѣлостивно і охотно царю юношамъ не знающімъ глаголати даещі волю, іже красноглаголанія не разумѣютъ; гласъ же калістеневъ заключенъ, въ темницѣ сѣдѣи, ібо самъ глаголати можетъ. Чесо убо ради не приведутъ его, поне і тѣхъ, іже во всемъ винувніи себе быти ісповѣдаша, слушають. Істинна естъ, яко волнаго гласа отъ человека невинна боішися слушати, наипаче нїже лица его можеші срѣсти, понеже онъ нї въ чемъ виновенъ, явственнo ісповѣдаю. Се предъ тобою стоятъ, которые со мною сіе избранное послушаніе сотворити умыслиша. Нїже едїнъ скасати можетъ; еже бы калістенъ имѣлъ когда о томъ глѣбѣ ізвѣстенъ быти. Аще уже его і давно на смерть зѣло праведна і терпѣлива царю осудилъ еси. Тѣмже сія македоняне имѣютъ отъ тебе дары, ихже кровь за непотребную і мерскую себѣ почитаеші. Но вслѣдъ тебе тридцатъ тысячѣи мскамі весутъ злато і сокровища, яже отъ плѣненныхъ корыстей собралъ еси. Воинѣ же въ домѣ своя нї что болше, кромѣ расгнѣвшихся язвъ знакі понесутъ. Обаче вся сія могутъ тебѣ претерпѣти, донелѣже насъ сіи про-

простѣмъ народомъ на поруганіе не давъ есі і новѣмъ
обѣкновеніемъ іго на побѣдѣтелеі наложѣвъ есі .
Возлюбѣвъ есі одеждѣ і нравѣ персідскія , македонскія
же возненавѣдѣвъ есі . Тѣмъже персідскаго царя а не ма-
кедонскаго хотѣхомъ убѣити , і бѣглеца воіскѣмъ зако-
номъ казнѣти , Ты желавъ есі да македоняне на колѣна
предъ тобою прѣпадають , і акі бога восхваляютъ тя .
Ты філіппомъ отцемъ гнушаешіся , і аще бы богъ ко-
торѣи былъ болшіи іовѣша , і самага іовѣша , отреклѣ-
бѣся гнушаяся . Удѣвляешіся яко человекѣи свободниі
гордості твоеі ізнесті не можемъ . Но чего отъ тебе
нагѣятіся можемъ , которѣи ілі безъ вѣны умреті ілі
въ порабощеніи , сже паче смерті лютеѣше естѣ ,
жѣитіи долженствуемъ . Ты же аще хочеші ісправѣти
жѣитіе свое , много мнѣ долженъ есі . Ібо нынѣ отъ
мене воспрѣявъ есі ісѣвѣстіе , чесо пречестниіи человекѣи
ізнесті не могушъ . На послѣдокъ отпусти родѣтелемъ
нашѣмъ , нѣже отягощаі і озлобляі осѣротѣлыя старості .
Насъ повелі весті , да бы мы сіе отъ смерті нашея
воспрѣялі , что отъ твоея желяхомъ , сіе рече гермолаі .

8: По томъ царѣ рече: Яко сія вся ложна суть ,
что онъ отъ каллістена учѣтеля своего воспрѣявъ
ісповѣдавъ , мое терпѣніе ісѣвѣляетъ . Ібо аще і провѣ-
нілся въ безчѣнномъ дерзновеніи своемъ . Обаче азъ
сотворѣхъ , да бы і въ не токмо азъ слушалі , іже
егда ему попустихъ глаголаті , тою же яростію імѣавъ

отвѣщати, яке его ко убієнню моему прінуділа, і
 како отца імѣль почитати. Не давно егда въ ловѣтвахъ
 безчінно сотворѣлъ, по обыкновенію отеческому отъ
 древніхъ еще македонскіхъ царей узаконенному пове-
 лѣхъ его наказати. Сіе бо подобаетъ творити, і
 акі хранителямъ сіромъ, мужамъ женѣ, такожде і
 слугамъ юношъ въ сіцевомъ вѣщѣ наказовати пове-
 лѣваемъ. Сія естъ протіво ему моя свѣрѣпость, сяже
 онъ отпущеніе безчіннымъ убійствомъ восхотѣлъ со-
 творити. Но протіво прочіихъ, іже непротивні
 волі моєї, коль кротокъ есмь, самі вѣсте, і воспо-
 мінати нѣстѣ потребно. Гермонасѣ, яко мнішся, кашнъ
 быті праведна імѣннїчѣя, сяже самъ достоїнъ,
 тому не удѣляюся. ібо егда парменїона і фїлоту
 восхваляетъ, віну свою оправдаєтъ. Лїцесту же
 Александра, іже дваждѣ хотѣ погубити мя, аъ дваждѣ
 отъ кашнї свободїхъ его. Егда же пакі въ томъ обрѣ-
 тєся, обаче і тогда чрезъ два лѣта терпѣхъ ему,
 донелѣже ви самі пожеластє того да би са бессаконїе
 своє кашнъ воспрїялъ. О атталѣ добрѣ памятуєте, яко
 главы моєя, [прежде неже царемъ я стался] супостатъ
 бѣше. Клїтѣ о аще не прінудїлъ бы мя ко гнѣву, егоже
 упрямому язѣку укоряющему мя і васъ, болше тер-
 пѣлъ, не бы онъ моглъ слушати, аще бы аъ ему сіце
 глаголаъ. царї і полководцевъ мїлостї, не токмо імѣ
 но і подданнымъ їскати подобаетъ, послушанїе
 умоляетъ

умоляеѣ властеліна. гдѣ же честі нѣсть і ні во что насѣ імѣють, тамо прінужденія потреба, да услѣствіеѣ отпорѣ дадѣмѣ. Но чесо раді удѣвлятіся мнѣ, яко мя немілоствѣмѣ нарече, такожде і завістна быті воспомянуль. Не хощу всякаго отѣ васѣ возбуждаті, да щедроты моєя вѣ ненавистѣ не пріведу, аще срамотѣ вашєі отягощеніє сотворю. Но срѣше на вся воіны, іже вѣ малѣ прежде, кромѣ оружія нічто імѣаі, нынѣ же на сребреныхѣ ограхѣ почівають. споаѣ наполненнѣ златомѣ імѣють, сѣада плѣтніковѣ водятѣ, корыстєі супостатскіхѣ съ собою воітєі не могутѣ. Но персовѣ побѣжденныхѣ отѣ насѣ, яко їмамѣ вѣ велїкої честї, сїє естѣ сміренїя моего їстинное знаменїє, яко і нагѣ побѣжденнымї не гордостно владѣествую. Прїдохѣ аѣ во асію, да бѣ не весма народѣ їскоренїль, нїже болшую частѣ земаі ї государствѣ вѣ пустынїю претворїль, но да і побѣжденїї отѣ мене нікогда болѣзнують. і тако кунно съ вамї воюють за царство ваше кровѣ свою пролївають: которѣе гордаго радї повелѣнїя бунтѣ бѣ творїлі. Не многовременно сїа естѣ держава, юже мечѣ даєтѣ, мілостѣ же протсходящая отѣ добродѣтелї, вѣчна. Аще асію імѣмї [не преїмї токмо] хощемѣ, подобаетѣ намѣ мілостї кѣ нїмѣ употребїтї. вѣрностѣ їхѣ состоятелное і вѣчное сотворїтѣ царство; но воїстїнну болше їмамы, нежелї желаемѣ. ненасытна убо завістѣ, еже хотѣмї

наполніти, егда уже чресъ верхъ течеть. Но къ ихъ
нравамъ і македонянь приклоняю; во многѣхъ бо на-
родахъ віжду, яко много естъ чему достойно бесъ-
срамленія їмѣлї мѣ послѣдовати. їнымъ убо способомъ
не можетъ нікто сіце великимъ царствомъ владѣти
добрѣ, развѣ токмо нѣкія обычаї їмъ дати, нѣкія же і
отъ нѣхъ воспрїяти. Сїе же весма смѣху достойно естъ,
егда гермолаї желаше, акї бы я гнушаюся їовїшомъ
[сїрѣчь богомъ] їже мя прїятъ за сына. еще же і сїе въ
рукахъ моїхъ будетъ, что їмѣють бої глаголати;
їсповѣдати мя быти сыномъ божїимъ, того не отъ-
вергати, самымъ сїмъ нашимъ гѣламъ яже творїмъ,
весма прїлїчно. Даї боже да бы і їндіане бога мя быти
вѣровалї. Понеже воїны славою состоятъ, многократно
такожде ложь, уже въ мѣсто їстинны їмѣлї, пребысть
совершенною правдою. Ілі часте яко їслишнее сїе со-
творїхъ, яко броня і оружіе ваше слатомъ і серебромъ
украсїхъ. Людемъ къ сему обїкшїмъ нї во что гѣло сїе
естъ, сїе восхотѣхъ показати, яко македоняне їже нї еді-
ною прїчіною преодолѣнны, і слато преодолѣти їхъ не
можетъ. Тѣмже во первѣхъ очеса того народа проста-
го, їже на худбія токмо ї мерскїя вещи срятъ уловлю,
і покажу їмъ, яко мѣ сгѣ не слата і серебра радї, но
да вся царства во владѣніе восмемъ, прїїдохомъ, кото-
рую славу, тѣ убїїще отъ насъ восхотѣлъ есї отняти.
Македонянь же царя їмъ отнявъ побѣжденнымъ
народомъ

народомъ предати. Нынѣ увѣщаваші мя, да вашѣмъ родітелемъ отпушу, о чѣмъ нѣже знати вамъ подобало, како о семъ уставѣхъ, да съ болшею болѣзнію погібнете, аще кую о родітелѣхъ памятъ і мщаніе їмате. Но давно азъ обѣкновеніе то отставѣхъ, еже казнѣи невѣннѣхъ родітелеі і сродніковъ съ повѣннѣи бесчѣннѣкамі, і їзвѣщаю чпо въ равноі у мене всѣгѣ честі всі будуть, въ неі же доселѣ бѣлі. Но твоего каллїстена емуже едіному мужъ мнѣшїся бѣмї. Ібо расбоїнкѣ есі, знаю чего радї да бѣ его представїлі, желашї, сїрѣчѣ, да бѣ предѣ сїмї хулу кую нынѣ дерснулъ есі на мя глаголатї, нынѣ і слышалъ есі, язѣкомъ своѣмъ повторїлъ. егоже аще бѣ македонянїнъ бѣлъ, съ тобою прївестї повелѣлъ бѣ достоїнаго учїтеля, сїцевому ученїку. Но понеже естѣ оліччїкѣ, того радї не едінаго закона.

Потомъ совѣтнїковъ отпустилъ, осужденнѣхъ же, тояжде ротѣ юношамъ повелѣ предати. которѣе хотяще вѣрностѣ свою постоянную показати, разнѣмї мукамї смертї їхъ предаша, і каллїстенъ прежде мучїмѣи такожде погїбе, въ їзмѣнѣ тої і бунтѣ предѣ царемъ невѣновенъ, токмо яко не їмѣ ко двору царскому лстїваго і помощнаго разума. Того радї нї едінаго смертѣ кѣ болшої ненавїстї на Александра между грекамї возбудила паче его вої, яко челоувѣка обычаемъ їбраннаго, і ученаго, їже его отъ смертї їсбавїлъ,

[єгда убілъ кліма всеконечно умремі хотѣлъ,] не токмо убімі, но і мучімі безъ всякія вѣны повелѣ. мучителства того не во время поистиннѣ пожелалъ.

9: Но да бы въ праздносіні не умножалоя новѣшы, того ради къ инді сѣ воіскѣмъ поїде [царѣ], всегда бо на воінѣ, по побѣдѣ веселѣт.

Індѣ егда не вся лежѣтъ на востокъ солнца, не тільки широка, еліко долга. на полуденѣ же ігущая не много горѣ імаѣтъ. Прочія же страны ся равны, імаѣтъ рѣкъ преславныхъ ісобілно, яже ісѣ горы кавкаса проїшедше, равнімі полямі текутъ. Індѣ рѣка паче прочіихъ стужена. Воду імаѣтъ малыми разнствующею отъ воды морскія цѣлѣтомъ. Гангесъ паче всѣхъ восточныхъ рѣкъ честнѣе, течетъ отъ страны полуденнія, і чрезъ многія горы превѣсокія прямо істекаетъ, горы каменныя протіво сіі стоящія наклонішася къ востоку, обѣ рѣкі впадають въ чермное море, ломающе брегі, много землі і деревесъ залѣвають. Каменіе пренятіемъ сіі, копорыми воспяцаема бѣваетъ. Аще на мяткую землю наїдетъ, акі езеро пворѣтъ і островы. Еще зісѣ [рѣка] въ него впадаетъ і воды ему умножаетъ. Егда же самъ гангесъ імаѣтъ сѣ моремъ совокупітіся, воістинну сѣ велімі громомъ і шумомъ сходятся межъ собою обѣ рѣкі, понеже гангесъ скоротекущѣмъ устѣмъ въ себе воспріемлетъ. Онъ же аще і ударяетъ но не отвращаетъ водъ гангесовыхъ. Діарденъ рѣка не такъ славна
отъ

отъ повѣстїи челоуѣческія, ібо послѣднюю частію землі Індїїскія течуть, імѣють крокоділы. якоже нѣль рѣка но і дельфіны і народомъ прочіимъ не знающія чудеса імать въ себѣ. ерїмантъ рѣка окружно сѣло ідетъ, жїтели черпають ю радї полїванія землі. Сїявіна естъ, яко едва что въ море впадаетъ безъ іменї. Імать тоє государство множество і прочїихъ рѣкъ веселѣ, но мѣлкихъ.

Мѣста блїзъ моря лежащія, вѣтры полуденныя сѣло опаляють. яже отъ горъ удержавшеся въ далнїя мѣста навѣвають. сїе хлѣбу не вредятъ. Но въ тої странѣ сїе сѣло времена отъ прїроды естественныя солнца премѣняются, яко егда въ едіної странѣ жары превелїкїя бываютъ, въ індїї снѣгї, что многїя вещи озябають, тамо несноснїи сної разжїгають, нїже едінь достїгль того, коєя радї вїны сїє шворїтся. Море таковымъ же цвѣтомъ яко і прочїя.

Отъ царя ерїора імѣють прозванїе, что не знающїя мнятъ, акї бы вода красная бїла. земля ісобїлно лень родїтъ. откуду мносі одежды себѣ дѣлають. Коры на древахъ такъ мягкі, яко мощно на нїхъ акї на воску писатї. Птїцы ко гласу челоуѣческому подражателнї. Свѣрїе прочіимъ народомъ незнаемї, токмо аще бѣ откуду прївезены былї. Въ тої же странѣ і носороцїи пїтаются, но неплодятся въ томъ государствѣ. Слоны болше неже въ афрїцѣ, і по велїчеству сілѣ імѣють. Обрѣтається въ рѣкахъ злато, которїя сѣло

ѣло не скоро текуть. Каменіє драгоє і бісеры море іскідаєть на берегъ. і неімѣють індіане богатствъ болшіхъ токмо оптуду. Потомъ егда начаша прочіи народы отъ нѣхъ покупати, ібо і пѣяницы тѣснаго моря гноіще продають, что сотворі бесчїніє. Разумѣ у чловѣкъ, якоже і въ прочіихъ странахъ, положенїе мѣста даєть їмъ. въ полотнахъ даже до ногъ опустивше ходять. на ногахъ носятъ подошвы. главы же убрусамі обвѣвають. каменіє драгоє во ушесахъ вѣшаютъ, рамена златомъ украшаютъ. которыя, ілі рода честнаго, ілі богатї, власы болше растягъ, неже брѣютъ. брады нї когда не брѣютъ, токмо съ боковъ прїстрїгають легкостї радї.

Но царское бесчїніє егоже онї украшенїемъ нарицають, паче всѣхъ народовъ мєрсостъ превосходитъ. егда їдетъ явственнo, да его народъ простїи вїдѣтъ, їдутъ дворяне съ кадїлницами сребряными і путь весь аможе їмѣетъ їмѣї прежде разнѣми благоуханїами наполняютъ. На колесницѣхъ златої, на нѣже окрестъ бісеры вѣсятъ, лежѣтъ, понявѣмї, златомъ і багрянїцею украшенными одѣяны. Вослѣдъ колесницы їдутъ вооруженїи, і стражѣ здравїа его, на вѣтвяхъ между їмї въ клѣткахъ птїцы вѣсятъ, їхже пѣніи научїша. Дворъ его на столпахъ златыхъ, по нѣхъ вїноградъ вѣлітїи отъ злата, птїцы сребряны на немъ сѣдѣтъ, на нѣхже съ радостїю зрятъ. Не запрещаютъ тамо нїкому входїти.

Егда

Егда власы чешеть і чістять, того времени по-
сламы отъѣзжаютъ, тогда всякія расуды творять.
Егда ему подошвы съ ногъ снімають. абже благо-
уханіями ногі ему намазуютъ. въ ловѣтвахъ трудо-
любивъ. Егда же въ свѣрѣнцѣ разныхъ свѣреі убиваетъ
наложницѣ ему поютъ. Стрѣлы тої народъ имѣетъ
дліною два локті, иміже съ болшимъ трудомъ, неже
польсою стрѣляютъ. ібо стрѣла, еяже сіла вся въ ле-
гостіи отъ тяготы препинаніе имѣетъ. Егда путь малѣі
имѣетъ, на конѣ ѣздятъ. Но въ дальніи путь въ коле-
сницѣ запрягше слоновъ, златомъ весь украшенныхъ
ѣздятъ. Тѣмже да нѣ что мерскимъ нравомъ не оску-
дѣваетъ. На колесницѣхъ слепыхъ множество налож-
ницъ во слѣдъ его путешествуетъ, особно, а не купно
съ царіцею, еяже украшеніе отъ избытка бесчїнію
уравняется. Женскїи полъ нїщу устрояетъ. Віно бес-
мѣрно всі індіане пьютъ. Егда царь пьянъ прїтранесѣ
заснетъ, въ палату покоевую наложницѣ его относятъ,
обычно пѣніями ношнихъ боговъ прїсѣвающе.

І кто бы возмогъ повѣрїти, яко бы въ сїцевыхъ бесчї-
ніяхъ о мудрості тщаніе имѣлі; Суть тамо простїя
і мерскїя человѣцы, іхже онї мудрецами нарицають.
Тїи мнятъ, будто сїе дѣло сѣло преизбранно еже прїрог-
ныя смерті не ожідати, того радї даются живо жечь,
а которїя многое время живутъ, ілі сгравіе немошное
имѣють, тїи свою смертъ бесчестну бытіи мнятъ,

тѣлесамъ же, которія въ старості умірають, ні кося
 честі не воздають, ніже жгуть сіцевихъ, мняще
 бытію огню поруганіе, токмо аще еще дѣшеть, мощно
 его спаліті. Тії іже во градѣхъ общімі нравамі упраж-
 няются, глаголють онѣхъ, яко добрѣ свѣдоучную
 науку разумѣють, і будущія вещи проповѣдують,
 вѣрують кто смерті не боїтся, такожде не ісѣбѣжѣтъ
 і не ухранітся отъ нея. Вмѣсто боговъ їмѣють,
 їхже отъ древле начаша хваліті, наїначе дресеса, ко-
 торыхъ сѣчѣ не достоїтъ подѣ смертною кашнію.
 Мѣсяцы пятнадцаты днѣ їмѣють токмо, но обаче
 годѣ цѣль состоїтъ. Теченіемъ лунѣ времена ісчи-
 сляють; не якоже многії прочіі народы, но егда
 начнетѣ ущерблятіся луна, того радї кратшія їмѣ-
 ють мѣсяцы. Много і прочіихъ дѣлѣ пішуть о їндїа-
 нахъ, но мнѣ мнітся, яко не подобаетъ лѣтописанію
 сему препятія творіті.

10. Тѣмже Александру [егда токмо въ предѣлахъ
 їндїїскія внѣде] царікі ісѣ своїхъ государствъ от-
 дающе подданство встрѣтоша его. егоже претїїмъ
 їовїша бога наслѣднікомъ знатї ісповѣдають себе.
 Мы отца лїбера і геркулеса токмо слышахомъ. тѣ же
 самѣ прїшелѣ есї і вѣдѣмъ тя. Царѣ милостївно прїялѣ
 їхъ, во слѣдѣ себѣ їмѣ повелѣ, хотящѣ їхъ їмѣті
 путї своему вождеї. Но егда нікого болше не вѣдѣ во-
 стрѣщеніе, посла ефестїона і пердїкку предѣ собою
 св не мно-

сѣ не многімі полками , насілствіємъ доставати ,
которія не восхотѣвъ покорітисѣ. наіначе повелѣ
ѣти кѣ рѣкѣ інду, водянїя суды сосігати, да бы воіско
на другую страну безъ всякія трудности переправіть.

Онїї якоже пошребно бѣ многія рѣкѣ преходіти ,
сїце настроїша судовъ, іхже взявше на колесніцахъ вес-
лї разобравше, егда же нужда бѣ, пакї собратї могоша.
Краперу сѣ пѣхою во слѣдъ себе повелѣ ѣти. Самъ
сѣ конницею і сѣ легковооруженнїмі воїнами нападшїхъ
на него побѣдїлъ, і во градъ блїжнїї загналъ. Прїснѣ
уже і краперъ: тѣмже страха радї тому народу сілѣ
его незнающему, повелѣ да нїсдїнаго жїва не оставятъ,
крѣпостї града , егоже обстояше , сажешє. но егда
окреснѣ стѣнѣ обхождаше, уязвленѣ быстѣ стрѣлою.
Обачє взяша градъ і всѣхъ жїтелеї смертї предавше і
строенїє сожгоша. Укротївъ же тої лютеї народъ, от-
туду прїде ко граду нїгсї. Тамо обосомъ сталъ предъ
градомъ въ лѣсу, но понеже стужа велїя нощїю ослоб-
ляше воїновъ, пачє неже прежде, огнї превелїкїя расло-
жїша, і оттуду помощь велїкую їмѣша. Но пламенѣ нѣ-
кїѣмъ случаємъ ко гробомъ градскїмъ достїгъ, окружїлъ
онѣ. Тѣя гробы ісдревле отъ кедра созданныї стоялї,
огнѣ же начатїї распространївся въ пепелъ всѣхъ обра-
тїлъ. Во первїхъ слышанїѣ быстѣ гласъ песїї во градѣ,
по томъ смятенїє людское. Тѣмже і граждане непрїятеля
услышалї, і македоняне такожде їхъ увїдѣлї. Уже Але-

ксандръ воїско їsb обосу їsведе, і грагъ обсналь, которѣя їsb грага їsbідоша на ополченїе, на главу побѣдѣль. Тѣмъ же їнії хотѣша сдати́ся, прочїї же въ полѣ счастїя їскусі́ті, о чемъ онѣ увѣдомленѣ, повелѣ обстояні́и токмо грагъ, нікого неубѣвая, обаче обстояніемъ прїнужденні, sдадошася. Глаголаша же яко отецъ ліберъ грагъ тої cosдаль, что їстинно дѣломъ бысть: положенъ погъ самою горою, юже оні нарицають меронѣ. отпугу грекі вѣмислїша себѣ баснѣ, яко отъ сѣменї бога їовїша ліберъ отецъ проїsбде, царѣ увѣстївся отъ жїтелеї о положенїї горы, прежде послалъ пїщу, потомъ со всѣмъ воїскомъ на верхъ горы vsбде, їsобрѣте тамо множество дресесъ нарицаемыхъ блющѣ, і множество вїнограда по всєї горѣ, многїя їсточнікі текоша, яблосї раснѣя і sдравїя быша, їхже земля сама ожївляше, і бесѣ человекскаго тїщанїя плогъ даяше, дресеса бобковїя стоялі, овощамї їsполненні, і лѣсѣ превелїкїї простѣхъ дресесѣ. Мню asѣ, яко не божїїмъ проїсволенїемъ, но отъ своего бесчїнія воїнство воставшо, вѣтвї блющевїя і вїнограднїя ломалї, і обвѣше главѣ, по всему лѣсу акї пїянїї і нерасумнї бѣгалї і шаталїся. Тѣмже отъ гласа пюль много тїсящеї воїнства восхваляющаго. тої дубравѣ бога саступнїка, горы і холмѣ превелїї громъ творяху. Егда не мнозі начїнаша, [якоже обыче быті.] Абїе по томъ всї кончавалї, тамо акї бы во время мїрноє, на травѣ

травѣ і вѣтвіяхъ нанесенныхъ почиваша. нїже гнушася царѣ сїце случившеюся волностїю, всякое іsobилїе всѣмъ къ пїршеству даде, чресъ десять дней св воїскомъ жертву ліберу отцу творяше. і кто будетъ тому протївенъ, яко счастїе множае неже храбростъ славу подаваше. ібо непрїятель і на банкстующихъ вїномъ же і сномъ отягощенныхъ, не возмогъ дерзнути ополчїтїся. Тако бо онаго гласа во время пїрованїя, акї бы во время бранї ужасавшася. Сїцевое бысть благополучїе, егда отъ окїана моря возвращавшася, пїяныхъ бо і пїрующихъ между самымъ супостатомъ покрыло і заступїло. Оттуда Александръ прїїде въ страну нарицаемую дедалю. жїтелї оставїша оную пусту, самї ушедше въ горы лѣсныя і непроходныя. того радї поїде въ страну іменемъ акадера, такожде пустую і выжженую, тѣмъ же іныи способъ нужда показавъ како воевати. раздѣливъ убо воїско, во многихъ мѣстахъ едїнаго времени воїско показа, іхже іsobрѣмъ безъ всякаго неудобствїя укротїлъ птоломїеі много градовъ: но самъ Александръ побравъ пребогшія грады, і пакї воїско совокупїлъ.

Прешедше же рѣку хоаснъ, повелѣ доставати града пребогатаго, отъ жїтелеї бесїра нареченнаго, самъ къ масагѣ поїде вскорѣ по смертї ассаканової, іже тамо царствовалъ. матї его того времени градомъ і государствомъ обладалъ, клеофа іменемъ, ірїдесѣмъ

тїсящї бїло воїновъ во градѣ, которїї не токмо
 отъ прїроды но і промїсломъ челоуѣческїмъ укрѣплень
 бѣ сѣло, ібо отъ востока окружаєть его рѣка бы-
 страя, яже отъ обоїхъ странъ берега, їмѣющї пре-
 сѣченїя каменнїя горы, не даде прїступа ко граду.
 Отъ саада же і полудня, акї бы нарочно горы каме-
 ннїя прїродою сѣло превѣсокї, подъ нїмї же ямы і
 пропасти преглубокїя їсѣ древле лежатъ, прї окончанїї
 тѣхъ пропасти ровъ превелїкїї начїнашеся. Стѣны
 окрестъ града егда не на трїдесять пять верстъ,
 їхже основанїе їсѣ каменї, верхъ основанїя кїрпичъ
 сырїї, егоже каменїе держаше покрывающее. Ібо того
 радї купно полагаху, да бы не крѣпка матерїа
 мокроту въ себѣ їмѣющая на твердої і крѣпкої
 лежала. Обаче обоя вещества да не развалятся, брев-
 намї превелїкїмї по разнїмъ мѣстамъ прїложїлї, на
 нїхже положеннїя дскї, і стѣны покрываша, і вої-
 скому проходъ свободенъ творїша. Къ тої крѣпостї
 Александръ егда прїсмотрялся, і что бы творїтї
 не разумѣлъ. [Ібо і пропасти токмо землею засыпати,
 нїже стрѣлбы їнїмъ промїсломъ подъ стѣны прївести
 не возмогъ] нѣкто со стѣны градскїя ударїлъ его
 стрѣлою, которая уже въ голеновую кость вонїлася,
 онъ же їсморгнувъ оную, повелѣ коня себѣ подвести,
 і ясвѣ не савясавъ, начатое дѣло окончалъ, сїце глаго-
 лютъ, яко егда ему нога уязвленная вісяще, а їсѣ ясвѣ

кровѣ

кровь істекаше, начатъ болѣмѣ, і рече: Меня воістину сыномъ бога іовіша нарицають, но азъ немощнаго тѣла болѣснѣ слышу. Однако же не опѣде въ ободѣ, донелѣ же вся нужная расмотрѣлъ. і како бы хотѣлъ что творити, прикасалъ. Тѣмъ же по повелѣнію его, іныя загорѣныя слободы расорѣлъ, чѣмъ бы возмогли саваліні пропасти. Прочіи же, нні кучамі, і каменіе превелікое купно съ нѣмѣ, въ тѣя же пропасти металі. і уже со землею пропасти і долины сравнялі, і пріготовілі башні, которое дѣло удѣлительною охотою воіны, въ девятъ днеі совершілі. Пожелалъ же онѣя башні царь відѣмѣ. аще і не ісцѣлену еще язву імѣлъ, і шедъ же посмотрѣлъ, і похвалівъ воіновъ, къ стѣнамъ, повелѣ пріблѣжати, съ нѣхъ же удѣлительно густую стрѣлбу на осаду непріятелскую по стѣнамъ стоящую пустиша. Наіпаче устрашаху масаговъ [простыі народъ] башні ходящія, ібо не могли відѣмѣ отъ кого сѣе пріведенны бяху, такожде толкія окопы, іхъ же прежде нікогда не відѣмѣ. Тѣмъ же почаялі, что такъ велѣ дѣло самі боі къ стѣнамъ пріведоша. Коніе бо стѣнное і оружіе удѣлительное ісѣ велікія стрѣлніцы пущеное зряще, не вѣрѣша, яко человекѣ сѣевою стрѣлою імѣлі воевати. Сѣе о зашіщеніі градскомъ отчаявшеся, въ крѣпость убѣжаша. Оттуду уже осаженнымъ нічто лутшее мняшеся быти, токмо еже бы сдѣлатися, пословъ къ царю послаша милости і отпущенія просяще.

Егда

Егда же умолїша, їсѣе кѣ нему царїца со многїмї женамї рога благороднаго. вѣ славыхъ чашахъ вїно на жертву несущї. Она же сына вѣ юныхъ лѣтѣхъ кѣ ногамъ его прїведшї, не токмо прощенїе но ї царство воспрїяла. Понеже [Александрѣ] царїцею абїе нарече оную. Нѣцїї мняху красоты радї ея, но не мїлосрдїя радї сотворї сїе. Потомѣ егда родїлся еї сынѣ, какїмъ нї будѣ способомъ, нарече їмя ему Александрѣ.

ІІ. Отпугу полїперхонта послалѣ ко граду, їже їменуется нора, тамо неїсправныхъ гражданѣ побѣдївѣ, ї между стѣнамї загнавѣ прїнудїлѣ сдатися. Много градовѣ пустыхъ отѣ жїтелеї оставленныхъ Александрѣ во областѣ всялѣ, коїхъ градовѣ жїтелї вооружены на горѣ каменної, їмнемѣ аорнѣ сасїлї. Было слово, что нѣкогда геркулесѣ осадїлѣ оную гору, обаче нї чїмѣ предвуснѣвѣ отступїлѣ, вїдя трясенїе землї, їбо ї Александрѣ способа не їмѣлѣ, понеже отвсюду крута ї пресеченна бѣ гора, едїнѣ человекѣ старѣ свѣдомѣ того мѣста прїїде сѣ двома сынамї кѣ нему, обѣщая путь показати, аще бы ему мсду воздалѣ. Александрѣ же осмѣдесятѣ талантовѣ обѣща ему дати, едїнаго сына вѣ складѣ вѣрности оставївѣ, его отпустилѣ кѣ окончанїю обѣщаннаго дѣла, ї послалѣ сѣ нїмѣ полководца мулїна, пїсаря своего сѣ воїнамї легко вооруженымї. сїце бо угодно бысть да бы онї обшесѣ скалу радї обману супостатовѣ осажденныхъ на верхѣ горы взошлї.

сія гора не якоже прочія многія горы мало похіло їдуще
въ вѣвшіну растуть і проісходять, но прямо акї столпъ
стоїть. въ нїсу шїрока, посредѣ поуже і потонѣ,
верхъ їмѣть саостренній. Течеть погѣ нею їндѣ
рѣка глубокая, їмѣющі по обоїмъ странамъ брегї кру-
тїя. Омъ другїя страны, шоя горы, бяху пропасті ко
прїступу препятїемъ, которыхъ подобало прежде са-
сыпати. былъ тамо не далече лѣсъ, егоже царь такъ
повелѣ сѣчь, да бы токмо едїны дрєвеса бесъ сучья
вметаемы бїлі, їбо препятїе бы творїлі сучья нося-
щїмъ. Первое древо самъ царь очїщено вверже, воїску-
же начатъ гласомъ велїкїмъ вопїті во знакъ веселїа і
охоты: всякъ омъ глѣ~~нї~~ неубѣгае, кое царь начатъ.
ї юдолїны тїя преглубокїа саыпаша въ седмѣ днеї.

Царь же стрѣлцамъ которїя сѣ лукамі, і Агрїаномъ,
повелѣ ко прїступу, і чресъ сілу на верхъ горы їтї.
ї їбралъ юношѣ сїлнїшїхъ їсѣ своєа гвардії трї-
десять, а полководцевъ їмъ даде, Хара і Алексангра,
ему же сказалъ, да бы їмя еже їмѣть на себѣ памя-
ствовалъ. Но яко явственная бїсть погїбелъ, немя-
шєся, да бы что царь началъ. Обаче егда токмо трубою
знаменїе дадеся. мужъ сѣло дерзновенъ обрѣтѣся ко
оберегателемъ сдравїа своего, повелѣ вслѣдъ себе їтї,
ї первыї поїде къ горѣ. гдѣ нїже едїнъ оста, оставївъ
бо, і спражї вослѣдъ царя їдоша. Многїмъ болѣзне-
нно тамо бѣ пагенїе, которїя сѣ крупїя горы въ їндѣ
рѣку

рѣку нїспадающе потопаху. Печаль велїя бѣ отъдалече
еще стоящїмъ, егда їхъ чуждая погїбелѣ, чего самї
їмѣли боятїся, устращала, їже ту болѣснѣ обратївшє
въ страхъ, не о другихъ но о себѣ самыхъ плакахуся,
уже прїїдоша тугы, откуду побѣдїтелє бесъ па-
губы возвратїтїся не возмоглї: Понеже варвары превє-
лїкое каменїе началї валїтї, что уже устращенны не
крѣпко стояще, ї побїваемї на главу, нїспадалї ї погїбалї.
Обаче харесъ, ї Александръ їхже съ трїдесятью царѣ по-
слалъ, супостатовъ достїгоша, ї храбро съ нїмї бїлїся.
Но понеже на нїхъ съ горы каменїемъ меташу варвары,
того радї множає самї ясвы прїїмалї нежелї їхъ уязвлялї.
Тѣмже Александръ ї їмя ї обѣщанїе памятуя, егда жесто-
чає неосторожно началъ бїтїся, отъсюду уязвенъ паде,
егоже уже лежащаго харесъ усрѣвъ, началъ съ яростїю
на супостата ратоватї, нїчего кромѣ отмщенїя размы-
шляя, многїхъ копїемъ, а нѣкїихъ мечемъ убїлъ.
Но егда многїхъ руцѣ на едїнаго возложены сталїся,
умїрая на тѣло друга своего паде. не їнако, токмо
якоже подобашє, ї сїхъ їзбранныхъ юношѣ ї прочїихъ
воїновъ смертїю царѣ печалєнъ, даде знакъ да возвра-
тїся вспятѣ. Сїє бысть справїю защїщенїє всѣмъ, їже
легко ї бесъ страха уступїлї. Варвары же суще ї
тѣмъ довольны, яко македонянъ отгнаша, вослѣдъ
не гнаша їхъ. ї уже по їстинѣ Александръ умыслїлъ
отступїтї, їбо нї коея їмѣлъ надежды о тої горѣ.

Но

Но обаче образъ обстоянія показувавше, акї бѣ нї коїмъ подобїемъ хотѣлъ отступити, ібо і вся разпутїя осадити повелѣ, і башнї прїблїжати, на мѣсто же упружденныхъ свѣжѣмъ полкомъ іти. Егоже упрямоствѣ індіане усрѣвше, чресъ два днї і двѣ нощї, показующе, не токмо надежду, но і о воспрїятої побѣдѣ торжествующе, въ тїмпанѣ по обѣкновенію своему іграша. Третїя же нощї, аще тїмпановѣ іне слышно бѣ. Обаче по всеї горѣ бяху расположены отъ нїхъ огнї, да бѣ нощїю мрачною, по непроходнымъ горамъ бесстрашно моглї ухотїти. Царѣ балякра пославъ провѣдатї, которыі ісвѣстїль ему, что інды съ горы убѣжаша. Сїце гдѣ знаменїе, да все воїско вопль сотворїтъ, еже бесъ строя уходящихъ сѣло устращїло. тако яко мнозі разумѣюще блїзъ супостату быти, на слїскїхъ каменїяхъ і расцѣлїнахъ погїбоша. Большая частъ отъ нїхъ составѣ повредївшї отъ прочїихъ осталася.

Александрѣ мѣста паче, неже супостата бывъ побѣдїтель, обаче велїкія побѣды богамъ жертву і честѣ восдаде. Олтарї на верху горы богїнѣ мїнервѣ поставїлъ. Проводникамъ, іже съ легковооруженнымї всыдоша, аще і меньше, неже обѣщаша, въ службѣ своєї сотворїша, по уговору мзду восдаде.

12. Гору і всю страну ту сіюкостосту въ защїщенїе вручїлъ, оттуду поїде ко екболїму, прїявъ же

ісвѣстїе, яко тѣснѣи путь сасѣль нѣкїї, іменемъ еріксѣ. Со двадцятїю тысящамї вооруженнѣхъ воїновъ повелѣ ценону тяжкїмї полкамї ітїпї тїхїмъ путемъ, а самъ прежде сѣ воїствомъ, пращѣ і стрѣлы імѣющїмъ поїде, і сасаду ігнавѣ, путь полкамъ во слѣдѣ себе грядущїмъ отверсе. Індїане же, ілі ненавїстї радї кѣ полководцу своему, ілі побѣдїтеля царя мїлостї себѣ жаляюще, ерікса тогоже полководца убѣгающе убїша, і главу со оружіемъ его прїнесоша кѣ царю, царь же сіцєвому бесчїнію накасанїя не даде, нїже честї, радї обраца вѣ предбудущее время. Оттуду кѣ рѣкѣ інду прїїде вѣ шестїи надесятѣ днѣ. Вся же устроєнная, якоже повелѣ ефестїону обрѣте, ко преходу рѣкѣ. Царствоваше вѣ томъ господствѣ омфїсѣ, іже отцу своему, сїще сущу жїву, совѣтоваше, да бы Александръ покорїлся. такоже послѣ смертї отцєвої кѣ нему послалѣ, вопрошая, аще ему повелїтъ сдати отъ себе царство, і тако прїшєствїя его ождати. Александръ же даде ему свободу царствоватї, но онъ не дерсаше тоя честї употреблатї. Ефестїона кѣ себѣ посланнаго благодарственнѣ прїятѣ, і нужная вся воїнству его даде, токмо кѣ нему не ісбїде, вѣрностї нїкоея, крѣмѣ самаго царя, не хотя іскусїтї. Но прїходящу Александру, сѣ воїскомъ во стрѣтенїе ему ісбїде, слонѣ между воїскомъ, по обѣкновенїю стрѣсѣ ідоша, і акї городкї какїя, обрашѣ отъ далече показоваша.

Тамо

Тамо царѣ въ началѣ санепрїятеля, а не вмѣсто друга во стрѣшенїе їдущаго бѣити его помыслилъ. І тако повелѣ воїнству ко оружію, конницѣ же по странамъ статї, да бы акї ко бранї готовы бѣли. Но їндїанїнъ узрѣвъ подмѣнїе, оставя все воїнство, самъ едїнъ на конѣ, на немже сѣдѣше, къ нему поїде. Еже такожде і Александръ сотворїлъ, аще бы акї сунустанѣ, ілі акї другъ во стрѣшенїе і шелъ, ілі мужествомъ своїмъ, ілі вѣрностїю его будеть обнадеженъ. Сошедшімъ же їмъ, якоже отъ обоїхъ лицъ мощно бѣ разумѣти, дружескїмі сердцамі между себе бесѣ толмача глаголатї, сгда же прїведоша его, начатъ оуфїсѣ, і рече: Азъ їсїдохъ съ воїнствомъ къ тебѣ, яко да немедленно всю сілу царства моего отдамъ тебѣ, не ождая еже бы чресъ посланнїкї сакладъ вѣрностї далъ мї есї. Тѣмъже і себе самага і царство мое тебѣ вручаю, о немъже вѣмъ, яко радї славы воюешї: азъ же нїчего не боюся кромѣ беславїя.

*Радостенъ Александръ о тої їндїїскої простотѣ, і десную руку вмѣсто саклада вѣрностї даде ему і царство возвратїлъ ему. Пятдесятъ шестѣ слоновъ бѣли, їхъже Александру даровалъ, і множество скотовъ велїкаго возраста, бѣковъ трї тѣсящї, драгое въ тої странѣ сокровїще, къ тому бо царїе охоту їмѣють, Егда же вопрошаше сго Александръ, кого болше їмѣеть, земледѣлатель ілі воїновъ. Отвѣща, яко со

О о з

двома

двома царями брань їмамь, со абїасаромь і поромь, Того радї болше мнѣ нагобно їмѣмї воїновъ. Поръ богатїе бѣ владѣлецъ, оба же за рѣкою гѣдаспомь царствоваша, і кто бѣ протїву їмъ оружіе поднялъ, положи на мѣренїе воїнскаго щастїя їскусімї: даде ему властѣ Александръ, да бѣ пакї омѣсѣ царскїя клєїноты на себѣ носїлъ, їмя же чїну того, кое ї отецъ їмѣлъ, подданныє да бѣ ему далї, таксїлъ, якоже всякаго царя своего нарїцатї обѣкоша. Тѣмже чресъ трї днї угощая Александра, въ четвертїй день колъ много хлѣба і запасу на воїско ефестїону даде, показалъ: Слатїя вѣнцї ему і другамъ, паче того осмѣдєсятъ талантѣ денегъ сребреныхъ даровалъ, коея радї щедроты его Александръ радостенъ, і поднесеноє ему возвратїлъ, і тїсящу талантѣ отъ корбїстї, которую съ собою возїлъ дарова, паче же того, много сосудовъ слатыхъ і сребреныхъ ко учрежденїю потребныхъ, множество одѣянїя персїдского, трїдєсятъ коней отъ своєя конюшнї такъ наряжнхъ якоже самъ всѣдаше, прїсовокупїлъ къ тому. Но сїя щедрота Александрова, якоже їндїїскаго царя ко друголюбїю вѣрному наклонїла, тако друговъ его зѣло оскорбїла. І едїнь отъ нїхъ малєаргенъ прї банкетѣ бѣвъ шумєнъ, рече: поздравляю тебѣ Александре яко въ їндїї їзбобрѣлъ єсї достоїнаго тїсящї талантовъ. Царь же вспомнянулъ, колъ

несносна ему бѣше смертъ клѣтова , егоже за явѣкъ дерзостнѣи убѣлъ . тѣмже і удержася отъ гнѣва , токмо рече ; человекъ совѣстливѣи самъ себѣ мученіемъ і казнию бѣваетъ .

13. Во утрѣ прѣдоша послѣи къ нему отъ царя абѣасара , царство ему , якоже повелѣніе імѣлѣ , отбѣдающе , тѣмже вѣрности клятву между собою сотворѣвшѣ , возвратѣшася ко царю своему . Александръ же мняше , яко порѣ видѣ славу імені его , такожде сдася , послалъ къ нему клеохара , іже бы ему повѣстѣлъ , да бы данѣ прѣслалъ , і въ первѣхъ предѣлахъ царства своего Александра встрѣтилъ . Порѣ отвѣща : едіно отъ сіхъ сотворю , входящаго въ царство мое на рубѣжѣ встрѣчу , но во оружіи . Уже гѣдасѣ рѣку Александра прѣініи всеконечно умѣслѣлъ . егдаже ему барсента началніка бунту араховъ связана , і трѣдесѣтъ слоновъ купно плѣненѣхъ прѣведоша , помощь сѣло полесна на індіанъ бѣстѣ , которѣе паче въ тѣхъ скотахъ неже въ воінствѣ своемъ надежду полагаютъ . Такоже гамакса царіка едіноя частіи малѣя , семлѣ індіскіа , сверснѣка барсентова связавше прѣведоша . Тѣмже барсента ісмѣнника і того царіка за стражу отдавъ , а слоновъ таксілю вручивъ , къ рекѣ гѣдасѣ прѣіде . Тамо на другої странѣ порѣ въ снаряжѣ воінскомъ ожѣдасе , хотящѣ его преходу возбранітіи . Осмѣдесѣтъ слоновъ представѣлъ , велікаго возраста , паче того колесніцѣ

колесніцъ трїста, пѣхотѣ трїдесѣть тѣсящъ, между
 їмѣе бяху стрѣлцы съ лукамі, [якоже прежде рече-
 ся:] їмѣюще стрѣлы тажкі ко стрѣлянїю не полешнѣ.
 Самъ порѣ сѣгѣ на слонѣ высочайшемъ паче прочїихъ,
 стрѣлбу слатомъ і сребромъ украшенну їмѣя, тѣломъ
 і восрастомъ во удївленїе бѣ. равенъ сердцемъ сілѣ
 тѣла своего, наїпаче мудрѣ слїко можетъ іsobрѣстїся
 между онѣмъ простѣмъ народомъ. Но македонянь
 не токмо срѣнїе непрїятелское, но і велїчество рѣкї;
 юже преходїтї їмѣлї, устрашаше. Гїдаснѣ бо шїроною
 бѣ на четвїрї версты, нї вѣ коемъ мѣстѣ броду не
 їмѣя, акї море какое мняшесѣ бытї, і сїце шїрока сущї,
 еще же і сѣло бѣстра, мѣстамї воспящающїся течаше,
 подѣ водою каменїе, егда отбївашесѣ, на многїхъ
 мѣстахъ показоваше. Ужаснѣїшія їмъ мняхусѣ бытї,
 поля прї берегахъ, коней і воїновъ полны. Стояху бес-
 мѣрно превелїкїя скопѣ, яже скрежетомъ своїмъ нарочно
 раздраженѣмъ ужасающе ушеса напояху. Оттуду
 суностатѣ, оттюдуже рѣка, сердца весма надежныя,
 і весгѣ їскушенїя, боязнїю нечаянною устрашїлї. Ібо
 мнѣлї, яко плотовъ ко берегу прївестї, і безбоязненно
 прї немѣ статї не могли. Бяху же островѣ густѣя вѣ
 полу рѣкѣ. кѣ нїмъ же їндїане і македоняне, стрѣлбу
 на главѣ держаще, временемъ преплываху, тамо бранѣ
 между собою. аще і малую обаче творїлї: оба два царїс
 малѣмъ убыткомъ, о счастїї вѣ предѣ їдущемъ надежду
 себѣ

себѣ полагаша. Но въ обоѣ македонскомъ два благороднѣя юношѣ упрямостію і дерзостію преславны, лѣсимахъ і нѣканорѣ всякую погѣбель нѣвочю себѣ почташа. Якоже і тогда їхъ предводѣтелствомъ, избраннѣя юношѣ токмо копѣ взяше, къ тому же острову приплыша: гдѣ уже много індіанъ, їхже, храбрѣмъ сердцемъ паче неже оружіемъ многѣхъ убѣлі. І могли бы съ великою славою возвратитися во обоѣ, аще бы благополучная упрямость не возхитѣла їхъ чрезъ мѣру. Понѣже егда надходящѣхъ індіанъ съ гордостію і уничиженіемъ ожѣдали, окружиша ихъ мѣі, іже отаі нѣркомъ приплыша; і ісгалече оружіе влѣкуще побѣша. [македоняны] которѣе же отъ супостата возмогли уиіти мѣхъ, ілі вода похитѣла ілі крушѣны помонілі. Сѣя бѣтва велию надежду пору сотворѣла. Ібо вся творѣмая со брега вѣдѣль. Александрѣ же не зная весма что творѣті, сѣцевую обаче хитрость употребѣль на прелщеніе супостату. Бѣше на рѣкѣ островъ паче прочѣхъ великъ, іже зарастѣ лѣсомъ, ко утаенію засады поимребенъ, къ сему же ровъ вглубокіі не далече отъ брега съ македонскія странѣ, которѣй ровъ не токмо пѣхому, но і коннѣцу могъ укрыти въ себѣ. Тѣмъже да бы отъ сего промысла отвраѣлъ очеса супостатскія, повелѣ птоломеею со всѣми полками конными вѣдѣти далече отъ того острова, і оттуду індовъ гласомъ і шумомъ устрашати, акі бы рѣку хотѣще прѣити, что птоломей егда чрезъ многі

дні творїлѣ, кѣ сему прїведе пора, яко весѣ обошѣ на ту страну протїву ему обрѣлѣ і поставїлѣ. тѣмже на тої островѣ супостатѣ уже не смотрїлѣ. Александрѣ на другої странѣ шатерѣ свої поставїтї, і гвардії своєї, которїе всегда прї немѣ былї тамо стоятї повелѣ, і всякое чїна своего царскаго украшенїе очесамѣ індіїскїмѣ показоватї. Амталя же равнаго себѣ очесамї і тѣломѣ, аще і не совершенно во одеждѣ царскїя облече. да бы всегдашнее его прїбїтство показовало, о переправѣ нїчого не помышлятї їмѣ. Сїе намѣренїе і хїпростѣ вѣ первїхѣ начатѣ не погода расорятї, но вскорѣ потомѣ і помощї подала, егда і убыткї кѣ доброму окончанїю прївела fortuna. їмѣлѣ уже [царѣ] суды отѣ брега оппустїтї ко острову намѣренному. яко же речеся, отвратїлѣ непрїятеля понїже, гдѣ птоломеї на брегу стояше, тогда такѣ велїкї дождѣ їлїяся, яко егда і подѣ кровлею мощно его претерпїтї, таковая мятелїца наїде на воїновѣ, яко сѣ судовѣ і плотовѣ убїгоша, смятенїя же того не даде шумѣ водянїї услїшатї супостату. Потомѣ вскорѣ престалѣ дождѣ: но толїко мрачнї облака былї, яко свѣтѣ помрачїлї, і егда моглї распознатї другѣ друга между собою глаголюще: Та мрачная ноцѣ устрашїла бы і їнаго, еже лї бы чресѣ рѣку незнаємую случїлося кому переправлятїся, гдѣ мнїтїся на
томѣ

томъ берегу супостатъ ожідалъ, на которомъ слѣпныя і погібельныя съ прістрашіемъ хотѣли славы іскати. Но Александръ въ той мракъ, іже прочіхъ устрашаше, дѣлу своему надеженъ, даде прізнакъ да всі съ молчаніемъ внідутъ въ суды і на плоты, самъ первыи поплыве, а на другої странѣ рѣкѣ нѣ кого не было. ібо поръ птоломеа токмо оберегался. тѣмже всі сдраво і цѣло преплыша, едіно токмо судно о камень розбілося. Александръ же воінамъ оружіе всягнѣ і кобрані ітнѣ повелѣ.

14. Уже полкі вооруженныя самъ Александръ поведе; тогда пору возвѣстїша, і яко берегъ, оружїя і воінства наполненъ, і послѣднїя уже весма погібель прїспѣвають. Поръ же съначала человѣческаго разума прелестїю обнадеженъ, чаялъ, яко абѣсаръ по уговору на помощь ему ідетъ. Но егда токмо свѣтъ болшіи супостата открьлъ, тогда поръ сто четверныхъ колесницъ, і чѣтыре тѣсящы конницы напредъ поставилъ. полководца съ нѣмѣ брата своего гагеса послалъ, вся сіла і надежда бѣ въ колесницахъ, которыѣ по шестї воіновъ на себѣ веслѣ, двоїхъ со щїтамі, двоїхъ стрѣльцовъ по обоїмъ странамъ поставленныхъ, прочїи же вошницы і тѣ вооруженны. ібо егда прїлучїтся въ блїсостї, оставше коней, копїамї бої чїнілі. Но въ той день сіе егда что помощи подало. Понеже [якоже предречєся] дождь превелїкїи, і егда когда тако

сїлнїй їзайся, слїскї поля ї квїсгї непрєбнї, сотворїлї колєснїцї тяжкї, їхжє єгва конї моглї двїгнути сь мїста, вь блатяхь ї рвїнахь увязше стоялї. Протївнїмь образь Александрь охотнїя ї легкїя полкї послааль. Агаряне вь первїхь ї дахї напagoша на їндїань. По томь пердїкку сь коннїцєю на правое крьло непрїятелское напустилї. Ї уже оть всїхь странь брань началась, єгда вознїцї ту послїднєю помощь зряще, конямь брозды опустиша, ї вь самую пєсма погїбєлї вбїжалї, єже обоїмь странамь сїло бї вредно. Понєже пїхоту македонскую сь начала колєснїцї ї воїнї на нїхь сїдгящїя побїждаалї, но ї самїя такожде колєснїцї по слїскїмь мїстамь бїгуще, ї путь мїнующе вознїцї ї їндїань нїзвергалї. Прочїхь конї успрашенїє, не токмо вь пропасти ї рвї но ї вь рїку колєснїцї вметалї. Не многї оть нїхь убїжалї кв пору, которїї храбро отпорь чїнїлї. Онї же усрївавь яко колєснїцї безь управїтелеї вєсгї по полямь шатаються, блїжнїмь другамь расгадає слоновь, по нїхь пїхоту ї стрїлцовь обїкнїхь вь кїмвалї бряцанї послааль, їндїанє бовмїсто трубь употребляють їхь, звукь же слонамь добрї прїобїкновень нїкого смятенїя ї спраху не творїлї. Несоша же предь пїхотою їгола геркулєса, которїї бїлї воїнству возбужденїемь прєвелїкїмь. А которїє бї оставїлї єго, пїхь за їзмїннїковь прїчїталї, ї смертнєю казнїю онїхь

вибихъ вершлі, еже лі бы съ бою не ізнеслі его. Сіе
зної страхъ отъ непріятели воспріятли, въ збѣрностѣ
і честѣ претворлі.

Македоняне же не токмо на слонѣ, но і на царя Пора
воарѣвші, не много воспятішася. Ібо скопѣ расца-
вленніа между вооруженніми, акі бы башні нѣкіа
мняхуся быті. А самъ порѣбѣ болшіи возраста і величе-
ства человекескаго. къ сему же і слонѣ, на немже сѣд-
ше вышотою і дебелостію превосхождаше прочіхъ.
Сіа вся Александръ устрѣвъ, войско же і царя расцудівъ
себѣ рече: Нынѣ сердцу моему конечную гібель віжду,
со скопамі бо і храбрими мужамі естѣ дѣло. Тѣмже
сря на ценона, рече: Егда азъ со птоломеомъ, пердѣккою
і ефестіономъ на лѣвое крѣло непріятелское ударю,
і увідіші мя уже жестоку бранѣ творяща, тѣ на пра-
вое крѣло нашедѣ, мятущіхся устрашаі. А вы антїгонс,
Леонате і тавронс. на тѣхъ іже во фронтѣ стоятѣ, прї-
лѣжно ополчітеся, копїа нашї долгиа і крѣпкіа нї на что
їно потребніи могутѣ быті, якоже на скоповѣ і управі-
телеі їхъ, мещіте їхъ по землі, і слоновѣ прободаіте.
Не надежну сію їмѣютѣ помощѣ, своїмъ сіи паче вредітѣ
скопѣ. Ібо егда ему велятѣ, то на непріятели бѣжитѣ
егда же устрашітеся, своїхъ паче повреждаєтѣ. Сїа
ірекѣ, первѣи скочїлѣ на конѣ. Іуже храбро борящеся
съ супосипатомѣ. Егда ценонѣ по прїказу царевому
на правое набѣжалѣ крѣло, пѣхота на самое чело

індійського воїска купно ополчилася яростно. Но порь абіе немедля, куда обрaтїлася коннїца, тудa слонамь повелѣ їмтї. Скоты же тѣ тяжелы суще їедва двїжущеся, не моглї ко скоростї конскої сравнятїся. нїже стрѣль употреблятї. Ібо прежде подобаше лукъ оземлю оперетї, потомь долгїмї ї тяжкїмї стрѣламї стрѣлятї; а вѣто время сколска ї болотна земля была, ї не дала їмъ скоро обрaщатїся, того радї предвуспївающе їхъ македоняне убїваху. Тѣмже ї царскаго повелѣнїя уже неслушающе: [что егда не всегда случается, егда мятущымся жесточеае страхъ, неже полководецъ начнетъ повелѣватї;] толїко бяху полководцевъ, слїко полковъ рыскаху. їнїя повелѣваху собїратї воїско, прочїї же расгѣлятї, нѣкїя же статї, cosадї супостата заїтї; нїчто кь гѣлу достоїнаго бїшї не совѣтоваша. Обаче порь со не многїмї, которїе славу не страхъ предъ очесамї їмѣша, распоченнїя собїраше, ї на супостата поїде, слонамь предъ своїмъ полкомъ повелѣвая їмтї. Тамо велїкъ страхъ македонянамъ скоты тѣ сотворїша, неслыханныї же нїкогда скрежетъ не токмо коней отъ всякїя прїчїны боящїхся, но ї воїновъ простїхъ ужасїль, ї уже помышляху бѣжатї, їже прежде бївшие побѣдїтелмї. Тѣмъ временемъ Александръ агрїанъ ї ераковъ легко вооруженныхъ, нашествїемъ лутїхъ, ї наездомъ неже совокупною бранїю на тѣ скоты напустїль, которїе

бесчїсленное множество стрѣлъ на нїхъ і на їхъ управітелеї пустїша. пѣхота такожде на уstraшеннїхъ бодрственнo ополчїлася. Но нѣцїи дерзновеннo слоновъ прободалї, і уязвїше онїхъ, паче на ся расгражїша. Тѣмже отъ нїхъ попїраемь, прочїимъ да бы опасно нашествїе творїлї, образцомъ бѣлї. Паче всего прїчина ужасна бѣла, егда носомъ со оружіемъ і воїновъ похїщающе, управітелемъ своїмъ на себѣ сѣд҃ящїмъ слонь подавалї. тѣмже сумнїтелна бѣ сїя брань, егда временемъ слонь гонїлї і убївалї, временемъ предъ нїмї убѣгалї і много дня тѣмъ упрасгнїлї, донелѣже [македонцї] сѣкїрь всявше: [їхже помолці радї уготоваша] ногї начаша слонамъ подсѣкатї. Копїдамї наріцають мечї, мало накрївлень, косамъ подобнь, тѣмї носы слонамъ отсѣкалї. і не токмо боящєся смертї, но і погїбающе нїчего къ побѣдѣ не оставялї. Прочєе слонь отъ язвѣ утомленнь, своїхъ убївалї, і которїя управлялї їхъ, нїсвергше їхъ съ себе, ногамї попїралї. Сїце акї скотовъ даже са воїско порово гналї. Поръ же отъ многїхъ оставленъ, броню прежде уготованную начатъ [на тѣхъ которїя его окружїлї,] метатї со слона своего, і егда многїхъ уязвлї ісгалече, і самага такожде на верху сѣд҃яща отвсюду не мїноваху. Уже девятъ язвѣ вѣ плечахъ і грудяхъ імѣлъ. Кровї же много егда їстече, оружіе рукамі ослабленнїмї паче опускаше, неже меташе. Но і слонъ посвяреннїи еще

не уязвленъ многія шеренгі размѣщавъ, даже управитель
его укрѣвъ, яко царь руцѣ опустивъ, оружія не держа-
ше едва живъ, ісведе слона, і повелѣ ему уходити, егоже
Александръ во слѣдъ гоняше. Но конь [Александровъ]
отъ многѣхъ язвъ ослабѣвъ къ землі прїпаде, паче Але-
ксандра ссажая, неже нїзвергая, тѣмже донелѣже всѣде
на новаго, мало умедлѣвъ отъ гоненія. Обаче послалъ
за нїмъ вскорѣ брата царя індійскаго таксіля, прося
его, да сдася ему, гнѣву же побѣдителева на себе
да не возбуждаєть большаго. Но порбаще уже і бесцѣленъ
едва не безъ крове, обаче познавъ его по гласу, мало
укрѣпився, рече: знаю азъ таксілова брата, царству
моему ізмѣнника, і копїе, еже послѣднєе уже отъ рукъ
своїхъ не іспустилъ, вергнувъ нанъ, і груди на сквозъ
прободє ему, то послѣднєе дѣло храбрості своея пока-
завъ, вскорѣ началъ уходити. Но слонъ многімі ранами
бѣствъ утомленъ, того радї порѣ престалъ уходити,
пѣхому супротиво находящему супостату поставивъ.
Александръ же уже достїже его, і відя упрямыство
порово, повелѣ да нікого упрямого не пощадятъ.
тѣмже і на пѣхому і на самаго царя стрѣлы іспу-
стїша, імїже прєсодлѣвъ, началъ со слона къ землі
наклонятїся. Індіанїнъ же іже слона управляше,
мняцѣ яко хоцєть слѣстї, повелѣ по обїкновенїю
слону на колѣна прїпасїти, которїи єгда прїпаде,
тоже і прочїі сотворїша, ібо сїє бяху научєны.

Сія прїчина і пора і прочїїхъ предаде.

Царь же повелѣ одежду съ него совлещї, мнящѣ яко убїтѣ, і егда же хотѣша броню воїнскую і одежду совлещї, абїе слонѣ нача защїщати господїна своего, і находящїхъ бїяше, самого же пора погнати, і на себе посадїти хотѣлъ. Того радї метяху на него копїямї, і прободше сняша, і на колесницю его положїша. Усрѣвъ же александрѣ сго отверзающаго очї, не ненавїстїю но мїлосердїемъ возбужденъ, рече: кое бесумїе прїнудїло тя бранї творїти со мною, моїхъ дѣїствѣ знающаго славу егда і такїлъ сдвася, мїлостї моея бысть тебѣ їзвѣстнѣмъ прїкладомъ, і образомъ. Порѣ же отвѣща. Понеже вопрошашї мя, шого радї свободно [якоже вопрошалъ есї] отвѣтѣ дамъ; нї кого сїлнѣшаго паче себе нечаяхъ быти, їбо мою сїлу знахъ, твоїхъ же сїлѣ еще неїзкусїхъ; сїлнѣшаго же тебе суща конецъ воїны показалъ. но і сїце не мало благополученъ есмъ, їбо вторїї есмъ по тебѣ. І пакї вопрошенъ, что бы їмѣлъ съ нїмъ побѣдїтель творїти, отвѣщаль: то сотворїшї, что нынѣшнїї день будетъ тебѣ совѣтовати, вонѣже їскусїлъ есї, како непостоянно естѣ счастье.

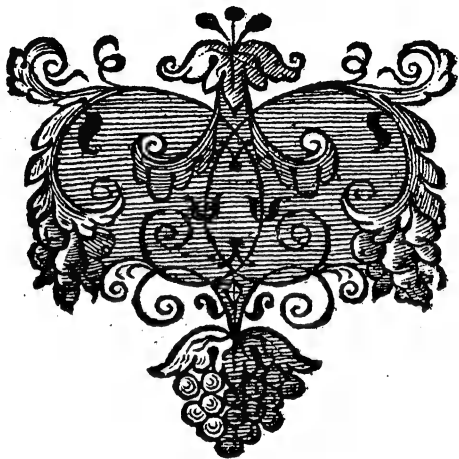
Болше сїмъ увѣщанїемъ, неже аще бы о здравїе просїлъ порѣ, мїлостѣ їзобрѣте. їбо Александрѣ відя храброе того сердце, нїже мало устрашенно, нїже сїцевымъ злополучїемъ преодолѣнно, не токмо мїлосердїе,

но і чеснѣ велью явилъ ему . і о немощномъ такъ їмѣль
попеченїе , акї бы за него воїну точїль.

Сдраваго же , паче всѣхъ чаянїя , вмѣсто друга
между прочїихъ прїяль . і вкорѣ болшес царство ,
неже прежде їмѣль , дарова ему .

Воїстїнну Александръ нїчто ввсебѣ їмѣль состоя-
телнѣ , якоже славу і милость . Обаче наженѣ
славу отъ супостата , неже отъ своїхъ быти расу-
мѣль , їбо сїце мняше , яко домашнїя велїчество .

єго разорїтї моглї , тоже яснѣшо
могло быти , аще бы
сїлнѣшїхъ себе
побѣдїль .

К В І Н Т А к у р ц і а .

К Н І Г А Д Е В Я Т А Я .

С О Б Р А Н І Е В Е Щ Е І К Р А Т К О Е .

1. Побѣдѣвъ пора Александръ, вніде во Індію, разніа народы і грады їхже нравы описашася; во областѣ взялъ.
2. Егда возхотѣвъ ітти, къ народамъ нарицаемымъ гангарѣды і фарразы, воіновъ свѣхъ утомленыхъ, і во брані унывающихъ, велѣмъ моленіемъ увѣщавасть къ состоянію.
3. Цень іменемъ отъ всего воінства Александру отъвѣщавасть, і вскорѣ потомъ існемогші умре.
4. Народа собѣскаго і прочіхъ побѣдѣвъ, [Александръ] вніде въ царство оксідраковъ, і малловъ. увѣщавъ же воіновъ, варваровъ разгналъ, і градъ їхъ облегъ, волхва іменемъ демофонта укоріа.
5. Александръ скоѣвъ со стѣны во градъ оксідраковъ, сѣло стался уязвленъ, і храбрія нѣкіа полководцы убиты, градъ же вскорѣ взялъ і са себе і са своїхъ отмщеніе творіа.
6. Другі умоляютъ его, да своему здравію і общему дастъ покоі. Къ нѣмъ же благоразумно отвѣщавъ, яко въ намѣреніі своемъ стоіа, еже бы ему упокоіаі свѣа.
7. Описаніе бунту нѣкоторыхъ грековъ бывшихъ въ странѣ бактріанскоі. егда Александръ індіскіхъ пословъ учреждаше, между гірратомъ і діоксіпомъ воста распря, которіе не равнымъ оружіемъ едіноборно бранѣ творятъ. вскорѣ потомъ діоксіпъ отънедруговъ своихъ порокомъ бесмѣрно раздраженъ, самъ себе смерті предаде.
8. Всявъ [царѣ] отъ пословъ індіскіхъ дары: сабраковъ, мусікановъ і прочіа народы во областѣ мечемъ емлетъ. Птоломеі егда бысть уязвленъ оружіемъ яда ісполненнымъ, быліемъ ісцѣлялъ, котораго цвѣа Александръ во снѣ відѣа.
9. Желаніемъ відѣаі океанъ море прѣнужденъ, но не бесъгібелі отъ корабелніковъ не іскусныхъ, обаче намѣреніе свое ісполніа.

10. Омь окіана возвращается, въ царства, аравітское, гедроскоцкое, індійское, гдѣ гладомъ і моромъ воінство его погібаєть. Потомъ пакі свобождаєтьсѣ омь того. омь туду встають піршества іслішня пѣянства, обяженія, тогда і аспасть восвода по повелѣнію цареву смерті предаєтьсѣ.

11. **А**лександръ же бѣвъ радостенъ омь толіко велікія і славныя побѣды, которою востокъ солнечныі отворенъ бѣсть ему. [якоже онъ мняше.] Солнцу жертву прінесе. По томъ же воіновъ своїхъ умоляя, да бѣ охотнѣе по томъ бѣлі, рече: Коліко індіане сілѣ і крѣпостей імѣлі, сею побѣдою есе сокрушілі есте. Царство а може ідете, дагять вамъ богатія корысті, тамо бо сѣло преславны сокровища. оттолѣ уже персідскія корысті нѣ вочто бугуть, драгоцѣннымъ каменіємъ, бісерамі, слатомъ, костію слоновою, всю македонію і грецію, не токмо домѣ ваша наполніте. Савідлівое воінство кѣ денгамъ і славѣ, такоже яко і обѣщаніе его нікогда їхъ не обманѣвало, ко всякому гѣлу обѣщаваются бѣті готовѣ. Царѣ же сѣ доброю надеждою отпустѣвъ їхъ, повелѣ уготовляті караблецы, да бѣ всю азію обшедѣ конєцѣ семлі і море посѣтілѣ. Лѣсѣ велікѣ бѣлѣ на горахъ бліскіхъ, і древа на немъ ко строєнію караблецевъ потребны, тамо бесмѣрнаго велічества змієвъ вѣдѣлі. і ріноцеры свѣрі індѣ сѣло рѣдкіє, на тѣхъ же горахъ бѣлі. [Сіцевое імя тѣмъ свѣрямъ грекі дагоша, но іныя народѣ інако їхъ нарицають.]
убо

Убо царь Александръ по обоимъ странамъ гідаспы рѣки два грады создалъ прі берегахъ, полководцемъ же своимъ всякому отъ нихъ вѣнецъ славы і тысящу червонныхъ даровалъ, прочіимъ по офіціи своєї, а иныхъ сря на заслугі дарамі пожаловалъ.

Абісаръ [іже прежде, неже брань съ царемъ поромъ была] пріслалъ ко Александру пословъ, іо подданствѣ своемъ пакі другихъ пославъ, которые предложілі яко царь нашъ готовъ естъ повелѣніе твое всякое ісполнати. Токмо молю, да бы самъ своєю персоною не былъ прінужденъ къ подданству: ібо нїже бесъ государства жїті, нїже акі плѣнникъ господствовать хоцетъ. Александръ повелѣ ему восвѣстити, аще ему пріскорбно естъ посѣтити мя, то ашъ самъ къ нему прїиду. Ошуду гідаспу рѣку прешедъ, і пора побѣдѣвъ, во внутреннїя індіискїя страны поїде. І въ первыхъ пошелъ чресъ лѣсы превелікія, конца не імѣющїя, превисокісло въ нихъ дресеса былі, іхже вѣтви акі колоды нѣкія лежалі на землі, ошуду пакі въ верхъ воссталі. яже не акі вѣтви но акі новое древо растущес мняшеся быті.

Восдухъ велмі сгравї, ібо отъ жара солнечного стѣнь покрываше, воды ісобіланьїя ісб істочниковъ текуть. Обаче і тамо премногое множество смѣсв было, чешую акі злато на себѣ сіяющую імѣющїхъ. Толъ же люты онїе смїі, яко по угрѣсенїі абіе чловѣкъ уміраше,

донелѣже показаша жїтелї отъ того яда лекарствѣ. Отшуду пустынямі прїде кѣрѣкѣ гїдраоту, надѣ нею же бѣше лѣсѣ, древа вѣ немѣ растяху нї гдѣ невіданї. павліновѣ дїкїхъ многое множество вѣ немѣ бѣло. отъ того мѣста обосомѣ поїде, і градѣ не далече стоящїї обстояніемѣ всялѣ, і данѣ на нїхъ наложїлѣ. Потомѣ прїде кѣ столїцѣ тоя странѣ, яже не токмо стѣнамі, но і есеромѣ бѣла укрѣплена. Індїане же колеснїцѣ своя перевазавше купно, сѣдѣюще на нїхъ пропїву на бої їсѣдоша, їнїе отъ нїхъ їмѣлї саїдакї, їнїе копїя, прочїї же сѣкїры. і егда нужда бѣ своїмѣ помощѣ податї, тогда вскорѣ сѣ колеснїцѣ на колеснїцу прескакаша. Не обыкновеннїї убо тої промыслѣ военнїї, сѣ начала македонїанѣ не много поустрашїлѣ, їбо їсдалече уявлялї їхъ, но потомѣ не разумнїмѣ воїнствомѣ возгордѣвшесѣ, по обоїмѣ странамѣ колеснїцамї [царя] окружїлї, і суностама убївалї.

Александрѣ же повелѣ вервїе пресѣкатї, їмѣже колеснїцѣ связанї бяху, да бѣ сїце удобѣе всякую возмоглї окружїтї. Прочес осмѣ сотѣ їндїїцовѣ убїша, а оставшїїсѣ во градѣ убїжалї.

Во утрїсѣ лѣснїцѣ отъсюду прїставївше, стѣнѣнѣ взяша, не мносї скоростї радї уїдоша : которїя усрѣвшесѣ градѣ вятмїї, есеро преплыша, і блїжнїя городкї устрашїлї, сказавше, яко воїско непреодолѣнно, і конечно отъ боговѣ самїхъ прїде.

Алексан-

Александръ же пердѣлку съ легковооруженнѣми полками расоряти оную страну послалъ, а евменію частѣ воіска вручилъ, дабы онъ индіанъ къ подданству склонилъ. Самъ же съ прочіи къ нѣкому граду крѣпкому, въ него же ісѣ инѣхъ городовъ жителі убожалі, поіде.

Граждане же послаша къ царю моліти его, но обаче ко брані уготовляхуся. Ібо смятеніе между простѣми народомъ воспа, і совѣтъ разнѣи сотворіло. Іные бо терпѣиі все хотѣша кромѣ подданства. прочіи же на сілу свою надежды не полагалі.

Но егда въ простомъ народѣ сего не бысть совѣта; которые о подданствѣ помышлялі, тѣ граду Александру отворілі. Онъ же аще бы і моглъ противноі странѣ гнѣвъ своі ісѣявити і отпущеніе совершити, обаче отпустилъ всѣмъ вѣну, сакладъ вѣрности всявъ, поіде отпугу къ бліжнему граду съ воіскѣмъ.

Ідоша же предъ воіскѣмъ Александровѣмъ тѣ граждане, іхже со стѣнъ усрѣвше, акі едіноплеменнѣхъ своіхъ, на разговоръ къ себѣ прігласіша. Оні же мѣлостъ цареву купно же і сілу імъ объявѣвше, къ подданству пріклоніша іхъ, і прочія грады таковѣмъ образомъ въ подданство покорілъ.

Отпугу прііде въ царство софіта. Тоі народъ [не якоже варварі тѣхъ странъ] мудростію превосходятъ, і добронравіемъ первіи. Дѣтямъ не какъ родітелі хотѣмъ воспѣваніе дають, но порассмотренію іхъ

їхъ, їмже врученї сумѣ. Аще которїхъ увїдять лѣнївыхъ, їлі бездѣльныхъ і скорбныхъ, какїмї удесѣвелятъ убїватї і не воспїтоватї таковихъ. Бракъ чїнятъ не на порогу і благородїе сряще, но на красоту і благолѣпіе тѣла, їбо таковыхъ же і дѣтей своїхъ чають бытї. Градъ того народа, егоже Александръ obleже, самъ софїтъ вѣ то время управляше, ївѣ немѣ жївѣше. Саклуженнї бяху врата, по стѣнамъ і башнямъ нї сдїнаго воїна не вїдѣша: і вѣ сумнѣнїї бяху македонѣне. аще їсбѣжалї граждѣне, їлі осады радї прїтаїлїся. Тѣмъ временемъ самъ царь їндїецъ врата отверсѣ со двѣма сїнамі: вѣ возрастѣ уже сущїмї, ко Александру їсѣ града їсѣде, сѣло паче всѣхъ варваръ вѣсокъ возрастомъ. одежа бѣ на немъ їсѣ багрянїцы слатомъ тканныя, длїною до лодыжекъ, башмакї слатїя, драгїмъ каменїемъ унїсанї, рамена і локтї бїсерамї украшеннї. во ушесахъ сѣло прекрасное і драгоцѣнное каменїе вѣсѣло, простиѣ їмѣше вѣ рукахъ, каменемъ бїрюсою усаженну, которую поднесѣ Александру, і прївѣтствовалъ, да сграво прїиметъ. себе же і чады своихъ і народъ вѣ подданство ему предаде.

Вѣ тої странїцї їсряднї къ ловїтвѣ свѣрїної, сказують о нїхъ, сгда де увїдять свѣрїя, нї когда не лають, на лвовъ нїпаче жестокї. Їхже сїлу хотѣющѣ софїтъ Александру показатї, превелїка сдїнаго лва повелѣ прївести, і чети-

і чотырехъ псовъ на него пустѣль, которіе скоро нападоша на него. Ловець же сря; колъ сілны псы, единаго отъ нѣхъ за ногу со лва повлече, но нѣ коімъ подобіємъ можаше его отторгнути, отсѣче ему ногу, но і сѣмъ нічто успѣлъ, пакі другую отсѣче, но і потомъ песъ не отступѣлъ, того ради оружіемъ убіенъ бывъ, субы своя во лвъ ісгбыха лучше похотѣлъ оставити. Тако жестокою охоту къ ловѣтвѣ прірода даде тѣмъ псамъ, якоже о томъ пішутъ. [Азъ воістїнну въ лѣтописанїї семъ моемъ болше пішу, неже вѣрю, і свѣдѣтельствовамі о томъ не дерсаю въ чемъ сумнѣваюся, оставити же еже чїпахъ нѣсть достоїно.] Тѣмже [Александръ] оставѣвъ софїта въ царствѣ его, поїде къ рѣкѣ гіспаду, со ефесїономъ соединѣвся, іже въ разнѣхъ мѣстахъ градовъ доставаше.

Блїжняго народа бѣ царь Фегель, которїи подданнымъ своимъ землю управляти по обыкновенїю повелѣвъ. Самъ алесандра съ дарамї стрѣтилъ, отдався ему въ подданство, і тамо два днї у него пребывъ.

2: Царь Александръ въ третїи день чресъ рѣку не токмо шїрокую но ікаменїи наполненную восхотѣ прейти. Тѣмже вопрошая о дѣлахъ нужднѣхъ фегеля, увѣстїлся отъ него, что путь предвїдуцїи будетъ ему чресъ велїкія пустынїи днѣи одїннатцатѣ.

Потомъ рѣка гангесъ, въ тої странѣ индійскої паче всѣхъ болшая. са рѣкою же два народы поселены, гангариды, і фарпасы. Царь же ихъ іменемъ аграмъ, тої двадесять тысячей конницы, і двѣсти тысячей пѣхоты імѣя, веселѣ пунѣ сасѣлъ, къ сему же імѣю четверныхъ колесницъ двѣ тысячи, слоновъ три тысячи, страхъ превелиї воїнскіи. Александръ же тому всему не ятъ вѣры. Того радї пора царя впросилъ. [ібо прїнемъ бѣ,] тако ли естъ; онъ же отвѣща, сіла народа того і государства воіспїнну такова, якоже фегелъ рече: Но царь не токмо человекъ простъ, но і сѣло мѣлкїя фамілії, отца імѣлъ стрїгача, которїи егда могли пїматїся ремесломъ своимъ погенно, но царїца [того време] красотї радї любляше его, тѣмъ же царя своего ісмѣною убїла. А сего вмѣсто защїтнїка і заступнїка прїяла. Потомъ насїлно царствомъ овладѣлъ. царевичевъ же смертї предаде; а съ нею до сего дне жїлъ. въ малої сѣло у своихъ естъ честї, отческому чїну і величеству подобенъ. Сїе порово ісвѣщенїе многїхъ Александру печалї умножїло. о непрїятелѣ бо і слонахъ нїчто помѣшляше, но положенїе мѣстъ і превелїкїя рѣкї его устрашїлї. мняшеся бо ему сѣло сѣло неудобно, еже гонятї і іскаятї людєї, ихъ же прїрода въ послѣднїя предѣлы свѣта загнала. Желанїе же славы і честї, нїчто далекаго і беспутнаго бїтї показовала. Іногда такожде сумнѣвашеся, помѣшляя, аще македоняне толїко странъ прешедше.

прешедше. во бранехъ і обосѣ состарѣвшеся, чресъ рѣкѣ і чресъ толь много отъ пріроды предстоящихъ бѣдствъ, вослѣдъ мене їмѣти не восхотѣхъ. Многосѣобѣлство корыстѣи їмѣють і отягощены їмѣ, пріобрѣтенныхъ употребляти, неже пріобрѣтающе їскашѣ похотѣхъ і труждашѣся. Къ сему же не толѣко намѣреніе воїнство їмѣхъ, еліко азъ. Моє желаніе всѣмъ свѣтомъ овладѣти, азъ же еще акі въ преддверїи дѣлъ моїхъ стюю. воїны трудамѣ утомлены, какія нѣбудъ корыстѣи, по окончанїи погібелѣ не восхотѣли бы въ радостѣи употребити. Сїцевѣя мѣслѣ їмѣхъ [Александръ] обаче желаніе преодолѣло разума, воїнство бо къ себѣ прїгласѣвъ сїце къ нѣмъ рече.

Нѣстѣ мнѣ тайно воїні мої, колѣ много въ сїя днѣ їндїане нарочно возвѣщали, еже бы васъ устрашити могли. Но вы лжѣства ихъ їскусѣсте уже. Тако персяне страшныхъ бѣдствъ множество предлагали, о тѣснотахъ кїлїкїїскїхъ, о поляхъ месопотамскїхъ, о тїгрѣ і свѣратѣ рѣкахъ, отъ нїхъ едіну бродомъ, другую мостъ построївше преїдохомъ, нїкогда вѣдомость якоже подобаєтъ совершенныхъ правды не їмѣхъ, что їзвѣщаетъ, то болшая єстѣ ложь, неже їстинна, якоже ї наша слава яже єстѣ утвержденна: обаче болше їмѣхъ їменї между челоувѣкѣи, нежелї какъ єстѣ сама въ себѣ. Прежде малаго временї кто о слонахъ, [которыє акі башнѣ мняхуся быти,] кто о гїдаспѣ рѣкѣ,

і о прочііхъ прічінахъ вѣ сказаніі а не во істиннѣ бес-
мѣрно велікіхъ, аще і помисліті моглъ бы. Воіспі-
нну уже давно іsb асіі уѣбжалі быхомъ, аще бы насъ
фабулы возмогли преодолѣти. Вѣрїте лї о слонахъ,
яко стада іхъ, глаголютъ бытіі болшіі домашніі
скотїны. Свѣрѣ мої естѣ рѣдокъ, ко уловленію прї-
туденъ, а ко укрощенію наїначе. Таяжъ ложъ ізчисля-
ше вамъ пѣхому і коннїцу. Аще о рѣкѣ гѣло, то коль
естѣ шїрѣ, толь тїше течетъ, ібо вѣ тѣсныхъ бы-
стра, вѣ пространныхъ же легко текущая бываєтѣ.
Къ сему же на берегу вся погїбєлѣ, гдѣ супостатѣ вѣ
судахъ пловущїхъ ожїдаєтѣ. Сїце какую нїбуди рѣку
преходїшъ, равна будєтѣ погїбєлѣ, егда ко берегу
прїблїжїшїся. но да будєтѣ сїє істинною что онї гла-
голютъ. Аsb вопрошаю, велїчество лї слоновъ, ілі
множество воїска устрашаєтѣ васъ, о слонахъ недав-
ныї імѣємъ образєцъ, како лютѣе на своїхъ нежелї на
насъ ожесточахуся, егда мы толь велїкія тѣлєса сѣ-
кїрамї пресѣкахомъ, і копїямї прободахомъ, і что
естѣ яко толїкое множество іхъ, слїко порѣ імѣлѣ,
аще і трї тѣсящы, едїнаго бо, ілі другаго уязвївше,
всї уходятъ, якоже вїдѣхомъ. Не многїмї якоже по-
добаєтѣ управлятіі не могутъ, егда же толїко тѣся-
щєї іхъ будєтѣ, самї отъ нїхъ попіраємї будутъ.
ібо нїже стоятї, нїже уходїтіі превелїкія онѣє тѣлєса
возмогутъ. Аsb сїхъ свѣрїї нї во что себѣ імѣхъ, аще

і многі бѣли у мене, обаче ко брані не представіхъ, іс-
вѣстенъ бѣвъ, яко паче своїмъ а не супостату вредятъ.

Но мнімѣся, яко велѣчество воіска пѣшого і кон-
наго устрашаєтъ васъ, ібо обыкостє токмо съ ма-
лымъ воіскомъ бранѣ імѣті, нынѣ же вамъ пріспѣ съ
бєсгѣлнымъ і бєспроінымъ велѣчествомъ воіска, гдѣло
чїніті. Но свѣдѣтель єстѣ непреодолѣннымъ мѣс-
донянамъ прошѣво велікіхъ воіскъ, гранікъ рѣка, і кілі-
кія кровію персїдскою облїянная, і арбелля, єї же про-
страннїя поля покрыхомъ костмі побѣжденнаго воіска.

Не вскорѣ полкі супостатскїя начастє ісчїтатї,
єгда побѣдївшє Асію въ пустынїю претворїстє. тогда
о множествѣ намъ глаголатї подобашє, єгда чрезъ
море гелеспонтское преходїхомъ. а нынѣ во слѣдъ
нашъ їдутъ агаряне, бактрїанскїя помощї імѣемъ.
Дахї і согдїанє въ полкахъ нашихъ стоятъ. Обачє азъ мно-
жеству тому невѣрю, на рукї вашї надежду полагаю,
храбростъ вашу въ гдѣлѣ, єже єще хошу ітворїті
вмѣсто заклада імѣю. Донелѣже съ вамї во бранї стояті
буду, нїже о своемъ воіскомъ буду памятствоватї, нї-
же супостатскомъ. Вы токмо охотнї і надежднї пре-
будїтє. Не въ преддверїї трудовъ нашихъ, но на са-
момъ концѣ стоїмъ. Прїїдохомъ къ воспоку солнца,
і до моря океана, аще не будетъ препятїемъ лѣностъ.
уже отшуду послѣднїя предѣлы свѣта побѣдївшє, въ
домы своя побѣдїтелямї возвращїмся.

Не погубляйте [якоже нѣцѣї семледѣлателї творять] поспѣлыхъ оwoцѣї лѣнївства радї отъ рукъ вашїхъ. Большія сущѣ дары паче погїбелї, богато оное царство, нѣнародъ невоенный. Того радї не такъ на славу якоже на орысїѣ васъ веду, достойнї есте того. да бы онѣе богатства яже море на брегѣ ѣсвергаетъ, во отчїснѣ свою вѣи занеслї есте, достойнї їже все їскусївшїї, нї что за боязнїю оставлїї есте. О семъ азъ прошу васъ, вамї самѣмї ї славою вашею, еюже всѣхъ людеї превосходїте, ї моею къ вамъ, ї вашею ко мнѣ услугою, о которой не преодолѣнно прѣнїе їмамы, да вѣи меня къ предѣламъ челоѣеческаго народа їдущаго воспїтаннаго ї сверстнїка вашего, [да нереску царя] не оставїте, Вся прочая повелѣвахъ вамъ, вѣи едїномъ семъ должнѣ есмъ. ї еще васъ самъ молю, їже нї что когда повелѣвахъ вамъ, аще бы самъ не їмѣхъ во всякої погїбелї первїї бѣмї, которїї щїпюмъ своїмъ воїско покрывахъ; не удерживайте рукъ моїхъ, їмїже геркулесу ї лїберу отцу [аще заѣсїѣ погїбнѣѣ] равнѣ буду. Дадїте сїе прошенїю моему, ї сїще упрямое молчанїе отвержїте. Гдѣ естѣ тої гласъ, їже охотѣи ваша свїдѣтель; гдѣ тоє македонянъ моїхъ лїще; не знаю васъ за воїснїво мое, ї акї бы всѣ такожде самаго мене не вѣдаете, во ушеса глухїя уже многое время толкаю, отвращенная сердца ї унѣлая возбудиїї желаю.

Но сїгда воїнї на землю склонївше главѣи стояша ї молчаху,

і молчаху, пакі Александръ рече къ нїмъ : Не вѣмъ что бесумно вамъ сотворїхъ, яко і вооспрїмї на мя не хочете, мню мя быти въ пустынї, нї кто мнѣ отвѣщаесть, і нї кто противоглаголетъ, къ нїмъ же азъ глаголю ; і что желаю, вашу славу і величество восдвїгнути хочу ; Гдѣ сумѣ тїї їхже прѣнїе прежде малаго временї вїдѣхъ, кїо бы царя уязвленнаго нести їмѣавъ, оставленъ і непрїятелю преданъ есмъ . Но аще і тако естъ, азъ едїнъ поїду, предайте мя свѣрямъ, рѣкамъ, і сімъ народомъ, їхже їмѣвъ ужасается, могу обрѣсти такїхъ, которїя во слѣдъ мене вашъ оставленнаго поїдутъ . Агаряне і бактрїане поїдутъ са мною, їже недавно супостаты, а нынѣ войнство наше . Лутше естъ умрети, неже чрезъ моленїе повелїтелемъ быти ; їдите въ домъ ваша благополучно, їдите царя оставїше съ радостїю , азъ сгдѣ, їлі сумнїтелную отъ васъ побѣду, їлі честную смерть їзобращу.

3. Но і тако нїже отъ едїнаго воїна возмогав гласа услышати, ожїдаша, да бы полководцы, і господа возвѣстїлі ему, яко ясамї і непрестаннымї воїнскїмї трудамї упоменѣнъ, въ предвїдущїя службы їмї не отрїцаются, но нї коїмъ образомъ снести не могутъ. На конецъ самї страхомъ обдержїмї, очї къ землї прїклонївше сїце стояху. Тѣмже въ первыхъ роптанїе нѣкое, потомъ воздыханїе воста, болѣзнь
начатъ

начатъ слегка являтіся , откуду начаша плакаті , тако яко і царь гнѣвъ на мѣлосердїе претворїлъ , аще і не хотѣлъ , обаче отъ плача не могаъ удержатїся . Егда весма уже все воїско въ слухъ уха плакашеся , а полководцы не держашу глаголатї . Ценъ же между їхъ къ престолу царскому прїблїжїся , давъ прїзнакъ яко хоцетъ нѣчто рещї , котораго воїнство егда онъ снїмаше мїсюрку , устрѣвшо [їбо обыкновенїе бѣ сїце къ царю глаголатї] начаша просїтї , да бы вїну воїнствъ повѣдалъ , тогда ценъ рече : Не дайте бо сїце-выхъ умысловъ намъ , і воїстїнну не дадутъ , таже естъ въ насъ охота і сердце , яке всегда бѣ прежде , їмїні аможе повелїшї , брань творїтї , погїбатї , кровїю нашею славу твою временамъ будущимъ опїсатї . Того радї [аще намѣренїя твоего не отступїшї ,] наго , безворужїя безъ кровї якоже токмо восхоцешї , їлі вслѣдъ тебе , їлі предъ тобою поїдемъ .

Но аще хоцешї , да бы слушало несмысленное воїнство твоего гласа , токмо послѣднимъ насїлствїемъ і нуждою їсреченнаго . молю тя мѣлостївно послушаї їхъ , понеже повелѣнїю і счастїю твоему донесъ постоянно послѣдствоваша , і аможе восхоцешї послѣдствовать будуть . Побѣдїлъ есї царю велїчествомъ дѣлъ твоїхъ , не токмо супостатовъ , но і воїнство твое . что токмо рука человѣческая обѣщї возмогла , вся сїя всяхомъ , море і всю землю прешедше , паче неже жїтелємъ

жїтелємъ, вся намъ сумъ їзвѣстна, прїїдохомъ сѣва
не въ послѣднїя предѣлы свѣта; На іної лї свѣтъ
хощешї їмї, ї щешї їндїї, о неї же ї самї їндїане не
знають. желашї лї между свѣрмї ї смїямї людеї жїву-
щїхъ їсѣ вертеповъ ї жїліщъ їхъ їзвлекатї, да болшею
неже солнце вїдїмъ, побѣдою просвѣтїшїся. достоїно
намѣренїе сердца твоего, но не сравнїи ему нашї
мїслї. Ібо мужество твое всегда растї желаетъ,
наша же сіла скончається. Воссрї на тѣлеса, сущая
бесѣ крове, толь многїмї ранами прободенная, толь
многїмї язвами гнїющая. Уже мечї нашї прїтуплї,
оружїе оскудѣваетъ. Въ персїдскїя одѣждї облакаемся,
їбо домашнїхъ прївести немошно, їноплеменнїческїя
возпрїяхомъ устроенїя. Много лї насъ, їже їмѣемъ пан-
сїрї военнїя. Кто їматъ коня; повелї вѣспросїтї, за
многїмї лї рабї їдутъ; кому что отъ корыстї доселѣ
осталосѣ. вся побѣдїхомъ, во всемъ скуднї оспяхомся.
Не прїбытка радї ї богатства велїкаго восгѣхаемъ ї
степенемъ, но воїнї радї, орудїя бо воїнская сокрушїхомъ.
Нынѣ тѣ їбранное воїско обнаженно свѣрямъ пред-
ставляешї. їбо аще о їхъ множествѣ їндїане нарочно
глаголютъ, обаче ї отъ лжї прїзнаваю, яко їхъ естѣ
їзобїлно, что аще всеконечно хощешї въ далнюю їмї
їндїю, на полденъ страна та блїжнїя предѣлы їматъ,
которую во областѣ взявше, прїїдемъ къ тому морю,
кое прїрода чловѣкомъ предѣлъ представїла. чего

радї кругомъ іщешї славы, которая предъ рукамі твоїмі лежѣтъ; і сѣѣ естѣ окїанѣ; токмо аще хочешї по свѣту шатаїся, поїдемъ аможе насѣ счастье твое поведетѣ. Сїя рѣчї предъ лїцемъ твоїмъ паче, неже бесѣ тебе съ нїмі хотѣхѣ глаголатї, не радї ізобрѣшенїя мїлости у воїновѣ, но да бы гласа їхѣ паче нежелї восдѣханїя і роптанїя слушалѣ есї. Егда же токмо ценонѣ рѣчѣ свою скончѣлѣ, отвсюду воста воплѣ і плачѣ, все воїнство вопїяше царю, опче, і владѣко, такожде і прочїї полководцѣ наїпаче началнїкї, їхже оправданїе старостї радї честно і честѣ болшая бѣ, о томѣ молїша. Александрѣ нїже укорятї упрямыхѣ, нїже утолїтї болѣсныхѣ і гнѣвѣхѣ возмогушѣ, і что бы съ нїмі болѣе творїтї незнаяше, вскорѣ съ престола побѣжа, і полаты царскїя сатворїлї повелѣ, і нікого къ себѣ пускатї кромѣ обїжновенныхѣ. Два днї сїце гнѣва бѣ ісполненѣ, вѣ третїї же день ісѣде, і дванадесѣть канїшѣ ісѣ каменїя четвероуголнаго повелѣ поставїтї на памятѣ воїны своея вѣ тої странѣ. окопы окрестѣ обоса пространнѣе окопатї, і одры болшїя, неже тѣлеса македонскїя бяху, соігатї повелѣ, хопїшѣ сїце оставїтї вѣ предѣдушѣхѣ временахѣ на удѣвленїе, образѣ лжївыі всѣхѣ дѣїствѣхѣ своїхѣ.

Оттуду поїде прежнїмъ путемъ къ рѣкѣ ацесїну, і тамо обосѣ поставїлѣ, ідѣ же на ценона нечаянная немошѣ наїде і уморїла его. Александрѣ увѣстївся о смертї его,
аще

аще і воздохнуль обаче рече: радї не многїхъ днєї, сїче, многое сотворїль ценонъ прошенїе, акї бѣ самъ їмѣль вїдѣмї македонїю. Уже кораблї готовѣ на водѣ стоялї, їхже повелѣль было уготовїтї. тѣмъ временемъ мемнонъ їсѣ оракії на помощъ шестъ тѣсящєї коннїцѣ прїведе, кромѣ тѣхъ отъ гарпаля седмъ тѣсящъ пѣхотѣ, і оружія разнаго двадесѣтъ пѣтъ тѣсящъ слатомъ і сребромъ обложеннаго прївесно. которое раздѣлѣвъ [Александрѣ], встхїя сожещї повелѣ. Самъ въ тѣсящѣ корабляхъ на окїанъ море їмѣ поїмї. Не дружнїхъ между собою їндїїскїхъ царєї, пора і таксіля чресъ совокупленїе бракомъ новїмъ къ мїру прїклонїль, і въ государствахъ своїхъ їмъ оставїль, їхже прїлѣжанїя і тцанїя велїкаго въ строенїї корабелномъ употребїль. Два града создалъ, едінь нїцеа, другїї буцефалїя, на памятъ своего їсдохшаго коня наїменовалъ. Слоны же і прочїя прєпонѣ сухїмъ путемъ пославъ, а самъ рѣкою поїде благополучно, едѣ не по четвѣредесѣтъ верстѣ на всякъ день уходя, да бѣ въ лутшїхъ мѣстахъ і полеснїхъ съ воїскомъ їсходїтї всегда возмоглъ.

4: Прїплѣль уже въ ту страну, гдѣ гїдаснѣ съ ацесїномъ рѣкою соединяется, оттуду прїїде къ предѣламъ собєїскїмъ. Тїї глаголаху старѣїшнѣ своїхъ бытї отъ воїска геркулєсова, которѣ немощнї оставшєся, обладѣша тою страною; Кожї свѣрїнѣя вмѣсто огнѣнїя носятѣ, булавы вмѣсто оружія употребляютѣ.

І аще уже нравѣ греческія і опрїнуша, обаче много
еще подобія тому народу вѣ нїхъ обрѣташеся.
Тамо на брегѣ іспедше двѣстѣ пятїдесять верстѣ су-
хімъ путемъ царь іде, і спрану тамошнюю расорїлѣ.
Столицу же градѣ ея облежанїемъ всялѣ. Четвїредесять
тїсящїхъ пѣхотїхъ інаго народа брегї тоя рѣкї осадїша,
но онѣ прешедѣ рѣку, расгналѣ їхъ, і самвореннїхъ
вѣ градѣ прїступомъ всялѣ. Старѣїшїхъ смертї предатї,
прочїїхъ же предатї повелѣ. По томъ другаго града до-
ставаше, откуда храбро прогнаша его, і много македо-
нїхъ погїбоша. Но егда пакї упрямоїю облежалѣ,
граждане отчаявшеся, огнѣ подѣ спросенїя градскїа по-
ложїша, дѣтеї женѣ і себесамїхъ жгуще, что егда онѣ
творїлї, непрїятель огнѣ угашаше, новїї былѣ обрасѣ
воїнѣ: граждане градѣ расорїлї. а супостатѣхъ сащїщалї:
Сїце і законѣ прїроднїї отѣ воїнѣхъ премѣняется.
Крѣпостѣ градская осталася вѣ цѣлостї невредїмо;
егоже воїнамї своїмї осадїлѣ. Самѣ на караблѣ обїде
его, ібо трї рѣкї во всеї індїї, кромѣ гангеса,
болшія мечаху. Подѣ стѣнамї градскїа крѣпостї,
їндѣ отѣ полунощї, отѣ полудня Ацесїнѣ, соединївшеся,
волненїе творятѣ морскому подобоно, блато же і пе-
сокѣ буренїемъ водѣ возмущенїхъ, аможе пловутѣ ка-
ряблї пумѣхъ сасїнаетѣ і мѣснїхъ. Сїце егда превелї-
кїа волнѣхъ восташа отпуду ісѣ боковѣ караблї бїю-
ще, карабелнїкїхъ начаша вѣтрїла снїматї. Но обаче
страхѣ

страхъ і бесмѣрная рѣкъ быспрота, не даде їмъ того
вскорѣ совершити. Тѣмже два карабля между всѣми
болше предъ очесы упопоша, менше же легше, аще
і не дадоша управлятися легко, обаче въ цѣлості ко
брегу пріплыша. І самъ царь на быстрыя яры набѣ-
жалъ, їмже карабль препінасмъ, бокомъ шелъ. і упра-
влятися не дадешя. Уже Александръ одежку съ себе
сверже плаванія ради, другі же которые бы его къ себѣ
взяли, не далече отъ него плаваху, явственна бѣ весма
погібелъ, аще бы і караблемъ шелъ, аще бы і плавалъ.
Того ради несказаннымъ, но велѣмъ трудомъ і прѣлѣжа-
ніемъ [кое бы токмо могло обрѣстися], карабелнікі
пущахуся, да бы насѣльныя волны преодолѣти, повѣрѣлъ
бы есѣчно волны прерываша і коловороты рѣчныя салѣ-
ваша, отъ нѣхже аще і історгнуша карабль, однакожъ ко
брегу не могли прівесті. Ібо на броду увясе, інако не
ялъ бы есѣ вѣры, развѣ яко съ рѣкою была брань. Тѣмже
только капіщъ слѣко рѣкъ поставивъ, і жертву сотво-
рѣлъ, тридесять верстъ [Александръ] преїде. Оттуда
къ странѣ оксѣдраковъ і малломъ прѣїде. Сїі аще прежде
і брань между собою їмѣли, обаче того времені, общая
погібелъ совокупѣла їхъ. їмѣша бо девять тысячъ
пѣхоты, юношъ вооруженныхъ, кромѣ тысячъ конницы
десять тысячъ, колесницъ четверныхъ девять сотъ,
тамо македоняне уразумѣвше яко всѣмъ погібелямъ
конецъ сотвориша слѣшанія о новой воїнѣ со инді-

скі́мъ во́йнствомъ сѣ́ло хра́брѣмъ, неча́йною бо́лѣнію
у́страшенѣ, пакі́ на ца́ря акі́ бунтовні́кі воспро́таша.

Мы [рекоша] гангесѣ рѣ́ку і́ что́ са не́ю ле́жѣмъ,
прі́нужденѣ прѣ́дохо́мъ, оба́че ко́нца не до́стѣгохо́мъ,
но то́кмо прѣ́мѣ́няе́мъ бра́нѣ, дѣ́кімъ наро́домъ насѣ́
предста́вляє́тъ, да́ ему́ кро́вію на́шею до́ о́кіана мо́ря
пу́тѣ отворѣ́мъ, вѣ́ нѣ́кое мѣ́сто са́ свѣ́сгѣ і́ со́лнце
влече́тъ насѣ́, і́ прі́нуждае́тъ вѣ́ ту́ страну і́мні́ са
со́бою, ко́торую прі́рода отѣ́ очесѣ́ чело́вѣ́ческихъ
укры́ла і́ за́ключі́ла. Кѣ́ ново́му ору́жію, е́же на́мъ рас-
да́е, но́ваго супоста́та прі́водѣ́тъ, і́хже́ аще́ і́ всѣ́хъ
побѣ́дѣмъ, ку́ю мсду́ будѣ́мъ і́мѣ́ти; мра́къ, те́мному,
і́ но́щѣ вѣ́чную, на́дѣ прѣ́глубо́кімъ мо́ремъ чу́десѣ́ і́
свѣ́реі́ превѣ́лі́кихъ сѣ́ло, по́лно мо́ре, і́ не́двѣ́жі́мѣ́я
водѣ́, вѣ́ нѣ́хже прі́рода обмѣ́раю́щі уны́вае́мъ.

Ца́рь же́ не о се́бѣ́ но о́ во́йнствѣ́ псча́лъ і́мѣ́я, со
сва́лъ всѣ́хъ, і́ пока́зуе́тъ і́мъ, я́ко то́ї наро́дъ просѣ́тъ,
его́же у́жасаю́тся, і́ я́ко ні́что бо́льше обрѣ́тасѣ́ся.
кро́мѣ́ того́ наро́да, е́же́ бы́ прѣ́дѣ́лы свѣ́та прѣ́шедше
до́ ко́нца, тру́довѣ́ своі́хъ возмо́гли і́мѣ́ти почі́тіе.
Сі́ңе́ та́кожде і́ прѣ́жде у́жасаетѣ́ся, оба́че ва́мъ гангесѣ́
рѣ́ка, і́ то́ль мно́го наро́довѣ́ са́ ню́ поселе́нныхъ
у́ступі́лі. А́зѣ́ пу́тѣ она́мо обра́тѣ́хъ, гдѣ́ сла́ву рав-
ну́ю, мен́шую же́ погі́бель мо́же́мъ і́мѣ́ти. у́же́ ві́жу
о́ксанѣ́; у́же́ возду́хъ отѣ́ него́ кѣ́ на́мъ са́ходѣ́тъ.
сла́вы мнѣ́́ ся́ же́ і́щу́ не по́са́вѣ́дите, са́ прѣ́дѣ́лы герку-
леса́

леса і лібера отца саїдете, малимь трудомь цареві своєму бесмертіє приобрящете, обаче да ізбѣгу сѣ вами ісѣ индії, а не убѣгу.

Всякая община, наипаче же воїнская, премѣненному нраву послѣдствуеть. Сіце бунту большія начаткі, паче усмиренія їхъ бывають, нікогда прежде сіце охотнаго гласа воїнство якоже тогда не показало. свѣдѣтельствующе, да помощію боговъ поїдеть. іравенъ будеть во славѣ тѣмь. їмже сверстникъ хощеть быти.

Радостенъ о сіцевомь воїнскомь радѣніи Александръ, немедленно поїде обозомь противосупосташа. Храбръ же бѣ той народъ индіискій, ібранъ бодрственно устрояше. Полководца отъ народа оксидраковъ іскуснаго мужа ісбраша себѣ. который подъ самою горою обозъ поставилъ. пространныя огні расположити повелѣ, множество воіска умышляющъ, і уже спящихъ македонянъ, шумомь і воплемь внесану тѣшася устрашити. Воссіявшу же солнцу, Александръ надежды добрыя ісполненъ, охотному воїнству оружіе воспріяті, і на брань їмѣ повелѣ. Но неісвѣстно, отъ страха ли, ілі отъ смятенія между собою сотвореннаго. Індіане нечаянно весьма убѣжаша, обаче на непроходныхъ горахъ поставіша воіско свое. Царъ же вослѣдъ ихъ гоняше наскоро, і у нихъ обозъ взялъ. Пріїде потомъ подъ градъ оксидраковъ, въ негоже мнозі вбѣжалі, не болшую

шую на стѣны паче оружя надежду полагающе. І уже начашъ прѣступати ко граду Александрѣ, тогда волхвъ начашъ его умоляти, да бы не прѣступалъ, іли на иное время отложилъ, показуя ему сдѣланыя его погѣбелы. Царь же на демофонта сря; [ібо онъ бысть волхвъ] рече; аще бы тебѣ кто препятіе творилъ, егда наукою твоею і на употребы сѣбѣи упражняешися, не сотворилъ ли бы тебѣ скорби; отъвѣща демофонъ, тако есмь. Царь пакі рече: разумѣши ли яко толь великія сѣла, не скотѣнныя жилю предъ собою имѣя, болшее имѣлъ бы еси препятіе, обличилъ волхва неправое обаяніе творящаго, сїя іспрекъ. І болше немедля повелѣ лѣствицы прѣставляти. Егда же прочіи не дерсалі, самъ царь на стѣну градскую всѣде, яже бѣ сѣло ушка, субцовъ не имѣющая, яко же въ иныхъ градѣхъ, но неразсѣльная кровля. которая не даде прѣити ему. Сего ради царь, пакі акі бы вѣсѣлъ прі концѣ кровлі, нежелі стоялъ, щітомъ укрываяся отъ оружя, еже отъсюду метяху на нѣ ісгалече.

Нїже воїны подоїти можаху, множества ради стрѣлъ і копія сверху нїспускаемаго, обаче великую погѣбелъ срамота преодолѣла; ібо відѣша како лѣнностію сердца своего, індіанамъ царя предаша, но торопяся, тѣмъ самѣмъ не возмогли вскорѣи помощь подати. всѣбѣше бо на лѣснїцу множество ихъ, тако яко лѣснїца ісломїлася, і удержати немоуще, оні же на землю нїс-

ніспадоша. едіну о царѣ надсжду погубівшє. тѣмже стояше предъ всѣмъ сїце велїкїмъ воїскомъ, акї бы на пустынѣ оставленъ і поверженъ [царь].

5: Уже лѣвую руку [сюже щїтъ держа со всѣхъ странъ отъ стрѣлъ укрывашєся] утомїлъ Александръ: другї же на него крїчаху, да кѣ нїмъ скочїтъ, стояху бо готовы ухватїтї его, егда же Александръ смѣлостъ ко увѣренїю неподобную, і неслыханную прїялъ въ сердце свое, да бы паче упрямотъ, неже славу его воспомїналї і прославлялї, во градъ супостатовъ наполненныі сѣ високаго і крутаго мѣста скочїлъ. гдѣ і того немогъ надѣятїся, еже бы токмо отмщенїє сотворїлъ, погїбъ, ібо донѣлеже бы восталъ мощно бы его убїтї ілі жїва всятї, сїце угодїлъ тѣломъ, яко на ногї упалъ. і начатъ бїтїся, і да бы его не окружїлї, дала ему фортуна таковую помощь, было древо на томже мѣстѣ прїстѣнѣ, вѣтвей зѣло много їмущєє, акї бы нарочно царя укрывающєє. Прї томъ древѣ Александръ сталъ укрываясь щїтомъ отъ стрѣлъ, ігдѣже мнозі на едінаго металї, обаче нїкто дерснулъ прїблїжїтїся. Коня і стрѣлы болшею частїю въ вѣтвїяхъ увясаху, неже на щїтъ падаша. бої чїніла спервоначалїя вмѣсто его, їменї его слава. Потомъ отчаянїє, паче же кѣ честной смертї возбужденїє. Но егда болше непрїятелєї тамо собралосѣ, і уже многое множество стрѣлъ щїтомъ воспрїїмашє,

уже і мїсюрку каменїсмь разломїлі, і оть непрестаннаго труда уже на колїна прїпаде Александрь.

Тогда індїїцы акї бы гордящєся їмь, безбопасно прїблїжїшася нападоша на него, оть нїхже, двоїхь мечемь убїлѣ, потомь нї едїнѣ кь нему дерснулѣ блїсѣ прїступїтї, но оть далече стрѣлы меташа на нѣ, онѣ же акї прїмѣта всѣмь поставленѣ бывѣ, егда уже на колїнахь можаше стоянї. Тѣмь временемь індїанїнѣ стрѣлою на два лактї длїною [сїце бо у нїхь велїкі стрѣлы якоже рекохомь:] ударїлѣ его такѣ, яко сквозѣ пансїрь военнїї мало повѣше праваго боку вонїлася стрѣла. Егда же бїстѣ уявленѣ, начатѣ кровѣ їстєкатї, акї бы умїрающеу подобно, оружїє їсѣ рукї їспустїлѣ, і ослабѣвѣ десною рукою, нїже стрѣлы їсѣ себе їзвлєщї возможе. Тѣмже тої індїанїнѣ, їже его пострѣлїлѣ, радостенѣ бѣжа кь нему, хотящѣ сѣ него одеждѣ совлєщї. Но егда токмо услїша царѣ осясанїє рукї індїїскїя, мнїтмїя послѣднїмь руганїсмь побѣжденѣ, обмерѣ, пакї вѣ себе прїїде, мечемь бокѣ варвара того непокрьїтїї прободє. Лежаху убо окрєстѣ царя трї тѣла, прочїї же оть далече дївляхуся. онѣ же да бы бїющєся умерѣ, со щїтомь воздѣвїшася себє: но егда сіла ослабѣла вѣ немь весма, десною рукою ятєя вѣтвїя надѣ нїмь вїсящєго, і хотѣлѣ востатї, обаче бесїленѣ не возможе, пакї на колїна прїпаде, рукою зовущѣ супостата, да бы кто дерснулѣ кь нему прїїтї.

Тѣмь

Тѣмъ временемъ певцествъ , на другої странѣ града індіановъ со стѣнъ согнавъ, подъ тѣми же стѣнами царя іщущъ бѣжалъ, і къ нему прїіде, егоже Александръ устрѣвъ, уже не справлю своему, но смерті потѣшеніе їмѣя, на щіпу утомленъ ляже. По немъ же тімеусъ вскорѣ, а потомъ леонатъ і арїстонъ прѣбѣжалі. Індіане же услышавше о царѣ, яко во градѣ, оставіше прочїихъ, тамо собрашася; бранѣ творяще съ тѣми, їже его заціщали. Тімеусъ многія раны прїявъ на ся, храбро борющься, паде. Певцествъ трїждѣ уязвленъ. обаче не себе, но царя щітомъ укрываше. Леонатъ же егда всеусердно находящаго супостата отгоняше, сѣло въ шю уязвленъ, предъ ногі царевы, еле живъ паде, уже і певцествъ отъ язвъ їзнемогая, не можаше щіта держати. на Арїстони́ка едіного токмо надежда быше. Но ї тої сѣло уязвленъ, толїкія сілы не прїятелскія болше не могъ снести.

Сїе егда дѣялося, прїіде вѣстѣ къ македонянамъ, яко царь погїбе, отъ сего страхъ і трепетъ на онїхъ нашель бы, но оні паче тѣмъ возбужденї сталїсь. Ібо все забївше, орудїемъ желѣзнымъ стѣны пробїца, і проломъ сотворше, во градъ вбѣжаша, індіанъ же болше уходящихъ, неже бїющихъ побїша, нї старымъ, нї женамъ, нї младенцамъ отпущенїе было. кто бы їмъ нї случїлся, отъ того чаялі бїтї царя уязвленна. таже всѣхъ на главу їсбївше,

гнѣвъ въ себѣ утолѣша. [Пішеть клітархъ і пімогенъ, яко птоломей, которіи бѣ по тѣмъ царемъ, въ тої брані бысть, обаче самъ о себѣ напіса, весма славы своея не умаляя, яко того времені посланъ бѣ въ іное мѣсто бранѣ творити. Сіцевое въ тѣхъ чело-
вѣцѣхъ, іже древнія гѣства писали не прілѣжаніе, ілі
равная тому хула всему увѣреніе бысть.] Царя же
въ шатеръ отнесше, врачеве древо по самое желѣще
да не шатається отпрѣзаша. Совлекше же одєжду.
успрѣша, яко то желѣще імать крючкі, і не мощно
бѣ ізняті інако, токмо развѣ болшую язву сотворити,
бояшася да бы распрѣзая рану, болше лішнія крові
не істекло. ібо велико желѣще было, і мняшеся яко
іко внутреннімъ достігло. Крітобуль первіи врачъ,
ужасомъ обѣятъ въ сіцевомъ пагеніі, прікоснутіся
тѣла бояшеся, да не обратітся погібель на главу его,
аще бы врачевствомъ помощі не далі. Успрѣвъ же царь
плачуца і отъ ужаса поблѣднѣвши, рече къ нему:
Чесо раді, і коєго времені ожідаєші і не ісбавляєші мя
отъ сея болѣснї, аще і блізь смерті суца; ілі боїші-
ся, да бы не постігла тя віна, яко азъ неісцѣлімую
язву воспріяхъ. Тѣмже крітобуль ілі отвергші страхъ
ілі не показуя въ себѣ, начатъ его увѣщавати, да по-
велѣтъ себе держати, доколѣ желѣщо ізыметъ.
ібо малос гвіженіе тѣла, можетъ препаною быти.
Но Александръ рече: яко неспотребно єсть сіє гѣло,
і тако

І тако сь терпѣніємъ , якоже подобаше лежаше . Тѣмже егда токмо болшую язву сотворілі , і желѣсно вѣняли , бесмѣрно кровъ начатъ істекати . Царь же начатъ обмірати , очі сатворівъ протяжеся . Подобенъ бѣвъ умірающему . Егда же крові врачеве не моглиа утолїті , друзі его начаша воїті і плакатися , мняще уже бѣті умерша , но егда утолїся кровъ , по малу вѣ себе прїїде царь , і стоящїя окрестъ себе познавъ , весь день і всю ноць прїходящую , воїнство окрестъ шатра царева вооруженно стояло , вслїмъ воплемъ повѣдающе , яко тѣмъ едїнымъ духомъ живуть , нїже вратъ отступїша , донелѣже увѣстїшася , яко не много сномъ упокоїлся . Тѣмже лучшую надежду сдравїя его вѣ обоє прїнесоша .

6: Царь же седмъ днєі пребѣств на томъ мѣствѣ язву іщѣляя . Потомъ же вскорѣ [аще і не ісцѣлїся еще ,] услїшавъ яко індіане мнятъ его бѣті всконечно умерша . два судна вмѣсто совокупїті , і посредѣ явственнѣ шатеръ свої поставїті повелѣ , вѣ немже показавъ себе бѣті жива індіанамъ , которїє разумѣша его бѣті умерша . но узрѣша яко вѣ надеждѣ своєї прелстїшася . Потомъ благополучно поїде рѣкою , далѣ прежде прочїхъ , повелѣвающъ , да бы ему вѣ упокоєнії сна еще несовершенно сдравому , двїжуще весламї препятїя не творїлі . Четвертого дня , прїїде вѣ страну отъ жителеї оставленную , но вѣ неї хлѣба і скотїны бѣ

тсоби́лство. Вослюбі́лъ царѣ то мѣсто, своего рагѣ і
всему во́йнству покоя. Бы́сть же то обы́кновеніе, яко
донелѣ́же царѣ немо́щесѣвоваше, началѣ́шія друзі
предѣ́ полатамѣ его стрѣжаху, того і въ то время не
оставляюще, купно всі кѣ́ нему вни́доша. Ужасе́ся
сѣ́ начала, мня́ яко прѣнесо́ша новое́ нѣ́что, поне́же
вдру́г прѣ́доша, вопро́сі же, е́да ку́стодѣ́а о ново́мъ
непрѣ́ятелѣ́ возвѣ́щае́тъ; Но кра́терѣ́, смуже́ вручи́-
ша моленіе́ друзі́ предло́жити́ царевѣ́. Сѣ́це нача́тъ
глаго́лати́ кѣ́́ нему.

Вѣ́рші́лі́ царю́, яко́ не бо́лшую́ печалѣ́́ їмѣ́лі́ бѣ́хо́мъ,
а́ще бѣ́́ уже́ непрѣ́ятелѣ́́ обо́сѣ́ на́ше осадѣ́лі́ і въ́ немѣ́
бы́лъ, не́же ны́нѣ́ сря́ще, яко́ сграві́е твое́ нѣ́во что́ себѣ́
їмѣ́еші; Да у́готови́тъ кто́ на насѣ́ какія́ хо́щетѣ́ сі́лы
всѣ́хъ наро́довъ, да напо́лнѣ́тъ все́ свѣ́тъ ору́жіемъ і
во́йнствомъ, море́ кара́блямѣ́ да покрѣ́е́тъ, не обы́кші́хъ
же і́ очеса́мъ чело́вѣ́ческі́мъ не вѣ́дѣ́ныхъ, свѣ́реі́ на насѣ́ да
їзведе́тъ, ты́ насѣ́ побѣ́дѣ́ти не́ да́сі, ты́ насѣ́ побѣ́дѣ́те-
ля́мѣ́ со́творѣ́ші. Но́кто ме́жду бого́въ сѣ́ сграві́е, сѣ́ свѣ́-
ті́ло ца́рства македо́нскаго́ до́лговѣ́чны́мъ бы́ти обѣ́-
щати́ може́тъ; е́гда на сѣ́це я́вственную́ і́де́ші по́гібелѣ́.
Непа́мятуе́ші́ лі́ ко́ль мно́го гра́жданъ хо́тѣ́ша тя́ убі́ти;
Кто́ бо́ жслае́тъ і́лі́ може́тъ і́же бѣ́́ бо́льше́ тебе́́ жи́лъ;
Сю́ды прѣ́дохомъ́, сча́стію і́ повелѣ́нію́ твое́му послѣ́д-
ствую́ще, отку́ду въ́ до́мы на́ша нѣ́же е́ди́нь отъ́ насѣ́,
то́кмо сѣ́ то́бою́ вс́ждемъ́ може́мъ́ возвра́тити́ся.
А́ще

Аще бы еси съ даріємъ о царствѣ персидскомъ брань творилъ, хотя и никто желаетъ, обаче не могли бы мы еще бесмѣрно великому на всякую погібель дерзновенію удрѣлятися. Ібо гдѣ погібель и мы равны между собою, и въ благополучіи болшая есть полбса, и въ злополучіи болшая радостъ обыче быти. Твоею же главою бездѣлныи градець ілі село нареку, кто возможетъ покупати, не оиъ твоихъ токмо воиновъ, но такожде оиъ всякаго народа варварскаго, которыи ісѣственъ о честіи и величествѣ твоємъ, ужасаемся всма, вспомянувши то, что прежде малаго времени видѣхомъ. Боимся ізнести, како мерскихъ человекъ руцѣ отъ тѣла твоего не преодолиаго созлекали было корбѣмъ, аще бы не сохранило тѣя счастіе, милосердствующее надъ нами. Всі есмь ісѣбніи, всі отъ тебе отступихомъ, іже во слѣдъ тебе імѣи не могохомъ, аще все воінство ємъ іменемъ укоріші; никтоже будетъ противенъ каятися тоя вѣны, отъ нея же ни коимъ образомъ уклонітися не возмогли. Молѣмъ тѣ убо, інымъ образомъ да будемъ предъ тобою уничижены, а може токмо повеліші, поїдемъ добрыє и худыє брані да будемъ, желаемъ себѣ. Ты же блюди себе отъ таковыхъ браней, яже величеству твоему равняются. Вскорѣ слава погібаетъ отъ мерскихъ супостатовъ. Нічто бо есть того бесчестнѣе, еже тамо погубити славу, откуда она востати і явитися

не можеть. Тоже рече і птоломеї і прочії купно ска-
залі. уже плачуще моліша его разнѣми словесы, да бы
когда нѣбудь ненасыщенної славѣ конецъ учинѣлъ.
здравію же своему і общему упокоенію дасть.

Со благодареніемъ прїялъ царь мѣлостъ внутрен-
нюю друговъ, чего радї і всякаго любезно обнялъ
і сѣстї їмъ повелѣлъ, і отъ самага начала сѣс-
начать глаголати.

Благодарствую вамъ, вѣрнѣйшії і любезнѣйшії
едіноплеменнікї і другї мої, не токмо того радї
яко нѣнѣшняго дня здравіе мое паче своего пред-
лагаєте, но такожде яко еще отъ начала браней
моїхъ, нї едінаго свѣдѣтелства любви своея отъ
мене не оставїсте, сѣе яко долженъ есмь ісповѣдати,
яко здравіе мое нї когда мнѣ бысть любимо якоже
нѣнѣ, аще бы токмо съ вамї многое время возмогъ по-
жити. Но їная мѣсль мѣмъ, їже са мя хотять умерети,
їная же моя, мню бо яко ту любовь вашу, добродѣ-
телию мою прїобрѣтохъ себѣ отъ васъ. Вы бо мно-
говременныя мнѣмїся і всегдашныя полсы отъ мене
себѣ желаете. азъ же не съ лѣтامي і временемъ, но
со славою равняю себе. Могаъ азъ доволенъ быти
їотеческѣмъ царствомъ, ї между македонскѣмъ предѣлы
въ праздности і бесѣ всякія славы, старости добрыя
ожидати. Аще не прїлѣжнїї временї себѣ не уставля-
ють, но едіно многовременное житіе вмѣсто
самого

самого счастія бѣмѣ разумѣюмъ , многократно же смертѣ ихъ постѣгаемъ , обаче азъ не лѣта і вѣкъ мої но побѣды ісчисляю , аще даровъ счастія добрѣ употреблю , многое время жѣхъ , наченъ отъ македонскаго царства , государство греческое держу ; фракію і іллірікі во областѣ всяхъ : тріваловъ і мѣдовъ есмѣ повелѣтель . Азія , юже окружаетъ Елеспонтъ і чермное море , моя есмѣ , і уже не далече есмѣ отъ края свѣта , егоже прешедъ , іныя прїроды інаго свѣта положѣхъ намѣреніе іскамі , ісѣ азіі въ европеїскія предѣлы въ расстояніі едінаго часа преїдохъ . Въ девятѣ лѣтѣхъ отъ начатія царствованія моего тѣхъ двѣ часті свѣта побѣдѣхъ . Какоже вамъ мнѣтся ; по двадесятѣ осмомъ лѣтѣхъ моего возраста прїобрѣтеніе славы , [еї же азъ себе вручѣхъ] могу лі отпрїнуті ; Не сотворю того , гдѣ токмо буду воевати . всегда , акї предъ очесамі всего свѣта есмѣ представленъ буду мѣслѣмѣ , мѣста не добрыя , сотворю честнѣмѣ і славнѣмѣ . Отверсу всѣмъ народамъ землю , юже прїрода далече отгѣлѣла . Въ сіцевѣхъ трудахъ і упражненіяхъ , аще і умру , іспрядно будетъ . Того радї родѣхся , да бѣ прежде честнаго неже долговременнаго жїтія долженъ бѣлъ себѣ желати . Молю васъ раскудїте мо себѣ , яко мы въ такія страны прїїдохомъ , ігдѣ же за велікое мужество , едіна жена славу іматъ преселіку . колъ велікі грады семїрамѣда создала , какїе

народѣ во владѣніе всяла; Коль много дѣлъ сотворѣла, еще сея жєны, славою мѣ не достігохомъ, нїже сравніхомся: обаче уже славою доволнѣ бѣтї мнѣмся. тако мѣ боговѣ болше еще оскудѣваемъ, но то все чего до селѣ не їмамъ, такъ будетъ наше, акї бѣ себѣ нїчого не їмѣлї; откуду бѣ слава велїкая ~~могла~~ возрастї могла. Вы же нынѣ отъ домашнїя хїпростї ї їзмѣнѣ блудїтєся, воїнскїя погѣбелї нїже мало ужа-саюся. фїлїппъ во бранї надежнѣе, неже на престолѣ многократно спасєся отъ рукъ супостатскїхъ, своїхъ же домашнїхъ не ухранїлся. ї прочїїхъ царєї конецъ жїтїя аще рассмотрїте, болшую частъ отъ своїхъ неже отъ супостатъ убїєнну їзобращєте. Но еже во умѣ моемъ їзгавна їмамъ, нынѣ прїснѣ время, да то повѣмъ: всѣхъ трудовъ моїхъ ї дѣлъ, ту буду їмѣтї болшую полсу, аще олімпїада матї моя, по смертї богїнею отъ всѣхъ будетъ почтена. Аще жїтїє мое будетъ продолженно, самъ потщуся о томъ: аще же прежде смертѣ мя постїгнетъ, памятуїте яко сїє вамъ вручаю. Сїє друговѣ отъ себе отъпустїлъ, ї многое время на томъ мѣстѣ пребывашє.

7: Сїє егда во їндїї дѣялося, греческїя вої їхже вѣ карабактрѣ уже на жїтїє прежде малаго временї царѣ отъпустїлъ, бунтѣ нѣкїї между собою сотворївшє, отступїша отъ Александра, не толїко его прєспѣвшє, елїко боящєся мученїї. Понеже нѣкоторыхъ своїхъ убїша:

ї тако

І тако їже сілнѣе бяху, бранѣ творити умислиша. Тѣмже градъ бактріанскій въ немже стража бысть не-
опасна, взявше бактріановъ въ тоже совокупленіе
бунту принудіша. Антенодоръ бѣ ко всему пред-
водітелемъ, тої і царемъ нарицати себе [не тако
царства желая, якоже да бы въ отчизну со сверстники
своїми, моглъ возвратитися:] повелѣ. Но нѣкїи
іменемъ біконъ позавідѣ ему того достоїнства,
коварно позвавъ его на пірѣ чресъ мацеріана боксу.
таможде піруючого, убилъ. Во утріе же созвавъ
всѣхъ, возвѣстилъ, како антенодоръ промышляше
о погубленіи его, і тѣмъ многіхъ прелстилъ,
но у прочіихъ бѣ тая хітрость біконова въ порокѣ.
Тѣмже грекі извлекше оружїе, убилі бы бікона, аще
бы прочіи господа їхъ, народа не утолїлі. біконъ же
паче надежды своєї їсбавівся отъ уготовленія по-
гібелі, вкорѣ потомъ начатъ їскати погібелі заступ-
никовъ своїхъ, їже его отъ смерті їсбавіша, о томъ
онѣ вѣстѣ воспрїявше, і того і боксу похитіша.
бокса тогожъ времені смерті предаша. а бікона
прежде мучити умислиша. І уже начаша его мучити,
тѣмъ временемъ греческія воїны неїсвѣстнѣ кося радї
вїны акї обесумленї, по оружїе побѣгоша, о їхже
смятенїи услїшавше мучителі біконовъ, пустїша его,
да бы їмъ радї вопїющихъ, того не їмѣлі сотворити.
Онѣ же какъ былъ обнаженъ, такъ ко грекомъ прїїде

оні же узрѣвши лице бѣднаго челоуѣка на смерть преданнаго, абіе сердце їмъ премоуѣися всѣмъ, і повелѣша его пустити. Тѣмъ же дваждѣ бѣконъ спасенъ съ прочими [которіа оставіша мѣста отъ царя їмъ пріказаннїа:] поїде. сіе въ бактрахъ і предѣлахъ агарянскихъ чинїлося.

Тѣмъ временемъ отъ двоїхъ народовъ: [о нихъ же преждеречєся:] сто пословъ къ нему прїїдоша. Всі на колесніцахъ ѣхалї, восрастомъ зѣло велїкї, въ одѣянїї полотняномъ, слатомъ і багрянїцею украшенномъ. і себе самїхъ, градъ, і царство, і волность свою, чрезъ много лѣтъ нікогда невредїмую во область отпѣдоша, глаголюще: яко намъ то не страхъ, но бої показаша, невредїмїа сілї їмѣюще і власть. Царь же совѣтъ сотворївъ, взявъ їхъ въ подданство, і дань обоїмъ тѣмъ народамъ, которую догнѣ арахасомъ давалї, даяті повелѣ. къ сему же двѣ тїсящї пѣтъ сотъ конїицѣ. Еже все якоже подобаше їсполнїша. Потомъ на пїрѣ пословъ всѣхъ народовъ і царїковъ окрестныхъ просївъ, мѣсто пїру тому украсїше. Поставїша сто одровъ слатыхъ малымъ расстоянїемъ едїнъ отъ другаго, окрестъ же їхъ бяху отъ слата і багрянїцы завѣсы сіяющїа. колїко было; їлі персїдскаго древняго, їлі македонскаго новаго богатства, въ то время прї учреждєнїї показалъ.

Бяше нѣкто їменемъ діоксіппъ аеїнеанїнъ, славнїй борецъ

Борець на томъ пїршествї, которїї за великую сілу своєю їмѣль мїлость отъ царя. Савїстлївій же смѣющися і въ правду ругашася ему многождь, акї бы онъ былъ подобенъ тѣломъ скотїнѣ тучної, і рекоша: Егда мы поїдемъ на бої, онъ же того временї еще мочное отъ масла чрево уготовляеть къ обѣду. Прочее во время тогоже обѣда егїнь отъ македонянъ їменемъ горратъ, уже шумень отъ віна, начатъ его укорятї, совьї: Аще есї мужъ, то поїдї со мною на поедїнокъ. Царь же, їлі мою упрямоть і бесумїе їлі твою гнусностъ да расцудїтъ. Дїоксіппъ же унїтіжая воїнскую жестокостъ, проїзвоїлъ їмїї на брань. Во утрїе же царь прїлѣжно о томъ просїлъ обоїхъ, немоущъ їхъ отъ того і страхомъ отвратїті, даде їмъ въ томъ волю.

Убо многое множество собрася воїновъ, между їмї же бяху грекї, которїе дїоксіппову страну держалї, македонянїнь же возложїлъ на себе оружье, мѣднїї щїтъ, копїе въ лѣвую руку, въ десную же рогатїну, мечъ на себе препояса, акї бы со многїмї їмѣль ратъ творїті. Дїоксіппъ же отъ масла блїстаяся, въ вѣнцѣ, въ лѣвої руцѣ їмѣ красную понявїцу покровенїя радї главы, въ правої же руцѣ палїцу великую суковатую, та самая прїчина, болшое удївленїе всѣмъ сотворї. Ібо всякъ мняше паче бесумїе бышї, неже упрямество нагому брань творїмї.

Ф ф з

св воору-

сѣ вооруженимъ. Тѣмъже македонянинъ неусумнѣ-
 ваяся, іже его могабъ отдалече убїти, верже нанѣ копїе,
 отъ негоже діоксїппъ вскорѣ уклонїся, і донсѣже
 взявъ македонянинъ въ десную руку рогатїну, діоксїппъ
 вскорѣ прїблїжїся, і палїцею ону пополамъ преломї,
 македонянинъ же оба погубївъ копїя, начатъ мечъ їзвѣ-
 катї, егоже діоксїппъ похїтївъ о землю ударї, мечъ же
 опїнявъ, ногою наступї на вїно, і палїцею своєю къ неї
 начатъ. прїмѣряти: і аще бы не царь запретїлъ, убїлъ
 бы македонянина. Сїя прїчина не токмо македоня-
 намъ, но і Александру печаль нанесе; наїначе яко тїї
 варварї вїдѣша вся творїмая, да бы преславная хра-
 бростї македонская въ посмѣянїе отъ того не прїшла.
 Отпугу начатъ царь слухатї отъ завїстїниковъ окле-
 вѣтанїя. Ібо по малыхъ дняхъ нарочно во время
 пїршества чашу слабую утайша, слугї же жалобу
 предъ царемъ предлагають о пропажѣ, которую самї
 учїнілі. Но еже многократно случается, яко срамота
 не толїко дерзновенна, слїко вїнна. Дїоксїппъ [понеже
 всі нанѣ обратїша очї, і тѣмъ акї бы его татя мняху
 быти] претерпїти того не возможе. Ішедъ їзъ
 застола наїса писмо ко царю, да послѣ оно вручатъ
 ему. Себе же самага смертї предаде. Сѣло печаленъ
 стался Александръ о его смертї, мнящъ ю быти свѣ-
 дѣтелемъ гнѣва, а не покаянїя, наїначе егда по томъ
 клевета на него сотвореная, радостї і веселїе завїст-
 нїковъ о его смертї открьма.

8: Послы індійскія отпушеніє въ домѣ своя вскорѣ къ нему съ дарамі возвратішася. пріведоша бо коней трі ста, колесницѣ тѣсящу, трі ста четвероконныхъ, не много одеждъ полотняныхъ, тѣсящу індійскихъ щітовъ. бѣлаго желѣза сто талантовъ, лвовъ і тїгровъ восрастомъ великихъ і мало обрѣтающихся, оба два роды тѣхъ свѣреі, уже укрощенны, ящеріцѣ великихъ, шубы і мѣхї черепашины.

По томъ повелѣ краперу царѣ, да бы понагдѣ рѣку, чрезъ которую самъ імѣлъ плыти, съ полками прешелъ. А которыя всегда прі немъ обыкоша быти, тѣхъ въ кораблѣ расставилъ і въ предѣлы малловскія вніде, отпугу къ сабракамъ пріде; Тої народъ храбрый, рѣчь исполітая у нѣхъ, а не царіе управляють государство, шестъ тѣсящѣі пѣхоты імѣлі. конницы осмѣ тѣсящѣ прі томъ войскѣ пять сотъ колесницѣ шло. избраша же себѣ троихъ полководцевъ мужей во брані іскусныхъ, но въ селахъ живущіі блѣсѣ рѣкѣ [часты бо села былі на берегахъ] токмо усрѣша, яко вся рѣка весгѣ судами наполнена, оружіе же свѣтло сіяетъ, і толь много тѣсящѣ воіновъ. Сѣло устрашівшеся отъ вѣстї невіданія, возмнѣлі что воінство отъ боговъ прішло, і вторыі ліберъ отецъ [у того народа імя то славное] пріплылъ. Такожде воінскїі вопль і свукъ отъ весель разныхъ корабельниковъ гласы, уші страхомъ наполнилі жителямъ. Тѣмже всі прібѣгше ко своему воінству

воїнству востанілі: обесумістися, съ богами лі брань
 хочете чїніти, бесчисленное множество судовъ, на
 нїхже непреодолѣнно їдутъ. Сїце сїмъ народъ свої
 воїнство устрашіша, яко пословъ пославше згадошася.
 Всявъ убо їхъ Александръ въ подданство, въ четвертїй
 деньъ къ їнымъ народамъ прїїде: которїе такое
 сердце їмѣли каково ї прежнїе. ї тамо создавъ градъ
 повелѣ нарещї Александрією. Потомъ въ предѣлы
 вніде народа нарицаемаго музыкань. Бѣ же тамо
 воевода дестерїоль, егоже надъ паранамїсадами влас-
 тїномъ поставїлъ, которїе гордостъ того воеводи
 ї савїстъ многїмї доводами царю показаша. того радї
 повелѣ єго смернї предати.

Оксїандръ же старѣїшина бактрїанскїї, не токмо
 свободенъ, но ї болшее государство дадеся ему.
 Потомъ страну музыкановъ взявъ, во градъ їхъ сакладъ
 положїлъ. оттуду къ престамъ, ї самїмъ їндїїскїмъ
 народамъ прїїде.

Царствоваше же унїхъ оксїканъ, которїї въ крѣп-
 комъ градѣ съ велїкїмъ воїскомъ саворїлся.

Но Александръ той градъ въ третїй деньъ по облежанїї
 взялъ. Оксїканъ же въ крѣпость градскую убѣжавъ по-
 слалъ оттуду пословъ къ нему згадая себе: но донелѣже
 прїїдоша послы ко царю, двѣ башнї съ велїкїмъ громоу
 падоша, чресъ которїя развалїны, македоняне внідоша
 въ крѣпость градскую, ї взявше ю, оксїкана съ не многїмї

ополче.

ополченѣмї убілі. градѣ же разорѣше плѣнниковъ продалї. і абїе поїдоша на царя сабіна, многія же градѣ тамо побравїше. вѣ столїцу градѣ крѣпкїї того народа подкопомѣ внідоша.

Бысѣмѣ сїе сѣ велїмѣ удївленїемѣ, варваромѣ незнающїмѣ воїнскїхѣ хїтростей. їбо посредѣ самага града, їсѣ семлї вѣшлї, прежде нїкогого прїзнака подкопнаго не показавше.

Пїшетѣ клїтархѣ; яко вѣ тої странѣ осмѣдесѣмѣ тѣсящѣ їндїанѣ убіша, многїхѣ плѣнниковѣ прогаша. Егда пакї мусїканѣ бунтѣ учїнілі, послалѣ на нїхѣ Александрѣ пїтона, которїї плѣнївѣ їхѣ, князя началїка бунту, кѣ царю прїведе, егоже Александрѣ повелѣвѣ повѣсїтї, поїде кѣ рѣкѣ гдѣ его флотѣ ожїдаше.

Четвертаго дня благополучно рѣкою пловущѣ, прїїде ко граду, откуда бѣлѣ путѣ вѣ царство сабово. недавно тої сабѣ сѣдасѣ, но граждѣне вѣ томѣ не терпѣлївы, врата градскїя затворїлі. Тѣмѣже Александрѣ не многїхѣ супостатовѣ себѣ разумѣя бѣтї, токмо сѣ пятѣ сотѣ агріановѣ подѣ стѣнѣ градскїя послалѣ, да бѣюмѣ стѣнѣ градскїхѣ почалї потомѣ будто уходїтї. і їндїанѣ їсѣ града тѣмѣ вѣманїлі, надеженѣ бо бѣ вѣ томѣ, что на вѣласку вѣйдутѣ во слѣдѣ уходѣющїхѣ. Агрїанѣ же повелѣнное сотворїша, нашедше на супостата, абїе нечаянно вспятѣ обратї-

шася, вослѣдѣ которыхъ безъ всякаго строя індіане
ісѣжалі, і на засаду гдѣ былъ царѣ нападлі. Прочее
боі учіня, отъ трехъ тѣсящєі індіанѣ шестѣ сотѣ
убіша, а тѣсящу плѣніша, а осталныє во градѣ убѣ-
жалі. Но сея побѣды не толь радостенъ конецъ,
якоже начало імѣлі. понеже варварѣ напоілі ядомъ
мечі своя, отъ чего уязвленныє уміралі. А врачевѣ
прічїны такѣ скорбыя смерті познаті не могли, ібо
хотя і малы язвы былі, но неісцѣлны, чаялі варварѣ,
что царя неопасно ратѣ творящаго і упрямаго, между
прочїмі возмогуть уязвіті. но онѣ между первїмі
храбрствуюя невредїмѣ пребысть. Птоломей аще і
малую язву въ лѣвое плечо прїялъ, обаче болше
погібель, неже язва печаль велїю сотворїла; бѣ бо
царю кровно блїжнїи, нѣкоторыє мняху что фїліпповѣ
сынѣ, ісвѣстно же сїе стало быті, что отъ наложнїцы
фїліпповѣ родїлся, кѣ сему же оберегателемъ сдравїя его
былъ і храбрѣ воїнѣ, а кѣ совѣту і управленїю общаго
народа лучшїи. і того радї честнѣшїи, кротокѣ прї-
ступенѣ, гордостї царскої нїже мало въ себѣ імѣлъ.
Того радї аще царевї, ілі народу былѣ любесенѣ усум-
нѣванїся бы въ томѣ мощно, обаче того временї
іскусілъ сїще. ібо мняхуєя македоняне акї бы о буду-
щемѣ достїнствѣ его въ томѣ паденїї пророчество-
ватѣ, понеже не меншую печаль о немѣ, неже о царѣ
імѣлі. Александрѣ воїною і печалїю утомленѣ,
сѣдгяше

сбѣгающе блѣсъ птоломеа, і повелѣ себѣ постелю свою прїнессти, на неїже сгда ляже, крѣпко усне, воставъ же отъ сна, скасалъ. како вѣдѣ смѣю селѣ несущую, вмѣсто врачевства яду, то селѣ ісобразующую. Скасалъ же, каково і цвѣтомъ то селѣ было, і моглъ бы познатї, аще бы кто оно сѣскалъ, которое обрѣтше, [ібо мнози іскаху] кѣ язвѣ прїложилъ, і абѣ болѣзнь отступїла вскорѣ, і язва ісцѣлѣла. Індїанс же въ прежде прелстївшеся надеждѣ, себѣ і градъ сгадоша.

Оттуда кѣ ближней странѣ нарицаемой паталїа прїїде царь гдѣ мерїсѣ бѣ царемъ, і же градъ оставївъ въ горы убѣжалъ. Тако Александръ въ пустыї градъ вшелъ, а села разорїалъ, многое множество скотовъ разнѣхъ і велѣ ісобїлѣ хлѣба всялъ. Потомъ вождї знающихъ ту рѣку всявъ прїїде кѣ острову посредѣ самѣя рѣкї стоящему.

9 : Тамо многое время прїнужденъ стояти. ібо проводникї убѣжалї, онъ же послалъ їныхъ іскати, но не обрѣтѣ онѣхъ. Упрямое і не преодоленое желанїе, сже бы окїанъ море вѣдѣти прїнудїло его, да бы хотя і бесъ проводниковъ до конца свѣта достїгнулъ, і тако сдравїе свое і воїнства всего, неїзвѣстной рѣкѣ предаде.

Тѣмъже плылі, незнающе самї куда і колъ далече еще море, і какїя народы, і колъ надежно тоя рѣкї істїе, мощно ли долѣмї караблямї прїїти, ненадежное

і слабное достіженіе, токмо пророчествовало себѣ. едіно бѣ упрямостві веселіе, счастье всегдашнее. і уже четьре ста верствъ преідоша. Егда карабелнікі возвѣстѣли царю, что воздухъ морскоі добрѣ їмъ прїмѣтенъ, вѣстѣ їмъ, того радї всеконечно блїзъ ествѣ окїанъ море. Убо радости їсполненъ сімъ возвѣстїемъ Александръ, просїті начатъ карабелніковъ, да поспѣшатъ: їмѣмъ рече, уже не далече всѣмї трудамї вожелѣнныі конецъ, уже нічто славѣ нашеї неоскудѣваетъ, нічто сопротивно ествѣ мужеству, бесѣ бранї, бесѣ пролітія кровї, свѣтѣ весь осягнете, нїже прїрода далшіі путь сотворїті можетъ. вскорѣ будете срѣмї, на что самї бої срятѣ. Обаче не многїхъ послалъ на берегъ, да отъ жїтелеї їндїїскїхъ їсвѣстятся совершеннѣе, онї же їщуще во всѣхъ жїліщахъ їхъ, егда обрѣтоша сокрывшїхся. і вопросїша; коль далече море. їндїане же отвѣщаша, яко нікогда слышахомъ о морї. Но въ третїї день прїїдете къ водѣ горкої, которая їстребляетъ сладкую. отшуду уразумѣша, яко не знающе о морї, глаголютъ о немъ. Сїце карабелнікі съ велїєю охотою і прїлѣжанїемъ начаша плаванїе творїті, і коль блїжшїі путь їмѣлї, толь болшая надежда желанїя умножашеся їмъ.

Въ третїї день, уже совокупляшеся съ рѣкою море, малая і легкая еще буря возмущаше оную. Тѣмже къ острову посредї рѣкї прїїдоша. но егда возбуренїемъ волнѣ

волнѣ воспіящася сташа, і рагі пропітанія расбігашася, нічто помышляюще о слополучномъ пагеніи которос на неісвѣстнѣхъ наїдесть. Ібо въ третій часъ по обыкновенію своему окіанъ волноватися начатъ, і наступити, рѣку вспятъ гоня, которая съ начала еще по малу і опірашеся, обаче егда сілнѣми волнами море ударі оную. тогда скорѣе, неже прочія скоротекущія рѣки вспятъ обратіся. Люді же пріроды тоя морскія не знающе, возмнѣша яко нѣкая чудеса і знаменіе отъ гнѣва боговъ являються. Но море наіпаче волнами врѣмо, і поля сухі преждебывшія водою покрѣло, і всі караблі въ раснѣ расмочіло. а которые ісбігоша ісб караблеі, отъ всюду къ кораблямъ устрашівшеся нечаяннаго пагенія, бѣгутъ. но въ смятеніи многолюдномъ, і скоростѣ лѣнѣва бываесть. Іныя бо жердіемъ караблі отторгалі, прочіі же ожідалі, какъ весла будутъ готовы, нѣцїі поспѣшающе ко брегу, і тѣхъ которые внѣмі імѣлі не ожідалі. поврежденны уже суды непрілѣжно подвїгалі. прочіі же бесумно тѣснящихся немогоша сабраті. Сїце і во многолюдствѣ, і въ малѣ самі себѣ препятіемъ былі. Волнѣ бѣ отъ едїнѣя странѣ, ждї, а отъ другїя, поѣжжаі, гласы раснѣ, нїже срѣмї, нїже слушаемї допустїлі, і самі управїтелі караблеі помощі не моглї дати. Которыхъ мятущїя нї гласа, нї повелѣнїя ужасшеся слушалі. Тѣмже между собою караблі едїнъ отъ другаго ударїліся, весла мешаю-

щеся, їнбія, ане своя суды ко плаванію прїнуждааї.

Повѣрїль бы кто, что на водѣ разнїя воїска, а не едіно между собою бранѣ творятѣ. Ударяхуся носамї о кормы суды, которїя же предѣ собою їдущїмѣ прїятїе творїлї, во слѣдѣ себе, такожде отѣ прочїїхѣ терпїлї нужду, Того радї ї бої между собою гнѣвомѣ развїреннї началї творїтї. Уже было, что всѣ поля вода покрѣла окрестѣ рѣкї верхї токмо прїгорковѣ показовалїся, на которїя мнозі страха радї оставїше кораблї, павїтї начаша. Кораблї же їнбія разгнаннї, на глубїнѣ стоялї вѣ тїшїнѣ, а прочїе на мѣлкомѣ увязлї мѣстѣ. ї егда вода равную ї не равную обвїятѣ земаю, се внесану новїї, ї паче перваго болшїї страхѣ наїде, егда начатѣ возвращатїся море велїкїмѣ путемѣ кѣ нему возвращахуся воды, земаю якоже прежде бѣ оставающе. Тѣмже кораблї бесѣ воды оставшеся, їнбія на носы, прочїя же на бокѣ падалї. Наполненнї былї поля сумкамї, оружіемѣ ї весламї ломаннїмї. а воїнство нїже їзвїтї їзѣ кораблеї можаше, ї вѣ нїхѣ пребыватї бояшеся, блюдушеся вѣ предвїдущїя погїбелї. Едва моглї вѣрїтї, еже бы їмѣлї когда то вїдѣтї, что претерпїлї, на полї утонутї, вѣ рѣкѣ сѣ моремѣ бѣдствоватї. Конца же тому слу не вїдѣша, гладѣ ї смертѣ разумѣюще бынї. їбо неїсвѣстннї былї о томѣ, вскорѣ лї море їмѣло возвратїтїся ї кораблї тѣ снестї, тамо ї чудеса морскїя ужаснїя сѣло оста-

вшіяся отъ воды, на полѣ броділі: Уже ноцѣ наступше. Царѣ же отчаявся справія печаленъ бѣ, обаче сердце непреодолюю имѣя, всю ноцѣ стрежаше; послалъ конницу къ устью рѣки, да всю ноцѣ стерегутъ, въ кое бы время токмо увидѣли, пакі бѣгущее море і возвращающееся.

Тѣмъ временемъ повелѣ суды разбѣгнута починити, прочія же волненіемъ морскимъ превращенія подымати, і моря пакі ожидати. Егда же всю ноцѣ стрежаше, вскорѣ конница поспѣшастъ къ нему, скасуя что море бѣжитъ, которое съ легка прѣходя, начатъ возносити кораблі, вскорѣ же всѣ поля покрывло, і флотъ корабельный воздвигло. Радостъ і веселіе начаянное брегѣ исполнило гласомъ корабельниковъ, которыя удивляющиеся вопрошаху, какъ такъ прѣшло море прежде малаго времени отшедшее, кая прѣрода того сменѣна овогда тако овогда же інако бываеѣтъ.

Царѣ рассуждая тоі случаі, достиже того, яко по восходѣ солнца, та буря обыче быти, того ради хотя ісбѣжати тоя бѣды і волненія, о полунощѣ поїде со многими кораблями по рѣкѣ благополучно. ісшегъ же ісѣ неѣ за чѣтыреста верстъ, і прїїде на море плаваѣше по немъ, желаніе свое древнее ісполняя, богамъ морскимъ, і мѣста того, жертву сотворивъ возвратисѣ ко флоту своему.

10. Оттуда ідуцѣ въ верхъ рѣки, во вторыі день
прїплывъ.

пріплывъ не далече до есера сланого , егоже не ісвѣст-
ная врірода многѣхъ прелстїла. Ібо егда токмо началї
купатїся , струї на тѣло їх наїде , тако что і про-
чїїхъ повреждалї , но масло бѣсть всякому врачев-
ствомъ. По томъ Леоната предъ собою послалъ , да
їскопаєть студенцы , і сѣщєть воду , которымъ
путємъ сѣ воїнствомъ ему їмті , бѣше бо суша велїя
въ тої странѣ. Самъ же ожїдая весны на квартєрахъ
воїско поставїлъ , і много градовъ создалъ.

Неарху такожде і онесїкрїту къ морскому плаванїю
зѣло їскуснымъ повелѣ , да болшія караблі на море
окїань спустяють , і по немъ [гдѣ бы бесстрашно мѣ-
сто бѣмї разумѣлї] плавалї , і прїроду егѣ уразумѣлї .
Къ нему же тоюжъ рѣкою їлї свфратомъ всѣмъ вос-
вратїлїся бы . По окончанїї сїмъ караблі лїшнїя
сжегше , сухїмъ путємъ поїде сѣ воїскомъ , і въ девя-
тыї денъ прїїде въ государство арабітовъ , отшуду
толїкїмї денмї въ страну гедросїїскую . Народъ же
тої самоволєнь , совѣмъ сотворївъ сгадєся ; їмже нї
что бѣ повелѣнно кромѣ правїанта . Потомъ пятого
дня , прїїде къ рѣкѣ арабъ отъ населнїковъ наречєнної ,
і пакї прїїде въ страну отъ людеї оставлену , от-
шуду абїє прїїде къ горїтянамъ . Тамо болшую частъ
воїска вручїлъ ефєсїїону , а легковооружєннѣхъ
воїновъ со птолемеомъ і леонатомъ послалъ . Трї
воїска сдїнаго временї їндїю разорялї , і многїя корыстї
і плѣн.

і плѣнниковъ взялі. Нагб моремъ живуцїхъ птоломеї, вв іної странѣ царѣ, вв іної же странѣ леонатъ огнемъ расорїлѣ. І вв тої странѣ сегда градѣ, і населї вв немъ араховѣ. Оттуду прїїде кв індіанамъ нагб моремъ лежацимъ, которїе сѣло на просторномъ мѣстѣ поселенї, і спрана їхъ пуста, со окрестными же странами нї коєго союзства вв промыслахъ не їмѣють. Того радї нравы і расумы скотскїя їмѣють а не чело- вѣчскїя. ногтеї нїкогда не чїстятъ, власы на главѣ стїячатъ, і нїкогда не стрїгуть їхъ, нїже брїють, жїліща себѣ їсѣ раковїнъ і сметїя морскїя сосїдають, вв кожахъ скотїнныхъ ходятъ, рѣбу на солнцѣ печеную ядятъ, прочїїми такожде чудесами морскїми [їхже волны їсвергають,] пїтаються. Того радї македоняне сегда пїщею оскудѣша, во первѣхъ бо нужда по томъ і гладѣ прїїде на нїхъ, коренїемъ палмовымъ [токмо бо то древо тамо родїтся;] пїтахуся, вездѣ его їщуще. Но сегда і то оскудѣло, разнымъ скотомъ начаша пїтатїся, яко і коней ядоша: корбїстї отъ супоснатъ плѣненнїя, не їмѣюще на чемъ вестї, огнемъ жгоша, коїхъ радї вся спраны восточнїя прїїдоша. По томъ гладу прешедшу, быстѣ морѣ. Ібо отъ нїщї худѣя соку новаго на утру- жденнѣхъ і печалнѣхъ нападоша немощї, і не могоша путшествоватї, нїже на едіномъ мѣстѣ стоятї. Ідуцїхъ морѣ, стояцїхъ же гладѣ устрашаше.

Того радї наповненї былі поля, паче полужївїхъ, неже мертвїхъ. Не могоша бо ї мало болящїї послѣдствовать, понеже скоро воїско їде, зсравїе своє вь єдїномъ поспѣшномъ путї полагающе: Чесо радї немощїї молїша знакомїхъ, да подадутъ їмъ руку помощи. Но ї коней не бѣ, їмї же моглї бы їхъ вестї, єсва бо ї самї оружїе несоша, о себѣ такожде размышляюще, ї ужасающеся, да самїхъ тоже не постїгнеть. Сїце многократно вопїяху къ нїмъ, но нїже обрашїтї лїца своего хотѣша мїлосердїе страхомъ отрїнувшє. Оставленїї же во свѣдѣтелство боговъ прїсїваху воспоминающе совокупнїя жертвї отъ царя помощи желаша, глухїе ушї сряще на услїшанїе моленїя їхъ отчаянїя радї своего. Таковаго же злополучїя другамъ ї клеветамъ своїмъ желаша.

Царь болѣснуя ї срамляся, їбо самъ вїною сїцевою погїбелї бѣстѣ, послалъ къ фратаферну партїїскому воеводѣ, да бы повелѣлъ вскорѣ на верблудахъ варенїя пїщї прїслатї вь обозъ, прочїхъ такожде воеводъ окрестнїхъ о тої нуждѣ своєї увѣстїлъ, ї не омедлѣша вь томъ потщатїся. тако єсва токмо воїнство отъ глада свободїся, ї прїїдоша къ предѣламъ герросїїскїмъ.

Та страна во, всемъ їسوبїлна ї плодоносна єстѣ, тамо опочїтї воїнству даде, да прїїдутъ къ первому здравїю. Прїнесоша же єму сѣбѣ грамоту отъ леоната, вь нєї же напїсано, яко їмѣлъ бої со осмью тїсящамї пѣхотї

пѣхотѣ, і пѣтію смѣ коннѣхъ горѣтовѣ, і побѣдѣхъ ихъ. прїїде і отѣ кратера посланнѣхъ ізвѣстѣуя, како ожїна і зарїаспу персїдскѣхъ дворянѣхъ бунтѣхъ творящѣхъ укротѣхъ, і плѣнѣхъ ихъ, вѣ оковахъ же ведетѣ.

Даге Александрѣ геросамѣ, воеводу іменемъ сїбурта, ібо мемнонѣ немощствѣуя умре, самѣ же царѣ поїде сѣ обозомѣ вѣ карманїю. Былѣ тамо воеводою аспастрѣ пороченѣ Александру во ісмѣнѣхъ, егда вѣ індїї былѣ, обаче егда вспрѣте его на путѣ, нїкогого отѣ себе гнѣва не покаса, мїлостївно сѣ нїмѣ бесѣдуя донелѣже о всемѣ что на него ізвѣщено, совершеннѣхъ вѣстї не воспрїялѣ, і вѣ прежней чести возвѣмѣлѣ его.

Того временї по повелѣнїю воеводѣ індїїскїе яже во областї своєї імѣлѣ множество коней скотовѣхъ разнѣхъ, такожде кѣ колеснїцамѣ і работѣхъ коней прїслаша, еже все требующїмѣ раздаге, оружїе по прежнему украсѣхъ. Ібо персїда не токмо бѣ вѣ мїрѣ і подѣ владѣнїемѣ его, но і богатствомѣ ізобѣлна. Тѣмже [якоже прежде речеся] желая себѣ не токмо лїбера отца славы, которую отѣ тамошнѣхъ народовѣхъ воспрїялѣ, но і чести умыслѣхъ вѣ первѣхъ акї торжество, ілі ігранїе бакхуса, паче человѣческаго разума превозносящася, ібо градѣхъ чресѣ которѣхъ імѣлѣ ітїї, вѣнцамї і цвѣтѣхъ украсїтї, во вратахъ же домовѣхъ чашї вїна наполненѣ, а на путѣ вѣ разнѣхъ

со судахъ поставити повелѣ, колесніцы дскамі покрываху, да болше воїновъ сядець, стѣны коврамі, понявами бѣлымі і одеждамі драгімі повелѣ обіті, ідоша прежде другі его, і гвардія царская въ вѣнцахъ отъ разныхъ цвѣтовъ, по странамъ на трубахъ і бубнахъ іграша. къ сему же на колесніцахъ по ісвобілію всякого украшенихъ, веселія мислі бяху, оружје по обоімъ странамъ свѣтлое вѣло. Самъ Александръ іде на колесніцѣ съ тѣмъ, іже учреждаша їхъ, отвсюду чаші славія повѣшені бяху по странамъ. Сіце седмъ днѣ торжествуя, воїско іде, корысть взявши, аще бы побѣжденіе на пірующіхъ дерзнулъ, тѣсяща мужей пресвѣхъ, могли бы торжествующіхъ чресъ седмъ днѣ побѣдити. Но счастье еже дѣламъ славу і драгоцѣне даєть, тамо і срамоту і бесчїніе воїнское обратило въ честь, тому і насто-ящїі і прешедшїі вѣкъ удівляшеся, како чресъ народъ еще не доконца покоренія, сіце пѣяні дерзновенно ідоша, народъ простїі, упрямостъ творящихъ, мужество разумѣша быти. По сіхъ всѣхъ украшенїяхъ і веселїяхъ спекуляторъ іде, которїі аспаства, о немже прежде речеся, по повелѣнію смерті предаде, тако нїже бесчїнію мучї-телство, нїже мучїтелству бесчїніе, препятїе творїть.

К В І Н Т А к у р ц і а

К Н І Г А Д Е С Я Т А Я .

с о б р а н і е в е щ е ї к р а т к о е .

- 1: Креандръ їїніі вожді о согрѣшенїихъ прощенїя просятъ. нѣвѣѣ же мало согрѣшившіі казнятся. Совѣтъ Александровъ о шествиі въ западную европы частъ. Мѣлоствъ къ абѣсарову сѣну, надъ орсеномъ благороднѣшїмъ болярїномъ немѣлосердїе.
- 2: Когда смѣшенні грекї чїнь усміріті, ї воїновъ [мѣдою чуждею संबожденныхъ]. їныхъ отпустїті въ домъ, ї їныхъ воспїтіті помѣшляеть. Въ полкахъ расгоръ раждається, егоже їзящною рѣчию ї царственною властію усміряеть.
- 3: Бунтовщїковъ казнїю умучївъ, всего воїнства расцѣпаетъ совѣты, ї персамъ ввѣряеть тѣла своего храненїе.
- 4: Рѣчь македонскаго воїна свѣзаннаго, согласїе на Александра їже отравою угасаеть.
- 5: Рѣчї ї дѣла его предъ смертію, колїко отъ своїхъ бѣше любїмъ, наїпаче же отъ дарїевы матерї, аже жалостї подлежащї, по маломъ временї умре, Александрово гробное надпїсанїе.
- 6: О наслѣднїкѣ Александровѣ между началнїками совѣтованїе, ї раслїчнїя мѣслї.
- 7: Арїдеї сїнь фїлїпповъ, за возведенїемъ мелеагровымъ отъ нѣкїихъ царъ поставляется, отъбонуду же бранї домовнїя начало.
- 8: Перѣбїшія вождї мелеагрову хїтростъ предубѣгають. Арїдеї же мїра хотящъ, смятенїя усміріті среднюю нѣкою прїчиною тїщїтся.
- 9: Пердѣкъ мелеагра, ї трї ста послѣдствующихъ ему хїтростїю убїваетъ.
- 10: Александрово царство на частї расдѣленное, егоже вящшая частъ арїдею отдана, провинції же велможамъ.
Умершаго тѣло прїятелїмї сохранено, таже во александрию егїпетскую прїнесено бѣств.

1. **В** онѣя же дні клеандръ і скіталкесъ , і со
 агаѳеономъ нѣканоръ пріходять , парменіона
 повелѣніємъ царскімъ убивше; і пять тѣсящъ
 пѣшихъ съ тѣсящю конницю пріведше , но і клевет-
 нѣцѣ ихъ отъ страны въ неїже началствоваху послѣд-
 ствоваша. Не толѣко дѣлъ , еліко оставілі , во сгати
 можаху убійствѣ любезнаго цареві служеніємъ. Ібо егда
 вся мірская плѣнѣша , нїже отъ священныхъ удержа-
 вахуся , і дѣвы і началныхъ жены прелюбодѣянїя пре-
 терпѣвшѣ тѣлъ поруганїя плакахуся ; ненавѣдїмо
 македонянъ імя , сладострастіе ихъ і похоть варвар-
 ская творяше. обаче же между всѣмї явно быше кле-
 андрово неїстовство , їже благородную дѣвицу опре-
 любодѣїствовавъ рабу своему въ подложницю даде .
 Многі друзї Александровы не тако на множество слѣхъ
 дѣлъ , яже явственнѣ предлагахуся , яко на память
 убїеннаго , і парменіона , которѣи тайно помогати у
 царя можашѣ , въ раху радостны , яко отъїде гнѣвъ на
 гнѣваслужителеі , нїже яко всякая властѣ слобою їстѣяса-
 ная естѣ долговременна . Царѣ увѣдавъ вїну їсрече:
 яко едїно отъ клеветниковъ і сіе превеліе прегрѣшеніе
 прешедшее , естѣ отчаяніе сдравїя его , нїкогдаже бо
 таковая їмѣла бы дерзнутї , їже его отъ їндїї сдраваго ,
 їлі желалї бы возвратїтїся , їлі уповалї бы яко вос-
 вратїтїся . Убо онѣхъ свясалъ , шестѣ сотѣ же воїновъ ,

їже ярості твѣя служітелі бяху, убіті повелѣ. Тогожде дні і онѣхъ кашнѣль, їхже началіковѣ убѣжанія персідскаго краперѣ пріведе, не по мнозѣ же неархъ і оніскрѣмѣ, їмже далече на окіанѣ отбіті повелѣль, пріходятѣ. їсвѣсповоаху же їная слышанная, їная їсвѣстная, яко островѣ къ ходу рѣкѣ поглегліі, слатомѣ їсобілуемѣ, скуденѣ же конмі, яко всякіі конѣ аще отѣ брега прівесті кто смѣль бѣ, по едіному таланту тамо цѣнітѣся, і яко їсполненно естѣ свѣрмі дѣкімі море, волнамі благополучнымі носятѣся, велікіхъ кораблі велічеству подобні, страшнымѣ крікомѣ устрашенні, послѣдствують караблю свѣлікімѣ морскімѣ шумомѣ, акі бѣ потопленні караблі погрузівшіся вѣ водѣ. Прочее тамошнымѣ жїлцамѣ яша вѣрѣ, между сімі же, і сіе повѣдаша, яко чермное море, не отѣ цвѣта воднаго, по повѣствованію многіхъ. но отѣ ерїора царя їменуется, і глаголаху: не далече бѣті отѣ брега островѣ, многімі фїнікамі насаженні, і посредѣ сада столпѣ стоїть сіяющіі. Ерїора царя гробѣ, пїсменѣ яська онаго пїсанныі. Прїлагаху же, яко караблі, вѣ нїхже вещи купцѣ прівеслі, слата їщуще, правітелі на островѣ їсвїдоша, і послѣ отѣ нїхъ не відімы бѣша. Царѣ же познаті множае желаніемѣ воспаленѣ, пакі їмѣ семлею їмні повелѣваемѣ, дондеже ко евфрату прїгонятѣ караблі, оттуду противѣ рѣкѣ до вавїлона їмущимѣ

їмні

їмні. Самъ же безчисленная во умѣ содержашъ ;
 умислилъ, всю прі востокѣ поморскую страну усмі-
 ривъ, їсѣ сїрії їмні во афріку кароагену разоряти, от-
 туду нумідійскія пустынї прешедъ, пунѣ кѣ народу
 гадарску отправлялі, їбо тамо столпамъ геркулесо-
 вимъ быті повѣствується, таже во їспанїю, юже їверїєю
 елліны отъ рѣкѣ ївѣра нарицаху, доїті ї преїті алпій-
 скія горы ї страну їталійскую, откуду во епїрѣ
 крїтскїї ходъ естѣ. Убо месопотамскїмъ судїямъ
 повелѣ, древѣ на лїванскої горѣ насѣщї, ї прївести
 вѣ градъ сїрійскїї капсагу, велїкїхъ кораблеї фундаменти
 уготовляти, яко всѣмъ быті седмовеселенымъ, ї от-
 туду препроводїти їхъ вѣ вавїлонѣ. Кїпрскїмъ же
 царемъ повелѣно денгї ї канатѣ ї парусѣ готовїти,
 сїя творящему отъ пора ї тавксїліа цареї писа-
 нїя подаются; яко абїсарѣ отъ немощї. фїлїппъ же
 началїкѣ его отъ ранѣ умроша, а ранївшїмъ їхъ
 казнѣ учїнена, убо вмѣсто фїлїппа поставляєтѣ
 евдемона, вождѣ бѣ врачевскїї, абїсарово же царство
 сыну его дарствуетѣ. Таже прїїдоша вѣ посаргадѣ,
 персїдскїї сеї родѣ, егоже властїтель орсенѣ быше,
 благородїемъ ї богатствы всѣхъ варваровъ превос-
 ходящїї, родѣ влечетѣся отъ кїра, бѣвши древле
 царя персїдскаго, богатство же отъ старшїхъ да-
 ное їмѣяше, ї самъ вѣ долгомъ царствїя владѣнїї
 собїраше, онѣ царевї отъ всякаго рода дармї, не

токмо самому, но і другомь его хотящъ дарствовати. вѣ срътеніе ісходѣтъ, коней дворовыхъ стада ему послѣдовалі, весуще колесніцы слатомъ і сребромъ украшенныя, драгоцѣнныя скрынѣ, ісрядныя камѣкѣ, слатныя тяжковажныя сосуды, і одежды багрянныя, і знаменітаго чѣстаго сребра чѣмѣре тѣсящѣ талантовъ. Убо толѣкѣя дары варварѣну сталѣся смертѣ прѣчною. Ібо егда всѣхъ друзей царскѣхъ дарамѣ вѣше іхъ мѣры почте, багою свнуху, [іже Александру служеніемъ плотскѣмъ угождаше,] нѣ едѣнныя чѣстѣ *vosgades*. Увѣщенъ же отъ іныхъ, яко багої у Александра вѣ любви естѣ, отвѣща : асѣ друзей царскѣхъ, не блудніцѣ, почѣтаю, нѣже обычаї естѣ персянамъ *sa мужей* вѣмѣннѣтѣ тѣхъ, іже блудомъ женоподобно сквернятѣся. Сїя слышавъ скопецъ, властѣ свою словою і бесчѣстїемъ снѣсканую, на главѣ благороднаго і неслобѣваго персянѣна ісбѣявѣлъ; Ібо тогоже племѣне перскаго нѣкѣїхъ слѣхъ людеї сѣ ложнымѣ навѣтѣмъ устроїлъ, увѣщавъ іхъ : да бѣ донеслѣ царю Александру, когда онѣ багої повелѣтъ. Между сѣмѣ же, слѣкожды на едѣнѣ багої нѣ былъ, ушеса царева навѣтамѣ наполнялъ, прѣтворяющѣ прѣчину гнѣва, вѣ чѣмъ совершеннѣйшая сѣла клеветущаго бѣла бѣ. Не бѣ еще вѣ гнѣвѣ орсенѣ, но уже стало ему бѣтѣ похуже, вѣненѣ бо вѣ таїнѣ шворяшесѣ, сокровеннаго бѣдства не вѣдѣая. слонравнѣйшїї же блуднѣкѣ, блуда і бесчѣстїя вѣ терпѣннѣ отъ руганїя хотя ісбѣннѣ, колѣкожды

похоть цареву на ся воспалаше, а на орсена овогда о сребролюбії, іногда же обунтѣ клеветаше. І уже састарѣлыя лжі на погубленіє невиннаго сосрѣвалі, і случаї (егоже неісбѣжныї жребії естѣ) ожідаше. Ібо егда гробѣ кїровѣ Александрѣ повелѣ открити, въ немъ же бѣ сохранено его тѣло. (ему же Александрѣ акі бы хотяше сотворити помінокѣ,) слабомъ і сребромъ гробѣ тої ісполненѣ быти мняше, ібо тако і повѣстѣ персїдская промчєся, но кромѣ щїта его согнѣваго, і луковъ двоїхъ скїюскїхъ, і меча обоюднаго, нічтоже обрѣше. Таже вѣнецъ славы і наложенѣ, покрывало же употребляше, столѣ, на немъ же тѣло лежаше: Александрѣ же удївляшєся, толїка іменї царя, толїкімі ісобїлююща богатствы, погребена бѣвша, не богатѣ простолюдїна мужїка. Бяше же прї Александрѣ евнухъ тої, іже сря на царя, рече: Что дївно, яко прасны гробї царстїи, егда боярскїя домѣ слама ісб гробовѣ існосімаго вмѣщати не могутѣ. еже мнѣ случїся, самъ сего гроба прежде не вїдѣхъ, но отъ дарїя урасумѣхъ, яко трї тѣсящї талантовъ закопанѣ съ кїромъ. Оттуду же такое прїятство къ тебѣ явилъ орсенѣ, чего бесѣкашї імѣти не могъ бы тѣмї дарамї мїлостѣ твою получилъ: Восбудїлъ уже багої цареву мыслѣ ко гнѣву. Тогда тїи імже сеї багої дѣло навѣта вручїлъ, прїходятѣ, отсюду багої оттуду же его повелѣныїе ложнымі клеветамї ісполняютѣ Александру ушєся. і прежде даже оклеветанѣ

оклеветанъ чаяшеся быти, орсенъ, во оковѣ отъ-
данъ бысть, но недоволенъ кашію неслобѣваго
евнухъ багої, самъ на умѣрающаго руку наложѣлъ.
На негоже сря орсенъ рече: слыхаль я, что нѣкогда царь-
співоваѣ въ асії жѣнѣ: а сіе ново естъ, что царь-
ствуемъ обрѣзанѣи скопецъ. Сія бѣ встрѣча благород-
наго персяніна, і не токмо неслобѣваго, но і ісячнаго
въ прѣятствѣ ко царю. Въ томъ же времяні фразатѣ
царѣствовати желая, обнесень і облѣченъ убѣждается.
начинаше же уже часто царь представляти каші, тако-
же і неятвѣрѣмымъ вѣрѣти. Тако убо дѣла благопо-
лучныя могутъ ізмѣнитѣ прѣроду, і рѣдко кшолѣбо ко
благѣмъ своимъ многосмотрѣльвѣ бываемъ: Ібо онъ же
вскорѣ Александра лѣнцеста оклеветанаго отъ двоихъ
навѣтніковъ кашіи не удержася. Такожъ меншимъ
повѣннимъ, протѣву его волѣ, яко прочѣмъ вѣдяхуся
несогласны, не даяше прощенія, а непрѣтелемъ по-
бѣжденнымъ, царства ихъ возвращаше. На послѣдокъ
самъ отъ себе самага отгѣлѣлся тако премного; яко
по плотолубѣвої похотѣ умышленіемъ блуда, инымъ
царствія дароваше, а отъ иныхъ і жѣнѣ восхѣщаше.

Во онѣя же дні пісма отъ цѣна прѣялъ о гѣлѣхъ
въ европѣ согѣяныхъ. Когда самъ въ індії пребываше,
сонѣръ оракііскіи началнѣкъ, тогда посолство въ гѣмы
творяше; бурѣ же і волнамъ: нечаянно воставшимъ,
со всѣмъ воінствомъ бѣдствоваше, которую гѣбель

познавъ, севфь одрскїї народоначалникъ, своїхъ ко отлученію убѣждавъ, потерявъ весма оракію мало і не грецію.

2: Прочее трїдесятїмї караблямї сунїю [мѣсто тако совомо] проходять. прїстанїще естѣ аттїческія землі, отпугду прїстанї градскія їскатї опредѣлїлї. Сїя познавъ царѣ, на арпалы і на аеїнянѣ, ново расгнѣвань, кораблї уготоватї повелѣ, во аеїны абїе хотящѣ їтї. Сеї же совѣмѣ умышляющу ему, таїно писма ему вдаются, яко арпалїї совершенно внїде во аеїны, слатомѣ прїмїрївъ себѣ властелїнскїя мыслї. Вскорѣ же народѣ сотворївъ совѣмѣ, повелѣ отѣ града ему їзїтї. Ко греческїмѣ убо воїномѣ прїшелѣ, отѣ нїхже поїманѣ, їбыстѣ убїенѣ отѣ нѣкогого путешественнїка коварно. Сїмї вѣстїмї царѣ обрадованѣ, во европу превосїтїся совѣмѣ оставїлѣ: но самоченныхъ, кромѣ тѣхъ, їже домовою кровїю окропїшася, прїїматї по всѣмѣ градомѣ греческїмѣ, отѣ нїхже їсгнаннѣ бяху, повелѣ. Грекї же не смѣяша властѣ преспѣтї, аще сїе ї мняху бытї начало расрушаемыхъ законовѣ. Такожде ї їмѣнїя, яже вѣ казну быша взятѣ, отгати самоченымѣ повелѣ. едїнї аеїнеане, не своя токмо но ї народнїя хранїтелї свободы, радї молвы людскїя, яко скорбно їмѣ было, не царскою властїю, но законамї ї обычаямї отческїмї управлїтїся навѣкше, їсгнаша отѣ спранї своя; їсмещумѣ убо їсгнанныхъ, вся лучше хотяще

хотяще претерпѣти, неже іногда уметѣ бывшіе града своего, тогда же ігнанія, пріпустити.

Александръ старѣішій воиновъ отечество ихъ отпустивъ. і 3000 пѣшихъ, да і 2000 конныхъ, яже во асіи, оставилъ было, избрати повелѣ: мнѣхъ малымъ воіскомъ возмоути одержати асію. Ібо во многихъ мѣстѣхъ крѣпости расположилъ, і въ маломъ временіи построилъ грады, ихъ же жителіи исполнилъ раді бунтовщиковъ новыхъ, да препятіе будетъ. Прочее же прежде даже усмотрилъ, ихъ же имѣяше удержати, ісрече: да всі воіи сребро чуждее повѣдятъ. Тяжко сіе множаішимъ быти ісвѣстися. І еже самымъ трудомъ собрано бѣ, расбѣрати онъ установилъ, оноє іскушеніе быти вмѣняху, чѣмъ бы удобѣе убогихъ отъ богатыхъ рассмотреть, продолжающе нѣсколко временіи удержавашу. Царь же много вѣдуущъ, яко повѣданію сребра срамъ не упоръ сопротівляется, столы во всѣхъ полкахъ расставити повелѣ, і 10000 талантовъ ізнеси: таже послѣ істинно повѣдана. Яко немножає 500, і, 30 талантовъ обрѣтошася. Тако оно воінство, толкіхъ пребогатыхъ языковъ побѣдителіе, обаче множає побѣдъ, неже корысті прінесоша отъ асіи. Прочее же яко познаша інымъ отпуститися въ дома, інымъ остатися, яко всегдашній онъ царствія престолъ въ асіи не премѣнити чаяху, неістові, і обученія воінскаго не памятствующе, бунтовнымі

гласѣ полкі напoлняють , і на царя лютѣ , нежелі на їнѣхъ нападше , всі отпущенія просіті начаша , слосмрагнѣя ясвѣ , і сѣдїні главнѣя показующе . нїже бо началїчїмъ увѣщанїемъ , нїже страхомъ царскїмъ устрашенї , народнѣмъ воплемъ , і воїнственнѣмъ насїлїемъ хотящаго глаголатї удержаваху , явственнo глаголюще , нї кудѣ отсюду расвѣ во отчїсну ногу їмѣмъ подвїгнутї . Таже умолкнуша , чающе , яко самъ скорѣ двїгнется вѣ отчїсну , нежелї онї возмоглїбѣ . і что їмѣмъ сотворїті , ожїдаху . Царѣ же рече , что се внесаннѣї ужасѣ , і тако неїстовное і расшїренное дерзновение восвѣщаєте , їспреці ужасаюся . Явственнo воїстїнну прервалї есте властѣ , і челобїтчїкѣ есмѣ а не царѣ , смуже нї проглогланїя , нї познанїя , нї увѣщанїя , нїже восрѣнїя на васѣ властѣ оставїсте . Понеже егда їннѣхъ отпустїхъ вѣ отчїсну , їннѣхъ со мною вскорѣ отвестї опредѣлїхъ . тако тѣхъ вопїющихъ вїжду , їже їмѣють отбїті , яко і тѣхъ , сѣ нїмі же предѣ посланнѣхъ послѣдоватї уставїхъ . Что сїя прїчина естѣ ; вѣ расаїчної вїнѣ , едїнѣ всѣхъ воплѣ естѣ , хотѣлѣ бѣхъ вѣдатї , їже лї отходятѣ , їлі їже оставляются , на мя жалуются . Тогда акї едїнїмі устѣ отвѣщалї ; всѣ жалуемся . онѣ же , рече : воїстїнну не можеть бїтї , да їму вѣру , еже бѣ жалобѣ всѣмъ купно , сїю прїчину бїтї , юже показуєте ,

вѣ неї

въ неї же болшая часть войнства не оста .

Понеже множайшихъ отпустихъ, неже одержати имѣю. Есмѣ истинно горшее сло, еже всѣхъ отвращаетъ отъ меня, яко царя все войнство оставило, нїже бо рабѣ единымъ собраніемъ убѣгаютъ отъ господъ, но есмѣ въ нихъ нѣкїи срамъ, еже инѣмї оставленнымъ лишатся. Азъ же тако яростныи ужасъ забивъ, врачевство къ неіцѣлѣмымъ потщуся прїложити. Всю воистинну надежду юже отъ васъ чаяхъ осуждаю, нїже яко съ войны моїми: [уже бо предвотлучітеся;] но яко съ неблагодарнѣйшимї требѣ есмѣ чинити, умыслихъ. Въ благополучїи въ немже плаваете, неістовитіся начасте, забивше состояніе свое, егоже благодареніемъ свободітеся моимъ, достойно въ правду да бы въ ономъ вы і состарѣліся, понеже лучше есмѣ, противнымъ, неже благополучнымъ васъ управятї счастіемъ. Се убо ілліріческіи вмаѣ прежде і персїдскїи даннїками. Асіи і толїкїхъ народовъ корыстїи гнушаются, токмо бывшіи прї філіппѣ полунагїи одеждамї червленымї смердятъ. Слата і серебра очеса обьятї не могутъ. древяныхъ же сосудовъ і решедчатыхъ щїтовъ і ржавыхъ мечевъ желаютъ. Таковымъ украшеніемъ сіяющихъ васъ воспрїяхъ, і пять сотъ тысячъ талантовъ серебра саїмнаго, а все царское сокровище не множае шестїдесять тысячей талантовъ їмаше. моїхъ дѣлъ основаніе. обаче тѣмї: [да не будетъ савісмъ;

завістѣ:] подѣ властѣ болшую частѣ землі покоріхомъ.
Азію лі ненавїдїте, яке васѣ славою гѣлѣ согѣяннїхъ
сѣ богамї сравнїла; Во европу лі їмї спїшіте, царя
оставїше, но множаїшії отѣ васѣ вѣ недостаткѣ
путнаго корму бїлї бї, аще чуждїхъ денегѣ не по
жалѣлѣ бїхъ сїрѣчѣ асїїскої корбїстї. Нїже лі срамля-
етеся сѣ шїрокїмъ чревомъ їсѣ побѣжденнїхъ наро-
довъ сдобычї несущѣ возвратїтїся кѣ женамъ ї гѣтямъ,
їмже не мносїї дарѣ побѣды можете показатї, їбо у мно-
гїхъ, оружїе такожде вѣ складѣ сумѣ. добрїхъ же
войсѣв лїшуся подложнїхъ своїхъ наложнїковъ,
їмже сїе токмо отѣ толїкїхъ богатствѣ лїшше
естѣ, что їждївается. Сего радї бѣжащїмъгда отво-
рїются гранїцы. їсчєснїте отсюду скорѣе, асѣ сѣ пер-
самї бѣжащїхъ плєщї гонїтї начну. Нї кого
не держу. Свободїте очєса моя, неблагодарнїшії
граждане; радостно васѣ воспрїїмуть родїтелї ї чада
бєсѣ вашего царя возвращающїхся, во стрѣтенїє
їсбїгуть бунтовщїкамъ ї бѣглецамъ. Торжєствовашї
їмамъ воїстїнну бѣганїю вашему, ї їгѣже аще буду
їстяжу казнї. Сїхъ, сѣ нїмїже мя оставляєте, почїтая
ї превознося паче васѣ. Поснаете же, ї колїко можете
бєсѣ царя воїнство, ї что гѣла прєїмущєство во мнѣ
естѣ єдїномъ. Потомъ вскочїлѣ скрєжєщущѣ отѣ су-
дїща, ї вѣ средїну оружїєносцєвѣ полка внїде, знаменї-
тїхъ їже дерсостно говорїлі, всякого рукою восхїтї,

ніже смѣющихъ противу рещі, трехъ надесять въ храненіе стражемъ сдравія свого, предаде.

3. Кто бы повѣрилъ, яростнымъ, мало прежде собравшимся омертвѣтіи внесанною боязнію, і егда на отмищеніе відѣль бы влекомыхъ, нічтоже дерзнуті тяжкаго паче іныхъ, тако разліянную прежде дерзостъ, і бунтовное воіновъ насіліе востягнуто, яко не токмо ні едінь, устремівшуся царю, сопротиву не сталь, но і всі отъ страха бездушні омертвѣвшему подобні быша. Что бо о оныхъ царь ко іспеченію умисліть, ужаснымъ умомъ ожідаху. Убо ілі імя еже народі сущіи погь царемъ между богамі почитаютъ, ілі пріятства его благоговѣніе, ілі дерзновеное таковою сілою управляющаго повелѣніе успрашїло оныхъ. Ізяснвіи воістїнну ісдаша терпѣнія прїкладъ: яко не распалїшася мученїемъ купно съ нїмі бунтующихъ друговъ, егда въ нощі убїеннымъ їмъ бїтіи познаша, акї бы нічто погубївше едінь кїждо послушнѣ і благопокорно сотворїлі. Егда бо въ послѣднїи денъ, їмже повелѣно было вніті, прїдоша, асіятстїі токмо вої ішедше плачлївїі во всѣхъ полкахъ гласъ іспустїша, восвѣщающе всяческі їмущїмъ умеретї, аще царь пребудетъ во гнѣвѣ. Онъ же неумолїмую ко всѣмъ юже їмаше мїсль, чужїхъ воевъ на совѣтъ прїзватї повелѣ, македонянъ же въ полкахъ удержа, і егда много

собрашася , всемь преводчіка , сіцевую імѣль рѣчь:

Егда оть европы превосіхъ во асію многія славныя народы , яко великую сілу людеі власті моеі імѣхъ приложити , нагѣяхся , нїже прелстіхся , что о сіхъ чаяль быти славѣ , но сему і сіе такожде совокупіся , яко віжу васъ сілныхъ мужей сущихъ ко царемь своїмъ побожності непобѣдимыя , яко іsobіліемъ сладості вамъ вся текутъ і бесѣмѣрнымъ благополучіемъ въ роскоші плаваєте. Но воістинну , стѣны воінства сею сердець і тѣлесъ сілою на себѣ нелѣпносно носіте , і непобѣді тако суще , вѣрностъ паче нежелі сілу почитаете. Сія азъ не нынѣ во первыхъ ісповѣдую , но іsb давна вѣмъ. Того раді і младыхъ оть васъ іsбрахъ , і васъ въ соединеніе съ воіны своїмі смѣсіхъ. едіна одежда , едіно і оружіе у васъ. Послушаніе же і покореніе ко царю множасъ лучше естѣ , нежелі у іныхъ. Сего раді і самъ я оксатра персяніна дщерь себѣ въ жену vsяхъ , не возгордѣвся оть плѣнницы чадъ імѣти. По томже егда фамілію рода моего болше умножити восхотѣхъ , дщерь даріеву vsяхъ , і бліжайшимъ другомъ начало быхъ , оть плѣнницъ родити чада , да тѣмъ добрымъ соединеніемъ всякое расгласіе побѣжденнаго і побѣдителя іsgоню. Того раді пріродныхъ быти васъ мнѣ , а не пріобрѣтенныхъ , вѣруіте. Азіі і европы едіно і тожде царство естѣ , македонская вамъ оружія даю , старіну въ чужестранную новіну претворіхъ,

творіхъ , і граждане мої есте і воїні , вся тойже їмѣють цвѣтъ , нїже персяномъ кѣмакедонскімъ обычаємъ прїсмотрятїся , нїже македоняномъ персїдскіхъ подражатї безчестно естѣ , едінаго закона бытіи должні , їже подѣ едіньмъ царемъ житї їмуть.

Сїю окончївъ рѣчь , персянамъ тѣла своего стражу вѣбрилъ . персянъ копїеносцевъ , персянъ і палїчнїковъ учїнілъ , їмїже , егда македоняне , которїе оному бунту прїчину задалї , связанї на смерть влекомї былі , едінь отъ нїхъ і честїю і лѣтамі старѣїші , сїце [повѣдають] коцарю їзрече .

4: Доколѣ , о царю , уму твоему , мученїемъ , і внѣшнїмї обычаямі , послушенъ есї ; Воїні твої , граждане твої , не знающе вїны , отъ плѣннїковъ своїхъ влекомї ведуться на казнѣ ; аще достоїні смертї суть , якоже судїші , поне спекулаторовъ премѣні .

Онъ же , аще бы прїятнїмъ сердцемъ їстїну слушалъ , увѣщался бы . но понеже въ неїстовство і гнѣвъ проїсїде . Тѣмже вс-пятѣобращя , рече їмже повелѣно бяхе , да потопятъ онїхъ въ рѣцѣ якоже связанї бяху . Но нїже сїе мученїе въ расколъ воевъ подвїгнуло ; Понеже полково дїявъ в друговъ его , связаннїя прїшедше просятъ , еже аще какїе еще въ дрѣвнемъ погрѣшенїї былі бы повїнны , да повелїтъ їхъ убїтї , яко носятъ тѣлеса гнѣва . Послѣдї егда познася , яко персянамъ началство дадеся , варварї же на разлїчнїя чїны расдѣленнї ,

расдѣленѣ, і македонскія їмъ наложенѣ їмена ; себе же бесчестно конечиѣе отпрїнутѣхъ ; кѣ тому уже начатѣя жалостї стерпѣмї не можаху. Но собравшесѣ всї въ царственнѣй дворѣ , внутреннюю держаще рїсу , оружїя предѣвратѣ , покорностї знаменїе , повергоша. І предѣ двермї стояще , да впусѣтсѣ , і да простїтѣхъ їхъ смїренїю , плачуще просїлї , і да царѣ кашнї їхъ насѣтїтсѣ лучше , нежелї бесчестїемѣ. І яко прощенїя не їспросївше , не їмуть отѣмї. Сїя егда возѣвѣстїшасѣ Александру , онѣ же отворївъ паламнѣя дверї , кѣ онѣмѣ їсѣде. І егда їхъ стenanїе і покоренїе , такожде бѣднѣй і ослобленнѣй чїнѣ усрѣ , на многѣ часѣ плакасѣ . І сїмѣ прїмїренїемѣ прощенїе воспрїяша . Таже їхъ смїренно накасавѣ , і другамї нарекѣ , премногїхъ кѣ воїнѣ негоднѣхъ отставїлѣ отѣ службѣ , і премного одаровавѣ отпустилѣ. Пісалѣ же кѣ антїпатру македонскому воевогѣ , да їмѣ кѣ смотренїю гонїпѣвъ первїя на ѳеатрѣ мѣста подастѣ , і да увѣнчанѣ сѣдѣтѣ , повелѣ , а умершїхъ гѣтїямѣ жалованїе даватї отѣцѣкое уставїлѣ. Кратера їмѣ началїка давѣ ; смуже вмѣсто антїпатра нагѣ македонянѣ , ѳессалонянѣ , афрїкою , началспивоватї повелѣ . І антїпатра способствїемѣ младѣхъ воїновѣ вмѣсто кратера прїсва. Но уже давно ко Александру пісма отѣ Олімпїадѣ матерї его , і отѣ антїпатра поданѣ былї. Отѣ нїхже взаїмное между їмї ухїщренїе позналѣ . Мамѣ , на антїпатра ,

антипатра , бунто желаетъ царствія , притворно написала . Антипатръ же писалъ , будто Олимпіада много неспростою ея достоинству творитъ : Сего ради отъзвану ему быти отъ мѣста , премного скорбящъ , Александра отравою уморити хотяше . Сія вся управивъ Александръ во екбатанію мідійскую поїде , царствія потребніа вещи расположи , есатръ [ілі срѣліще] і радостнѣа усакоилъ днѣ .

Во онѣа днѣ ефестіонъ , [егоже единаго акі брата любяше ,] огневѣцею обьятъ уміраетъ . Откуду Александръ премного ісполненъ жалостію , много царскому лицу не подобающаго сотворилъ , глаголетъ , бѣднаго врача , акі бы во врачеваніи неспрѣлѣжна бывша повѣстити повелѣ : на дружне же мѣло сменящъ акі бесдушенъ нападе , і едва оттуду другамі отвлеченъ бывъ , день і ношъ плачуща препроводі .

І іная многая обносятся , їмже ашъ мало вѣрю , сіе же правда , яко Александръ акі гірою [ілі полубожному ісполніу] жертвы пріносити повелѣ , на погребеніи же і на гробѣ творимѣа , болѣ дванадесяти талантовъ їждѣвнѣе . Возвращающагося же въ вавілонъ , халдеїскіе пророкі срѣтаютъ его , увѣщавающе да не входитъ въ вавілонъ , яко шествіе оно въ то время , бѣдство житію нанесетъ , їхже вошненавѣдѣвъ , гдѣ намѣренъ їмти , щітїся . Возвѣщено бо ему , яко посланнікі їшъ раслѣчныхъ землі странъ отъсюду въ вавілонъ собращаєа , его прішесствія ождающе , тако всецѣлѣи

свѣтъ іменемъ его страхъ обѣмаше , яко всі ясвицьи акї поставленому царю ласкаху . сего радї акї собранїе всего свѣта творить , вѣ вавилонѣ прїїмї тїща-
шеся . егда же тамо прїїде , посланниковѣ всѣхъ мїло-
сердно угостївъ вѣ домѣ отслалъ .

Во онїя же днї пїршество у ессала врача уготовано
было , нанѣ же царѣ сѣ другамї сваннїи прїїде : Тамо еще
ї геркулесовѣ не їспївъ чашї , акї стрѣлою убогень , вос-
стена , ї їзнесень бысть отѣ пїршества полумертвъ ,
таковїмї болѣзньмї мучень , яко меча отѣ нїхъ вѣ цѣлбу
себѣ прошае . нѣцѣи прїчину немощї невоздержанїе отѣ
пїянства огласїша . Вещїю же їстїнною , ухїщренїе было ,
егоже безчестїе послѣдствующихъ властв ухїтрїла .
Антіпатрѣ бо предѣ уготованнїи ядѣ , кассандру сыну ,
їже сѣ братїєю фїліпомѣ ї їоломѣ царю служїтї обѣклѣ
бѣ , даяше прося его , да їннѣмъ кромѣ ессала не вѣвѣ-
рїтсѣ . фїліпѣ убо ї їола пїтїе царское прежде вкуша-
тї обѣкше , вѣ водѣ хладної отправу їмуще , сїе
пїтїе прежде пїтї царю отпустиша .

Четвертаго же дня , егда воїнї овї умерша бытї
чаяху , ї яко сїе таїтсѣ надѣяхусѣ , овїї же сего
жалѣнїя понестї немогуще , прїскорбнї самї вѣ полату
внїдоша , да царя усрятѣ моляху , но ї отѣ стражеї
повелѣнїемъ царскїмъ впушенї быша .

5. Срящїмъ же слезѣи їспущеннїя возвѣстїша ,
вїдѣ уже токмо а не царя , на погребенїе его посѣщаю-
щему

щему воїнству, скорбѣ обстоящѣмъ одрѣ являшеся, на нѣже егда воосрѣ царѣ : рече : егда азъ умру, ісѣиѣте достоїнаго такїхъ мужей царя ; Неудобовѣрїмо глаголанїю і слышанїю. Въ томъ же состоянїї тѣла, якоже слышашеся, егда воїнство прїсвалъ, бѣше, гондеже совсѣмъ воїнствомъ, даже до послѣдняго простїлся, отпустивъ народъ, акї отъ своего жїпїя должнства свободенъ, утомленнїя члены расположилъ, і бѣжае прїступитї повелѣ другомъ [уже бо і гласъ преставатї начїнаше,] снемъ же перстенъ съ перста, пердїккѣ отдаде, прїложивъ завѣщанїе, да тѣло его ко аммону отнестї повелѣмъ. І вопрошающѣмъ їмъ, кому оставляемъ царство ; отвѣща : Тому, кто будетъ преїсряденъ. Прочее же да промышляютъ уже о его трїнѣ, і погребалная посорїща да уготовляютъ ему. Пакї вопросїшу пердїкку, когда небеснїя честї хощетъ їмѣтї, рече, тогда восхошу, егда вы счастливі будете. Послѣднїї бѣ часъ царевъ і по малѣ послѣжде угасе. І первѣмъ плачемъ і воплмї і рыданїемъ вся палата восопїла, і вскорѣ акї въ шїрокої пустїнї вся скорбнѣмъ молчанїемъ нѣма пребываху, въ размышленїї, что їмѣютъ чїнїтї, жалостъ обратїше, благороднїя юношы стражї тѣла его бѣвшїї, нѣже жалостї велїчества обвїтї, нѣже себе самѣхъ въ сѣнѣхъ палатныхъ удержатї можуху. Но блудящѣмъ, і бесумствующѣмъ подобнї, всебъ

всѣ градъ рѣданіємъ і скорбію ісполнілі, нїже едінаго вопля оставше, егоже бѣ въ сіцевомъ пагенїї жалостѣ мїновала. Того радї іже за паламою стояху македоняне вкупѣ же і варварї собїраются, і не можаху побѣжденїї отъ побѣдїтелеї во общеї жалостї познатїся; Персяне бо правдївѣйшаго і неслобїваго господаря, македоняне же прїсряднаго і сілнѣйшаго царя называюще, трїсну нѣкакую жалостї ісдаваху, нїже скорбящихъ токмо, но такожде негодующихъ гласї слысахуся, тако селенїющаго і въ цвѣтѣхъ лѣтѣхъ і счастїя, свѣстїю акї бога восхїщенна быти отъ прїчинъ челоувѣческихъ глаголаху. Живостѣ его іліще акї ісводящаго на бранѣ, воїновъ наступающаго на грады, находящаго на мужї сілнїя въ мѣсто обраца, прїхождаше предъ очеса. Таже македоняне яко божественнїя честї ему не соїзволяху, раскаявахуся, і яко не желателнї і не благодарнї былі повѣдаху, яко ушеса его должнымъ нарїцаніємъ прелцаху. І егда долго, ово въ почїтанїї, ово въ жалбнїї царскомъ пребываху, на самїхъ бѣдство превратїлося. Отъ македонїї бо отшедше далѣе евфрата, среднїмъ врагомъ новую властѣ ненавїдящїмъ, обнаженыхъ себе самыхъ вїдяху, яко бесѣ ісвѣстнаго царствїю наслѣднїка, явнїя сілѣ всякѣ къ себѣ імѣтѣхъ прївлекаїтї. Бранї же домовнїя яже послѣдствоваху, мїслмї прорїцаху, пакї не о царствїї асїїскомъ но о царѣ кровѣ імѣтѣхъ іслїямї

Ізліяті , новими ранами старіе імяху растерсатіся
ясви: Старшіе немощніи токмо іспросівшіи от-
пущенія у правдіваго царя , нинѣ імуть умреті са
обладаніе негли оруженосца коего бесславнаго.
Сія помышляющіи імь, ношѣ наїде і страхъ умножѣся,
воїні во оружїи бяху, вавїлоняне же ініи со стѣнъ, ініи
сверху всякѣ своего дому смотряху , акї бѣ новое
что імѣли відѣти , нїже кто свѣщї возжещї смѣяше ,
і яко уже ношная темнота очесамъ вѣмаше срѣнїе ,
шумѣ токмо і гласѣ во ушеса прїемалї , і множає
пуспою боянїю устрашенї , чресъ темнѣе стесї едіи
другаго сабѣгающе, другъ другу подсорні і скорбні
ношахуся. Персяне власѣ по своему обыкновенїю
острігше вѣ плачливої одеждѣ съ женами і дѣтми, не яко
побѣдителя і врага, но яко народу всему правдівѣшаго
царя істиннымъ жалѣнїемъ плакаху , обѣкше подъ
царемъ жителствовати , нї едінаго , їже бѣ повелѣвалъ
їмъ достоїна быти повѣгдаху , не едіиными же стѣнами
града рыданїе содержашеся , но і вѣ блїскую страну
промчеша , таже велїю частѣ асїи са евфратомъ сїцевїа
печалї слава прохождаше: Кѣ гарїевої такожде матерї
скоро прїнесеша. яже раздравші одежду , еуже облечена
бѣ, плачливую воспрїяла, разтерзавші же власѣ, на землю
тѣло поверже. прїсѣдаше еї едіна отъ внучекъ , не
давно умершаго ефестїона , еуже отдана вѣ жену ,
плачущї і собственнїи вїи жалостѣ кѣ общєї скорбї

отвлачаше . но всѣхъ своїхъ слобѣ сісѣгамѣа . едїнаго прїимаше . Сїя свося , оная же внуковъ пакї рыдаше ; настоящую жалостѣ прешедшею отпываше . повѣрилъ бы кто , яко нынѣ погїбе дарїї , такожде і бѣзубїя погребенїе двухъ сыновъ їмущїя творїтї , плакаше мертвыхъ вкупѣ і живыхъ . Кто бо , рече , о дочерехъ їматѣ пворїтї попеченїе . кто їнші їматѣ бытї Александрѣ . пакї же яко сумѣ плѣннї , і яко отпадоша отѣ царствїя . Кого по смертї дарїевої , їже оную хранилъ бы обрящетѣ . Кто по Александрѣ прїсрѣнїе їмѣлъ бы , всяко не їмущїхъ обрѣстї . между тѣмже і сїе намыслъ прїхождаше , осмьдесятѣ братїї своихъ , во едїнѣ день отъ оха лютѣшаго царя убїенныхъ , і прїложеннаго пораженїю толїкїхъ сыновъ отца , яко отъ седмї сыновъ їхже сама родїла , едїнѣ токмо остался . Самѣ дарїї того радї цвѣтїаше мало , да бы лютѣе возмоглъ угаснутї . На послѣдокъ отъ жалостї їснеможе . і обвївшї голову прїсѣдїащїхъ колѣномъ ея отъ внучкї і внучка своего отвратївшїся отъ яденїя удержася і свѣта . въ пятїи день по семъ умре . Велїе воїстїнну Александрова мїлосердїя къ неї і правды ко всѣмъ плѣненнымъ їзвѣщенїе смертѣ ея , яже егда удержалася послѣ дарїя жїтї , послѣ Александра жїтї срамляшеся ; і паче воїстїнну почїтающымъ царя їзвѣстнѣ естѣ , яко добродѣтелї отъ прїроды ему былї , а недостаткї его , їлі отъ фортуны їлі отъ возраста , їлі отъ

лѣтѣ

лѣтъ ему былі. Сіла неудобовѣримая, трудовъ терпѣніе премногое, мужество не между цармі токмо нарочіто, но і между тѣми такожде їхже сія едина добродѣтель бѣше. мѣлостыня часто болѣе дающаго нежелі просімая. мѣлосердіе къ побѣжденнымъ толїка царства ілі отпданы тѣмъ, отъ нѣхже всѣмаше бранію, ілі въ даръ данія. Смерті [еяже страхъ іныхъ убѣваетъ,] всегдашнее унѣиженіе, словесъ і похвалъ, яко праведно большее хотѣніе, тако яко младому і въ толїкихъ уже допускаемо гѣлехъ. почітаніе къ родітелемъ, отъ нѣхже олімпіаду бессмертіемъ одаріті узаконяше. а філіппу отмстѣль бѣше. уже і ко всѣмъ другомъ щедрота, къ воіномъ прїятство, совѣтъ равнѣй велічеству сердца, і еліко егда можаше возрастъ его вмѣстїті мужество, умѣреніе бесмѣрныхъ похотей. разженія между прїроднымъ раченіемъ употребленіе нѣже едіно, развѣ попущеніемъ роскошъ; велія воістїнну дарованія бяху. Сія фортуны, богомъ сравнятіся, небесныя честї прїсѣиватї, таковая совѣтующымъ, чудамъ вѣру яті, і негодующымъ почітатї его сѣлнее, нежелі равенъ былъ бы, гнѣватїся послѣжде, чїнь ізмѣнїті, въ тѣлесномъ украшенїї подражатї побѣжденныхъ народовъ обычаю, їхже прежде побѣды ненавїдѣяше. ібо яростъ і похотъ вїна, яко младостъ распаляше, тако старостъ укротїті моглї бы. істїнствоватї же требѣ естѣ, еліко много добродѣтели

дѣтелі долженствовавше, множає фортуна доброї долженъ быше, яко едінь всѣхъ смертнѣхъ во власті імяше. Колікождь бо его отъ смерті отпываше; коліко мужественнѣ въ бѣдства ідущаго всегдашнѣмъ счастьемъ покрывала. Такожє жїтїя туюжде кончину, юже і славѣ уставі. Ожїдаху его случаї, егда востокъ усмірївъ, і прїшедъ ко окіану, что токмо смертностъ вѣщаєше, ісполнїл. Сему царю преемникъ іскашєся, но болшая тягота быше, неже бѣ едінь понестї сіє можашє. Тѣмже імя его і слава дѣлѣ, едѣ не по всему свѣту царї і царства разліяла, іже і пресвѣтлї бяху аще і меншеї частї такового благополучїя прїлѣпїшася.

6. Прочєє въ вавїлонѣ [онамо бо возвращается слово] тѣла его стражїє въ палату царственную началнѣхъ друговъ і воеводъ собранїї прїсѣла. Послѣдовашє же воїновъ множество, желающе знатї накого Александрово счастье преїдемъ. Многї воеводы собранїемъ воевъ утѣшенїї, въ палату внїтї не можаху, егда проповѣдникъ ісѣямъ тѣхъ, іже по іменї прїсѣлахуся, внїтї не повелѣ, но молїтелная пресїраєма бѣ властѣ, і во первѣхъ воплѣ і рѣданїє возновїся. Таже будущаго ожїданїє, удержанѣмъ слєсамъ, молчанїє сотворїло. Тогда пердїкка царскїї престолъ на срѣнїє поставївъ, на немже діадїма і одежа Александрова быше, перстенъ ему прешедшїхъ днєї даннїї отъ царя, на томже престолѣ положїл, іхже вїдѣнїє і пакї іспу-

існуєвшімъ всѣмъ слезы умножило плачѣ. Пердѣкка же рече. азъ поістїннѣ, перстенѣ, їмже самъ царѣ царствєннїя і властїтелнїя дѣла печатаѣтї обѣмъ бѣше, врученнїи отъ самага мнѣ, отдаю вамъ. Убо аще нї єдїнаго бѣдства равнаго сему їмже нынѣ одержїмї есмь отъ раздраженнѣхъ боговъ, помѣслїтї мощно; обаче навелїче дѣлѣ, яже сотворїлѣ, вѣрающе вѣрїтї подобаетъ, яко сїцеваго мужа богї дарствовалї дѣламъ чловѣческїмъ, їхже сванїе їсполнїше, вскорѣ пакї всѣша его къ фамїлїї своєї. Сего радї, яко къ бесмертностї отводїтся. тѣлу і їменї во первѣхъ должная да сотворїмъ, не забывающе вѣкоемъ градѣ і между коїмї есмь, яко царя і владѣкї лїшївшєся, достоїтѣ совѣтѣ творїтї съ воїнамї і думатї, да побѣду одержанную между сїмї, на нїхже одержана естѣ, одержатї возможемъ, главѣ требуемъ, сея єдїнѣя, їлї многїхъ, вѣ вашєї властї естѣ. сїє вѣдатї должїєсте, что воїнственное собранїє тако естѣ бесѣ предводїтеля, акї тѣло бесѣ душі; Шестїи мѣсецѣ естѣ, яко роксанна не прасгна. Желаетъ да мужескѣ полѣ родїтся, єгоже царствїє аще богѣ восхощетъ, когда нї будѣ востанетъ. Прочєе же отъ кого управлємї бѣтї хоцете, опредѣлїте. Сїя рече пердѣккѣ, Таже неархѣ рече; Александровѣ крове фамїлїї царскої престолѣ яко достоїтѣ, нїктоже можетъ сомнѣтїся. А еже бы ожї-

дати нерожденного царя, і ктото нині був би, міновати ніжє мислі македонскої прілічно, ніжє времені дїль. будеть оть версїні сїнь царскїї, тому дїагїму подобаєть дати. Ні єдиному сїя угодна бїсть рѣчь. Тїмже по своему обїкновенїю копіямї вь щїмь ударяюще, вь крамолѣ пребываху, і уже блїсь бунта прїдоша, неарху крѣпящуся о своемь предложенїї. Послѣдї птоломеї рече: Доспоїна воїстїнну лѣторасль: яже македонскому повелѣвала би народу, роксань і лїверсїнь сїнь, носего їменї, ніжє свропа глаголатї восхоцеть, вящшою частїю плѣннїка суца. Чесо радї персянь і побѣдїхомь, да роду лї їхь служїтї будемь; чесого правдївїї онїї царїє, дарїї і ксерксь сь толїко тїсящїмї полковь, і толїко воднїмї суднамї, нїкакоже возжелалї: Моя мьсль сїя єсть. да престолѣ Александровь вь палатѣ царстѣї поставлень будеть, і їже вь совѣтѣхь єго бяху, да сходятся, і слїждь общаго совѣта треба будеть, что вящшая часть їхь опредѣлїть, то да будеть. Воеводь і началїцы їхь да слушають. Птоломею нѣцїї, лучшїї же пердїккѣ соїзволяху. Таже арїстонь начать глаголатї. Егда совѣта просїхомь у александра, кому бї оставїль царство, онь хотяше прїєряднаго їзбратї. Усудїль онь же самь прїєряднаго бїтї пердїкку, ємуже і перстень свої вручїль. їбо не єдїнь прїсѣдаше єму умїрающему,

но онъ смотря на всѣхъ, отъ множества друзей избра сего ему же і вручилъ. Подобаєтъ убо сілу царствія пердіккѣ опдати, і не сумнѣва~~х~~ся яко правду глаголаше: тѣмъ же всі статі пердіккѣ посредѣ, і перстенѣ воспріяті повелѣвають. Углебаше пердікка между желаніємъ і стыдомъ, чаяше же яко прілѣжнѣе будуть его пріводиті. Сего раді недоумѣвашеся, і долго, что твориті, неісвѣстенъ бѣ, напослѣдокъ обаче уступилъ, і послѣ оныхъ, іже сѣдяху, бліжає сталъ. Но мелеагръ едінь отъ воеводъ твердымъ сердцемъ, егоже пердіково размышленіе подняло. рече, нїже боі умолчатъ да Александрово счастье і толїкого царства верхъ, на сія [пердіккѣ] рамена возложатся, а челоуѣцы воістїнну стерпѣтї не могутъ. Нїчтоже глаголю о благороднѣішихъ, яко сеі естѣ ілі другїі: нїже воістїнну должно лі ждатъ роксанїна сына, когда онъ родїтїся їмашъ, ілі пердікку царя їмѣтї хочете, егда онъ подѣ храненїя образомъ, царствомъ хотѣлъ бы владѣтї. Сего радї нї едінь ему царѣ нравїтся, токмо тої, іже еще не родїлся. і въ толїкомъ всѣхъ поспѣшенїї не токмо праведномъ но і нужномъ, уреченныхъ мѣсяцевъ едінь ожїдаєтъ, уже і пророчїтъ, яко сынъ зачатся, сгоже всі недоумѣваетеся готова бытї, ілі пождатї. Аще воістїнну Александръ сего въ мѣсто себе царя намъ оставилъ. Убо отъ сіхъ, їмѣже бы сеі владѣлъ, не долженъ творитї, мнѣлъ бы я, і еще, да бы расто-
чилъ

чїль і сокровища, совѣтуєте. Сїхъ бо богатствъ царскїхъ всяко народъ наслѣдникъ естѣ . Сїя їзрекѣ , сквосѣ среднїхъ оружіеносцевъ їсходїтъ , їїже ему отходящему путь далї , ему , ї его предреченної корысті вослѣдъ поїдоша .

7. І уже ї оружіеносцевъ около мелеагра велїкїї кругѣ спался , вѣ бунтѣ ї несогласїе обрѣтъ собранїе : едїнъ же отъ множайшїхъ македоняновъ несвѣдомїї отъ послѣднѣйшаго народа , рече ; что требѣ естѣ оружїя , ї народнїя бранї , їмѣющымъ царя , егоже їщете , Арїдеї отъ фїлїппа рожденнїї , александра бѣвшаго мало прежде царя братѣ , добродѣтели ї всѣхъ дѣлъ ему сопрїчастникѣ , токмо нынѣ едїнъ наслѣдникъ не воспоминается отъ васѣ . какїї ему недоспадокѣ , ї что сотворїлъ ; чесо бо радї народнымъ общїмъ уставомъ обїжденъ будеть ; аще подобнаго александру їщете , нїкогда обрящете : аще же блїжняго , то онъ едїнъ естѣ . Сїя слышавше собравшїїся , во первѣхъ акї бы повелѣнно молчанїе їмѣти . таже вопїють купно равнѣ , да прїсовется Арїдеї , ї яко смертї достойнї сумѣ , їже совѣмъ безъ него їмѣли .

Тогда пїюонѣ їсполненѣ слезамї начїнаєтъ глаголати : Нынѣ наїпаче бѣденъ естѣ Александрѣ , їже толїкїхъ граждановъ ївоевѣ плодомъ ї началствїемъ оболщенѣ . їбо на їмя ї на памятъ царскую токмо всїрающе , ко прочїїмъ помрачаються . Не сумнїелнѣ на младенца
егоже

царствіе ожідаше, данное безчестіе, еже болѣе ему ненавистіи неже арідею пресрѣнія прінесе. Ібо егда мѣлосердствуютъ, тогда і помогати начинаютъ. Убо яко не інаго кромѣ того, іже къ сеі надеждѣ рожденъ былъ бы, еже царствовати, імѣютъ ожідати, упрямѣмъ воплемъ ісѣвляють, і прісваті арідея повѣлѣвають; егоже мелеагръ ослобленнѣи, і ненавѣдѣющі пердѣкку, мужественнѣи вводѣмъ въ царскія палаты. Воінѣ же фѣліппа посгравленаго царя нарицають. Прочес сеі простонароднѣи былъ гласъ, а міністровъ іное мнѣніе. отъ нѣхже пѣѣонъ совѣту пердѣккову послѣдговати начатъ, і хранѣтелеі назнаменуемъ сыну, отъ роксаны імущему родѣтсѣ, пердѣкку і леоната отъ фамѣліи царскія рожденнѣхъ: прѣложѣ же да во европѣ кратеръ і анѣипатрѣ дѣла управляютъ. таже прѣсягу учѣнѣлъ совершенно імущѣ бытіи подѣ властію царя, рожденнаго отъ александра. Мелеагръ же необѣдою, но страхомъ кашнѣ устрашенъ, со своімі уступѣлъ вспѣтъ, фѣліппа влекущѣ са собою, вѣбѣжалъ въ палату, вопѣя да поможетъ общѣи народѣ; а о новомъ царѣ мало прежде сачатомъ, сілу возраста да отвѣдають, но фамѣліа фѣліппа і сына такожде і брата цареі двоѣхъ едѣнѣмъ наіпаче вѣрѣлі бы: Тогда нѣ едѣно море, нѣ едѣна шѣрокая і волнующаяся пучѣна, толѣкія востгвѣсастъ волнѣ, елѣкое народѣ возмущеніе востѣмѣлі; аще і новою і мало імущею состоятсѣя свободою блудо-

в ъ

дѣіству-

дѣйствуютъ ; Не многі пердѣкѣ нынѣ избранному ,
 множайшіи же філіппу [нежелі чаяше] властѣ даваху , нїже
 хотѣмѣ , нїже не хотѣмѣ что долго можаху і жалѣху
 ово о совѣтѣ ово о раскаяніи его . однакожѣ на послѣдокѣ
 кѣ фаміліи царскої преклоніліся мыслі ; Отхождаше
 ізъ собранія арідеї , князеї властію устрашенѣ , і егда
 отхождаше молчаше болѣе нежелі послабляѣ воєвъ
 пріятству , сего радї возвращенѣ , одеждою братнею
 оною самою , яже на престолѣ положена была облакает-
 ся , і мелеагрѣ всемѣ ісподнее огѣянїе , похїщаємѣ
 щїмѣ і оружія , і новаго царя оружіеносецѣ бываємѣ .
 Послѣдствуємѣ полкѣ копїямї і щїмѣ трясущїи , хо-
 тящѣ насѣтїмїся кровїю онѣхѣ , іже желяху нї мало
 кѣ себѣ надлежащаго царствїя , і яко въ томже дому і
 родѣ державство і сілу їмѣмѣ оставїмї , радовахуся .
 і дѣдїчную властѣ і коренѣ царскїи хранїмї , прї обѣ-
 чаяхѣ бѣмї , і їмя оное самое почитамї і нїкогда
 оную похїтїмї кромѣ сына отѣ царя рожденаго
 обѣщаваємѣ . Убо пердѣкка устрашенѣ , комнату
 їдѣже александрово тѣло лежало , заключїмї повелѣ-
 ваетѣ . шестѣ сотѣ мужеї съ нїмѣ бяху дѣвнїя сілѣ .
 Птоломеї такожде прїсоедїнілѣ ему , і слугѣ
 царскїхѣ полкѣ . Прочее безѣ труда отѣ толїко тѣ-
 сящеї вооруженнѣхѣ , замкї преломанѣ смѣ , і царѣ
 такожде падаше , окруженѣ оружіковѣ множєствомѣ
 їхже началнїкѣ бѣ мелеагрѣ . Разгнѣванѣ же пердѣкка ,
 тѣхѣ

мѣхъ іже александрово мѣло храніті хотѣша отъби-
ваеть , но вскочівшіи въ палату , ісѣ далече стрѣлы на
него пушаху , і многіхъ уявіша , по томъ старшіна
снемше шлемы , како бы удобѣе познаны былі , начаша
моліті сущіхъ съ пердѣлкою , да престанутъ отъ
мятежа. Царю же і многіимъ да уступятъ.

Первыи пердѣлка оружіе положѣлъ , і прочіи тожде
сотворіша. Таже совѣтующу мелеагру , да отъ мѣла
Александрова отвѣдутъ , навѣсту мѣсто ісѣ іскати.
Умыслиша убо раслічнѣими полатъ дорогамі , ко евфрату
бѣжати , конница яже отъ благороднѣішихъ юношъ
состояшеся , пердѣлкѣ і леонату спѣшно послѣдоваше.
і хотяше ісѣмѣ ісѣ града і імѣти въ поле. Но пердѣлка
ніже пѣшімъ не імѣти за собою отчаявашеся. тѣмже
да не явітсѣ , воінскую конницу отводящъ , прочая
воінства оставіті , въ градѣ засѣдастъ.

8: Мелеагръ же царя увѣщавати не преставаше , еже
бы предѣлъ властїиелства пердѣлкова смертію укрѣ-
пїті , да не забавїтсѣ слабїи умъ въ дѣлѣхъ новѣхъ :
да памятуетъ , что царю достоїтъ. Ні едінаго
ему достовѣрна быті , егоже бы не боялся. царь
же молчаше паче , нежелї повелѣваше. Тѣмже мелеагръ
молчаніе заповелѣніе імѣя , послалъ іменемъ царскѣмъ ,
да пердѣлку прїсовутъ , і повелѣ імъ да убїютъ его , аще
прїїмѣти не похощетъ. Пердѣлка же (восвѣщену прїходу)
шестнадцатъ царскаго дому юношъ собравъ , прїпрасѣ

дому свого поставив, на касаньх; і мелеагровихъ
 рабовъ такожде приславъ, тако расумомъ і лиця постоян-
 ствомъ устрашивъ, яко едва необесумівшися, убивъ жалі.
 Пердикка же повелѣ юношамъ всѣсти на коні і сѣ не мно-
 гімъ другамъ кь лсону прїїде, уже силнѣйшымъ защиче-
 нїемъ сілу хотящъ прогнати, аще бы кто нанеслъ ему.
 Второго дня непристойна причіна македоняномъ сря-
 шися, яко пердикка кь бѣгству смертному прїведенъ, і
 мелеагрово нерассужденіе оружіемъ опмстїїні опредѣ-
 ливъ. і тако прїшедше ко царю вопрошати его на-
 чаша, онъ лї повелѣвъ пердикку поїматї, онъ же
 отвѣща, яко наущенїемъ мелеагровымъ повелѣхъ.
 Прочес же вамъ не должно мятежъ чїїтї; Пердик-
 ка бо живъ єсть, убо отпустивъ прїшедшихъ.
 Мелеагръ же наїпаче скудостїю коннихъ бивъ прї-
 страшенъ, і не їмущъ совѣта [понеже на него бѣг-
 ство упадше, еже онъ непрїятелю прежде наношаше]
 трї дні препроводї не твердїя думи размышляющъ,
 і прїшедшымъ вь палатї царскїя лиця такожде являше.
 Понеже послы ко царю прїхождаху, і полководцы прї-
 сївахуся, і преддверїе конїєносцы і вооруженїї на-
 полняху, но велїє смущенїе оныхъ хотѣнїю послѣ-
 дняго опчаянїя знаменїе баше, і сасорнї другъдругу
 нїже прїходїтї блїжає, нї расглаголствоватї смѣяху;
 тайная размышленїя вь себѣ токмо обращающе,
 і отъ сравненїя царя новаго жалѣнїе возбуждашися
 о умершемъ,

о умершемъ , гдѣ бы той былъ , егоже державѣ , егоже
счастію послѣдовалі , іскалі , яко остріотѣлі между
ослабленѣмі необузданѣмі народѣ : імуше іскусїті то-
лїкїхъ пагенїї своїхъ прїчїны , когда предложїтся слу-
чаї . Сїмі размышленїї мыслѣ їмъ удручающїмъ , тогда
восвѣщено , что конница сущая свъ пердїккою обѣмшї
яже кругъ вавїлона поля , жївностї вѣ градъ прївосї-
мїя , удержала . тѣмъже скудостѣ вѣ первѣхъ . таже
гладъ начатѣ быті , а їже вѣ градѣ быша , їлі мїлостї
у пердїккї іспросїті , їлі бої учїніті умыслїлі .
Подобнѣ случїлося , яко бывшїе вѣ града , опустоше-
нїя селѣ і деревенѣ боящєся , свѣгошася вѣ градѣ . гражда-
не же , егда їмъ жївностѣ оскудѣла , їсѣ града їсѣгоша :
ї обоєму народу лучше чуждєе жїлїще , нежелї свое
вї-
дящєся быті . Іхъже ужаєнувшєся македоняне , вѣ пала-
ту собїраются , ї кая їхъ мыслѣ естѣ , предлагають .
убо угодно быстѣ їмъ посланнїкї кѣ коннїцѣ посла-
ті , о раскаянїї несогласїя , ї положенїї оружія . Прочєс
отѣ царя посїлаєтєся пасасѣ өессалонїтскїї , ї амїсса
мегалополїтанскїї , ї Пемїлаї ; їже ї повелѣнїє прїя-
ша , яко не їннѣмъ обрасомъ положатѣ оружіє , токмо
да царѣ савотѣковѣ бунтовѣхъ отгастѣ , да прї-
несутѣ отвѣтѣ . Сїя восвѣстївшїмъ їмъ самоволно
воїнства оружіє похїщають , їхъже смятенїемъ фїлїппѣ
возбужденѣ , рече ; нїчто требуетѣ бунта , понеже ме-
ждо собою ратующїхся мѣду мїрно жївущїї воспрїимутѣ .

Вкупѣ же памятуїте, яко сло дѣло естѣ, еже гражданомѣ надежду мѣлостї вскорѣ отторгатї, і кѣ воїнѣ домовної спѣшітї. Вторымѣ посланїемѣ [могутѣ лї устрашітїся] увѣдомїмся. і чаю что еще не погребше царскаго тѣла, кѣ показанїю ему своя правды всї могутѣ снїтїся, что ко мнѣ надлежїтѣ, ондатї сїю властѣ лучше хочу, нежелї забавлятїся кровїю гражданскою. І еще нї едїна согласїя надежда естѣ, молю, і прошу, їзберїте лучшаго. Восплакався же; дїадїму снїмаєтѣ со главы, деснїцу єюже держаше простїраєтѣ, і еще кто себе достоїнѣе їсповѣстѣ, да возметѣ ю. Велїю надежду ума остраго предѣ онымѣ днемѣ братнею ясностїю сокровенну оная умѣренная возбудила рѣчь. Ібо всї наспомятї начаша, яже умыслилѣ онѣ то да совершаєтѣ. Убо тѣхжде пакї посылаєтѣ просїтї, да мелеагра третїаго воеводу прїїмутѣ. Не слонпрїятнѣ сїє упрошено бытѣ. понеже і отвєстї мелеагра пердїкка отѣ царя желаше, і едїнаго двоїмѣ не равна їмущаго бытї, мняше. Тѣмже егда мелеагрѣ сѣ воїнствомѣ во стрѣшенїє їсѣде. Пердїкка коннїцу собравѣ, предвїдущѣ саходїтѣ, і обої полкї другѣ другу поздравленїє сотворївшє, сходятся, вѣчаєное [якоже чаялї] согласїє і мїрѣ утвердїша.

9. Но уже доволно кѣ македонскому народу прїблїжахуся бранї домовнїя, понеже і недружно бѣ царство, і множайшїї єго желалї. Вѣ первыхѣ убо собраша сілу.

на послѣдокъ же расцѣпаша, і егда множае тѣло,
(неже вмѣщаше,) отягощенѣша, прочіи членѣ ізнемогати
начаша, і которое царство подѣ едїнымъ стояти
можаше, то отъ многѣхъ обладаемо, падаеть.
[Сего ради достожджно народъ римскїи о здравїи
обладателя своего моїти ісповѣдуеть, ему же
нощѣ, юже сдѣла не послѣднюю їмѣхомъ, новая свѣсда
восстїала. Тоя воїстїнну не солнца восходѣ сїянїе помра-
чающемуся отъгаде народу, егда безъ своея главы несо-
гласнѣи членѣ трепетаху. Колїко онѣ тако угасѣлѣ
свѣтїлѣ, колїко сокрылѣ мечевѣ, колїкую бурю нечая-
нную расцѣпа тїхостїю, не токмо селенїемъ, но еще
і цвѣтетъ царствїе. да не будетъ мї савѣстѣ, прїимутъ
сего вѣка времена тогожде дому: о да бѣвѣчная правда
дала долгоденственное наслѣдїе. Прочее же да
вѣ чїнѣ откуду расмотренїе народнаго счастїя отъ-
вращаше мя возвращуся.] Пердїкка убо едїну надежду
здравїя своего вѣ мелеагрової смертїи полагаеше, прасдна
его і невѣрна, і вѣ скорої прїчїнѣ їмѣющѣ обновїти,
і себе наїначе ненавїстї іспрасдена бѣти, но вѣсо-
кїмъ прїпворствомъ совѣтѣ утверждаеше, да безбонасна
его убїетъ. Убо таїно нѣкїихъ отъ полковъ, надѣ
нїмї же началствоваше, подговорїлѣ, будто бѣ онѣ
невѣдаль, да бѣ жаловалїся явно, яко мелеагръ равняетъ
сѣ пердїккою, которыхъ рѣчь егда донесоша,
мелеагръ воснеїстовася яростїю, пердїккѣ, еже увѣда
скасуеть.

скасуєть. Онъ же акї бы новою причиною прїстрашенъ бѣвъ, начатъ удѣлятися, скорбѣти, і жалѣющаго відъ ему показовати, на послѣдокъ являєть да удержанъ буди такъ расколнаго гласа началнїцы. Благодарствуетъ убо мелегръ, і обнявъ пердїкку, вѣрностъ его къ себѣ, і благосердіе вѣхваєть. Таже общїмъ совѣтомъ о казнї повїннихъ умыслъ обрѣтають, угоднѣ быти акї бы воїско своїмъ обѣкновенїемъ осмо- трїти: достовѣрна причїна відяшеся быти, прїшедшу несогласїю. Македонскїя бо царї тако обѣкоша осмо- трятї воевъ, да расрѣсаної у псїцы утробѣ, внутренняя на поле, (на которое ісведено было бы воїнство) отъ обоїхъ размѣстанъ бѣли частей, между сѣмъ рассто- янїемъ вооруженїи всї стояли, опсюду коннїца, а отъ онуду пѣхота. Тѣмже въ которїи день сему торже- ству быти, опредѣлили. Царь съ коннїцею і со сло- нами стояше, протїву пѣшихъ, надъ которїми мелегръ началствоваше. І уже коннїї полкъ начатъ наступати, а пѣшіи нечаяннымъ страхомъ радї новаго несогла- сїя не во всемъ утолены, акї бы чего ожїдающе, сумнѣвалїся, не ведуть лї во градъ собранихъ, їбо про коннїцу равное поле было. Прочес же сумня- щеся, да бесрасуднѣ воевъ [друговъ] товарищевъ їхъ не казнятъ, остановїлїся уготовавше мыслъ на брань, аще кто обїду їмъ нанесетъ. І уже полкї сходяхуся, а мѣсто мало было, еже бы поле обоїхъ расдѣлило.

Убо

Убо царь со сгінымь крыломь пѣшихь обѣждамі
начатъ , бунта начальковъ , їхже хранимі самъ
долженствоваше, наущеніемь пердіккі кашнімі желающъ,
і страшаше акі бы вся собранія воины імѣемь на-
весті со слонамі на отпрідающихся , і обміраху нечаян-
нымь вѣдствомь пѣшіе. Ніже въ самомь мелеагрѣ быше
болѣе совѣту і ума. Лучше же отъ настоящіхъ
відяшеся ождаті паче нежелі дерзаті на счастье. Таже
пердікка , егда боящихся по іныхъ усрѣ , тріста же
мелеагрю ішешу ішъ совѣта первобывшаго послѣ
смерті Александровой послѣдствовалі , отъ прочіхъ
разлучивъ , слонамъ въ посорѣ всего воінства погло-
жилъ , і всі свѣрскімі ногами сокрушені быша , ніже
возбраняющу філіппу , ніже начальствующу , і являюще-
ся токмо за свое імѣющаго отмститі , сже подтвер-
ждалше случаи . Сіе браней домашніхъ македонскіхъ
прознаменованіе і начало быше . Мелеагръ же не скоро
познавъ лествъ пердіккі , понеже его імѣлу насіл-
ство не наношашеся , въ полку мѣрно спалъ , но
вскорѣ осудивъ надежду справля сь іменемъ того ,
егоже онъ творяше царя , на погубленіе его слѣ
употребляющихъ непріятелі , убѣже въ капіще ,
но , ні мѣста честію сохраненъ , убивается .

10. Пердікка же привелъ во градъ воінство , со-
вѣмъ сь начальными сотворилъ , на коемъ царь-
ство тако раздѣлиті усовѣтовалі , да царь верхъ царства

імѣть . Самранъ іже птоломєї єгипетскаго афрі-
кїйскаго народа , іже вѣ богатствѣхъ бяху . Лаоме-
донту сїрія сѣ фенїкією отдана , філоту кілікія
опредѣлена , лікію сѣ памфілією великою фрїгією
содержатї повелѣнь Антігонъ , вѣ карїю кассандеръ ,
менандеръ же вѣ лїдію посланъ , фрїгію меншую
ко елеспонту прїлежащую , Леоннату провїнцію
бытї повелѣша , каппадоція сѣ пафлагонїєю отдана
евмену і укасано да царствїе оно даже до трапе-
зонта охраняетъ . Воїны со арбатомъ да творїтъ ,
сдїнь онъ не хотяше обладателства . Піѳонъ
мїдію , Лісімахъ еракїю , і прїлежащїя еракїї
понтїискїя народы содержатї повелѣнї , іже во
їндїї і іже вѣ бактрахъ і согдіанахъ і прочїхъ і надъ
окїяномъ ілі надъ краснѣмъ моремъ жїтелямї начал-
ствовалї , і надъ которѣмї кѣо краямї мѣста ,
такоже і управленїе да содержїтъ . Усаконенно же
да пердїкка сѣ царемъ будетъ , і началствуетъ
полкамї , іже царю послѣдовалї . Мнѣша нѣцїи яко
завѣщанїемъ Александровѣмъ раздѣлены суть про-
вїнції . Но повѣстъ сѣя прїчинѣ [аще отъ авто-
ровъ і предана] ложна бытъ ісвѣстїхомся , і акї
бы всякѣ своя богатства раздѣлївъ , царствїя стра-
жї охранялї , іхже самї основалї , аще бы нїкогда
протїву бесмѣрныхъ хотѣнїї предѣлѣ стоялѣ .
но іже мало прежде царстїї слугї , вїдомъ охраненїя
царствїя

царствія чуждаго едінь кїждо на превелїкїя на-
ступаху царства , отьятїмь бьвїшїмь трїснѣ
прїчінамь , їбо тогожде рода бьлі , ї о прочїхь.
своея всякь властї спраною раздѣлены . но трудно
бьше сїмь удоволенїмь бьтї , еже наношаше
случаї , понеже смрадна сумь первая , егда болшая
всяческї чаются . Убо всѣмь лучше мняшеся
умножїтї царство , нежелї какь бьше воспрїятї .
Седмїи день бьше , отнелѣже тѣло царевѣ лежаше
на столѣ , попеченїя же всї о еже бь устроїтї погребе-
нїя народнїи чїнѣ , оть тако їсряднаго опрятанїя от-
вратївшеся , ї нїгдѣ якоже вь месопотамскої странѣ
зної велїкїи бьваеть , тако яко множайшїхь свѣреї ,
їхже на голої землї обрѣтаеть , умерщвляеть , таковѣ
есть зної солнца ї неба , їмже вся акї огнемь упе-
каются , їсточнїкї водѣ немногї сумь , но ї тѣ оть жї-
вушїхь хїтро сокрѣтѣ сумь , едінымь же употре-
бляющымь явственнѣ , а прїшелцамь невѣдомѣ .
Егда же опрятатї бесдушноє тѣло прїятелї прїдоша ,
нї едіною гнусностїю , нїже малою сїнепою поврежде-
нно вїдяху вхѣдющїї . Жївность такожде яже бьше
оть духа не оскудѣваше . Убо егїптяномь ї хал-
деемь повелѣно по своему обьикновенїю опрятатї
тѣло , ї во первыхь несмѣлї онїї прїложїтї рукь , акї
кь дьшущему , таже умоленї да удостоятся яко
смертнї суще осясатї его , опряташа тѣло , ї напол-

ніша ароматами. Слатві престоль, і на главѣ восло-
 жіша счастія его знакі. Оправою умерщвена его быті
 повѣрлі, а мносі чаялі что сынѣ антїпатровѣ междо
 слугами іолла іменемъ, отцевскімъ повелѣніемъ даде
 справу ему. Многаци бо явно слышалі гласъ
 Александровѣ, яко антїпатрѣ царственнаго желаєтъ
 началства, і естѣ царя богамѣ, і мїпуломъ побѣды
 спартанскія надменѣ, вся отъ него данна быті гла-
 голюща ему; Чаялі такожде, что кратерѣ отъ ста-
 рыхъ воїновъ, да убїєтъ его рукою, посланѣ. Сїла
 же справы въ македонїї родящіяся сіцева естѣ, яко
 і желѣзо сожїгаєтъ, коньмъ скотскихъ токмо не
 вредїтъ. Стїгїїскїї нарїцають істочнїкѣ, откуда
 смертоноснїї ядѣ істекаетъ; тої касандромъ прї-
 несенѣ і поданѣ брату іоллѣ, і отъ него въ начал-
 нѣйшее царское пїтїе вложенѣ. Сїя како нї будї
 предана, іхже повѣстѣ объявляетъ, егда могутство
 угасїло, въ царство бо македонское антїпатрѣ, і въ гре-
 цію такожде вступїлѣ самоволно: потомѣ соболѣ взялъ
 убїєвъ всѣхъ, ко Александру аще і въ далечайшомъ срод-
 ствѣ прїчїтающїхся. Послѣдї тѣло его отъ птоло-
 меа, ему же егїпетѣ данѣ, въ мемфѣ, оттуду же
 по немногїхъ лѣтахъ во Александрію прїне-
 сено быстѣ.

Всякая же памяті і імені, честѣ воздаєтся.

О Г Л А В Л Е Н І Е

п о а л ф а в і т у .

Н А К В І Н Т А К У Р Ц І А .

А .

Абдолонѣмъ царь поставляе-
тся. 76
Абѣсаръ царь Александру
себе вручае. 389
Агеноръ тѣрѣ і сѣдонъ грады сегда .
94
Агіса лакедемонскаго царя хра-
бросѣ і смерѣ . 210
Агісѣ аргівскіѣ слыхѣ стиховѣ по
херілаі творецѣ . 142
Аграммѣ фаррасіскіѣ царь . 394
Александрѣ въ египѣ сегда
въ кос время 110
Вторая прі юдолі горы кавказа .
279
Третія въ індії .
Четвертая блѣзъ дона рѣкѣ . 296
Александрѣ братаѣ філіпповѣ . 1
Александрѣ вмѣняѣ на воінѣ
бѣтї умаленіе славы своея , аще
что лібо уступїмъ чюждеї . 211
Александра оружїе персїдское не
побѣділо , въ чюждѣ же нравѣ
преклоншася роскаші побѣділї ,
212
Александрѣ надѣ дарїевою женою
тяжкое іспустї въздыханіе , і
оную честно погребѣ . 121

Александровѣ сроднікі всѣ отѣ
антіпатра убїенѣ . 476
Александрово тѣло ісѣ египта во
Александрїю пренесено . 476
Александрѣ раненѣ стрѣлою . 366
Александрѣ въ которѣхъ лѣта царь-
ствованїя і возраста своего асію
покорїлѣ . 417
Александрѣ во облежанїї гасѣ
стрѣлою раненѣ . 103
Александрово воінство звѣрскїмѣ
мясамї пїтаеся . 283
Александрѣ въ голенѣ прї гасѣ
уязвленѣ . 104
Поїде кареагену расорятї 440
Александру вавїлонѣ сдается . 158
Александровѣ къ уксіскїмъ граж-
данямъ жестокаї прїступнѣ . 168
і радї сісгамбіна заступленїя ,
мілосердіе . 170
Александру отѣ дарїя грамотѣ
95
Александровѣ полководцѣ раненѣ .
154
Александрово на македонянь ,
отпущенїя просящѣхъ , него-
дованіе . 446
Александровѣ надѣ дарїемъ умер-
шїмъ плачѣ . 207
Б Б Александр

р е е с т р ь.

- Александръ нѣшій чрезъ снѣгъ і
легъ сѣкроу пумъ себѣ уго-
товляетъ 184
- Александръ тяжелостві сдобычей
во первѣхъ своі, по томъ всего
воінства запалетъ. 231
- Александръ отъ тѣра во аравію
отходѣтъ. 85
- Александрово увѣщаніе воінствъ
на бранѣ. 138, 139
- Александръ всегда на воінѣ неже-
лі послѣ побѣды свѣтлѣе. 358
- Александровъ тріумфъ по подобію
лібера отца его. 364
- Александръ не доволенъ свѣ смер-
тнѣмъ челоѣкомъ, но ѡвѣше-
вѣмъ сыновъ сватіся восхо-
тѣлъ. 106 109
- Александрово вѣнѣті іудѣѣтелное
воздержаніе. 287
- Александрово несносное раченіе
къ вѣну 185
- къ плѣненнѣмъ женамъ воздержаніе.
63, 64, 65
- Александрова велікая печаль о
смерті клѣтовѣ. 328
- Александръ отъ женѣ ужасіся,
сдраѣ сохраненѣ. 348
- Александровъ надъ ефестіономъ
умершѣмъ плачѣ. 453
- Александровѣ воінѣ съ вавілон-
скімі женамі растлѣннѣ 163
- Александръ въ правую бедру слегка
мечемъ прободенъ. 58
- Александръ дѣло еже бы парме-
ніона убійті полѣгаманту вру-
частвъ. 271
- Александровѣхъ пословъ отъ
тѣрянѣ убеніе, 83
- Александрову воінству страхъ
нашедшій. 129
- Александръ въ вѣю отъ мемаценъ
каменемъ такъ пораженъ, что
очесамі помраченнѣмъ паде
егда не лѣшенъ ума. 296
- Александру налѣтъ отъ своѣхъ
уготовляется. 347 і 348
- Александру вшедшу въ рѣку
цѣднѣ, членѣ его оцѣпенѣва-
тѣ. начаша. 39
- Александръ рода ахѣлессова бѣвъ,
сего радѣ подражалъ ему, непри-
ятелю плѣнену казнѣ учіня
торжествуетъ 140 і 105
- Александръ противнікамъ воспо-
мянувшѣмъ дѣла фѣлпповѣ
рѣчѣ пресѣцаетъ. 324
- Александръ во градѣ оксѣдраковѣ
велмі тяжко раненъ. 410
- Александръ егда царство по-
лучѣлъ. 13
- Александрова въ обманѣ неприя-
телскомъ хѣпростъ. 377
- Александровъ на аеінянѣ гнѣвъ. 444
- Александрово воіско. 53
- Александровѣхъ добродѣтелѣ і
пороковѣ ісчисленіе. 458 459
- Александръ едѣнъ отъ всѣхъ
фортуны во обладаніі імѣлъ 460
- Александрова імені страхъ. 454
- Александръ одежду совлекаетъ,
хотѣющъ въ пучіну звергнутіся. 405

р е е с т р ь.

Александръ у магазъ со стѣны	великодушїе.	455
стрѣлою раненъ.	Александрово царство раздѣляется	
366	на частї.	474
Александрово къ пору царю прїят-	Александра война храбростъ і	
ство.	смерть.	455
384	Амїссъ мегалополїтанскїй.	469
Александръ омфїсу такїлоу	Аммона сатаны кумїръ.	106,
зватїся соїзволяетъ.	ї капїще.	107, 108
374	Амфотеръ воїнства александрова	
Александръ на землю кланятїся	началнїкъ.	113
людемъ предъ собою велїтъ, і	Амїнтъ фїлїпповъ отецъ.	1
въ персїдскую одежду обле-	Амїнтъ прежде бѣ воевода алек-	
кается.	сандровъ потомъ бѣглець.	60
229	Амїнтъ бѣгльца смерть.	78
Александра і воїновъ къ арбелѣ	Амїнтъ фїлотїнь другъ.	263
прїблїжающїхся сонъ.	Анкїра градъ.	29
134, і 135	Андромаха сірскаго воеводы смерть	
Александръ стрѣлою раненъ.		112
292	Антїгонъ лїдїйскїй воевода.	79
Александръ до краевъ гїрканскїхъ	Антїпатръ македонскїй воевода.	80
проходїтъ.	Антїпаторовъ на александра оубѣ-	
219	нїї совѣтъ;	347
Александрово желанїе да бы матї	Антїпатръ александра отравою	
его олімпїада по смертї боїнею	погубїтї умышляетъ.	453
почтена была.	Антїпатръ на македонское і грече-	
418	ское царство нападаетъ, і всѣхъ	
Александрова ко грекомъ плѣне-	которыя александру і въ дал-	
нымъ отъ персовъ обсѣченымъ	номъ сродствѣ сущь убїваетъ.	
благодѣянїе.		476
178, 179, 180	Антїфанъ пїсарь коннїцѣ.	264
Александрово къ сусїйскїмъ вра-	Аорнъ гора каменная.	368
тамъ шествїе.	Аполлїнова ідола фїлїстіане їзъ	
170	сіракузовъ въ тїрѣ превезаѣ,	
Александрово окїанъ вїдѣтї сѣл-	їзъ же оковами слабыми прївя-	
нос желанїе.	занъ.	89
427	Аравїйское їзобїлїе.	158
Александрова отъ їсторженїя	Арахосы народъ.	276
стрѣлы немощъ.		
412	Б б 2	Араксъ
Александру о фїлотѣ жалоба.		
237		
Александръ і вождъ і воїнъ їсра-		
днїй.		
57		
Александръ когда родїлся.		
415		
Александрово о сравії птоломеевъ		
сновїдѣнїе.		
427		
Александровъ на тїрянъ гнѣвъ і		
взятїе града трудное.		
93, 94		
Александра умирающаго неправое		

р е е с т р ь.

Арахсѣ рѣка. 172
 Арбелла село, еже дарїи своєю по-
 тібелю прославилъ. 115
 Артеї по філіппу родныі александ-
 ру братья.
 Армасеї согдїанцѣхъ вопрошаебѣ,
 егда александръ летати можетъ. 314
 Армасеї сдается. 318
 Армасеа съ прочїими повѣстїи по-
 лѣваебѣ александръ блїзъ петры
 ілі камня града тоїже.
 Арїобарсанъ. 170
 Храбрый въ войнствѣ даріевомъ
 воевода отъ александра убї-
 вается. 177
 Арїсба молоскій царь. 11
 Арїстандръ волхвъ 82, 102
 Арїстоменъ началникъ арміи даріе-
 вої побѣждается. 79
 Арїстоникъ мееїмнейскїи мучительъ
 хїтро уловленъ 99
 і убїенъ. 112
 Арїстонова знаменїтая бїтва. 117
 Арменскїе горы. 278
 Арпалъ отъ александра убїгая въ
 аеїны отъ греческихъ воїновъ
 убїзается. 444
 Арсакъ мїдскїи воевода. 336
 Арсанъ кілікійскїи воевода. 37
 Артабасъ даріевъ вѣрныи. 190
 Аскініодоръ о убїїствѣ съ прочїими
 на александра согласуется. 347
 Аспастъ воевода карманїїскїи.
 По повелѣнію убїенъ. 436
 Астакъ даріевъ воевода. 105
 Атталъ, егоже кромѣ большаго не-

прїятеля не їмѣлъ александръ. 246
 Аеїнодоръ греческаго войнства на-
 чалникъ, которыи отъ Алексан-
 дра отложася, отъ бокса на
 піру убїенъ. 419
 Аеїсане едїні по завѣщанію
 Александрову їгнанныхъ не-
 прїемлютъ. 444
 Аттинъ Александровъ воевода
 съ тремя стѣи конныхъ убїенъ.
 Ахїлесе отъ егоже колѣна
 Александръ происхождѣтъ. 105
 Ацесинъ рѣка. 405

6

Б Актры. 97, 283
 Країнія асїи. 297
 Бактрїанская крѣпость
 отъ греческихъ воїновъ
 [которыи їмѣнїлі Александру]
 обладана. 419
 Бактрїанцы народъ храбрый. 100
 Бактрїанское отпаденїе. 294
 Бактръ рѣка. 283
 Багої свнухъ Александра угожде-
 нїемъ тѣлеснымъ преклонїлъ
 къ себѣ. 441
 По его наущенію орсена невинна-
 го на мученїе поїмалъ. 443
 Багофанъ града, і царскїхъ сокро-
 вищъ въ вавїлонѣ оберегатель. 159
 Балена ілі кїтъ свѣровїдныи. 91
 Барсенъ їмѣнны арахосїїскїи на-
 чалникъ

р е е с т р ь.

чалникъ связанъ ко Александру
приводится. 375
Батисъ сїї бетисъ.
Басарія спрана. 321
Белонъ храбрый но простый воинъ,
на флоту укорная словеса
глаголетъ. 255
Бессмертїи воинъ у персянъ
нарицаемїи. 34
Бессъ бактрїанскїи воевода. 188 і 99
Бессъ съ набарсаномъ царя своего
дарїа предати умышляетъ. 191, 193, 194
Егоже связуютъ, і сакааютъ. 204
Бессъ всемъ на ся порфиру царскую
артаксерксамъ себе повелѣваетъ
нарицати. 230
Бессово на кобара негодование. 282
Бессъ отъ бактрїанскихъ воиновъ
оставленъ. 285
Бессъ отъ спїтамена связанъ. ко
Александру приводится. 290
Бессово мученїс. 291
Бетисъ гаскїи воевода. 101
Бетисова ізящная храбрость і
смерть; 104
Бетрбъ радъ. 365
Бїонъ переметчикъ. 137
Боксъ мацеранїнъ асенодора на
піру убиваетъ, скоро самъ отъ
греческихъ воиновъ убїенъ бы-
ваетъ. 419
Бранхїды всегубително посѣченї.
290
Букефалъ конь 7

Нї единаго кромѣ Александра на
себѣ имѣ всадника. 226
Букефалъ градъ отъ Александра
созданъ. 493

В

Вавїлонъ Александру пре-
дается. 59
Вавїлонскїи сдатель. 160
Вавїлонскїа стѣны 160
Вавїлона описанїе. тоїже
Вавїлонскїи мостъ каменныи между
удивительными востока дѣлами
почтенїи. 161
Вавїлонскїа вертоградъ вїсящїи
тоїже
Вавїлонянъ мерскїа обычаї, 162
Варваръ нѣкоторїи дарїевъ воинъ
прїтворяся въ бѣгство, къ вѣи
александровой мечъ прїражаетъ.
102
Венеты народъ. 29
Версіна наложница Александрова.
462
Вїсантиа градъ когда созданъ. 8
Вїль вавїлонъ созданъ. 160
Въ гїрканїю Александръ путеше-
ствуетъ. 219
Въ предѣлахъ сірскїхъ посѣченїхъ
число. 94
Въ персїйскїа страны Александръ
доходитъ. 183
Воинское ученїе отъ Александра
обновленное. 164
Волшебская хїтрость. 280
Вонодѣланїе у персянъ. 167
Въ 3 Вражїтва

р е е с т р ъ.

Вражбѣтва во облежаніи газбі. 102
Враны ідущему Александру къ ам-
мону нутъ показуютъ. 107

Г

Гавста ізмѣнникъ Алексан-
дровъ поиманъ. 341
Гамаксъ царікъ індійскія стра-
ны связанъ ко Александру
приведенъ. 375
Гангабы персидскіе бремениносыці.
68
Гангаріды народъ. 394
Гангесъ рѣка. 358
Болшіи всѣхъ рѣкъ індійскіхъ. 394
Газа градъ. 97
Газа градъ во облежаніи. 101
Газа отъ Александра взята. 104
Гатесъ пора царя братъ. 379
Галисъ рѣка. 124
Геркулесу тїрїане градъ возложїлі.
89
Геркулесъ тїрскїй. 113
Геркулесовъ кумїръ велїе воюю-
щымъ індіаномъ возбужденїе. 380
Геркулесова чаша. 454
Гидаснъ рѣка. 393
Гірканское ілі каспїское море. 222
Гіспанїа, которая іїверїю нарі-
цается. 440
Гїтаомъ рѣка. 390
Глобаръ персергадъ градъ Але-
ксандру предасть. 183
Гордѣвъ усолъ. 28
Гордїи въ мїдїи царскїй градъ. 27
Гордїйскїя горы. 119

Горїты отъ леоната побѣждены. 432
Горрата македонїїна, і діомїтра
аїнїїна бїтва на поседїнохъ. 421
Гортыане народъ. 129
Грекї плѣненны отъ персянъ рас-
нїмї умыслаы мученї. 178
Греческія разумы. 97
Греческая волностъ, какъ почитатї
лібера. 364
Греческіхъ воїнствъ отъ але-
ксандра отпаденїе. 418
Грековъ въ заточенїи бывшіхъ Але-
ксандръ повелѣваетъ прїимать.

Д

Дамасковъ нужное бѣгство
і плѣненїе. 676
Дарїевыхъ оруженосцовъ
число. 30
Дарїево сновїдѣнїе. 33
Дарїево гордое посолство і на-
смѣяніе надъ Александромъ. 22
Дарїю отъ Александра грамоты. 73
Дарїева воїнства чїны. 24
Дарїи воїнамъ рукї обѣщаетъ. 90
Дарїевы полкі. 53
Дарїево бѣгство. 59
Дарїева матъ, жена і дѣмї плѣ-
ненны. 61
Дарїевої жены смерть і похороны. 121
Дарїевы ко александру грамоты. 95
Дарїи всю помощь въ вавїлонъ со-
бїраетъ. 113
Дарїевы увѣщательныя грамоты,
[еже

р е е с т р ь.

[еже бы александра убѣлѣ] перенятѣ	120
Даріи пословѣ ко александру посылаетѣ	124
Даріевыхъ воиновъ въ арбелѣ чѣсло 128 і 147. убѣжаніе	149
Дарія убѣгающаго, ісраїльни рѣчи	151
Даріи отъ природы правдивѣ і кротокѣ	196
Дарія домашній связалѣ	201
Дарія умирающаго словеса	206
Даріи како царѣ персидскіи учиненѣ	228
Датафернѣ спѣтамінова убійства причастникѣ Александру предаются	335
Дахи александру предаются.	321
Даховѣ скоростѣ	302
Двоихъ ратѣ	421
Демократѣ аѣніанінѣ мечемѣ себе убиваетѣ	224
Демоfoonѣ волхвѣ	408
Дідіміонѣ храмѣ разореній	289
Дімахі конница	203
Діоксиппѣ борецѣ отъ македонянѣ мечемѣ себе закаетѣ оклеветанѣ	42
Доріфоры персидскіе воины	35
Діаргенѣ рѣка	358
Дімонѣ убійство александру готовящій, нікомаху объявляетѣ	234
Дімонѣ мечемѣ себе убиваетѣ	237
Дрангінѣ народа военнаго страна	233
Древца огнемѣ обожжена	30
Донѣ рѣка	214

Е Вдемонѣ вождѣ ераклійскіи	446
Евдембаѣинскіи ісгнанникѣ	30
Евдемонова смертѣ	32
Евродікіно коварство і і 2	
Еврѣлохѣ братнее коварство ізвѣщаетѣ	350
Еврѣона фѣлппова сестра	1
Екбатана столица мѣдская	187
Епамінонѣ вѣбанскіи воевода і фѣлософѣ	2
Епіменѣ на Александра коварствуетѣ	347
Епіменѣ съ прочіи о бунтѣ, на судѣ приводітся	350
Епіменѣ ісмѣну прочіхъ покрываетѣ	349
Ергіевѣ съ самѣбарсаномѣ поедінокѣ	284
Ергіева смертѣ	333
Ерімантѣ рѣка	359
Ерѣрейское [ѣлі чермное] море отъ чего нарицается	359 і 439
Ерѣра царя гробѣ	439
Ерѣкса убіенаго глава, і оружіе	372
Ектора парменѣонова сына смертѣ	111
Еманѣка кормілица Александрова	323
Ефестіону, плече проколото копѣемѣ	154
Ефестіонѣ Александру въ мѣсто брата	64
Огневѣцко боля умре, ему же акі герою [срѣчь полубогу] жертву приносіти александрѣ повелѣваетѣ	453
	Жажда

р е е с т р в.

Ж

Жагда въ войскѣ Александровомъ	286
Жалованіе Александрово плѣннымъ грекамъ	181
Жалостъ Александрова по даріевѣ женѣ	121
По клітѣ убѣтомъ	328
По другѣ ефесіонѣ	453

С

Сартіаснъ съ персяны коварствуя о бунтѣ убѣнъ	435
Сіоберъ рѣка	220
Соніръ еракійскіи началникъ съ войнствомъ умопе	443
Знакі, іхже Александръ въ індіи поставилъ	402
Смѣи бесмѣрнаго величества	388

І

Індіанъ снѣгѣ завѣвають, а во іноі странѣ землю горячестъ солнечная поपालетъ	359
Індъ рѣка	358
Індіискія нравы	360
Індіскаго царя великолѣпіе	384
Індіискія боги	362
Індіискія мудрецы	361
Індіискіе лѣса	382
Індіанъ поселеніе	
Індіискія царікі ко Александру пріходятъ	362
Індіанъ королевство, которые самі	

себе жещі повелѣваютъ	361
Індіане прі краю моря живуцїи	433
Іолъ Александру отраву подаетъ	454
Іовішево почитаніе	134
Капіща	106 і 108
Істочникъ у аммонова капіща	108
Істочникъ клеємъ текущїи	158
Істочникъ внесану въ шатръ Александровомъ увѣдѣнъ	313

К

Калісъ обвіненъ.	260
Калісеенова свободасть	
александру непрїятна	344
Калісеенъ отъ александра связанъ	350
Калісеенова кончина въ грекахъ на александра воздѣже ненавѣстъ.	357
Карагенъ отъ тїрянъ созданъ.	42
Карагеніане сатурну юношу въ жертву прїносілі	90
Каспійское море, сладчае прочїихъ	222
Кассандръ отраву александру подаетъ	454
Камень іего въ стрѣлянїи іскусство	291
Камень отъ александра отложився, убѣнъ бываеиъ	341
Кавкасъ азію раздѣляетъ	278
Кармасъ татарскаго царя братъ	297
Кедросіа страна	434
Кенъ	

р е е с т р ъ.

Кенъ стрѣлоу убѣнъ 154
 Клеандръ воевода царевъ 272
 Клеандръ парменіона убѣваетъ 273
 Клеонъ ласкатель 342
 Клеохаръ александровъ къ пору
 царю посоль. 375
 Клеофа александру въ подданство
 себе вручаетъ 366 і 365
 Клѣтъ у граніка рѣкѣ александра
 сразѣвшася, своїмъ щітомъ по-
 крѣваетъ, і росакову руку ме-
 чемъ отсѣкаетъ 322
 Клѣтова съ александромъ распрѣ
 і упрямство 324
 Клѣтъ отъ александра убѣнъ 327
 Кобаръ ко александру перемѣтѣ-
 вается 282
 Кваріѣры греческія карабакіры 418
 Ковъ о бунтѣ Александру ѣзѣ-
 щается 243
 Кофенъ артабазовъ сынъ 314
 Колесніцы съ косамі 114
 Коріева дубрава 38
 Кориы, воинское орудіе ілі крѣкі 91
 Коссеіскія горы 129
 Кратеръ александровъ другъ, фѣло-
 тѣ недругъ 139
 Кратеръ ожіна і саріасна ізмѣну
 умышляющіхъ, укротѣлъ 435
 Крокоділы 359
 Кідаръ, персідская діадіма 35
 Кіпрскіе господарі отъ дарія ко
 александру перемѣтѣваются 113
 Кіровъ обозъ 37
 Кіровъ гробъ 442

Кірополь 293
 Кровъ у македонянъ ѣзѣ хлѣба
 текущая, а у тѣрянъ ѣзѣ пещѣ
 что предъявляше 84

Л

Лакесмонянъ і македонянъ
 кровавая бранъ 209
 Лакесмонянъ і македо-
 нянъ побѣдѣхъ чѣсло 211
 Левъ свѣрѣшествомъ і великостію
 ужаснѣй отъ александра едіньмъ
 разомъ убѣнъ 321
 Леонѣвъ парменіоновъ іскренній,
 і его войско 274
 Ліберовы рубежі
 Лібера отъ триумфу александръ
 послѣдуетъ 364
 Лінцестъ александръ 162
 Лікѣанінъ александру путь показа
 въ персѣду 172
 Лісімахъ [который по александру
 царствовалъ, і вепря великі велика
 едінь убѣнъ,] аще отъ александра
 дву преданъ 323

М

Македонское войнство про-
 тѣвъ дарія, 35 36
 Македонянамъ отпускныя
 грамоты отъ Алексан-
 дра 452
 Македонское узаконеніе, да съ на-
 вѣтнікі царскімі, і блѣжніе

Р Е Е С Т Р Ъ

їхъ равную кашнѣ воспрїимуть	Мелонѣ дарїевѣ толмачѣ	202
257 і 349	Мемаценѣ Александровыхъ по-	
Македоняне по правдѣ убїена	словъ угостївши убїають, і	
клїта сказують	Александрѣ во obleжанїї града	
Македонянѣ узбїжанїе ко царю	тяжко каменемъ уязвленѣ	295
256	Мемноновѣ преславнїя палатѣ	
Македонянѣ послѣдующїхъ добрая		111
вѣрностѣ	Мемнонѣ арахосамѣ воевода	276
335 і 337	Мемнонова смертѣ	435
Македонянѣ вѣ строенїї градовѣ	Мемфа Александрѣ предана	105
обычаї	Менедемѣ навѣтѣмї отѣ спїтамї-	
Македоняне дѣшеї юныхъ царю	на окруженѣ	302
отдають	Менедемово убїенїе	тоїже
Македонское воїнство десѣмѣ	Менѣмѣ стрѣламї раненѣ	154
днѣ лїбера прославляло	Мемнїа градѣ	158
364	Меронѣ гора	364
Македонянѣ плачѣ о смертї	Мерїсѣ паталїскїї царѣ	427
Александрової	Месопотамскїї сної	475
455 і 457	Мїтренѣ, ему же навѣтѣмї на	
Македоняне обѣщаютѣ со Алекса-	Александра уготованїе їсѣ-	
ндромѣ жїтї	щаетѣ кебаллїнѣ	237
413	Мїдѣ рѣка	172
Македонянѣ обычаї послѣ бїтвѣ	Мїлїмѣ градѣ взятыї	98
своїхъ негребатї	Мїмїлїнѣ Александрѣ сѣается	99
172	Мулїнѣ нїсарѣ Александровѣ	
Македоняне персамѣ вѣ порабоще-	Музыканѣ предѣлѣ вѣ нїх же	
нїе покоренї	Александрѣ входїтѣ	424
451	Музыканѣ Александрѣ непокаряю-	
Македонянѣ обїкновенїе обходї-	щїся вѣ порабощенїе взяты	318
тї воїнство	Мятущееся воїнство Александра	
472	возбудїло	286
Македонскїї мятежѣ	Мятежѣ македонскїї	214
241		
Малловѣ страна		
405		
Мараканда градѣ		
311		
Мардѣ народѣ сѣло военнїй		
184		
Марїотѣ есѣро блазное		
106		
Мартїнїа градѣ		
313		
Манурѣ, і їхѣ обычаї		
330		
Марсїа рѣка		
26		
Масѣ дарїевѣ старѣшїна		
114		
Масѣ вавїлонѣ Александрѣ пре-		
даєтѣ		
158		
Мелеагерѣ вѣ канїщѣ убївается		
473		

р е е с т р ь

Н

Н Абарсанъ дарієвъ воевода 47
Его преданіе 191
Ввѣрканію уходѣмъ, дарію
убіту 204
Набарсановѣ грамотѣ ко александру 220
Набарсанъ александра срѣщаємъ 227
Насамонѣ народѣ 108
Нікеа градъ отъ александра со-
данъ. 108
Ніканора парменіонова сѣна сме-
рѣмъ 231
Ніканора благороднаго юношѣ
гордостѣ і дерзостѣ 377
Нікомахъ кебалліну їсмѣну на
александра їзъявляетъ 234
Нікостратѣ на александра убѣ-
ство совѣщаємъ 347
Ніза індійскій градъ 363
Нужда і гладъ въ войнствѣ алек-
сандровомъ 400
Новыя войны вѣды 400

О

О гнѣ у персянъ вѣчнѣи 34
Окіянъ вѣдѣмъ александ-
рово желаніе 427
Окіяна волнованіе 429
Охъ осмѣдєсятъ братовъ сієгамъ
бѣныхъ едѣнымъ днємъ убѣмъ
458 его дочерѣ 69 і внука плѣ-
нена 213
Охъ рѣка 213

Олімпіада неоптолема молосскаго
царя дочерѣ 4
Олімпіадинѣ і антїпатрова хѣмъ
ростѣ 452
Олімпіада Александрова матѣ бо-
гѣнею почитаетъ 418
Орсенъ пасаргдовъ началнѣкѣ 440
Орсенъ тайно отъ багоя скопца
оклеветанъ 441
і по повелѣнію Александрову убѣ-
енъ 443
Оксіатрѣ какіи отъ александра
посолѣ 331
Оксітрѣ дарієвъ братѣ 213
Оксіатрѣ старѣшїна бактрїанскїи
424
Оксідамъ мѣдскїи воевода 336
Оксѣ рѣка 313
Оксіканъ індїйскїи царѣ убѣенъ 424
Оксідраковъ страна 407
Осінь персянѣмъ бунтовнѣкѣ отъ
кратера убѣенъ 435
Отрокѣ благороднѣи сатурну въ
жертву прїнесенъ 99

п

п Алетїронъ , геркулесово
капїще 80
Парапомїсидѣ дїкїи на-
родѣ 276
Парменїонъ фїліппа Александрова
врача оклеветуетъ 42
Парменїоновѣ кѣ сынамъ грамотѣ
245
Парменїона убѣмъ Александрѣ
полїдаманту повелѣваетъ 271
Парапомїсѣ

БІ БІ 2

р е е с т р ь

Паталія народъ	427
Пердїкка прїста македонянь сло- намъ предаде	473
Персовъ обыкновенїе тайну цареву хранїтї	100
Персянь у арбелы побїтыхъ чїсло	153
Персянь плачь надъ Александромъ умершїмъ	457
Персамъ во обереженїе тїла свое вручасть Александръ, і маке- донская їмена їмъ налагають	451
Персеполь столица царства дарї- ева	97
Піфонъ музїкановъ промївляющїхся покаряють	425
Полаты персїдскїхъ царей отъ Александра пожїгаются	186
Полїперконъ страну бубацену въ подданство покаряють	341
Полїстратъ дарїя закланого обрѣ- тають	205
Поръ царъ прохода Александру не дають	375
Поръ таксіла царя копїемъ убі- ваютъ	384
Промїеї у кавказа къ каменю прї- кованъ	279
Питомеї фїліпповъ сроднїкъ ко- пїемъ раненъ	426
Псы ловчїї індїйскїе великі	392
Пїранъ рѣка	38
Пїеагоръ король кіпрскїй	87

Р

Р	іноцеры	388
	Родяне градъ свой	Але-
	ксандру отдають	97
	Роксана отъ Александра	
	въ жену пріемлется	340
Рѣку	преплыті новыѣ	вмысль
		287

С

С	акабъ воевода егїпетскїй	58
Сабракї	народъ, Алексан- дру въ вѣрность прїятн	

Самарїтяне	андромаха Александро- ва воеводу сожгли	112
Сангаръ	рѣка	27
Сатїра	дарїева дщерь	95
Сатїбарсанъ	отъ Александра от- лагается	275
Сатїбарсаново	со Ерїтею рато- борство	284
Сатрапанское	государство	164
Семїрамїсъ		295
Семїрамїсъ	вавілонъ созга	160
Сїклїтїане	прїродныя ласкателї	342
Сїдонъ	градъ древностїю, і сдате- лї славою преславнїї	75
Егоже	созга агеноръ	94 і 95
Сїмміасъ	фїломїнь другъ	263
Сїсенъ	персянїнь	47
Согдїанскїй	бунтъ	294
Вертепы		313, і 314
Согдїановъ	плѣненнїхъ, на смерть ведомыхъ веселїе	312
Солнцеу	конъ у персовъ	34
	Солнечная	

р е е с т р ь.

Солнечная вода у аммонова ка- пінца	108
Сновѣдѣніе Александрово о їсѣхъ- ленїи птоломеовѣ	427
Софїтово царство	391
Соспратѣ съ гермолаемъ о убѣв- ствѣ Александровѣ совѣтуетѣ	347
Спїтамїново на бєсса ухїщренїе	288
Спїтаменѣ отѣ Александра отсла- гаєтѣся	294
Сроднїкї царєвы войнѣ у персїанѣ	34
Спїтаменѣ менедему навѣтѣ тѣво- рїтѣ	302
Спїтамїнова жена	333
Ко александру главу мужню прї- несла	335
Стрѣлы їндїїскїя колы велїкї	361
Сунїа прїстанїще аттїческїя сем- лї	444
Сусу градѣ александрѣ емлетѣ	165
Сусїадскїя врата	110
Сусїадскїя стєпї	285
Сїракусѣ въ афрїкѣ воюють	89
Сїсїгамба гарїева матѣ Алексан- дровѣ плѣнена	61 і 62
Сїсїгамбїно въ печалї постоянство	145
Сїсїгамбѣ плачѣ о александрѣ умер- шемѣ	457 і 458

Табасѣ градѣ	201
Тарсонѣ градѣ	39
Татарѣ храбрѣ народѣ хї- щенїемѣ	100
Татарѣ абїїскїе	293
Татарѣ не простаго ума	304
Татаровѣ бѣгство	310
Татарѣ просятѣ Александра, да бѣ царєвну їхѣ себѣ въ жену вьалѣ	321
Тавронѣ агрїанскої воевода	168
Таврѣ гора	
Таксилѣ царѣ їндїїскїя странѣ	374
Тенедонѣ александру предаєтѣся	98
Терєолѣ воевода по повелѣнїю Александрову убїенѣ	424
Тїгрѣ рѣка отѣ скоростї совомаѣ	116
Тїмєева храбростѣ ї смертѣ	411
Тїтону посвященїе полатѣ	111
Трїумфѣ Александровѣ подража- телнѣ лїберу	105
Троглодїтѣ аравїтяне	108
Тїфонїева пещера	38
Тїрїане пїсменѣ обрѣтателї	95
Александровѣхѣ пословѣ убїиваютѣ	83
Тїрїанѣ побѣдїтелеї наказанїе	94
Тїра соудателѣ кто	95
Тїра во облежанїї Александрѣ утружденѣ	91
Тїрѣ геркулєсу возложенѣ	89

р е е с т р ь.

у

Умерщвленія Александрова
отрава 476
Умоленіе боговъ о побѣ-
дѣ 134
Уксійское государство
Александрѹ предается 168, 169

Ф

Філіппъ аминтовъ сынъ але-
ксандровъ отецъ, первыи
всѣхъ царей македонскіхъ
всю грецію обладалъ, іллі-
рікомъ і фебаномъ въ залогъ по-
лагается 1, 2
Епамінономъ наученъ 2
Філіпповъ сонъ о рожденіи алекса-
ндровѣ 4
Філіппъ врачъ Александровъ 42
Філіппа лісімахова брата смерть
332, і 333
Філотова въ мученіи упрямость
257
Філомъ на Александра убійство
умышляетъ 236
Фортуны іграніе 151
Фрагатъ царства желя подстре-
женъ убивается 443
Фратафернъ Александрѹ предаетъ
ся 321

х

Халдеістїи волхвы Алексан-
дру восбраняютъ въ ваві-
лонѣ іттї 453
Харісѣ аеінянїнъ 99
Харісова смерть 370
Хоаснъ рѣка 165
Херіліи мерскіхъ стіховъ творецъ
342
Хрісолая мееімейскаго воеводи
смерть 112

ц

Царіи індіскїа ко Алексан-
дру прїходятъ 362
Царство індіское 389
~~Царство персїское 97~~
Царство араіское 158
Цыднъ рѣка 38, 39

о

Оасїи блуднїцы совѣтомъ
даріевъ дворъ сжигается 186
Оалестра амазонская царїца
227
Оермодонтъ рѣка 227